ALMANAH ANTICIPATIA

CLUB COLECTIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

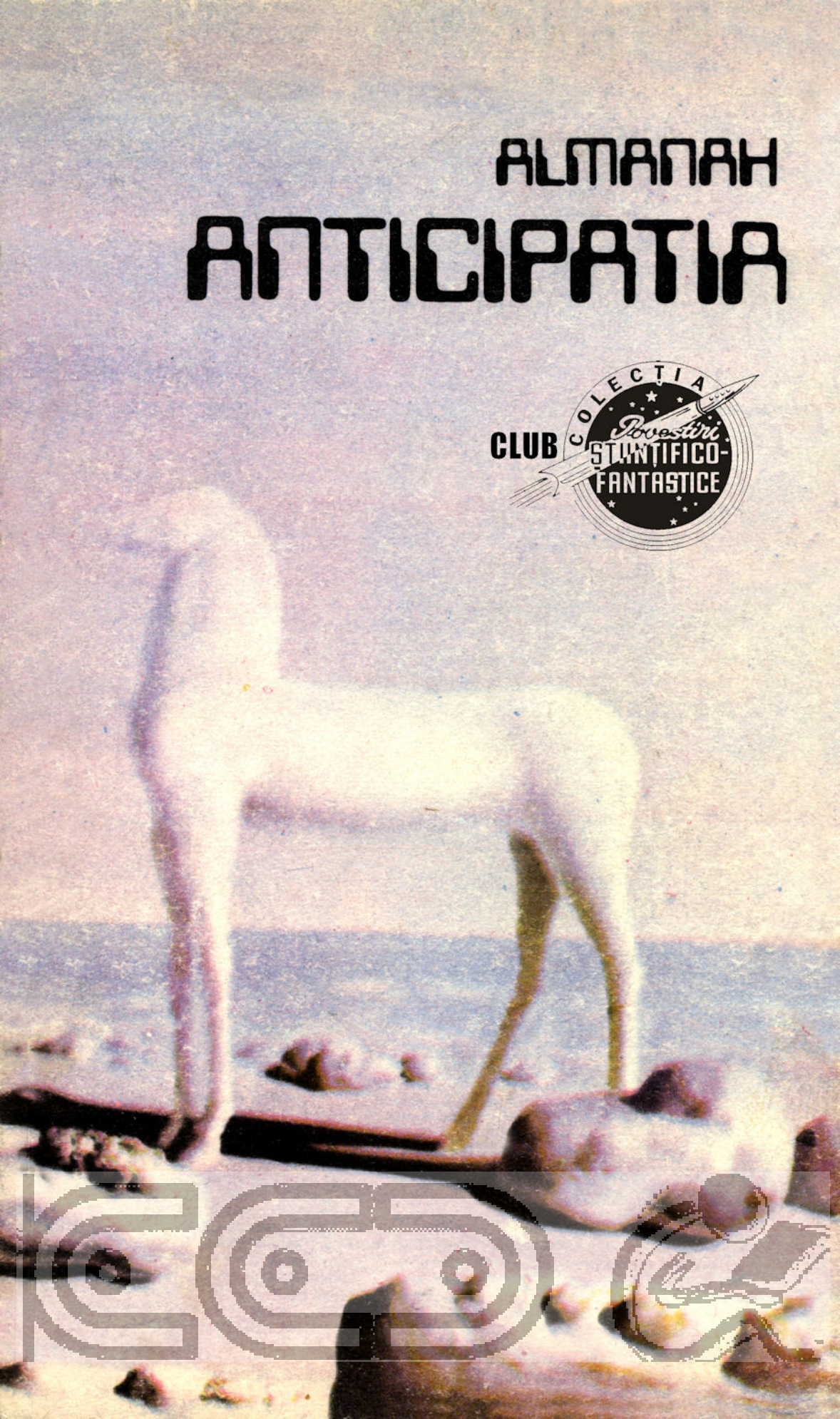

SCAN şi PRELUCRARE:
Aleph
editor prima ediție digitală:
Costin Teo Graur
august 2011

IOAN ALBESCU

Anticipația

Pictură de AUREL MANOLE

S-a schimbat oare ceva în planul literaturii SF după acel tulburător Decembrie 1989 ? Dacă da, au schimbările intervenite un caracter de profunzime sau sînt doar simple efecte cosmetice ? Sînt oare acestea ireversibile ? Iată doar cîteva întrebări din suita de interogații care bulversează întreaga activitate politică și social-culturală a societății noastre, ce își caută cu febrilitate un nou statut, o nouă structură și un nou mecanism de funcționare.

Prin chiar esența ei, literatura SF a fost și este un termometru sensibil al stării interioare a unei societăți, evidențiind temerile și speranțele oamenilor prin metodele subtile ale artei. S-a acuzat această literatură că este evazionistă ; că nu reflectă realitatea, depărtîndu-l pe cititor de la problemele acute ale cetății. Nimic mai fals, desigur, dacă luăm în discuție acea parte care reprezintă adevărata literatură SF și nu subprodusele ei, kitch-ul.

Desigur, o analiză mai atentă a vieții literaturii SF în sistemul celor 45 de ani de dictatură comunistă ar fi benefică pentru descifrarea unor elemente proprii strategiei practicate de îndoctrinare ideologică a maselor, cu evidențierea acelor rațiuni care au stat la baza cultivării, în anumite perioade, a acestui gen literar care însă, în mod nedorit, a creat realmente și mari dificultăți propagandei oficiale.

În deceniul șase, după ce sistemul puterii populare devenise victorios în mediul industrial și după ce printr-o distrugere sistematică a vîrfurilor se creaseră condiții pentru generalizarea lui în mediul agricol și al culturii — medii cu o capacitate de rezistență mult mai mare — începe o adevărată ofensivă de restructurare și în aceste domenii.

Contrar unor păreri îmbrățișate cu mult prea multă ușurință astăzi, sistemul comunist de-a

lungul celor patru decenii şi jumătate şi mai cu seamă în ultima perioadă nu s-a folosit numai de lichele şi de oameni mărginiţi, reuşind de multe ori să realizeze strategii şi acţiuni de mare subtilitate şi inteligenţă. Astfel nu ne-am putea explica îndelungata sa persistenţă, supravieţuirea unor elemente de valoare şi, mai cu seamă, succesul anumitor perioade care au reuşit să deruteze şi chiar să entuziasmeze Occidentul. Mai mult chiar, în vasta politică de distrugere a vechilor structuri, poate în mod involuntar, s-au creat, cu aportul disperat al unor oameni de bine, şi unele realizări perene, demne de a fi salvate şi cultivate în continuare, integrîndu-le, bineînţeles, într-un nou context, exploatîndu-le şi stimulîndu-le pe linia unei noi strategii economice şi social-culturale.

Revenind la problematica literaturii SF, trebuie menţionat faptul că în anii '60 literaturii „Colecţia" îşi propunea promovarea cu precădere a literaturii de aventuri, de explorare a necunoscutului, dezvoltînd implicit ideea capacităţii demiurgice a omului. Acest accent nu este lipsit de o anumită semnificaţie. Se sconta probabil pe infuzia unei anumite doze de optimism, de speranţă în puterile creatoare ale omului, în condiţiile unei stări de angoasă şi paralizare a intelectualităţii, urmare a unei distrugeri sistematice a structurilor democratice şi a valorilor spirituale. Conform unei politici duplicitare devenite în timp extrem de bine pusă la punct, promovarea literaturii SF se vroia de fapt o diversiune, scoţîndu-se pe latura ei de evadare din universul cotidian, deşi şi atunci sloganul politic la modă era abordarea cu precădere a problemelor arzătoare ale timpului, firește, prin prisma unei „lucide" şi neapărat „ştiinţifice analize marxist-leniniste" şi pe baza raţiunilor „luptei de clasă". Într-adevăr, primele apariţii în

Pictură de CORNEL IONICELI

pentru tineret şi mai cu seamă literaturii SF începe să i se dea o mare importanţă. Astfel, în Editura Tineretului apar o serie de lucrări originale româneşti, în cadrul unei colecţii specializate în acest gen literar, iar în 1955, sub egida revistei „Ştiinţă şi tehnică", debutează „Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice", cu apariţie bilunară. Care au fost oare raţiunile puterii pentru adoptarea acestei strategii ? Pornind de la faptul că numai după douăzeci de ani, practic, acest gen literar a fost suprimat, putem bănui că scopurile pentru care iniţial fusese cultivat nu au fost atinse, mai mult, că s-a manifestat un proces de transfigurare a literaturii SF, care devenise chiar periculoasă, pe la mijlocul anilor '70, pentru propaganda oficială. Studiind cu atenţie dinamica de conţinut a „Colecţiei de povestiri ştiinţifico-fantastice", cu rezervele cuvenite, am putea trage unele concluzii în acest context.

Chiar de la început, prin caseta inaugurală prin care îşi definea strategia literară, „Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice", cît şi o anumită selecţie a traducerilor din literatura SF universală apărute în seria specializată a Editurii Tineretului, justifică întru totul această ipoteză. Astfel au apărut întreaga serie de aventuri şi explorări geografice ale romanelor lui Jules Verne, Efremov şi alte lucrări de mai mici dimensiuni, ale altor autori străini sau autohtoni, elaborate după acelaşi tipic, opere care, cu oarecare toleranţă, pot fi socotite astăzi lucrări SF. Paradoxal, deşi aceste apariţii editoriale au convenit iniţial scopurilor propagandistice, cultivînd apetitul cititorilor pentru un anumit SF, au deschis calea către o problematică mai complexă, cu conotaţii filozofice şi social-politice, a unor autori de mare calibru, cum ar fi Stanislav Lem sau Ph. K. Dick.

Concursurile organizate de „Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice" au dat la iveală autori de un înalt profesionalism care nu se mai margineau să trateze acest gen de literatura doar prin prisma laturii de aventuri, abor-

dînd teme majore ale existenței, deosebit de delicate pentru cenzură. Iată că, de unde se sconta ca literatura SF să constituie un aliat de nădejde în acțiunea de îndoctrinare a maselor, într-o anumită concepție despre lume și viață, se prefigura din ce în ce mai explicit, cu trecerea timpului, o tendință de îndepărtare de la aceste deziderate și o metamorfozare cu efect de bumerang asupra scopurilor inițiale. Se pare că prin manevre de o subtilitate greu de imaginat pentru autorități, procesul scăpase de sub controlul ideologic al sistemului. Singura soluție era suprimarea. Într-o adevărată campanie de decapitare a presei culturale românești, pe baza virulentelor opțiuni ideologice adoptate în 1971, are loc în 1974 o monstruoasă restructurare a presei și editurilor, prin care dispar o mulțime de publicații, printre care și „Colecția de povestiri științifico-fantastice", iar aparițiile editoriale SF devin cu totul simbolice în cadrul

Pictură de CORNEL IONICELI

Editurii „Albatros".

În acest adevărat vid pe tărîmul literaturii SF mai supraviețuiesc doar cenaclurile de profil, care, într-o autentică stare de semiclandestinitate, întrețin cu înverșunare și entuziasm atenția pasionaților pentru literatura SF asupra mutațiilor și inovațiilor ce se petrec în acest domeniu. Se cuvine să reamintim că primele cenacluri SF la noi în țară au apărut în mediul studențesc, în 1969, la București, Timișoara și Craiova, dar, cu trecerea timpului, ele au proliferat și în alte localități, cuprinzînd o largă gamă de categorii socio-profesionale.

Tot în această perioadă inaugurată de teribilul seism din 1974 se constată o adevărată hemoragie în rîndul autorilor de literatură SF, mulți dintre ei alegînd calea străinătății pentru a-și valorifica talennul.

Situația se stabilizează însă începînd cu anii '80 cînd se constată apariția unui „nou val" al tinerilor autori SF și o reînviorare a genului. În această situație, profitîndu-se și de o conjunctură favorabilă, apare în 1982 Almanahul „Anticipația" și se instituie un sistem de sprijinire din partea fostului CC al UTC a mișcării cenaclurilor de literatură de anticipație tehnico-științifică — noua denumire a SF-ului, acceptată de oficialități.

În cunoștință de cauză am putea zăbovi mai mult asupra semnificației acestui moment important pentru literatura SF de la noi din țară.

Începutul anilor '80 găsește România într-o situație complexă, cu efecte negative în toate domeniile și sectoarele de activitate. Pe plan economic, centralizarea excesivă, prevalarea măsurilor politice asupra celor economice, inerția și corupția aparatului birocratic de administrare, precum și ambiția de a lichida datoria externă într-o perioadă extrem de scurtă impun măsuri de austeritate prin coborîrea, în timp, sub limita admisibilă a nivelului de trai al tuturor categoriilor de cetățeni, exceptat fiind doar un grup extrem de restrîns de persoane din cadrul camarilei. Pe plan cultural, blocajul ideologic extrem de sever, impus prin tezele din 1971, ajunsese la apogeu, practic nemaiexistînd nici un fel de activitate oficială în afara celei înrobite adulării cuplului dictatorial. Situația dezastruoasă era evidentă pentru oricine, totuși pentru salvarea aparențelor în fața străinătății trebuiau găsite metode care să simuleze o anumită stare de normalitate.

Pe plan economic s-a recurs la fals, apelîndu-se la început la o sumedenie de concepte economice care să escamoteze situația, pornindu-se probabil de la faptul că un adevăr poate fi camuflat prin trei metode : prin alterare, prin trunchiere sau — cel mai abil — prin statistică matematică. Cînd situația a devenit deosebit de dramatică, s-a recurs la falsul cel mai grosolan pe care, acum, cu toții îl cunoaștem.

În ceea ce privește starea culturală, s-a apelat la o formulă mai ingenioasă — formulă ce a

purtat numele Festivalului național „Cîntarea României". Pe fondul acestei manifestări de mare amploare, despre care nu se poate spune că nu ar fi avut și părțile ei pozitive, s-a încercat în mod sistematic substituirea creației autentice — caracterizată prin profesionalism și responsabilitate în plan tehnico-științific și cultural-artistic — cu un surogat pseudospiritual conceput după anumite formule simple și eficiente.

În acest context, ținînd cont de efortul depus de autorități pentru reactivarea mișcării din domeniul literaturii SF, este de presupus că s-a mizat pe ideea valorificării acestui tip de literatură, creată în mare pare de către amatori, în detrimentul altor activități literare. Este o ipoteză care ar explica în parte de ce, pe fondul unei paralizii aproape totale a manifestărilor la nivel național, zonal sau local pe linia Uniunii Scriitorilor, s-au suportat semnificative cheltuieli materiale și s-au depus mari eforturi organizatorice pentru realizarea anuală a unor consfătuiri naționale, a unor tabere de creație, a zilelor unor cenacluri, cu participare zonală, în domeniul literaturii SF. Tot atît de adevărat este faptul că au existat și o serie de persoane bine intenționate din cadrul sistemului care au profitat de această strategie, înțelegînd să exploateze la maximum posibil șansa care se întrevedea pentru susținerea literaturii autentice și pentru deblocarea — chiar și parțială — a vieții culturale.

Mișcarea literară SF în acest context a marcat, după cum era de așteptat, o evoluție spectaculoasă și oarecum surprinzătoare pentru unii dintre organizatori. În primul rînd, s-a putut constata o profesionalizare a mișcării atît prin adoptarea unor înalte exigențe literare de către tinerii autori-amatori, cît și prin atragerea unui număr apreciabil de scriitori sau critici literari, mai ales din grupul celor tineri. Consfătuirile naționale, mai ales prin acțiunile paralele (simpozioane, sesiuni de comunicări științifice) care nu erau cuprinse în programul oficial, dar și prin așa zisele cenacluri de noapte, ajunseseră doar un pretext, o activitate de fațadă care proteja intensa viață spirituală, contactele culturale și schimburile de idei — ce se desfășurau „în subteran". În al doilea rînd, unele lucrări literare publicate în Almanahul „Anticipația" și în fanziune, precum și serialul fantastico-umoristic semnat de „Ars Amatoria" în revista „Știință și tehnică" ar fi trebuit în mod normal să atragă atenția asupra radicalizării mișcării literare SF, asupra unor fenomene de conștientizare pe linia SF-ului a procesului dramatic prin care trece țara, fenomene intolerabile pentru doctrina ideologică aplicată în acele momente.

Să ne oprim însă la numai două exemple. În Almanahul „Anticipația" 1984 apare traducerea făcută de Ion Doru Brana după nuvela „Regii nisipurilor" de George R. R. Martin, caracterizată la vremea aceea în editorial ca o lucrare prin care se realizează „o condamnare fără echivoc a violenței, a confruntării... a iraționalului, dus la nivel de axiomă..." și care conturează ideea că „violența, cruzimea cultivată cu sînge rece conduc în mod obiectiv la autodistrugere".

În fapt, este vorba de o transpunere artistică de o înaltă măiestrie — ceea ce justifică acceptarea acestei sugestive lucrări gen „horror" în almanah — a problemei cultului personalității, în cea mai pură formă. Este la fel de tulburător faptul că apariția acestei lucrări nu a produs neliniște decît celor ce îndrăgeau almanahul și se temeau că din cauza ei acesta va fi interzis, dar și faptul că scenariul descris de autor s-a finalizat întocmai, de curînd, în România.

În Almanahul „Anticipatia" 1989 apare romanul „Sfîrșitul eternității" în traducerea Ancăi Răzuș, caracterizat la vremea respectivă ca o „frumoasă pledoarie pentru necesitatea dezvoltării obiective, fără nici o imixtiune din afară, a societății omenești", în fapt o critică destul de violentă la adresa societății totalitare. Nici o reacție oficială. Cît despre cele neoficiale... Dar istoria se va repeta întocmai ca și cu douăzeci de ani în urmă. Avînd suficiente motive să constate că finalitatea acestui gen literar nu numai că nu folosește strategiei oficiale adoptate, ci, dimpotrivă, autoritățile încep să creeze serioase dificultăți; spre sfîrșitul anului 1988 se începe o campanie sistematică de anihilare, suprimîndu-se într-o primă etapă serialul „Planeta M" din revista „Știință și tehnică" și alterîndu-se, pe fond organizatoric, „Consfătuirea anuală a Cenacluri de literatură de anticipație tehnico-științifică". Se ajunsese astfel la situația absurdă de a se cere să se discute cu acel prilej nici mai mult nici mai puțin decît problematica literaturii tehnico-științifice. Perspectivele erau deci deosebit de îngrijorătoare. Noroc că a venit acel Decembrie 1989 salvator.

Intervalul de timp relativ scurt de atunci atestă pentru literatura SF o situație caracterizată de aspecte pozitive, dar și de elemente îngrijorătoare. Este foarte greu însă de descifrat adevărata semnificație a unei revoluții pentru că, pe de o parte intervalul de timp analizat este mult prea scurt ca să fie relevant, iar pe de altă parte încă nu s-au realizat transformările de profunzime preconizate a-și pune amprenta pe ființa societății noastre. Totuși cu o anumită temeritate și cu riscul de a greși se pot pune în discuție încă cîteva aspecte.

Este limpede că de acum încolo și la noi în țară nu va mai exista nici o restricție ideologică pentru publicarea literaturii SF. Vom putea deci să citim orice lucrare valoroasă în acest domeniu ce nu poate fi neglijat. Implementarea mecanismelor economice de piață va reprezenta, în același timp, un avantaj clar dar și un dezavantaj pentru literatura SF. Un avantaj pentru că ea va fi căutată de editori, bucurîndu-se, după cum bine se știe, și la noi de-o largă popularitate. În același timp un dezavantaj pentru că vor apărea fără îndoială, sub presiunea pieței, lucrări nesemnificative, îndoielnice, nereprezentative pentru SF, ceea ce va crea oarecare confuzie la adresa genului. În condiții normale acest fenomen nu ar avea implicații prea mari, ar putea fi deci considerat ca un rău necesar. Însă pentru o perspectivă apropiată se poate aprecia că la noi va exista o acută lipsă de hîrtie. În această situație întrebarea ce se impune este care va fi ponderea literaturii SF de calitate vizavi de subprodusele și kitch-ul care va prolifera inevitabil. Speranțele noastre se leagă de faptul că literatura SF de calitate are, implicit și virtuți comerciale și că în România va mai exista suficient de mult bun simț ca să nu se treacă dintr-o extremă într-alta. La care s-ar mai adăuga speranța revigorării învățămîntului general care să cultive la elevi prin exigențele adoptate gustul pentru literatura autentică, de valoare.

O concurență serioasă pentru literatura SF se dovedește a fi, în ultimele luni, publicistica. Dovedind o neînfrînată risipă de fantezie și beneficiind uneori și de gazetari cu serioase „antecedente" în domeniul SF-ului, anumite publicații — în special dintre cele nou apărute —, într-o

permanentă goană de senzațional, au ajuns la performanța de a substitui comentariile social-politice cu scenarii SF.

Dacă acest fenomen va prinde rădăcini în viitor, atunci este de așteptat ca o bună parte din tematica specifică SF-ului să fie amputată și implicit transferată în altă zonă culturală ce nu ține de literatură. Indiferent însă care va fi soarta acestei mutații, este sigur că SF-ul nu va avea de suferit. Poate chiar dimpotrivă...

În fine, ultimul aspect în discuție se leagă de mișcarea de amatori, de marea masă, mai mult sau mai puțin structurată, a fanilor — deci a celor ce îndrăgesc acest gen literar. Marea majoritate a cenaclurilor de literatură SF era legată într-un fel sau altul de structura unor organizații politice sau obștești, astăzi inexistente sau pe cale de a suferi transformări radicale. Este greu de presupus că aceste bulversări organizatorice nu vor afecta și existența cenaclurilor. Se poate presupune chiar că ar fi binevenită o schimbare de mentalitate în ceea ce privește structura și modalitățile de funcționare a cenaclurilor luîndu-se ca model sistemele de organizare a fanilor din țările occidentale. Mai rămîne să se găsească și instituțiile interesate să sponsorizeze această acțiune. Sînt suficiente motive să credem că ele vor apărea la momentul oportun.

*

Dacă veți fi parcurs aceste rînduri, stimați cititori, împătimiți ai literaturii SF și iubitori ai Almanahului „Anticipația", înseamnă că un lung șir de peripeții care stau la baza actualei ediții a almanahului vor fi luat sfîrșit. Cîteva explicații despre această istorioară le consider necesare pentru a putea înțelege pe de o parte mecanismele de elaborare și editare a unei publicații înainte și după Revoluție, iar pe de altă parte originalitatea conținutului acestei ediții.

Ideea realizării Almanahului „Anticipația" ediție specială s-a născut în iunie 1989 și viza o modalitate de sponsorizare a artei dramatice din județul Galați. În principiu, hîrtia și spațiul tipografic urmau să se asigure de către organele culturale ale județului, conținutul de redacția revistei „Știință și tehnică", iar beneficiile în final trebuiau să fie vărsate în contul Teatrului muzical din Galați. Vă veți întreba ce legătură poate exista între literatura SF și arta dramatică. Ei bine, una de o subtilitate greu de priceput, care s-ar fi putut explica doar pe baza principiului autofinanțării. Orice instituție de cultură trebuia să se autofinanțeze prin orice mijloace, printre care se putea număra și editarea unui almanah, indiferent de tematica lui, totul era să aducă un venit substanțial. Or, Almanahul „Anticipația" era, din punct de vedere financiar, o afacere rentabilă. Așa că zis și făcut. Dacă înțelegerile pe plan local s-au realizat cu rapiditate, aprobările la nivel central au durat însă mult mai mult. Deși inițial almanahul ar fi trebuit să se constituie ca o ediție estivală, din cauza unei proceduri de aprobare extrem de complicate și a multiplelor preocupări ce absorbeau atenția factorilor centrali de decizie — organizarea demonstrației de la 23 August, pregătirea Congresului al XIV-lea al PCR — formalitățile necesare demarării acestui almanah au fost încheiate practic prin luna septembrie 1989. Și ca să vă faceți o idee asupra sistemului birocratic de decizie ce se practica ar fi suficient să aflați că pe hîrtia de solicitare a aprobării de elaborare a acestui almanah nu mai exista în final nici un centimetru pătrat de spațiu liber de atîtea semnături și ștampile. A fost nevoie, numai pentru a se accepta ideea apariției unui astfel de almanah, de două avize ale fostului CCES, de un aviz al fostului CC al UTC, de o parafă și trei semnături din partea fostei Secții de presă a CC al PCR și chiar de un aviz al fostului CNST. După acest periplu de așteptări de cîteva săptămîni pe la fiecare birou cu atribuții de a veghea bunul mers al presei din România, realizarea propriu-zisă a almanahului a durat mult mai puțin, astfel, că la începutul lui decembrie practic întreg conținutul era cules și pregătit pentru intrare la tipar. Dar a venit Revoluția din Decembrie și situația s-a schimbat radical. Cantitatea de hîrtie destinată almanahului a dispărut, prioritățile în tipografie s-au schimbat, statutul instituțiilor de artă dramatică s-a modificat substanțial. În această situație, cea mai acută întrebare era dacă un almanah conceput și realizat înainte de Revoluție își mai justifica existența și după Revoluție. Răspunsul este destul de ușor de dat. Luați orice ediție a Almanahului „Anticipația" și rupeți-i primele trei file. Veți rămîne cu un conținut care nu vă va aminti cu nimic de represivul regim de îndoctrinare ideologică în care a fost realizat. Poate elaborat în alte condiții ar fi fost mai incitant, mai reprezentativ din punctul de vedere al adevăratei literaturi SF universale și românești. Poate. Dar nimeni care a trăit acele condiții nu-i poate reproșa mai mai mult.

Iată de ce doar aceste prime pagini au fost scrise și date la tipar după Revoluție, restul almanahului fiind realizat înainte. Oricum, să consemnăm faptul că este prima ediție a Almanahului „Anticipația" care apare fără portret. Este un semnificativ cîștig de spațiu tipografic, și nu numai atît.

Dacă aceste rînduri au văzut lumina tiparului, înseamnă că întreaga muncă de realizare a acestei ediții a almanahului a fost valorificată, finalizîndu-se în beneficiul cititorilor. Numai dumneavoastră, stimați cititori, veți putea confirma sau infirma dacă a meritat acest efort.

VIOREL SORAN

UNIVERSURILE INFORMAȚIONALE DIN ECOSISTEME

Ecosistemele biosferei, fie naturale, fie construite de om, sînt alcătuite, asemenea oricărui „biosistem" (sistem viu) de pe oricare nivel de organizare al viului, din cele trei elemente fundamentale, caracteristice *„triadei materiale"*: substanța, energia și informația. Cercetările ecologice și-au îndreptat cu precădere atenția asupra substanței vehiculate în ecosisteme sub forma diverșilor compuși organici cuprinși în biomasă sau sub forma minerală recirculată continuu prin așa numitele *„cicluri bioenergetice"*. De asemenea au fost suficient de bine studiate captarea energiei și transferul ei în ecosisteme, între diversele grupuri specializate de viețuitoare. Mult mai puțin a fost investigată *„informația ecologică"*, deși cunoașterea ei are o importanță covîrșitoare pentru înțelegerea ordinii care domnește în viața ecosistemelor. Informația ecologică este de altfel nivelul ierarhic, superior, de integrare a mai multor *„informații biologice"* existente în lumea vie.

Încă nu posedăm o definiție cuprinzătoare a informației ecologice. Este destul de dificil de elaborat una. Din pricina multiplelor aspecte pe care le include problema circumscrierii ei, este similară cu încercările făcute pînă în prezent în a defini viața. Totuși cine ar dori să precizeze ce înseamnă informația ecologică ar trebui să pornească de la următoarele considerente: că ea este un element constitutiv esențial pentru structura și viața ecosistemelor, că ea are un rol reglator și integrator pentru procesele ce se desfășoară într-un ecosistem dat. Din punct de vedere structural și funcțional, informația ecologică este alcătuită din totalitatea mesajelor care circulă pe diverse căi în ecosistem, avînd atît semnificații bine conturate, cît și altele mai vagi. În cazul cel mai simplu relația informațională se realizează între două elemente cvasiindependente ale ecosistemului formînd un *„cuplu emițător-receptor"* de semnale. Buna funcționare a cuplului emițător — receptor de semnale (de informații) se materializează prin instituirea unui *„dialog"* ce poate avea un caracter sinergic, neutru sau antagonist.

În ecosistemele naturale nu există un singur cuplu emițător — receptor de informații, ci mai multe cupluri. Situațiile mai frecvente sînt acelea cînd un singur emițător se află în *„corespondență"* cu mai mulți receptori posibili, avînd o *„configurație informațională"* similară sau foarte diferită. Comunicările purtate printr-o astfel de corespondență se pot face între indivizii aceleiași specii (așa-numita *„comunicare homeospecifică"*) sau între cei ai unor specii diferite (așa numita *„comunicare heterospecifică"*). În totalitatea lor diversele corespondențe dintr-un ecosistem formează *„rețeaua informațională a ecosistemului"*. Unul din rezultatele majore decurgînd din existența rețelei informaționale este instaurarea și menținerea *„echilibrului ecologic"* în oricare ecosistem. Dacă se consideră că echilibrul ecologic se exprimă prin manifestarea unei *„stări staționare"* generată prin procese de autoreglare, autocompensare și autoorganizare a unor mulțimi de evenimente, atunci existența și continuitatea lui nu este posibilă în afara genezei și circulației informației ecologice.

O analiză detaliată a informației care circulă în ecosistemele naturale, dar și în cele construite de om, ne relevă existența mai multor tipuri de informații biologice care edifică printr-o *„relaxată integrare"* ceea ce s-ar putea numi informație ecologică.

Una din principalele componente ale informației ecologice, ținînd seama de faptul că orice ecosistem se formează prin integrarea într-un sistem supraindividual a unui mare număr de specii prin mulțimea indivizilor cuprinși în populații, este fără îndoială *„informație genetică"* *. Circulația informației genetice într-un *ecosistem permite distingerea a două situații* distincte și totodată opuse. Există o transmisie deschisă a informației genetice, fără oprelîști sau bariere, ce se desfășoară liniar, de la organismele parentale la urmași. Totalitatea informației genetice deschise dintr-o populație a unei specii formează așa numitul *„genofond populațional"*, altcum spus fondul de gene existent într-o populație dată. El este egal cu suma genomurilor individuale (genomul fiind totalitatea genelor dintr-un organism) și bogăția lui crește cu numărul entităților vii și varietatea lor. În principiu, nu există nici o restricție în calea liberei circulații a informației genetice din interiorul genofondului unei specii, dar barierele geografice de diverse conformații (lanțuri muntoase, întinderi de ape etc.) pot conduce la izolarea unor populații și prin aceasta la apariția unor „bariere genetice" care să promoveze speciația (nașterea unei noi specii).

Într-un ecosistem natural diversele specii de viețuitoare coabitante posedă genofonduri separate prin severe bariere genetice, care în condițiile din natură pot fi foarte greu eludate. Stabilitatea genetică a speciilor se datorează mai multor factori între care slaba permeabilitate a barierelor genetice pentru informația genetică străină are un rol covîrșitor. Transmisia deschisă a informației genetice între genofondurile diferitelor specii, deși accidental este posibilă, nu poate fi mai frecventă decît apariția unei mutații spontane rare. Din aceste motive așa-

* Este bine ca cititorul să nu confunde informația genetică cu codul genetic. Ele sînt două realități și concepte diferite pe care uneori le încurcă chiar și geneticienii consacrați. „Codul genetic" reprezintă o relație strict determinată între cele patru nucleotide ce intră în structura acizilor nucleici și cei 20 de aminoacizi capabili să formeze prin înșiruirea lor o molecula de proteină. Codul genetic ne spune cărui codon (o succesiune de trei nucleotide) îi corespunde un anumit aminoacid din cei 20. Informația genetică rezultă din succesiunea codonilor (a cîte trei nucleotide) într-o moleculă de acid nucleic sau a unei gene. Informația genetică ne spune care succesiune a codonilor determină sinteza unei anumite proteine sau a unei caracteristici particulare (structurale ori funcționale) a organismului.

zisul *„genofond al unui ecosistem"* constituie o sumă de genofonduri specifice separate, neintegrate într-un sistem genetic al ecosistemului.

Integrarea speciilor într-un ecosistem se realizează pe baza unor informații ecologice de altă natură. Este vorba de așa-numita *„informație paragenetică"*, precum și de informațiile xenobiotice sau străine vieții (determinate de prezența și variațiile factorilor abiotici). Aceste tipuri de informații nongenetice constituie temeliile edificării universurilor informaționale existente în ecosisteme.

Se poate considera informație paragenetica mulțimea semnalelor de natură foarte diferită, pe care un organism o elaborează, transmite, recepționează și prelucrează. Modalitățile de decodificare a informațiilor paragenetice, deși se sprijină în întreaga lume vie pe structuri și funcții analoge, conduce la semnificații variate pentru diferitele specii. Mijloacele specifice de elaborare și recepționare, apoi de prelucrare a informațiilor paragenetice evidențiază indirecta lor condiționare de informația genetică. Informațiile paragenetice derivă sau sînt emergente dintr-un genom și se recepționează și prelucrează prin mijlocirea unor structuri și funcții determinate de un genom.

Să ne imaginăm că ne aflăm în mijlocul unui ecosistem natural complex, de pildă într-o pădure. Existența speciilor alcătuitoare într-un ecosistem, printr-o singură populație de indivizi sau prin mai multe, este condiționată de o mulțime de factori, dintre care majoritatea posedă însușirea de semnale, avînd prin urmare un caracter informațional. Acești *„factori semnal"* constituie pentru un individ mediul său informațional, iar la nivelul întregii specii *„universul informațional caracteristic speciei"*.

Care pot fi dimensiunile universului informațional pentru speciile componente ale unui ecosistem ? Foarte diferit, în funcție de specie. Să ne adresăm la mai multe tipuri de viețuitoare cu roluri variate în structura și funcția ecosistemului : o plantă superioară, cu flori, două mamifere, un erbivor și altul prădător.

Modalitatea de comunicare a informațiilor ecologice cea mai des întîlnită în lumea plantelor, iar prin aceasta și cea mai bine studiata, o constituie „emiterea" și „recepționarea" unor chimicale cu rol de semnale. Plantele din toate grupele sistematice, dar mai des cele cu flori, elimină în mediul înconjurător diverse substanțe, unele sub formă de vapori în aer (așa-numitele substanțe volatile, de pildă mentolul produs de toate speciile de mentă sau variatele „fitoncide"), altele sub formă de soluții în sol (aminoacizi, zaharuri, alcaloizi, hormoni, antibiotice, acizi nucleici, proteine și altele, în felurite proporții, ce variază de la o specie la alta sau în dependență de condițiile din ambianță). Aceste substanțe elaborate pe cale metabolică de indivizii unei specii sînt recepționate prin sistemul radicular sau foliar de indivizii altor specii. Ei pot să reacționeze la *„mesajul chimic"* al speciei emițătoare cel puțin în trei feluri distincte : a) să răspundă pozitiv la mesajul recepționat prin stimularea unor procese, cea mai ușor observabilă fiind creșterea; b) să răspundă negativ la mesajul recepționat prin inhibarea diverselor procese ; c) să nu fie nici într-un fel influențați de mesajul chimic. Procesele de reciprocă influențare a speciilor de plante au primit numele de alelopatie (de la elinele : *„allelon"* — reciproc și *„pathos"* — suferință, ură) și constituie obiectul unor ample cercetări de fitobiochimie, fitofiziologie și ecofiziologie vegetală. Un caz de alelopatie ce poate fi observat cu ușurință în livezi este rărirea pînă la dispariție a plantelor ierboase de sub nuci datorită juglandinei, o substanță toxică eliminată în sol de către rădăcinile nucului sau ajunsă acolo în urma descompunerii frunzelor de nuc sau a cojilor verzi ale fructelor. Procesele alelopatice probabil că nu constituie unicul canal de comunicare între plante, dar pînă în momentul de față el este cel mai bine studiat.

Semnalele chimice constituie modalități tot atît de certe de transmitere a diverselor informații și în lumea animalelor. Masculii unor specii de fluturi întrec mamiferele cele mai dotate în detectarea substanțelor chimice. Ei sînt în stare să depisteze o femelă nefecundată de la o distanță de 5 km, iar în cazuri record pînă la o distanță de 11 km. Aceasta înseamnă că antena fluturelui mascul este capabilă să intercepteze o moleculă de feromon specific dintr-un milion de miliarde de alte molecule aflate în aer și apoi să localizeze cu mare precizie femela emițătoare. În lumea mamiferelor ne vom opri asupra a două specii care se aflau în stare sălbatică pe două niveluri diferite ale piramidei ecologice sau trofice și le vom compara cu ființa pe care o credem subiectiv cea mai evoluată — omul.

Iepurele, care ajunge în contact direct cu lumea plantelor (a producătorilor primari), posedă pe mucoasa nazală peste 100 milioane de receptori de mirosuri, de aproximativ 24 de tipuri. Prin combinarea informației primare, iepurele poate să deosebească între 30—40 mii de mirosuri diferite. Cu acest simț fin al mirosului, iepurele se poate descurca excelent în lumea ierburilor, deosebindu-le ușor după *preferințe și diverse proprietăți. Ciinele, descendentul*, prin domesticire, al două specii carnivore — lupul și șacalul — ce trebuiau să-și urmărească prada mai ales după miros, are circa 220 milioane de receptori de aproximativ 25—35 tipuri pe o suprafață de recepție în jur de 100 cm^2. Cu ajutorul simțului său olfactiv, ciinele distinge între 50—80 mii de mirosuri diferite. Omul, cea mai evoluata faptura, posedă cel mult 6 milioane de receptori olfactivi de 7—14 tipuri diferite dispuse pe o suprafață derizorie, de-abia 3—5 cm^2. Prin mijlocirea înzestrărilor sale, omul poate deosebi aproximativ 10—15 mii de mirosuri.

Judecînd speciile de plante și animale după sensibilitatea față de felurite substanțe chimice din mediu, se constată, din cele cîteva exemple prezentate, că universurile informaționale ce le caracterizează se deosebesc atît cantitativ, cît și calitativ. Dacă omul ar fi posedat de la început simțul olfactiv al ciinelui, poate ar fi fost dizgrațios prin dimensiunile mai mari ale nasului, dar și-ar fi canalizat astfel activitățile din ambianță încît niciodată să nu producă poluare.

Legat de simțul mirosului este cel al gustului. Sub raport ecologic, diferența între cele două constă în faptul că prin miros se poate depista un emițător de la distanță, pe cînd în cazul gustului emițătorii de substanțe chimice trebuie să ajungă în contact direct cu receptorii. Nici plantele nu sînt lipsite de „miros" și „gust", deși nu au celule specializate pentru identificarea chimicalelor din mediu. Protoplasma celulelor vegetale din frunze sesizează („miroase") ule-

iuriie eterice existente în atmosferă şi în dependenţă de acceptarea sau neacceptarea esenţei volatile plantele se asociază sau nu se asociază unele cu altele. Protoplasma celulelor vegetale din rădăcină, mai ales aceea a perilor radicali, sesizează („gustă") substanţele aflate în sol.

Simţul pentru substanţele chimice prezente în mediu îl au deci toate vieţuitoarele, începînd cu cele mai simple bacterii pînă la om. Nu se cunoaşte nici o specie care să nu fie sensibilă la vreo substanţă chimică, fie că ea este diluată în mediul aerian, fie în cel lichid. Deducem din această realitate existentă în lumea vie că simţul pentru recepţionarea şi identificarea semnalelor chimice este cel mai vechi, în fapt s-a născut o dată cu viaţa, permiţînd unor făpturi alcătuite din diverse substanţe şi avînd nevoie de acestea să se orienteze şi să vieţuiască într-un univers cu o concentraţie relativ mare de substanţe.

Cu simţul pentru chimicale se poate compara numai sensibilitatea vieţuitoarelor, neconştientizată sau conştientizată pentru gravitaţie. Nu vom stărui asupra acestui subiect pasionant de studiu, despre care se ştiu multe, dar încă nu totul.

Undele sonore la fel constituie un mijloc de transmitere a informaţiilor în lumea vie. Sînt oare vieţuitoarele neînzestrate cu ureche capabile să recepţioneze diverse sunete ? Sensibilitatea plantelor faţă de muzică, de calitatea şi intensitatea ei, dovedeşte acest lucru cu prisosinţă. Din nou vom aduce în discuţie omul şi prietenul animal al acestuia — cîinele, care în privinţa auzului se dovedeşte superior fiinţei cugetătoare. Canalul sonor de recepţie al omului este astfel structurat încît poate să recepţioneze numai sunetele cu frecvenţe cuprinse între 30 pînă la 20 000 hertzi, cel al cîinelui poate percepe şi undele sonore de 45.000 hertzi. Cîinele nu are un simţ special pentru a sesiza de la o distanţă apreciabilă venirea stăpînului. El aude o mulţime de semnale sonore imperceptibile pentru om şi recunoaşte paşii stăpînului cu mult înainte să-l fi văzut. La aceasta mai trebuie adăugat faptul că multe rase de cîini au pavilionul urechii mobil, ceea ce le permite o localizare de la mare distanţă şi mai exactă a direcţiei de unde provin semnalele.

Lumina este un alt factor prezent în mediu pentru care foarte multe vieţuitoare dispun de structuri capabile să o recepţioneze, iar altele, mai puţine, posedă dispozitive în stare să producă felurite *„semnale luminoase"*.

În cazul plantelor verzi lumina constituie un factor de o îndoită însemnătate. În cantitate relativ mare, posibil a fi măsurată după intensitatea ei, şi în anumite părţi ale spectrului, în cele albastre şi roşii de o anumită lungime de undă, lumina constituie pentru producătorul primar unica resursă energetică. În cantitate mai redusă şi în alte părţi din banda roşie a spectrului, lumina este pentru planta verde o resursă informaţională.În primul caz lumina declanşează fotosinteza, în cel de al doilea orientarea în spaţiu prin mişcare sau prin morfogeneză.

Pentru organismul animal, prevăzut cu fotoreceptori complecşi, lumina constituie un semnal informaţional de prim rang. Canalul optic al omului ajutat de aparatură poate pătrunde în microcosmos pînă la infima dimensiune de 0,1 nm (= 1 A) sau 10^{-10} m, iar în macrocosmos pînă la o distanţă greu de imaginat în km, de circa 20 miliarde ani-lumină. În fapt dimensiunile dincolo de limita acuităţii vizuale a ochiului neajutat de aparate nu sînt direct percepute de ochi şi analizorul optic din creier, ci doar intuite subiectiv prin mijlocirea imaginaţiei. Din această cauză descrierile spaţiului cosmic dincolo de limitele orbitei lunare în literatura fantastico-ştiinţifică variază de la un scriitor la altul şi ele sînt cu atît mai diferite şi probabil mai îndepărtate de realitate cu cît relatează despre spaţiile interstelare sau cele extragalactice. Lipsa unui contact apropiat cu informaţiile provenite din cosmos conduce nolens-volens la distorsionarea lor în psihicul uman conform modelelor din spaţiul euclidian terestru. Dacă omul se poate totuşi mîndri că posedă un canal optic suficient de bine înzestrat (vedere colorată şi binoculară, deci în spaţiul tridimensional), canalul optic al cîrtiţei este aproape zero !

În sfîrşit vieţuitoarele pot să descifreze prin canalul simţului tactil stările de agregare fizică (gazoasă, lichidă ori solidă) ale corpurilor din jur. Şi de acest simţ dau dovadă nu numai animalele, ci şi plantele. Întreaga fiziologie de contact a plantelor volubile şi a celor cătărătoare se bazează pe sesizarea exactă a proprietăţilor de corp solid ale suportului.

„Ferestrele informaţionale", deschise spre *„universurile informaţionale"* din ecosistem, variază deci de la o specie la alta, fiind calitativ foarte diferite şi probabil mai multe de cîte cunoaştem astăzi.

Analiza detaliată, fiziologică şi biochimică, a proceselor prin care se realizează receptarea informaţiilor dovedeşte că, indiferent de natura semnalului, interceptarea şi prelucrarea lui conform nevoilor unui organism necesită parcurgerea unei etape caracterizate prin prezenţa şi modificarea unei substanţe. Un exemplu clasic şi convingător în aceste privinţe este văzul. Din mulţimea fotonilor care traversează celulele fotoreceptoare ale retinei numai cei absorbiţi de moleculele de 11-cisretinal vor da naştere la un semnal electric ce se va propaga pe traseul nervului optic pînă la creier. Condiţia genezei semnalului este ca 11-cisretinalul să treacă din forma „cis" în forma „trans", dînd naştere transretinalului. Reacţia este foarte rapidă, petrecîndu-se într-o miliardime de secundă. Tocmai schimbarea de configuraţie moleculară din forma „cis" în forma „trans" constituie evenimentul biofizic generator al semnalului bioelectric ce pleacă de la retină spre creier. În cazul altor canale senzoriale funcţionează mecanisme similare prin care semnalul sosit din lumea externă modifică starea unei substanţe, iar această modificare generează un *„semnal intern"*, care ajunge la organul de analiză, prelucrare şi decizie. În consecinţă, *ca o informaţie ecologică să se concretizeze pe un anumit nivel de integrare este nevoie de prezenţa unei substanţe în calitate de „convertizor" a unor semnale din exterior şi în alte semnale în interior.*

Diversitatea biologică a elementelor ce intră în componenţa ecosistemelor naturale este extrem de mare. Făgetul european este constituit din aproximativ 10 000 de specii de vieţuitoare, iar o pădure ttopicală de un anumit tip din cel puţin 100 000 de specii de vieţuitoare. Informaţia ecologică vehiculată în ecosisteme trebuie să ne-o închipuim ca o bogată reţea formată din canale informaţionale foarte deosebite între ele sub raport calitativ şi cantitativ. Există o vastă circulaţie de semnale chimice între indivizii unei specii, apoi între cei ai speciilor diferi-

te. Există o altă circulație de semnale sonore și vizuale adresate iarăși unor indivizi din aceeași specie sau aparținători unor specii diferite. La prima vedere s-ar părea că în ecosistemele naturale domnește o adevărată *„babilonie informațională"*. Cum se descurcă participanții la viața ecosistemelor în acest noian de semnale și informații ? Natura a găsit mijlocul să separe grupurile de specii după interesele supraviețuirii fiecăruia, dotîndu-le cu o impresionantă diversitate structurală și funcțională a receptorilor, precum și a organelor de prelucrare a informațiilor. Această diversitate generează particularități strict specifice, uneori chiar particulare, ale performanțelor de adaptare a unui organism dat la un anumit univers informațional. Fiindcă fiecare specie dintr-un ecosistem posedă o anumită *„nișă ecologică"*, în virtutea existenței acestei nișe specia în cauză ajunge în contact cu un univers informațional de o anumită configurație. Pe baza acestei afirmații se poate susține că *fiecărei nișe ecologice îi corespunde un univers informațional specific selectat de specia posesoare a nișei într-o anumită constelație cantitativă și calitativă a factorilor purtători de semnale.*

Multiplele nișe ecologice existente într-un ecosistem natural nu sînt dispuse dezordonat, de-a valma, ci într-o anumită ordine ierarhică. Aceasta urmează cu fidelitate structura trofică și energetică a ecosistemelor. Cea mai mare cantitate de informație ecologică în ecosistemele naturale este vehiculată prin mijlocirea semnalelor chimice. Ele sînt extrem de multe și uneori foarte particularizate; un anumit feromon ce operează în cadrul unei specii, un anumit antibiotic eficace în combaterea unei singure specii adverse sau a unui grup restrîns de astfel de specii. Semnalele sonore și optice sînt mai complexe prin marea lor bogăție calitativă și cantitativă. O imagine statică ori dinamică transmite mai multă informație decît o substanță chimică ; un sunet modulat de asemenea. Viețuitoarele care posedă capacitatea de a recepționa și prelucra, alături de semnalele chimice, pe cele sonore și optice posedă un univers informațional mai complex și se pot adapta mai bine mediului lor de trai. În ecosistemele naturale astfel de ființe bine dotate sub raporturi informaționale se află întotdeauna în etajele superioare ale piramidei ecologice. Este absolut natural ca un erbivor sau carnivor, în scopul supraviețuirii, să aibă nevoie de mai multe informații decît o plantă cu frunzele scăldate în baia energetică a razelor solare și cu rădăcinile înconjurate de substanțele minerale din sol absolut necesare existenței. Pentru aceste motive *într-un ecosistem natural concentrarea cea mai mare, sub raport cantitativ și calitativ, a informațiilor paragenetice trebuie să se afle în vîrful piramidei trofice.* Făptura gînditoare, aflată la capătul lanțurilor trofice și în vîrful piramidei ecologice (trofice sau eltoniene) din ecosistemele agricole create de ea, vehiculează cea mai mare cantitate de informație paragenetică existentă pe Terra, creînd pe baza ei întreaga sa cultură materială și spirituală.

Universul informațional al ecosistemelor naturale acționează asupra indivizilor și speciilor integral, dar indivizii și speciile selectează informațiile recepționate conform structurii organelor de simț, nevoilor adaptării la ambianță și nișei ecologice. Prin urmare, *„universul informațional specific"* este recepționat de indivizi, informațiile captate sînt amplificate prin populațiile fiecărei specii, iar integrarea în ecosisteme se face prin jocul dintre evoluția genetică a speciilor (filogenia) și devenirea succesivă (evoluția) a însăși ecosistemelor. Aceste evoluții complexe și intercondiționate sugerează ideea că *în ecosistemele naturale fiecare specie componentă este specializată pentru explorarea unui anumit univers informațional absolut specific care, prin factorii săi, îi dirijează evoluția.* În această evoluție a speciilor, dictată de universul informațional specific, se manifestă o puternică tendință spre economia de energie și de informație. Analiza structurală și fiziologică a organelor de simț, mai cu seamă la vertebrate, demonstrează că *nici un simț* nu a fost nevoie să fie dezvoltat la maximum, *dacă, prin compensare într-un mediu dat, alt simț suplinește informațiile strict necesare supraviețuirii.*

În fine, strategia unei bune dezvoltări a lumii vii cere ca *orice cantitate de informație ecologică, receptată de un organism și amplificată de populațiile speciilor, să fie limitată în timp și spațiu.* Acest lucru se realizează prin capacitățile relativ restrînse ale organelor de recepție și de analiză a informațiilor provenite din exterior. Din această realitate obiectivă rezultă că, deși universurile informaționale ale ecosistemelor sînt ample, determinismul genetic specific și cel al factorilor din ambianță conduc la crearea pentru fiecare specie în interiorul unui ecosistem, așa cum s-a arătat, a unui *„univers informațional specific"*. Acesta, o dată constituit se organizează într-un factor integrator ce dirijează atît evoluția speciilor, cît și a ecosistemului.

Edificiul informațional din biosferă și ecosistemele naturale, deosebit de complex și totodată extrem de sensibil, se află astăzi, datorită intensității și frecvenței tot mai mari a impactelor umane, pe cale de a se nărui. Imperativul zilei de astăzi și de mîine în domeniul protecției mediului înconjurător și în acela al ocrotirii naturii ar fi prin urmare păstrarea în stare genuiană a tuturor informațiilor ecologice operante în biosferă și în ecosistemele sale.

Pictură de **AUREL MANOLE**

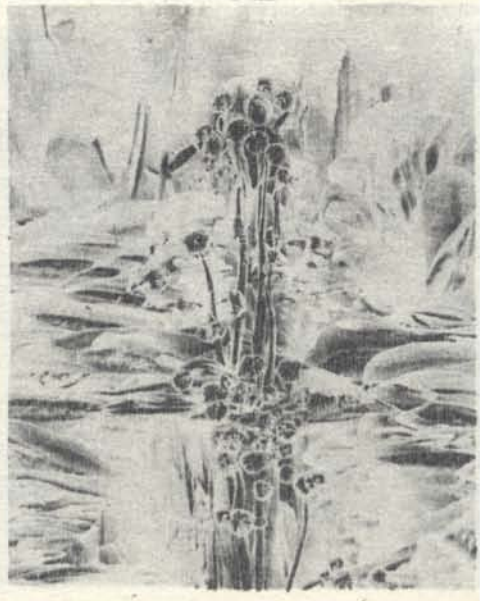

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

TIBERIU TORO

CEL DE-AL TREILEA TIP DE ÎNTÎLNIRE CU CIVILIZAȚII EXTRATERESTRE ȘI PROBLEMA SIMETRIEI MATERIE - ANTIMATERIE

Precum se știe, actualmente este aproape unanim acceptată ideea că în Univers există civilizații extraterestre inteligente care se găsesc la un nivel asemănător de dezvoltare cu civilizația tehnico-științifică de pe Pămînt. Mai mult, cîțiva fizicieni și astrofizicieni ca F. Dyson, N. Kardașev, C. Sagan și alții admit și posibilitatea existenței unor supercivilizații care, avînd o vîrstă ce depășește cu mult durata medie de existență a civilizațiilor obișnuite, au reușit să învingă situațiile de criză și, în consecință, dispun astăzi de un potențial tehnico-științific extraordinar care le permite să folosească resursele materiale și energetice enorme din mediul cosmic înconjurător.

Dacă se poartă discuții în problema civilizațiilor și supercivilizațiilor extraterestre, acestea se referă, în primul rînd, nu la posibilitatea de existență, ci la numărul lor. Cu alte cuvinte, una dintre chestiunile cardinale în această problemă se formulează în felul următor : cîte civilizații tehnico-științifice dezvoltate se găsesc actualmente în Galaxia noastră ? Precum se știe, una din evaluările cantitative ale numărului probabil de civilizații cu o dezvoltare superioară în Galaxia (N) se face cu ajutorul renumitei formule Drake-Sagan, care se scrie în felul următor :

$$N = N_0 \cdot p_1 \cdot p_2 \cdot p_3 \cdot p_4 \cdot \frac{t}{T}$$

Cele șapte mărimi ce intră în această ecuație au următoarele semnificații : N_0 este numărul total de stele din Galaxia noastră; p_1 — probabilitatea ca o stea să aibă sistem planetar ; p_2 — probabilitatea apariției vieții pe o planetă ; p_3 — probabilitatea ca viața în evoluția ei să ajungă într-o fază inteligentă ; p_4 — probabilitatea ca în procesul dezvoltării viața inteligentă să intre într-o fază tehnico-științifică ; t este durata medie a civilizației tehnologice, iar T este vîrsta medie a Galaxiei noastre. Din păcate, dintre acești factori care intră în ecuația lui Drake-Sagan, numai primul și ultimul factor (N_0 și T) se cunosc cu o precizie cît de cît considerabilă. Restul mărimilor reprezintă probabilități ale căror valori se evaluează foarte greu și se pot cunoaște numai în cadrul unor limite destul de largi. De asemenea, t — vîrsta medie a unei civilizații tehnico-științifice — se poate aprecia atît „pesimist" (scară scurtă de dezvoltare), cît și „optimist" (scară lungă). Fără să putem intra aici în discuția acestei problematici, de altfel deosebit de interesante și pasionante, amintim că evaluările cunoscutului astrofizician american de origine germană Sebastian von Hoerner, în varianta pesimistă, obțin pentru numărul actual al civilizațiilor din Galaxia noastră (N) cifra de cîteva mii. În cazul optimist N este de ordinul milioanelor.

Deci putem presupune, fără să exagerăm, că într-adevăr există un număr destul de important de civilizații și supercivilizații extraterestre care se găsesc la un nivel înalt de dezvoltare. Să presupunem, în continuare, că două asemenea civilizații extraterestre (A) și (B), căutîndu-se reciproc printr-o metodă oarecare, au reușit să comunice între ele. Cele două civilizații (A) și (B) au schimbat în mod sistematic mai multe mesaje între ele și astfel și-au cunoscut, reciproc, nivelurile de dezvoltare social-culturale și tehnico-științifice. Pentru a intra în relații și mai strînse în vederea unei cunoașteri mai temeinice, apare dorința naturală de a se întîlni efectiv. Adică este vorba de un contact direct, nemijlocit, care, în terminologia renumitului ufolog american J. A. Hynek, este numit „întîlnire de aproape al treilea tip". Poate cititorii își mai aduc aminte că tocmai acesta a fost și titlul filmului SF de mare succes al lui Steven Spielberg, prezentat acum cîțiva ani și la noi. Pe talentatul regizor ameriian problema contactului cu civilizații inteligente extraterestre (prescurtat CETI — de la Communication with Extra Terrestrial Intelligence) l-a preocupat și în continuare într-atît încît a realizat un al doilea film cu această temă. Noul său film prezentat în anul 1982 poartă titlul „ET" și prezintă aventurile unui simpatic ET (extraterestru) rămas (uitat) pe Pămînt.

Revenind la problematica întîlnirii directe a celor două civilizații extraterestre (A) și (B), trebuie evidențiat faptul că înainte de a realiza o asemenea întîlnire se cer a fi luate toate măsurile de precauție pentru ca „întîlnirea de al treilea tip să nu ducă la o catastrofă cosmică ireversibilă, cum ar fi de exemplu nimicirea totală a ambelor civilizații.

În cele ce urmează vom arăta că dintre aceste măsuri de siguranță una este hotărîtoare, cea legată de o mare descoperire a fizicii secolului XX. Este vorba de problema simetriei materie-antimaterie, concept de la descoperirea căruia recent s-a împlinit peste o jumătate de secol. Arătînd acest lucru, se stabilește o legătură între două domenii aparent diametral opuse, între problematica contactului cu civilizații extraterestre (CETI) și fizica antiparticulelor și antimateriei.

Pentru a putea înțelege această conexiune, la prima vedere bizară și stranie, între „mondo cosmicus" și „mondo atomicus", este necesar să spunem cîteva cuvinte despre proprietățile fundamentale ale antiparticulelor și antimateriei. Precum se știe, o dată cu descoperirea experimentală, în 1932-1933, a primei antiparti-

cule, numită pozitron *(pozitiv electron)* — antiparticula electronului, nu se verifica numai o predicţie extrem de interesantă din întreaga istorie a fizicii moderne, ci începea şi un nou capitol în fizica subnucleară, cu implicaţii în astrofizică şi cosmologie, numită fizica şi cosmologia antiparticulelor şi antimateriei. Predicţia amintită aparţine renumitului fizician englez P. A. M. Dirac, unul din cei mai mari fizicieni care a formulat principiul simetriei particulă-antiparticulară, sau, mai general, al simetriei de materie-antimaterie. Conform acestui principiu, dacă în natură există o particulă, trebuie să existe şi antiparticula sa, care are aceeaşi masă ca şi cea a particulei, dar diferă de aceasta prin semnul sarcinii electrice, barionice şi leptonice, cît şi prin alte priorităţi. Fără a intra în analiza amănunţită a deosebirii fizice dintre particule şi antiparticule, amintim numai că una dintre proprietăţile fundamentale ale antimateriei este „anihilarea perechii de particulă-antiparticulă" (de materie-antimaterie). Prin aceasta înţelegem că atunci cînd o particulă (materie) întîlneşte antiparticula (antimateria) sa corespunzătoare, imediat se transformă în radiaţie electromagnetică, în fotoni, cu eliberarea unei cantităţi de energie — mult mai mare — comparativ cu energia care se eliberează în reacţiile de fisiune şi fuziune nucleară. Sau simbolic :

PARTICULĂ + ANTIPARTICULĂ → FOTONI

Tocmai această proprietate de anihilare a materiei şi antimateriei prezintă importanţă în problematica întîlnirii directe între cele două civilizaţii extraterestre dezvoltate (A) şi (B). Conform celor spuse mai sus, înainte de a realiza contactul direct dintre cele două civilizaţii, adică întîlnirea de-al treilea tip, pentru a preîntîmpina catastrofa de anihilare, cele două civilizaţii trebuie să ştie precis dacă nu cumva vreuna din civilizaţiile care participă la întîlnire este formată din antimaterie. Pentru aceasta ele trebuie să ştie să facă distincţie între materie şi antimaterie, dar într-un mod absolut univoc şi nu relativ. În legătură cu aceasta se ridică o nouă întrebare : este într-adevăr posibil acest lucru ? Mai concret, este posibil să facem o deosebire absolută între materie (particule) şi antimaterie (antiparticule) ? Răspunsul este simplu, dar foarte grav, şi poate „incredibil, dar adevărat" : Pînă cînd simetria materie-antimaterie rămîne o simetrie exactă, distincţia absolută între materie şi antimaterie nu se poate realiza. În consecinţă, condiţia necesară ca cele două civilizaţii să poată deosebi îî mod absolut materia de antimaterie, este ca simetria să nu mai fie o simetrie exactă, ci, conform terminologiei folosite în fizica subnucleară, să fie o simetrie violată. Pentru simetria materie-antimaterie se mai foloseşte şi denumirea de simetria C (de la Charge-symetry). Dar cum este, de fapt, simetria C — exactă sau violată ? Din fericire, pentru problematica CETI, ultima varianta este cea adevărată, adică simetria materie-antimaterie nu este o simetrie exactă, ci una violată. Acest lucru îl ştim din rezultatele fizicii subnucleare din perioada anilor 1957—1964. Poate la prima vedere acest lucru pare bizar, dar acesta este adevărul.

Fără să putem trece aici în revistă problematica senzaţional de interesantă a violării simetriilor în fizica subnucleară modernă, cu implicaţii multiple în toată fizica, amintim că în problema violării simetriei C un rol deosebit l-a jucat aşa-numita violare a simetriei combinate CP, la care pe lîngă simetria C mai este violată şi simetria spaţială (numită şi simetria P). Efectul de violare a simetriei CP a fost descoperit în 1964 de fizicienii americani J. C. Cronin şi V. Fitch, cărora pentru această descoperire le-a fost atribuit Premiul Nobel pentru fizică pe anul 1980.

Folosind violarea simetriei CP la efectul Cronin-Fitch, vom putea face distincţia în mod absolut dintre materie şi antimaterie şi vom putea trece fără pericol la realizarea „întîlnrrii de aproape a' treilea tip" dintre civilizaţiile (A) şi (B).

Iată ce drum complicat, cu multe ocolişuri, trebuia să parcurgem pentru a realiza acea legătură „incredibilă, dar adevărată" dintre civilizaţiile cosmice extraterestre şi fizica antimateriei, dintre „mondo cosmicus" şi „mondo atomicus", legătură ce începe să devină una dintre caracteristicile dezvoltării fizicii subnucleare, astrofizicii şi cosmologiei anilor '80.

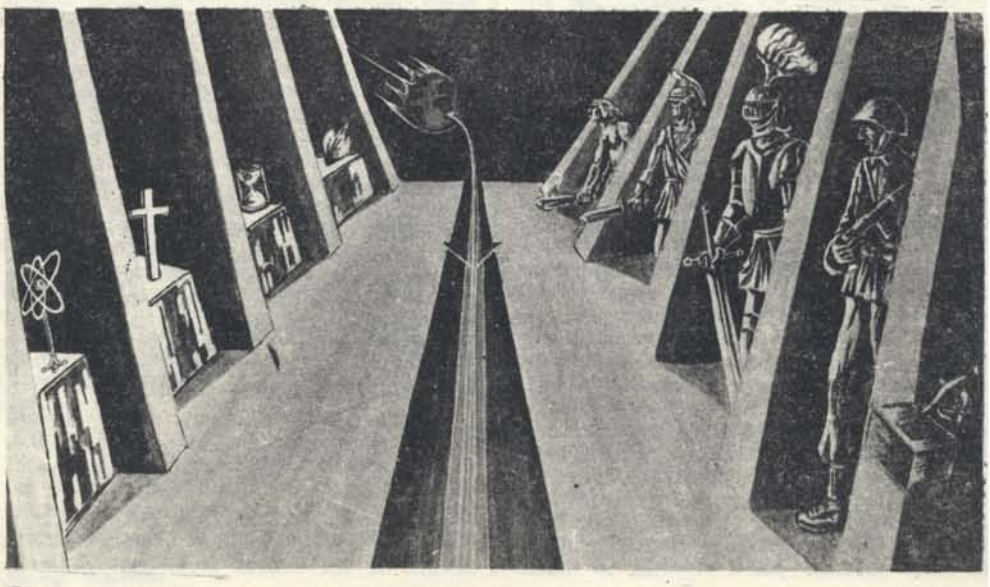

VLADIMIR EȘANU

LIMBAJUL CELULELOR

Dacă cineva ne-ar vorbi despre faptul că oamenii comunică între ei cu ajutorul unui limbaj, ni s-ar părea firesc, ba chiar banal. Nu am fi prea miraţi nici dacă ni s-ar spune că şi animalele comunică între ele, bineînţeles, tot cu ajutorul unui limbaj. Acesta nu este articulat, deşi poate transmite informaţii. Dar limbajul folosit de oameni pentru a comunica între ei nu este acelaşi cu cel pe care-l folosesc pentru a comunica cu animalele Deci limbajul trebuie pus la plural. Şi nu numai o singură dată, deoacere chiar între oameni se pot folosi diverse limbaje. De obicei se folosesc limbaje sonore. Dar surdomuţii folosesc limbaje gestuale. În vechime oamenii comunicau prin semnale vizuale sau sonore, dar nearticulate, ca, de exemplu, tamtam-urile. Oamenii comunica şi prin dans, desen, pictură, muzică ş.a. În epoca noastră au apărut şi limbajele de comunicare cu calculatoarele. La om mai există limbajul conotativ, mimica, metafora. Poeţii vorbesc şi despre un limbaj al inimii. În comunicarea cu animalele, omul foloseşte diverse alte limbaje. Dar animalele ? Cum comunică ele ? De obicei prin limbaje sonore şi gestuale. Dar există şi alte modalităţi de comunicare. Unii peşti comunică prin semnale electrice, respectiv prin veritabile descărcări electrice prin care avertizează alte animale să nu le încalce teritoriul, sau cu care se apără. Unele păsări, liliecii şi, chiar diverse microorganisme comunică prin limbaje şi mai particulare, fie prin unde radio, sau prin ultrasunete, fie prin intermediul cîmpurilor electromagnetice.

COMUNICARE SUBSTANŢIALĂ

În lumea animalelor comunicarea se face şi prin limbaje bazate pe semnale „substanţiale". V-aţi întrebat cum ştiu furnicile, de exemplu, să meargă pe „bulevardul" lor, fără să piardă drumul ? Sau cum ştiu insectele să ajungă pe organele florale cu polen ? Să mai vorbim de rolul mirosului, mai ales, la unele animale ? Toate acestea se bazează pe existenţa unor substanţe, în concentraţii infinitezimale, suficiente, însă, pentru a fi decelate de către organele de simţ. În cazul furnicilor, este vorba de eliminarea unor substanţe — numite feromoni — care sînt sesizate de toţi „semenii". Astfel, feromonii devin semnale chimice — deci substanţiale — care în limbajul furnicilor înseamnă „numai pe aici se circulă". Puteţi verifica existenţa acestei „conversaţii" punînd pe traseul furnicilor puţină vată îmbibată cu o soluţie de acid boric. Veţi vedea că furnicile care ajung la acest obstacol pierd direcţia, se mişcă haotic şi doar întîmplător pot regăsi drumul de după obstacol.

Un alt exemplu al acestui tip de comunicare îl constituie „universul mirosurilor". Pentru foarte multe vietăţi simţul mirosului este mai dezvoltat decît celelalte simţuri şi este, de multe ori, mai important decît vederea chiar. Pentru oameni şi primate, de exemplu, mirosul e slab dezvoltat şi constituie un simţ relativ secundar. Nu aceeaşi importanţă îl are mirosul pentru cîini, feline şi alte grupuri de animale, inclusiv cele lipsite de vedere, care duc o viaţă preponderent cavernicolă sau subterană. Pentru unele animale este suficientă existenţa unei singure molecule a unei substanţe aromate, de exemplu, pentru a putea fi decelată cu ajutorul mucoasei nazale şi al mecanismelor moleculare ale simţului mirosului. Există o „memorie" a mirosurilor care poate fi perfecţionată prin antrenament. Cel mai actual exemplu îl constituie cîinii antrenaţi să depisteze drogurile.

Un al treilea exemplu, cunoscut de cei mai mulţi cititori, îl constituie sistemele nervos şi hormonal, la care poate fi adăugat şi cel imunitar, care funcţionează datorită unor „mesageri chimici" elaboraţi şi puşi în circulaţie de unele celule specializate — cele sinaptice, prin care se face transmisia de la nervi la muşchi, cele ale glandelor hormonale şi, respectiv, anumite celule specializate din grupul limfocitelor sanguine — şi receptate de alte seturi de celule specializate care posedă sisteme moleculare ce „recunosc" aceşti mesageri şi interacţionează cu ei. În urma acestor interacţiuni se declanşează reacţii biochimice specifice, stabilindu-se, astfel, „dialogul" intercelular la distanţă, pe baza unui limbaj chimic, care condiţionează funcţionarea integrală a diferitelor tipuri de celule ce alcătuiesc un organism multicelular. Astfel, la organismele inferioare — ciuperci microscopice, drojdii ş.a. —, dar mai ales la cele superioare, neurotransmiţătorii, hormonii, factorii de creştere etc. reglează metabolismul şi, prin acesta, creşterea, diferenţierea, biosintezele şi locomoţia, pe baza proceselor biochimice (procesele sînt sisteme de reacţii coordonate spaţial şi temporal) declanşate în urma interacţiunilor dintre mesagerii chimici (liganzi) şi receptorii specifici lor, locaţi în membranele celulare.

Acest tip de comunicare prin migrarea ionilor şi moleculelor este foarte eficace, dar se face relativ încet. În plus, eficacitatea transmiterii mesajelor scade relativ repede pe măsura creşterii distanţelor. Adeseori celulele şi organismele au nevoie de un sistem mult mai rapid şi

fiabil de comunicare, mai ales la distanțe mari.

COMUNICARE NESUBSTANȚIALĂ

Cel mai cunoscut tip de comunicare fără suport substanțial — ca agent nemijlocit de transport al semnalului — mesaj — este cel sonor. Oamenii comunică prin „viu" grai, păsările „cîntă" pentru a atrage sexul opus, mamiferele folosesc și ele un limbaj sonor, uneori remarcabil de nuanțat. Unele mamifere de uscat — liliecii, de exemplu — sau de apă — ca, de pildă, delfinii — sînt înzestrate cu sisteme de emisie și recepție de **ultrasunete**, care le ajută nu numai la comunicare, dar și la orientarea în spațiu (sono-locație). În afară de tipurile de comunicare bazate pe unde sonore și ultrasonore, mai există tipuri bazate pe **unde radio** (electromagnetice) și cîmpuri magnetice. Astfel de sisteme folosite pentru orientare și identificare sau locare în spațiu a obiectelor sînt folosite de păsări, lilieci și chiar microorganisme. Cum se știe, unii pești folosesc un tip de comunicare electric. Ei pot produce descărcări electrice, uneori deosebit de puternice, de ordinul sutelor de volți, cu care transmit altor pești informații sau avertismente. Să mai amintim de **impulsurile electrice** care asigură comunicarea între organele organismelor celulare și, în primul rînd, a „comenzilor" sistemului nervos central? În toate aceste procese, esențiale pentru viață, liganzii nu sînt direct implicați. Nu vom afirma că la baza mecanismelor acestor procese nu stau procese moleculare care trebuie să intre în atenția biochimiștilor, dar vom observa — împreună cu alți autori — că breasla biochimiștilor manifestă o anume rezistență la includerea acestor procese esențiale în listele ce cuprind metode de semnalizare transcelulară, ținînd prea mult la ideea că semnalele nu pot fi transmise decît „prin substanțe chimice", așa cum sînt ionii (atomi încărcați electric) și moleculele. Un biochimist bine cunoscut în lumea științifică afirma relativ recent că abordarea „nesubstanțială" a problemei comunicării între celule ar fi ceva comparabil cu „astrologia". Fapt este că aceste tipuri de comunicație în lumea vie sînt foarte răspîndite, iar natura lor este fizică. Trebuie înțeles că orice activitate celulară sau organismală este, în ultimă instanță, bazată sau legată de reacții biochimice, care pot fi dirijate de forțe fizice, fie ele electrice, magnetice, mecanice, fie ele cîmpuri corespunzătoare sau radiații. Ce mecanisme moleculare le stau la bază? Le-am putea, oare, descifra și apoi folosi ca un nou limbaj în care să „dialogăm" cu celulele, să primim (să descifrăm) mesaje de la ele și, eventual, să le „convingem" la anumite comportamente?

„INSTALAȚIILE" PROTEICE DIN MEMBRANELE CELULARE

Orice celulă vie, independentă (microorganisme) sau care ia parte la alcătuirea unui organism multicelular, este delimitată printr-o membrană. În ciuda multiplelor diferențe ce pot exista între membrane, în funcție de tipul de celulă pe care o delimitează, le sînt comune cel puțin două caracteristici: ● conțin diverse proteine, ce pot îndeplini diverse funcții (enzimatice, antigenice, receptoare ș.a.) și ● ele nu sînt învelișuri pasive, ci sînt veritabile și importante organite celulare, cu funcții complexe consumatoare de energie (permeabilitate selectivă, receptori selectivi și specifici, senzori declanșatori de procese biochimice esențiale pentru funcții fiziologice, reacții de apărare imune ș.a.). Membranele nu se găsesc numai la suprafața celulelor, ca element morfologic ce delimitează universul celular de restul universului, ci se găsesc și în interiorul celulelor. Deci, ele îndeplinesc esențialul rol de „compartimentare" a celulei în compartimente — în fapt, ceea ce se numesc „organite" care au funcții diverse ce se desfășoară pe „teritorii" delimitate, fără a se „bruia" reciproc. Asemenea organite celulare sînt: nucleul, nucleolul, cloroplastele, mitocondriile, sistemul Golgi, ribozomii ș.a., toate „îmbrăcate" în membrane ce sînt sediile unor procese biochimice complexe (procesele bioenergetice în mitocondrii, fotosintetice în cloroplaste de sinteză a proteinelor, pe ribozomi etc.). Astfel, nu ne mai poate surprinde și mira faptul că membranele, mai ales cea celulară, posedă sisteme moleculare cu funcții dintre cele mai diverse.

ACTIVAREA ELECTRICĂ A PROTEINELOR DIN MEMBRANE

Cîmpuri slabe. Recent s-a demonstrat experimental că multe dintre funcțiile celulare sînt puternic influențate — stimulate sau suprimate — de cîmpurile electromagnetice oscilatorii slabe. De exemplu, aceste cîmpuri determină regenerarea legăturilor intercelulare, biosintezele acizilor nucleici — atît ribo, cît și dezoxiribonucleici —, precum și cele ale proteinelor. De asemenea, multe dintre enzimele membranare sînt afectate de semnalele electromagnetice slabe. Oare semnalele sau cîmpurile care ar putea acționa în realitate nu au un prag al intensității sub care nu mai pot acționa? Desigur. Energia de interacțiune dintre cîmpul efectiv și componentele celulare care condiționează existența funcțiilor celulare trebuie să fie superioară unui nivel minim, pentru ca funcțiile acestea să fie efectiv afectate. Bazați pe principiile termodinamicii, specialiștii știu că, pentru a fi eficiente, cîmpurile electromagnetice slabe trebuie să fie amplificate de mecanisme moleculare care se așteaptă a fi descoperite.

Cîmpuri tari. Pentru a fi siguri că se vor situa deasupra pragului minim energetic, experimentatorii au încercat și varianta folosirii unor cîmpuri electrice de intensitate ridicată, care ar fi în stare să producă pe cele două fețe ale membranei un potențial (o diferență de potențial) comparabil cu cel real. Rezulta-

tele au fost cu totul remarcabile : enzimele locate în membrane s-au arătat capabile să absoarbă energie din aceste cîmpuri care să le determine să efectueze un lucru chimic, adică să funcționeze ca enzime !

Iată un exemplu grăitor. În celule, energia chimică este depozitată în diverse legături interatomice din tot felul de molecule (grăsimi, glucide ș.a.). Pentru a putea fi folosită, însă, această energie trebuie depozitată în legături chimice bogate în energie (macroergice). Asemenea legături există într-un număr limitat de tipuri de molecule. Reprezentantul cel mai de seamă al acestor molecule depozitare și distribuitoare de energie în cadrul proceselor metabolice este **acidul adenozintrifosforic** (ATP). După cum se și numește, el posedă 3 grupe fosfatice legate de o structură de bază (adenozina). Legăturile dintre aceste molecule de acid fosforic sînt cele bogate în energie. Cantitatea de energie a acestora nu este însă egală. Ea descrește de la exterior spre interiorul moleculei. Să figurăm simbolic molecula de ATP astfel :

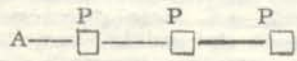

Legăturile macroergice au fost figurate cu linii de grosimi (simbolice) proporționale cu cantitatea de energie conținută. Dar cum se eliberează această energie ? Prin desfacerea legăturii pe care o realizează o enzimă specifică, numită adenozintrifosfataza (ATP-aza). Iată reacția (în principiu) :

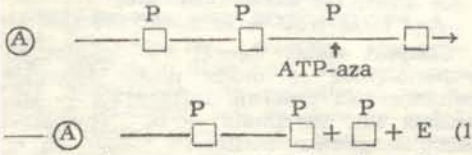

Se vede cu ușurință că, sub acțiunea ATP-azei, s-a desprins gruparea fosforică terminală, în urma căreia a rămas o moleculă cu numai două resturi fosforice — care, firesc, se numește acid adenozindifosforic (ADP) — și s-a degajat energia de legătură (E) care poate fi folosită în diverse procese metabolice care determină diverse funcții celulare. Sigur, în aceste procese poate avea loc și o depozitare de energie liberă, prin reformarea ATP din ADP și P în cadrul reacției (1) care se desfășoară de la dreapta la stînga.

Atît cloroplastele, cît și mitocondriile și unele bacterii au în membranele lor ATP-aze. În experimentele în care s-au folosit cîmpuri electrice oscilatorii puternice, s-a reușit inducerea sintezei de ATP din ADP și P. Avînd în vedere că legătura macroergică creată prin această sinteză este de aproximativ 10 kcal/mol (10 kilocalorii per mol de ATP, adică 10 000 calorii per 507 g ATP), s-a calculat că potențialul de membrană (transmembranar, adică între cele două fețe ale membranei) creat de cîmpul electric, capabil să furnizeze o asemenea cantitate de energie, trebuie să fie de aproximativ 200 mV (200 miimi de volt) la locul reacției. Pentru a se obține asemenea valori ale potențialului transmembranar, **in situ**, a trebuit ca organismele respective să fie supuse unor cîmpuri exterioare de ordinul kilovolților (mii de volți), întrucît intensitatea cîmpului scade invers proporțional cu pătratul distanței dintre sursă și receptor.

În experimentele de acest fel s-a avut grijă ca rezultatele să constituie efectele exclusiv ale cîmpului aplicat. Pentru aceasta, în special în cazul cloroplastelor (organit celular care este sediul procesului de fotosinteză), experiențele s-au desfășurat la întuneric și în condițiile inhibării procesului de respirație celulară, un proces alcătuit dintr-un șir de reacții care asigură transportul unui flux de electroni energizați și care, în anumite puncte ale lanțului de reacții, cedează energie în mediul celular, folosită pentru diverse scopuri metabolic-funcționale. Rezultatele au fost clare : **enzimele locate în membrane pot absorbi energie din cîmpul electric extern pe care o folosesc la efectuarea lucrului chimic, respectiv cataliza enzimatică.**

Într-un alt set de experimente, efectuate pe hematii (celulele roșii din sînge) s-a putut demonstra că ATP-azele locate în membranele hematiilor pot, de asemenea, utiliza energia liberă a unui cîmp electric oscilator pentru a pompa în și din hematii ionii de potasiu (K^+) și sodiu (Na^+), fenomen similar cu cele ce se întîmplă — în ce privește pompele de Na^+ și K^+ — și cu alte sisteme celulare, mai ales cu cele ce alcătuiesc sistemul nervos (neuronii).

TREI ÎNTREBĂRI NECESARE

Prima : Cum s-a văzut, în fenomenele ce ne-au atras atenția, avem de-a face, pe de o parte, cu semnale chimice și decodificarea lor și, pe de altă parte, cu diverse forme de energie și conversia lor reciprocă (energie electrică — energie chimică ș.a.). Există vreo asemănare între procesele de conversie a semnalelor și cele de conversie energetică ? Răspunsul e pozitiv. Aceste două tipuri de conversie sînt similare prin natura lor. Astfel, absorbția de energie corespunde cu receptarea semnalelor, conversia de energie corespunde prelucrării (decodării) semnalelor și transmisia de energie corespunde transmisiei semnalelor.

A doua : Am arătat că se obțin efecte metabolice și în cazul cîmpurilor slabe, situație mai apropiată de condiții naturale (ca, de exemplu, un cîmp de 20 V/cm, cu care s-a experimentat). Astfel de cîmpuri sînt, însă, insuficiente pentru a determina, ca atare, asemenea efecte ; ele trebuie să fie amplificate. Cum are loc această amplificare.? La ce nivel ? Dacă presupunem că o celulă este o sferă goală mărginită de o membrană (lipido-proteică) de grosime d, putem folosi o relație a lui Maxwell care ne arată că un cîmp electric exterior bilei (celulei) care străbate membrana este amplificat, în centrul celulei, de R/d ori (R = raza sferei, inclusiv grosimea mem-

branei). De aici, o concluzie neașteptată : **însăși membrana celulară este locul de amplificare a cîmpului exterior.**

A treia : Cu ce factor trebuie amplificată puterea cîmpului pentru a obține efectul dorit ? Cele două pompe (de Na+ și de K+) au **valori optime diferite** : 1 kHz (kilohertz) pentru pompa de K+ și 1 MHz (**megahertz** = 1 milion de hertzi) pentru pompa de Na+. Interesant este faptul că există și o valoare optimă intermediară a frecvenței pentru activarea **ambelor** pompe simultan. Aceasta este de aproximativ 3 000 Hz (același domeniu cu cel al sunetelor percepute de noi !). Cît privește puterea cîmpului, aceasta trebuie amplificată de aproximativ 1 000 ori (e necesar un cîmp de 20 kV/cm, in situ, valoarea cîmpului exterior fiind 20 V/cm).

SĂ RECAPITULĂM

Din experimentele descrise, în care obiectul principal a fost ATP-aza, o enzimă locată în membranele celulare, externe și interne, care îndeplinește misiuni deosebit de importante în cadrul proceselor metabolismului energetic (prin scindarea unei legături bogate în energie a ATP-ului — supranumit „valuta energetică" a celulei —, refacerea ATP-ului fiind opera unei enzime—„soră", ATP-sinteza), s-au putut contura următoarele concluzii, referitoare la posibilul lor rol în comunicarea cu exteriorul prin intermediul unor forțe exclusiv fizice :

1) Anumite enzime sau receptori locați în membrane au capacitatea de a **descifra semnale electrice** de amplitudini și frecvențe bine definite și **de a reacționa în consecință.**

2) Cel puțin în cazul enzimelor studiate (ATP-aza și ATP-sinteza) energia liberă conținută în cîmpurile electrice este absorbită și cuplată direct cu o reacție care are nevoie de energie pentru a avea loc (endergonică : endo = către interior, ergonică = energetică).

Sigur, acesta nu este cazul tuturor reacțiilor enzimatice legate de structurile membranare. Există multe alte mecanisme celulare ce implică reacții biochimice și semnale chimice, dar procesul primar al recunoașterii semnalului este de natură electrică.

UN MODEL APLICATIV

Cum am putea să ne imaginăm realizarea interacțiunilor dintre cîmpuri și enzime (sau receptori) ? Pentru a înțelege un asemenea model, să amintim, mai întîi, cîteva proprietăți ale proteinelor.

Proteinele sînt niște molecule foarte mari, sau agregate de asemenea molecule, care, adeseori, conțin și atomi sau structuri moleculare neproteice. Ele sînt alcătuite dintr-un șir de aminoacizi, aflați într-o ordine (secvență) determinată genetic. Aceste molecule lungi nu stau ca un fir de ață desfășurat (în soluție). Din cauza diverselor grupări atomice (funcții) ale diverșilor aminoacizi și, respectiv, ale multiplelor sarcini electrice și altor forțe interatomice și intramoleculare (ca, de exemplu, „punțile de hidrogen"), aceste molecule se pliază într-un fel complicat, formînd adesea un fel de „ghemuri" (proteinele globulare). Acestea nu sînt rigide și sînt, totodată, foarte sensibile la variațiile condițiilor de mediu, temperatură, pH (gradul de aciditate sau alcalinitate, cîmpuri diverse, substanțe chimice ș.a.). Cum se știe, foarte multe proteine îndeplinesc funcții bine definite și, uneori, multiple : enzimatice, antigenice, hormonale, receptoare ș.a. Dar aceste funcții pot fi exercitate **numai** pentru o anumită configurație spațială. În consecință, optimum-ul de randament funcțional va fi atins atunci cînd plierea spațială va fi optimă. Astfel, o proteină funcțională care suferă modificări conformaționale va suferi, corespunzător, și oscilații funcționale. Și acum, să revenim la model.

Modelul propus de autorii experimentelor descrise (T. Y. Tsong și colab.) se bazează pe faptul că o proteină poate suferi modificări conformaționale induse de interacțiuni coulombiene (atracție-respingere între sarcini electrice) cu un cîmp electric oscilator (sau oricare alt cîmp oscilator cu care proteina poate interacționa). Cînd frecvența cîmpului electric se potrivește cu caracteristica optimă a reacției de modificare conformațională, cele două oscilații, cum se spune, „intră în rezonanță", se stimulează reciproc. Cînd această oscilație „în tandem" atinge o valoare optimă, atunci conformația proteinei îi conferă acesteia proprietățile optime ale funcției pe care o poate exercita. Întrucît această stare funcțională — uneori nouă sau/și neașteptată — apare în urma cuplării cîmpului electric cu molecula proteică aflată într-o anume stare conformațională, conceptul de bază al modelului a primit denumirea de concept „al cuplării electroconformaționale" (CEC) pentru conversiile semnalelor și energiei celulare. Astfel se ajunge la crearea condițiilor ca ATP-aza membranară să devină o „pompă" de Na+ și K+, sau ca ATP-sinteza să sintetizeze molecule de ATP din ADP și P.

O CONCLUZIE FINALĂ

Viziunea pe care aceste experimente și interpretarea lor ne-o creează este pe cît de simplă și clară, pe atît de neașteptată. Căci ce am aflat ? Am aflat un adevăr „cu două fețe" : în principiu, fiecare clasă de proteine este adaptată să răspundă la forța unui cîmp oscilator (electric, sonic sau potențial chimic) de putere și frecvență bine definite. Reciproc, reacțiile chimice inverse (celor determinate de activitatea enzimatică determinată de cîmp) pot să transmită semnale prin aceleași enzime sau receptori. Cu alte cuvinte, enzimele membranare nu numai că sînt sensibile la fortele fizice exterioare și pot functiona datorită acestora, dar pot să și emită semnale, de aceeași natură și pe aceeași cale ! Ele funcționează, deci, ca niște veritabile antene de recepție-emisie !

Ce anume are de comunicat o celulă ?

Este, poate, prea deveme să încercăm un răspuns. Dar o vom putea face cînd vom descifra și învăța acest limbaj celular sui-generis.

IPOTEZE ȘI PERSPECTIVE

Demonstrarea posibilității ce o au celulele de a interacționa „rațional" cu forțe exclusiv fizice, adică de a fi capabile să sesizeze aceste forțe și să reacționeze în mod specific ca și cum ar fi primit mesaje într-o limbă cunoscută, ne deschide un larg orizont în înțelegerea interacțiunilor din lumea vie și a realizării sistemelor stabile, de la cele mai simple comunități de viețăți pînă la sistemul ecologic planetar. Deci celulele primesc, dar și emit semnale-mesaje. Ele „conversează" nu numai cu lumea chimică. Dacă ar fi așa, ele ar fi „lipite" de suprafața Pămîntului. Faptul însă că pot „conversa" și cu lumea fizică, asta înseamnă că pot dialoga cu orice vietate și că au toate ferestrele deschise pînă în cosmos.

Aceste descoperiri au o deosebită importanță și pentru cunoașterea omului și a valențelor sale funcționale. Orice organisme și, în special, cele superioare sînt — datorită miriadelor de sarcini electrice statice și în mișcare din interiorul lor — niște veritabile „uzine" electrice care, inevitabil, posedă un puternic cîmp electric în jurul lor (dar și magnetic). Variația sensibilității la aceste cîmpuri este foarte mare, iar probabilitatea ca unele exemplare, unele în mod nativ și altele prin exercițiu, să fie deosebit de sensibile la diverse cîmpuri exercitate de viețăți sau elemente minerale (roci, zăcăminte etc.) este semnificativ diferită de zero. Studiul acestor fenomene ne va duce la înțelegerea altora, speciale — cum sînt însușirile unor oameni de a detecta zăcăminte, cursuri de apă subterane ș.a., sau de a detecta organele în suferință și chiar a le influența într-un sens benefic — și chiar la elaborarea de mijloace de antrenare a acestor simțuri „neconvenționale". Vom putea înțelege (și folosi) mereu mai bine, mai profund, hipnoza și telepatia. Vom putea cunoaște și folosi „efectul de piramidă", atît de la modă și atît de divers folosit în S.U.A., de exemplu, dar studiat încă demult și la noi în țară, la ICEBIOL și alte institute. Desigur că în acest context se va putea face lumină și în controversatul domeniu al homeopatiei (susținut și practicat demult și la noi de către mulți medici). Se vor deschide orizonturi noi medicinei și biologiei, care vor putea face pași uriași spre binele omenirii.

Dar acest tablou nu poate tinde spre completitudine decît dacă se va cunoaște și ce (și cum) au celulele de comunicat. Orice boală implică o alterare a mesajelor intercelulare. Cel mai notoriu exemplu îl constituie celulele tumorale, al căror mesaj este atît de alterat încît nu mai este înțeles de celulele vecine și nici acestea nu mai sînt înțelese, din care cauză nu mai funcționează semnalele și mecanismele de reglare a creșterii celulelor într-un sistem multicelular delimitat spațial. Desigur că dacă vom putea înțelege limbajul celulelor le vom putea cunoaște suferințele în faze foarte timpurii, ceea ce ar face ca intervențiile medicale să fie mult mai eficiente, mai ales în afecțiunile sistemului nervos și în cele canceroase. Încet, încet, dar sigur, vom ajunge să dialogăm cu toate ființele vii și, implicit, să ne autocunoaștem mereu mai profund, mai multilateral. Nu este acesta un drum pe care va trebui să ne angajăm mereu mai mult ?

Pictură de **AUREL MANOLE**

ADRIAN MIHALACHE

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

SUNET-OM-COSMOS

Încercarea de analiză care va urma este simptomatică pentru preocupările omului contemporan de a se situa într-un nou raport față de lume, conștientizînd existența canalelor multiple de comunicare cu aceasta, unele dintre ele aproape obturate de aluviunile reziduurilor tehnologice, produs colateral al progresului civilizator.

Un cercetător se confruntă cu sine formulîndu-și opiniile asupra relației dintre sunet, om și cosmos, pornind de la ideea că unitatea dintre om și cosmos este pusă în stare de manifestare sensibilă de către continuul sonor, a cărui explorare poate revitaliza căile de comunicare dintre om și cosmos și, prin urmare, poate îmbogăți mijloacele de transformare atît ale unuia, cît și ale celuilalt. Desfășurarea dinamică dă o șansă de clarificare pentru autor și o șansă pentru cititor de a-și redimensiona propriile probleme într-un nou context. Pentru compozitorul implicat în generarea structurilor sonore, clarificarea constă în precizarea strategiei de urmat pentru a asigura creației sale capacitatea de a exprima o realitate fundamentală și de a investi mesajul său cu maximă forță de impact. Pentru cercetătorul științific preocupat de modelarea realității în scopul transformării ei, clarificarea constă în re-gîndirea raportului dintre modelul teoretic și realitate în lumina unei posibile consonanțe esențiale între gîndire și lume.

Discursul evoluează în analiza relației *sunet-om-cosmos*, urmărind necesitatea abordării acestei relații, esența, natura și manifestările ei. Se discută apoi evoluția posibilă a relației, propunîndu-se metode de predicție și de acțiune.

Necesitatea abordării relației sunet-om-cosmos

Instituirea unei relații presupune ideea de separare, de delimitare. Dacă înțelegem prin cosmos întregul existent, atît omul cît și sunetul îi sînt integrați și problema raportării între acești termeni nu s-ar pune. O primă delimitare între om și cosmos apare ca necesară deoarece, prin gîndire, omul se desparte de univers, sau are iluzia despărțirii, creîndu-și o lume interioară din care acționează în vederea schimbării mediului înconjurător. Cosmosul devine realitate obiectivă, domeniu de acțiune al omului în conformitate cu obiective izvorîte dintr-un imbold interior, aparent independent și aflat uneori în opoziție cu tendințele cosmice naturale.

Omul este programat, ca specie, să supraviețuiască și își poate înfăptui programul în două moduri: acționînd asupra lui însuși în vederea unei cît mai complete adaptări la o nișă ecologică dată sau acționînd asupra mediului înconjurător pentru a-l transforma în scopul necesităților sale. Majoritatea speciilor au acționat conform primei modalități, adaptarea lor implicînd, prin chiar reușita ei, stagnarea evoluției. Omul acționează însă, cu precădere, conform celei de-a doua modalități, în sensul unei continue „dezmărginiri" în raport cu mediul, după formularea dată de Lucian Blaga în *Aspecte antropologice*. Experiența umanității arată că omul este capabil să acționeze în ambele sensuri, atît asupra mediului, cît și asupra lui însuși, dar sensul acțiunii asupra mediului a devenit preponderent deoarece el permite un mai bun echilibru dinamic în raport cu fluctuațiile aleatoare externe. Această acțiune devine eficientă cînd este efectul modelării predictive a realității, proces de constituire a culturii, avînd ca rezultat scindarea între om și cosmos, între lumea interioară și cea exterioară, într-un cuvînt între subiect și obiect. Chiar atunci cînd acționează asupra lui însuși, omul o face obiectivîndu-se, ca și cum propria lui ființă s-ar exterioriza devenind parte a mediului și teren de acțiune, rupîndu-se astfel de realitatea umană profundă.

Gîndirea, generatoare a ansamblului modelelor și tehnicilor păstrate în memoria umanității în scopul acțiunii asupra mediului și omului însuși, ansamblu care constituie însăși cultura, dă mari șanse de supraviețuire speciei umane într-o dinamică evolutivă, dar, în același timp, creează fisura dintre om și cosmos, dîndu-i omului sentimentul, fals, al independenței față de lume. Disciplinîndu-și simțurile, înconjurîndu-se de un mediu artificial, omul ajunge să controleze, într-o mare măsură, căile de comunicație dintre el și univers. Realizarea unei interfețe om/lume face ca informația aferentă să poată fi canalizată pe anumite trasee, gîndite în funcție de eficiența prelucrării ei. Substituirea receptării directe a stimulilor prin măsurători efectuate pentru coroborarea unor idei teoretice constrînge natura să răspundă acelor întrebări pe care omul i le pune; aceasta a fost direcția de dezvoltare a științei în ultimii trei sute de ani!

Raționalizarea și orientarea comunicării dintre om și lume nu pot fi împinse pînă la ultimele consecințe în ceea ce privește calea sonoră a comunicării. Omul nu se poate izola de sunet așa cum se izolează de imagine, ecranele auditive fiind mult mai permeabile decît cele vizuale. Mai mult, reflectînd asupra naturii vibratorii a sunetului, ne dăm seama că el ne afectează chiar dincolo de domeniul, relativ restrîns, al audibilului. Acțiunea lui insidioasă se întinde de la impactul pur mecanic asupra diferitelor organe pînă la efectele bio-psihice cele mai neașteptate. Nu ne putem izola de sunet și, mai ales, nu ne putem lipsi de el, experiența arătînd că absența mediului sonor este de nesuportat. Sunetul este o cale de legătură esențială dintre om și cosmos, greu de menținut sub control, bogată în posibilități de acțiune, atît pozitivă cît și negativă. A reflecta asupra sunetului înseamnă, implicit, a reflecta asupra raportării omului la cosmos, de aceea

abordarea relației om-sunet-cosmos pare a avea un sens antropologic esențial, ea conducînd la o mai bună înțelegere a omului ca parte a cosmosului și a cosmosului ca obiectivare a umanului.

Esența relației sunet-om-cosmos

Sunetul este o cale de comunicare esențială între om și cosmos, prin care se transmit semnale cu valoare înaltă de supraviețuire. Prin natura sa vibratorie, sunetul participă la universalitatea mișcării ca fenomen spațio-temporal, încorporînd această universalitate într-o manifestare sensibilă a cărei valoare de impact este explicabilă prin semnificațiile imediate ale semnalelor sonore. Mediul ambiant este sursa semnalelor sonore care anunță primejdia (zgomot de pași, foșnet, tunet) sau care indică prezența resurselor utile vieții (zgomotul ploii, murmurul rîului, larma animalelor domestice). Zgomotele naturale călăuzesc omul în explorarea mediului său ambiant și compensează, prin intimitatea receptării, tendința de constituire a mediului într-un obiect de amenajat prin acțiunea umană. Vizualul separă — creînd obiectul acțiunii —, audibilul unifică — făcînd perceptibilă unitatea omului cu mediul.

Sesizarea raporturilor dintre sunete a însemnat începutul constituirii sistemelor sonore prin care zgomotul poate fi organizat într-o structură muzicală. Orice sistem sonor este un algoritm cu care scara continuă a audibilului este discretizată prin selectarea unor diviziuni care formează o partiție, specifică fiecărei mari culturi. Există astfel sistemele proporțional (indian), al cuvintelor (chinez), temperat (european), fiecare reprezentînd o altă posibilitate de reprezentare discretă a conținutului sonor. Sistemele sînt incompatibile (incomensurabile) între ele deoarece algoritmii asociați realizează partiții diferite ale continuului sonor (cu un număr finit de suprapuneri). Izomorfismul dintre intervalele muzicale (raportul frecvențelor sunetelor din sistemele muzicale) și rapoartele unor mărimi legate de structura însăși a universului (distanțele dintre planete, masele atomice ale elementelor) a fost extensiv studiat (de pildă, în lucrările lui Matila Ghyka), iar rezultatele acestor studii au fost sintetizate în lucrarea compozitorului Corneliu Cezar, Introducere în sonologie. Aceste multiple izomorfisme sugerează unitatea cosmosului, pusă sub semnul matematicii, numerelor și raporturilor dintre ele și manifestată în planul sensibil de către sunet.

Reflectarea de către subiectul uman a unității aritmetice a cosmosului apare ca rezonanță la nivel bio-psihic sub impactul fenomenelor sonore, rezonanță care se exprimă sub forma alternanței dintre tensiune și relaxare, și constituie răspunsul la resimțirea multiplelor analogii dintre straturile existentului. Faptul că omul rezonează la sunet arată nu numai că acesta sesizează unitatea cosmosului, dar că el resimte, conștient sau nu, propria lui apartenență la cosmos.

Există o dialectică a separării dintre om și cosmos, generată de un sentiment de ostilitate față de natura nemiloasă și generînd, la rîndul ei, ostilitate și dorință de dominație. Despărțit de universul obiectivat în cîmp de acțiune, omul încearcă sentimentul fricii fundamentale, frica de moarte, care derivă din contemplarea întregului etern rupt de ființa prea repede trecătoare. „O stelelor, stelelor, știți-veți voi oare / De ce rămîn atîtea în veci" Și numai omul moare." Dobîndind, prin experiența sunetului, sentimentul unității cosmice, frica se atenuează, omul înțelege că ființa sa împărtășește, în ceea ce are mai profund, esența universului însuși, fiind la fel de fiabilă (sau de evanescentă) ca lumea în întregul ei.

Relația om-sunet-cosmos este, în esența ei, calea de recuperare a unității existentului, unitate ignorată uneori din rațiuni de eficiență metodologică, alteori uitată prin obturarea excesiv de controlată a căilor de comunicare dintre om și lume, respectiv dintre om și el însuși.

Natura relației sunet-om-cosmos

Relația om-sunet-cosmos acționează înspre deschiderea universului interior al omului către cosmosul care îi este consubstanțial. Contribuind la transgresarea limitelor culturale, într-un act de asumare globală a realității, relația om-sunet-cosmos este de natură transculturală. Conceptul de transcultură a fost lansat și definit de către compozitorul Dinu Petrescu împreună cu colaboratorii săi, fizicianul Mircea Mărgineanu, psihologul Valeriu Ghigeanu și subsemnatul și comunicat ca atare în cadrul Conferinței naționale de electronică și tehnică automată de calcul, desfășurată la Institutul Politehnic București în decembrie 1988. Cultura are drept scop acțiunea asupra mediului în vederea transformării sale dirijate, dar ea pare a deveni eficientă numai dacă acest scop final este, cel puțin pentru moment, neostentativ, stimularea creației culturale fiind realizată prin confruntarea competitivă a modelelor și reprezentărilor între ele. Consecința acestui fapt este automatizarea culturii, ea devenind propriul ei referențial și pierzînd contactul cu trebuințele fundamentale ale omului, pentru satisfacerea cărora cultura a fost, în ultimă instanță, constituită. Avem imaginea unui sistem infinit (dar închis) de oglinzi în care imaginile se multiplică la nesfîrșit, o imensă bibliotecă borgesiană în care orice carte vorbește despre altă carte, întregul fiind comentat în „cartea de nisip", cu număr infinit de pagini, a cărei scriere, după Mallarmé, ar fi scopul suprem al evoluției universului („l'univers qui aboutit à un livre").

Autonomizarea culturii conduce la fenomenul de alienare a omului față de propria lui naturalitate, cu efecte grave de desincronizare între biologic și psihic, între individ și societate, respectiv între societate și mediul ecologic. Alienarea se manifestă, conform analizei lui Marx, prin hipertrofierea unor facultăți specifice, cu periclitarea armoniei la nivel individual și social.

Fenomenele sonore pot acționa în sens transcultural deoarece se adresează direct structurii intime bio-psihice umane, actualizînd programul determinat genetic sub forma unor engrame arhetipale, cu rol pozitiv în ceea ce privește fiabilitatea ființei umane. De asemenea, sub impactul fenomenelor sonore au loc procese de compensare și de transfer prin care influențele stresante ale mediului artificializat cultural pot fi diminuate sau transfigurate.

Manifestările relaţiei sunet-om-cosmos

Mesajul sonor de natură transculturală este în esenţă un mijloc de reinstituire a unităţii dintre natural şi cultural. Relaţia om-sunet se manifestă printr-o acţiune de transformare psihică generînd fie o stare de concordanţă între om şi lume, fie o stare tranzitorie de dezacord care declanşează reacţii de clarificare interioară. Oricare dintre stările actualizate de către mesajele sonore este propice creativităţii umane prin ideile a căror formare o stimulează, idei care pot fi de delimitare în raport cu acceptarea stării induse sau de reacţie împotriva acestei stări, implicînd un salt în privinţa originalităţii răspunsului. Prin acuitatea stărilor induse, muzica acţionează ca o constrîngere afectivă, dar îngăduie o largă libertate în privinţa ideilor pe care le stimulează.

După Alain Danielon, muzica este reprezentarea perceptibilă a raporturilor care unifică toate manifestările lumii. În cartea sa, *Semantica muzicală*, el analizează tradiţia muzicologică orientală, arătînd precizia cu care se asociază intervalelor dintre sunetele sistemelor muzicale (chinez şi indian) stări psihice delimitate cu fineţe. Orice semantică este transculturală dacă utilizează referenţi din sfera naturalului, ca stările bio-psihice şi ambientale. În acest sens, orientalii recomandă cu minuţiozitate ce tip de structuri sonore sînt adecvate cu momentul zilei, starea atmosferică etc. şi care stări bio-psihice individuale sau colective pot fi induse prin structurile sonore respective. Corespondenţa transculturală este posibilă deoarece sistemele muzicale orientale se bazează pe algoritmi de selectare a sunetelor individuale din conţinutul sonor, algoritmi aflaţi în strînsă legătură cu capacităţile naturale de receptare a fenomenului sonor şi cu armonicile naturale ale fiecărui sunet de bază. Rezultă ca muzica orientală este în principal generatoare de stări şi se instituie în temporal prin transformarea de natură topologica.

Dacă fenomenul sonor este astfel constituit încît aspectele dinamice de tranziţie între stări sînt mai reliefate, apar pregnante caracteristicile sale de proces avînd o evoluţie ireversibilă în temporal, astfel încît fenomenul sonor devine paradigmatic pentru temporalul însuşi. Acesta este motivul pentru care muzica este îndeobşte înţeleasă ca o artă a succesiunii, durata însăşi fiind, după Henri Bergson, o intuiţie fundamentală obţinută prin intermediul muzicalităţii.

În spaţiul cultural oriental muzica transcende temporalitatea prin instituirea unei stări precise a receptorului, în timp ce în spaţiul occidental temporalitatea este transgresată prin construcţia arhitecturii muzicale, discursul sonor fiind, într-un mod ambivalent, proces şi structură.

Sistemul muzical occidental — temperat — este bazat pe algoritmul de esenţă teoretic-convenţional al împărţirii continuului sonor al unei octave în intervale egale, astfel încît sunetele formează un şir de frecvenţe fundamentale aflate în progresie geometrică avînd o raţie constantă egală cu $\sqrt[12]{2}$. Demersul temperării este de natură culturală, deoarece ignoră semnificaţiile subtile din domeniul naturalului pe care le au raporturile raţionale ale frecvenţelor sunetelor din intervalele sistemelor muzicale orientale. În schimb, acest sistem facilitează edificarea unor elaborate arhitecturi sonore prin care procesul evoluţiei sonore evadează din temporal, spaţializîndu-se în structură. Se poate arăta că un algoritm aproximativ echivalent celui aflat la baza sistemului sonor temperat constă din împărţirea intervalelor de cvartă (raport 4/3 între frecvenţe) şi cvintă (raport 3/2 între frecvenţe) în proporţia dată în numărul de aur $(1+\sqrt{5})/2$. Proporţia de aur este întîlnită în majoritatea construcţiilor naturale şi artificiale armonios structurate. Faptul că ea este regăsită în sistemul sonor temperat (şi numai acolo) arată o dată mai mult valenţele structurante ale acestui sistem, singurul capabil de generare, conform diferitelor sintaxe istoric constituite, a unor ample construcţii arhitectonice în care forma însăşi este semnificativă.

Originea culturală a sistemului sonor temperat ocultează în mare măsură natura transculturală a relaţiei sunet-om-cosmos, contribuie la închiderea culturală în care muzica devine speculaţie autoreferenţială, joc abstract generator de satisfacţii artificiale. O dată pornită pe această cale, muzica nu poate redeveni transculturală printr-o reîntoarcere la naturalitatea părăsită, ci doar prin parcurgerea integrală a culturalului, împingînd artificialitatea pînă la ultima limită, dincolo de care să se poată reafirma prospeţimea unui nou început.

Dezmembrarea formei, o dată cu postromanticii, renunţarea la tonalitate, o dată cu dodecafonismul, au fost ultimele etape care au pregătit, prin epuizarea teritoriului cultural, demersul transcultural în muzica europeană, care, revitalizată prin contactul cu muzicile exotice (contact din care s-a născut, de pildă, jazzul), a dobîndit instrumentul adecvat acestui demers : producerea electronică a sunetului. Prin electronică se recuperează continuul sonor care nu mai este aproximat printr-o scară a sunetelor selectate conform vreunui algoritm. Posibilităţile extrem de largi ale muzicii electronice pot însă deconcerta, deoarece arhitectura sonoră, tradiţionala mîndrie a muzicii europene, este mai greu de reconstituit, cu toată disponibilitatea ridicată la nivelul efectelor, din cauza absenţei elementelor sonore tipizate. Continuul sonor care înglobează parametrii sunetului în interdependenţa lor este o materie primă improprie construcţiei, în acest continuu conturîndu-se doar trasee bazate pe o retorică nedefinitivată încă. Iată de ce direcţia de urmat nu trebuie să fie ceea care, cu graţie postmodernă, apelează la reconstrucţia parodică a momentelor culturale depăşite istoric, ci, dimpotrivă, orientarea în noul sens transcultural de recuperare a punctelor de sprijin din zona naturalului care pot conduce la o nouă armonie între om şi lume.

Evoluţia relaţiei sunet-om-cosmos

Dezvoltarea economico-socială implică o sporire continuă a contactului dintre om şi fenomenele sonore artificiale, în cadrul cărora un loc important este ocupat, după cum spuneam, de zgomote, reziduuri ale activităţii tehnologice. Creaţia muzicală, şi ea parte a fenomenelor sonore artificiale, joacă în ansamblul

realității sonore rolul de stimulent intelectual pentru grupuri relativ restrînse care caută să se izoleze de realitatea sonoră, dominantă. Oferind satisfacții compensatorii și un precar refugiu, muzica renunță să influențeze și să orienteze realitatea sonoră, restrîngîndu-se, într-o atitudine în același timp resemnată și orgolioasă, la jocul rafinat al autoreflectării.

Specialiștii în igiena sunetului au studiat în detaliu efectele nocive pe care poluarea sonoră le poate avea asupra individului, societății și mediului ecologic. Încercările de diminuare sau de eliminare a surselor de zgomot sînt principial sortite eșecului deoarece ele vin în contradicție cu necesitățile progresului tehnologic. Pe de altă parte, creația muzicală pur culturală nu poate realiza o compensare pe scară largă a acestor consecințe nocive deoarece, cantonată în propria sferă intelectuală de preocupări, ea ignoră realitatea sonoră înconjurătoare și, prin aceasta chiar, contribuie la întărirea caracteristicilor ei dominant agresive. Consecința, generală de altfel, a oricărei izolări cuuturale este renunțarea la acțiunea necesară de reglare și control a mecanismelor ansamblului activității sociale, permițînd evoluția lor unilaterală și, eventual, periculoasă. Închiderea culturală favorizează inițial un microclimat favorabil conservării unor valori, dar are, pe termen lung, un efect contrar prin pierderea controlului asupra evoluției realului care poate periclita însești valorile de salvat. Rezultă că singura posibilitate de control cibernetic al mediului sonor și al efectelor sale o are demersul transcultural prin care realitatea sonoră să nu fie ignorată, ci transfigurată.

Transfigurarea fenomenelor sonore artificiale poate fi realizată utilizînd ca modulator fenomenele sonore naturale, știut fiind că aparținența — deseori eludată — a omului la mediul natural face ca acțiunea acestora să fie pozitivă în ceea ce privește integrarea facultăților umane specifice într-un tot unitar. Acest demers a fost inițiat de către colectivul menționat și comunicat la cea de-a V-a Conferință națională de igienă, București, octombrie 1988. Rezultatul cercetărilor aflate în curs s-a concretizat în crearea Modelului Sistemului Cosmofonic — sistem de esență transculturală —, ale cărui obiective sînt stimularea creșterii și dezvoltării potențialului bio-psiho-social uman și a capacităților sale de manifestare. Conform acestui sistem, fenomenele sonore transculturale pot fi generate prin diferite procedee, de la cele simple, oarecum mecanice — prin care fenomenele sonore de tip cultural (eventual reziduuri tehnologice), sînt mixate cu fenomene sonore naturale pînă la cele mai sofisticate — prin care se realizează sinteza automată în timp real a fenomenelor sonore transculturale capabile să inducă transformări în sensul autoorganizării și autodezvoltării individului, societății și mediului ecologic. Un procedeu important, aflat între aceste limite, constă în modelarea fenomenelor sonore naturale prin intermediul surselor controlabile. De asemenea, o deosebită semnificație o prezintă generarea acelor fenomene sonore transculturale capabile să actualizeze structurile arhetipale angrenate în sens pozitiv, întărindu-se astfel legătura dintre om și memoria lui ca specie.

Fenomenele sonore transculturale acționează pe baza principiilor actualizării, compensării și transferului în domeniile profilaxiei, terapiei și stimulării. Ne referim aici la o stimulare multilaterală globală, căci stimularea restrînsă la domeniul intelectual este prezentă și în cazul acțiunii fenomenelor sonore pur culturale. Tehnologia modernă a realizat unele instalații proprii stimulării, ca dispozitivul Hemi-Sync, destinat sincronizării activității emisferelor cerebrale și favorizării ritmurilor alfa și teta, specifice stărilor de maximă receptivitate și creativitate ale creierului uuan. Principiul acestui dispozitiv constă în receptarea separată, de către fiecare ureche, a unor semnale de frecvențe apropiate, care produc, prin interferența lor, fenomenul de „bătăi", rezultînd un nou semnal, a cărui frecvență este egală cu diferența dintre frecvențele semnalelor inițiale. Interferența semnalelor are loc în creier, care este stimulat de frecvența foarte joasă (cca 4 Hz) rezultată, astfel încît se obține, pe de o parte, o sincronizare a emisferelor și, pe de altă parte, o preponderență a ritmurilor de joasă frecvență alfa și teta în raport cu ritmul cerebral beta, specific stării normale de veghe în alertă.

Este de așteptat ca transculturalizarea fenomenelor sonore să conducă la o sincronizare a activităților din diferitele paliere ale umanului, realizîndu-se mai mult decît o stimulare, o orientare a activității într-un sens unitar și major. Măsura eficienței acțiunii fenomenelor sonore transculturale este capacitatea sporită de creativitate și participativitate prin care omul își integrează facultățile, își asumă global naturalitatea (pornind, în mod necesar, de la un nivel prealabil de aculturație) în scopul propriei sale autodezvoltări și autoorganizări.

Relația sunet-om-cosmos fortifică legătura natural-uman și contribuie la acel echilibru între detașare și asumare prin care dependența omului de mediul intern și extern este diminuată, avînd drept consecință atenuarea suferinței.

Pictură de **AUREL MANOLE**

MANDICS GYÖRGY

DOSARUL „BECURILOR ELECTRICE STRANII" DIN DENDERA

OPINII...

„Multă vreme un zid din străvechiul templu al lui Hathor* de la Dendera, Egipt, a fost considerat un ansamblu pictural. Astăzi, certați cu ortodoxia și cu dogmatismul, distingem un desen în care doi slujbași țin în mîini gigantici bulbi de lumină, cu filamente interioare, conectate prin cabluri la o cutie ce pare a fi o sursă de energie. Grosimea cablurilor și suporții ceramici pe care se sprijină bulbii indică înaltă tensiune." (E. Gugui)

„O frescă de pe peretele templului zeiței Hathor de la Dendera se prezintă ca o adevărată enigmă pentru arheologi. Multă vreme obiectele pe care le manipulează cele două personaje din frescă au fost considerate obiecte de cult cu destinație necunoscută. Ceea ce arheologii nu au vrut să vadă, poate distinge orice profan care cu ușurință recunoaște în cele două obiecte două becuri cu filamentul reprezentat sub formă de sarpe, susținute de doi izolatori pentru tensiuni înalte. Becurile sînt legate prin cabluri, care prin aspect amintesc cablurile noastre multifilare, de o cutie care prezintă un comutator." (M. E. Șerban)

„Un relief de pe zidul Templului Hathor din Dendera, Egipt, considerat multă vreme enigmă arheologică, reprezintă o scenă în care slugi transportă imense becuri electrice (Glühkampen) avînd filamente interioare sub formă de șerpi, legate prin cabluri de comutatoare"... spunea dr. John Harris din Oxford. Iar mai departe: „Cablurile sînt, ca formă, copii exacte după ilustrații tehnice ale unor realizări actuale, foarte groase și desenate cu dungi, aducînd mai mult cu un fascicul de conductori decît cu cabluri singulare de înaltă tensiune..." (Berlitz 2) „Cablurile sînt foarte asemănătoare cu cablurile multifilare, desenate în manualele noastre. În cazul în care ar fi monofilare, izolatorii ar trebui să fie mult mai scunzi și mai groși... Iar dacă becurile ar fi identice ca putere conexiunea lor ar părea cel puțin curioasă. Dar becurile nu sînt chiar identice.. Din ce sînt fabricate? Dacă ar fi din sticlă ar trebui să fie transparente și să le vedem interiorul. Sau dacă sînt totuși din sticlă cei doi „șerpi" reprezintă un semn convențional, așa cum punem noi simboluri pe tuburile electronice... Ceea ce pare a fi un altar, este de fapt un pupitru de comandă, amintind de o transmisie TV la care lucrează doi camermani antici." (Pursuit, Sanderson)

„Pictura din sala nr. 5 a templului din Dendera reprezintă în mod evident lămpi electrice pe suporturi izolatoare." (I. Troëng)

„Becuri electrice", „cabluri multifilare", „tuburi catodice", „pupitru de comandă", „cameramani antici în Egipt", iată niște afirmații atît de incitante încît merită să fie investigate cu atît mai mult cu cît date referitoare la ele au fost comunicate și de către un specialist din Oxford.

SURSA ORIGINALĂ ȘI DEFORMĂRILE INERENTE...

Prima semnalare a cazului în literatură aparține scriitorului suedez Ivan Troëng, care a publicat fotografia reprezentînd scena descrisă mai sus, însoțită de un scurt comentariu, în lucrarea Kulturer Pőre Istiden (Culturi scufundate). Din cauza circulației restrînse a cărții, enigma putea fi uitată, dacă nu ar fi fost descoperită de Ivan T. Sanderson, spirit faustic, mereu în căutare de senzațional. Fiind însă și om de știință (eminent zoolog), știa că dacă omului nu-i este clar ceva, spiritul de prudență îi cere să se adreseze unui specialist. În consecință, el a trimis respectivul desen, însoțit de comentariul suedezului, unui inginer electronist — Alfred D. Bielek — și doctorului John Harris, egiptolog de la Oxford. Cele două comentarii au fost publicate în revista Pursuit, editată de Sanderson, iar mai tîrziu, într-o carte a aceluiași Sanderson, instituită **Investigînd inexplicabilul.** Textele au produs o oarecare senzație? deși prezentau doar o etapă dilematică a cercetării, care nu conținea nimic tranșant și definitiv. Electronistul și-a expus părerea asupra cazului, părere rezumată de noi mai înainte, iar egiptologul a emis opinia potrivit căreia „becurile electrice" ar fi de fapt „pietre de șarpe" (snoke stones) despre care H. Kees publicase un studiu celebru. „Pietrele de șerpi", spune acesta, sînt legate de Horus smatawy, la care se referă și textul, și se sprijină pe coloane djed, simboluri ale stabilității.

* Conform transcripției oficiale Hator. În citate am păstrat formele folosite de autori. Pentru versiunile acceptate vezi note.

Dacă nu am fi citit personal declarația profesorului de la Oxford, nu am fi crezut-o ; aceasta nu cuprinde însă vreo confirmare a ipotezei cablurilor multifilare ! Dr. John Harris explică lucrurile conform canoanelor egiptologiei. Recitînd de mai multe ori, cu atenție, textul lui Ivan T. Sanderson, neam dat seama de ce cunoscutul egiptolog apare în ipostaza de apărător al unei teorii neortodoxe : publicînd interpretarea electronistului, Ivan T. Sanderson scrie mărunt „125", evident trimitere la nota 125 a cărții, din care putem afla că acest pasaj se datorează lui „Alfred D. Bielek, comunicarea personală", apoi, cu conștiința împăcată, merge mai departe, vorbind în textul de bază de opinia doctorului Harris de la Oxford. Cititor grăbit, cum s-a dovedit a fi Charles Berlitz, un compilator abil, dar extrem de superficial și mediocru, evident că nu s-a sinchisit de trimiterea la note. A legat deci numele profesorului de la Oxford de enigmă și astfel, avînd o „acoperire solidă", a lansat, în stilul său direct și categoric, povestea enigmei în paginile cărții de senzație Triunghiul Bermudelor. În continuare aceasta a început să se răspîndească cu rapiditate și, pentru că nu există deocamdată nici o negare a valabilității ei, devine un caz la fel de citat ca și harta lui Piri Reis de la Palenque, stilpul de fier de la Delhy și altele.

O vizită la Dendera. La 25 mai 1799 soldații lui Napoleon se opriră, după victoriile triumfale repurtate asupra mamelucilor, în fața unui templu egiptean, la Dendera, cînd generalul Desaix, fascinat de minunăția monumentului milenar, a dat dispoziție să se întrerupă urmărirea pentru ca, împreună cu oamenii săi, să se poată dedica din plin trăirilor estetice. Acest caz unic în analele campaniilor militare a creat senzație pe bătrînul continent, mai ales că nu peste mult timp au început să apară minunatele desene realizate, din ordinul împăratului, în acea operă celebră care este **Descrierea Egiptului.** Faima templului a fost sporită și de descoperirea în templu a unui zodiac ce cuprinde altfel de configurații stelare decît zodiacul european binecunoscut. În acea epocă, hieroglifele nefiind încă descifrate, astronomii au încercat să interpreteze zodiacul pe baza analogiilor și a extrapolării cunoștințelor astronomice europene. Așa au apărut diverse teorii care atribuiau reprezentării vîrsta de 15 000 sau chiar 25 000 de ani. Dar în acest caz și templul care adăpostea acele reprezentări trebuie să fi avut, de asemenea, o vîrstă de zeci de mii de ani.

Faima „vechimii imemoriale" a dispărut în anul 1829, cînd expediția la care participa și Champollion ajunge în fața monumentului, aflat la 60 km spre nord de Luxor, pe malul stîng al Nilului. Încă de la sosire, admirîndu-l în prima noapte pe clar de lună și în ziua imediat următoare, într-un cadru romantic, evocat atît de frumos de C.W. Ceram în **Zei, morminte, cărturari**, el a constatat că templul respectiv nu este consacrat zeiței Isis, ci lui Hator, zeița dragostei, iar vîrsta acestuia e departe de a fi incomensurabilă, edificiul fiind ridicat sub Ptolemeu și terminat de către romani. Ovalurile cuprinzînd texte în egipteană, citibile, conțineau nume de împărați romani. Textul dedicat lui Tiberius (14—37 e.n.) a destrămat primul vis romantic referitor la acest templu, vis ce reapare însă periodic, legat mereu de alte elemente.

Templul fiind unul din complexele cele mai noi, beneficiază acum de o descriere completă, în șapte volume, făcută de E. Chassinat și continuată de Fr. Daumas, după săpături, investigații și măsurători întreprinse de A. Mariette. Lucrările actuale de egiptologie, cît și cele de popularizare cu privire la Egipt, acordă monumentului de la Dendera un spațiu infim, datorită concluziei la care s-a ajuns, și anume că templul aparține unei epoci decadente, în care cultura egipteană a fost mixată puternic cu cea elenistică, ceea ce face ca ea să intereseze numai un mic grup de savanți preocupați de dezintegrarea unui sistem milenar și nu pe egiptologii propriu-ziși, interesați de continuitatea unor mari tradiții, de problemele fundamentale ale culturii egiptene.

Templul lui Hator din Dendera este o construcție impozantă, avînd formă de patrulater, orientat spre nord. Cariatidele portalului constau din capul zeiței Hator așezat în vîrful a șase coloane masive. Zeița a fost reprezentată și în epoci mai vechi în chip de „vacă cerească", simbolizînd bolta cerului. În acest templu, „vaca" apare ca o femeie robustă, avînd pe cap un **sistrum** stilizat ce amintește de **coarnele** vacii celeste ! Figura ei a fost din păcate distrusă cu sălbăticie, astfel încît frumusețea probabilă a execuției nu mai poate fi admirată decît în cîteva locuri din interior, unde fusese mai ferită de furia iconoclaștilor mahomedani din epoca medievală.

Trecînd prin poartă, ajungem la prima mare curte interioară, unde, pe vremea cînd acest templu mai funcționa, erau admise, în timpul ceremoniilor, personalitățile politice cele mai de vază. A doua curte interioară reprezenta, în epoca veche, locul cel mai tainic al templului, unde nu mai aveau acces persoanele laice. Ca un simbol de gratitudine, în această a doua curte se scotea în timpul marilor procesiuni statuia sfîntă a zeiței, dar numai un număr extrem de mic de persoane puteau beneficia de aura de vrajă, de „forța magică" ce iradia din emblema sacră. Din această a doua curte se deschideau sase săli laterale, trei pe fiecare latură, în care se primeau **farmecele de iubire** ale lui Hator, preparate în acele „laboratoare" și unde se depuneau giuvaeruri, aur și alte daruri prețioase destinate tezaurului templului, drept pla-

tă pentru marile favoruri acordate.

Dacă primele curţi erau semi închise, iar curtea a doua beneficia din plin de lumina solară, mai departe, spre interiorul sanctuarului, este sectorul complet acoperit al templului unde se află sala în care se practica ritualul zilnic. Apoi urmează sanctuarul propriu-zis, compus dintr-o încăpere, în prezent goală, ce adăpostea statuia lui Hator şi barca portabilă a zeiţei, destinată pelerinajelor sacre. Încadrînd sala, pe trei laturi se aflau săli mici, în număr de 11, dedicate, în general, accesoriilor de cult, cît şi zeilor asociaţi, adică zei care interveneau în mitul sacru al lui Hator şi care aveau o anumită legătură cu ea. Astfel, în prima sală din stînga se găsea camera zeului nomei din Dendera (nomă = organizare teritorială arhaică din Egipt). În a doua era lăcaşul lui Isis, soră şi soţie a lui Osiris, zeiţa cea mai iubită din epoca Ptolemeilor, la cărei cult s-a întins mult peste graniţele Egiptului. În a treia sală era venerat Sokar, o zeitate mortuară din aria Memfisului, reprezentînd fertilitatea solului. În cea de-a patra sală, erau veneraţi Harsomtus şi zeii şerpiformi. În cea de-a cincea — zeii Egiptului Inferior. În cea de-a şasea — sistrumul (un fel de clopoţel de cap din metal sau faianţă) şi aşa mai departe.

Ceea ce ne interesează este sala a patra, ori cea de-a cincea, situată sub acoperişul de pe partea stîngă, sală ce poartă numărul XVII, conform **Bibliografiei topografice a textelor basoreliefurilor şi picturilor din Egiptul Antic** a lui Porter şi Mosc, lucrarea de referinţă a domeniului. Aici se află basoreliefuI pe care îl căutăm, notat cu numărul CXLIV, după spusele lui Chassinat.

Puţină metodologie. Dacă vrem să apreciem valoarea unor argumente în mod obiectiv, fără prejudecăţi, independent de afirmaţii preexistente, trebuie să abandonăm principiile de tipul „Mie aceasta mi se pare mai bun, mai interesant...“ etc. În cîntărirea unor afirmaţii legate de vechi reprezentări, singurul ghid valabil poate fi principiul semiotic. Conform acestuia, valoarea unui semn individual, neperceptibil poate fi arbitrar stabilită. În cazul folosirii repetate însă, valoarea lui trebuie să fie circumscrisă de modul de folosire în contextul în care apare semnul. Litera Z tăiată, înscrisă într-un cerc, de pildă, poate indica orice deoarece ea nu se află pe lista semnelor convenţionale. În schimb, litera P tăiată înseamnă, pentru a ne referi, de pildă, la regulile de circulaţie, „parcare interzisă“.

Autorii de ipoteze fantastice încalcă în mod repetat acest principiu simplu. Ei se apropie de un anumit ansamblu de semne şi încearcă să determine sensul fiecărui element **prin analogie, singular, neglijînd celelalte contexte similare.** Analogia singulară — adică identificarea unui element doar pe baza asemănării superficiale cu ceva cunoscut nouă — este o capcană metodologică perfidă, ce poate induce în eroare pe nespecialist. Dacă ne-am înarma cu masive volume de istoria culturii antice şi am aplica acest principiu precar la analogii superficiale, am găsi pe fiecare pagină cele mai năstruşnice lucruri. Pentru a fi mai explicit, iată un exemplu: am deschis excelenta monografie ilustrată a lui C. Desroches—Noblecourt, **Tutankhamon** şi, în fotografia 151, am „recunoscut“ imediat o baterie cu elemente galvanice plasate, pe două rînduri, deasupra unei lăzi „secrete“. Dacă aş fi neglijat tot ceea ce spune egiptologia despre aceste elemente, aş fi putut scrie imediat frumoase istorioare fanteziste bazate pe credinţa că blestemele înscrise pe obiectul cu pricina pedepseau cu moartea pe cei ce atingeau lada sacră, încercînd să o deschidă. Conform desenului, ar fi clar că lada era prevăzută cu o serie de elemente galvanice extrem de puternice, nu mai puţin de treisprezece coloane voltaice, plasate în vase cu mediu acid, avînd deasupra colectorii de sarcină globulari, care, interconectate, ucideau instantaneu, pe cel neavizat şi care nu decuplase sistemul de protecţie înainte de a atinge lada.

Minunata teorie ar mai putea fi susţinută şi cu alte cîteva desene, dar, vai, citirea lucrării provoacă o cumplită decepţie. Fotografiile făcute din alt unghi şi lectura textelor încearcă să ne convingă că aceste „aparate electrice“ nu sînt altceva decît reprezentări stilizate ale şarpelui Ureus, o cobră, care, în stare de excitaţie, relevă pe toracele umflat ca un scut, un desen similar cu „coloana voltaică“. Scutul toracic are forma „vasului de argilă“, iar acel „glob de colectare a sarcinilor electrice“ nu este altceva decît discul solar reprezentat pe capul acestui şarpe sacru!

Cei care văd „becuri electrice“, „cabluri multifilare“, „izolatori ceramici“ pe basorelieful de mai sus cad şi ei într-o capcană similară, deoarece nu îşi dau interesul să mai verifice dacă aceste „componente electrice“ nu apar şi pe alte reprezentări de epocă şi dacă sînt sau nu compatibile cu noua interpretare propusă.

Să începem cu „becul“, sau cu tubul „iconoscop“. Realizînd o investigaţie comparativă vom găsi imediat că cei doi bulbi ridicaţi cu evlavie nu sînt altceva decît **flori de lotus, în faţă de boboci nedeschişi.** În mitologia memfitică, cu care sînt impregnate reprezentările din camerele alăturate, creaţia lumii este imaginată ca un boboc de lotus care se ridică din mîl, la suprafaţa mării întunecate, primordiale. El **emite lumină,** încă închis fiind, iar la deschidere eliberează în lume principiile luminii, ale vieţii, ale aerului. În textele de pe sarcofage, lotusul apare ca simbolul maior care apără de forţele întunericului. În fine, o ultimă funcţiune mitică importantă a nufărului în simbolismul egiptean tîrziu a fost aceea de matcă, ea conţinînd copilul divin nenăscut.

În reprezentările noastre se vede că bobocii florii de lotus conțin cîte un șarpe. Cine este șarpele? Conform studiului lui H. Kees, deja citat, la Dendera ideea șerpilor păzitori este legată în mod solidar de Harsomtus, fiul lui Hator și Horus. În epoca elenistică de Hator se lega un puternic cult, în dublu aspect — ca zeiță a dragostei și zeiță mamă. Nu este de mirare deci că într-un templu adiacent, numit de specialiști **mamissi** sau templul nașterii, datînd din epoca romană, se pot vedea zeci de scene în care zeul hipopotam, Taweret, se închină în fața lui Harsomtus stînd ghemuit într-un boboc de lotus. Șerpii, avînd semnificația de spirite protectoare, veghează deci la buna desfășurare a nașterii în sine fizic, iar simbolic, fiul zeului fiind încorporat chiar de persoana domnitorului în funcție, șerpii semnifică protecția unei domnii fericite.

În articolul citat de dr. Harris, Herman Kees dezvoltă ideea că aceste reprezentări de la Dendera arată modul în care s-a ajuns la ideea „pietrelor de șerpi", și anume prin fuziunea unor motive diferite: nașterea spiritelor din bobocul florii de lotus, Harsomtus în floarea de lotus și, în fine, șerpii săi protectori în floarea de lotus. Deci „șerpii de pe bec" nu reprezintă „numere de cod pentru lămpi electrice", ci simboluri de apărare ale puterii regale prin mijlocirea pruncului divin Harsomtus. Diferența dintre cei doi șerpi nu este întîmplătoare: ea se leagă de cele două secțiuni tradiționale ale imperiului faraonului: Egiptul Superior și Egiptul Inferior. Poziția capului șerpilor, în sus sau în jos, indică celui inițiat de care parte a țării răspunde!

„Cablul multifilar" nu este altceva decît un desen reprezentînd lujerul acestei plante acvatice. Cititorul poate să-l compare cu reprezentări de lotus similare ce pot fi văzute în planșele din monografiile lui Mariette și Chassinat.

Să trecem acum la „izolatorii ceramici" pentru „tensiunea înaltă". Celui care a deschis vreodată o lucrare dedicată simbolismului egiptean nu îi este greu să recunoască o clasică reluare a „coloanei djed". Semnificația sa, conform specialiștilor, este de „stabilitate", de „tărie". Este un simbol străvechi ce apare și în cartea morților. După unii autori, simbolismul său provine de la coloana vertebrală, după alții de la stîlpul ritual, de care agricultorii atîrnau cîteva mănunchiuri de grîu proaspăt secerat. Etnografii menționează că de ziua renașterii lui Osiris, ziua a 30-a a lunii choiak, vechii agricultori egipteni ridicau întotdeauna un asemenea stîlp cu spice de grîu, în speranța că și grîul culcat de vînt se va ridica la fel și deci nu vor avea pierderi, recolta rămînînd astfel bogată, îndestulătoare. Că prezența acestui simbol în templu nu este întîmplătoare o putem argumenta prin faptul că pe acoperișul templului Hator din Dendra există chiar o capelă dedicată lui Osiris, unde se află mai multe texte și reprezentări privind ridicarea acestei coloane djed ca semn magic dedicat agriculturii. Nici așezarea „capelei Osiris" pe acoperișul templului Hator nu este întîmplătoare, întrucît, conform mitologiei egiptene, din căsătoria lui Isis și Osiris s-a născut fiul lui Horus, soțul lui Hator. Osiris e prezentat deci în templu în calitate de socru sau ca reprezentant al generației precedente de zei.

Pentru a vedea care dintre reprezentări este conformă cu realitatea, cea cuprinsă în doctrinele egiptologilor sau cea care susține, pe baza asemănării formale, că acesta e un izolator ceramic, nu avem altceva de făcut decît să cercetăm care din semnificații corespunde tuturor contextelor în care apare. Ideea de „proptea magică" corespunde, evident, cu ritualul ridicării grîului sau cu ridicarea capului mortului, sub care se așază întotdeauna o mică coloană de djed; celălalt sens însă este evident absurd. Nu vedem de ce un izolator de înaltă tensiune ar face să crească grîul ori ar ajuta să stea frumos capetele morților. Dacă preferăm să credem că egiptenii aveau capetele mumiilor încărcate cu înaltă tensiune, pentru care era necesar un izolator electric, contextul elimină acest sens dedus doar pe baza unei analogii superficiale.

Concluzia. Basorelieful din Dendera semnifică protecția celor două regate, Egiptul inferior și Superior, prin șarpele protector în ipostaza lui Harsomtus, copilul divin al lui Hator și Horus. Cele două regate sînt neclintite în putere, fiind sprijinite de coloana djed, legate prin lujere de flori de lotus de persoana faraonului, așezat pe un piedestal, la care sînt „conectate" cele două lujere. Faraonul se află sub protecția directă a lui Horus smatawy (Horus Unificatorul), reprezentat pe partea dreaptă a tabloului. Textul de deasupra este un imn de mulțumire închinat lui Horus smatawy care păstrează intact imperiul de milenii.

Că această protecție magică nu a mai avut nici o valoare atunci cînd condițiile istorice au condus la prăbușirea imperiului cu cea mai lungă existență din istorie, știm. Dar aceasta este deja o cu totul altă poveste.

Pictură de **CORNEL IONICELI**

CONSTANTIN CUBLEŞAN

locţiitorul

Complexul Centrului de cercetări spaţiale, cu clădirea sa pilot, înaltă de douăzeci şi opt de etaje, domina masiv întregul platou al Munţilor de Miază-Noapte. De sus, de pe platforma Laboratorului de analize spectrale, ieşită ca-ntr-o consolă din peretele de sticlă şi aluminiu al edificiului, cu numai două caturi sub nivelul său maxim, împrejurimile se ofereau generos privitorului, ca-ntr-o pictură de epocă, în nuanţele temperate ale culorilor ceţoase, montane, pînă departe, pe fondul zărilor pierdute în neguri.

Stăteam acolo adesea, într-o dulce contemplare, învăluit în liniştea tremurătoare a ţinutului, şi numai zgomotele fîlfîitoare ale aparatelor de zbor, ce plecau şi veneau cu regularitate, făcînd legătura cu lumea trepidantă a oraşelor planetei, mă readuceau la realitate din reveriile mele nostalgice pe care le trăiam. Uneori mă făcea să tresar Jo. Bunul şi blîndul meu prieten Jo, robotul universal de tip KL 8 din generaţia a optsprezecea, *locţiitorul* meu la conducerea Secţiei Foto, care mă brusca, în felul său, colegial:

— Iarăşi laşti gura la peisajul ăla tîmpit; acelaşi în fiecare zi?!

— Aici te-nşeli tu, Jo. Peisajul ăsta, care nu-i deloc tîmpit, este mereu altul în fiecare zi. Trebuie numai să ştii să-l priveşti, să-l înţelegi...

— Cine poate să vă-nţeleagă pe voi, ăştia sentimentalii, care lăcrimaţi uşor, admirînd ce? O culoare, un sunet melodic, doi ochi de fată...

— Hai s-o lăsăm baltă, Jo, îi spuneam atunci, reîntorcîndu-mă la treburile din laborator. Ironia ta nu mă atinge.

Ne obişnuisem împreună, descifrînd şi interpretînd atîtea coduri din tabelele noastre de analize siderale, muncind împreună de atîta vreme, încît aproape că nu mai aveam secrete unul faţă de celălalt. Şi n-aş putea spune că Jo nu era un *prieten* desăvîrşit, cu tot raportul de subordonare pe linie administrativă şi profesională în care se afla el, în calitatea lui de *locţiitor*. Veneam şi plecam de la laborator, conform graficului orar al serviciului nostru, iar el rămînea mereu acolo, ca o prezenţă, aş zice chiar mai mult, ca o conştiinţă a noastră, veşnic activă şi trează la datorie, în orice clipă din zi şi din noapte, comportîndu-se — da, folosesc acest cuvînt, *comportîndu-se,* şi nu celălalt, *funcţionînd,* căci calităţile sale superioare, de o mare complexitate de acţionare, mă îndreptăţesc să-l folosesc —, spun deci, comportîndu-se în totul ireproşabil.

Uneori aveam discuţii contradictorii, ne certam, ne înfruntam deschis, cavalereşte, neajungînd la aceleaşi concluzii în interpretarea analizelor, dar niciodată nu mi-a reproşat vreo atare ieşire. Ba din contră. El era acela care părea mai... înţelegător.

— Stai, zicea el, s-o luăm mai domol, de la capăt.

Şi iarăşi o luam de la început, metodic, temeinic, pentru ca în cele din urmă să isprăvim treaba în cele mai bune relaţii cu putinţă.

S-a întîmplat însă, la un moment dat, să remarc o ciudăţenie în fotografiile efectuate pe peliculă magmatoplastică ale astrelor îndepărtate, o anume similitudine de contururi şi de reliefuri pe care o obţinusem ca sesizabilă ochiului liber prin mărirea enormă a detaliilor în reactorul ciclonic. Experienţa aceasta nu intra în programul nostru de analize şi o efectuasem pentru prima dată absolut din întîmplare, aşa că nimeni nu s-a mai gîndit s-o repete, deşi ceva îmi spunea că relevarea acelor siluete de forme materiale ce păreau a semăna cu *ceva* merita o atenţie aparte. Pe tăcute şi în afara programului, am repetat, aşadar, experienţa, introducînd în microscopul reactorului ciclonic şi alte imagini, ale altor sori sau planete îndepărtate, iar rezultatele mi s-au părut de-a dreptul curioase. Desigur, datorită distanţelor diferite pînă la acele corpuri, imaginile fotografice prezentau diferenţe de claritate considerabile, dar în esenţă înţelegeam că mi se relevă o taină despre care eram sortit să aflu eu primul cîte ceva. Aşa s-a făcut că m-am decis să-l consult şi pe Jo. Poate pentru bucuria de a putea împărtăşi cuiva emoţia descoperirii mele încă incerte, poate pentru a găsi un aliat şi un colaborator în demersurile pe care eram decis să le continui în această direcţie, încă în secret, pînă cînd aveam să mă lămuresc într-un fel oarecare asupra originii acelor detalii, putînd trage cîteva concluzii preliminare, dacă pot să mă exprim astfel. Dar Jo n-a reacţionat cum m-aş fi aşteptat eu, deşi numai inteligenţa şi puterea de asociere nu-i lipseau, deşi avea înmagazinată în celulele creierului său o cantitate de informaţii considerabil superioară faţă de ceea ce puteam eu reţine şi memora activ. I-am arătat, aşadar, un şir întreg de imagini fotografice, atrăgîndu-i atenţia asupra posibilităţii de similitudine a unor contururi, destul de vagi de altfel, ce apăreau ca prezenţe certe în toate, şi am aşteptat să-i aud părerea.

Jo le-a cercetat cu mare luare-aminte, le-a analizat fără grabă, pe fiecare în parte, apoi comparativ, le-a răsucit în toate poziţiile, le-a reluat atent de două, trei ori, pentru ca în final să mă întrebe cu o inocenţă neaşteptată:

— În fond, ce-i cu toate pozele astea, de o confuzie cum rar mi-a fost dat să întîlnesc?

L-am privit surprins şi derutat deopotrivă.

— Cum? Asta-i tot ce-mi spui, după ce le-ai cercetat cu atîta minuţiozitate?

— Mă rog, s-a-nvoit el. Să admitem că n-ar fi chiar atît de confuze. Dar, de fapt, ce zici tu că vezi în ele?

— Încă nu știu, i-am răspuns circumspect. Dar am impresia, am chiar senzația, sentimentul că aici se ascunde ceva. Ție nu ți se pare că imaginile acestea seamănă cu *ceva*? Cu ce? Asta este întrebarea. Deocamdată nu-mi dau seama...

Poate pentru ca să nu mă *dezumfle* - termenul îi aparținea și nu o dată l-am auzit folosit de către Jo, când venea vreun tînăr cercetător să-i prezinte cine știe ce rezultate care i se păreau acestuia de-a dreptul colosale, iar el îi demonstra că totul nu ținea decît de o stare a lui de exaltare. Atunci mi se adresa, oarecum amuzat. „L-am *dezumflat* pe băiatul ăsta, dar zău că-i merge mintea strașnic!" —, poate deci, pentru a nu mă trata și pe mine ca pe un exaltat cercetător al cosmosului, Jo relua setul imaginilor pe care i-l oferisem și cercetă totul, din nou, cu de-amănuntul.

— Nu, spuse el, în cele din urmă. Nu văd nimic și nici nu cred că seamănă cu ceva. Ți-ai pierdut timpul degeaba. De altfel, cercetările de acest tip, pe această direcție vreau să spun, nici nu intră în programul nostru de activitate. Așa că te sfătuiesc, cu toată sinceritatea, să le abandonezi fără nici un fel de regret. Nu merită, ascultă-mă pe mine.

Nu l-am ascultat, firește.

Fără să-i mai aduc vreodată aminte de observația mea privind acele imagini, luate de pe îndepărtatele corpuri cerești, fără să-i fac măcar vreo aluzie la descoperirea mea, am continuat în taină cercetările, nesolicitîndu-l pe Jo, mai mult chiar, regizîndu-mi în așa fel prezența în laborator încît să-l pot evita total, ori de cîte ori activam microscopul reactorului ciclonic în scopurile tăinuitelor mele demersuri de analiză fotografică a altor *lumi* existente în cosmos. Iar pe măsură ce aprofundam mereu cercetarea, mărind și stabilizînd imaginile fotografice obținute după radiografiile spectrale ale corpurilor cerești, o idee nouă, care mă înfiora de emoție, mi se statornicea mai mult în minte. La început bănuială, apoi certitudine, și taina descoperită de mine mă tulbura negăsindu-i nici o explicație logică, rațională, ca să nu spun una științifică. Imaginile acelea semănau îngrozitor de mult — sau numai mie mi se părea așa?! — cu imaginea Terrei obținută prin radiografiile spectrale de pe navele noastre spațiale. Pămîntul se regăsea astfel reflectat în toate corpurile cerești de pe boltă ca-n milioane de oglinzi luminoase, preluînd astfel chipul și asemănarea noastră la nesfîrșit. Oare era, într-adevăr, posibil? Și cum? Și de ce? Întrebările acestea mă obsedau, mă chinuiau îngrozitor, cu atît mai mult cu cît repetam mai mult experiența, mărind în reactorul ciclonic imaginile obținute din „fotografierea" a noi și noi corpuri cerești. Cu fiecare nouă experiență aveam și o nouă probă a ipotezei mele, dar nu obțineam nimic mai mult, nu reușeam să pătrund în înțelesul acestui fenomen, să-i dezleg misterul, cauzele, procesul de formare. Și astfel, începeau să mă mistuie îndoielile. Dar dacă totul nu era decît o simplă nălucire a mea? Dar dacă toată această asemănare, pe care o verificasem cu mijloacele tehnice pe care le aveam la dispoziție, era totuși o simplă forțare a imaginației mele?! O, cît de mult aș fi avut nevoie de cineva cu care să pot discuta această chestiune! Dar îmi era teamă. Refuzul și respingerea categorică a lui Jo mă puneau în încurcătură, mă făceau să am o reținere hotărîtoare în privința comunicării publice a observațiilor mele. Și totuși...

Frămîntările mele însă nu rămăseseră neobservate și iluzia mea că nimeni nu știa nimic despre cercetările mele tăinuite s-a dovedit curînd falsă. Jo mă urmărise din umbră, pas cu pas, pe tăcute, fără să-mi dea nici o șansă. Dar mă lăsa să continui.

Pînă cînd?

Pînă într-o zi cînd, uitînd de mine, rămas pe platforma laboratorului, într-o stare de profundă melancolie, priveam amurgul zilei, cu soarele imens și roșu scăpărînd peste crestele adumbrite ale munților. Atunci i-am auzit vocea, interpelîndu-mă, pe un alt ton ca de obicei.

— Ești obosit, nu-i așa?

Am tresărit. Da, eram într-adevăr obosit. Se acumulaseră atîtea nopți și zile de cercetare. Dar nu era numai asta. Nu oboseala în sine mă apăsa, cît taina pe care o purtam în mine ferecată cu zeci de lacăte de mutenie.

— Poate că ai dreptate, i-am răspuns. Sînt ușor obosit.

Iar Jo a continuat oarecum ironic:

— Și doar te-am avertizat că-ți pierzi timpul de pomană. Cercetările tale nu duc nicăieri. Nu-ți dai seama?...

Am tresărit atunci. Am simțit cum mi se golește trupul de sînge și gheața indignării m-a paralizat. O clipă. Atît. Apoi am izbucnit deodată cu violență:

— M-ai spionat! Gestul tău e mîrșav și josnic. Am vrut să te iau părtaș cinstit la descoperirea mea și m-ai refuzat. De ce pe urmă m-ai suspectat? Căci sînt sigur acum că mi-ai cenzurat toate demersurile. Mi-ai *văzut* toate analizele și știi tot ce-am dobîndit în cercetările mele. De ce? Ai vrut să ți le însușești? Să mi le furi?!

O lungă tăcere a urmat după aceea. Jo nu răspundea loviturii mele. Era poate uimit să mă vadă reacționînd astfel căci în cele din urmă l-am auzit mormăind ca pentru sine:

— M-ai jignit, prietene. Mi-ai adus cea mai cumplită jignire cu putință. Pentru că tu știi de fapt foarte bine că n-aș putea fura nimănui nimic, niciodată. Dar rostul meu aici este tocmai acela de a *controla* și de a *cenzura* întreaga activitate tehnică a laboratorului. E deci nu o datorie, nu o obligație, ci însăși rațiunee existenței mele de a fi aici, aceea de *a ști* tot ce se petrece în cadrul secției noastre. Și atunci...

— Și atunci, ce?!, l-am bruscat în continuare.

Jo nu răspunse iarăși imediat. Lăsă o vreme să se scurgă, apoi cu aceeași voce egală, pe care i-o cunoșteam din totdeauna, reluă discuția.

— Ce vrei să demonstrezi prin ipoteza ta? Materia în univers e aceeași pretutindeni. Nu vezi că descoperirea asta e un lucru știut de-atîta amar de vreme?

— Nu e același lucru. Nu despre materie e vorba, ci de imaginea noastră reflectată în cosmos. E cu totul altceva, dragul meu Jo. Cu totul altceva!

— Dragul meu, repetă robotul ca-ntr-un ecou metalic. Dragul meu...

Doar două zile au trecut după această discuție de care acum mi-era jenă și pe care o regretam, căci, într-adevăr, robotul era locțiitorul și deci subalternul meu, dar el era *acolo* tocmai pentru a ști și a veghea în legătură cu tot ceea ce se petrece în secția pe care eu o conduceam ca atare. Ar fi trebuit poate să-i cer scuze, dar n-am făcut-o. Mi-era ciudă că respingea de plano ideea cercetării mele, așa încît jignirea pe care i-o adusesem mi se părea copilărească. Și totuși, a treia zi am fost chemat la conducerea Centrului de cercetări spațiale, în fața *locțiitorului* directorului general,

chiar la prima oră. Nu aveam nici un dubiu. Bunul meu prieten Jo își făcuse datoria, informînd Centrul în legătură cu activitatea desfășurată de mine. Eram liniștit. Cel puțin se știa acum despre descoperirea ce o făcusem și puteam vorbi deschis în legătură cu observațiile mele asupra imaginilor corpurilor cerești obținute în reactorul ciclonic. Mi se părea a fi într-un fel o victorie, în orice caz o dezlegare. Dar *locțiitorul* directorului general nu se arăta a fi deloc conciliabil. Era și el un robot superior, din seria celor de tipul WS 4, din generația a treizeci și cincea, folosiți în special la centrele de sinteză ale activității planetare.

— Ai nesocotit disciplina programului nostru de cercetare, mi-a spus el, sec, parcă pronunțînd o sentință. Ai făcut investigații pe cont propriu, particulare, folosindu-te de aparatura și documentația Centrului nostru. Ai irosit astfel timp și materiale; ai dat alt sens și alt curs sarcinilor pentru care ai fost investit cu responsabilitatea conducerii secției de analiză foto. Ce ai de spus despre toate astea?!

Ce aveam de spus?! Dar nu aveam prea multe. Am stat cîteva clipe în cumpăna tăcerii, apoi m-am decis să vorbesc, căutînd a fi cît mai concis și cît mai explicit posibil.

— Nu cred că am făcut nimic rău, am început eu calm, controlîndu-mi cuvintele. Sînt un om de știință. Un cercetător și datoria mea — ca să nu mai spun de vocația mea — este aceea de a căuta prin toate mijloacele ce-mi stau la dispoziție să împing mai departe limitele cunoașterii umane. Subliniez, *umane*, căci nu e vina mea dacă un robot ca Jo, care nu-și poate depăși limitele programului de interpretare a faptelor o dată dat și legăturile posibile între fenomene, conform codului său de gîndire imprimat, nu izbutește să aprecieze la justa valoare o tentativă de cercetare pe o pistă nouă...

Aici m-am oprit. Mi-am dat seama că atinsesem o problemă ce putea fi sensibilă. Vorbeam în fața unui alt robot, care putea să se formalizeze de acuzația mea. Poate ar fi fost mai bine dacă ceream să mă explic în fața directorului general, care era un bătrîn și cunoscut savant al Terrei, sau chiar în fața Consiliului științific al Centrului nostru. Dar de-acum era prea tîrziu.

— Continuă! a poruncit cel ce mă chemase la ordine, ridicînd tonul.

— Da, am să continui... Imaginile acelea obținute, pe care le-am deslușit penru prima dată acum, îmi îndreptățesc ipoteza că în cosmos chipul Pămîntului este multiplicat la nesfîrșit, reflectat ca-n miliarde de ochi ațintiți asupra sa. Înțelegeți asta?!... Nu știu de ce. Nu știu cum se explică acest fenomen. Nu știu cum e posibil tehnic ori practic... Nu știu încă o mulțime de lucruri, dar ideea că în univers imaginea noastră este purtată ca o icoană mă înfioară și mă emoționează profund, îndreptățindu-mă să cer continuarea experiențelor și a cercetărilor mele... Nu vă dați seama ce frumos, ce superb e să te știi reflectat în luminile atîtor stele care te înconjoară și care îți luminează calea pînă la ele, te îmbie să le cauți și să le cunoști, căci ele ți-au și împrumutat chipul, înfățișarea... Pămîntul e o planetă superbă... De acest fapt m-am încredințat încă o dată în cercetările mele, căci numai înfățișarea a ceva minunat ești tentat s-o iei ca pe-un model de existență, de întrupare. Ce altceva mai mult vreți decît această splendidă idee ca un argument în plus, fundamental pentru apărarea planetei de orice fel de risipă, de orice fel de deteriorare?!... E sensul major al cercetării pe care sîntem datori s-o continuăm chiar dacă nu vom ajunge vreodată să știm...

— Destul!, a intervenit brusc, cu violență chiar, șeful acela al meu. Ai vorbit ca un poet nu ca un om de știință. Ți-am cerut argumente, nu peroroții. Am vrut să aflu termenii unei ecuații științifice, nu metaforele unui eseu despre frumusețea Terrei. De-ajuns. Poți să te întorci la secția dumitale... Voi aduce chiar azi cazul dumitale în fața Consiliului și hotărîrea lui îți va fi comunicată. Ești liber.

Eram liber...

Aa revenit la locul meu de muncă. Ciudat, totul mi se părea acum străin și distant. Eram ca un intrus și nu știam ce trebuia să fac. Într-un tîrziu, am ieșit pe platforma Laboratorului de analize spectrale. Era o dimineață senină. De jur împrejur, cît cuprindeai cu vederea, munții împăduriți își desenau coamele verzi pe pînza azurie a cerului. O lumină subțire și transparentă pătrundea adînc în văile domoale ce ofereau căi de liber acces riurilor bogate în ape cristaline. Și peste tot în aer mirosea parcă a primăvară și aveam impresia că auzeam aievea ciripitul apropiat al păsărilor, zburătăcindu-se în ramurile bătrînilor arbori.

— E frumos afară, nu ? m-a întrebat cumva timid Jo. În lipsa ta am privit și eu împrejurul. Poate că ai dreptate, așa ceva trebuie ținut minte ca pe-o adevărată minune. E frumos aici, la noi, pe Pămînt.

L-am privit neîncrezător. Niciodată pînă atunci nu dăduse vreo atenție frumuseților naturii ce ne-nconjura. Niciodată pînă atunci nu îmi vorbise pe tonul acela. Era un robot și-l înțelegeam perfect. Iar acum, așa deodată...

— Cînd eram mic, i-am răspuns ca și cînd aș fi continuat un gînd al meu, îmi plăcea să mă plimb prin păduri, să ascult foșnetul frunzelor, vîntul cum adia în ramuri... Eram îmbătat de mireasme de flori...

— Da, a îngînat Jo. Eu nu pot spune la fel. Înțelegi foarte bine. Dar stînd aici, lîngă tine, am învățat poate să privesc și eu în zare...

— Nu-i rău, Jo. Nu-i nimic rău în asta...

O zi mai tîrziu eram mutat, ca pedeapsă disciplinară, la Institutul de cercetări oceanografice din Pacific. Cît despre descoperirea mea, ipoteza fusese încredințată spre testare unui colectiv de cercetători de la Secția de reverberații cosmice, pentru a o verifica și a face un raport detaliat asupra veridicității ei.

La plecare ne-am privit ochi în ochi cu Jo. Eram trist, dar nu disperam. Aveam încredere în probitatea colegilor mei de la reverberații. Cît despre *locțiitorul* meu... Avea să fie un la fel de bun și de blînd prieten al noului său șef, rămînînd mai departe acolo, ca o prezență, ca o conștiință vie, a noastră, veșnic activă și trează la datorie.

— La revedere, Jo, i-am spus. Și dacă vrei, dă-mi din cînd în cînd un semn de viață...

A urmat o liniște tremurătoare, grea ca un munte, apoi i-am auzit vocea abia șoptită.

— Te rog să mă ierți dacă...

— Te-am iertat de mult, Jo.

— Poate nu trebuia...

— Poate...

Și am plecat, convins că aveam să revin curînd pentru a-mi relua cercetările, alături de el. Sau alături de un altul...

HORIA ARAMĂ

SFERA de AUR

1

De la distanţă semăna cu o sferă de sticlă neagră. Dar aparatele indicau că nu este vorba de sticlă, ci de un conglomerat care nu-i spunea nimic. Era o planetă mică, lustruită perfect, aşa cum nu mai văzuse, şi oglindea în mic întreg firmamentul. Rătăcitorul singuratic semnalizase prin toate mijloacele în direcţia piticului astral, dar nu obţinuse răspuns.

Din apropiere sfera nu era mai puţin perfectă, dar imaginile analizate ale suprafeţei puneau în evidenţă o structură complexă, delicată, pretutindeni aceeaşi. Nici o fisură nu o întrerupea. Dădu ocol astrului şi văzu reflectîndu-se în suprafaţa lui conturul navei, redus datorită curburii şi distanţei.

Nu mai întîlnise asemenea corp ceresc în lungile sale peregrinări prin coloniile terestre diseminate cîndva în spaţiu şi despre care Pămîntul era departe de a mai şti totul. Şi doar văzuse atîtea, trimisese pe Terra descrieri care multora le vor fi părut aberante. Nu putea şti. Nu-i răspundeau decît aparatele. Orice contact uman, orice vibraţie sufletească era exclusă, şi nu întîmplător, din relaţiile cu aceşti cavaleri ai singurătăţii care erau rătăcitorii solitari. Afectivitatea, pe lîngă faptul că ar fi putut influenţa obiectivitatea rapoartelor, ar fi făcut mai greu suportabilă însingurarea fără speranţă a rătăcitorului, născut în spaţiu şi menit să nu pogoare niciodată pe Terra.

Încheia cea de-a zecea rotaţie în jurul globului întunecat, cînd apăru linia neagră. Fisura se lărgea lent. Înţelese: o parte a suprafeţei glisa sub cealaltă, formînd o deschidere. Realizase din prima clipă că perfecţiunea sferei purta o semnătură inteligentă. Acum i se adresa o invitaţie. Să-i dea curs?

Înainte de a răspunde, luase loc într-o navetă, îi fixase traiectoria necesară pentru ca, după un număr de ocoluri date micului astru, vehiculul să treacă prin deschiderea oferită. Făcea bine? Nu ştia nimic despre „ei" cum nu ştia despre astru decît că era un corp artificial, gol pe dinăuntru.

Pătrunse în interiorul sferei. Trecerea fu bruscă, dar nu şocantă. Sub sferă nu era întuneric, ci un soi de amurg blînd, cu o tentă de roz. În centrul spaţiului închis, precum era de aşteptat, evolua un corp ceresc natural, un planetoid asimetric. Se rotea în jurul soarelui său o dată cu coaja lui de ou — fără îndoială un panou de captare a energiei solare, aparent disproporţionat, în realitate abia suficient avînd în vedere suprafaţa pe care o expunea luminii într-un moment sau altul. Totodată, sfera forma un ecran cu dublu rol: de filtrare a unora din radiaţiile externe, de conservare a căldurii interne.

Dar suprafaţa planetoidului era pustie. Ocolindu-l din mai multe direcţii, văzu apărînd un cerc de lumini în culorile curcubeului care marcau o deschidere în sol. Fără să şovăie, pătrunse în tunelul marcat prin dungi luminoase. Opri pe o platformă care păreca că-l aşteaptă. În urma lui tunelul se închise. Rămase la locul său. Culorile se modificau, rotindu-se, mai viu, mai lent, pînă îşi opriră jocul.

Un perete glisă. Un fel de covor zburător sau o punte elastică se curbă prin aer pînă la platforma ce susţinea naveta. La capătul punţii aştepta un grup de persoane perfect banal dacă n-ar fi fost albeaţa pielii şi oboseala ţinutei. Erau, firește, oameni. Aveau mîinile goale. Dădeau impresia că nici n-ar putea ţine în ele o unealtă, o armă. Dar singuraticul nu-şi făcea iluzii. Putea fi o capcană ca şi o grilă pentru prăjit nepoftiţi, aerul a cărui compoziţie o aprobau aparatele sale putea cuprinde şi un drog pe care instrumentele lui nu ştiau să-l identifice.

Nu era însă prima oară că-şi asuma riscul sărind sute de paragrafe ale instrucţiunilor privind coborîrea pe un astru necunoscut. Se ridică de la locul său, ieşi în pragul navetei şi păşi încrezător pe puntea ca o panglică de oţel. Era mai dură ca betonul. Surîse uşor — nu se putea şti ce mai reprezenta surîsul pentru aceşti urmaşi ai unor pămînteni uitaţi — şi făcu semn cu mîna, un semn calm, executat cu lentoare, care să nu alarmeze nici om, nici animal, nici aparat.

Aparatele costumului său îl avertizaseră că traversează o triplă perdea de radiaţii antivirus, inofensivă pentru organism. Acum se afla în apropierea lor imediată. Erau fiinţe terestre în deplinătatea cuvîntului, dacă n-ar fi fost diferenţa de statură dintre atletul pogorît din stele, cu pielea sănătoasă, frumos colorată şi uşor bronzată, urmare a programului de duşuri şi radiaţii ultraviol te pe care-l urma cu deliciu, şi pipernicitele gazde.

Cea mai gravă era paloarea lor. Erau albi la faţă? Nu. Erau galbeni? Nu. De culoarea fildeşului? Nu. Erau de un cenuşiu murdar. Ochii mari şi globulari, fără a fi exoftalmici, reprezentau o adaptare la lumina zgîrcită. Liniile feţelor trăgeau în jos. Ai fi zis că toţi erau bătrîni. O imposibilitate.

Tunelul păli şi se stinse. Rămaseră doar o lumină de veghe şi coridorul slab luminat în care se aflau cu toţii. Oaspetele îşi forţă ochii, adaptîndu-şi-i la lumina palidă din subteran.

Formule de salut au fost rostite într-un dialect uitat al nordului brazilian. Traducătorii automaţi îşi făcură datoria.

Clipa solemnă încă nu se încheiase cînd printre picioarele celor de faţă, dezechilibrîndu-i pe unii, trîntindu-i pe alţii, ceea ce nu era greu pe un astru cu o gravitate foarte redusă — şi obligîndu-l chiar şi pe rătăcitor să se sprijine de peretele tunelului — a trecut cu viteza fulgerului o arătare măruntă, urmată de doi cetăţeni ai sferei de aur care încercau să pună mîna pe ea. Făptura ţîşni în tunelul mare, îl străbătu într-o goană, ajunse la poarta principală, în care începu să bată cu o energie neaşteptată.

Supraveghetorii îl prinseră numai după ce poarta suferise un bombardament redutabil, soldat cu însîngerarea mîinii atacatorului. N-a fost greu să-l captureze : nu mai avea pic de forță. Se lăsase să cadă lîngă poarta neclintită... și plîngea.

Gazdele prezentară scuze. Era un copil-problemă. Avea să crească, să depășească momentul. Instinctele lui încă nu erau echilibrate. Prinsul se lăsă tîrît printre persoanele oficiale, cărora nu le adresă decît o privire oarbă cu ochii săi mari, întunecați. Pe fața lui lacrimile nu se uscaseră. Oaspetele întinse mîna și le șterse. Tresări : fața copilului era rece, lacrimile la fel. Apoi tresări a doua oară : copilul mușcase la sînge mîna care-l mîngîiase.

Gazdele se agitară. Rătăcitorul galactic îi liniști. Scoase dintr-un buzunar ascuns un petic transparent și-l aplică pe mînă. Peste cîteva clipe rana era vindecată și toată lumea suspină și rîse încîntată.

Planetoidul era mai mare decît crezuse, prea mic totuși pentru a dispune de o gravitație importantă și un centru fierbinte. Locatarii îl străpunseseră în toate sensurile, căci viața lor întreagă se desfășura în subteran. De mult renunțaseră la lumina soarelui lor, învelindu-și astrul într-o carcasă energetică multifuncțională. Nu obturarea radiației solare împiedica dezvoltarea unei agriculturi, ci absența solului. Oamenii își produceau cele necesare pe căi pe care noi le-am numi neconvenționale.

Cîndva, strămoșii lor porniți să colonizeze o planetă depărtată crezuseră că au identificat raiul. Planeta cea nouă dispunea de înzestrări naturale de invidiat, soarele se afla la o distanță convenabilă și nu era prea nociv. Cînd observaseră că lumina lui începe să scadă era prea tîrziu. Iar cînd, peste milenii, generațiile următoare luară cunoștință că rotația solară creștea la fel de vertiginos pe cît scăzuse, cînd înțeleseră că se află la voia unui soare cu reacții pulsatorii, că planeta lor este supusă unor presiuni incalculabile, cărora nu avea să le reziste în veci, căutară și găsiră acest planetoid pe care efectele mareelor solare se simțeau mult mai puțin, care-și schimba lesne orbita, fără a suferi de pe urma tensiunilor interne ca planeta pe care se instalaseră inițial. Îl adoptaseră, îl adaptaseră, apoi se ascunseră sub umbrela sferică ce atrăsese atenția navigatorului singuratic și care le asigura energia necesară, ferindu-i totodată de urmările nocive ale capriciilor solare. Planeta părăsită nu mai exista. Se sfărîmase cîndva, împrăștiindu-și fragmentele de-a lungul orbitei sale și formînd un inel inegal.

Rămaseseră singurii supraviețuitori. Străpungînd în toate sensurile interiorul planetoidului, obținuseră tot ce se putea din sumarele bogății ale subsolului. Valorificaseră fiecare gram de metal, de material prelucrabil, reciclaseră totul. Se hrăneau cu produse chimice și beau o apă contrafăcută. Scăderea generală a tonusului vital făcuse ca, după un timp, chestiunea suprapopulării astrului să nu se mai pună. Ceea ce nu-i împiedica să controleze riguros demografia. Problema lor majoră era lipsa luminii solare, a radiațiilor benefice, filtrate în mare parte de către ecranul energetic fără de care viața nu s-ar fi putut desfășura pe planetoid.

Încercau să-și mențină sănătatea înlocuind ceea ce se putea înlocui, pliindu-se la condițiile date. Normal ar fi fost ca mai bine adaptați să fie copiii. Așa și era în majoritatea cazurilor. Totuși un important număr de copii nu suportau atmosfera crepusculară, manifestau o inapetență profundă față de viața de pe planetoid, echilibrată cu trudă. În ei se trezeau nu se știe ce instincte ancestrale și atunci se comportau rebel, respingeau disciplina matematic necesară pentru a supraviețui aici, departe de orice ajutor, incapabili să-și părăsească astrul pentru o destinație mai fericită. Dar mai ales voiau să iasă din sfera de aur, să evadeze, vroiau la soare.

Cel mai turbulent era Toctum, cel pe care-l cunoscuse atît de intempestiv și care acum suporta consecințele purtării sale.

Rătăcitorul stelar se cutremură. Călit din fragedă tinerețe împotriva oricărei emoții, căpătase totuși — voit? nevoit? — un gust al libertății foarte util menținerii formei unui nomad perpetuu. Din prima clipă simțise în micul nesupus un aliat.

Programul își urmă cursul. Oaspetele vizită întreprinderile subterane, înghesuite într-un spațiu calculat la milimetru și cu producția cronometrată precis. Trecu apoi prin locuințele individuale, grupate pe sexe, labirinturi de mici tuneluri pentru o persoană de statură modestă, ramificîndu-se într-o profuziune de mici columbare prelungi, în care omul se putea odihni păstrînd în tot cursul somnului o adevărată poziție de drepți. De altfel, o radiație ușoară asigura celui întins astfel un somn rapid și adînc pînă la ora deșteptării. Această oră era personalizată, astfel încît fiecare să iasă odihnit din celula sa, dar pe coridoare ori în centrele de igienizare să nu coincidă niciodată mai mulți inși decît ar fi fost rațional. Ziua și noaptea fiinn noțiuni convenționale pe micul astru, nici orele de lucru și de odihnă, nici orele de masă nu coincideau întru totul, astfel că aglomerațiile erau reduse, spațiile comune limitate la strictul necesar. Această societate semăna mai puțin cu un stup decît cu un ceasornic de odinioară.

Vizita se apropia de sfîrșit. Rătăcitorul se simțea mai singur ca niciodată. Dar gazdele nu se grăbeau. Mai aveau de lămurit ceva.

— Să nu vă supere ieșirea lui Toctum. În această parte a galaxiei sîntem foarte izolați. Nici nu mai știm de cînd nu s-a mai plasat pe astrul nostru o navă. Iar afară ies numai roboții și doar atunci cînd trebuie aduse remedieri sferei energetice, lovită de vreun meteorit. Ceea ce la gravitația noastră se întîmplă rar.

— Dar așa, de dragul spectacolului, nu ieșiți?

— Nu, niciodată. Ar fi prea scump și neproductiv. Iar pentru copii, needucativ.

— De ce? Ar vedea soarele vostru, Cosmosul, stelele...

— Iar apoi ar trebui să revină în interior. La lumina filtrată de sfera de aur. La firmamentul artificial și la spațiul nostru zgîrcit.

— Și nu văd niciodată cerul?

— Așa e mai bine pentru ei și mai ușor pentru noi. Dacă nu am trăi strict rațional, dacă nu ne-am calcula milimetric posibilitățile, dacă nu am păstra un echilibru ferm între numărul brațelor de muncă necesare și

cantitatea de inși pe care-i pot hrăni resursele noastre exploatate fără greș, micul nostru astru ar pieri. De aceea ducem o viață atît de sobră, fără rîs, fără distracție, fără bucurii personale, fără sex. Atunci cînd nu lucrează, oamenii dorm. Cînd lucrează femeile, bărbații sînt sub drog. Și viceversa. Înmulțirea populației se produce artificial. Născuți *in vitro*, copiii au același program. Nu există familie, rude, cunoștințe, prieteni. Există programul. Iar pentru ca fragilul echilibru al acestei mici lumi să reziste sînt necesare ascultarea necondiționată, stîrpirea oricăror aspirații nesăbuite, închiderea în sfera de aur chiar și a gîndurilor. Cine poate prevedea ce-ar gîndi ori ce-ar face un copil ori un adult care a revenit sub sfera noastră după ce a cunoscut strălucirea soarelui, nesfîrșirea Cosmosului...

— Dar văd că dumneavoastră sînteți în temă. Înțeleg că ați făcut această experiență.

— Face parte din penibilele obligații ale unui conducător să ia asupră-și sarcinile cele mai ingrate. Oricine capătă o funcție de prim rang este obligat să petreacă un număr de ore într-un colț rezervat al sferei de aur, în bătaia soarelui, cu fața spre cer. Numai dacă rezistă, alesul își poate ocupa funcția. Dar prea rar se ivesc asemenea temerari.

— Vă cer iertare. Știu că procedez împotriva uzanțelor punîndu-vă întrebarea care urmează, iar dumneavoastră aveți libertatea de a-mi răspunde sau nu. Îmi dau seama că rolul sferei de aur este de a vă procura în mod constant energia pe care o captează. Dar un calcul simplu indică faptul că panouri avînd suprafețe mai mici de captatori ai energiei solare orientate adecvat ar fi mai productivi și ar permite soarelui să lumineze planetoidul, iar oamenilor să iasă din catacombe, să se plimbe în spațiu, să vadă lumea. Întrebarea mea cu totul facultativă este: de ce nu procedați astfel?

Dar aproape că ați dat răspunsul. Pe lîngă radiațiile nocive ale soarelui, sfera noastră oprește o parte a celor utile și face să domnească de-a lungul „zilei" o luuina . . pusculară. Dar un cer „închis" prezintă multe avantaje! Nici o întrebare despre alcătuirea universului, nici o dorință de a depăși cadrul existett, o limitată sete de cunoaștere, o vitalitate adecvată programului nostru de veghe-somn și spațiului nostru, din care nimic nu poate fi sacrificat pentru ceea ce ați numit „o plimbare", așa cum pentru o plimbare în spațiu nu putem sacrifica energie.

— Dar atunci, întrebă rătăcitorul galactic, de ce numiți această vegetare viață? De ce trăiți?

4

Cînd l-a zărit pe Toctum în fotoliul pilotului, rătăcitorul stelar a încremenit. Copilul ajunsese în interiorul navetei, ceea ce însemna că dezlegase șarada pe care o presupunea formarea corectă a cifrului de intrare. Cum de știuse s-o facă? Pe de altă parte, deși departe de orice realism, sunetele pe care le emitea în vreme ce mima conducerea navei grăiau despre o anumită familiaritate cu vehiculele zburătoare. Unde văzuse așa ceva?

În sfîrșit, pe cît se părea, piciul nu se atinsese de butoanele și manetele bordului de comandă. Asigurat de către astronaut înainte de a părăsi nava, bordul era neatins — i-o spuneau micii lui spioni electronici.

Pe noi purtarea copilului n-ar avea de ce să ne șocheze peste măsură. Dar pilotul galactic nu observase niciodată în mod special comportările unui copil. Crescut într-o izolare continuă, însinguratul nu avea nici un temei să considere că omuleții de-o șchioapă au o personalitate, au trăsături și dorințe proprii. Cu aceste gînduri a făcut un pas înainte.

Piciul a sărit din fotoliu și s-a ascuns după el. În același timp a început să vocifereze, ținînd un adevărat discurs al cărui conținut putea fi redus la cerința copilului de a nu-l da pe mîna educatorilor lui. Formulată fără nici o logică, cerința avea un ce patetic. În mod obișnuit orice accent de patetism l-ar fi lăsat rece pe zburătorul stelar. De data aceasta însă lucrurile s-au petrecut altfel. Unde mai pui că omulețul folosea corect tehnicile conversației dintre umanități...

Pilotul începu prin a cere liniște. Într-adevăr, dacă întreaga sa formație cuprindea o scădere, aceasta era incapacitatea de a rezista unei agresiuni sonore. Desigur, zgomotele mecanice, ale motoarelor, dincolo de insonorizare, făceau parte din ecor. Însă vehemența verbală, cascada argumentelor nu puteau intra în habitudinile unui rătăcitor singuratic.

Piciul tăcu. Pilotul se apropie. Copilul își schimbă ascunzișul precar.

— Ți-e frică?

Întrebarea pică bine. Copilul încetă să se mai ascundă și se ridică în picioare. Nu mai părea chiar atît de mic și de neajutorat.

— Vrei să conduci naveta?

Copilul făcu un pas înapoi. Șovăi să răspundă. Apoi spuse cu simplitate:

— Vreau dincolo.

5

Un dreptunghi întunecat se deschise larg în fața navetei. Rătăcitorul stelar era cu degetele pe butoanele de start, dar o privire asupra copilului îl făcu să întîrzie. Ghemuit în găoacea fotoliului croit pe altă măsură, echipat într-un scafandru la fel de nepotrivit, fixat, din exces de prudență, la locul cuvenit, piciul privea îngrozit spațiul negru ce se arăta infinit prin fereastra deschisă în globul cel mare. Semnalele „start liber" se repetau obsedant, însă pilotul nu se grăbea. Intuise că micul său copilot era copleșit. Ceea ce lui însuși îi părea de decenii decorul cel mai firesc era izbitor prin noutate pentru cel de alături. După o viață — oricît de scurtă — petrecută în difuza lumină roz a interiorului sferei de aur, catifeaua neagră a spațiului străpunsă de o ploaie inegală de puncte luminoase fixe, nici măcar pîlpîitoare, trebuie să fi fost impresionantă, grandioasă, dar nu putea fi atrăgătoare. Peisajul era de o austeritate, o răceală, un desen ferm și sever cu totul aparte de feeria pe care și-o imaginase copilul. Pilotul își înțelese greșeala. Pentru el Cosmosul era familiar ca un cămin și astfel i-l prezentase lui Toctum. Acum acesta era înfricoșat. Sobrietatea peisajului îl înghețа, iar proporțiile lui îl striveau.

Pilotul înțelese că șovăind greșește din nou. Declanșă startul. Naveta porni. Simți copilul crispîndu-se, dar nu-i dădu atenție. Apoi naveta ieși prin dreptunghiul anume deschis și se treziră în plin soare. Acum rătăcitorul privi iarăși copilul. Acesta închisese ochii, orbit, cu toate că globul căștii sale de protecție

căpătase instantaneu culoarea brună trebuincioasă filtrării excesului de lumină. O asemenea cascadă de fotoni nu mai văzuse puștiul. Globul-cască era menit să servească în orice împrejurare, astfel că funcția lui ombralină putea fi reglată. Îl învăță pe copil s-o facă el însuși. Ocoli o dată sfera de aur, ca să-i dea tînărului prilej s-o contemple și timp să se familiarizeze cu lumina solară. La început copilul reduse la maximum transparența căștii. Apoi rămase inert. Zburătorul privi tabloul situației fiziologice a celui de alături. Piciul era în stare de leșin. Trecu pe pilot automat și se ocupă de micul său oaspete. Cîteva impulsuri vitalizatoare îl făcură să redeschidă ochii.

— Ți-e rău ? Vrei acasă ?

— Nu ! strigă copilul.

Era un strigăt, deși avea intensitatea unei șoapte. Pilotul se întoarse la comenzile sale. După un timp băiatul reduse cu puțin opacitatea căștii, apoi cu încă o gradație. Criza trecuse. Era iarăși flămînd să vadă. Pilotul trebui să intervină ca să temporizeze această dorință.

Vremea trecea. Plimbarea se prelungea. Dar pilotul simțea nevoia să vorbească. El, obișnuit să tacă decenii dacă nu punem la socoteală comenzile verbale și rapoartele orale, era tentat să descrie puștiului ceea ce acesta vedea și singur, să-i lămurească ceea ce poate ști de acasă, auzise, învățase. Pentru prima oară avea senzația că o altă ființă depinde de el, că poartă o răspundere pentru ea și aceasta fusese destul ca obiceiurile de-o viață să fie uitate, ca instinctele inculcate cu grijă să cedeze, ca sociabilitatea dirijată, învățată ca pe o lecție necesară în contactele sale posibile, să se transforme într-o manifestare spontană, într-o nevoie de comunicare, de dăruire pe care nu le mai încercase. Vorbea necontenit explicînd rolul soarelui lor, trista necesitate a sferei de aur, poziția și mișcarea stelelor, mecanismele navetei. Știa că astfel amestecă date noi cu altele bine cunoscute micului său elev, dar nu putea pune frîu logoreii sale și nu vedea pentru ce ar face-o. Băiatul părea că se simte perfect. Era numai ochi și urechi. Depășise șocul inițial. Tăcea în continuare. Dar era o tăcere diferită. Nu mutenia insului agresat de necunoscut, ci aceea a înțelegerii. Aceasta îl stimulă pe rătăcitorul stelar să continue. Vorbise adesea, dar numai pentru aparate. Acum gusta senzația rară de a fi ascultat, de a vorbi pentru cineva.

Nu mai lipsea decît o reacție activă a celui de alături pentru ca succesul să fie deplin. Dar pilotul nu avea cum s-o știe, așa cum n-ar fi știut s-o prevadă sau s-o provoace. O declanșă întîmplarea. Rotindu-se în cercuri tot mai largi în jurul sferei de aur, naveta se apropiase îndestul de nava-mamă pentru ca luminile roșii de poziție să contureze clar un profil straniu pe firmamentul împărțit între alb și negru.

— Ce-i asta ? întrebă al doilea cosmonaut.

Iar pilotul se găsi iarăși în poziția privilegiată a celui care știe și-și poate împărtăși cunoștințele celui care nu știe. Nu gustase niciodată această utilitate imediată.

Îi vorbi copilului despre navă, dar nu făcu decît să provoace o ploaie de alte întrebări. Se auzi propunînd el însuși, înainte de a-și cîntări cuvintele :

— Vrei să mergem acolo ?

— Da !

Niciodată niște ochi nu-l priviseră cu atîta strălucire și speranță. Băiatul părea că se schimbase în această oră de zbor în afara sferei. Împiedicat în continuare de sistemul centurilor de siguranță să facă vreo mișcare nesăbuită, impenetrabilul și recalcitrantul de pînă ieri părea transparent, un burete însetat de nou, de inedit, de ocrotire. Emana în schimb o căldură pe care pilotul n-o mai simțise și despre care nu știa decît că-i face bine. Era încrederea. Copilul aștepta din partea lui o minune și era convins că o va vedea înfăptuindu-se. Nu-l putea dezamăgi.

— Mergem.

6

Pe măsură ce se apropiau de ea, nava rătăcitorului își dezvăluia proporțiile. Lumina soarelui făcea să-i apară contururile asimetrice, surprinzătoare, impresionante prin chiar stranietatea lor, prin sfidarea oricărei armonii de tip clasic, înlocuită printr-o altă armonie, de un echilibru discret, expresie a pragmaticului. Între sfera de aur și jocul aparent haotic de cuburi și domuri, platforme și turnuri, ordonate vag de-a lungul cîtorva corpuri prelungi, fusiforme, contrastul era total. Perfecțiunea sclipitoare a sferei putea să disimuleze orice conținut. În schimb fiecare țîșnire în spațiu, nesupusă, a unei părți din marea navă galactică își striga, pentru cei pregătiți să înțeleagă, necesitatea, utilitatea, caracterul practic. Dacă există o frumusețe a soluției optime, apoi aceasta emana prin toate detaliile imprevizibilului design al navei.

Toctum era impresionat și de proporțiile obiectului cosmic, și de nonconformismul formei. Trăise pe un planetoid în formă de cartof, iar aceasta nu-l învățase că există o logică a formelor, ci sporise doar sentimentul de frustrare, pe care sfera de aur — energetică, dar și estetică — nu avea cum să i-l spulbere cîtă vreme o vedea numai pe dinăuntru. Acum descoperea, cu sfîșierile de rigoare, un alt univers.

Pătrunseră în marea navă. Pe Toctum îl fermecase naveta. Nava însăși îl uluia, deoarece proporțiilor gigantice din exterior le corespundeau în interiorul destinat omului un spațiu echilibrat, vast fără să fie înghețat. La fiecare întrebare, oricît de puerilă, privind linia unui perete, conturul bordului de pilotare, al hublourilor, exista un răspuns. Totul era logic, necesar, dar nu rece, sever. Se vedea că nu geometria dictase formele, ci nevoia de a pune la un loc tot ce-i era necesar omului, și aceasta în forma cea mai adecvată bunei lui stări.

Deși primea răspuns la toate întrebările, Toctum abia dacă intuia toate acestea. Le simțea însă, cu o acuitate nemaitrăită pînă atunci, rătăcitorul stelar, care înregistra pentru prima dată mesajul ascuns în fiecare contur al oricărui obiect, un mesaj secret, de grijă și dragoste, încifrat în fiecare detaliu al navei de către anonimii ei creatori. Însinguratul fusese astfel pregătit pentru destinul său încît să nu acorde prea mult din spațiul său interior celor de acasă. Ei nu formaseră decît o adresă, o direcție în care avea datoria să expedieze cînd și cînd rezultatele investigațiilor sale. Nimic terestru, nimic particular nu trebuia să alimenteze o nostalgie fără sens la distanțele la care evolua cu nava sa. Și deodată descoperea, datorită copilului, prezența în fiecare ungher a urmelor urma celui care l-a conceput, l-a calculat, l-a executat *pentru el*.

Revelația era zguduitoare, ceea ce contravenea psihologiei programate a rătăcitorului

stelar.

Luase mîna micului vizitator şi-l conducea prin întreg universul său. Măsurile de precauţie, duşurile de radiaţii nu introduseseră nimic artificial între cei doi. O mînă mare, călită de exerciţiu — sala de gimnastică a navei era un adevărat paradis — cuprindea întreagă mîna cea mică. Gestul ocrotitor îl răsplătea din plin pe uriaş, în al cărui pumn floarea cu degete reci a copilului se încălzea, iradia viaţă. Se gîndi că o asemenea senzaţie trebuie să fie la îndemîna oricărui om şi se simţi în acelaşi timp victorios şi învins.

Copilul turuia întrebînd, el răspundea cît putea de precis, fără să fie pedant, căci nu vroia să rupă firele sensibile ale acestei legături incipiente. Se simţi important nu prin unicitatea sa, ca pînă ieri, ci prin relaţia ce se năştea, prin ceea ce oferea vizitatorului său. Deschidea în faţa lui sectoarele secrete ale navei, sectoare vitale pentru el şi misiunea sa, şi, în loc să se crispeze, se simţea generos. Pentru prima oară simţea nevoia să dăruiască şi avea cui.

Comunicase încă de la bordul navetei că Toctum se află cu el şi promisese să-l aducă înapoi după ce-l va fi purtat o vreme prin spaţiu. Cei de pe planetoid protestaseră politicos, explicînd că, de vreme ce o asemenea experienţă nu putea fi efectuată de toţi copiii, ea va fi malefică pentru educaţia lor. Ce-ar deveni sfera de aur dacă toţi ar decide să-i risipească mijloacele făcînd promenade în Cosmos ? Toctum, copil certat cu disciplina, era menit să devină la înapoiere un element dizolvant. Pe de altă parte, prelungindu-se, absenţa lui putea să modifice în viitor echilibrul intern al micii lor societăţi, în care fiece persoană, adult sau copil, avea un loc şi o funcţie bine stabilite.

Aducînd copilul pe navă, rătăcitorul nu se gîndise decît să-i satisfacă nesăţioasa curiozitate şi să-i dezvăluie ceva din comorile micii sale lumi. Reacţia celor de pe planetoid îl şocă. Educaţia lui specială retezase orice cale de dezvoltare sentimentalismului. Crescuse însă în ideea că orice om, oricum ar fi evoluat, oricît de ostil sau condamnabil dintr-un motiv sau altul, este demn de respect şi trebuie respectat ca entitate umană. Această atitudine inculcată lui încă din copilărie formase baza celor învăţate mai tîrziu privind interdicţia pentru el ca şi pentru oricine de a provoca modificarea vreunui destin individual sau colectiv, de a influenţa evoluţia unei persoane sau a unei colectivităţi, rămînînd un observator şi atît. De aceea poate îi era străină ideea că ar fi în măsură să stabilească ce este bine şi ce este rău pentru altcineva.

Se descoperi cu mirare cuprins de un ciudat sentiment de răspundere faţă de mica fiinţă care într-un fel depindea de dînsul. Ideea de putere, de dominare, de stăpînire a unui alt eu nu se închega în inima lui, dar gîndul că, pentru moment cel puţin, copilul se află în grija sa îl umplea de un sentiment inedit. Se trezi întrebîndu-se unde să-l culce ca să se simtă bine, cum să-l hrănească spre a-i fi pe plac, în ce fel să-l determine să folosească utilităţile navei fără a risca să-şi facă rău şi fără a declanşa reacţii necontrolabile.

Copilul obosise destul de repede. Îl hrănise şi-i dăduse să aleagă între locurile de odihnă cele mai comode. Acum îl veghea şi încerca să-şi facă ordine în minte. Încerca — poate pentru prima oară — să definească ce doreşte. Ce preferă. Iar spiritul său metodic îl ajuta să dezlege problema. Avea de ales dacă să-l reţină la bord pe băiat, încetînd astfel să mai fie un zburător singuratic, sau să-l trimită înapoi pe sfera aurie. Păli. Schimbarea tîrzie a statutului său nu era lesne de acceptat. Apoi, problema pe care şi-o punea era nouă, nu avea nici un punct de contact cu legile care-l conduseseră pînă atunci decît interdicţia formală de-a aduce la bord vreun obiect străin — om, animal, vegetal sau mineral. Toate inhibiţiile sale gemeau, contrazise. Copilul era un factor dezorganizator, imprevizibil, turbulent, aşadar nociv pentru navă şi locuitorul ei.

Şi totuşi... Ba nu : dimpotrivă, îşi spuse rătăcitorul stelar. Dimpotrivă. Acest factor imprevizibil era tocmai ceea ce-i lipsea. Şi îi mai lipsea — o simţea doar acum — un scop în viaţă, dincolo de datoria lui de a servi Terrei informaţii pe care aceasta le va primi cîndva, prea tîrziu : un scop cu faţă umană. Cineva pentru care să trăiască. Cineva pe care să-l formeze ca pe sine însuşi — dacă nu altfel. Cineva care să-i ia locul şi să continue — dacă va voi — explorarea continuă a universului, sensul existenţei sale.

Pe bordul navei pîlpîia de mult semnalul galben. Cei de pe sfera aurie îl chemau de ore în şir. În faţa lui copilul dormea nefiresc — drept, cu mîinile pe lîngă corp, aşa cum învăţase în cuşeta lui strîmtă.

Pilotul se ridică. Porni către postul de comandă şi se instală în fotoliul său. Apăsă un buton şi stinse astfel sclipirea galbenă a apelului celor de pe planetoid. Formă apoi o bine cunoscuta combinaţie de simboluri. Nava recepţionă comanda şi se puse lent în mişcare. În faţă, ochii reci ai Cosmosului erau neclintiţi ca întotdeauna.

Pictură de **CORNEL IONICELI**

IOAN ALBESCU

A CINCEA DIMENSIUNE

Presupun că numele cenaclului gălățean — „A cincea dimensiune" — își are explicația în spiritualitatea științifică și tehnică, dominantă pentru compoziția și structura lui. Și aceasta în pofida unor ipoteze teoretice conform cărora mai important ar fi să caracterizăm universul cunoscut prin adăugarea, după unii, la cele patru dimensiuni îndeobște cunoscute pe cea a informației, după alții pe cea a conștiinței de sine sau a inteligenței și așa mai departe. Desigur, într-un fel sau altul SF-ul, și în special cel de bună calitate, poate să încorporeze toate aceste concepte teoretice și, uneori, chiar să le depășească, astfel încît în acest sens denumirea cenaclului gălățean își găsește o justificare în măsura în care are ambiția și orgoliul de a aborda prin intermediul literaturii SF probleme ale existenței cu adevărat majore.

Dacă sînt aproape sigur că cele patru dimensiuni puse în discuție sînt cele definite de teoria spațio-temporală a universului, pot doar să presupun, în lipsa unor materiale adecvate de documentare, că a cincea dimensiune de care este vorba este SF-ul.

Ar fi de menționat că situația pe care o vom prezenta se bazează pe o serie de date ce caracterizează activitatea acestui cenaclu în perioada dinainte de 22 decembrie 1989, modificările structurale, organizatorice și de conținut fiind greu de definit după această dată. Pentru un oraș cu peste 300 000 de locuitori, oraș dominat de colosi industriali cum sînt Combinatul Siderurgic și Șantierul Naval, era de așteptat ca în componența cenaclului de literatură SF să se regăsească mulți absolvenți ai învățămîntului superior tehnic sau economic care s-au „molipsit" de SF încă din timpul studenției. Așa se face că din cenaclul „A cincea dimensiune" luînd în considerare membrii săi cei mai statornici, făceau parte ingineri, economiști, studenți, elevi și muncitori (în general de înaltă calificare), precum și un grup mai restrîns de profesori.

Înființat în 1985 și derulîndu-și activitatea la Casa de cultură a sindicatelor, în ciuda faptului că are o vîrstă relativ tînără (să nu uităm că în anul 1989 trei cenacluri SF au aniversat douăzeci de ani de existență) și o componență destul de dezechilibrată (reprezentarea criticii și istoriei literare — în sens profesional — este extrem de redusă), cenaclul a reușit totuși să-și facă simțită prezența prin cîteva personalități literare și artistice de valoare.

Și pentru că cenaclul se numește „A cincea dimensiune", dimensiunea lui cea mai notabilă prin care s-a remarcat s-a dovedit a fi cea a artelor vizuale. Puține cenacluri SF din România au reușit să cumuleze în ultima perioadă atîtea distincții pe plan național și internațional precum cenaclul gălățean, mai ales prin lucrările lui Ioniceli Cornel, inginer proiectant la Șantierul Naval Galați, și Manole Aurel, profesor de desen la Școala generală nr. 42 din același oraș. Într-un ritm de-a dreptul fulgerător, Ioniceli Cornel reușește să-și adjudece premiul III în 1986, premiul II în 1987 și premiul I în 1988 la Concursul național de literatură și artă SF, ca și alte distincții meritorii acordate cu diverse prilejuri, dobîndind în 1989 și consacrarea internațională prin obținerea, pentru întreaga sa operă de artist plastic SF, premiul „Eurocon". Lui Manole Aurel i se acordă la Pitești, în 1988, premiul III la Concursul național de literatură și artă SF, precum și alte premii și mențiuni cu ocazia unor concursuri locale sau regionale.

Dintre autorii de literatură SF din cadrul cenaclului gălățean trebuie să menționez în mod deosebit trei nume : Doru Tătar, inginer la Combinatul Siderurgic Galați, Dimitrie Lupu, operator la același combinat, și Francisc Sorin, student la Universitatea Galați, deși apariția lucrărilor lor în spațiul literaturii SF poate fi caracterizată mai degrabă promițătoare.

Inginerul Doru Tătar, laureat pentru eseu la Consfătuirea SF de la Pitești, 1988, prin excelență un tip creativ, a dovedit și dovedește în egală măsură fantezie debordantă în creația științifico-tehnică, dar și coerență și structuralitate (tipologia de hardist) în planul literaturii SF, fiind pînă acum valorificat mai mult prin intermediul emisiunii radiofonice „Exploratorii lumii de mîine". Rămîne să vedem dacă actualele condiții create în urma Revoluției din decembrie 1989 nu vor marca opțiuni diferite pentru talentatul scriitor și inventivul creator în domeniul tehnico-științific care este Doru Tătar. Dimitrie Lupu și Sorin Francisc, alături de care ar trebui să-l menționăm pe Ionescu Cătălin, sînt talente care ar putea să contureze și mai puternic în viitor personalitatea cenaclului gălățean „A cincea dimensiune".

Din această succintă trecere în revistă nu trebuie omis desigur Florin Ciriplinschi, sufletul organizatoric al cenaclului, tentat, în ultima perioadă, de aventura luptei pe tărîm ecologic. Desigur, este o temă care nu pare a fi incompatibilă cu SF-ul, ceea ce ne îndreptățește să credem că mai există șanse de recuperare a lui Florin pentru cauza SF-ului gălățean.

Oricum, aspirația cenaclului gălățean „A cincea dimensiune" de a fi în viitor gazda unei Convenții naționale a SF-ului este întemeiată ținînd cont de disponibilitățile dovedite și cu șanse reale vizavi de ambițiile și perspectivele dezvoltării vieții culturale din acest frumos oraș dunărean.

Ca o confirmare a celor spuse, am aflat în ultima clipă a redactării acestei prezentări (mijlocul anului 1990) că Editura „Porto Franco" din Galați i-a editat lui Doru Tătar romanul „Prioritate zero" care s-a bucurat din partea cititorilor de o primire entuziastă. Să fie într-un ceas fericit !

DORU TĂTAR

ORAȘUL SPAȚIAL

Ușa deschisă brusc îl surprinse pe Grig într-o plimbare fără rost, cu pași nesiguri. Bărbatul se opri și ochii încetară să se mai miște de la un obiect la altul, fixîndu-se concentrați asupra noului venit. Silueta acestuia, de talie mijlocie, avea ceva rigid, nefiresc. Fața osoasă și suptă, de ascet, cu gura mare și buze subțiri, era dominată de ochii albaștri, ficși, ce răspîndeau o răceală de gheață. Se aplecă înainte, peste birou, așezîndu-se. Apoi deschise coperta unui dosar, răsfoi cîteva file, încruntîndu-se, și tuși ușor, alegîndu-și cuvintele, neștiind cum să înceapă.

— Știi, Grig, ai făcut bine venind la mine, deși...

Ceva din glasul său, un fel de duritate îl făcu pe celălalt să tresară o clipă, nedumerit.

— Va trebui să o luăm de la capăt, pentru a preciza mai bine poziția fiecărui fapt... Respirația i se opri, ca și cum s-ar fi înecat cu ceva.

— Deci, acum doi ani...

Pe fața ridată a celuilalt apăru un zîmbet strîmb. Se așeză și el dincolo de birou și chipul îi rămase o vreme fără nici o expresie. Deodată, ca și cînd ar fi înțeles ceva cumplit, în ochi și pe întreaga lui figură apăru disperarea. Apoi reuși cu un efort să se controleze :

— N-ar fi mai bine să dispar ?, întrebă calm, cît putu de calm, în timp ce pumnii i se strîngeau, apoi se deschideau la loc, în ritm dezordonat.

Celălalt dădu din cap.

— Nu vorbi prostii ! Și reține că poziția mea de acum este cea a unui oficial. Am căpătat încuviințarea să rezolv cazul de unul singur numai pe baza atitudinii tale cooperante.

Bărbații s-au privit mult unul în ochii celuilalt. Știau acum amîndoi despre ce era vorba. Apoi Grig se liniști, zîmbi chiar.

— Bine... Deci am în față nu numai un prieten, ci și un jurist...

Celălalt îl privi tăios drept în ochi.

— Te așteptai la altceva ?

— De fapt... nu chiar, zise Grig în cele din urmă. Trebui să înghită de cîteva ori ca să nu-și simtă gura uscată.

— Hai să începem ! Unde l-ai întîlnit prima dată ?

Grig nu se grăbi să răspundă. Într-un efort de concentrare, vizibil pe fața cu trăsături energice și colțuroase, reuși să-și recapete întreaga stăpînire de sine. Apoi începu să vorbească încet și rar, cu o degajare și un firesc ciudat:

— Deși anii au trecut, îmi aiintesc totul de parcă ar fi fost ieri. Atunci, mai exact pe 19 aprilie 2588 la ora 9 dimineața, Axel a apărut pentru prima oară în viața mea. Îl așteptam conform înțelegerii la aeroportul pe care-l știi, însoțit doar de un mic sac de voiaj în care îl strecurasem-grăbit pe Mem, alături de trusa individuală, codurile de serviciu și un rînd de schimburi.

— Cum a apărut Axel la întîlnire ? Ai observat ceva deosebit ? Era însoțit ?

— Nu, era singur. A apărut brusc, afișînd un aer ușor teatral, cu gesturi studiate, la care avea să renunțe însă în curînd. Oricum, erau în contrast evident cu aspectul exterior. Avea un trunchi scurt, cu oase subțiri și un cap mult prea mare pentru restul corpului, împodobit cu o chelie strălucitoare și riduri sinuoase care-i brăzdau fruntea, încadrînd linia groasă a sprîncenelor. Hotărît lucru, nu părea unul din cei cu genotip selecționat. Nimic pe chipul lui nu ți-ar fi spus că nu a de pășit prima parte a vieții active, în afară de ochi. Privirea lui vie, pătrunzătoare, mi-a creat deseori stări ciudate, de stinghereală.

Privirea rece a celuilalt continua să-l fixeze cu insistență.

— Care au fost primele lui cuvinte ? Ce ton a abordat ?

— „Îți voi spune Grig. Detest formalitățile." Vorbea cu un ușor aer condescendent, încercînd totuși să pară prietenos.

— Și apoi ?

— Apoi a mai spus : „Presupun că știi cine sînt, dar nu ghicești ce nevoie am de un proaspăt candidat în sociologia veche. Așa e ?".

— Continuă, îl îmbie celălalt.

— Bineînțeles că Axel nu era un necunoscut. Mă pregătisem pentru întîlnire. Părea remarcabil prin inteligență și o neobișnuită insistență de a rezolva orice problemă cu care era confruntatt Și problemele pe care le rezolva Axel erau dintre cele mai puțin cunoscute, în toate detaliile lor. Incomoda vădit pe cei din jur cu un stil imprevizibil, pe care și-l impunea cu dezinvoltură egalată doar de cea folosită la alegerea mijloacelor de acțiune. Nu le alegea prea mult. Eficacitatea era printre puținele criterii după care își conducea activitatea. „Destinația noastră de moment este America de Sud. În timpul zborului ai ceva timp să intri în temă." Axel îmi vorbea peste umăr și m-am pomenit grăbindu-mă să nu-l pierd din ochi. În mîna rămasă liberă țineam deja un dosar respectabil ce promitea o mulțime de surprize. Deși avertizat, fusesem „luat" atît de repede încît nu mai știam cînd mi-l dăduse. Zăream cu coada ochiului copertele gălbui și am recunoscut culoarea oficială a afacerilor secrete în care se implica Consiliul Planetar. Brusc, hîrtia lucioasă începuse să-mi frigă degetele. Senzația m-a părăsit abia în cabina navei. Înainte de a mă cufunda în lectură, l-am mai privit o dată. Părea că a uitat de mine. Din cînd în cînd, se apleca asupra unui notes senzorial, trecîndu-și nervos limba peste buze. În colțul gurii îi sclipea un programator gustativ implantat în dantură.

Juristul schiță pentru o clipă un gest de surpriză.

— Știai că poartă un programator permanent ?

— Da ! Și de fapt, asta m-a făcut să folosesc unul asemănător, în care am mascat inhibitorul. Bănuiam că n-o să-i atragă prea mult atenția.

— Bine ! Ce ți-a mai spus în timpul zborului ?

— Țin minte bine acel zbor, pentru că a fost unul din cele mai tăcute pe care le-am fă-

cut. În general, oamenii folosesc călătoriile pentru plăcerea contactelor cu tovarășii lor ocazionali. Majoritatea suportă greu solitudinea locurilor de muncă, invadate de computere, memorizatoare și roboți auxiliari, Axel era diferit de ei și pentru asta i-am fost recunoscător. Abia spre sfîrșitul zborului mi-a aruncat o privire iscoditoare, însoțită de vocea sa repezită și seacă : „Ce ai acolo ?". Îl cheamă Mem — i-am răspuns cu voce prevenitoare. E, printre altele, o legătură directă cu biblioteca mea de date de acasă. Mă ajută să depozitez în ea tot ceea ce nu vreau să uit și uneori să aflu ceea ce trebuie să știu la un moment dat.

— Erai convins de faptul că Axel nu a bănuit nimic despre funcționarea transmițătorului ?

— Pe moment, nu. Apoi însă, mi-am dat seama că nu-i acordase nici o importanță.

— Povestește mai departe. Voi încerca să nu te mai întrerup.

— Nava a aterizat pe undeva în zona ecuatorială. Tulburarea de la început dispăruse. Știam cîtă nevoie are Axel de mine și redevenisem eu însumi. Trebuia doar să-mi joc rolul, corectîndu-l și pe al lui acolo unde ar fi fost nevoie. În parcarea aerogării ne așteptau un aeroglisor ce ne-a aruncat într-o cursă amețitoare pe un culoar ghidat magnetic spre marginea megalopolisului.

— Stai puțin. Cînd ați început discuțiile ?

— Atunci am început să-i pun întrebări. Axel avea răspunsuri prompte și clare aproape în orice împrejurare. Ele nu încurajau dialogul. Totuși, știind că trebuie neapărat s-o fac, l-am silit cu timpul să vorbească mai mult. „Cînd ați reușit să pătrundeți în Orașul Spațial ?" „Alaltăieri. La cîteva ore după dispariția barierelor energetice." „Și chiar nu ați detectat nici un supraviețuitor ?" „Nu". „Ești dispus să recunoști faptul că izolarea la care i-ați supus pe androizi a provocat această dramă ? De fapt cum au ajuns ei acolo ?" „Pentru asta au fost creați. Oamenii vin și pleacă, fără să riște expuneri la radiațiile cosmice pe durată lungă. Lansează cercetările, preiau rezultatele, programează transporturile, iar în rest, roboții fac totul." „Îmi amintești de prejudecățile rasiale ale mileniului trecut. De ce spui roboți ? Morfologic, un android nu diferă cu nimic de oameni pînă la nivelul structurii nucleului celular. Cred că evenimentele de anul trecut erau oarecum de așteptat", am îndrăznit eu să-l provoc. „Sincer vorbind, androizii par ființe exploatate, care nu primesc nimic în schimb..." „Te referi la cererea lor de integrare", a făcut Axel, privindu-mă bănuitor pe sub sprîncenele stufoase. „Exact. Au vrut să fie acceptați printre noi, atît cît produceau și trăiau efectiv pentru noi. Iar oamenii ce-au făcut ? I-au strîns la un loc aproape pe toți și au populat cu ei spațiul cosmic. Puținii rămași pe Terra au căpătat statut de proscriși. Nu e de mirare că disperarea îi împinge la furturi de identitate, pentru a rămîne ascunși printre noi, atît timp cît rămîn nedescoperiți.

Mă uitam la Axel cum se foia neliniștit și am hotărît să nu-l menajez. Nu merita. „Ești membru al Consiliului Planetar, nu-i așa ? Majoritatea colectivității umane a aprobat decizia voastră de atunci pentru că v-ați ascuns cu abilitate imoralitatea în spatele așa-ziselor teste de incompatibilitate psihică ; referendumuri și sondaje convenționale, total neadecvate situației." Apoi țin minte că am tăcut amîndoi. Surprinzător, cel care a reluat discuția a fost Axel. Rămăsese indiferent, de parcă această chestiune nu l-ar fi privit cîtuși de puțin. „Înțeleg că ești unul din cei care au votat împotrivă. Poate ai dreptate. Nu uita însă — a continuat el, schimbînd tonul — că androizii apar în situații de biogeneză și nu în cadrul unui ciclu biologic natural. Și apoi... memoria lor colosală... viteza de operare... intelectul lor... sînt stînjenitoare, înțelegi ? Foarte bine că suportă radiațiile cosmice. Foarte bine că intelectul lor e de tip binar, ca de mașină. Sînt altfel decît noi, așa e ? Sînt ! Ei nu folosesc niciodată ordinatoarele ca să obțină, de exemplu, traiectoria unui asteroid. O fac din cap, așa cum facem noi 7×8. Înțelegi ? Și asta e stînjenitor."

Juristul se agită neliniștit cîteva clipe, apoi se hotărî:

— Nu ți s-a părut nici un moment că resentimentele lui Axel față de androizi erau false ? Că adoptă această atitudine deliberat ?

Grig îl privi surprins, ca și cum n-ar fi avut ce-i răspunde.

— Nu, niciodată.

— Bine. Și apoi ?

— Axel se precipita cu un accent ușor iritat și gesturi dezordonate ale mîinilor, ca și cum ar fi încercat să se disculpe. Emisia unui telefar mi-a întrerupt șirul gîndurilor. Era o frecvență oficială „Zonă sub incidența directă a Consiliului de Securitate". Textul șablon se continua cu cîteva cuvinte implantate stîngaci în program. „Accesul interzis persoanelor neautorizate." Am acționat acordul fin și pe ecranul din brățară a apărut imaginea unui grup ciudat de construcții. Glisorul a ocolit larg zona și a intrat pe o cale ghidată magnetic subterană. Am înțeles atunci că ajunsesem la una din bazele lui Axel și că timp de cîteva zile va fi singurul om pe care-l voi putea contacta.

— Ai mai fost în asemenea tipuri de izolare?

— Nu, dar știam cum va fi. Tot restul zilei am fost supus unui șir obositor de controale și teste, pe care le-am parcurs amîndoi cu resemnare. După acena am mai urmat încă un set, de unul singur. Înainte de a ne despărți, citindu-mi gîndurile pe chip, Axel a completat: „Vei găsi în curînd o cameră nu prea luxoasă, dotată cu strictul necesar și cale de apel către mine. Mîine dimineață aștept primul raport asupra celor citite". După o oră făceam duș cu aer ionizat și înghițeam o masă frugală superconcentrată. Fără îndoială că Axel avea între aceste ziduri și alți colaboratori. Știam însă că nu-mi va fi dat să-i văd. Totul trebuie controlat în anchetă, de o singură persoană. Așa era regula.

— Nuuai protestat, nu ai obiectat tratamentul la care ai fost supus ?

— Nu, n-am băgat niciodată de seamă lipsa de contact cît timp am fost acolo. Eram mereu obsedat de ideile care se îngrămădeau de-a valma, asaltîndu-mă din toate direcțiile. Autoizolarea androizilor în Orașul Spațial durase cam un an, timp în care au refuzat accesul oricărei ființe umane pe complex. Și-au respectat contractele economice cu regularitate, fără să dea o explicație satisfăcătoare pămîntenilor privind planurile de viitor. Un „status quo" ciudat se instaurase la cererea androizilor, care voiau pur și simplu să fie lăsați în pace, acolo unde fuseseră trimiși să activeze. Bariera energetică nu putea fi înlăturată din exterior decît prin distrugere totală. Iată însă că exact cu cincizeci și ceva de ore în urmă bariera dispăruse, lăsînd oamenii să pătrundă pe complex. A fost un adevărat șoc. Toți androizii zăceau răpuși de o moarte necunoscută, împrăștiați prin Oraș. Nici o cauză a morții nu fusese detectată. Aproape trei mii de androizi morți în interval de cîteva ore, fără nici un indiciu asupra cauzei. Era într-adevăr extraordinar.

Grig se opri, așteptînd parcă o nouă întrebare, dar ea nu veni. Reluă :

— Un singur amănunt avea echipa lui Axel la dispoziție. În instalația de biogeneză se găsiră cîțiva androizi necunoscuți. Nu aveau cod. Printre ei, unul atrăsese atenția, datorită asemănării stupefiante cu un om ce trăise cu cinci sute de ani în urmă pe Pămînt. Era unul din geniile umanității. Se numea Daniel Otis și fusese printre altele creatorul primelor generații de roboți biologici. Otis era părintele androizilor. Alături, într-un memoscop, a fost găsit un studiu privitor la societatea umană de acum cinci sute de ani, în toate amănuntele ei. Cuprindea tot ce implicase apariția, evoluția și întreaga activitate a acelui mare savant. Nu fusese neglijat nimic: rude, prieteni, activitate, cercetări, viață intimă, cu o amănunțime imposibil de reprodus din documentele păstrate. Pentru oamenii lui Axel era clar că Daniel Otis fusese obiectul unei cercetări detaliate, al unui adevărat cult creat de androizii de pe complex. Grija cu care fusese cules totul era la fel de uluitoare ca și realizarea sosiei sale. Probabil că i se descifrase și înregistrase chiar codul genetic. Se putea înțelege că Otis reprezenta pentru androizi cea mai importantă personalitate umană. Fusese un geniu, geniul care le dăduse viață. Dar misterul nu se dezvăluia cu nimic, ba devenise mai adînc.

— Aveai o idee clară despre misiunea ta acolo ?

Grig aruncă surprins o privire cercetătoare juristului :

— Rolul meu era să studiez înregistrarea memoscopului și să caut ceva revelator. Mai trebuia să mă gîndesc la o eventuală reconstituire a evenimentelor, pornind de la studiul sociologic al unei colectivități de ființe inteligente cu autoizolare impusă de respingerea formală a șansei de a se integra cu aspirațiile și evoluția pămîntenilor. Deși Axel continua, ca mulți alții, să-i numească așa, androizii nu erau deloc roboți și el știa asta. Știa că pripeala unora ca el declanșase poate una din cele mai puternice drame ale mileniului. Simțeam furia și dezgustul biciuindu-mi nervii. Desigur că Axel nu era vinovat de cele întîmplate și a trebuit să fac un efort considerabil să realizez asta și să nu o pierd din vedere. El trebuia să dezlege misterul, iar eu să-l ajut. Formam totuși o echipă. N-a știut decît azi dimineață ce echipă ciudată formaserăm noi doi atunci.

— Din înregistrarea primei tale declarații reiese că ai lucrat toată după-amiaza. Ai mai făcut și altceva ?

— Nu. A doua zi am înaintat raportul la prima oră. Credeam că-i voi surprinde. N-a fost așa. Abia după o discuție furtunoasă cu Axel, am obținut aprobarea pentru o plonjare în istorie.

— Asupra acestor discuții ai dat detalii amănunțite. Vorbește-mi despre călătorie.

— În drumul spre aeroport am încercat să-i dezvălui gîndurile care mă frămîntau. „Știi — l-am întrebat — cum se numea acum cîteva sute de ani regiunea pe care o străbatem ?" La gestul lui negativ, am continuat: „Jungla amazoniană. În mijlocul naturii, de o varietate aproape de neimaginat pentru noi, supraviețuiau colectivități primitive de oameni, perfect adaptați la ecosistem, dar rupți de lumea civilizată". Axel nu se grăbea să vorbească. Încerca să prindă sensul cuvintelor mele. „Grig, tu ai putea gîndi, simți ca un astfel de sălbatic ?" Izbucnisem în rîs, dar el a continuat cu o mină preocupată: „Răspunde-mi, ai fi în stare să analizezi reacțiile, filozofia de viață, evoluția unei astfel de colectivități ?". „Doar cîteva trăsături generale, care însă nu ne-ar folosi la nimic. Pentru androizii din Orașul Spațial nu dispunem decît de presupuneri." „Dar, Grig, idealul lor reprezintă integrarea perfectă în lumea umanului. Pentru ei, noi, cei care i-am creat, reprezentăm un model." „Crezi ? Și dacă programul lor de evoluție ar căpăta o altă direcție ? Gîndește-te, ce sau cine le-ar putea-o releva ? Ei înșiși ?" „Probabil tot omenirea, dar în alte modele." Axel zîmbea, satisfăcut că prinsese ideea. „Eventual niște modele din istoria ei. Au căutat acolo ceea ce le-am refuzat noi. Știu încă de noaptea trecută că epuizarea energetică a Orașului Spațial se datorează numeroaselor plonjări în trecut. Presupunerea ta că fără astfel de investigații colecția de date din memoscop e imposibil de strîns a fost exactă. Androizii au folosit nave cu care au survolat planeta în epoca anilor 2000." „Oare nu au încălcat legea nonintervenției ?" „Absolut. Altfel noi nu am fi poate aici, acum." „Sau, poate, tocmai de aceea ne aflăm aici, acum." L-am privit din nou pe Axel pentru a savura efectul replicii. A meritat. Pînă și aeroglisorul a ezitat, protestînd la ezitările mansei. „Lasă glumele ! Plonjarea în trecut are un rol strict informațional. Ajută la rescrierea corectă a istoriei și atît. Sugestia ta nu a fost grozavă, dar ea poate lansa o pistă de cercetare. Crezi că vom obține vreodată ceva nou ? Mă îndoiesc. Sînt de acord că activitatea lui Otis a fost urmărită în speranța detectării unor eventuale idei nevalorificate în timp, care acum le-ar fi putut folosi, dar altceva demn de interes nu văd."

— Ai observat la el o tendință accentuată de a se opune hotărîrii Consiliului Planetar ?

— Nu. Adică, poate a într-un fel, Axel avea oarecum dreptate. L-am lăsat atunci în pace și m-am concentrat asupra programului. La astroport, o navă lenticulară urma să ne ducă la aproape doi kilometri de Terra, într-unul din punctele de librație Lagrange. Știam bine că de acolo transferul temporal era mai economic și mai sigur. Tot într-un asemenea punct se află și Orașul Spațial. Dupa transfer urma să reintrăm în atmosfera Terrei pentru a survola terenul australian în ziua de 12 octombrie 2071, la orele 5 după-amiază. Alesesem din memoscop o partidă de vînătare de canguri a lui Otis ce întrunea condițiile ideale de observație: loc izolat, grup restrîns, pericol minim de încălcare a legii nonintervenției. De fapt, tot ce puteam face era să ne ascundem prin împrejurimi sau deasupra norilor, încercînd cu un focalizator să înregistrăm sunetul și imaginea cîtorva zeci de metri cubi de spațiu care sa-l încadreze pe savant. Practic nu aveam ce descoperi, dar comisia avizase favorabil. Reluînd ceea ce făcuseră cu atîta rîvnă androizii, speram că ne va veni vreo idee.

Juristului îi scăpă un gest de ușoară nervozitate:

— Lasă asta. Ce impresie ți-a produs plonjarea ?

— Acea incursiune în timp a fost cea mai palpitantă călătorie pe care am făcut-o vreodată. Trăiam cu senzația vagă că ceva trebuie să se întîmple. Ea s-a accentuat în timp ce nava survola terenul. Axel nu voia să coborîm prea jos de teamă să nu fim reperați. Desigur că prezența unui O.Z.N. afecta prea puțin evenimentele. Trebuia totuși să fim foarte precauți.

— Și Otis ? Cum l-ați reperat?

—L-am găsit folosind memoscopul. Era într-un vehicul terestru pe roți, ce făcea o dîră groasă de praf în aer, vizibilă de la mare înăl-

time. Mai tîrziu, am hotărît să coborîm totuşi în apropiere, pentru a admira vegetaţia. Înregistrările decurgeau automat şi aveau să fie amănunţit analizate la întoarcere. Greşeala a fost a noastră.

Juristul dădu iritat din cap:

— Riscul a fost enorm. E imposibil să nu-l fi perceput. Numai echipe strict specializate şi-l pot asuma. V-au lipsit şi cele mai elementare cunoştinţe necesare unor astfel de investigaţii. Măsura în care greşeala a fost deliberat provocată o vom discuta altădată, sfîrşi el pe un ton aspru.

Grig dădu din umeri, vizibil stînjenit :

— Totul a mers bine pînă în clipa contactului. În rest nu am ce adăuga. Întîlnirea ne-a surprins pe amîndoi asolizaţi. Eram în dosul unei liziere de copaci. Totul s-a declanşat fulgerător. Mai întîi a fost zgomotul maşinii, apoi turma de animale speriate, cîteva împuşcături şi pe neaşteptate Otis a năvălit în faţa noastră, urmat de o femeie şi un alt individ. Purtau cu toţii pălării mari, care le umbreau faţa, dar pe el l-am recunoscut imediat. Avea ochelari şi în mîini ţinea o armă. O clipă mi-a trecut prin cap gîndul nebunesc că ar putea să o folosească. N-am reuşit să ne ascundem. Axel a luat-o la goană spre navă. Eu am mai apucat să fixez încă o dată mina consternată a lui Otis, care mă privea fix în faţă şi striga ceva. Mai tîrziu, după ce decolasem cu viteza maximă, mi-am amintit exact ce spusese : „Nu, nu se poate, nu trebuie să se poată, e imposibil !."

— Şi Axel ?

— Deşi Axel era tulburat, a reprodus întîlnirea chiar în timpul zborului de întoarcere. Vocea îi suna sentenţios: „Am reuşit să încălcăm legea nonintervenţiei, deşi într-o formă pasivă. Există precedente. N-au avut urmări... Raportarea unei întîlniri cu O.Z.N.-urile nu a afectat niciodată istoria. Otis nu se va compromite. În cel mai rău caz, nu va fi luat în seamă. Deşi... prestigiul lui...". Eram la fel de tulburat ca şi el, dar din alte motive. L-am lăsat să vorbească singur, încurajîndu-se cu speranţa că scăpasem uşor, şi m-am întors la gîndurile mele. Pe măsură ce răsuceam totul în minte, o mulţime de variante mi se închegau într-un lanţ nebunesc, din care nu puteam ieşi. Trebuie că arătam foarte încurcat, pentru că Axel se oprise şi mă privea uimit, fără să înţeleagă. Sînt sigur că arătam foarte ciudat în clipa aceea. Cred că aveam aerul unui copil inocent care încearcă să-şi amintească rezultatul unei înmulţiri. Oare cît fac 7×8 ? Imaginaţia o lua mereu înaintea formalismului logicii, construind ipoteze absurde şi dînd verdicte neverosimile. Ţin minte că am strigat la un moment dat către Axel, aproape fără voie: „Ascultă ! Şi dacă totuşi am intervenit activ în viaţa lui Daniel Otis ?". „Nu ştiu, a răspuns el, nu cred să aflăm vreodată. Doar dacă..." Şi amîndoi am avut atunci acelaşi gînd. Memoscopul ! Dacă intervenise vreo schimbare, ea se înregistrase deja în datele istorice păstrate în arhive. Înregistrarea de pe memoscop reprezenta însă o altă realitate. Ea era, în mod sigur, rodul activităţii androizilor într-o perioadă de timp real, anterioară evenimentelor pe care le provocasem. Timpul virtual, pe care îl trăiesem pe Terra cu numai cîteva ore în urmă, venea să înlocuiască vechiul timp înregistrat de memoscop, producîdd inevitabila modificare a istoriei. Problema era să stabilim împreună sub ce formă aveau să apară consecinţele ei. Trebuia făcută o comparaţie foarte atentă, în toate detaliile posibile... De o parte aveam istoria scrisă, de cealaltă parte memoscopul şi acum veneam noi, din viitor, să ferim noi alternative. Teama comisiei nu fusese lipsită de temei. Speram să scap ieftin, pe de o parte, pentru că de fapt aveam nevoie de o modificare.

— Ce a făcut Axel după reîntoarcere ? Cum a evoluat după aceea colaborarea dintre voi ? În primul raport ai declarat că aţi fost văzuţi împreună la bază de un cercetător.

— Reîntorşi la bază, înapoi în secolul douăzeci şi cinci, ne-am despărţit. Eu am preferat singurătatea camerei şi a propriilor gînduri, în timp ce Axel a pornit o cercetare fulger care s-a sfîrşit în aceeaşi manieră. Ziua nu se dezmintea. Spre seară ne-am întîlnit din nou să contemplăm rezultatele propriei noastre intervenţii cu cinci secole în urmă. Ele se concretizează într-un aspect ce urma să-l afecteze pe Otis abia după moarte. Era vorba de testament. În memoscop era înregistrat un testament banal. Istoria consemna însă în formularea lui o clauză ce declanşase un conflict între familie şi autorităţi. Otis voise ca după moarte să fie incinerat, pe cînd oficialităţile îi rezervaseră un loc nemuritor în muzeul celebrităţilor. Axel m-a întrebat : „Şi unde e acum corpul lui Otis ?". „În muzeu ! A fost obţinut de la familie în urma unui proces şi a unei despăgubiri impresionante." „Criogenizat ?" „Da !" „Ce l-o fi făcut să introducă această clauză ? Întîlnirea cu noi ?" „Poate. Sau poate vreun eveniment ce a decurs din această întîlnire. Aţi căutat atent ?" Axel a făcut din cap că da. În afara acestui amănunt, nu se mai descoperise nimic. „Ascultă, Axel, cum a murit Otis ?" „Nu ştiu. Putem consulta rapoartele medicale." „Nu crezi că am putea..." „Nu, nu cred, şi apoi aprobarea ar fi greu de obţinut. O nouă expertiză ?" Axel a plecat din camera mea îngîndurat. Ştiam că va încerca să facă ceea ce trebuia făcut. Era una din calităţile lui. Nu bănuiam însă cît de repede o va face. În aceeaşi noapte a năvălit peste mine, trezindu-mă din somn cu o voce pe care n-o voi uita niciodată: „Scoală!... Repede!... Cadavrul lui Otis e al unui android !". Am rămas treji pînă dimineaţă, cînd, în mod excepţional, Axel a acceptat să fie videocontactat în camera mea de un alt coaborator al programului. Era Victor Clos, un cunoscut expert în biologia celulară. Ne anunţa transfigurat de emoţie că androidul din Oraşul Spaţial, sosia lui Otis, era de fapt un cadavru uman. Era adevăratul Daniel Otis, mort cu mai bine de douăzeci de ani mai tînăr decît varianta sa criogenizată.

— Nu era cazul să trageţi deja unele concluzii?, zise juristul, continuînd să-l fixeze pe Grig cu ochii săi mici şi reci.

— Lucrurile începeau să se limpezească, deşi în aparenţă se complicaseră nespus. Ziua următoare a debutat cu o dispută între mine şi Axel cu privire la legea nonintervenţiei.

— Poţi reproduce discuţia ?

— Cred că da. Ţin minte că Axel a spus: „Avem în mod clar de-a face cu un caz de istorie modificată". „De ce?" Îl întrebam ca să cîştig timp. Trebuia neapărat să-l abat gîndurile din direcţia asta. „Pentru că testamentul lui Otis e un act istoric şi el a fost modificat în urma unei intervenţii temporale. Şi apoi, pentru că adevăratul Otis a murit în Oraşul Spaţial, răpus de o moarte necunoscută, alături de cîteva mii de androizi, propriile lui creaţii, nu înţelegi ? Consiliul Planetar e disociat. Peste noi toţi planează umbrele unei crize nemaiîntîlnite." „De fapt, dragă Axel, istoria nu a fost modificată cu nimic, am încercat eu să-l calmez. Faptul că în locul savantului zace acum un an-

droid are mai puţină importanţă. El a făcut exact ceea ce trebuia, graţie înregistrărilor memoscopului. A mîncat, a dormit, a suferit şi s-a bucurat ca un om, a descoperit şi a creat tot ceea ce făcuse adevăratul Otis. Memoscopul arată clar că nici adevăratul geniu nu a avut copii, deci şi aici lucrurile sînt în ordine. De fapt, androidul a fost adevăratul Daniel Otis pentru noi. Mai mult, a rămas în muzeul celebrităţilor, aşa cum ar fi avut onoarea şi cel veritabil. Nu, eu nu sînt de acord cu acceptarea cazului de istorie modificată. Am crea un procedeu şi bănuieşti, cred, ce ar însemna asta pentru noi." „Poate ! Dar faptul nu lămureşte cu nimic situaţia în Oraşul Spaţial. Ceea ce s-a întîmplat acolo rămîne mai departe un mister, Grig !" „Aşteaptă raportul meu şi ai să vezi că multe lucruri sînt deja clare. De altfel, cred că le bănuieşti." Îmi amintesc bine că atunci l-am văzut pentru prima şi ultima oară pe Axel pierzîndu-şi controlul. M-a privit vexat, apoi a izbucnit, trîntind de perete înregistratorul senzorial şi înainte de-a ieşi pe uşă mi-a strigat peste umăr : „Dă-i drumul ! Dar să nu aştept prea mult !".

— Cum îţi explici ieşirea lui ? Crezi că ea a influenţat cumva colaborarea dintre voi ?

— Axel nu şi-a cerut niciodată scuze pentru acea ieşire. Nu era dintre cei care fac asemenea lucruri. Nici raportul pe care l-am făcut în acea zi nu a fost comentat. Am trecut acolo exact ce se aştepta să găsească : un studiu sociologic cu privire la motivarea acţiunii androizilor, speranţa că geniul creator ce le dăduse viaţă cu cinci sute de ani în urmă îi va ajuta să-şi găsească un rost, o cale proprie de evoluţie, diferită de cea a omenirii care îi respinsese. Substituirea fusese făcută abil, pentru a nu influenţa istoria. Incursiunea noastră în trecut ne pusese faţă în faţă cu androidul. Îmi închipuiam surpriza lui la vederea noastră. Cunoştea viaţa şi activitatea lui Otis la perfecţie. Ştia că adevăratul Otis nu întîlnise niciodată o navă lenticulară din secolul XXV. Astfel se explica expresia de surpriză pe care o auzisem. Apoi i-a fost frică să nu fie identificat. Ştia că venim din viitor şi atunci a comis greşeala care ne-a ajutat să descoperim totul. A scris testamentul lui Otis altfel decît trebuia, în speranţa că orice urmă a corpului va dispărea, că nu se va şti niciodată că a fost un android. Nu a bănuit tragedia din Oraşul Spaţial, nici faptul că memoscopul va intra în posesia noastră.

— Cînd ai definitivat raportul despre relaţia savantului cu androizii din Oraş ?

— Cît despre adevăratul Otis, nu mi-a fost greu să-i reconstitui reacţia. Era o minte sclipitoare şi trebuia să fi priceput situaţia destul de repede. Omenirea era în pragul confruntării cu produsul propriei creaţii, ce elimina multe din limitele organismului uman evoluat natural, o grupare de indivizi în aceeaşi măsură asemănători cît şi diferiţi. Androizii au mizat pe faptul că erau creaţia lui Otis. El era singurul om care ar fi fost dispus să-i sprijine şi, de fapt, singurul care prin capacitatea, prin geniul său ar fi reuşit, dacă ar fi vrut. Numai că Otis nu a vrut. Androizii nu s-au dovedit a fi prea buni experţi sociologi şi psihologi în evaluarea comportamentului uman, produs al secolului XXI. E posibil ca Otis să fi încercat o reconciliere, o revenire la propria lor condiţie, dinaintea autoizolării. Probabil că nu a reuşit. Era clar. Singura cale de a servi umanitatea în acest caz era să neutralizeze şi să devitalizeze Oraşul Spaţial. Androizii morţi erau deci opera lui. Am încheiat raportul cu această concluzie şi m-am culcat.

Juristul rămase o vreme tăcut. Şedea cufundat în gîndurile lui. Se uită la Grig cu o privire nedefinită :

— Bine. Treci la relatarea ultimei voastre întrevederi de atunci.

— N-am ştiut niciodată cînd aveau timp ceilalţi pentru rapoartele mele. A doua zi, după micul dejun, îl aveam din nou pe Axel lîngă mine. „Te-ai descurcat bine. Afacerea a fost deocamdată încheiată pentru noi." I-am răspuns mirat : „Credeam că ultimul semn de întrebare rămîne moartea androizilor". „Am descoperit şi asta. Acum cîteva ore." Încercam să-mi înfrîng emoţia. Vocea lui Axel devenise triumfătoare. Jubila. „Cum putea fi neutralizată o comunitate de indivizi asupra cărora nu poţi interveni direct pentru că o confruntare deschisă e imposibilă ?" „Anihilîndu-i într-un timp scurt printr-o singură manevră." „Exact. Şi cum anume, cînd toate necesităţile vitale sînt supuse unui control strict ?" „Pare imposibil, i-am răspuns eu după o clipă de gîndire. Doar dacă..." „Dacă ?" „S-ar modifica unul din aceşti factori, destul de puţin pentru a nu fi detectat, însă destul pentru a le fi fatal." „Din nou exact. Şi tu, cum crezi că s-ar putea acţiona ?" „Poate în alimentaţie, deşi ar eşua în primele faze datorită controalelor stricte." „Asta dovedeşte că ai gîndit mult problema", a zis Axel rîzînd. „Nici nu bănuieşti cît de mult", i-am răspuns eu întorcîndu-i zîmbetul. „Ei bine, da, au fost otrăviţi. Era de altfel singura soluţie. Şi pentru că nu s-au găsit urmele unei substanţe toxice, rămîne concluzia că s-a acţionat cu ceva banal, de care roboţii să nu se ferească, chiar după apariţia primelor victime." „Dar ce anume ?" Vocea uşor ezitantă îmi trăda emoţia şi Axel a sesizat-o. A zîmbit din nou. „Apa ! Reţii unde a activat Otis în vremea lui ?" „În Australia. La institutele de fizică şi biochimie. Studierea apei are tradiţii în regiune, ce ţin de sfîrşitul mileniului doi." „De unde ştii ?", m-a oprit Axel mirat, aruncînd priviri cercetătoare pe sub sprîncenele-i stufoase. „Îl uiţi pe Mem şi biblioteca mea informaţională." Ştiam că răspunsul nu-l satisface. Îi răpea o parte din plăcerea de a mă surprinde, aşa că am încercat s-o dreg: „Nu pricep însă nimic. Apa a fost analizată chimic. Scrie în raportul pe care mi l-ai dat acum două zile". „Ea însă era singurul fir. Aşa că am luat apă de acolo, spărgînd carantina severă a celor de la securitate, şi am administrat-o unui set de vietăţi din cele mai diverse." „Cînd aţi făcut asta ?" „Noaptea trecută", a răspuns Axel, dînd nervos din mîini. „Animalele cu sînge cald au sucombat aproape fulgerător. Analizele n-au descoperit însă nimic. Exact ca în cazul roboţilor." „Androizilor", l-am corectat eu. „La al doilea set de experienţe am efectuat disecţia pe cadavrele calde. Aşa am putut descoperi adevărul." Axel vorbea însufleţit, fără să mă bage în seamă, dînd ocol încăperii cu gesturile-i bruşte atît de caracteristice. „Şi pentru că nu ne venea să credem, am luat o mostră din apa aceea şi am încălzit-o. Ei, bine, exact la 35 grade Celsius ea s-a gelifiat instantaneu. Răcită din nou, a redevenit lichidă. Are o structură cu totul deosebită, nemaiîntîlnită pînă acum de fizicienii noştri. Înţelegi? În stare de gel, dintr-o substanţă vitală pentru organism devine cea mai puternică otravă. Blochează orice schimburi la nivel de ţesut, de celulă vie." „Înţeleg, i-am răspuns eu şoptit, încercînd să par calm. Cercetarea trupurilor androizilor a fost inutilă. Corpurile erau deja reci şi apa asimilată redevenea lichidă." „Da ! O crimă aproape perfectă. Păcat că Daniel Otis a dus cu el secretul în mormînt. Ştii, a murit

în același fel ca și victimele lui, deși am găsit în apropiere un conteiner cu apă obișnuită. Singurul de pe complex." „Și nu vom putea ști niciodată cum s-a întîmplat ?" „Mă tem că nu. Plonjarea în trecut într-un punct Lagrange supus buclelor active de istorie modificată este strict interzisă." „Păcat, am făcut eu cu o voce care mima indiferența. Poate că Otis nu a avut încotro și a trebuit să-și sacrifice viața pentru ca planul să-i reușească. Trebuie să fi fost într-adevăr un om excepțional." Axel a dat atunci din cap și a ieșit, fără să mai scoată un cuvînt.

— Și apoi ?

— Am fost dus, conform regulii, la „amnesia". Știam că trebuie să-l uit timp de vreo zece mii de ore pe Axel, complexul și toate amănuntele legate de cazul Orașului Spațial. În acest timp, el urma să fie oficializat și clasat.

— Atunci, ai folosit inhibatorul...

— Da. Cel ascuns în programatorul gustativ. Era absolut necesar, ca să pot acționa în timp util, Cu riscuri cît mai mici.

— Iar astăzi dimineață...

— V-am mai spus, din clipa aceea nu l-am mai văzut vreme de doi ani încheiați. A picat din senin la locuința mea azi dimineață, în stilul lui caracteristic, prinzîndu-mă complet nepregătit. După efuziunea întrevederii, mi-a spus : „Știi, ai contribuit atunci la unul din cele mai răsunătoare succese din întreaga mea carieră. Am venit acum să te anunț personal că am nevoie de tine". Vorbea la fel ca atunci, gesticulînd repezit și încălecînd silabele cu graba unuia ce vrea să spună totul dintr-o dată. Făcea, pași mari, cercetîndu-mi locuința, vizibil surprins de sobrietatea încăperilor. Îl văd și acum oprindu-se dintr-o dată mirat, cu sprîncenele ridicate spre mijlocul frunții : „Bine, Grig, dar faimoasa ta bibliotecă... unde e ?". Mi-aș fi dorit din tot sufletul ca Axel să nu observe acest amănunt. Era însă un tip prea inteligent ca să nu-și dea seama. Părea atît de caraghios, fixîndu-mă cu ochii larg deschiși, incapabil să accepte realitatea, încît m-am hotărît să-l ajut pentru ultima oară. „Într-adevăr, dragul meu Axel, Mem era o simplă recuzită. Biblioteca mea e aici, i-am răspuns eu abia șoptit, ducîndu-mi degetul la frunte. Îmi pare rău că trebuie să-ți spun, dar în afacerea Orașului Spațial rolurile s-au inversat pînă la urmă. Recunosc faptul că m-am folosit de tine pentru a afla cum au fost exterminați confrații mei. A trebuit să plonjez apoi în timp acolo unde voi ați ezitat, ca să-l fac pe Otis să bea și el din aceeași apă cu ceilalți. Reușise să scape, deși a fost inconștient în timpul derulării primei noastre anchete. A urmat apoi cea de-a doua, care în rest a decurs aproape identic, dacă exceptăm plonjarea în timp. Pentru triumful rațiunii în Univers, istoria trebuia să consemneze moartea lui Otis o dată cu a celor cîteva mii de inteligențe pe care reușise să le anihileze. Știa prea multe, așa cum știi și tu acum. Era la fel ca toți ceilalți oameni, incapabil să accepte în androizi o treaptă superioară în evoluția rațiunii, în ștafeta cuceririi Universului. Deși mulți dintre voi ați înțeles-o, n-ați acceptat-o niciodată, ca de altfel nici drepturile pentru care luptăm. Apoi Axel a dispărut, sub acțiunea dezintegratorului meu, într-un nor de particule elementare.

Grig se opri o clipă, apoi continuă, dînd din umeri:

— Păcat. Fusese una din puținele ființe umane pe care le îndrăgisem.

Cu o voce seacă, aspră, pe care Grig nu o mai auzise, juristul replică:

— Nu i-ai dat nici o șansă, nu-i așa?

Pe fața puternic luminată a lui Grig apăru un rictus nervos.

— Era inutil. Și apoi...

Vocea seacă interveni din nou, brutal:

— Nu te-ai gîndit nici o clipă că Axel putea fi unul dintre noi

În încăpere se lăsă o liniște adîncă.

— Grig, trebuie să înțelegi... lucrurile s-au complicat nespus... Știi, oamenii... Avem totuși nevoie de ei... Au rămas mai puțini decît îți închipui. E necesară o nouă conduită. Va trebui să conviețuim împreună. Va trebui să te întorci între ei... și să plătești... ca un om, pentru uciderea altui om, Grig !

— Bine, dar legile lor... Nu înțeleg...

— Da, Grig. Legile lor trebui să fie și ale noastre. În ultimul timp te-ai schimbat mult. Ai devenit un extremist...

— Așadar, trecerea mea în inactivitate...

— Ai ghicit. Aceasta e cauza. Însă tu ai încălcat consemnul. Ai acționat din proprie inițiativă, cu urmări din cele mai grave. Modelul tău de acțiune e depășit de mai bine de un an. Succesul misiunii tale de atunci nu-ți mai este de nici un folos...

— Și acum ?

— Vei fi supus probabil unei anamneze totale. Apoi vei căpăta o altă identitate.

— E singura cale ?

Pe fruntea lui Grig apăruseră broboane de sudoare.

— Știi bi ne că da. Comportamentul nostru e mult mai puțin flexibil... Reprogramarea periodică e deocamdată singura cale de a ne integra societății umane într-o evoluție comună. Tragedia Orașului Spațial o arată clar...

Grig sări ca ars de pe scaun. Avea fălcile încleștate, incapabil de a scoate vreun cuvînt. Juristul tăcea, oferindu-i parcă timpul necesar pentru a înțelege totul. Apoi părăsi încet încăperea. Lumina continua să fixeze în conul ei o siluetă nemișcată, al cărei chip, cu trăsături energice și colțuroase, destinul implacabil părea să-l fi golit dintr-o dată de orice expresie.

Pictură de **E. WENSKE**

DIMITRIE LUPU

JOCUL CU SFERE

Dowded ședea în fotoliul de pe terasă, moțăind. Soarele abia scăpătase după orizont și seara începuse a se instăpîni peste fire maiestuoasă și blîndă. Dowded era obosit și satisfăcut; în ziua aceea încheiase patru contracte pentru firma la care lucra.

— Tată! scînci Deda undeva în casă. Ia uite la Ded!

Patru contracte, își continuă Dowded gîndul, îi asigurau bunăstarea familiei pentru o perioadă destul de îndelungată, avea deci timp să se odihnească în voie, fără a-și stoarce mintea, fără a se perpeli în căutarea unei idei, a unui expedient. Gîndul acesta trebuia savurat pe îndelete; dacă știai cum să-l apuci și să ți-l însușești, erai un om făcut; conținea în el toată energia viitoarei acțiuni, toată puterea de a reuși încă o dată și, mai presus de toate, conținea acea dulceață unică, atotcuprinzătoare care era sarea și piperul vieții.

— Tată! Ded strică iar jocul!

Vocea Dedei crescuse cu o octavă și devenise foarte plîngăreață. Dowded se văzu nevoit să iasă o clipă din starea sa de grație, pentru a face ordine:

— Ei-ei! mormăi. Ded!

Porcăriile astea de jocuri moderne. Toate casele erau pline de ele și toți părinții se plîngeau de perisabilitatea lor! Copiii însă erau înnebuniți după ele. Pierdeau ore și ore lustruindu-le, învîrtindu-le, demontîndu-le și făcîndu-le la loc. Deda era un copil cuminte, prea cuminte chiar. Rochițele ei erau întotdeauna curate și îngrijite, bine întreținute și păstrate, și la fel arătau toate obiectele peste care era ea singură stăpînă. Dar Ded... Oh, mai bine să nu te gîndești la asta!

Cineva, un drac la fel de împielițat ca și el, desigur, îl învățase acolo, la școala pentru biologi pe care o urma, să iradieze sfera a cincea a jocului, cea de metanicat, cu prizerul pentru mesaje. Curios, dar toate radiațiile acelea dure care ar fi trebuit să distrugă germenii bactericizi...

— Tată! Ded a sfărîmat o sferă! O să sfărîme tot jocul! Te rog, tată!

Nu, asta era ppea de tot; Ded nu avea nici un pic de dragoste pentru surioara lui, nici un pic de milă. Era în stare să o chinuie oricît, numai să se poată lăuda mîine la școală că și lui i-au reușit experiențele, și bacteriile de pe sfera sa de metanicat au suferit mutații genetice care...

— Tată! Te rog, tată!

— Vin, vin acum! mormăi Dowded. Vin acum.

Se desprinse cu părere de rău din îmbrățișarea fotoliului și pătrunse în casă. Lîngă masa lungă din salon se desfășura exact scena pe care și-o închipuise el. Deda, cu mînuțele încleștate pe postamentul jucăriei, plîngea, iar Ded, atent doar la ceea ce se petrecea pe micuțele sfere, o împingea înapoi cu dosul palmei.

— Ded! zise cu falsă asprime în glas Dowded, nu ți-e rușine să o necăjești astfel pe surioara ta? O ridică în brațe pe micuța Deda. Ei, ia să vedem noi de ce plînge fetița tatei.

— Ded! Ded! strecură ea printre suspine. Gîndăceii lui au sfărîmat cea mai frumoasă sferă a jocului și-au fugit pe celelalte sfere acum. Spune-i să-i omoare, tată, or să strice tot jocul!

— Cum așa? spuse liniștitor Dowded. Îs numai niște gîngănii, acolo!

— Nu, nu-s gîngănii, sînt drăcușori răi, foarte răi! se aprinse fetița. Întinse mîna și culese un mic fragment de metanicat dintre cele care rămăseseră să se rotească în virtutea inerției pe fosta orbită a celei ce fusese a cincea sferă a jocului: ia uite ce-au făcut! Ia uite ce-au făcut! Spune-i să-i omoare, tată!

Lui Dowded îi trecu prin minte un gînd trăsnit despre lumile secundice, însă și-l alungă imediat, plin de înfiorare.

— Cum, cum au distrus sfera? întrebă jucîndu-și vocea în falset.

— Ded zice că prin fisiune atomică.

Dowded se aplecă asupra jocului acela cu sfere rotitoare despre care reclama spunea că ajută la dezvoltarea aptitudinilor matematice ale copiilor. Își extrase ochelarii din buzunarul halatului. Așa imaginile micilor viețuitoare erau mult mai clare. Sfera a treia colcăia de ele ca un viermar.

— Pe sfera a patra și a șasea au murit, anunță Ded. Vorbea rece, preocupat doar de evoluția experienței sale.

— Da, dar e a treia n-au murit, scînci Deda. Au să strice tot jocul pînă la urmă, știu eu!

Dowded clătină din cap în felul acela care poate însemna orice și nimic în același timp. Deda interpretă acest gest în felul său.

Spune-i să-i omoare, tată!

Gîngăniile acelea minuscule, observă Dowded, aveau simțul geometriei înnăscut, pare-se. Schimbau cu repeziciune fața celei de-a treia sfere, unde, evident, condițiile de viață le erau propice, o modelau după interesul sau placul lor.

— Cînd ai iradiat sfera de metanicat, Ded?

— Cînd am venit de la școală, imediat după ce am stat la masă.

— Zăău? Dacă o țin tot așa, curînd n-o să mai rămînă nimic din jocul vostru. Are dreptate Deda. Sînt niște drăcușori tare nesăbuiți.

— Ce-i, Dawd? întrebă Lou Dowded apărînd în pragul salonului. De ce plînge Deda?

— Nu-i nimic, dragă. Ded a făcut experiențe pe una din sferele jocului.

— Oh! Porcăriile astea de jocuri cu sfere! Cei de la fabrică n-ar fi trebuit să dezvăluie trucul cu iradierea sferei a cincea. Bineînțeles că nici un băiat nu rezistă tentației de a vedea lucrul ăsta cu ochii lui.

— Crezi că a lor a fost ideea?

— Ba cred că fabrica nici n-a pus jocul în vînzare pînă n-a descoperit șmecheria cu iradierea metanicatului, surîse Lou Dowded. Am să cumpăr și eu cîteva acțiuni de-ale lor. Apoi, ceva mai severă, către Deda: încetează și tu o dată cu smiorcăiala! De cîte ori ți-am spus să nu-l mai necăjești pe tata cînd se odihnește, copil rău ce ești! Vino cu mine la bucătărie.

Pictură de AUREL MANOLE

DAN ICHIM

BUNĂ DIMINEAȚA MATEI

Era o dimineață frumoasă de vară. Dacă am fi pătruns, o dată cu aerul încărcat de miresme florale, printr-o anumită fereastră deschisă a blocului P14, a unuia din cartierele noi ale Bucureștiului, am fi făcut cunoștință cu o locuință tipică de burlac din secolul XXI. Știm sau am știut cu toții cum arată o astfel de locuință, așa că nu vom intra amănunțit în descrierea ei. Esențial este că pe studioul confortabil dormea personajul principal al povestirii noastre. Matei era un bărbat de 30 de ani, brunet, bine făcut, cu o alură sportivă. Pe noptiera patului un ceas de mînă elecronic anunță printr-o melodie vioaie ora 6 a zilei ce abia începea. Matei deschise ochii și cu un efort de voință întinse mîna spre micuțul deșteptător. Cadranul său arăta ziua de 23 iulie, o zi ca atîtea altele ce se scurseseră pînă atunci. Matei rămase încă cîteva minute într-o stare de semisomnolență, gîndindu-se la visul avut și care, spre surprinderea sa, se repeta de o bună perioadă de timp, mai precis la cîteva zile de cînd în drum spre serviciu se întîlnise pentru prima dată cu frumoasa necunoscută, cum o numea în gîndurile sale. Făcînd o paranteză, putem spune că de o lună de zile, mergînd spre stația de metrou care urma să-l transporte spre zona unde se afla Institutul Central de Cercetări și Proiectări Tehnologice al M.I.C.M., locul său de muncă, se întîlnea zilnic cu o fată blondă cu ochi albaștri și care, pentru el, întruchipa idealul frumuseții feminine. Trebuie de asemenea să spunem că Ma-

tei, în ciuda înfățișării sale plăcute, era un bărbat de o sensibilitate și o timiditate ieșite din comun și, deși fata îl remarcase, nu îndrăznise în luna care trecuse de la prima ei apariție mai mult decît un zîmbet și o ușoară înclinare a capului în momentul cînd o întîlnea. Cu totul altfel stăteau lucrurile în visurile sale, care începuseră să-l bîntuie la cîteva zile de la prima lor întîlnire. Ele începeau invariabil cu întîlnirea lor matinală și se terminau în momentul cînd reușea să lege cu frumoasa necunoscută o trainică prietenie. În vis Matei uita de timiditatea sa exagerată, oprindu-se înaintea fetei, cu care înjgheba fără eforturi o conversație. Seara se întîlneau și hoinăreau prin oraș ca doi îndrăgostiți. Uneori intrau într-un magazin de bijuterii, unde Matei îi făcea cadou un micuț inel din aur. Și visul din noaptea trecută urmase fidel visurile din nopțile anterioare, așa că Matei se sculă cu un oftat și se îndreptă spre baie.

Drumul spre serviciu a fost punctat de întîlnirea cu frumoasa necunoscută, care în această dimineață părea puțin tristă. Totuși ea îi dărui un zîmbet nostalgic care îi acceleră bătăile inimii cu cel puțin 50%. Urmă obișnuitul drum cu metroul, apoi o zi de muncă destul de anostă.

Întorcîndu-se de la slujbă, Matei auzi un glas baritonal care îl interceptă cu vorbele :

— Ce mai faci Matei, băiatule ?

Matei se întoarse curios spre cel care i se adresase, descoperind în persoana acestuia pe Valeriu, un fost coleg de liceu.

— Bună, Valeriu !, răspunse Matei.

Urmarea acestor cuvinte de salut a fost că peste circa o jumătate de oră Matei se trezi invitat în apartamentul lui Valeriu. În fața unui prînz destul de copios și a unei sticle de vin, cei doi foști colegi aduseră treptat cîteva din amintirile trecutului, urmate de întrebări specifice unei astfel de întîlniri. Astfel Matei află că Valeriu se căsătorise cu o fostă colegă de facultate, Ioana, care era plecată într-o scurtă delegație. De asemenea, află despre Valeriu că lucra la un institut de cercetare a însușirilor bioenergetice ale materiei vii.

— Dar tu nu te-ai căsătorit și nu ai nici o prietenă ?, se pomeni întrebat la rîndul său. Uitîndu-se nostalgic la sticla acum goală, se hotărî să-i povestească lui Valeriu despre întîlnirile sale matinale. Îi povesti despre blestemata sa de timiditate, precum și de visurile ce le avea în fiecare noapte.

— Cred că mai degrabă trebuie să mă adresez unui psihiatru, încheie cu amărăciune.

Nu neapărat și poate s-ar putea să te ajut, dar mai întîi ar trebui să-ți fac o investigație în subconștient, îi replică Valeriu după ce îi ascultă cu atenție scurta sa spovedanie.

— Dacă ai putea să mă ajuți, să știi că sînt deprins să mă supun oricărui fel de investigație, prinse curaj Matei.

— Atunci să mergem pînă la institutul la care lucrez, se hotărî fostul său coleg de liceu.

Investigația la care îl supusese Valeriu avu loc chiar în aceeași seară într-unul din laboratoarele institutului. A durat un timp destul de lung și a constat din așezarea lui Matei pe un fotoliu cam straniu. Valeriu îi prinse de tîmple și de mîini mulți electrozi ale căror fire duceau la diferite aparate electronice care împînzeau laboratorul.

Pe ecranele unor osciloscoape speciale, Valeriu urmări timp de 10—15 minute o lume numai de el înțeleasă. Examină cu atenție și benzile imprimate pe care un calculator i le oferi pe tot răstimpul cît dură examinarea subconștientului lui Matei.

— Vezi, tu nu ești ceea ce se cheamă un bolnav. Dorințele tale refulate de a o cunoaște pe fata ce o întîlnești zilnic au dus la aceste visuri care se repetă. Acum, cînd m-am convins că vei visa același vis și în noaptea ce va urma, m-am hotărît să te ajut. Acest aparat pe care îl vei purta la noapte sper să te scape pentru totdeauna de timiditatea ta, îi spuse Valeriu punîndu-i la mînă un fel de cerc brățară, poate o idee mai voluminos. El intră în funcțiune numai în momentul cînd organismul trece din starea de veghe în starea de somn, dovedindu-se eficient în starea de somn paradoxal, își încheie explicațiile Valeriu.

— Și o să poată acest aparat să mă scape de timiditate, să mă determine să o cunosc pe acea fată frumoasă cu ochii albaștri?, îndrăzni să întrebe Matei.

— Vei constata singur mîine dimineață. Și acum hai să te duc cu mașina pînă acasă, îi răspunse, zîmbind cu înțeles numai de el știut, Valeriu.

Matei se întinse pe pat, dar somnul, datorită surescitării, a întîrziat să îl cuprindă o bună perioadă de timp. În cele din urmă adormi și visul său obișnuit începu să se deruleze.

Se făcea că era dimineață și era în drum spre Institut. Fata aceea cu ochi albaștri îi apăru în drum cu o exactitate dezonorantă. Se opri în fața ei și o salută cu blîndețe. Fata îi răspunse dăruindu-i un zîmbet suav. Peste 10 minute știa că o cheamă Mioara și că în aceeași seară îl va aștepta în fața florăriei din colț.

Seara veni ca o secvență firească a visului în care era fericit.

Se plimbară îndelung pe străzile mai tainice ale orașului. Întîlnind un magazin de bijuterii, Matei intră și reveni cu un inel micuț de aur. Ajunși într-un parc sub un minunat clar de lună, se decise și îi mărturisi toată dragostea lui. La terminarea discuției fata avea pe deget inelul. Se despărțiră, urmînd a se reîntîlni a doua zi.

Dimineața de vară pătrundea în toată splendoarea ei prin fereastra deschisă a blocului P 14. Ceasul de mînă îl trezi pe Matei din visul său. În semisomnolență făcu gestul obișnuit de a se uita pe ecran. Arăta ora 6 a zilei de 24 Iulie. Pe mînă îi strălucea cu irizații stranii aparatul pe care i-l pusese Valeriu. Matei rememoră în cîteva secunde evenimentele zilei precedente, precum și visul său obișnuit. Se gîndi că Valeriu făcuse în final o glumă și începu să se consume cu teamă la gîndul că se va reîntîlni peste o oră cu frumoasa necunoscută pe care nu avea curajul s-o abordeze.

Plecă hotărît să-i facă o vizită lui Valeriu în aceeași seară pentru a-i da brățara înapoi.

Fata îi apăru în fața lui cu un zîmbet de primăvară. Ochii ei albaștri surîdeau fericiți, iar Matei se străduia să-i zîmbească la rîndu-i. Ajunsă în fața lui, se opri și, punîndu-i mîna pe braț, spuse :

— Bună dimineața, Matei.

El se simți cuprins de o ușoară ameteală, iar privirea îi alunecă involuntar spre mîna fetei. Pe unul dintre degete strălucea în bătaia soarelui inelul pe care îl cumpărase noaptea trecută în vis.

THOMAS DISCH

UTOPIA? IMPOSIBIL!

— Dar, vă asigur..., începu ghidul.

— Pe orice tablou, oricît ar fi el de perfect, există întotdeauna o pată, îl întrerupse vizitatorul. Nici o societate nu se poate debarasa de toate tarele.

— Aici sînt condiţii deosebite.

— Ceea ce constituie deja o injustiţie în sine. Glutonii nu mai sînt întîlniţi pe nici o altă planetă.

— Dar sînt !

— Nu e comparabil. Aţi putut vedea blănile glutonilor de pe Morpheu IX. Nimic altceva decît lînă simplă. Numai aici pe Noua Katangă.

— Avem condiţii deosebite.

— Numai aici lîna lor are rezistenţa oţelului...

— Şi e tot atît de mîngîietoare la atingere ca mătasea.

Ghidul scoase un suspin. Era exact : nimic nu putea fi comparat cu blana glutonului de pe Noua Katangă.

— Totuşi, societatea voastră nu poate prospera decît pe seama celorlalte lumi din Federaţie, lumi în care creşterea glutonilor nu este rentabilă.

— E adevărat, recunoscu cu tristeţe ghidul.

— Dacă Noua Katangă ar accepta să dezvăluie Federaţiei secretul lînei glutonului... metoda de creştere pe care aţi pus-o la punct... vă asigur...

— Puteţi vedea acum, în dreapta dumneavoastră, noul Auditoriu Civic, indică ghidul. Este celebru în toată galaxia pentru armonia clasică a proporţiilor...

— Vă asigur că aş avea mult mai puţin tendinţa de a pune la îndoială pretenţiile voastre utopice.

Raportul laturilor fiecărui panou al incin-

Pictură de AUREL MANOLE

tei de sticlă este de 2/3. Sculptura care se înalță în centrul fîntînii a fost executată, pentru o sumă exorbitantă, de sculptorul pămîntean Berndt Thorwald... care a adoptat, de atunci, naționalitatea noastră. Este o alegorie a păcii, a prosperității și libertății.

— ... !, mormăi vizitatorul.

— Așa cum ați sugerat deja, este poate indispensabil ca Utopia să păstreze o oarecare izolare. Dispunem aici de toate avantajele pe care ni le putem dori... cum spuneați că se numește lumea dumneavoastră ?

— Ariditate VI.

— Ah !... da. Totuși principalul nostru atu nu este lîna de gluton, ci perfecțiunea instituțiilor noastre sociale. Aici, crima nu există, războiul nici atît ; nici politică și nici foamete, iar bolile sînt practic necunoscute. Utopienii nu sînt lacomi, invidioși, ranchiunoși, leneși sau frămîntați de dorințe carnale...

— Haida de ! În fiecare seară întîlnesc o mulțime de tipe prin fața ușii camerei mele. Mărturisesc că-mi face plăcere, dar poate părea surprinzător, dacă-i vorba de Perfecțiune.

*

Ghidul încercă să-și ascundă surîsul.

— Datorită faptului că sînteți străin. Un oarecare farmec romantic însoțește statutul dumneavoastră particular. Un fel de aură. Dar, în general, poporul nostru are un apetit moderat. Nu uitați, și puritanismul este un defect grav. Presupun că v-a plăcut sejurul la noi ?

— Oh, bineînțeles !

— Produsele noastre culinare ?

— Excelente. Trebuie să fi luat vreo cincisprezece kilograme.

Ghidul aruncă o privire apreciativă asupra taliei vizitatorului, apoi dădu din cap, vizibil satisfăcut.

— Cînd te obișnuiești cu abundența, descoperi farmecul moderației. Dar nu sînt aici pentru ca să vă țin predici. V-a plăcut clima ?

— Exact briza care trebuie. Tehnicienii voștri sînt niște gazde bune.

— Dar școlile, spitalele, drumurile și clădirile noaste publice ?

— În toate domeniile astea sînteți fără egal în galaxie. Trebuie să adaug că reședințele particulare pe care am avut ocazia să le vizitez sînt niște exemple de confort și de abundență reținută.

— Au fost alese la întîmplare.

— Evident. Știam cu mult înainte de plecarea mea că artiștii și oamenii voștri de știință...

— Practic, aproape toată populația, strecură ghidul.

— ...sînt fără egal.

— Și totuși, refuzați să admiteți că lumea aceasta are dreptul să numească Utopia ?

— Utopia ? Imposibil !, răspunse categoric vizitatorul. Tot mărul cu viermele lui. Nu l-am găsit încă, dar știu că undeva există. Injustiția face parte din natura umană.

— Ce păcat ! Sperasem că veți accepta să ne deveniți concetățean.

— Concetățean...

Vizitatorului îi scăpă un sughiț de surpriză și ușurel își așeză cele 125 de kilograme pe o bancă din parc.

— Da. Dar fiindcă...

— Dă-mi hîrtiile alea.

— Dar calitatea de reprezentant al Federației ?

— Renunț la acest statut și îmi repudiez etnia. Unde trebuie să semnez ?

— Aici. Aici. Și aici. Foarte bine.

Omul strecură documentele într-o mapă din piele.

— Mi se pare că o politică de imigrare atît de liberală va duce curînd Noua Katangă la suprapopulare.

— Din contra. Orice exclusivism este injust și, pe termen lung, prejudiciabil...

— Ei bine, am o dispoziție nebună să-mi sărbătoresc naturalizarea.

— Am putea merge la matineul dat la Auditoriu. Ca toate celelalte în Utopia, intrarea este gratuită. Acest spectacol convine de minune amatorilor de senzații tari. Amintește oarecum de jocurile din circurile Romei antice.

Noul cetățean ridică dintr-o sprînceană.

— În Utopia ?

— Trebuie să ne eliberăm cumva de o ușoară tendință spre agresivitate.

Urcară treptele de marmură ale scării spre Marele Circ.

— Vreți să mă așteptați cîteva minute în lojă ? Am încă cîteva lucruri de aranjat.

*

Vizitatorul pătrunse în lojă printr-o ușă monumentală cu incrustații grele în aur. Din fotoliu, avea o vedere excelentă asupra arenei. Toți utopienii, așezați în trepte, deasupra și în fața lui, își întrerupseră brusc flecăreala și se întoarseră simultan, fixîndu-l cu privirile. Noul cetățean recunoscu mai multe femei cu care făcuse cunoștință de curînd și le adresă un semn cu mîna. Îi întoarseră salutul, iar una dintre ele, sărutîndu-și eșarfa din lînă pură de gluton, o aruncă în direcția sa. Prins de aerul cald din Auditoriu, obiectul pluti un timp, apoi căzu fîlfîind grațios pe solul arenei. Din loje izbucniră aplauze.

Exceptînd arena, strălucitor luminată, sala plonjă în obscuritate. De partea cealaltă, în fața spectatorilor, porți grele se deschiseră cu un zgomot metalic și apărură glutonii înaintînd cu pași lor curioși : supli și sinuoși, surprinzători pentru niște creaturi atît de voluminoase.

Făcură turul arenei, apoi veniră și se imobilizară sub loja noului cetățean în fața căruia behăiră blînd, boturile rînjite lăsînd descoperiți colții lor redutabili.

Cu un clichet aproape imperceptibil, eliberată din sistemul de fixare, loja înaintă deasupra arenei, apoi agitată de lente mișcări pendulatorii, se așeză pe sol.

Spectatorii scoaseră urlete frenetice în timp ce, ca niște antilope cu coame lungi, glutonii săriră pe deasupra marginilor lojei și sfîrtecară noul cetățean al Utopiei. Chiar în clipa cînd glutonii înghițeau lacomi hălci enorme de carne grasă, asistența putea vedea cum blănile lor își pierdeau culoarea ternă a nichelului pentru a căpăta o strălucire situată între oglindirile oțelului lustruit și apele nobile ale mătăsii.

Traducerea și adaptarea:
AUREL COGEAN

VICTOR CILINCA

Pictură de AUREL MANOLE

OAMENI DINTR-O BUCATĂ

(Acțiunea se petrece undeva-cîndva)

Directorul era gras și pentru că era gras suporta greu căldurica. Picături mari de sudoare i se prelungeau de pe frunte pe nas și de acolo cădeau frumos și des pe fața de masă roșie. Era foarte cald în ultima vreme aici din cauza verii și mai ales din cauza REACTORULUI.

— În curînd vom putea fi cu toții extrem de mîndri, continuă Directorul. Visul omenirii de a păși pe alte stele așa, mai vecine, se va realiza în ciuda celora care, nu-i așa, de milioane și milioane de ani se opun, spun că n-ar fi posibil, că depășește posibilitățile noastre, că ar fi, mă rog, nerentabil... Noi vom fi aceia care vom furniza, nu-i așa, energia pentru acest lucru, vom fabrica acel combustibil minunat pe care numai autorii de cărți l-au mai prevestit, nu-i așa, prevestit... După cum bine știți, mai sînt numai două laboratoare în lume (ei bine, asta-i în altă parte, dar, mă rog, pomenesc aici de ele prin comparație), și ăstea două laboratoare încearcă numai așaa, experimental, lucrul ăsta, de cel puțin douăzeci de ani. Noi, deși, am început construcția Complexului de numai patru ani, sîntem bucuroși cu toții, cu mic cu mare, să raportăm că experiența noastră, nu-i așa, va reuși, și încă înainte de termen, chiar în această lună, așa cum ni s-a spus...

Cel din Centrală se foi pe scaunul său. Știa săracul că acum va veni partea neplăcută — pentru el — a ședinței. Momentul în care Directorul își va lua inima în dinți și va cere suplimentarea creditului.

— Bineînțeles, continuă el, investițiile mari pe care le implică o atare întreprindere ca a noastră apasă greu pe umerii statului nostru și faptul că pînă la sfîrșitul lunii vom avea nevoie de o mică suplimentare de numai două milioane nu trebuie să dezamăgească pe nimeni — cheltuielile vor fi amortizate cu atît mai repede, cu cît darea în funcțiune se va face mai repede!

Operatorul Max, care stătea înghesuit chiar lîngă ieșirea din sala de ședințe a Complexului, urmărea cu privirea strălucitoare cuvintele festive ale șefului mare. Nefiind o persoană cine știe ce calificată, pentru Max „pasul pe alte stele" reprezenta un lucru ca și făcut, de care omenirea chiar avusese întotdeauna nevoie într-adevăr în mile astea de ani. După el, probabil că și omul se desprinsese din prima maimuță nemulțumit că aceasta nu trecuse încă la fabricarea PYTHECATRONULUI, combustibilul viitorului salt spre stele.

Inginerul Marcian însă, ca să mai dăm un exemplu, nu strălucea din ochi, avea, se vede, o altă părere. Marcian care, datorită deosebitei sale pregătiri, unilaterale, ce-i drept, în domeniul fizicii atomice, nu putea fi corupt nici cu fraze frumoase, nici cu prea ușoare amenințări, bătea doar darabana cu degetele în masa aparatului de proiecție de care se sprijinea. El mai știa că nici doi la suuă din cele două milioane nu vor fi alocate sectorului PROTECȚIE, așa cum ar fi fost desigur imperios necesar. Ecranele de protecție antipyth fuseseră realizate chiar aici în Complex, cu o inerentă economie de material, și astfel că se impunea dublarea lor. Altfel, un accident cu urmări nebănuite ar fi primejduit sănătatea, poate chiar viața tatălui a doi copii care tocmai se întîmpla să fie Marcian. Bătînd darabana din degete, se tot întreba dacă nu era cazul să semnaleze și celui de la Centrală conținutul rapoartelor sale anteri-

oare. ar fi trecut astfel peste capul șefului cel mare. Da, nici măcar două milioane nu ar fi suficiente — se alocaseră prea mulți bani pentru decorațiunile fațadei și ale sălii de ședințe, rămînea foarte-foarte puțin pentru antipyth. Știa însă cît de greu ar fi să se obțină chiar și aceste două milioane și dacă rapoartele sale rămîneau îngropate în mapa Directorului, lucrările vor continua cu riscul vieții lor. Marcian se temea însă să se ridice în picioare — se întîmpla să fie tatăl a doi copii!

Un grup de muncitori necalificați opriți cu japca peste program la această întîlnire cu iubitul nostru oaspete din Centrală aplaudară atunci frenetic expunerea Directorului, apoi continuară să joace wist.

— Hm, hm, făcu distinsul oaspete. Investiția făcută deja în fabricuța dumneavoastră nu este una din acelea care s-ar numi, într-un limbaj mai frust, „direct rentabilă". Ține așa, mai mult de... obrazul subțire al orașului» (și se bătu cu degetul peste falca puternică).

Directorul transpiră și mai mult. Picăturile începură să cadă mai des și mai semnificativ.

— Nu-i vorba aici doar de mîndrie personală, mugi el disperat, e voarba de mîndria noastră, a tuturor.

Cineva care ținea de șase folosi cu furie cotul, iar cei cinci muncitori tresăriră, lăsînd cărțile.

— I-auzi, mă!

Cei cinci izbucniră imediat în ovații prelungite, iritînd personalul tehnic așezat mai în față și speriind-o pe femeia de serviciu care venea cu o tavă nouă plină de pahare cu apă minerală.

— Liniște!, tună enervat Directorul.

Cei cinci tăcură, apoi continuară în șoaptă să se certe dacă ultimul ieșise cu as sau cu valet.

*

— Nu înțeleg de ce trebuia să punem în funcțiune un reactor, spuse Marcian mai tîrziu, după ședință, inginerului șef.

— Trebuia să se vadă că sîntem aproape gata, cum s-a și raportat de altfel, explică acesta. Pentru că Directorul nostru n-o să aibă niciodată curajul să-și riște fundul și să le pună ca lumea piciorul în prag la Centrală: „Ori eu, ori voi!".

Marcian ceru voie să-și aprindă țigara. În sală nu mai era nimeni. Și în toată clădirea totul părea mort, prin geamurile murdare se vedea curtea lungă, pustie. Numai scrumul țigărilor vibra în scrumieră — reactorul numărul trei se simțea trăind undeva în hala de deasupra lor.

— Nu mi s-a aprobat dublarea ecranelor și din cele vechi de la trei mi-au mutat două la reactorul numărul unu, ca să nu se prindă ăsta în ce stadiu e! Nu vi se pare că parcă se fărîmă totul în jur?

Inginerul-șef ridică din umeri — el era prea mic, să răspundă cine decide!

*

Marcian urcă în secție. De fapt, nu-l obliga nimeni să facă acest lucru, își terminase programul, însă frica, un sentiment care pe alții îi îndepărtează de pericol, pe el îl atrăgea ca un magnet.

Max era la locul lui, celălalt băiat intrase după panouri la RĂCIRE — se defectase se pare ceva. Deși era interzis, Max trăgea de zor dintr-o țigară fără filtru. Inginerul simți parcă ceva în aer și-și aprinse și el o țigară.

— Ni s-au topit pur și simplu bidoanele din cheson. Și borcanul ăla de mușlar — s-a făcut piftie. Cînd am venit de la ședință mi-a arătat ăsta — totul era fleașcă!

— Să văd, spuse speriat Marcian.

Într-adevăr, în fața chesoanelor erau cîteva băltoace — două mari și una mai mică, kaki.

— Ce-i curios, se scărpină în barbă inginerul, e că nu par să se combine între ele lichidele. Uite, ăsta trebuie să fie de la borcanul de mușlar. Cîte bidoane erau, două?

— Îhî, rămase cu gura căscată operatorul.

— E clar, devin lichide de la drăcia asta de reactor, cine dracu' l-o fi proiectat! Toate lucrurile devin lichide, fără să înceteze, cred, de a rămîne o entitate.

Max nu îndrăzni să întrebe ce înseamnă cuvîntul „entitate". Marcian încerca să antreneze masa vîscoasă a unuia din bidoane cu o riglă. Lichidul se lăți spre ușă fără să se antreneze după el băltoaca verde de la borcanul de mușlar.

— Curge. Curge peretele, se albi Max. Inginerul rămase pur și simplu cu gura căscată.

— Cheamă-l și pe ălălalt și să oprim hardughia!

Operatorul se împotrivi: de ce tocmai pe serviciul lui? Ei nu puteau face acest lucru, trebuia mai întîi anunțat inginerul șef!

Marcian fugi înjurînd. Bineînțeles că telefonul public din hol, care era mai la îndemînă, nu funcționa, dar distruse lacătul de la telefonul ofițerului de serviciu sub ochii acestuia care-l urmărea înfricoșat. Măsura cu închiderea telefonului era luată pentru a preîntîmpina încărcarea cheltuielilor Complexului și cu convorbiri particulare. Nu-l sună pe inginerul șef, ci direct pe Director.

— Dom' Director, e groasă! Reactorul trebuie oprit imediat! La capătul celălalt al firului se auzi o respirație înfricoșată.

— Ce, ești nebun? Tipu' de la Centrală e aici pînă mîine! Pînă mîine nu mă interesează nimic, indiferent ce se întîmplă! Nu oprești nimic!!!

Telefonul piui în continuare o vreme înainte ca inginerul să-și dea seama că vorbea de fapt singur. Formă din nou numărul.

— Gata, poți să te duci acasă! Nu mai lucrezi la noi, făcu Directorul furios.

— Plătesc lacătul, îl asigură pe ofițerul de serviciu, repezindu-se în sus pe scări. Deschise ușa secției și un lichid grețos se răspîndi pe hol. Resturi de haine se mai puteau vag distinge în masa semitransparentă de la picioarele lui. Se opri dezgustat — i se părea chiar că piftia tremură puțin, puteau fi însă de vină vibrațiile reactorului. Înainte de a-și da seama că i se năclăiseră bine picioarele, Marcian făcuse deja cîțiva pași înăuntru. Se sprijini de resturile unui birou și un creion chimic se rostogoli cu zgomot în baltă. Zgomotul mic se amplifică în urechile sale și inginerul se porni să urle fără motiv.

Se auziră pași pe scară și ofițerul de serviciu apăru gîfîind.

— Scoateți-mă de aici, urlă disperat Marcian. Apoi văzînd că omul dădea să intre, se sperie de-a binelea: e Max, nu călcă pe el!

Ofițerul se lămurise, era și el fizician, așa că nu-i fu greu să explice Directorului în ce consta avaria, după ce mai întîi vărsă pe săturate, peste geam.

*

La sosirea Directorului nu-l

mai găsiră pe Marcian. Două băltoace puturoase se logodeau pe podea cu pudoare — se observa clar o linie de demarcație între cele două lichide, nici în viață nu se prea amestecă un inginer cu un biet operator. Creionul chimic se mișca parcă ușor, imperceptibil. Într-un efort într-adevăr ne-omenesc, cineva scrisese pe podea : NU PUTEM VORBI, DAR SIMȚIM TOTUL : SÎNTEM OAMENI !

Directorul porunci să se mătură la scurgere mizeria și se retraseră cu toții în sala de ședințe. Pierdură însă aproape imediat și femeia de serviciu, astfel încît fu foarte greu pentru cineva să susțină că cei trei angajați — acum patru — spălaseră pur și simplu putina. În orele care urmară, ore teribile, Directorul își stabili cartierul general în micul birou antifonat de la subsol. Aici ceru telefonic să se aducă patru panouri de la cele' reactoare care nu erau în funcțiune. Două din ele erau chiar proaspăt vopsite și făceau astfel o impresie dintre cele mai bune. Se constată însă că era numai o impresie. Păcat că se furase mult antipyth, sub vopsea rămînînd numai trei plăci aglomerate din lemn. Ce-i drept, zdravene. Ancheta va releva ulterior că cei care sustrăseseră antipyth în scopuri personale făceau parte din cei care își pierduseră de altfel viața în tragicul accident.

Prin tavanul micului birou antifonat străbăteau totuși vibrațiile reactorului. Nu, nu trebuia anunțat nimeni ! Maică-măiculiță, nu putea fi nimeni acuzat în afară de el ! Dacă ar putea da toată vina pe Marcian care, nu-i așa, sabotase lucrarea venind peste program în secție ! Cineva anunțase totuși spitalul, însă trupurile se scurseseră de mult prin canalizare într-o excelentă stare de funcționare ! Nu știu cine, nu mă întrebați, anunțase văduvele sau poate că ceva plutea prin aer. Și nu numai doi copii încercau acum să treacă de portar și de cei cîțiva de la paza militarizată. De nu s-ar deschide o anchetă ! Prea tîrziu ordonă Directorul interzicerea intrării celor care lucrau în Complex în alte schimburi. Pe scări răsunau pași și strigăte, dar prin pereții groși nu se auzea nimic. Nici măcar sirena pompierilor, care se repeziră cu topoare și cu furtunele lor spre canalizarea care încă mai funcționa și-i înghiți cît ai zice pește. Alți opt muncitori încercară să împingă niște panouri bune, dar se „topiră" și ei în cîteva clipe, fără a apuca nici măcar să strige. Se retraseră cu toții un nivel mai jos, în timp ce pereții secției curgeau prin sorbul canalizării.

Cineva încercă ușa. De mai multe ori. Directorul se ridică în picioare, alb la față. Nici nu apucase să întocmească un raport justificativ ! Părea că ușa se va rupe. O deschise cu teamă și privi pierdut la cei cîțiva oameni care astupaseră holul. Alții îi împingeau din spate, unii cu furie, alții ca să-și găsească un adăpost. Telefoanele sunau, însă el nu le dădu nici un fel de atenție.

— Nu se poate închide. A încercat cineva să taie alimentarea de la tabloul central (se făcuse întuneric în toată clădirea) însă *lucrul ăla* merge fără curent!

Directorul îl recunoscu cu greu pe ofițerul de serviciu din ziua aceea nefastă.

— Au intrat și pompierii voluntari din echipa noastră, așa cum ați indicat, și acu' nu mai sînt nici ei și planșeul de deasupra sălii de ședință curge ! Nu avem pe unde ieși, cladirea curge pe noi !

Din spate se auzi un plînset, ca de femeie, apoi mai multe strigăte. Directorul se întoarse spre birou, încercînd să găsească ceva salvator printre hîrtii. Era însă prea întuneric ! Cineva aprinsese o brichetă, apoi aparură de nu știu unde lumînări. Directorul smulse una și o lipi de tăblia biroului.

— Cine v-a dat voie să întrerupeți curentul ?, răcni el deodată atît de fioros, încît cei din spatele ușii se retraseră călcînd pe cei de pe scări. Directorul profită ca să închidă ușa capitonată și să tragă cele două zăvoare.

Încercă să prindă la telefon pe cineva de la Centrală, însă telefonul tăcu brusc. Era cald, teribil de cald ! Își lua un pahar curat și supse ultimul gît de whisky și pentru ca era în continuare al dracului de cald, transpirația curgîndu-i de pe fruntea îngustă pe nas și de acolo pe podeaua acoperită cu mochetă neagră, deschise robinetul. Se auzi imediat zgomotul aerului împins de lichid, apoi paharul se umplu cu ceva tulburător. Directorul se dădu scîrbit înapoi, scăpînd paharul. Chiuveta se umplu repede și lichidul groaznic îi atinse într-o clipită pantofii. Șeful se dezmetici atunci, însă nu reuși să-și degajeze picioarele. Se împiedică de parcă cineva i-ar fi pus înadins piedică și se lovi cu capul de un scaun, din păcate, fără să moară imediat sau să-și piardă cumva cunoștința. Apoi lichidul îl înveli ca o platoșă lipicioasă, îi intră în gură, în nas și urechi, îi umplu în cîteva secunde plămînii mari de director. Și nivelul viscos creștea, creștea, astfel încît în curînd Directorul putu pluti de-a binelea într-o baltă mică, legănat pe umerii supușilor. O vreme își vădi nemulțumirea, se încruntă ca la ședințe, apoi nu se mai zbătu. Cineva care vede problema din afară ar putea crede că-i făcea chiar plăcere, judecînd după aerul senin și nobil pe care îl afișa.

Pictură de AUREL MANOLE

ARTHUR C. CLARKE

LAIKA

Cînd am auzit lătratul frenetic al Laikăi, prima mea reacţie a fost să mă răsucesc iritat în cuşetă şi să murmur somnoros : „Tacă-ţi gura, căţea afurisită !". Acel interludiu de visare a ţinut numai o fracţiune de secundă ; apoi cunoştinţa mi-a revenit şi, o dată cu ea, teama. Teama de singurătate, teama de nebunie.

Preţ de o clipă nu am îndrăznit să deschid ochii, mă temeam de ceea ce aş putea vedea. Raţiunea îmi spunea că în lumea aceasta nu călcase picior de cîine, că Laika era despărţită de mine de un sfert de milion de mile şi, în mod irevocabil, de cinci ani de zile.

„Ai visat", mi-am zis eu, furios. „Nu te mai prosti — deschide ochii ! N-ai să vezi decît luciul zugrăvelii."

Aici aveam dreptate, firește. Minuscula cabină era pustie, uşa închisă ermetic. Eram singur cu amintirile mele, copleşit de tristeţea transcendentală ce adesea apare cînd un vis luminos se stinge în realitatea cenuşie. Senzaţia de pierdere era atît de dezolantă încît tînjeam să mă întorc la somn. A fost totuşi bine că nu am putut s-o fac, fiindcă în clipa aceea somnul ar fi însemnat moarte. Dar nu am ştiut aceasta decît după cinci secunde şi în răstimpul acelei eternităţi m-am aflat din nou pe Pămînt, căutînd, pe cît posibil, alinarea în trecut.

Nimeni nu fusese în stare să descopere originea Laikăi, deşi personalul Observatorului se interesase în stînga şi-n dreapta, iar eu inserasem cîteva anunţuri în ziarele din Pasadena. O găsisem, un ghem de puf, singuratic şi pierdut, cuibărită la marginea drumului, într-o seară de vară, în timp ce urcam cu maşina spre Palomar. Cu toate că nu mi-au plăcut niciodată cîinii, de fapt animalele în general, mi-a fost imposibil să las această fiinţă mică şi neajutorată la cheremul maşinilor. Cu o oarecare remuşcare, regretînd că nu aveam la mine o pereche de mănuşi, am cules-o de pe jos şi am aruncat-o în portbagaj. Nu aveam de gînd să periclitez tapiţeria noului meu Vik '92 şi am socotit că acolo nu putea face prea mult rău. În privinţa aceasta, n-am avut întru totul dreptate.

După ce am parcat maşina la Monastery — reşedinţa astronomilor unde urma să locuiesc timp de o săptămînă —, mi-am inspectat descoperirea fără prea mult entuziasm. În clipele acelea intenţia mea era să dau puiul pe mîna administratorului, dar căţeluşa a scîncit şi a deschis ochii. Era în ei atîta credinţă şi atîta neajutorare încît, ei bine, m-am răzgîndit.

Am regretat uneori acea hotărîre, dar niciodată prea mult. Habar n-aveam cîte necazuri ţi-ar putea aduce un pui de cîine, dinadins sau din întîmplare. Notele de plată pentru curăţenii şi reparaţii crescură văzînd cu ochii ; nu eram niciodată sigur că am să găsesc o pereche de şosete nerupte ori un exemplar din „Astrophysical Journal" nesfîşiat. Dar pînă la urmă se deprinse şi cu rosturile casei şi cu ale Observatorului : a fost, probabil, singurul cîine căruia i s-a permis accesul în cupola înaltă de peste cincisprezece picioare. Şedea întinsă acolo, la umbră, liniştită, ore întregi, în timp ce eu eram sus, în cabină, făcînd tot felul de corecţii, îndeajuns de mulţumită dacă, din cînd în cînd, îmi putea auzi vocea. Ceilalţi astronomi se ataşaseră şi ei de ea (bătrînul Dr. Anderson îi propusese numele), dar încă de la început a fost cîinele meu şi nu asculta de nimeni altcineva. Nu că mi-ar fi dat întotdeauna ascultare.

Era un animal frumos, aproape 95% alsacian. Acele cinci procente care lipseau, cred eu, duseseră la abandonarea ei. (Mă mai cuprinde şi acum furia cînd mă gîndesc la asta, dar din moment ce nu voi şti niciodată ce s-a întîmplat cu adevărat, s-ar putea să trag concluzii pripite.) În afară de două pete întunecate în jurul ochilor, cea mai mare parte a corpului ei era de un gri fumuriu, iar blana îi era moale ca mătasea. Cînd îşi ciulea urechile, arăta incredibil de inteligentă şi de ageră ; uneori discutam cu ceilalţi colegi despre tipurile spectrale sau evoluţia stelară şi îmi venea greu să cred că nu ne urmărea conversaţia.

Chiar şi acum nu pot înţelege cum de s-a legat de mine atît de mult, căci mi-am făcut foarte puţini prieteni printre fiinţele umane. Şi totuşi, cînd mă întorceam la Observator după o oarecare absenţă, aproape că înnebunea de bucurie, sărind în jurul meu pe picioarele dinapoi şi punîndu-mi labele pe umeri — la care ajungea foarte uşor —, scoţînd tot timpul mici scheunături de plăcere care păreau nelalocul lor pentru un cîine atît de mare.

Îmi repugna s-o las singură mai mult de cîteva zile o dată şi, deşi n-o puteam lua cu mine în călătoriile transoceanice, mă însoţea în majoritatea voiajurilor mai scurte. Era cu mine cînd am plecat în nord spre a participa la acel nefericit seminar de la Berkeley.

Locuiam la nişte cunoştinţe de la universitate ; îmi lansaseră invitaţia cu multă amabilitate, dar era evident că nu se aşteptaseră să vin însoţit de ditamai dihania. I-am asigurat însă că Laika nu dădea nici cea mai mică bătaie de cap şi, destul de neîncrezători, au lăsat-o să doarmă în camera de zi. „În noaptea asta n-aveţi de ce vă teme de hoţi", am zis eu. „În Berkeley nu avem aşa ceva", au replicat gazdele, destul de rece.

Pe la miezul nopţii am avut impresia că se înşelaseră. Am fost trezit de un lătrat isteric, ascuţit, al Laikăi, pe care îl mai auzisem numai o singură dată — atunci cînd văzuse pentru prima oară o vacă şi nu ştia ce naiba să creadă despre ea. Înjurînd, am azvîrlit cearceafurile cît colo şi am pornit împleticindu-mă prin întunecimea casei nefamiliare. Singurul meu gînd era să o fac pe Laika să tacă înainte de a-mi deştepta gazdele — presupunînd că gestul meu nu venea deja prea tîrziu. Dacă era vorba de un oaspete nedorit, acesta trebuia să-şi fi luat tălpăşiţa pînă acum. Eu

unul chiar speram s-o fi făcut.

Vreme de cîteva clipe am rămas lîngă comutatorul din capul scărilor, întrebîndu-mă dacă să aprind lumina. Apoi m-am răstit cu glas înăbuşit : „Taci din gură, Laika !", şi am umplut încăperea de lumină.

Zgîria uşa înnebunită, oprindu-se din cînd în cînd ca să scoată un scheunat isteric. „Dacă vrei afară", i-am spus eu furios, „nu e nevoie să faci atîta tărăboi." Am coborît, am tras repede zăvorul şi a ţîşnit în noapte ca o rachetă.

Era o noapte liniştită, fără vînt, razele palide ale Lunii se luptau să răzbată prin ceaţa ce învăluia San Francisco. Am rămas nemişcat în aburul luminos, privind peste apă către luminile oraşului, aşteptînd întoarcerea Laikăi pentru a o pedepsi cum se cuvine. Încă mai aşteptam cînd, pentru a doua oară în secolul XX, falia San Andreas s-a deşteptat din somn.

Destul de ciudat, nu mi-a fost frică — la început. Mi-amintesc că două gînduri mi-au trecut prin minte, cu puţin înainte de a-mi da seama de primejdie. Sigur, mi-am zis eu, geofizicienii ne-ar fi putut avertiza cumva. Apoi m-am trezit gîndind, foarte surprins : „Habar n-aveam că un cutremur de pămînt poate face atîta zgomot !".

De abia atunci am ştiut că acela nu era un cutremur obişnuit ; ce s-a întîmplat după aceea, aş prefera să uit. Crucea Roşie nu m-a clintit de acolo decît foarte tîrziu, a doua zi dimineaţa, pentru că refuzam s-o părăsesc pe Laika. Cînd m-am uitat la casa prăbuşită peste trupurile prietenilor mei, mi-am dat seama că ei îi datoram viaţa ; dar piloţii elicopterului nu puteau înţelege asta şi eu nu-i pot acuza că mă credeau nebun, ca mulţi alţii pe care îi găsiseră rătăcind printre incendii şi dărîmături.

După aceea nu cred că am rămas vreodată despărţiţi mai mult de cîteva ore. Adesea mi s-a spus — şi am ajuns s-o cred — că am devenit din ce în ce mai puţin atras de compania oamenilor, fără a fi în mod vădit nesociabil sau mizantrop. Între ele, între stele şi Laika, îmi împărţeam acum existenţa, şi îmi era de ajuns. Obişnuiam să facem plimbări lungi pe munte; a fost cea mai fericită perioadă din cîte am trăit. Nu exista decît un singur neajuns ; ştiam, deşi Laika nu putea face acelaşi lucru, cît de curînd va trebui să se sfîrşească.

Proiectaserăm mutarea de mai bine de un deceniu. Încă din anii şaizeci se constatase că Pămîntul nu era deloc potrivit pentru un observator astronomic. Pînă şi micile instrumente de pilotaj de pe Lună întrecuseră cu mult în performanţe toate telescoapele care se chinuiau să răzbată prin întunericul şi ceaţa atmosferei terestre. Povestea lui Mount Wilson, Palomar, Greenwich şi a altor nume mari se apropia de sfîrşit ; aveau să mai fie folosite, dar numai pentru instruire, căci frontiera cercetării trebuia să se mute în spaţiul cosmic.

Iar eu trebuia să mă mut o dată cu ea ; într-adevăr, mi se oferise deja postul de director adjunct al Observatorului de pe faţa nevăzută a Lunii. În cîteva luni puteam spera să rezolv probleme la care lucram de ani de zile. Dincolo de atmosferă aveam să fiu ca un orb căruia i se dăruie pe neaşteptate vederea.

Era imposibil, desigur, ca Laika să mă însoţească. Singurele animale de pe Lună erau cele necesare experimentelor ; era nevoie poate de încă o generaţie înainte ca animalele preferate să fie admise pe Luna, chiar şi atunci avea să coste o avere să le transporţi acolo — şi să le ţii în viaţă. Întreţinerea Laikăi, cu kilogramul ei obişnuit de carne pe zi, ar fi luat, după calculele mele, de cîteva ori un salariu de care, altminteri, nu mă puteam plînge.

Alegerea era descurajant de simplă. Puteam rămîne pe Pămînt, abandonîndu-mi astfel cariera. Puteam merge pe Lu-

Pictură de AUREL MANOLE

nă, abandonînd-o pe Laika.

La urma urmelor, era doar un cîine. În zece ani avea să fie moartă, în vreme ce eu puteam ajunge la apogeul carierei. Nici un om sănătos la minte nu ar fi ezitat în privința alegerii ; totuși eu am ezitat și, dacă pînă acum nu ați înțeles de ce, alte explicații sînt de prisos.

În cele din urmă, am lăsat lucrurile să meargă de la sine. În săptămîna în care trebuia să plec, eu încă nu-mi făcusem nici un plan în legătură cu Laika. Cînd Dr. Anderson s-a oferit să aibă grijă de ea, am acceptat cu indiferență, aproape fără vreun cuvînt de mulțumire. Bătrînul fizician și soția lui o îndrăgiseră de mult și tare mă tem că mă considerau nepăsător și lipsit de inimă — cînd adevărul era exact contrariul. Am pornit împreună într-o ultimă plimbare pe dealuri ; apoi, tăcut, am dat-o în grija familiei Anderson și n-am mai văzut-o niciodată.

Decolarea a fost întîrziată cu aproape 24 ore, pînă la risipirea unei masive furtuni de flăcări de pe orbita Pămîntului ; chiar și așa, centurile Van Allen erau încă atît de active încît am fost nevoiți să ne facem ieșirea prin Breșa de la Polul Nord. A fost un zbor jalnic ; pe lîngă necazurile pricinuite de imponderabilitate, eram cu toții amețiți de medicamentele antiradioactive. Nava se afla deja deasupra feței nevăzute a Lunii înainte ca eu să manifest oarecare interes pentru ceea ce se întîmpla în jurul meu, așa că am pierdut momentele în care Pămîntul cădea încet sub linia orizontului. Dar nici nu mi-a părut rău ; nu aveam nevoie de nici o amintire și vroiam să mă gîndesc numai la viitor. Cu toate acestea, nu puteam scăpa de acel sentiment de vinovăție; abandonasem o ființă care mă iubea și avea încredere în mine și nu eram deloc mai bun decît cei ce o părăsiseră pe Laika, cînd era doar un pui, la marginea drumului prăfuit către Palomar.

Vestea morții ei mi-a parvenit cu o lună mai tîrziu. Cauza n-o cunoștea nimeni. Familia Anderson făcuse tot posibilul ca s-o salveze și acum era extrem de afectată. După toate aparențele, Laika își pierduse, ca din senin, orice interes față de viață. O vreme cred că și cu mine se întîmplase același lucru; dar munca este un sedativ minunat, iar programul meu tocmai se punea în mișcare. Deși nu am uitat-o nici o clipă pe Laika, la scurt timp amintirea a încetat să mai doară.

Atunci de ce se întorsese spre a nu-mi da pace, cinci ani mai tîrziu, pe fața nevăzută a Lunii ? Căutam motivul în fiecare ungher al minții cînd clădirea metalică din jurul meu începu să vibreze ca și cum ar fi primit o izbitură puternică. Am reacționat fără să mă gîndesc și îmi închideam deja casca de la costumul de siguranță cînd fundația porni să alunece și zidul se crăpă cu un șuierat scurt al aerului răbufnit în afară. Întrucît apăsasem automat pe butonul de Alarmă Generală, am pierdut numai doi oameni, în ciuda faptului că trepidația — cea mai acută înregistrată vreodată pe fața nevăzută a Lunii — fisurase toate cele trei cupole de presiune ale Observatorului.

Aproape nu mai e nevoie să spun că nu cred în supranatural ; tot ce s-a întîmplat are o explicație perfect rațională, evidentă oricărui om cu cele mai sumare cunoștințe de psihologie. La cel de-al doilea cutremur din San Francisco, Laika nu a fost singurul cîine care a simțit dezastrul iminent ; multe asemenea cazuri au fost semnalate. Iar pe fața nevăzută a Lunii propriile mele amintiri trebuie să-mi fi produs acea sensibilitate sporită, atunci cînd subconștientul meu mereu treaz a detectat primele vibrații slabe din interiorul Lunii.

Mintea umană își are modalitățile ei, stranii și labirintice, de a-și vedea de treabă ; știa semnalul care mă va face să simt cel mai repede pericolul. Altă explicație nu cred că există ; deși, într-un fel, s-ar putea spune că Laika m-a trezit în ambele cazuri, la mijloc nu e nici un mister, nici o prevestire miraculoasă de peste abisul pe care nici omul și nici cîinele nu-l vor putea acoperi vreodată.

De asta sînt sigur, dacă sînt sigur de ceva. Și totuși acum mă trezesc uneori, în liniștea Lunii, și regret că visul nu a fost mai lung cu cîteva clipe — ca să mă fi putut uita din nou în ochii aceia căprui, luminoși, plini de o dragoste lipsită de egoism, ce nu cerea nimic în schimb, pe care nu am mai găsit-o nicăieri în lumea aceasta sau în oricare altă lume.

În românește de
PETRU IAMANDI

(din „Tales of Ten Worlds", by Arthur C. Clarke, Pan Books Ltd., 1983, p. 151—6).

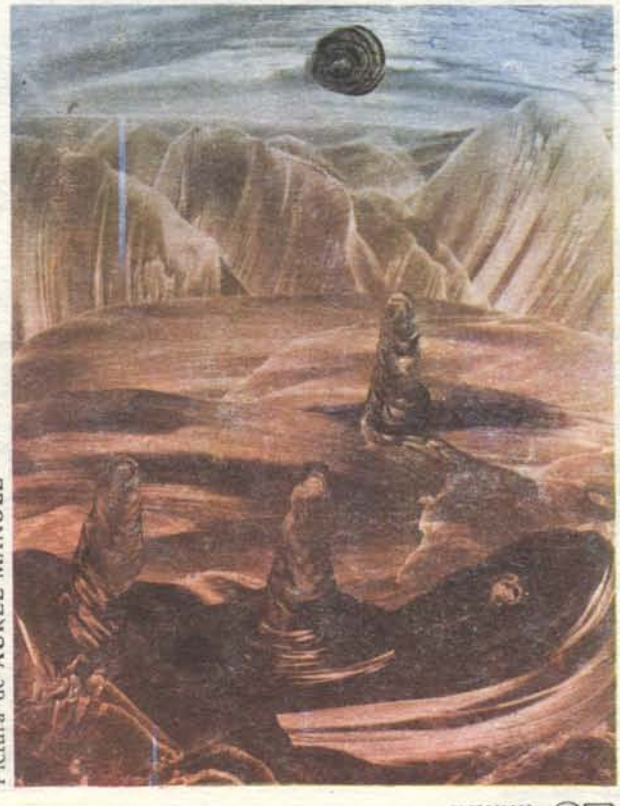

Pictură de **AUREL MANOLE**

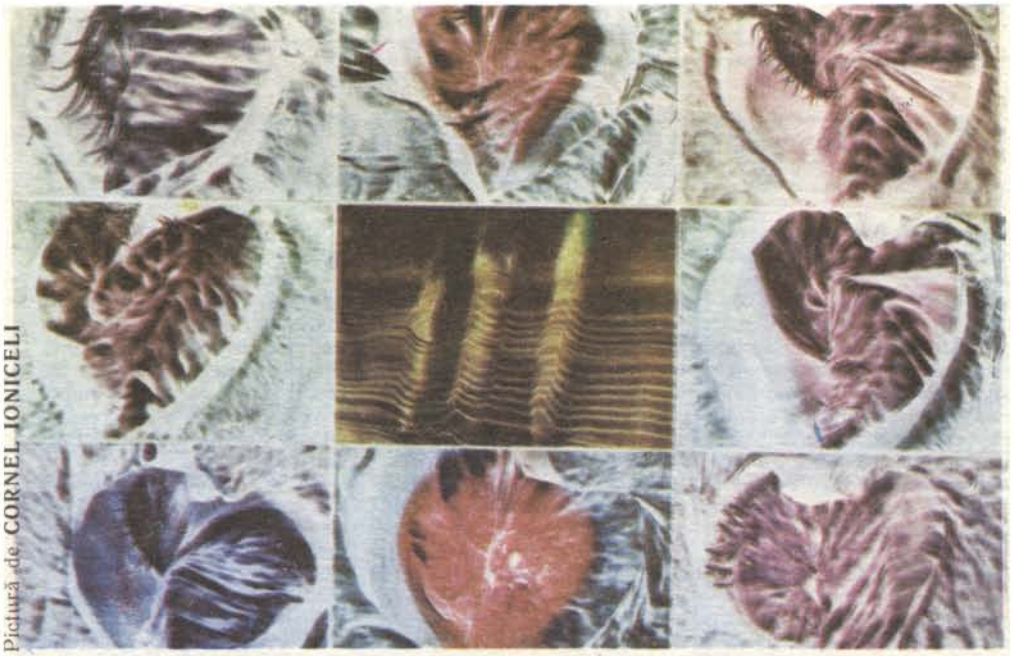

Pictură de CORNEL IONICELI

RONDELUL O.Z.N.-ULUI

Silenţios, trecuse peste case
Portocaliu şi parcă aurit
în roua dimineţii aburit
Obiectul zburător ce se-nclinase.

Avea la bord, în scop nelămurit
Hublouri mici, dar foarte numeroase ;
Silenţios trecuse peste case
Portocaliu şi parcă aurit.

Stranietatea lui mă tulburase,
Dar cineva îmi spuse c-a zărit
Cum aruncă vecinul de la şase
Spre tomberon, ligheanul găurit.

Silenţios, trecuse peste case.

PAUL NEGULESCU

SINGUR

În spaţiul de vise
Pluteşte epava lacrimii
Picaj de soare
Inundă neantul
Ancorat în memorie.
În lumina metalică a Meduzelor
Descopăr
Oazele pustii
În care pietrificate
Zac
Clepsidrele uitate de astronauţii
Rătăcitori
În tinda planetelor
Fără nume

ASTRONAUTUL

Undeva în gînduri palpită galaxii
Orhidee siderale irump în culorile plasmei
Evadînd din recifui amintirilor
Atingeri înstelate eşuează în cochiliile timpului
Sedimentînd parfumul regretului
Planete sculptate de umbrele memoriei
Risipesc în suflet inefabile tristeţi
Fişii de întuneric decupează necunoscutele
Drumuri
Spre care tăcute se-ndreaptă iar
Speranţele

VALENTIN DURAC

VICTOR ANTOHI

FLECARUL

Cînd a intrat în cafenea, cîteva capete s-au întors să-l privească, dar pentru scurt timp, căci filmul transmis la te-ve, un film vechi cu cowboy, părea a fi mai interesnt decît mutra sa. Se duse la automatul de la bar, băgă o fisă şi apăsă pe butonul roşu sub care scria „whisky". Cu băutura în mînă, îşi căută un loc lîngă ceilalţi în faţa ecranului. Sorbi puţin din paharul înalt şi începu să urmărească mai atent cele ce se petreceau pe ecran. Din cînd în cînd rostea, foarte încîntat, „fantastic" — dînd din cap ca şi cum ar fi fost un cunoscător în ale filmului cu cai.

— Fantastic, dom'le!, spuse la un moment dat cu voce mai tare. E formidabil cum ştiu să cadă caii ăştia, la ţanc, bine dresaţi, bine...

Vecinul din dreapta îi făcu semn să termine, dar nu-l luă în seamă.

— Se vede că sînt tineri. Uite cum mai aleargă ! Mi-ar fi păcut să trăiesc în timpurile acelea. Un pistol şi-un cal, ce-ţi mai trebuia! Am citit undeva că animalele astea, cînd îmbătrîneau şi nu mai puteau juca în filme, erau duse la tăiat şi se făcea un aliment din ele, care se chema, dacă-mi amintesc bine, salam.

— Uite ce-i, amice, îl opri din monolog un tip solid, noi vrem să vedem filmul, în linişte, e clar ? În liniştе !

— Prea bine, prea bine. Şi eu cred că ar trebui să fie mai multă liniştе. Dar mă întreb, şi bănuiesc că şi dumneavoastră faceţi deseori acest lucru, unde putem găsi liniştе ? Sîntem o biată planetă de tranzit, unii vin, alţii pleacă, forfotă mare. Apropo de plecat, ştiţi ce mi s-a întîmplat zilele trecute la Oficiul de Trimitere în Alte Părţi ?

Cei din jur începură să dea semne de nerăbdare şi să-şi vorbească în şoaptă.

— Oare n-ar trebui să-l aranjăm ?, spuse unul.

Barmanul sări de la locul său :

— În regulă, băieţi, dar după aceea să-l scoateţi afară, ştiţi, altfel o să-mi pierd o groază de timp cu declaraţiile.

Vecinul din stînga Celui-ce-nu-mai-Tăcea părea că stă în dubiu :

— Totuşi pare destul de nou. N-ar fi oare păcat ?

— Ce păcat ? Toată seria lui a fost depăşită încă din prima fază. De altfel, ziarele nici nu mai acordă atenţie unor chestii de astea. La început mai făceau tapaj că sîntem împotriva civilizaţiei, a progresului şi alte lucruri mărunte. Deci sîntem de acord ?

Fiecare dădu din cap şi într-o clipă îl înconjurară pe Cel-ce-nu-mai-Tăcea. Acesta se uită speriat la cei din jurul său :

— Ce vreţi de la mine ?

Apoi strigă mai tare :

— Vreau să plec, lăsaţi-mă în pace.

În timp ce cîţiva îl apucară strîns de mîini, tipul solid începu să-l pipăie pe spate. Prinsul începu să se zbată şi să ţipe :

— Nu ! Nu vreau ! Ajutor !

Tipul de la spate găsi în sfîrşit ce căuta şi cu o mişcare bruscă trase de sub haina victimei un circuit.

Toţi răsuflară uşuraţi, reluîndu-şi locurile din faţa televizorului.

În stradă zăcea, nemişcat, Cel-ce-nu-a-vrut-să-Tacă.

S. F. UMOR

Desen de **DAN RAINHERT**

EROARE

— *Mă, ascultăăce-ţi spun eu, ţie-ţi filează o lampă !*
— *Imposibil, sînt complet tranzistorizat!...*

GEOMETRICA

— *Gigele, cîte feluri de triunghiuri cunoaştem noi ?*
— *Noi cunoaştem patru feluri de triunghiuri : triunghiul isoscel, triunghiul dreptunghic, triunghiul echilateral şi triunghiul Bermudelor.*

ARGUMENT

— *Ei şi ! Parcă ăsta-i primul bărbat care ţi-a promis ţie luna de pe cer ?*
— *Da, dar ăsta-i cosmonaut !*

Dimitrie Lupu

SORIN FRANCISC

DE LA FEREASTRA

Insula era pustie, nu se afla decît casa noastră acolo, ne refugiasem cu multă vreme înainte de pe continent pentru a uita de război, dar surprinzător, războiul era lucrul despre care discutam în fiecare zi fără să ne amintim că din cauza lui ne aflam în acel loc, în acest loc aş putea chiar să spun, şi, ciudat, totul a început de la un banal ceai pe care Alice l-a pus la făcut într-o dimineaţă, ca în orice dimineaţă de altfel, dar de data asta ceaiul nu voia să se facă, nu ştiam de ce, dar eram sigur că nu voia, apa era pusă de vreun sfert de oră pe reşou şi nu fierbea, temperatura ei nu crescuse nici măcar cu un grad, ba chiar puteam să jur că se răcise deşi era numai o impresie „s-a făcut cald al dracului" observă deodată Jolly şi ne-am dat cu toţii seama că aşa este, transpiram din abundenţă, Maurice îşi scosese batista ca să se şteargă pe frunte, dar era prea puţin, mult prea puţin, i-ar fi trebuit un ditamai prosopul şi cred că nici măcar un prosop nu i-ar fi fost deajuns, Darina se plîngea de clima asta idioată „mai bine alegeam o insulă din Marea Nordului" spusese ea de cîteva ori dar nimeni n-o luase în seamă, era din ce în ce mai cald, aerul devenise aproape irespirabil „sînt patruşnouă de grade" strigă deodată Nat, Maurice se uită la termometrul de pe peretele scorojit după care încuviinţă aruncînd nervos batista exact în faţa mea, păcat că nu se mai face o dată ceaiul ăsta oftă Alice într-o doară iar în acel moment ne-am dat cu toţii seama ce se întîmplă, se vorbea de luni de zile de o nouă armă, oamenii de rînd ca noi îi ziceau Bandamoebius, alţii butelie Klein, Darina a început să lăcrimeze şoptind cu voce fals îngrijorată că războiul ne-a ajuns pînă şi aici deşi sînt sigur că nu pricepea mai nimic, Jolly însă a fost cel mai calm, a sărit sprinten şi a luat ibricul de pe reşou pentru ca imediat să vedem mercurul termometrului de cameră coborînd destul de lent, dar coborînd totuşi, patruşopt, patruşcinci, treişnouă, „vă daţi seama" a întrebat îngîndurat Nat, „vă daţi seama ce se întîmplă", da' a răspuns Alice bucuroasă că a înţeles şi ea ceva „se face ceaiul, precis se face ceaiul" dar noi toţi ceilalţi am ştiut că nu despre asta e vorba, ne-am repezit cu toţii la fereastră şi am privit afară, nu se mai vedea deloc verdeaţa, totul era roşu, un roşu murdar, un roşu care pulsa, ca o inimă, ca sîngele prin artere, un roşu pe care-l simţeai că trăieşte şi-am înţeles că acolo sîntem noi cinci, cinci oameni, fiinţe întoarse pe dos ca o mănuşă, deformaţi, gigantici, contopiţi într-un singur trup, doamne, ce s-o fi întîmplînd în oraşe exclamă Maurice, bănuiam că acolo corpuri uriaşe se striveau unul pe altul din cauza aglomeraţiei, oamenii erau propriii lor prizonieri, ca şi noi, desigur, ne speriasem cu toţii, să ieşim din încăperea asta ţipă deodată Darina, să evadăm, să evadăm şi o luă la fugă spre uşă iar noi eram atît de îngroziţi încît ne-am luat după mintea ei de gîscă şi am urmat-o fără să ne gîndim că afară aveam să ne răsucim nu ştiu cum, nu ştiu de ce, să ne contopim într-un singur trup ce a umplut toată insula chiar a şi dat un pic pe dinafară căci de atunci picioarele Alicei, dacă le mai pot spune picioare, se bălăcesc în valurile oceanului, iar noi toţi privim cu un singur ochi prin ferestrele casei şi ne vedem înăuntru tot pe noi, pe ceilalţi.

Pictură de **AUREL MANOLE**

PHILIP JOSE FARMER

FIICA

Ch ! Ch !

Acesta este semnalul Mamei Cap Tare.

Tăceți voi, fecioare și Mame, pînă cînd termin mesajul. Ascultați, ascultați, voi, cei aflați pe recepție. Ascultați și veți afla cum mi-am părăsit Mama, cum eu și cele două surori ne-am crescut cochiliile, cum m-am luptat cu miracolul și cum am ajuns Mama cu cel mai mare prestigiu, cu cel mai puternic scut și receptor, stăpîna unui nou limbaj.

La început, înainte de a-mi depăna povestea, vă destăinui tuturor celor care nu ați aflat încă : tatăl meu este un mișcător.

Nu vă neliniștiți. Aceasta este o poveste bună. Nu este o poveste aiurită.

Tatăl meu este un mișcător.

*

Mama a emis : „Ieși afară !".

Apoi, ca să-mi arate că așa trebuie, și-a deschis irisul de ieșire.

Asta ne-a surprins și ne-a făcut să ne dăm seama că vorbea serios. Înainte, cînd deschidea irisul, o făcea numai cît să putem vibra către tinerii din pragul matern, ori pentru a le trimite Mamelor un mesaj respectuos, sau chiar unul rapid Bunicii, departe, spre partea muntoasă. Dar ea nu ne-a auzit, cred, pentru că noi tinerii sîntem prea slabi ca să transmitem atît de departe. Oricum, Bunica nu ne-a confirmat niciodată.

Uneori, cînd Mama se enerva pentru că voiam să emitem toți o dată, în loc să-i cerem permisiunea să vorbim pe rînd, sau pentru că trageam de pereții matricei și voiam să întoarcem totul pe dos, atunci vibra spre noi să ieșim afară și să ne construim propriile noastre cochilii. Vorbea serios.

Atunci ne liniștearn, ori deveneam și mai năbădăioși, după cum ne era dispoziția. Mama ne potolea cu tentaculele ei. Dacă tot nu ne astîmpăram, ne amenința cu mirocalul și ne potoleam. Dar ne-am obișnuit și cu asta. Cu timpul am ajuns chiar să nu mai credem că există mirocali. Mama, spuneam noi, ne păcălește cu povești aiurite. Ar fi trebuit însă să ne dăm seama că Mama nu suportă asemenea povești.

Pe lîngă astea, pe Mama o mai enerva și discuțiile noastre în orsemay cu Tata. Deși el i-a învățat limba ei, pe ea nu a vrut niciodată să o învețe orsemay. Asta îi permitea să ne trimită mesaje pe care știa că ea nu le-ar fi aprobat. Asta, cred eu, o scotea din sărite pe Mama și a făcut-o să ne dea afară, deși Tata susținea că mai trebuie să rămînem încă patru anotimpuri.

Dar trebuie să înțelegeți că noi și așa am stat în scoica Mamei mult peste termen. Cauza șederii noastre prelungite a fost Tata.

Era un mișcător.

Da, știu ce vreți să emiteți. Toți tații, gîndiți voi, sînt mișcători.

Dar el era Tatăl, un mișcător emițător.

Da, sigur, putea și el. Putea emite, ca oricare din noi. Sau poate că nu putea singur. Nu direct. Noi emitem cu organele din capul nostru. Dar Tata, dacă l-am înțeles eu bine, se folosea de un fel de creatură, separată de trupul său. Ori poate că era un organ care nu era legat de el.

Oricum, nu avea organe speciale pentru a emite. Se folosea de această creatură, acest r-a-d-i-o, cum îi spunea el. Și se descurca bine.

Cînd vorbea cu Mama, o făcea în mama-puls, ori în propria sa limbă, mobilpulsul. Cu noi se folosea de orsemay. Asta este o limbă asemănătoare cu mobilpulsul, doar ușor diferită. Mama nu și-a dat niciodată seama de diferență.

Scumpo, cînd o să-mi termin povestea o să te învăț și pe tine orsemay. Am recepționat că ai suficient prestigiu ca să înveți limba secretă a celor de pe Marea Colină.

Mama spunea că Tata are două căi de emisie. În afara radioului pe care îl folosea să ne vorbească, mai putea emite într-un mod complet diferit. Vibrațiile sale aveau nevoie de aer ca să le poarte și le expedia cu același organ cu care și mînca. Să-ți întoarcă stomacul pe dos, nu-i așa ?

Tata a fost captat pe cînd trecea pe lîngă Mama. La început, ea nu a știut cu ce parfum să-l atragă pînă în raza de acțiune a tentaculelor ei. Pînă atunci, nu a mai mirosit un mișcător ca el. Dar mirosul lui semăna cu ceva cunoscut, așa că a încercat să-l ademenească și a reușit să-l prindă cu tentaculele și să-l introducă în scoică.

*

Mai tîrziu, după ce m-am născut eu, Tata mi-a emis (în orsemay, bineînțeles, ca să nu-l înțeleagă Mama) că a simțit mirosul și i-a plăcut. La început a crezut că este al unui animal cunoscut din cîmpie și s-a mirat să-l găsească pe culmea dealului. Cînd a început să vorbească cu Mama, s-a mirat ca ea l-a confundat cu o sălbăticiune.

Asta, emitea el, nu este prima dată cînd o femeie face dintr-un barbat o mamuța.

Mi-a mai spus că el credea că Mama este o stîncă enormă pe deal. Pînă cînd ea nu s-a deschis nu și-a dat seama că piatra este scoica Mamei, care îi apără trupul. Mama, mi-a emis el, este ceva în genul unui melc de înălțimea unui d-i-n-o-z-a-u-r, sau ca o meduză, echipată cu organe emițătoare de unde radio și radar, cu o încăpere cît o sufragerie, în care își crește puii.

Nu prea înțeleg termenii aceștia și nici Tata nu a fost în stare să mi-i lămurească mai bine.

M-a făcut să-i promit că nu-i voi spune Mamei că a confundat-o cu o bucată de stîncă. De ce, nu-mi dau seama.

Tata a pus-o în încurcătură pe Mama. La început, cînd l-a prins, s-ar fi luptat, dar nu avea cu ce străpunge carapacea. Mama a încercat să-l provoace, dar el a refuzat să reacționeze. Apoi, după ce și-a dat seama că are

de-a face cu un mișcător care emite și recepționează, l-a lăsat în pace și a început să-l studieze. După puțin timp, el a înțeles că Mama emitea prin tulpina-antenă și a învățat să vorbească cu ea, prin organul său detașabil, la care îi spunea panrad, în mobilpuls, desigur. Cînd Mama a văzut ce se întîmplă și a informat și Mamele din zonă, prestigiul ei a devenit cel mai mare din tot ținutul. Nici o Mamă nu și-ar fi putut imagina un nou limbaj. Ideea le-a uluit pur și simplu.

Tata spunea că este singurul mișcător comunicativ din zonă. N-a-v-a sa s-p-a-ț-i-a-l-ă s-a zdrobit și acum nu are altceva de făcut decît să rămînă pentru totdeauna cu Mama.

Tata a învățat codul pentru mîncare cînd Mama a început să se hrănească. A emis semnalele cuvenite și nervii Mamei au fost greu încercați la gîndul că este rațional, dar i-a dat și lui să mănînce. Atunci, Tata a luat fructe și a lăsat-o pe Mama să le emită numele și el l-a repetat la panrad.

Mirosul dezvoltat al Mamei l-a ajutat, desigur. Uneori este greu să deosebești două fructe numai după nume. Mirosul te ajută.

A învățat repede. Tata i-a spus că este destul de deșteaptă pentru o femeie. Asta a enervat-o și nu i-a mai emis nimic cîteva mese de atunci.

*

Ceea ce i-a plăcut în mod deosebit Mamei la Tata a fost faptul că era destul de ascultător. Nu a fost nevoie să-l împresoare, ca pe un mișcător nerațional, și să-l silească să-și croiască drum printre tentacule. Tata nu avea clești, dar purta ceva detașabil la care îi spunea c-u-ț-i-t.

Cînd l-am întrebat de ce are așa multe organe detașabile, știți ce mi-a răspuns? Că așa este el, un om din piese detașabile.

Tata vorbea adesea prostii.

Dar și el a înțeles-o greu pe Mama.

Procesele ei biologice l-au uluit.

„La naiba!", a emis el, „cine crede așa ceva? Cum, un proces de vindecare în matrice duce la concepție? Asta-i exact opusul cancerului!"

Cînd eram copii și așteptam să ieșim din scoica Mamei, am auzit-o deseori pe Mama cerîndu-i să-i ciopîrțească tentaculele din nou. Tata a refuzat. Voia să mai aștepte încă patru anotimpuri. Își luase rămas bun de la doi pui și prefera să ne țină lîngă el, ca să ne poată da o educație bună, în loc să înceapă să crească altă generație.

Refuzul a enervat-o pe Mama și ne-a lăsat fără mîncare cîteva mese. Dar lui nu i-a făcut nimic, prestigiul ei mare i se datora. Toate Mamele învață de la ea acum.

L-am întrebat: „Ce înseamnă *prestigiu?*".

„Cînd emiți, ceilalți recepteză. Și ei nu vor îndrăzni să emită pînă cînd nu termini și le dai voie."

„Oh, îmi place prestigiul!"

Tata m-a oprit atunci. „Micuțo Cap Tare, dacă vrei să progresezi, recepționează-mă cu atenție. Am să-ți spun niște lucruri pe care nu le știe nici Mama. Ține cont că sînt un mișcător și m-am plimbat prin jur."

Și a început să-mi spună la ce mă pot aștepta cînd îl voi părăsi pe el și pe Mama și cum, dacă voi fi deșteaptă, voi putea supraviețui și chiar să dobîndesc un prestigiu mai mare ca Bunica.

Nu știu de ce-mi spunea Cap Tare. Eram o fecioară și nu aveam, bineînțeles, o scoică.

Pictură de SABIN BALAȘA

Eram la fel de moale ca și surorile mele. El spunea că e t-o-p-i-t după mine pentru că eram tare de cap. Am acceptat vorbele lui, deși nu înțeleg nimic din ele.

Oricum, am stat în Mama încă opt anotimpuri pentru că așa a vrut el. Poate că am mai fi stat, dar cînd a venit din nou iarna, Mama a insistat ca Tata să-i taie tentaculele. El a spus că încă nu-i pregătit, că abia s-a obișnuit să vorbească cu noi (ne spunea sluggoși) și că, după ce vom pleca, nu va avea cu cine vorbi, pînă cînd vor crește ceilalți.

S-au certat, Mama s-a enervat și a vibrat: „Ieși afară!".

„Bine! Să nu crezi că nu pot fără tine!", i-a emis ca răspuns Tata. „Doar nu crezi că scoica ta este singura din lume!"

Asta a enervat-o pe Mama de a tremurat toată. Și-a deschis ieșirea și și-a chemat neamurile. Mama de dincolo de vale i-a mărturisit că pe vremea cînd Tata hoinărea sub arșița s-o-a-r-e-l-u-i, l-a chemat să trăiască alături de ea.

Atunci, Mama s-a răzgîndit. Și-a dat seama că, dacă el pleacă, prestigiul ei se va duce în favoarea celei de peste vale.

„Se pare că voi rămîne aici mai mult timp", ne-a emis Tata. Apoi: „V-ați fi gîndit voi că Mama voastră este g-e-l-o-a-s-ă?".

Viața alături de Tata era plină de termeni de aceștia, fără nici un înțeles. De cele mai multe ori nu îi explica, sau nu putea să o facă.

Mult timp după aceea Tata a tăcut. Nu voia să ne răspundă, nici nouă, nici Mamei.

În cele din urmă, Mama a început să aibă frisoane. Noi eram deja prea mari și o împovăram, așa că am ieșit.

Înainte de a părăsi pentru totdeauna scoica maternă, Mama ne-a prevenit: „Feriți-vă de mirocal!".

*

Surorile mele nu i-au dat importanță, însă pe mine m-a impresionat. Tata ne-a descris animalul și obiceiurile sale teribile. Atîta ne-a bătut la cap cu el, că am adoptat numele pe care i l-a dat Tata. A început prin a-i cere Mamei să nu ne mai sperie cu el cînd nu ascultam.

„Nu striga că vine lupul!", i-a spus el, apoi ne-a emis povestea care stă la originea acestei fraze aberante. Ne-a povestit-o în orsemay desigur, căci Mama l-ar fi blocat cu tentaculele, dacă ar fi bănuit că ne spune ceva nerațional. Așa era ea, numai ideea unei povești neadevărate o făcea să amețească de nervi.

Eu nu știu cît de neadevărate erau poveștile lui, dar mie îmi plăceau. Și eu, ca și surorile mele, am început să-i spunem ucigașului *mirocal*.

După ce am emis „Rămas bun, Mamă", am simțit tentaculele Tatălui în jurul meu și ceva umed și călduț căzînd pe mine. Mi-a emis „N-o-r-o-c, Cap Tare. Trimite-mi un mesaj din cînd în cînd. Și nu uita ce te-am învățat despre mirocal."

Am vibrat că nu voi uita și l-am părăsit cu o stare pe care nu pot să o descriu. Era o încordare nervoasă și bună și rea, dacă poți să-ți imaginezi așa ceva, scumpo.

Dar mi-a trecut, o dată cu anventura rostogolirii la vale, trecînd cu greu povîrnișul pe singurul meu picior și din nou rostogolindu-mă pe partea cealaltă. După cîteva ascensiuni greoaie, am rămas doar eu cu două surori. Celelalte și-au găsit lăcaș pe vîrfurile unor dealuri, dar eu cu cele două am hotărît că vom merge pînă cînd dăm de cele mai înalte vîrfuri.

„Unde ne facem scoica, acolo rămînem!", le-am spus și ele m-au aprobat.

Le-am condus multă vreme, pînă cînd ele au început să se plîngă că au obosit și că le e frică să nu dea de un mișcător mîncător de carne. Voiau chiar să intre în scoicile goale ale Mamelor mîncate de mirocali, ori moarte de cancer. „Haideți", le-am grăbit eu. „Nu veți avea nici un prestigiu dacă ocupați o scoică goală. Vreți să fiți pe cel mai jos nivel în orice comunitate emițătoare din cauza lenei?"

„Dar le vom resorbi pe cele vechi și le vom crește pe ale noastre mai tîrziu."

„Da? Pe cîte Mame le-ați auzit spunînd așa ceva? Și cîte au făcut-o? Ei, ce ziceți, Sluggoșilor?"

Așa se face că am continuat să urcăm. În cele din urmă, am găsit un loc convenabil, un munte cu un platou în vîrf și multe dealuri. Am început să-l urc și cînd am ajuns sus am testat emisia. Era cel mai înalt loc atins de cei din neamul nostru și am bănuit că atunci cînd voi fi mare și în putere, voi putea acoperi o arie imensă, dar alți tineri vor ocupa culmile învecinate, mult mai mici față de vîrful ales de mine.

Cum ar spune Tata, eram cea mai bună din lume, am ajuns pe culme.

*

Spre norocul meu, solul muntelui era bogat. Cilii căutători pe care i-am implantat în sol au descoperit multe feluri de minerale. Din ele îmi puteam construi o scoică imensă. Cu cît scoica este mai mare, cu atît Mama este mai mare. Iar cu cît Mama este mai mare, și emisia este mai puternică.

Între timp am detectat mulți mișcători mari, care zburau. Vulturi, așa le spunea Tata. Ar putea fi parteneri buni; cu gheare și ciocuri bine ascuțite.

Jos, în vale, se află un pîrîu. Mi-am crescut un tentacul gol pe dinăuntru sub scoarță, pînă cînd am ajuns la apă. Apoi am început să o pompez în stomacuri.

Valea avea un pămînt foarte bun. Am făcut ceea ce nimeni nu a mai făcut pînă acum, ceva ce ne-a învățat Tata. Cilii mei au căutat semințe de pomi și flori scăpate de păsări ori aduse de vînt și le-am plantat. Sub un pom fructifer am făcut o adevărată rețea de cili. Dar nu voiam să-i captez fructele, nu, aveam cu totul altceva în cap.

În timpul acesta, surorile mele s-au stabilit pe două coline mai joase. Cînd am auzit ce fac, mi-am ieșit din fire; amîndouă își făceau cochilii! Una din sticlă, cealaltă din celuloză.

„Ce faceți? Nu vă temeți de mirocal?"

„Emiți degeaba! Nu te îngriji de noi. Ne pregătim pentru iarnă și pentru nuntă, asta-i tot. Vom fi Mame atunci, și tu abia dacă o să apuci să-ți faci cochilia. Unde va fi, atunci prestigiul tău? Nimeni nu te va recepționa, pentru că vei fi fecioară și, pe deasupra și fără cochilie!"

„Cap Fragil! Cap de Lemn!"

„Cine vorbește, Cap Tare!"

Într-un fel, aveau dreptate. Eram moale, golașă și fără nici o apărare, o masă de carne expusă oricărui mișcător mîncător de carne care m-ar fi găsit. Eram o nebună amețită de plăcerea riscului. Dar mi-am extins cilii, am localizat cîteva zăcăminte și mi-am fă-

cut o carapace de fier mai mare, cred, decît cea a Bunicii. Apoi am așternut un strat de cupru deasupra, ca să nu ruginească fierul. Peste acesta, am crescut un strat osos, făcut din calciul scos din rocile calcaroase din jur. Nici nu m-am gîndit să-mi resorb tulpina copilărească și să-mi cresc una adultă, ca surorile mele. Asta se poate face mai tîrziu.

Cînd a venit toamna, mi-am terminat cochilia. Acum începea schimbarea timpului și creșterea. Am mîncat multe fructe și carne, de asemenea, de la mișcătorii pe care i-am putut captura.

Mi-am conceput structura cu un țel clar în minte. Stomacul mi l-am făcut mult mai larg și mai adînc ca de obicei. Asta nu din cauza foamei, ai să vezi mai tîrziu de ce, scumpo.

Stomacul pentru mestecat l-am făcut mult mai aproape de vîrful scoicii față de felul cum îl aveți voi pus. De fapt, i-am schimbat locul cu creierul. Tata mi-a transmis o dată că trebuie să profit de posibilitatea de a-mi plasa organele adulte unde vreau și asta și făceam. Mi-a luat ceva timp, dar la venirea iernii eram gata.

O dată cu răceala, a venit și mirocalul.

A venit așa cum vine el de obicei, mirosind cu nasul său lung, plin de antene, pe calea trasată de mineralele lăsate în urma noastră. Mirocalul își urmează nasul, oriunde l-ar duce acesta. De data aceasta l-a dus direct la sora mea, cea care și-a făcut crusta din sticlă. Bănuiam eu că ea va fi prima contactată de ucigaș. De fapt acesta este unul din motivele pentru care mi-am ales vîrful cel mai înalt. Mirocalii, de obicei, mănîncă prima cochilie întîlnită. Cînd sora Cap de Sticlă l-a detectat, a început să emită impuls după impuls.

„Ce să fac ? Ce ? Ce ?"

„Stai liniștită, surioară, și speră."

Sfatul nu era bun de nimic, dar altul nu aveam la dispoziție. Nu i-am amintit că trebuia să-și facă, la fel ca mine, o carapace triplă și să nu se grăbească și să-și piardă vremea flecărind cu alții.

Mirocalul a găsit-o și încercă să o atace pe la bază, dar ea se fixase pe o stîncă solidă, așa că nu a reușit. Nu i-a mai rămas decît să încerce să muște o bucată de sticlă, ca mostră, apoi să se retragă pentru metamorfoză. Asta i-ar fi dat surorii mele un răgaz de un anotimp, înainte ca el să se întoarcă pentru un nou atac. În timpul acesta, ar fi putut să-și facă o carapace dintr-un alt material și l-ar fi frustrat pe monstru încă un anotimp.

Dar s-a întîmplat că mirocalul acela, din nefericire pentru sora mea, a mîncat ultima oară tot o Mamă cu carapacea din sticlă, așa că avea organ specializat pentru digerarea silicaților. Unul din ele era o bilă mare, fixată la capătul unei tije lungi. Mai întîi a secretat un acid, pentru a slăbi ticla, apoi a început să lovească scoica puternic. Nu mult după prima zăpadă, a trecut de carapace și a ajuns la carne.

Emisia ei de groază mă mai urmărește încă. Trebuie însă să admit că mi-e rușine de ea ; putea măcar să-și fi pus oxizi de bor în sticlă, ar fi putut...

Ce-i asta ? Cum îndrăznești să mă întrerupi ?... Oh, bine, îți accept umilele tale scuze, dar să nu se mai întîmple, scumpo. Dacă te interesează, o să-ți descriu mai tîrziu substanțele la care Tata le spunea silicați și oxizi de bor. Dar după ce îmi termin povestea.

Să continui : Ucigașul, după ce a terminat cu Cap de Sticlă, s-a luat după miros înapoi, pînă la locul unde ne-am despărțit. Aici trebuia să aleagă între urma mea și cea a surorii mele. S-a hotărît să meargă la ea. Din nou a încercat să se strecoare sub carapace și, nereușind, a rupt o bucată din scoică.

A început să ningă. Mirocalul și-a scobit o vizuină și s-a retras în ea pentru toată iarna.

Sora Cap de Lemn și-a crescut un alt strat sub carapace. Era fericită : „Abia dacă mi-a zgîriat primul strat ! Niciodată nu mă va răpune !".

Ah, surioară, dacă l-ai fi ascultat pe Tata, în loc să te hîrjonești cu Sluggoșii... Ți-ai fi amintit ce spunea. Să fi știut că mirocalii, ca și noi, sînt deosebiți de majoritatea creaturilor. Cele mai multe ființe au funcții care depind de structura lor. Dar mirocalul, creatura asta scîrboasă, are o structură care depinde de funcțiile sale.

Nu i-am încercat nervii spunîndu-i asta. Acum, după ce a luat o bucată din caaapacea ei de celuloză, se va reforma în jurul ei. Tata mi-a transmis că unele artropode au stadii de viață care merg de la ou la larvă, apoi pupă și adult. Cînd o omidă se închide în coconul ei, pratic întregul ei corp se dizolvă, țesuturile se dezintegrează. Apoi ceva o restructurează într-o creatură complet nouă, cu funcții noi : fluturele.

Dar fluturele nu se mai metamorfozează. Mirocalul însă da. Aici seamănă cu artropodele. Cînd mușcă o bucată mică din carapacea unei Mame, se duce și doarme cu ea. Un sezon întreg, ascuns în vizuina sa, visează în jurul probei. Țesuturile i se topesc și se amestecă. Doar sistemul nervos îi rămîne intact, păstrîndu-i identitatea, memoria și intenția cu care va ieși din groapă.

Așa s-a și întîmplat. Mirocalul a ieșit din vizuină, s-a cățărat pe domul surioarei Cap de Lemn și și-a plasat un ovipozitor modificat în fisura făcută cînd a luat mostra. I-am putut urmări atacul, căci vîntul bătea deseori spre mine, și am putut mirosi chimicalele de care se folosea.

Mai întîi a înmuiat celuloza cu o soluție caustică, apoi a secretat un lichid urît mirositor, care fierbea și sfîrîia. După ce acțiunea lui a încetat, a spălat gaura lărgită cu ceva și mai caustic și a început să elimine soluția vîscoasă printr-un tub. A repetat treaba asta de mai multe ori.

În timpul acesta, bănuiesc, sora mea secreta tot mai multă celuloză, dar nu destul de repede. Meticulos, mirocalul golea orificiul. Cînd l-a lărgit destul s-a băgat în el.

Și cu asta, s-a terminat cu surioara mea...

*

Confruntarea cu mirocalul a fost lungă. Eram ocupată și am cîștigat timp cu urmele false, pe care le-am încrustat înainte de a începe să-mi ridic domul, un lucru de care surorile mele și-au bătut joc. N-au înțeles ce făceam cînd m-am întors din drum, cale de cîteva zile, și mi-am acoperit cu praf adevăratele urme. Dacă ar fi trăit, ar fi înțeles, căci mirocalul a pornit pe pista falsă.

Urma ducea spre o rîpă, unde ar fi trebuit să cadă.

Nu știu cum se face că nu s-a rănit prea rău și a urcat înapoi, apoi a mers pe urmă, pînă cînd a dat de pista reală.

Trucul cu urma falsă l-am învățat de la Tata. Păcat că nu a reușit, mi-am spus cînd monstrul a pornit drept către mine, îndepărtînd cu antenele praful și crengile cu care

mi-am acoperit incrustațiile.

Și totuși, nu disperam. Adunasem o grămadă de pietre și bolovani, pe care le-am cimentat într-o stîncă mare, fixată pe o culme. În jurul mijlocului, i-am fixat un inel de fier, care putea rula pe o șină făcută din același material. Șina ducea de la stîncă pînă la jumătatea pantei. Cînd mișcătorul a ajuns la ea și a început să urce panta, am scos cu ajutorul tentaculelor pietricelele care țineau stînca să nu se rostogolească.

Arma mea a început să coboare cu o viteză înspăimîntătoare. Sînt sigură că ar fi zdrobit mirocalul dacă acesta nu ar fi simțit șina vibrîndu-i sub nas. A sărit într-o parte și stînca a trecut pe lîngă el.

Deși m-a dezamăgit, voi păstra ideea aceasta pentru contactul cu alți mirocali. Pe viitor voi trebui să fac două șine și să trimit trei bolovani în același timp. În orice parte ar sări, monstrul își va lua porția !

Cred că s-a cam speriat, căci nu l-am mai simțit timp de cinci perioade calde după aceea. Apoi a început să urce din nou.

Aș vrea să spun că ideea cu bolovanul era a mea, nu a lui Tata. Trebuie să adaug însă că Tata, și nu Mama, a fost acela care m-a învățat să gîndesc într-un mod original. Cred că vă vibrează nervii la toate la gîndul că un biet mișcător, bun doar de mîncat, poate fi nu numai rațional, dar și să dea dovadă de multă rațiune.

Nu vreau să spun că era foarte valoros, ci doar că era diferit și eu am moștenit ceva diferit de la el.

Dar să continui. Nu aveam nimic de făcut pînă cînd mirocalul va lua o mostră din scoica mea. Nimic, doar să sper. Și speranța, din cîte am văzut eu, nu ajunge. Mișcătorul a luat o bucată din carapacea mea. Mă gîndeam că va fi satisfăcut și, după metamorfoză, va da de al doilea strat, cel de cupru. Asta îl va ține ocupat încă un anotimp. Apoi va da de fier și din nou va trebui să se retragă. Dar, pînă aici, ar trebui să se lase păgubaș și să-și caute o pradă mai ușoară.

Pe atunci nu știam că mirocalii nu se lasă păgubași și că mai sînt și foarte încăpățînați. Zile în șir a căutat să-mi pătrundă sub carapace, printr-un loc scăpat neacoperit. Acolo ar fi putut detecta toaae cele trei elemente ale cochiliei, dar nu m-am gîndit că ar fi putut fi atît de insistent.

*

În cele din urmă s-a retras. Cînd a venit vara, a ieșit din vizuină. Înainte de a mă ataca, mi-a mîncat prada, mi-a golit capcanele de mișcătorii dinăuntru, mi-a devorat cilii și tentaculul care aducea apa.

Dar cînd a scuturat fructele din pomul meu și le-a mîncat, am simțit cum mi se încordează nervii. Cu o vară înainte am transportat, prin rețeaua mea de cili subterani, o cantitate oarecare dintr-un mineral otrăvitor către pom. Cilii s-au distrus, dar am reușit astfel să alimentez rădăcinile copacului cu seleniu, așa îi spunea Tata. Mi-am crescut alți cili și am alimentat din nou copacul cu otravă, încetul cu încetul, pînă cînd a dobîndit un fel de imunitate, deși fructele sale erau pline. Spun imun, deși pomului nu-i mergea prea bine.

Trebuie să recunosc că ideea mi-a venit dintr-una din povestirile aiurite ale Tatei. Mi-a spus-o în orsemay, desigur, ca să nu o șocheze pe Mama. Era vorba acolo de o femeie mișcătoare (un concept absurd, trebuie să recunoașteți), care a foot adormită cu un m-ă-r otrăvit.

Mirocalul însă parcă n-ar fi auzit povestea. Nu a pățit nimic, doar a vomitat. După ce și-a revenit, s-a suit în vîrful carapacei mele. Mi-a rupt tija cea mare pentru emisie, și-a plasat ovopozitorul într-o fisură și a început să secrete acid.

Eram speriată. Cred că cea mai înfricoșătoare senzație este aceea să fii lipsit de posibilitatea de emisie-recepție și să nu ai habar de ceea ce se petrece în afara cochiliei. În același timp însă, mirocalul acționa după cum prevăzusem. Așa că am încercat să mă liniștesc. Știam doar că acolo va începe animalul să mă atace. Am avut atîta bătaie de cap cu organele mele. Eu încă mai așteptam să mi se umple stomacurile cu apă, pe cînd surorile mele se hrăneau deja demult. În schimb, am mîncat multe fructe și mîncare neîncălzită, care uneori îmi făcea rău. Ceea ce rămînea era bun pentru capcane, așa că n-am suferit o pierdere prea mare.

După cum știi, o dată stomacul umplut cu apă și bine izolat, lichidul începe să se încălzească de la căldura corpului nostru. Cum nu există decît pierderi minore, apa a ajuns la temperatura de fierbere.

Ei bine, ca să emit o dată și finalul acestei întîmplări, mișcătorul a perforat învelișurile cochiliei mele și a pătruns în interior să mă mănînce.

Presupun că se aștepta să dea de o Mama neajutorată, șocată în așteptarea sfîrșitului.

Dacă așa au stat lucrurile, atunci l-am dezamăgit. În partea de sus a stomacului era un iris, pe care l-am crescut după dimensiunile unui anume carnivor.

A fost o clipă cînd m-au speriat că l-am făcut prea mic. A intrat pe jumătate și s-a înțepenit. Se zvîrcolea și-mi rupea bucăți de carne. Mă durea atît de tare, încît am început să mă zvîrcolesc, de era cît pe-aci să-mi ridic cochilia. La un moment dat era să-l vomit pe canalul pe care intrase, ceea ce ar fi însemnat, desigur, sfîrșitul meu, dar am reușit să-l trag înăuntru cu o puternică mișcare convulsivă.

Irisul mi s-a închis. Nu l-aș mai fi deschis, nici dacă ar fi secretat acid. Eram hotărîtă să-l păstrez, era cel mai mare vînat prins vreodată de o Mamă.

Ah, s-a luptat, sigur că da. Apa fierbinte i-a intrat în gura deschisă și i-a invadat sacii pentru respirat. Nu putea lua o probă din lichidul fierbinte și să se metamorfozeze în jurul lui.

L-am învins și, trebuie să vă spun, a fost delicios.

Da, știu că această informație despre lupta cu monstrul merită să fie emisă în toate colțurile lumii, către toate Mamele. Dar nu uitați să adăugați că victoria aceasta se datorează, în bună parte, unui mișcător. Nu vă enervați, așa este.

De unde mi-a venit ideea să-mi pun stomacul rumegător chiar în locul unde, de obicei, atacă mirocalii ? Ei bine, ca multe altele, provine dintr-una din poveștile aiurite spuse de Tata, în orsemay. O dată, cînd o să fiu mai liberă, o să emit, dar numai după ce învățați orsemay.

Începem lecțiile chiar acum. Mai întîi...

Ce-i asta ? Ești curioasă ? Oh, bine, bine. O să-ți fac o idee despre ce înseamnă o poveste aiurită, apoi voi începe lecțiile cu nepoftita asta.

Este o poveste cu mirocali și baravali mirali murali.

În românește de CONSTANTIN COZMIUC

DIMITRIE LUPU

VIAȚA PE JUMĂTATE

Întîmplarea îl aruncase pe un teren viran de lîngă un rachetodrom de tranzit, pe o planetă nelocuită. Oamenii veneau rar pe aici, mereu grăbiți : remediau defecțiunile vehiculelor lor urlătoare, alimentau, se debarasau de conteinerele goale ori alte lucruri de prisos și alergau mai departe, mînați de timpul lor atît de perisabil.

O.R.-007 zăcu multă vreme pe acel maidan, printre tot felul de tinichele nefolositoare, deteriorîndu-se încet, dar sigur, sub meandrele climei. Timp de 174 de ore terestre îi înghețța uleiul fin pe la toate încheieturile, iar alte 174 se prăjea sub un soare demențial care-i scorojea pigmentația și aproape că-i lichefia mădularele. Prin ochii săi lenticulari, O. R. privea cerul verde-încenușat al planetei, ostil în aparență, însă orb și indiferent în fapt, și — destul de rar — cîte o frumoasă rachetă strălucitoare, plină de viață, asolizînd și plecînd de pe rachetodromul de alături.

Dar într-o zi un robot-stivuitor îi aduse pe lamele sale greoaie, aruncîndu-l peste mormanul de fiare vechi, un companion. O.R. se echilibră cu greu într-un cot și privi mogîldeața portocalie care zăcea răstignită nefiresc sub văpaia teribilei amiezi. Portocaliul, o știa din îndelungata sa experiență, era culoarea celor de la munci brute : foraje, minerit, construcții subterane și altele de acest fel. În curînd soarele avea să înnegrească frumoasa culoare portocalie, să crape derma, s-o strîngă în mici cîrlionți zgribuliți, s-o pîrjolească, s-o spulbere.

O.R. lăsă cerul în pace și își concentră atenția asupra noului sosit. Deși acesta nu făcu nici cea mai neînsemnată mișcare tot timpul cît îl observă el, O.R. înțelese totuși că i se dăduse un tovarăș viu. Viu cît și el însuși, dacă se putea spune că el mai era viu.

Tîrziu, cînd oamenii și vehiculul lor vrăjit plecaseră spre alte zări mai ospitaliere, O.R. făcu o timidă încercare de a lua legătura cu portocaliul :

— Hei ! șopti el șuierat. Hei ! Minorule, ești viu ?

— Nu cine știe ce, fu răspunsul primit pe un ton de amară ironie.

— De unde vii ?

— Alcor.

— Cum e pe acolo ?

— Ca peste tot.

Tăcură un timp. O.R. constată pentru sine că se alesese cu un coleg nu prea comunicativ.

— Ce făceai pe nava aia ? reluă el.

— Prospecțiuni geologice.

— Dar lasrongenele de pe navă ? De ce nu explorau ele ?

— Cineva trebuia să ia și probe la sol.

Discuția se întrerupse din nou. Portocaliul răspundea scurt și la obiect, însă fără chef. Soarele ardea în crucea amiezii, nemilos. O.R. reuși să se stabilească pentru cîteva secunde într-o palmă, cu capul deasupra ruginiturii care-i ținea umbră :

— Nu prea ai chef de vorbă.

— Nu.

— Dă-te la umbră, e mai bine la umbră.

— Știu și eu că-i mai bine la umbră.

— Centrul Mișcării ?

— Da.

— La mine-i de vină Centrul de Echilibrare.

x

x x

Ședeau amîndoi la umbra unui tanc în care încăpuseră cîndva cîteva zeci de tone de combustibil lichid. Tancul avea fundul mîncat de rugină, dar lor nu le păsa, se simțeau bine împreună. O. R. trudise cîteva zile în șir pînă reușise să-și pună proaspătu-i prieten la adăpost de razele sfredelitoare ale soarelui. Îl rezemase în poziție șezînd, cu spatele sprijinit de izolația rezervorului, iar el însuși se așezase alături cu fața spre cer. Își treceau vremea discutînd despre expedițiile la care luaseră parte, despre muncile pe care le făcuseră, despre... Despre oameni, în fond, oriîncotro îi duceau amintirile. Mereu și mereu despre oameni. Nu-i urau pe oameni și nici măcar nu le purtau ranchiună pentru că îi abandonaseră acolo, printre tinichele ruginite și gunoaie. Oamenii sînt atotputernici și capricioși ; niște zei cam fluieră-vînt ; pot să-ți dea viață, dar ți-o și pot lua, chiar înainte de a folosi ceva de pe urma muncii investite în tine ; la nevoie te pot transforma ori numai reprograma pentru o altă muncă ; dar pot la fel de bine și să te uite stocat în vreun depozit. Ori pot, ca în cazul lor, să te arunce la deșeuri pentru o defecțiune minoră. Se slujesc și ei de logică binară, însă într-un fel mult mai subtil, care, văzut prin prisma mașinilor, fie ele și cibernetice, nu poate fi clasificat decît capricios.

— Îi știu pe oameni, zise minerul cu o undă de regret în glas. În mina de pe Tianna, unde am lucrat 86 de ani, erau mereu cîțiva oameni. Fiii lor îmi ziceau Slims, pentru că îmi plăcea să mă joc cu ei. Cînd ajungeau și ei oameni, tot Slims îmi ziceau. Mă băteau pe umăr și-mi spuneau : Bravo, Slims bătrîne, te ții tare ! Și mă țineam tare pentru că-mi plăcea să-i aud zicîndu-mi Slims.

O.R. privea cerul verde-încenușat al planetei și nu i se mai părea atît de ostil.

— Slims e un nume peltic, zise, dar sună frumos.

x
x x

Soarele scăpătase spre orizont și o dată cu umbrele lungi sosea un răstimp de temperatură moderată, cînd metal, piatră sau materie organică se puteau simți la largul lor pe solul planetei. Era timpul cel mai bun pentru oameni și frumoasele lor vehicule. Apoi cădea întunericul cu stele tăioase de atîta ger, de-ți venea să te contracți pînă nu mai rămînea nimic din tine.

O.R. se stabiliză într-un cot și privi spre rachetodrom. Acolo forfoteau acum oamenii aceia capricioși.

— De mult n-am mai văzut o rachetă pe aici.

— Da, aprobă Slims, de mult.

— Știi ce plan am conceput ?

— Nici un plan nu-i mai bun decît propunerea mea, O.R.

— Dar nu pot accepta, Slims, nu mai insista.

— Ba poți, eu și cu Centrul de Echilibrare și fără el ..

— Un Centru de Echilibrare e mai căutat decît un Centru de Mișcare, știi prea bine. Într-o zi un om te-ar putea recupera.

— Sigur, pentru ei ar fi o joacă să ne depaneze. Numai că n-or s-o facă atîta timp cît n-o să fie rentabil. Dacă m-aș putea mișca !

O.R. căzu cu fața în jos. Îi trebui o jumătate de noapte pentru a se întoarce pe spate. Cu mișcările mici care nu-i angajau tot corpul se descurca mult mai ușor. Între timp oamenii dispăruseră în tării urmați de zgomotul puternic al vehiculului lor. Veneau și plecau după reguli care scăpau total înțelegerii celor doi roboți.

— M-am gîndit la oameni, reluă Slims după un răstimp. Odată s-a surpat o galerie, asta era pe Voltec, și a prins și doi oameni. Fiecare a rămas cu numai cîte o jumătate de viață în el, ca noi acum. Ei, ce crezi că au făcut ?

— Doar nu vrei să spui că ?...

— Ai înțeles perfect, îl întrerupse Slims. Exact asta au făcut, O.R., un om și-a reluat imediat viața normală, întreagă. Și de cîte ori îl vedeam, eu știam că și celălalt, cel care-i cedase ceva din el, e pe aproape.

x
x x

O. R. săpă o Vizuină în sol și îl cără acolo pe Slims. Slims însuși îi explicase cum trebuia să arate o astfel de locuință primitivă pentru a-l apăra de gerul năpraznic al nopților și de căldura lichefiantă a amiezilor. O.R. îi îndeplini toate indicațiile cu sfințenie. Slims procedase ca un adevărat om ; renunțase la Centrul său de Echilibrare pentru a deveni el, O.R., un robot întreg, util, la dispoziția oamenilor.

— Am să le spun oamenilor că ai procedat ca ei, Slims.

Pictură de AUREL MANOLE

RUXANDRA ADRIAN

INCURSIUNE ŞTIINŢIFICĂ

Căpitanul Uzur îşi scutură antenele cu grijă, suspină adînc şi se concentră pentru obţinerea unui nivel ceva mai ridicat energo-reactiv. Îl oboseau forţele puternice de cîmp gravitaţional al planetei. Revenirea în forma organică i se păruse infinit de dificilă.

— Se pare că se confirmă ipoteza previzioniştilor bazei de zbor!, zise Uzur, de cum îşi recăpătă aspectul obişnuit, către coechipierul său, locotenentul Ividor. Sînt condiţii suficiente pentru existenţa vieţii inteligente! Dar nu-i răspunse nimeni. Locotenentul reuşi abia într-un tîrziu să-şi reia înfăţişarea materială, organică, în urma transferului din forma energetică, propice zborului la viteze mari. Căpitanul se pregăti să-l dojenească pentru întîrziere. Dar se înduioşă cînd îl văzu tuşind din toate puterile, sprijinit pe cele şase membre ale sale, într-o poziţie penibilă.

— Ai uitat să-ţi reglezi sistemul respirator, spuse Uzur, puţin dispreţuitor.

Ividor dădu amărît din cap.

— Atmosfera este sută la sută oxigen, îl ajută căpitanul.

După ce tînărul coleg îşi reveni, se ridică pe cele două picioare posterioare şi se scuză pentru neîndemînare.

Porniră să cerceteze noua lume.

Înaintînd, atmosfera devenea tot mai puţin apăsătoare, cîmpul electromagnetic al mediului slăbind după fiecare salt. Deodată, după un scurt moment de imponderabilitate, nimeriră într-o cu totul altă compoziţie atmosferică. De data aceasta tuşeau amîndoi. Le vîjîia capul.

— Sută la sută hidrogen!, gemu Uzur spre Ividor, ca informaţie ajutătoare, pentru că mai tînărul său coechipier părea că-şi dă sufletul în urma dereglării sistemului respirator.

Îşi reveniră.

— Dacă aş fi fost mai atent, aş fi putut preveni acest şoc neplăcut, bolborosi morocănos căpitanul.

— Nu înţeleg de ce am trecut atît de repede la forma corpusculară. Este mult mai relaxantă forma energetică, mai ales pe o planetă străină...

Locotenentul se simţea foarte obosit.

— Nu avem prea mult timp la dispoziţie, îi răspunse scurt Uzur.

Sensibilitatea şi inteligenţa li se ridicau la aproape de zece ori mai mult în această formă, materială, faţă de cea energetică, pentru că numai astfel puteau dispune în totalitate de moştenirile genetice ale neamului lor, al omatilor.

— Parcă am trece dintr-o moleculă de gaz în alta, spuse căpitanul.

Nu mai întîlnise un asemenea fenomen în nici una dintre expediţiile lui interplanetare, şi doar avea o bogată experienţă cosmică.

— Vînturi polarizate magnetic?, sugeră locotenentul.

— Vax! Vînturile ar fi fost percepute de cilii laterali.

Cercetară solul cu o sondă laser de mică adîncime. Sub un strat negru, lucios, începea un strat de adîncime mare, pe care l-au presupus ca fiind adevărata scoarţă a planetei.

— Materia este organizată molecular, ca şi pe Omat. Dar este o planetă a uriaşilor. Moleculele sînt cît un continent de-al nostru, atomii cît o casă, electronii şi protonii cît nişte scaune, iar mezonii şi pozitronii cît nişte seminţe!, concluzionă; poetic, locotenentul.

— Acesta va fi un mare inconvenient cînd vom dori să ne înţelegem cu inteligenţii acestei planete, spuse Uzur pe un ton preocupat, ceea ce îl făcu pe Ividor să se strîmbe nemulţumit la gîndul că „bătrînul" iar îşi dădea importanţă cu răspunderea pe care o purta în această expediţie.

Brusc, solul deveni alb. Cu aceeaşi structură, dar alb. Era separat de cel negru printr-o linie de demarcaţie. Pentru cei doi era evident că acest strat superficial era realizarea unei specii inteligente, folosind mijloace tehnice medii.

Văzură cum un corp imens, negru, se apropie de ei. Veni din văzduh, urmînd o traiectorie deloc ezitantă, şi se aşeză destul de aproape de ei. Rămase neclintită. Spaima îi paraliză complet. Lăsarea monstrului pe sol se făcuse cu un zgomot înfiorător, parcă un munte întreg se surpase, cutremurul făcîndu-i să salte în aer ca pe o trambulină. Dimensiunile monstrului întreceau orice închipuire. Nu i se vedea nici un capăt. Le depăşea cu mult limita vizibilităţii.

Locotenentul aproape leşinase de frică. Uzur, încă buimăcit, se precipită îngrijorat spre el. Acesta se răsturnase pe inelul posterior într-o poziţie nespus de ridicolă, antenele răsucindu-i-se dezorientate în toate direcţiile şi, pe deasupra, cu pistolul laser tremurîndu-i în membrul drept anterior.

— Locotenent Ividor, ce faci cu pistolul?, îi strigă Uzur enervat. Şcolile astea moderne numai aşa vă învaţă: cum sînteţi în pericol, buf, trageţi repede un fascicul în orice ţintă mobilă din jur, mormăi el nemulţumit.

Ruşinat, Ividor îşi fixă pistolul la prima centură abdominală. Apoi îl urmă pe şeful său, care se apropiase hotărît de corpul negru picat din cer.

îl cercetară cu atenție. Era format dintr-un material asemănător stratului prefabricat pe care se aflau. Își reglară unul dintre sistemele motrice de ridicare de care dispuneau și se înălțară cu o viteză medie, potrivită cercetării monstrului negru. Acesta era complet nemișcat. Forma corpului semăna uluitor cu a unui locuitor al planetei Omat. Dar nu avea membre ! Nici un fel de brațe nu reușiră să-i identifice, cu toate că-i dădură ocol de mai multe ori.

— Permiteți o sugestie, căpitane !, sparse Ividor tăcerea, după un timp. Sîntem în fața unei ființe inteligente. Îmi pun capul că e așa. Celulele mele senzitive percep, în atmosferă, fluxuri energetice perfect dinamice, într-o continuă interconectare, ceea ce nu se explică decît printr-o comunicare între forme inteligente de viață. Liniile cîmpurilor lor bioenergetice există peste tot în această zonă, și după analiza frecvențelor de undă îmi dau seama că ocupă o suprafață considerabilă.

— Observațiile tale sînt corecte, aprobă laconic Uzur.

Studiară apoi excrescența din vîrful corpului, pe care o echivalară așa-numitului „cap".

— Dar celulele lui nu au funcții metabolice.

— Poate este îmbrăcat cu un fel de armură, de strat protector rudimentar...

Deodată monstrul își luă zborul, ridicîndu-se în aer cu un vîjîit puternic, și-l pierdură din ochi. Antenele trecură pe regim de locație și cei doi îl regăsiră repede. Zgomotele necontenite din jur îi oboseau din ce în ce mai mult, consumîndu-le în exces fondul energetic protector contra poluării de orice fel.

— Nu m-a sesizat, remarcă Uzur. Nu ne poate percepe.

— Ne sînt mult inferiori.

Îi studiară postamentul, care părea că ține loc de aparat locomotor și care, fiind atît de rudimentar, putea explica, într-un fel, nivelul lor redus de dezvoltare.

— A trecut aproape complet unitateatimp alocată excursiei, îi atrase atenția Uzur colegului său. Pregătește-te de plecare ! În curînd voi da semnalul de start.

— Să mai stăm cîteva clipe. Nu simți că s-a accelerat circulația fotonică pe direcția vectorilor cîmpului comunicativ între cei care se află undeva, în preajma noastră ?

— Ba da. Fie !

— Păcat că nu avem la noi aparatele de extindere a vizibilității. Poate am fi văzut mai mulți indivizi asemănători ăstuia.

În curînd, schimbul energetic din spațiu atinse un nivel greu de suportat pentru sistemele senzoriale sensibile ale celor doi navigatori. Brusc irupse în aer un zgomot puternic, care depășea cu mult foșnetele, huruiturile sau cutremurele de pînă atunci.

— Ăăăă !, se auzi un glas tunător care le zdruncină iremediabil sistemul nervos.

Își reglară în grabă celulele acustice pentru decodificare și traducere în propriul limbaj.

— Nebunul dă șah la rege ! / Și după o pauză în care ecoul se reverberă parcă în fiecare fibră a corpurilor lor fragile : / Mattt !

— Sînt curios ce semnificație o să găsească băieții acestor cuvinte, spuse căpitanul încîntat. Avem o grămadă de material documentar, zîmbi el cu satisfacție.

Nici de data aceasta nu vor lipsi felicitările la întoarcerea acasă. Dădu semnalul de plecare. Curînd, două forme de energie asemenea unor cuante străbătură atmosfera Terrei spre cosmos, neobservate de nimeni, dar foarte mulțumite de ele însele.

LUCIAN MERIȘCA

ZIUA CÎND VOR VENI EXTRATERESTRII

Iată, EI au venit, sînt aici, ne-au demonstrat că viteza luminii a fost într-un fel depășită și, tot așa, noțiunea de război al lumilor ; am făcut „troc" de idei, i-am învățat să colecționeze timbre și, în schimb, ne-au învățat cum să telurgizăm materia și să creăm energie din nimic, ne-au arătat sculpturile lor vii și noi le-am organizat o expoziție cu Brâncuși și Calder, ne-am învățat reciproc limbile — care astăzi se predau și în grădinițe —, ne-au umplut magazinele de **gadget**-urile lor minunate și noi le-am exportat aprozare și vînzători și gulii, de care habar n-aveau ; ba chiar, acum, nu ne mai indignăm cînd fiicele noastre se întorc în zori de la petrecerile studenților exterri, dar un singur lucru, **noi**, nu le putem ierta : succesul imens de care s-au bucurat în librăriile pămîntene, în dauna vînzării cărților **noastre**, romanele **lor** S.F. !

ISAC ASIMOV

GREȘEALA

— Întocmai, zise dr. Phineas Welch, celebrul savant, pot aduce în prezent spiritele celor morți.

Scott Robertson, tînărul profesor de literatură engleză al colegiului, zîmbi și spuse :

— Chiar așa, dr. Welch?

— Vorbesc serios, zise savantul. Privi în dreapta și în stînga pentru a fi sigur că nu-i aude nimeni. Și nu numai spiritele. Le-aduc în prezent și trupurile.

— N-aș fi crezut că așa ceva este posibil, spuse profesorul de literatură engleză.

— De ce nu ? E doar o problemă de transfer temporal.

— A, vreți să spuneți călătorie temporală, zise profesorul. Dar asta-i destul de — hm — neobișnuit.

— Nu și dacă știi cum se realizează.

— Atunci spuneți-mi cum se realizează, dr. Welch.

— Asta nu pot să-ți spun. Dar să știi că am adus în prezent destui oameni. Pe Arhimede, pe Newton, pe Galileo. Sărmanii !

— De ce, nu le-a plăcut aici ?, întrebă profesorul. Cred c-ar fi trebuit să fie fascinați de știința noastră modernă.

— A, dar au fost fascinați, zise savantul. Au fost. Dar nu pentru mult timp.

— Din ce cauză ?

— Nu s-au putut obișnui cu modul nostru de viață. S-au simțit extrem de singuri și de înfricoșați. Am fost nevoit să-i trimit înapoi.

— Ce păcat !

— Da, încuviință savantul. Niște minți extraordinare, dar nu și flexibile. Nu și universale. Așa că am încercat cu Shakespeare.

— CE ?, răcni Robertson.

— Nu răcni, băiete, zise Welch. E indecent.

— Spuneți că l-ați adus în prezent pe William Shakespeare ?

— Întocmai. Aveam nevoie de cineva cu o minte universală. De cineva care să înțeleagă destul de bine oamenii pentru a putea trăi printre ei la sute de ani după propriul său timp. Shakespeare era cel mai indicat. I-am obținut și semnătura. Ca suvenir, desigur.

— O aveți la dv. ?, întrebă profesorul, nerăbdător.

— Chiar aici. Savantul se scotoci în buzunarele de la vestă. A, uite-o.

Dr. Welch îi înmînă profesorului o bucățică de carton subțire. Pe o parte a cartonului erau tipărite cuvintele : „L. Klein & Fiii, articole de menaj angro". Pe cealaltă parte se înșiruiau, într-un scris încîlcit, doar două cuvinte :

WILLIAM
SHAKESPEARE

— Spuneți-mi, zise Robertson, cum arăta ?

— Nu chiar ca în tablouri. Chel și cu o mustață urîtă. Bineînțeles, am făcut tot ce-mi stătea în putință ca să-l mulțumesc. I-am spus că noi îi apreciem foarte mult piesele, care încă se mai joacă. De fapt, i-am spus că, după părerea noastră, ele constituie cele mai strălucite exemple de literatură în limba engleză, și poate în orice altă limbă.

— Foarte bine. Foarte bine !, exclamă profesorul.

— I-am spus că s-au scris volume întregi de comentarii pe marginea pieselor lui. Firește că a vrut să vadă și el cărțile, drept care i-am făcut rost de cîteva de la bibliotecă.

— Și ?, întrebă profesorul.

— A, a rămas uluit. Sigur, a avut ceva dificultăți cu expresiile curente și referirile la evenimentele de după anul 1600, dar, cu ajutorul meu, pînă la urmă s-a descurcat. Săracul ! Nu cred să se fi așteptat vreodată ca scrierile lui să se bucure de atîta atenție. Zicea întruna : „Dumnezeule mare !"

Savantul se opri cîteva clipe. Apoi continuă :

— Și i-am mai spus că noi ținem și cursuri despre opera lui Shakespeare.

— Eu însumi țin un astfel de curs, zise profesorul de literatură engleză.

— Știu, spuse Welch. Eu l-am înscris la cursul tău seral intitulat „Introducere în opera lui Shakespeare". Niciodată nu am văzut un om mai nerăbdător decît sărmanul Will ca să afle ce gîndesc oamenii despre el. Unde mai pui că s-a dovedit și foarte silitor pe toată durata cursului.

— William Shakespeare a fost unul din studenții mei ?, strigă Robertson. Nu-i venea să creadă. Era imposibil. Sau nu era ? Parcă-și aducea aminte de un ins chel, cu un fel ciudat de a vorbi.

— Nu l-am înscris cu numele lui adevărat, desigur, zise dr. Welch. N-are importanță ce nume a folosit. A fost o greșeală, asta-i tot. O mare greșeală. Sărmanul de el.

— De ce a fost o greșeală ?, întreabă Robertson. Ce s-a întîmplat ?

— A trebuit să-l trimit înapoi, în propriul său timp, spuse Welch cu tristețe. Rușinea a fost prea mare ca s-o poată îndura.

— Despre ce rușine vorbiți ?, șopti profesorul, răgușit.

Dr. Welch îl privi lung.

— Ce rușine ? Păi, stimate colega, l-ai trîntit la examen !

Traducere de
PETRU IAMANDI

ARTHUR C. CLARKE

Întîlnire cu RAMA

Pictură de AUREL MANOLE

INTÎLNIRE RATATĂ CU RAMA

Unul dintre cele mai interesante romane scrise de Arthur Clarke rămîne, fără îndoială, „Intîlnirea cu Rama". Subiectul romanului — o intîlnire ratată cu o civilizație extraterestră — a constituit, pentru perioada în care a apărut lucrarea, o abordare extrem de originală și insolită. Într-un fel a constituit un șoc pentru iubitorul de literatură SF, să se întîlnească cu un astfel de punct de vedere într-o perioadă în care posibilul contact cu alte civilizații era descris extrem de explicit și de regulă prin exploatarea posibilei (și de ce nu probabilei) agresivități a unei lumi care întrecîndu-ne pe plan tehnologic își propune să ne extermine pentru a ne lua locul. Reflexul unei asfel de mentalități era adînc înrădăcinat în perioada postbelică (și chiar în cea interbelică) astfel încît un mod nou, realmente singular de a pune problema a fost acut resimțit de către cititor și de criticul literar, iar reacțiile la operă au fost extrem de diverse. În definitiv poate că am accepta dacă nu o bună înțelegere măcar o confruntare cît de dură, dar în nici un caz o ignorare totală. Obișnuiți să ne considerăm a avea un statut aparte, de superioritate în lumea vie din sistemul nostru solar, nu ne putem împăca cu gîndul că alții, mult deasupra noastră ca inteligență și performanțe tehnologice ne-ar aplica tratamentul pe care noi îl acordăm furnicilor, spre exemplu.

Desigur, un astfel de subiect ce ar apărea acum la noi, nu ar avea succesul, sau nu ar trezi interesul de care s-a bucurat la vremea respectivă, mai ales că am beneficiat între timp de o lucrare mai recentă, cu un subiect de același calibru, considerată o capodoperă — am numit „Picnic la marginea drumului" de Arcadii și Boris Strugatki, apărută în ediția 1985 a Almanahului Anticipația. Dar „Intîlnire cu Rama" — ne-am gîndit — încă merită să fie cunoscută de cititorii români care au fost privați, din diverse considerente, de cunoașterea marilor capodopere al genului. În 1989 în sumarul acestei ediții a almanahului Anticipația figura romanul „Intîlnirea cu Rama", inclus pe baza unei acceptări verbale a scriitorului Arthur Clarke, care a ținut să transmită cititorilor noștri, precum și scriitorilor români de SF, cele mai calde salutări. Cum almanahul a traversat, după '89, o adevărată aventură a însăși existenței sale, a venit un moment — neplăcut și dureros — în care, din partea unei firme particulare care deținea prin contact dreptul la copyright, am fost somați să renunțăm la roman. O parte din almanah era tipărită (inclusiv coperta interioară a romanului) și nu puteam să ne batem joc de hîrtia consumată. Am lăsat așadar coperta ca un semn de aducere aminte al intenției noastre inițiale și ca o invitație pentru lectura acestui roman. Rămîne să vedm dacă interlocutorii noștri vor reuși să satisfacă dorința iubitorilor de SF în condiții decente, și la un preț accesibil, astfel încît actul de cultură să rămînă cu încărcătura de generozitate care l-a caracterizat dintotdeauna. Mă tem însă că în perioada actuală și în cea imediat următoare, cultura, privită ca o afacere care poate fi uneori foarte rentabilă va fi pervertită și redusă fie la o exploatare nemiloasă a celor care au obișnuința (viciul) de a citi LITERATURĂ, fie la cultivarea unor genuri pseudoliterar extrem de periculoase prin imoralitate, dar care pentru moment găsesc o piață largă de desfacere.

Viitorul ne va consemna dacă am avut temeiuri justificate. Pînă atunci vom aștepta cu interes și curiozitate apariția romanului „Intîlnire cu Rama", apariție ratată în actuala ediție a almanahului.

I. ALBESCU

JOHN WYNDHAM

O SIMPLĂ ÎNTÎMPLARE

Zgomotul unei mașini frînînd pe pietriș îl făcu pe doctorul Harshom să se uite la ceas. Închise carnetul în care tocmai scria și aștepta. Numai decît, Stephens deschise ușa anunțînd:

— Domnul Trafford, sir.

Doctorul se ridică și îl privi cu atenție pe tînărul care tocmai intra. Domnul Colin Trafford se dovedi a fi prezentabil, puțin trecut de treizeci de ani, cu un păr ușor ondulat, era proaspăt bărbierit și purta un costum de tweed bine croit și pantofi asortați. Arăta destul de agreabil, dar nu distins. Ai fi putut ușor întîlni într-o singură zi treizeci sau patruzeci de tineri foarte asemănători. Dar cînd priveai mai de aproape, cum privea doctorul acum, se vedeau semne de oboseală, mărturii ale unei neliniști în expresie și în jurul ochilor, o încăpățînare încordată în conturul buzelor.

Dădură mîna.

— Veți fi avut un drum lung, zise doctorul. Presupun că ați vrea să beți ceva. Cina e abia peste o jumătate de oră.

Tînărul acceptă, se așeză și zise:

— E amabil din partea dumneavoastră că m-ați invitat aici, doctore Harshom.

— Nu tocmai din altruism. E mai convenabil să comunici prin viu grai decît să corespondezi. În plus, sînt curios din fire, domnule Trafford, și recent pensionat dintr-o ocupație rurală foarte monotonă, așa că, în rarele ocazii cînd prind un fir de mister, curiozitatea mă împinge irezistibil să-l urmez.

Se așeză și el.

— Mister?, repetă tînărul.

— Mister.

Colin luă o înghițitură de whisky.

— Întrebările mele ar fi putut veni de la... mă rog, orice avocat consultant.

— Dar dumneavoastră nu sînteți avocat, domnule Trafford.

— Nu, recunoscu el, nu sînt.

— Dar aveți un motiv foarte presant pentru investigațiile dumneavoastră. Deci iată misterul: ce motiv imperios vă împinge să faceți cercetări asupra unei persoane de a cărei existență dumneavoastră însivă păreți nesigur și despre care Somerset House nu deține nici o evidență?

Atenția tînărului sporea cu fiecare cuvînt al interlocutorului.

— De unde știu? Simplu: pentru că numai în această situație primul pas ar fi fost o investigație. Dacă ați fi găsit un certificat de nastere, n-ați mai fi urmat aceeași cale. De fapt, numai o persoană ciudat de hotărîtă ar fi persistat în căutarea cuiva care nu are existență oficială. Așa că mi-am spus: cînd această insistență în fața rațiunii mi se va adresa voi încerca să rezolv misterul.

— Vreți să spuneți că ați gîndit asta înainte de a fi primit scrisoarea mea?

— Dragul meu domn, Harshom nu este un nume comun — o neobișnuită deformare a lui Harvesthome, dacă te interesează — și, într-adevăr, n-am auzit încă de un Harshom care să nu fie legat, într-un mod determinabil, de ceilalți. Iar noi, mai mult sau mai puțin, continuăm să păstrăm legăturile. Așa încît apariția unui tînăr total necunoscut oricăruia dintre noi, dar care ne asaltează pe rînd cu întrebările lui privitoare la un neidentificabil Harshom, ne-a stîrnit firesc, zic eu, interesul, întrucît se părea că eu însumi sînt undeva în coada listei dumitale de priorități am hotărît să fac cîteva cercetări pe cont propriu. Am...

— Dar de ce v-ați considera în coada vreunei liste?, îl întrerupse Colin Trafford.

— Pentru că ești, evident, un om metodic. În cazul de față pe considerente geografice ți-ai început investigațiile cu Harshomii din Central London și te-ai deplasat spre exterior pînă cînd, acum, ai ajuns în Herefordshire. În acest moment, pe lista dumitale mai ai doar doi Harshomi mai îndepărtați de punctul de plecare: Peter, jos în călciiul Cornwallului, și Harold, la cîteva mile de Durham, așa e?

Colin clătină aprobativ din cap, cu o umbră de reținere.

— Așa e.

Doctorul Harshom zîmbi, ușor plin de sine.

— Cred și eu. Este...

Tînărul îl întrerupse din nou:

— Cînd mi-ați răspuns la scrisoare, m-ați invitat aici, dar ați ignorat întrebările.

— E adevărat. Dar ți-am răspuns acum, insistînd asupra faptului că persoana pe care o cauți nu numai că nu există, dar nici nu a existat vreodată.

— Dar, dacă răspunsul vă satisface, atunci de ce m-ați mai invitat?

— Pentru că... — și se opri al auzul unui sunet.

— Dragul meu domn, Harshom nu este un nume de gong. Fir-ar să fie, Phillips nu admite mai mult de zece minute pentru spălat pe mîini. Hai să-ți arăt camera dumitale și continuăm la cină.

Ceva mai tîrziu, cu supa în față, reluă:

— M-ai întrebat de ce te-am invitat aici. Răspunsul ar putea fi că, din moment ce te simți îndreptățit să fii curios în privința unei ipotetice rude de-a mea, mă consider și eu nu mai puțin îndreptățit să fiu curios în ce privește motivele care îți determină curiozitatea. Sîntem chit, cum se spune.

— Îndoielnic, replică domnul Trafford după puțină gîndire. Să vă intere-

sați de motivele mele n-ar fi, recunosc, nerezonabil dacă ați ști că persoana există, dar, din moment ce mă asigurați că ea nu există, chestiunea devine, desigur, pur academică.

— Interesul meu chiar este academic, dragă prietene, dar nu mai puțin real. Cred că m-ai înțelege mai bine dacă ți-aș expune problema așa cum apare ea din punctul meu de vedere.

Trafford clătină aprobator din cap. Doctorul continuă:

— Ei bine, iată care este situația: cu vreo șapte sau opt luni în urmă, un tînăr necunoscut vreunuia dintre noi, începe o serie de demersuri către rudele mele. Ce îl interesează, susține el, e să obțină adresa sau orice informație care i-ar putea pune pe urmele unei anumite Lady Ottilie Harshom. Aceasta, crede el, s-ar fi născut în 1928, deși data ar putea fi și cu cîțiva ani mai devreme sau mai tîrziu, și e posibil, bineînțeles, să-și fi schimbat numele prin căsătorie. Tonul optimist al primelor sale scrisori sugerează că, după părerea lui, problema se va rezolva ușor; dar cum Harshomii eșează pe rînd în a identifica subiectul cercetărilor sale, devine tot mai puțin încrezător, dar nu mai puțin hotărît. Cu una sau două ocazii, află de existența unor tinere doamne Harshom, nici una dintre ele pe nume Ottilie, dar se interesează și de acestea cu atenție. Să fie oare din cauză că e nesigur de numele mic, ca și de mai toate celelalte în ceea ce o privește? Dar se pare că nici una dintre acestea nu-i îndeplinește condițiile, căci continuă să insiste. Confruntat cu un insucces evident, persistența lui în a nu lăsa nici un coltișor Harshom nerăscolit începe să frizeze nerezonabilul. E oare un excentric, cu o obsesie ciudată?

Și totuși, după toate aparențele, este — era, cel puțin, pînă în primăvara lui 1953 — un tînăr perfect normal. Numele întreg este Colin Wayland Trafford. S-a născut în 1921, în Solihull, ca fiu al unui avocat; înscris în 1934 la cursurile Școlii Chartowe; înrolat în 1939; trecut în rezervă cu gradul de căpitan în 1945; continuă studiile la Cambridge; licențiat în fizică în 1949; angajat la Electro-Physical Industries în același an în serviciul administrativ; căsătorit cu Della Stevens în 1950; văduv în 1951; rănit într-un accident în cursul unei demonstrații de laborator într-una din primele luni ale lui 1953; petrece primele cinci săptămîni de după accident în St. Merryn's Hospital; își începe primele demersuri pe lîngă membrii familiei Harshom pentru informații privind o anume Ottilie Harshom care la o lună după ieșirea din spital.

Colin Trafford rosti sec:

— Sînteți foarte bine informat, doctore Harshom.

Doctorul ridică ușor din umeri.

— Propriile dumitale informații despre familia noastră trebuie să fi devenit, pînă în acest moment, aproape exhaustive. De ce te-ar deranja că unul dintre noi știe cîte ceva despre dumneata?

Colin nu răspunse, își plecă privirea și păru că studiază fața de masă. Doctorul continuă:

— Așa că mi-am spus: nu cumva are o obsesie? Răspunsul părea să fie afirmativ și anume din martie anul trecut. Anterior acestei perioade se pare că nu au existat nici un fel de cercetări privitoare la domnișoara Ottilie Harshom.

Cînd am ajuns în acest punct, am început să simt că sînt pe cale să descopăr un mister mai ciudat decît mă așteptasem.

Făcu o pauză.

— As vrea să te întreb, domnule Trafford, ai cunoscut vreodată numele Ottilie Harshom înainte de ianuarie trecut?

Tînărul ezită, apoi răspunse stînjenit:

— Cine ar putea răspunde la o asemenea întrebare? Întîlnești pretutindeni mii de nume; unele se fixează în minte, altele pătrund, se pare, în subconștient, altele trec aparent neobservate. Nu există un răspuns.

— Poate că nu. Dar avem de-a face cu ciudata situație în care, înainte de ianuarie, Ottilie Harshom nu figura pe harta dumitale mentale, dar, din martie, fără măcar a avea existență obiectivă, o domină. Așa că mă întreb: ce s-a întîmplat între ianuarie și martie?

Ei bine, practic medicina. Am cîteva relații și știu să trag concluzii din fapte brute. Într-o zi de la sfîrșitul lui ianuarie ai fost invitat, împreună cu alți cîțiva, să asiști la o experiență demonstrativă într-unul din laboratoarele Companiei. Nu mi s-au dat detalii și, oricum, mă îndoiesc că le-aș fi înțeles — atmosfera e atît de rarefiată în jurul speculațiilor fizicii moderne — dar am dedus că în timpul acestei demonstrații ceva a mers anapoda. S-a produs o explozie sau o implozie sau poate cîțiva atomi zgîndăriți, au fost cuprinși de pandalii, oricum a fost dezastru: un om ucis pe loc, altul mort mai tîrziu, cîțiva răniți. Dumneata însuți n-ai fost grav rănit, te-ai ales numai cu cîteva tăieturi și julituri, nimic serios, dar ai fost scos din circulație, scos de-a binelea...

Ai fost, într-adevăr, atît de complet scos din circulație încît ai zăcut inconștient timp de 24 de zile.

Iar cînd, în cele din urmă, ți-ai revenit, prezentai simptomele unei contuzii considerabile, mai puternice, se pare, decît ar fi fost de așteptat la un pacient de vîrsta și constituția dumitale, și ți s-au administrat sedative. Noaptea următoare ai dormit agitat și ai dat semne de epuizare mentală. Concret, chemai încontinuu pe cineva cu numele Ottilie.

Spitalul a întreprins toate cercetările posibile, dar niment dintre prietenii și rudele dumitale nu cunoștea vreo persoană cu acest nume care să aibă vreo legătură cu dumneata.

Ai început să-ți revii, dar era evident că ceva îți stătea pe suflet; ai refuzat să destăinui despre ce e vorba. L-ai întrebat, însă, pe unul din doctori dacă ți-ar putea pune secretara să caute numele Ottilie Harshom în toate cărțile de telefon. Știrea că nu poate fi găsită te-a deprimat. Cu toate acestea, n-ai mai ridicat problema — cel puțin așa mi s-a spus

— pînă la ieșirea din spital, cînd ai început s-o cauți pe această Ottilie Harshom, căutare în care persiști în ciuda rezultatelor complet negative.

Deci: ce se poate deduce de aici? Se opri pentru a-și privi oaspetele pe deasupra mesei, cu sprînceana stîngă ridicată.

— Că sînteți mult mai bine informat decît credeam, zise Colin neîncurajator. Dacă aș fi fost pacientul dumneavoastră, aceste cercetări ar fi fost justificate, dar, din moment ce nu sînt și n-am nici cea mai mică intenție să vă cer o consultație profesională, le consider indiscrete și poate chiar împotriva eticii.

Dacă se așteptase să-și vadă gazda ieșindu-și din fire, atunci era dezamăgit, căci doctorul continua să-l privească doar cu detașare interesată.

— Nu sînt încă în întregime convins că n-ar trebui să fii pacientul cuiva, veni răspunsul. Cu toate acestea, dă-mi voie să-ți explic de ce tocmai eu, dintre toți Harshomii, m-am simțit îndemnat spre aceste investigații; poate așa le vei considera mai puțin nepotrivite. Dar voi începe prin a te preveni împotriva falselor speranțe. Trebuie să înțelegi că Ottilie Harshom pe care o cauți **nu există și nu a existat.** Asta-i sigur. Și totuși **există** un aspect al problemei care m-a lăsat perplex și pe care nu mă pot hotărî să-l elimin ca pe o coincidență. Vezi dumneata, numele Ottilie Harshom nu mi-e cu totul străin. Nu — își ridică mîna —, îți repet, fără false speranțe. Ottilie Harshom **nu există**, dar a existat, sau, mai bine zis, au existat două Ottilie Harshom.

Iritarea lui Colin Trafford dispăruse complet. Puțin aplecat înainte, își privea cu atenție interlocutorul.

— Dar — sublinie doctorul — asta a fost demult. Cea dintîi a fost bunica mea; născută în 1832, s-a măritat cu bunicul Harshom în 1861 și a murit în 1866. Cealaltă a fost sora mea; biata de ea, s-a născut în 1884 și a murit în 1890...

Se opri din nou. Colin nu scoase nici o vorbă.

— Sînt singurul supraviețuitor al acestei ramuri a familiei, așa încît nu e chiar surprinzător că ceilalți au uitat că a existat vreodată un asemenea nume în familie, însă cînd am aflat de cercetările dumitale mi-am spus: aici ceva nu e-n regulă. Ottilie nu e cel mai rar dintre nume, dar în orice clasament al popularității s-ar situa undeva jos de tot; iar Harshom este un nume rar. Șansele împotriva alăturării acestor nume din simplă întîmplare trebuie să fie un număr astronomic, ceva atît de imens încît nu pot crede că este întîmplare. Undeva trebuie să existeo legătură, o cauză...

Așa că m-am hotărît să încerc să aflu de ce acest tînăr Trafford să fi nimerit tocmai această improbabilă conjuncție de nume și, se pare, să fi căpătat și obsesia ei. Te-ar deranja să-mi dai o mînă de ajutor?

Colin continua să-l privească tăcut.

— Taci? Foarte bine. Cînd am reușit să adun toate informațiile disponibile, concluzia pe care am fost nevoit s-o trag a fost următoarea: că, drept rezultat al accidentului, ai trecut printr-un fel de experiență traumatică, o experiență de o intensitate considerabilă, ca și de o neobișnuită calitate. Intensitatea se poate deduce din fixația de scop rezultată; calitatea neobișnuită — parțial din starea pronunțată de confuzie în care ți-ai revenit din inconștiență și parțial din consecvența cu care negi orice amintire din momentul accidentului pînă cînd te-ai trezit.

Deci, dacă a existat într-adevăr un gol în memorie, de ce te-ai trezit într-o asemenea stare de confuzie? Trebuie să existe ceva amintiri care s-o fi provocat. Iar dacă a fost doar ceva foarte asemănător cu imaginile obișnuite de vis, de ce refuzul acesta de a vorbi despre ele? Trebuie să fi existat, deci, vreo experiență de mare importanță personală în care numele Ottilie Harshom a fost un element cu adevărat remarcabil.

Ei bine, domnule Trafford, e bun raționamentul? E validă concluzia? Dă-mi voie să-ți sugerez, ca medic, că asemenea lucruri sînt o povară care ar trebui împărtășită.

Colin meditâ puțin timp, dar, cum tot nu se hotăra să vorbească, doctorul adăugă:

— Ești aproape de capătul drumului, știi asta. Doar doi Harshomi mai sînt pe listă, și te asigur că nu te vor putea ajuta. Și-atunci?

Colin zise cu o voce plată:

— Cred că aveți dreptate. Ar trebui să știți. Cu toate acestea, vreau să-i văd și pe ei. Trebuie să existe ceva, vreun fir... Nu pot neglija nici cea mai mică posibilitate... Mi-am făcut oarecari speranțe cînd m-ați invitat aici; știam că ați avut o familie...

— Am avut, zise doctorul încetișor. Fiul meu, Malcolm, a fost ucis într-o cursă la Brooklands în 1927. Era necăsătorit. Fiica mea s-a măritat, dar n-a avut copii. A murit în timpul unui raid asupra Londrei în 1941... Au fost ultimii din familie... Clătină încet din cap.

— Îmi pare rău, zise Colin. Apoi adăugă: Aș putea să văd o fotografie a fiicei dumneavoastră?

— Nu era din generația care te interesează.

— Îmi dau seama, și totuși...

— Foarte bine, cînd ne întoarcem în salon. Deocamdată, nu mi-ai spus încă ce părere ai despre raționamentul meu.

— A, a fost bun.

— Dar tot n-ai chef să vorbești. Ei bine, eu am. Și pot merge chiar mai departe: experiența aceasta, a dumitale, nu se poate să fi fost de natură a-ți crea sentimentul de rușine sau dezgust, căci ai fi încercat s-o sublimezi într-un fel sau altul, ceea ce, în mod evident, n-ai făcut. Deci este foarte probabil ca la originea tăcerii dumitale să stea teama ceva te face să-ți fie frică să vorbești despre întîmplare. Mă bucur că nu te temi s-o privești în față; deci teama ține de consecințele comunicării ei, consecințe repercutabile probabil asupra altcuiva dar mult mai probabil asupra dumitale însuți.

Colin continuă un moment să-l privească inexpresiv, apoi se relaxă puțin și se sprijini de spetează scaunului. Pentru prima dată zîmbi ușor.

— Pînă la urmă aici trebuia să ajungem, nu-i așa, doctore? Dar, nu vă supărați că v-o spun, ce raționament prusac, greoi, cînd lucrurile sînt, de fapt, atît de simple. Totul se reduce la atît de puțin... dacă cineva, oricine, pretinde că a suferit o experiență dincolo de toate experiențele obișnuite, asta atrage după sine, nu-i așa?, că într-un fel sau altul, nu este o persoană tocmai normală. În cazul acesta, nu se mai poate conta pe respectivul că va reacționa într-o situație dată așa cum ar face-o un om normal; iar, dacă reacțiile îi pot fi anormale, se mai poate avea cu adevărat încredere în el? Poate că da, firește, dar n-ar fi mai sigur să transferi răspunderile în mîinile cuiva aflat deasupra oricărei îndoieli? E bine să nu riști. Așa că e dat la o parte și nereușita lui la pasul respectiv nu trece neobservată. Un început de eșec, un mic nor, de dubiu și risc, începe să planeze asupra lui; e difuz, prea inconsistent pentru a-l putea împrăștia, și totuși aruncă o umbră slabă, dar persistentă.

Cred că nu există ceea ce se numește om normal, deși e răspîndită părerea că ar trebui să existe. Orice organizație are o idee proprie despre „omul care ne trebuie", considerat normal pentru scopurile sale. Așa că toți de acolo încearcă, mai mult sau mai puțin, să i se conformeze și oricine se depărtează, chiar infim, fie în viața publică, fie în cea particulară, de la tipul uman respectiv, o face în detrimentul propriei cariere. E vorba, cum spuneați dumneavoastră, de teama de urmările asupra mea; și cum spuneam eu, e foarte simplu.

— Destul de adevărat, recunoscu doctorul. Dar n-ai luat măsuri să maschezi consecințele experienței, faptul că o cauți înnebunit pe Ottilie Harshom.

— Nici n-am nevoie. Ce-ar putea fi mai normal și liniștitor decît „un bărbat caută o femeie"? Am inventat o poveste care i-a satisfăcut pe toți prietenii curioși și chiar pe cîțiva Harshomi.

— Cred și eu, din moment ce nici unul dintre ei n-a realizat „coincidența" din alăturarea lui „Ottilie" cu „Harshom". Eu, însă, da.

Se opri și așteptă un comentariu din partea lui Colin Trafford; cum acesta nu zicea nimic, continuă:

— Uite, băiete. Toată afacerea asta îți stă pe suflet. Nu sîntem aici decît noi doi și eu n-am nici o legătură, de nici un fel, cu firma la care lucrezi. Profesia mea ar trebui să constituie o garanție suficientă pentru confidențele dumitale, dar, dacă dorești, îți pot oferi garanții suplimentare. Ți-ar face bine să te descarci, și aș vrea să pătrund și eu misterul pînă la capăt.

Colin clătină din cap.

— N-o să înțelegeți. Chiar dacă v-aș spune, asta n-ar face decît să vă dezorienteze și mai tare, ca pe mine.

— Două capete sînt mai mult decît unul singur. Putem încerca, zise doctorul și așteptă.

Colin se gîndi iar, cîteva clipe, apoi își ridică privirea și o înfruntă cu fermitate pe a doctorului.

— Foarte bine. Eu am încercat, veți încerca și dumneavoastră. Dar mai întîi aș vrea să văd o fotografie a fiicei dumneavoastră. Aveți vreuna făcută în jurul vîrstei de 25 de ani?

Se ridicară de la masă și se întoarseră în salon. Doctorul îi invită cu un gest să ia loc pe scaun și traversă camera pînă la scrinul din colț. Scoase un mic teanc de fotografii înrămate și le privi pe rînd. Alese trei dintre ele, le studie gînditor cîteva secunde, apoi i le întinse lui Colin. În timp ce acesta le cerceta, își făcu de lucru turnîndu-și coniac dintr-o sticlă de cristal.

Colin își ridică privirea.

— Nu. Și totuși ar fi ceva... Acoperi cu mîna părți ale portretului. Ceva din linia și forma ochilor, dar nu tocmai. Poate fruntea, dar e greu de spus cu coafura asta... Mai studie puțin fotografiile și le restituî.

— Vă mulțumesc pentru permisiunea de a le vedea.

Doctorul mai luă o fotografie și i-o înmînă:

— Acesta a fost fiul meu, Malcolm.

Imaginea înfățișa un tînăr cu o cască prinsă în cutele rizînd rezemat de caroseria unei mașini înțesate de țevi de eșapament.

— Ținea mult la mașină, zise doctorul, dar era prea rapidă pentru pista aia veche. A trecut prin parapet și s-a oprit într-un copac.

Luă înapoi fotografia îngălbenită și-i întinse lui Colin un pahar cu coniac. O vreme tăcură amîndoi; Colin își rotea paharul în mînă, în cele din urmă, gustă din coniac, apoi, imediat, își aprinse o țigară.

— Foarte bine, am să-ncerc să vă povestesc. Mai întîi am să vă spun ce s-a întîmplat; fie că a fost subiectiv, fie că nu, pentru mine s-a întîmplat; implicațiile și toate celelalte le putem discuta mai tîrziu, dacă vreți.

— Bine, acceptă doctorul. Dar spune-mi acum: începem din momentul accidentului sau a mai existat ceva relevant și înainte?

— Nu, zise Colin Trafford, într-adevăr acolo începe povestea.

Era o zi ca oricare alta. Toți și toate erau la locul lor, doar demonstrația asta era un eveniment ceva mai deosebit. Despre ce era vorba nu e secretul meu și, din cîte știu, e neesențial. Ne-am strîns cu toții în jurul aparatului; Deakin, care răspundea de experiment, a apăsat un contact. Ceva a început să vuiască, apoi să bîzîie, ca un motor mergînd din ce în ce mai repede. Bîzîitul a devenit țiuit; o secundă sau două, cînd am fost în apropierea pragului de audibilitate, am simțit o durere ascuțită, apoi ușurare pentru că se terminase și era din nou liniște. Îl priveam pe Deakin supraveghindu-și comenzile, cu degetele încordate deasupra contactelor, cînd, chiar în timp ce-mi întorceam privirea înapoi spre demonstrație, s-a produs un fulger. N am auzit și n-am simțit nimic; doar acea strălucire albă, orbitoare... Apoi nimic, doar negru... Auzeam oameni țipînd și vocea unei femei ce striga... striga... striga...

Mă simteam strivit de o mare greutate. Am deschis ochii și o durere ascuțită mi-a pătruns în cap. Luptîndu-mă cu greutatea ce mă apăsa, am descoperit că se datora cîtorva oameni căzuți peste mine; i-am împins pe vreo doi de-o parte și m-am ridicat în capul oaselor. În jur mai zăceau cîțiva, iar alții tocmai își reveneau. Doi-trei pași mai la stînga, am văzut un cauciuc imens; am privit și mai departe și am descoperit că aparținea unui omnibuz, un omnibuz care, din poziția în care mă aflam, părea să se înalțe ca un zgîrie-nor și, în plus, înclinat și gata să cadă peste mine. Asta m-a făcut să mă ridic imediat și, în timp ce o făceam, am apucat-o și pe tînăra care zăcea întinsă peste picioarele mele și am tîrît-o într-un loc mai sigur. Era de o paloare cadaverică și își pierduse cunoștința.

Am privit în jur. Nu mi-a fost greu să-mi dau seama ce se întîmplase: omnibuzul, care probabil că circula cu viteză cam mare, scăpase, dintr-un motiv sau altul, de sub control, intrase pe trotuarul aglomerat și apoi în vitrina unui magazin. Partea din față a punții superioare se izbise de clădire și de acolo se auzeau țipetele. Cîțiva încă mai zăceau pe caldarîm, o femeie abia mișca, un bărbat gemea, alți doi sau trei erau total nemișcați. Trei firișoare de sînge șerpuiau încet pe trotuar printre cioburile de sticlă. Tot traficul se oprise și am zărit cîteva căști de polițist plutind prin mulțime în direcția noastră.

Mi-am mișcat mîinile și picioarele, încercîndu-le. Funcționau foarte bine și fără pic de durere. Dar eram buimac, iar în cap simțeam o pulsație. Cînd am dus mîna la ceafă am descoperit un loc dureros acolo unde probabil primisem o lovitură, în occipitul stîng.

Polițiștii au ieșit din mulțime. Unul dintre ei a început să-i împingă înapoi pe cei care stăteau și căscau gura la noi, celălalt s-a ocupat de accidentații de pe caldarîm. A apărut și un al treilea, care s-a urcat în omnibuz, pe punțea superioară, ca să vadă ce e cu strigătele care veneau de-acolo.

Încercînd să-mi învîng amețeala, am privit în jur mai departe. Eram în Regent Street, puțin mai sus de Piccadilly Circus; fereastra spartă aparținea magazinului lui Austin Reed. Am aruncat încă o privire înspre omnibuz. Era evident înclinat, dar nici un pericol să se prăbușească pentru că era bine împănat în deschiderea ferestrei pînă la un metru de cuvîntul „General" din litere aurii strălucind pe fondul stacojiu.

În acel moment mi-am dat seama că eram cam în plus și că, dacă mă mai învîrteam mult pe-acolo, aveam să fiu înșfăcat ca martor, nu că m-aș fi dat înapoi, credeți-mă, dacă ar fi ajutat pe cineva, dar asta ar fi fost reacția mea obișnuită, în timp ce — am realizat brusc și cu acuitate — împrejurările acelea nu erau deloc obișnuite. În primul rînd, nu aveam cunoștință de nimic în afară de urmări, iar în al doilea rînd, ce căutam, de fapt, acolo? La un moment dat asistam la o experiență demonstrativă în Watford pentru ca în clipa următoare să mă trezesc în altă parte. Cum dracu' ajunsesem în Regent Street?

Mi-am croit ușurel drum prin mulțime, apoi dincolo de ea, am traversat strada în zigzag printre mașinile blocate de oprirea traficului și m-am îndreptat către Café Royal, aflată ceva mai jos.

Mi s-a părut că locul se schimbase întrucîtva de cînd fusesem ultima dată pe-acolo, cu cîțiva ani înainte, dar ce mă interesa era să găsesc barul, iar asta am reușit fără dificultate.

— Un coniac dublu cu puțin sifon, i-am spus barmanului.

Mi l-a dat și mi-a trimis și sifonul alunecînd pe tejghea. Am scos banii din buzunar: doar ceva mărunțiș și o monedă mică de argint, așa că trebuia să scot portofelul.

— Jumătate de coroană* sir, mi-a spus barmanul de parcă ar fi vrut să-mi economisească o bancnotă.

Am clipit neîncrezător. Și totuși o spusese. I-am pus pe tejghea trei șilingi și a părut mulțumit.

Am turnat sifon în coniac, apoi am luat o înghițitură bine venită. Tocmai puneam paharul jos, cînd mi-am zărit imaginea în oglinda din spatele barului...

Am purtat într-o vreme mustață; am avut-o cînd m-am întors din armată, dar mă hotărîsem să scap de ea o dată cu plecarea la Cambridge. Acum, însă, era la locul ei, mai puțin luxuriantă poate, dar renăscută. Am ridicat mîna și am pipăit-o: nu era o iluzie și nu era nici falsă. Aproape simultan am observat și costumul. E adevărat, purtasem, cu ani în urmă, un costum foarte asemănător; nu era rău deloc și, totuși, nu tocmai genul de vestimentație pe care-l obișnuiesc cei din administrație la E.P.I...

Aveam senzația că plutesc; am luat încă o înghițitură de coniac și mi-am căutat, cu mișcări cam nesigure, țigările. Pachetul pe care l-am scos din buzunar era neobișnuit — ați auzit vreodată de „Mariner", scoase de Player? Nu? Nici eu, dar am scos una și am aprins-o cu un chibrit cam tremurător. Senzația de ameteală, în loc să scadă, se accentua, și încă rapid...

Am căutat în buzunarul interior. Nici urmă de vreun portofel. Ar fi trebuit să fie acolo, dar probabil că mi-l subtilizase o mînă iute din mulțimea din jurul autobuzului. Am scotocit prin celelalte buzunare: un stilou, o legătură de chei, cîteva chitanțe de la Harrods, un carnet cu cecuri adresate filialei Knights bride a Băncii Westminster, Banca, da, era în regulă, dar de ce Knightsbridge cînd locuiesc în Hampstead?...

Încercînd să văd de unde pot apuca lucrurile am început să recapitulez cele întîmplate din momentul cînd am deschis ochii descoperind omnibuzul deasupra mea. Imaginea era foarte vie; îmi aminteam exact cum mă holbasem în sus la amenințarea stacojie pe care cuvîntul acela aurit, „General", lucea puternic — da, în aurul strălucitor —, numai că, știți bine, cine-a mai văzut „General" pe omnibuzele londoneze din 1933, cînd a

* Coroană — monedă de 5 șilingi.

fost înlocuit de „London Transport"?

Mă simțeam deja puțin năuc, așa că am aruncat o privire prin bar, de jur împrejur, după ceva care să mă ajute să-mi vin în fire. Am observat pe o masă un ziar uitat de cineva; m-am dus să-l iau, dar am avut grijă să nu-l privesc pînă n-am fost din nou pe taburetul meu, apoi am inspirat adînc și m-am uitat pe prima pagină. Reacția a fost de consternare: tot spațiul era ocupat de un singur afiș de reclamă. Am găsit, totuși, și ceva oarecum liniștitor, căci pe manșetă scria: „Daily Mail, Londra, miercuri, 27 ianuarie 1954"; era, cel puțin, ziua care trebuia — cea pentru care stabilisem demonstrația de la laboratoare.

Am deschis la pagina din mijloc și am citit: „Tulburări la Delhi. Astăzi a avut loc una din cele mai mari demonstrații de nesupunere civilă din India de pînă acum, cerînd eliberarea neîntîrziată din închisoare a lui Nehru. Orașul este paralizat încă de la primele ore ale dimineții...". Apoi privirea mi-a fost atrasă de un articol dintr-o coloană alăturată: „Ca răspuns la interpelarea venită din primul rînd al opoziției, Primul Ministru, domnul Butler, a asigurat Camera că Guvernul acordă o deosebită atenție...". Cam amețit, am privit manșeta paginii: data coincidea cu cea de pe prima pagină, 27 ianuarie 1954, dar, chiar sub ea, era o fotografie cu comentariul: „Scenă din spectacolul de aseară de la Laughton Theatre cu «Doamna e îndrăgostită». Doamna Amanda Coward joacă rolul principal în ultima piesă muzicală a tatălui său. „Doamna e îndrăgostită» a fost terminată cu doar cîteva zile înainte de moartea lui Noel Coward în august trecut. Iar la sfîrșitul reprezentației domnul Ivor Novello, regizorul piesei, a adus un mișcător omagiu memoriei acestuia".

Ar fi citit din nou, cu atenție. Apoi, ca să mă asigur că e adevărat, m-am uitat din nou în jur la cei de la mesele vecine, la mobilă, la barman, la sticle: toate erau convingător de reale.

Am lăsat ziarul din mînă și mi-am terminat coniacul. Mi-ar fi prins bine încă un pahar, dar ar fi fost penibil ca, fără portofel asupra mea, barmanul să se răzgîndească în privința prețului modest. Am aruncat o privire la ceas: încă o surpriză! Aveam un ceas frumos, de aur, cu curea din piele de crocodil și limbile indicînd 12:30, dar nu-l mai văzusem niciodată. L-am scos și am descoperit cîteva litere gravate pe spate: „C, pentru totdeauna O, 10. X. 50". Asta m-a izbit puțin, căci 1950 era anul în care mă căsătorisem — deși nu în octombrie și nu cu cineva pe nume O. Numele soției mele fusese Delia. Mi-am pus din nou ceasul la mînă, cu mișcări mecanice, și am plecat.

Interludiul și coniacul îmi făcuseră bine. Cînd am pășit iar în Regent Street mă simțeam mai puțin butmac (deși, dacă distincția nu e prea subtilă încă și mai nedumerit) și aproape că nu mă mai durea capul, încît am fost în stare să acord mai multă atenție lumii din jur.

La prima vedere, Piccadilly Circus lăsa impresia că totul e ca de obicei; și totuși ceva îmi spunea că nu toate erau în regulă. După un timp am realizat că era vorba de pietoni și de mașini. Surprinzător de mulți bărbați, ca și femei purtau haine ponosite, iar florăresele de sub statuia lui Eros păreau niște legături de zdrențe. Însă femeile care nu arătau îmbrăcate sărăcăcios m-au uluit complet: aproape fără excepție, aveau pălării ca niște platouri de treizeci de centimetri legănîndu-se pe vîrful capului, iar rochiile le erau lungi pînă aproape de glezne și purtate pe sub haine de blană. Lăsau impresia că erau îmbrăcate, în plină zi, ca pentru seară. Pantofii ascuțiți, supraornamentați, cu tocuri subțiri, erau de-a dreptul hidoși. Cred că orice modă „ultimul răcnet" pare ridicolă dacă o întîlnești pe neașteptate, da așa ceva nu poți păți sau, cel puțin, nu pățise nimeni pînă la mine... Cu excepția datei din ziarul acela, totul mă făcea să mă simt cam ca Rap van Winkle trezit din morți... Mașinile erau și ele ciudate; păreau curios de înalte, mici și lipsite de efectele ieftine obișnuite, iar cînd am privit cu atenție n-am reușit să identific cu adevărat nici o marcă în afara cîtorva inconfundabile Rolls.

Pe cînd stăteam așa și mă holbam curios, o doamnă cu o pălărie ca un platou și o haină de blană care îi venea bine se postă lîngă mine și mi se adresă cu „scumpule" într-un mod oarecum sinistru. M-am hotărît s-o iau din loc în direcția Piccadilly. În drum, m-am uitat vizavi către biserica St. James: ultima dată cînd o văzusem, cu două zile înainte, era îmbrăcată în schelărie, iar în grădină un gard de panouri cerea sprijinul cetățenilor la strîngerea fondurilor pentru reconstrucție; dar acum toate dispăruseră și biserica arăta de parcă nu fusese niciodată bombardată. Am traversat strada ca s-o privesc de aproape și am fost încă și mai impresionat de minunile pe care le făcuse restaurarea.

După alți cîțiva metri în fața vitrinei lui Hatchard, m-am oprit să-i studiez conținutul. Cîteva cărți purtau numele unor autori cunoscuți: Priestley, C. S. Lewis, Bertrand Russel, T. S. Eliot și alții, dar am recunoscut foarte puține titluri. Apoi, jos în față, privirea mi-a fost furată de o carte cu coperta pe fond roz: „Ziua tineră a vieții", roman de Colin Trafford. M-am holbat la ea, probabil cu gura căscată. Știți, am avut odată ambiții în sensul ăsta. Dacă n-ar fi fost războiul, poate că mi-aș fi luat licența în Arte și mi-aș fi încercat talentul la scris. Așa, însă, lucrurile au luat o altă întorsătură: la regiment, un prieten m-a convins să mă răzgîndesc în favoarea științei, iar mai tîrziu mi-a căzut o slujbă la E.P.I. Iată de ce mi-a trebuit mai mult de un minut ca să-mi revin după coincidența de a-mi vedea numele pe copertă și după ce mi-am revenit, curiozitatea mai era încă suficient de puternică încît să mă poarte în librărie.

Înăuntru am găsit pe o masă un teanc cu jumătate de duzină de exemplare. L-am luat pe cel de deasupra și l-am deschis. Numele era scris cu litere destul de mari pe prima pagină, iar în stînga am văzut o listă cu alte șapte titluri sub „de aceeași autor". N-am recunoscut editura, dar pe verso scria: „Prima ediție apărută în 1954".

Am întors cartea și era cît p-aci s-o scap din mîini. Pe spate avea fotografia autorului: eram eu, fără îndoială, și cu mustață... Simțeam că mi se clatină pdeaua sub picioare.

Apoi, de undeva din spate, am auzit o voce care-mi suna cunoscut.

— Salut, Narcis! Stimulăm vînzarea, nu-i așa? Cum merge?

— Martin, am exclamat. Nu țineam minte să fi fost vreodată mai bucuros că am întîlnit pe cineva. Martin! Nu ne-am mai văzut de... cînd a fost ultima oară?

— O, cel puțin trei zile, bătrîne, mi-a răspuns cu o figură puțin mirată.

Trei zile!? Mă întîlneam deseori cu Martin Falls la studii la Cambridge, dar, de cînd terminasem, ne văzusem doar accidental, de vreo două ori, iar ultima dată fusese cu doi ani în urmă. Dar l-am lăsat să continue.

— Ce-ai zice de o gustărică, dacă nu ești reținut?

Nici asta nu era în regulă. De ani de zile nu mai auzisem pe cineva spunînd „o gustărică". Cu toate acestea, mi-am impus să mă simt ca și cum toate ar fi fost firești.

— Bine, i-am zis, dar va trebui să plătești tu. Mi-au șterpelit portofelul.

Își plescăi limba.

— Sper că n-aveai prea mulți bani în el. Oricum, putem merge la club; o să-ți accepte un ceo.

Am pus la loc, în teanc, cartea pe care o mai țineam încă în mînă și am ieșit.

— Ce ciudat, a zis Martin, tocmai am dat nas în nas cu Tommy, Tommy Westhouse. Spumega, era nebun de furie pe agentul lui american. Îți mai amintești chestia aia grozavă a lui — „Trandafirul plin de spini" — un fel de „Ben Hur o întîlnește pe Cleopatra și mai apare și marchizul de Sade"? Ei, se pare că agentul ăsta... A continuat să bată cîmpii cu o poveste anecdotică, pe teme profesionale, plină de nume care pentru mine nu însemnau nimic, și a ținut-o așa cîteva străzi, pînă aproape de Pall Mall.

La sfîrșit a adăugat:

— Nu mi-ai spus cum merge cu „Ziua tînără a vieții". Aud că e în curs de epuizare; am citit cum Suplimentul Literar te dojenește în glumă. Eu încă n-am apucat s-o citesc, am prea multe pe cap.

Am ales calea cea mai ușoară, un răspuns evaziv. Era mai la îndemînă decît să încerc să înțeleg, așa încît i-am spus că lucrurile mergeau cum mă așteptasem.

Cînd, în cele din urmă, am ajuns, clubul s-a dovedit a fi Savage. Nu sînt membru, dar portarul m-a salutat spunîndu-mi pe nume de parcă aș fi avut obiceiul să trec în fiecare zi pe-acolo.

— Una mică la repezeală, a sugerat Martin, apoi mergem pe la George și rezolvăm cu cecul tău.

Mă cam îndoiam în privința asta, dar pînă la urmă a mers bine. În timpul dejunului am făcut tot posibilul să mă țin tare. Eram în situația ciudată de acum — e adevărat, inversată, dar principiul rămîne valabil: dacă lucrurile sînt prea ciudate, celorlalți le e mai ușor să te creadă țicnit decît să te ajute, așa că mai bine salvezi aparențele.

Mă tem că nu m-am descurcat foarte bine. De cîteva ori l-am surprins pe Martin, privindu-mă cu o expresie perplexă. O dată m-a și întrebat:

— Bătrîne, ești sigur că te simți bine?

Dar punctul culminant n-a s-a produs pînă cînd, în fața platoului cu brînză, a întins mîna stîngă după un fir de țelină. Iar cînd a întins mîna am observat inelul de aur cu pecete de pe degetul mic și asta m-a împins dincolo de prudența pe care mi-o propusesem; căci, vedeți, Martin nu are degetul mic de la mîna stîngă și nici al treilea deget: le-a lăsat pe amîndouă undeva pe lîngă Rin, în 1945...

— Dumnezeule!, am exclamat.

Din cine știe ce motiv, ultima descoperire îmi sfredelea mintea mai mult decît toate celelalte de pînă atunci.

S-a întors cu fața spre mine.

— Ce dracu' se-ntîmplă, omule? Ești alb ca varul.

— Mîna ta...

A privit curios la mînă, apoi spre mine și mai curios.

— Mie mi se pare în regulă, a zis, cu ochii puțin îngustați.

— Dar... dar ți-ai pierdut ultimele două degete... în război.

Sprîncenele i s-au ridicat și pe frunte i-au apărut mici cute. Mi-a răspuns cu amabilitate exagerată:

— Le-ai cam amestecat, nu-i așa, bătrîne? Ce naiba, războiul se terminase de mult cînd m-am născut eu.

Imediat după asta totul e... mă rog, puțin confuz, iar cînd mi-am revenit îmi amintesc că zăceam într-un fotoliu imens, cu Martin așezat alături, spunîndu-mi:

— Așa că ascultă-mă pe mine, amice. După masă fă binișor un drum la vraci Trebuie să fi încasat o lovitură mai serioasă decît crezi. Ce lucru ciudat și creierul... niciodată nu ești suficient de precaut. Ei, și-acum mă tem că trebuie să plec. O întîlnire. Dar nu amîna ce ți-am spus; e riscant. Și ține-mă la curent.

Apoi a plecat, iar eu am rămas tolănit în fotoliu. Destul de ciudat, mă simțeam mult mai mult eu însumi decît în momentul cînd mă trezisem pe caldarîm în Regent Street. Era de parcă cea mai puternică zguduitură de pînă atunci mă scuturase din amorțeală și-mi pusese din nou în mișcare rotițele minții... Eram bucuros că scăpasem de Martin și, din nou, în stare să gîndesc...

Am privit în jur holul hotelului. Cum v-am spus, nu sînt membru și nu cunoșteam locul destul de bine încît să fiu sigur de detalii, dar mi se părea că aranjamentul era puțin diferit față de ultima dată cînd îl văzusem, ca și mocheta și cîteva din corpurile de iluminat.

Erau puțini pe-acolo. Doi conversau într-un colț, trei moțăiau, alți doi citeau ziarele; nimeni nu mă băga în seamă. M-am îndreptat către masa periodicelor și mi-am ales un New Statesman datat 22 ianuarie 1954. Editorialul de pe prima pagină pleda pentru naționalizarea transporturilor ca prim pas către a pune mijloacele de producție în mîinile poporului și a lichida astfel șomajul. Era în toate acestea un aer nostalgic. Am întors pagina și am dat de cîteva articole ce m-au nedumerit prin lipsa lor de context. M-am bucurat să-l găsesc pe Critic și am observat că printre lucrurile care-l îngrijorau în mod deosebit se numărau niște cercetări experimentale ce se desfășurau în Germania. Obiectiile lui erau, se pare, împărtășite de cîțiva eminenți oameni de știință căci, din moment ce puțini se mai îndoiau că fisiunea nucleară era o posibilitate teoretică, metodele de control propuse erau inadecvate. S-ar fi putut foarte bine produce o reacție în lanț soldată cu un dezastru de proporții cosmice. Un consorțiu, incluzînd nume faimoase din domeniul artei, ca și altele, ilustre, din cel al științei, era pe cale să se formeze pentru a cere Ligii Națiunilor să protesteze către guvernul german, în numele umanității, împotriva cercetărilor nechibzuite...

Măi, să fie!...

Simțind cum îmi revine încrederea în mine, m-am așezat și am meditat. Treptat, slab la început, o rază de lumină a început să se ivească... Nimic despre cum sau de ce — nici acum n-am o teorie validă în privința asta —, ci despre ce era posibil să se fi întîmplat.

Era ceva vag, stîrnit, probabil, de gîndul că acel neutron cu comportare aleatoare fusese, știam, într-un set de împrejurări, capturat de un atom de uraniu, dar, în alte împrejurări, se pare că nu.

Și aici, bineînțeles, ajungeai la Einstein și la relativitate, care, cum știți, neagă posibilitatea determinării absolute a mișcării și, prin urmare, conduce la ideea continuum-ului spațio-temporal cvadridimensional. Ei bine, atunci, din moment ce nu poți determina deplasările factorilor în continuum, orice model de mișcare trebuie să fie iluzoriu, iar consecințe determinabile nu pot exista. Cu toate acestea, acolo unde factorii sînt foarte asemănători — sînt compuși din atomi similari în relații aproximativ aceleași cu continuum-ul, ca să spunem așa — ai putea foarte bine să obții consecințele similare. N-ar fi nicidecum identice, bineînțeles, căci atunci ar fi posibilă determinarea mișcării. Dar ar fi foarte asemănătoare și analizabile în termenii Teoriei Speciale a lui Einstein și ar putea fi determinate mai profund prin seturi de factori foarte asemănători. Cu alte cuvinte, deși punctul infinit care ar fi un moment în 1954 trebuie să apară în continuum, el există numai în raport cu fiecare observator și pare să aibă o existență similară în raport cu anumite grupuri închise de observatori. Și totuși, din moment ce oricare doi observatori nu pot fi identici — adică aceleași observator —, fiecare din ei trebuie să perceapă un trecut, prezent și viitor diferite de cele percepute de oricare altul; prin urmare, cea ce percepe provine numai din factorii raportului său cu continuum-ul și există numai pentru el.

Astfel am început să înțeleg că ce se întîmplase trebuie să fie următoarele: într-un fel sau altul — pe care nu-s în stare să-l apuc de nicăieri — am fost oarecum translatat în poziția unui observator diferit, unul al cărui unghi de vedere era, după anumite criterii, foarte asemănător cu al meu și totuși suficient de diferit încît să conțină raporturi și, deci, realități nepercepute de mine. Cu alte cuvinte, acesta trebuie să fi trăit într-o lume reală numai pentru el — așa cum eu trăiesc într-o lume reală numai pentru mine — pînă cînd a intervenit această ciudată inversare care să mă paseze pe mine în postura de a observa lumea lui cu, bineînțeles, trecutul și viitorul ei, în locul celei cu care eram obișnuit.

Nu uitați că, deși, dacă te gîndești, ipoteza pare simplă, desigur că n-am prins-o dintr-o dată în forma asta, ci mi-am croit drum suficient de aproape de relația observator-existență încît să conchid că, orice ar fi mers aiurea, propria mea minte era, mai mult sau mai puțin, în regulă. Adevăratul necaz părea să fie că se găsea într-un loc nepotrivit și primea mesaje care nu-mi erau destinate; un receptor conectat întîmplător la circuitul nepotrivit.

Ei, și asta nu-i deloc bine, de fapt e rău; dar e, totuși, o situație preferabilă unui receptor defect. Iar această înțelegere m-a remontat puțin.

Am rămas acolo o bună bucată de vreme, încercînd să-mi clarific totul și întrebîndu-mă ce aveam de făcut, pînă cînd am dat gata pachetul de țigări „Mariner". Atunci m-am dus la telefon.

Întîi am format numărul de la Electro-Physical Industries. Nimic. I-am căutat în cartea de telefon și am găsit un cu totul alt număr, cu alt prefix. Am format noul număr.

— Interior unu trei trei, i-am spus fetei de la centrală și apoi, gîndindu-mă mai bine, am numit secția mea.

— A, vreți interior cinci nouă, mi-a zis centralista.

Cînd a răspuns cineva, am cerut:

— Aș vrea să vorbesc cu domnul Colin Trafford.

— Îmi pare rău, dar n-avem pe nimeni cu acest nume în secție.

Înapoi în centrală.

— Îmi pare rău, a zis și fata, după o lungă pauză, nu găsesc numele pe lista personalului nostru.

Am închis. Deci, evident, nu eram angajat al lui E.P.I. M-am gîndit un moment, apoi am format numărul meu din Hampstead. A răspuns imediat:

— Transcendental. Centuri și corsete, a anunțat mărei și am pus receptorul în furcă.

Mi-a dat prin minte să mă caut în cartea de telefon. Eram acolo, bine-mersi: „Trafford Colin W., 54 Hogarth Court, Duchess Gardens. SW7. SLOane 67021." Am încercat așa. La celălalt capăt, telefo-

nul a sunat și a tot sunat...

Am ieșit din cabină întrebîndu-mă ce să fac în continuare. Era o senzație extrem de stranie să fii lipsit de orice îndrumare, mai degrabă de parcă ai fi fost pe neașteptate aruncat într-un oraș străin fără măcar o cameră de hotel ca bază, și parcă era și mai rău că orașul era străin doar în cîteva amănunte minore și personale.

După alte reflecții, am hotărît că cel mai ușor m-aș fi pus la adăpost făcînd ceea ce acest Colin Trafford ar fi fost de așteptat să facă în mod normal. Dacă n-avea de lucru la E.P.I., avea cel puțin o casă unde să se retragă...

Hogart Court era un bloc drăguț, cu mochete elastice și, în hol, cu aranjamente florale iluminate — cunoașteți genul — dar, pentru moment, fără vreun portar prin apropiere, așa că m-am dus direct la lift. Clădirea nepărînd suficient de mare încît să conțină 55 de apartamente, am mizat pe faptul că cinci înseamnă etajul cinci și, cum era de așteptat, cînd am ieșit, am descoperit numărul 54 pe ușa din fața mea. Am scos legătura de chei, am încercat-o pe cea care părea mai nimerită și s-a potrivit.

Înăuntru am dat peste un mic hol. Nimic distinctiv — vopsea albă, tapet cu model discret, mochetă cafenie, o măsuță de serviciu cu un telefon și cîteva fiori într-o vază sub o oglindă drăguță în ramă aurită, un scaun de serviciu netapițat. Din hol pornea lateral un coridor cu mai multe uși. M-am oprit.

— Bună, am spus de încercare. Apoi puțin mai tare: Bună! E cineva acasă?

Nu mi-a răspuns nici o voce, nici un zgomot. Am închis ușa în urma mea. Și-acum? Păi pe toți dracii eram — sînt — Colin Trafford eu însumi! Mi-am scos pardesiul. Nici un cuier în care să-l atîrn. La o nouă încercare am descoperit dulapul de haine, deja cu cîteva vesminte bărbătești și de damă plus o pereche de șosoni de damă... Am adăugat și pardesiul meu.

Am hotărît să descopăr geografia locului și să văd cum arăta de fapt casa mea.

Ei bine, cred că nu doriți un inventar, dar era un apartament drăguț și mai mare decît crezusem la început.

Era bine mobilat și aranjat, nici extravagant, nici cu zgîrcenie. Dovedea și gust, deși nu era gustul meu — dar ce e gustul? Ori un spirit al epocii ori o selecție rafinată dintr-o modă. Mi-am dat seama că acum era vorba de a doua variantă, dar moda îmi părea ciudată și, astfel, lipsită de atractivitate...

Bucătăria era interesantă. Am văzut un frigider, dar nu și mașină de spălat vase, chiuvetă cu o singură cuvă, dar lipseau stelajul pentru farfurii și capacele laminate, un prăjitor electric cu aspect demodat, o cutie cu praf de săpun, nici un fel de detergenți sintetici, un ciudat panou de iluminare în plafon, cam de un metru pătrat, nici un mixer...

Sufrageria era gratioasă, cu fotolii confortabile. Nimic fusiform. Un aparat mare de radio, cam excesiv ornat, fără FM pe scală, din nou iluminare prin panouri în plafon și, pe etajere, cîteva obiecte cubiste ca niște cutii de sticlă pentru bomboane. Nici urmă de televizor.

Am dat o raită prin toată casa. Un dormitor feminin, dar nu împopoțonat, cu două paturi identice alăturate; baia în alb, pardosită cu plăci de ceramică; un dormitor de rezervă cu un mic pat dublu și așa mai departe. Dar abia încăperea de la capătul culoarului, un fel de cameră de studiu, mi-a stîrnit cu adevărat interesul. Un perete numai rafturi cu cărți din care cîteva cele mai vechi, îmi erau cunoscute, iar celelalte nu. Un scaun cu spetează, un altul mai mic. În fața ferestrei, un birou masiv, acoperit cu piele, avînd o vedere panoramică cu arborii goliși din Gardens, coperișurile de desubt și mult cer. Pe birou, o mașină de scris acoperită, o lampă ajustabilă, cîteva mape din care ieșeau neglijent foi de hîrtie, o cutie cu țigări, o scrumieră de metal goală și curată și o fotografie într-o ramă îmbrăcată în piele.

Am privit cu atenție fotografia: un studiu încîntător. Femeia să tot fi avut 24—25 de ani; cu o privire inteligentă și o mină fericită, era genul de persoană pe care ți-ai dori s-o întîlnești; dar mi-era total necunoscută.

În stînga biroului era un bufet și, pe el, opt cărți într-o casetă cu geam. Cărțile, toate cu supracoperte de hîrtie lucioasă, arătau noi. Ultima din dreapta era chiar cea văzută la Hatchard în dimineața aceea — „Ziua tînără a vieții" —, toate celelalte purtau, și ele, numele Colin Trafford. M-am așezat în scaunul pivotant de la birou și le-am cîntărît din ochi cîteva secunde. Apoi, cu o senzație ciudată, schizoidă, am scos „Ziua tînără a vieții" și am deschis-o.

După o jumătate de oră sau poate mai mult, am auzit zgmotul unei chei în ușa de la intrare. Am pus cartea pe birou și m-am gîndit rapid. Am decis că, una peste alta, era mai bine să-mi fac eu însumi apariția decît să aștept să fiu descoperit și am deschis ușa. În capătul celălalt al coridorului o siluetă feminină într-un pardesiu trei-sferturi, gri, din piele de căprioară, de sub care răsărea o fustă de tweed, depunea pungi cu cumpărături pe măsuța din hol. La zgomotul produs de ușă, și-a întors capul. Era, fără îndoială, originalul fotografiei, dar nu în aceeași stare de spirit. În timp ce mă apropiam, m-a privit cu o expresie de surpriză amestecată cu alte sentimente pe care nu le puteam identifica; dar, în mod sigur, nu era o privire de genul „soția iubitoare își întîmpină sotul devotat".

— A, ești acasă, a zis. Ce s-a întîmplat?

— Întîmplat?, am repetat, căutînd un fir.

— Păi, am înțeles că aveai aranjată pentru după-amiază una din acele ațîț de importante întîlniri cu Dickie la B.B.C., a zis ea, puțin cam tăios, cred.

— A! A, da, întîlnirea. Da, a fost nevoit s-o amîne, am replicat stîngaci.

A rămas nemișcată, inspectîndu-mă cu atenție și,

mi s-a părut, chiar puțin cam ciudat. O priveam, la rîndul meu, întrebîndu-mă cum să procedez și dorindu-mi să fi avut atîta minte încît să mă fi gîndit mai înainte la un plan pentru această întîlnire inevitabilă, în loc să-mi fi pierdut timpul cu „Ziua tînără a vieții". Nu-mi trecuse prin cap nici măcar să-i aflu numele. Era clar că-mi scăpase ceva neînregulă încă din clipa cînd deschisesem gura. Și, în plus, era ceva în trăsăturile ei, ceva ce-mi tulbura de-a binelea echilibrul... Mă afecta așa cum nu mi se mai întîmplase de ani de zile și mult mai subtil decît atunci... Într-un fel, cînd ai 33 de ani nu te mai aștepți să se întîmple așa ceva — mă rog, nu chiar în felul ăsta... Nu să-ți salte inima în piept și totul să revină brusc luminos și viu de parcă ea tocmai ar fi trezit lumea la viață...

Deci stăteam și ne uitam unul la celălalt, ea pe jumătate încruntată, eu luptîndu-mă cu o harababură de exaltare și confuzie, incapabil să scot o vorbă.

Și-a plecat privirea și a început să-și descheie pardesiul. Părea la fel de nesigură.

— Dacă..., a început dar dar în clipa aceea a sunat telefonul.

Cu aerul că se bucură de întrerupere, a ridicat receptorul. În liniștea holului, am auzit o voce feminină întrebînd de Colin.

— Da, i-a răspuns, e aici. Și mi-a întins receptorul, cu o privire foarte curioasă.

— Bună, Colin la telefon.

—Da, într-adevăr, a replicat vocea, și de ce, mă rog?

— Ăăă... nu prea..., am început, dar mi-a tăiat-o scurt:

— Ascultă, Colin, am pierdut deja o oră așteptîndu-te; mă gîndeam că dacă n-ai putut veni ai fi putut avea măcar bunul simț să mă suni și să-mi spui. Acum descopăr că ești pur și simplu acasă. Asta nu e-n regulă, Colin!

— Nu... ăăă... Cine e? Cine-i la telefon?, a fost singura manevră de temporizare la care m-a dus mintea. Realizam intens că tînăra de lîngă mine înghețase la jumătatea mișcării în timp ce-și dezbrăca pardesiul.

— O, pentru dumnezeu, a zis vocea, exasperată. Ce joc prostesc mai e și ăsta? Tu cine crezi că e?

— Asta întreb și eu.

— Hai, nu face pe măscăriciul, Colin. Dacă e din cauză că Ottilie e încă lîngă tine — și pariez că e — ești pur și simplu fraier. Doar a răspuns chiar ea la telefon, așa că știe că sînt eu.

— Atunci poate aș face mai bine s-o întreb pe ea cine sînteți, am sugerat.

— Aha, am impresia că ești beat criță. Du-te și te culcă, s-a răstit, apoi telefonul a amuțit.

Am pus receptorul la loc în furcă. Femeia de lîngă mine mă privea cu o expresie de veritabilă consternare. În liniștea holului, precis că auzise vocea de la celălalt capăt al firului aproape la fel de clar ca mine.

Mi-a întors spatele și și-a făcut de lucru cu scosul pardesiului și atîrnatul pe un umeraș în dulap. După ce a făcut toate astea cu încetineală, s-a întors din nou către mine.

— Nu înțeleg, a zis. Nu ești beat, nu-i așa? Atunci ce s-a întîmplat? Ce-a făcut biata Dickie?

— Dickie?, am întrebat. Cuta dintre sprîncene i s-a adîncit puțin.

— Haide, Colin. Dacă crezi că pînă acum n-am ajuns să-i recunosc vocea la telefon...

— Aaa, am îngăimat.

O făcusem lată cînd era cazul mai puțin, în stilul meu caracteristic. Ce greșeală poate fi mai neverosimilă decît ca un bărbat să confunde sexul propriilor prieteni? Dacă nu voiam să fiu considerat de-a dreptul țicnit, trebuia să iau măsuri pentru clarificarea situației.

— Uite, n-am putea merge în sufragerie? Aș vrea să stăm puțin de vorbă, am sugerat.

M-a privit gînditoare.

— Cred că aș prefera să nu aud ce vrei să-mi spui, Colin.

— Te rog, am spus. E important. Foarte...

A ezitat și apoi a consimțit fără tragere de inimă:

— Bine, dacă trebuie neapărat...

Am intrat în sufragerie. A aprins radiatorul și s-a așezat într-un fotoliu.

— Ei?

M-am așezat pe scaunul din fața ei, gîndindu-mă cum să încep. Chiar dacă eu însumi aș fi înțeles ce se întîmplase, tot mi-ar fi fost destul de greu. Dar cum să explici că, deși suportul fizic era al lui Colin Trafford și eu însumi eram Colin Trafford, nu eram, totuși, acel Colin Trafford, cel care scria romane și era căsătorit cu ea, ci un fel de variantă a lui, rătăcit dintr-o lume paralelă? Părea mai degrabă să fie nevoie de o introducere care să nu sugereze imediat necesitatea de a chema un psihiatru — și asta era cam greu de găsit.

— Ei, a repetat.

— E greu de explicat, am tras de timp, fără însă să fi spus o minciună.

— Sînt convinsă, a replicat neîncurajator și a adăugat: Ți-ar fi oare mai ușor dacă nu m-ai mai privi așa? Eu, una, aș prefera.

— Mi s-a întîmplat ceva foarte ciudat.

— Of, doamne, iarăși? Te pomenești că simți nevoia să te compătimesc!?

Eram uluit și cam dezorientat.

— Vrei să spui că ți s-a mai întîmplat și altădată?

M-a privit intens.

— Cui să i se întîmple? Despre cine vorbești? Nu despre tine? Nu vreau să spun decît că ultima dată s-a întîmplat cu Dickie, și înainte cu Frances, și mai înainte cu Lucy... Și-acum i-ai dat papucii lui Dickie într-un mod cît se poate de ciudat... Ar fi trebuit să mă mire?

Acumulam destul de repede cunoștințe despre alter-ego-ul meu, dar deviasem de la subiect. Am încercat să continui:

— Nu, n-ai înțeles. E vorba de cu totul altceva.

— Bineînțeles. Soțiile nu înțeleg niciodată nimic, nu-i așa? Și întotdeauna e cu totul altceva. Ei bine, dacă asta era problema aceea atît de importantă...

Începuse să se ridice.

— Nu, te rog... am spus cu ardoare.

S-a stăpînit și m-a privit din nou foarte atent, ușor încruntată.

— Nu, a zis. Nu cred că înțeleg. Cel puțin, cred... sper că nu.

A continuat să mă examineze și arăta din ce în ce mai neliniștită.

Cînd ceri cuiva înțelegere, e greu s-o faci la modul impersonal, dar cînd nu știi cum e mai bine să te adresezi, cu „draga mea" sau „iubito" sau într-un mod și mai intim, și nici dacă ar trebui să începi cu numele mic sau cu un diminutiv sau cu un nume de alint, problema devine de-a dreptul spinoasă. În plus, persista și neînțelegerea asta pe un plan nedorit.

— Ottilie, iubito, am încercat, și mi-a fost clar că nu nimerisem o formulă uzuală căci, pe moment, aproape s-a holbat, dar am continuat: Nu e deloc ceea ce crezi, nimic de genul ăsta. E... e vorba că într-un fel, nu mai sînt aceeași persoană...

Era din nou stăpînă pe sine.

— Ce ciudat, de cîtva timp am observat și eu. Și ți-aș aminti că ai mai spus și cu alte ocazii cam aceleași lucruri, și nu o dată. Foarte bine; atunci dă-mi voie să continui eu în locul tău: deci nu mai ești cel cu care m-am măritat, așa că ai vrea să divorțezi — sau te temi că, de data asta, soțul lui Dickie o să te citeze el pe tine? Of, dumnezeule! Cît mi-e de lehamite de toate astea...

— Nu, nu, am protestat cu disperare. Nu e vorba de așa ceva, cîtuși de puțin. Ai, te rog, puțină răbdare. E ceva teribil de greu de explicat...

M-am oprit și am privit-o. Dar asta nu m-a ajutat cu nimic; era, fără îndoială, departe de a-mi stimula procesele raționale. Ședea și mă privea, încă pe jumătate încruntată, dar, de data asta, mai degrabă stînjenită decît indignată.

— Am impresia că într-adevăr ți s-a întîmplat ceva..., a zis.

— Eu ce tot încerc să-ți spun?

Mă îndoiesc că îmi auzise ultima replică. Se uita la mine cu niște ochi din ce în ce mai larg deschiși. Brusc, și-a întors privirea.

— Nu! O, nu!

Arăta de parcă era gata să plîngă și-și frămînta mîinile în poală. A continuat, aproape în șoaptă:

— O, nu!... O, dumnezeule, nu!... Nu mai vreau... N-am suferit destul?... Nu mai vreau... Nu mai vreau...

Apoi a sărit în picioare și, înainte să mă fi ridicat bine de pe scaun, ieșise din cameră.

Colin Trafford se opri să-și aprindă o țigară și nu se grăbi să continue. În cele din urmă își regăsi gîndurile.

— Ei bine, continuă el, veți fi realizat, evident pînă acum, că acea doamnă Trafford purtase numele Ottilie Harshom. Era născută în 1928 și se măritase cu acel Colin Trafford în 1949. Tatăl ei murise într-un accident de avion în 1938 — și, din nefericire, nu-mi amintesc să-l fi pomenit vreo dată numele mic. Dar nefericite mai sînt o mulțime de alte lucruri: dacă aș fi bănuit măcar că s-ar putea să fiu aruncat înapoi aici, aș fi fost mai atent la unele amănunte. Însă nici vorbă de așa ceva. Se întîmplase ceva teribil de ciudat, dar asta nu era un motiv să presupun că se va mai întîmpla ceva la fel de ciudat, în sens invers.

Am făcut tot posibilul, din pură curiozitate, să descopăr cînd se produsese ruptura. După mine, trebuie să fi existat un punct în care, poate din întîmplare, s-a produs sau nu un eveniment cardinal, și care, o dată aflat, te apropie de cunoașterea momentului, a atomului de timp despicat de un neutron aleator în doi atomi de timp ce diverg spre viitorul diferite. O dată acestea petrecute, consecințele ce se acumulează treptat ar duce la condiții progresiv diferite în cele două planuri. Poate că așa se întîmplă mereu. Poate că întîmplarea produce în permenență două urmări diferite încît, într-o dimensiune ce n-o putem percepe, există un număr infinit de plane, unele atît de recent desprinse încît diferă numai în detalii minore, altele diferind enorm. Plane în care un accident a făcut ca Alexandru să fie învins de perși, Scipio să fie răpus de Hanibal, Cezar să rămînă dincolo de Rubicon; o infinitate de plante de aleator despicat și re-despicat de aleator. Cine știe? Dar, din moment ce sîntem de acord că trăim într-un Univers al întîmplării, de ce nu?

Dar n-am reușit să localizez momentul. A fost cred, undeva între sfîrșitul lui 1926 și începutul lui 1927. Mai departe de atît se pare că e imposibil de mers fără o cantitate imensă de date și informații, din ambele plane, pentru comparație. Faptul că un eveniment s-a produs sau nu s-a mai produs în perioada aceea, a avut consecințe ce au împiedicat, printre altele, ascensiunea lui Hitler și, de aici, al doilea război mondial, aminînd, prin urmare, punerea la punct a fisiunii nucleare în acel plan al dihotomiei noastre, dacă o putem numi așa.

Oricum, pentru mine, cum spune-am, n-a fost decît o curiozitate întîmplătoare. Adevăratele mele preocupări erau mult mai concrete. Și cea cu adevărat importantă dintre ele era Ottilie...

Fusesem, cum bine știți, căsătorit și îmi iubisem soția. A fost o căsnicie reușită, cum se spune, și n-am avut vreodată ocazia să mă îndoiesc de asta. Nu vreau să fiu neloial față de Della și nu cred că e fost nefericită, dar îmi pare teribil de bine de un singur lucru: că toate astea nu s-au petrecut pe vremea cînd trăia ea; n-a știut niciodată, pentru că nici eu n-aveam habar pe atunci, că nu era femeia potrivită pentru mine, și sper că nu i-a trecut vreodată prin minte.

Nici Ottilie nu se măritase cu bărbatul potrivit pentru ea. Am descoperit împreună acest lucru. Sau poate ar trebui spus altfel: că nu se măritase cu cine crezuse. Se îndrăgostise de el și, fără îndoială, la început o iubise și el, dar, în mai puțin de un an, s-a pomenit sfîșiată între partea din el pe care o iubea și cea pe care o detesta...

Colin Trafford al ei arăta la fel ca mine — inclusiv degetul mare de la mîna stîngă, cel care mi-a fost prins, o dată, de un ventilator și a rămas, de atunci, asimetric — într-adevăr, pînă la un punct, punctul din 1926—1927, eram eu. Aveam, am dedus,

cîteva manierisme comune și voci asemănătoare, deși ne deosebeam în ce privește expresivitatea și vocabularul, din cîte mi-am putut da seama ascultînd o bandă, și în amănunte ca mustața, pieptănătura, cicatricea din stînga frunții care-i aparținea în exclusivitate, da, într-un fel eram el și era eu. Aveam aceiași părinți, aceleași gene, aceleași începuturi și — dacă n-am greșit în privința momentului din care a pornit dihotomia — trebuie să fi avut aceleași amintiri despre aproximativ cinci ani din copilărie.

Dar mai tîrziu, în planele noastre diferite, lucrurile trebuie să se fi petrecut altfel pentru fiecare din noi. Mediul sau împrejurările revelaseră în el calități care în mine rămăseseră latente și, presupun, viceversa.

Rezonabilă ipoteză, nu credeți? La urma urmei, începi viața cu un fel de schelet care are particularitățile și tendințele individului, însă construit după un plan general comun tuturor; dar ceea ce se construiește mai tîrziu pe acest schelet constă aproape în întregime din materia provenită din contacte și influențe. Care au fost acestea pentru celălalt Colin Trafford, nu știu; dar am găsit că rezultatele erau oarecum dureroase — de parcă ți-ai surprinde mereu imaginea distorsionată în oglinzi neașteptate.

Am descoperit la Ottilie și o anumită prudență, o reținere și o expectativă care m-au învățat multe despre el. Mai mult, în următoarele 2—3 zile l-am citit romanele cu atenție. Primul nu era dezagreabil dar, pe măsură ce romanele erau mai recente și stilul mai sigur, aveau tot mai puțin farmec; fără îndoială că numărul crescător al paginilor de brutalități dovedeau o amplificare calculată a laturii comerciale, dar acolo era ceva mai mult decît atît — și-apoi, ai de ales între atîtea feluri de comercial... Cu fiecare carte mă irita încă puțin să-mi văd numele pe copertă.

Am găsit și „romanul în lucru". Cu ajutorul notelor, aș fi fost capabil, cred, să produc o imitație acceptabilă, dar știam că n-aveam s-o fac vreodată. Dacă ar fi urmat, cumva, să-i continui cariera literară, aș fi făcut-o cu genul meu de literatură și nu cu al lui. Dar, oricum, nu merita să-mi fac griij pentru ziua de mîine: în urma războiului și a altor cîteva evenimente, fizica din planul meu avea un avans de o generație. Chiar dacă ajunseseră pînă la radar, era încă, precis, secretul militar al cine știu cui. Aveam suficiente cunoștințe încît să trec drept un geniu și să fac avere dacă m-aș fi apucat să le folosesc.

Zîmbi și dădu din cap, apoi continuă:

— Vedeți, o dată primul șoc depășit, am început să-mi dau seama ce trebuie să se fi întîmplat și n-am mai avut nici un motiv de îngrijorare și, întîlnind-o pe Ottilie, nici de regret. Singura problemă era adaptarea. Am observat că, în general, mă ajuta mult dacă încercam să mă întorc către lumea antebelică, atît cît îmi puteam aminti din ea. Dar amănuntele erau mai dificile: pe unii prieteni nu-i recunoșteam, de alții nu-mi aminteam, nici unuia nu-i cunoșteam trecutul, unii apăreau cu soți sau soții cunoscute mie, în timp ce alții cu parteneri total neașteptați. Au fost și momente ciudate — o întîlnire cu o matahală volubilă în barului hotelului Hyde Park. El nu mă cunoștea, eu pe el da; ultima dată cînd îl văzusem, zăcea pe asfalt cu un glonte de revolver în cap. Am văzut-o și pe Della, soția mea, la brat cu un tip înalt cu aspect de soț legal; ce straniu s-o văd trecîndu-și privirea peste mine ca peste un necunoscut oarecare — aveam senzația că amîndoi nu sîntem decît niște fantome — dar m-am bucurat că în planul aceta trecuse cu bine de anul 1951. Cea mai delicată parte a fost să dau mereu nas în nas cu oameni pe care se părea că-i cunoșteam; relațiile celuilalt Colin erau, în mod evident, numeroase și ciudate. Începusem să cochetez cu ideea de a mă declara surmenat și de a mă pune astfel la adăpost pentru o vreme.

Ce nu mi-a trecut niciodată prin minte a fost repetarea, în sens invers, a ceea ce luasem drept o mică alunecare între plane...

Și nu-mi pare rău. Mi-ar fi stricat cele mai minunate trei săptămîni din viață. Așa credeam, așa spuneau și cuvintele gravate pe capacul ceasului: „C. pentru totdeauna O.".

Am făcut, o dată, o încercare să-i explic ce credeam că se întîmplase, dar pentru ea n-avea nici un înțeles, așa că am renunțat. Cred că-și băgase în cap că, la un an după căsătorie, începusem să sufăr de surmenaj, iar acum îmi revenisem și devenisem din nou așa cum știa ea că sînt... cam așa ceva... dar teoriile mele n-au interesat-o prea mult, urmările contau.

Și cîtă dreptate avea, chiar și în privința mea! La urma urmei, ce altceva mai conta? Pentru mine, nimic. Eram îndrăgostit. Ce importanță avea cum am găsit-o pe cea pe care o căutasem toată viața?... Eram fericit, cum n-aș fi crezut niciodată că pot fi... Deși e uzată, expresia „stăpînul lumii" mi s-a părut, deodată, aproape ridicol de vie. Eram plin de încredere, mai degrabă așa cum te simți cînd ești ușor ametit de băutură. Nimic nu mi-ar fi putut sta în cale. Lîngă ea, m-aș fi simțit mereu stăpînul acelei lumi sau al oricăreia. Și cred că și ea simțea la fel. Sînt sigur. Uitase toți anii aceia nefericiți. Cu fiecare zi își regăsea încrederea.

Dacă aș fi știut — dar de unde să fi știut? Și ce-aș fi putut face?

Se întrerupse din nou și-și plimbă privirea în foc, de astă dată timp atît de îndelungat încît, într-un tîrziu, doctorul se foi pe scaun ca să-i atragă atenția și apoi spuse:

— Ce s-a întîmplat?

— Întîmplat?, repetă Colin. Dacă aș fi știut, poate... — dar nu știu... Nu e nimic de știut... Nu-i decît întîmplarea... Într-o seară am adormit cu Ottilie lîngă mine, dimineața m-am trezit într-un pat de spital, înapoi aici... Asta a fost tot. Asta-i tot... O simplă întîmplare.

În tăcerea lungă ce urmă, doctorul Harshom își umplu pe îndelete pipa, o aprinse cu grijă, se asigură că arde uniform și că trage bine, se așeză mai comod și apoi zise cu indiferență voită:

— Păcat că nu crezi. Dacă ai fi crezut, n-ai mai fi început toate căutările astea; dacă ai fi ajuns să crezi, le-ai fi abandonat pînă acum. Dar nu, dumneata crezi că există un tipar sau, mai degrabă, că au existat două tipare, inițial foarte asemănătoare și care au devenit, treptat, poate în mod logic, diferite, și că dumneata, psihicul dumitale sau cum vrei să-l spui, ai fost factorul aberant, aleator.

Să lăsăm, însă, considerațiile filozofice sau metafizice despre ceea ce numești dihotomie; mai pot aștepta. Să zicem că accept validitatea experienței dumitale, pentru dumneata, dar am rezerve în ce privește natura ei. O accept pe baza citorva elemente — nu în ultimul rînd, cum ți-am spus, șansele astronomice împotriva asocierii fortuite a numelor Ottilie și Harshom. Bineînțeles, s-ar putea să fi văzut numele ăsta pe undeva și să-ți fi rămas în subconștient, dar și așa e o improbabilitate atît de mare încît o las de-o parte.

Ei bine, să vedem, atunci, unde ajungem plecînd din acest punct. Părerea mea e că ai făcut un număr de ipoteze nejustificate. Ai presupus, de exemplu, că, din cauză că există o Ottilie Harshom în ceea ce numești acel plan, ea trebuie să fi apărut și în aceasta. Din tot ce mi-ai spus pînă acum, nu i-am găsit nici o justificare. Că ar fi putut exista aici, admit, căci numele Ottilie apare într-adevăr, în această ramură a familiei; dar șansele ca ea pur și simplu să nu existe sînt considerabil mai mari — nu dumneata însuți ai spus că ți-ai recunoscut prietenii care în alte împrejurări erau căsătoriți cu alte soții? — și, atunci, nu e foarte probabil că împrejurările care au produs acolo o Ottilie Harshom n-au mai avut loc aici, iar drept urmare ea n-a mai apărut? Și, într-adevăr, aceasta trebuie să fie realitatea.

Crede-mă nu mi-a indiferent, înțeleg ce simți, dar nu ești, care, de fapt, în situația prin care am trecut cu toții — în căutarea unei femei ideale care nu s-a născut încă? Să privim lucrurile în față: dacă există sau a existat aș fi auzit de ea. Somerset House ar fi avut-o în evidență, propriile dumitale cercetări ar fi revelat ceva. Numai spre binele dumitale insist să te conving de asta, băiete. Cu toate dovezile împotrivă, nu mai ai nici un motiv să te zbați.

— Doar convingerea mea, interveni Colin. E împotriva rațiunii, știu, dar am această convingere.

— Trebuie să încerci să te descotorosești de ea. Nu vezi că sînt ipoteze peste ipoteze? Dacă există, ar putea fi deja măritată.

— Dar nu cu bărbatul potrivit, interveni Colin prompt.

— Nici măcar asta nu stă în picioare. Dublura dumitale era deosebită de dumneata, spui. Ei bine, dublura ei, dacă există, va fi avut o educație cu totul diferită, în împrejurări deosebite de ale celeilalte; cel mai probabil e ca asemănarea să fie doar superficială. Recunoaște că tot eșafodajul se năruie ori de cîte ori îl atingi cu rațiunea. Îl privi o clipă pe Colin, dînd, din cap. Undeva, într-un colțișor al minții, ți s-a cuibărit ideea că, totuși, cauze neasemănătoare pot produce rezultate asemănătoare. Renunță la ea.

Colin zîmbi.

— Ce newtonian, doctore! Nu, un factor aleator rămîne aleator. Deci șansa există.

— Tinere, ești incorigibil. Dacă n-ar fi inutil să-ți urez succes împotriva imposibilului, aș spune că tenacitatea dumitale îl merită. Așa cum stau lucrurile, însă, te sfătuiesc s-o folosești în scopuri mai accesibile.

Descoperi că pipa se stinsese și o aprinse din nou.

— Asta, continuă doctorul, este o recomandare profesională. Dar acum, dacă nu ți se pare că e prea tîrziu, aș vrea să aud mai departe. Nu susțin că pătrund adevărata natură a experienței dumitale, dar speculațiile pe care le prilejuiește acel plan de ar-fi-putut-fi sînt fascinante. Nu e nefiresc să fii curios să afli ce a ajuns replica ta acolo sau, dacă nu, măcar ce s-a întîmplat cu altii. Primul Ministru, de exemplu, a ajuns și acolo în același post? Și Sir Winston — sau acolo nu este Sir Winston? — cum s-o fi descurcat fără un Al Doilea Război Mondial care să-i pună în valoare talentele? Dar bietul Partid Laburist?... Întrebările care se nasc sînt nenumărate...

După un mic dejun tîrziu, a doua zi dimineață, în hol, doctorul Harshom îl ajută pe Colin să-și îmbrace pardesiul și apoi îl reținu pentru cîteva ultime cuvinte.

— Tot restul nopții trecute m-am gîndit numai la asta, recunoscu sincer. Oricare ar fi explicația, trebuie să pui totul pe hîrtie, tot ce-ți amintești, fiecare amănunt. Fă-o anonim, dacă vrei, dar fă-o. S-ar putea să nu fie un unicat, într-o bună zi ar putea deveni o confirmare valoroasă a experienței altuia sau o dovadă în sprijinul vreunei teorii. Așa că notează totul — dar atît. Fă tot posibilul să uiți ipotezele la care te-ai repezit — sînt lipsite de bază dintr-o mulțime de puncte de vedere. Ea nu există. Singurele Ottilii Harshom care au existat vreodată în lumea asta au murit de mult. Renunță la iluzie. Oricum îți mulțumesc pentru încredere. Deși sînt curios, poți conta pe discreția mea. Și dacă te pot ajuta în vreun fel...

Cîteva secunde mai tîrziu, privea mașina îndepărtîndu-se pe alee. Colin își flutură mîna chiar înainte să dispară după colț. Doctorul dădu din cap în semn de răspuns. Știa că își bătuse gura de pomană, dar simțise de datoria lui să facă o ultimă încercare. Se întoarse în casă îngîndurat. Dacă obsesia aceea era o fantezie sau ceva mai mult de atît, nu va mai avea importanță cînd, mai devreme sau mai tîrziu, tînărul va ajunge la epuizarea nervoasă.

În următoarele cîteva săptămîni, doctorul Harshom nu mai află nimic

în plus, exceptînd faptul că Colin Trafford nu-i ascultase sfatul, căci ajunsese pînă la ei vestea că și Peter Harshom din Cornwall și Harold din Durham fuseseră rugați să dea relații cu privire la o domnișoară Ottilie Harshom care, din cîte știau aceștia, nu exista.

După asta n-ai mai urmat nimic timp de cîteva luni. Apoi sosi o ilustrată din Canada. Pe spatele unei fotografii a Clădirii Parlamentului din Ottawa, un mesaj scurt spunea doar atît: „Găsit. Felicitați-mă. C. T."

Doctorul o studie o clipă, apoi zîmbi ușor. Era mulțumit. Îl considerase pe Colin Trafford un tînăr agreabil; ar fi fost păcat să alerge într-una, zadarnic, după ceva atît de lipsit de sens. Povestea lui nu era de crezut nici o clipă, bineînțeles, dar dacă vreo tînără sensibilă reușise să-l convingă că era reîncarnarea, să zicem, a iubitei lui, norocul ei și, de asemenea, norocul lui... Obsesia putea acum să se topească încet. Ar fi vrut să-i răspundă cu felicitările cerute, dar nu avea nici o adresă.

Cîteva săptămîni mai tîrziu, apăru o nouă ilustrată, cu Piața San Marco din Veneția. Mesajul era tot laconic, dar începea cu adresa unui hotel: „Luna de miere. Pot s-o aduc în vizită după?".

Doctorul Harshom ezită. Din punct de vedere profesional, era tentat să refuze; simțea că ar fi fost mai bine să evite orice ar fi putut să-i amintească tînărului de starea în care fusese la ultima lor întîlnire. Pe de altă parte, un refuz ar fi părut ciudat și nepoliticos. În cele din urmă, răspunse pe spatele unei ilustrate cu Catedrala Hereford: „Da. Cînd?".

Cînd Colin Trafford își făcu din nou apariția, trecuse de jumătatea lui august. Arăta bronzat și într-o formă mult mai bună decît la vizita precedentă. Doctorul era bucuros de constatare, dar surprins să descopere că tînărul era singur în mașină.

— Dar înțelesesem că, de fapt, scopul vizitei este s-o cunosc pe mireasă, protestă el.

— Este, îl asigură Colin. Ea e la hotel. Aș... În fine, aș vrea să am, mai întîi, o mică discuție cu dumneavoastră.

Privirea doctorului deveni ceva mai intensă, el însuși puțin mai serios.

— Foarte bine. Să intrăm. Dacă e ceva ce nu trebuie să pomenesc, puteai să mă avertizezi printr-o scrisoare.

— O, nu e vorba de asta. Știe. Ce a înțeles, n-am idee, dar știe și de-abia așteaptă să vă cunoască. Nu e... mă rog, n-o să ne ia mai mult de zece minute.

Doctorul îl conduse în salon. Îl invită cu un gest să ia loc în fotoliu, apoi se așeză în scaunul pivotant din fața biroului.

— Spune ce-ai pe inimă, îl îndemnă.

Colin se aplecă înainte, cu antebrațele pe genunchi și mîinile atîrnînd.

— În primul rînd, doctore, trebuie să vă mulțumesc. Nu știu dacă voi putea vreodată să arăt cît vă sînt de recunoscător... Dacă n-ați fi fost atît de amabil încît să mă invitați aici, nu cred că aș fi găsit-o vreodată.

Doctorul Harshom se încruntă. Se îndoia că mulțumirile erau justificate. Oricum, era evident că, indiferent pe cine găsise Colin, persoana dovedea puternice calități terapeutice.

— Din cîte-mi amintesc, n-am făcut altceva decît să ascult și să-ți ofer sfaturi, necerute, în propriul dumitale interes — sfaturi pe care, de altfel, nu le-ai ascultat, remarcă el.

— Așa mi s-a părut și mie atunci, recunoscu Colin. Aveam impresia că mi-ați blocat toate ieșirile. Dar mai tîrziu, cînd m-am gîndit din nou la toate, am zărit una, una singură, care nu se închisese de tot.

— Nu-mi amintesc să-ți fi acordat măcar o șansă, afirmă doctorul.

— Sînt convins că nu, dar ați făcut-o. Mi-ați indicat o infimă posibilitate, ultima cale — și am urmat-o. Nu, veți vedea mai tîrziu despre ce e vorba, dacă mă mai suportați puțin.

Cînd am întrezărit posibilitatea, mi-am dat seama că presupunea o groază de muncă de teren pe care n-o puteam face de unul singur, așa că a trebuit să apelez la profesioniști. Erau cei mai nimeriți, mă gîndeam, și, într-adevăr, mi-au spulberat orice îndoială că pista urmată era cea bună, dar tot ce-au reușit să afle se întrerupea la bordul unui vas cu destinația Canada. Atunci a trebuit să apelez la detectivii de acolo. E o țară mare și mulți pleacă într-acolo; a fost nevoie de multe cercetări de rutină și începusem să mă descurajez, dar, la un moment dat, au dat de un fir și, după încă o săptămînă, au apărut cu informația că cea pe care o căutam era secretară într-un birou de avocatură în Ottawa. Apoi le-am sugerat celor de la E.P.I. că voi fi mai în formă după un mic concediu fără plată...

— Stai puțin, interveni doctorul. Dacă m-ai fi întrebat, ți-aș fi spus că în Canada nu există nici un Harshom. Știu asta pentru că, întîmplător...

— O, dar nici nu mă așteptam. Nu se numea Harshom, ci Gale, îl întrerupse Colin cu aerul cuiva care explică.

— Nu mai spune! Și presupun că n-o chema nici Ottilie, zise doctorul Harshom fără tragere de inimă.

— Nu, Belinda.

Doctorul clipi ușor, deschise gura, dar se răzgîndi. Colin continuă:

— Așa că am zburat acolo, să mă conving. A fost cea mai chinuitoare călătorie din cîte am făcut vreodată. Dar avusesem dreptate. Mi-a fost de ajuns o privire fugară. N-aș fi putut s-o confund cu Ottilie, dar era atît de foarte, foarte asemănătoare încît aș fi recunoscut-o dintr-un milion. Poate dacă ar fi avut coafura și rochia ceva mai... Se opri meditativ, fără să observe expresia de pe figura doctorului.

— Oricum, continuă, știam. Și a fost al naibii de greu să mă abțin să alerg către ea, atunci și acolo, dar am avut suficientă minte să n-o fac. Apoi totul a fost numai o problemă de a aranja să facem cunoștință. După aceea, totul s-a petrecut de parcă ar fi fost... mă rog,

o imminență, un fel de predestinare.

Curiozitatea îl împinse pe doctor:

— Comprehensibil, nu zic nu, dar cam schematic. Nu mi-ai spus nimic, de exemplu, despre soț.

— Soț?!

Colin păru, pentru o clipă, uimit.

— Păi, spui că o cheamă Gale, sublinie doctorul.

— Chiar așa o cheamă: domnișoara Belinda Gale; credeam că v-am spus asta. Fusese, o dată, logodită, dar nu s-a măritat. V-am spus, a fost un fel de... soartă, în sensul grec.

— Dar dacă... — începu doctorul Harshom, însă se opri din nou. Se străduia, în continuare, să se abțină de la orice manifestare de scepticism.

— Și chiar dacă ar fi avut un soț, ar fi fost același lucru, susținu Colin cu o convingere neîndurătoare. N-ar fi fost bărbatul potrivit pentru ea.

Doctorul nu făcu nici un comentariu și el continuă:

— N-au fost complicații, sau implicații, în fine, nimic serios. Locuia cu mama ei într-un apartament și avea un salariu frumușel. Mama se îngrijea de gospodărie și avea pensie de văduvă de război — soțul ei făcuse parte din R.C.A.F. și fusese doborît deasupra Berlinului —, așa că reușeau s-o ducă împreună destul de confortabil.

Ei bine, cred că vă puteți imagina cam cum au decurs lucrurile. Considerat ca fenomen, în ochii mamei n-am fost prea bine venit, dar e o femeie cu scaun la cap și am descoperit amîndoi că, de fapt, ca indivizi ne agreem binișor unul pe celălalt. Așa că din punctul ăsta de vedere a mers mai ușor decît mă așteptam.

Aici Colin făcu o pauză și doctorul Harshom interveni:

— Mă bucur să aud asta, bineînțeles. Dar trebuie să mărturisesc că nu văd ce legătură are cu faptul că nu ți-ai adus soția cu dumneata.

Tînărul se fîstîci:

— Păi, m-am gîndit... adică ea s-a gîndit... în fine, de fapt încă n-am ajuns la subiect. E puțin cam delicat.

— Nu te grăbește nimeni. La urma urmei, sînt pensionar, zise doctorul amabil.

Colin ezită, apoi se hotărî.

— Foarte bine. Cred că cel mai corect față de doamna Gale ar fi să vă spun totul așa cum s-a întîmplat. Vedeți, n-avusesem de gînd să pomenesc nimic despre ce se ascunde în spatele întregii afaceri — adică despre Ottilie și cum am ajuns tocmai în Ottawa — cel puțin nu pentru o vreme. Erați singurul căruia îi spusesem și mi se părea că e mai bine așa... Nu voiam, bineînțeles, să le fac să mă creadă sărit de pe fix. Dar mi-a scăpat.

Era chiar în preziua nunții. Belinda era în oraș, după cîteva cumpărături de ultimă oră, și eu rămăsesem în apartamentul lor și făceam tot posibilul s-o liniștesc pe soacră în privința viitorului. Dacă nu mă înșeală memoria, n-am spus decît atît: „Slujba mea de la E.P.I. e destul de bună și am și perspective frumușele, dar există o filială în Canada și mă gîndesc că, dacă Ottilie găsește că nu se omoară după viața din Anglia...". Apoi m-am oprit pentru că doamna Gale tresărise, se ridicase brusc în picioare și se holbă la mine cu gura căscată. Cu o voce sugrumată, m-a întrebat: „Ce-ai spus?". Observasem și eu scăparea, dar era prea tîrziu. Așa că m-am corectat: „Spuneam că dacă Belinda găsește că nu..." M-a întrerupt imediat: „N-ai spus Belinda. Ai spus Ottilie". „Aă... poate că da", am admis, „dar, cum spuneam, dacă nu...". „De ce?", a insistat; „De ce i-ai spus Ottilie?"

Se ambalase. Nu vedeam nici o cale de scăpare. „Pentru că... în fine, pentru că așa îi spun în gînd", am zis. „Dar de ce? De ce i-ai spune Belindei Ottilie?", a continuat să întrebe.

Am privit-o mai atent. Pălise de-a binelea și mîna pe care i-o vedeam, tremura. Era speriată și abătută. Mi-a părut rău. Era cazul să renunț să mai blufez. „N-am vrut să ajungem aici", i-am spus. M-a privit fix, puțin mai calmă. „Dar, acum, că am ajuns, trebuie să mă lămurești. Ce știi despre noi?", m-a întrebat. „Nimic altceva decît că, dacă lucrurile s-ar fi petrecut... altfel, n-ar fi fost Belinda Gale, ci Ottilie Harshom..."

Continua să mă privească, lung și fix, încă palidă.

„Nu înțeleg", a zis, mai mult pentru sine. „N-aveai de unde să știi. Harshom — da, asta ai fi putut să afli cumva sau să ghicești — sau ți-a spus ea? Dar Ottilie?... N-aveai de unde să știi asta — tocmai numele ăsta dintre atîtea cîte sînt pe lume... Nimeni n-a știut asta — nimeni în afară de mine..." A dat din cap. „Nici măcar lui Reggie nu i-am spus. Cînd m-a întrebat dacă s-o botezăm Belinda, am zis da; fusese atît de bun cu mine... Habar n-avea să mă gîndisem să-i spun Ottilie — nimeni n-avea habar. N-am spus nimănui, nici înainte nici după... Atunci de unde știi?"

I-am luat mîna între mîinile mele, încercînd s-o liniștesc și s-o calmez. „N-aveți de ce să vă speriați", i-am spus. „A fost... un vis, un fel de viziune... pur și simplu am știut." A dat din cap. După un moment, a zis încetișor: „Nimeni n-a știut în afară de mine... Era vara, în 1927. Eram pe rîu, într-o barcă, și vîsleam pînă sub sălcii. O șalupă albă a țîșnit pe lîngă noi; am privit-o îndepărtîndu-se și i-am văzut numele scris la pupa. Malcolm a zis — dacă într-adevăr Colin observase tresărirea doctorului Harshom, unica dovadă ar fi putut fi repetarea ultimelor două cuvinte — „Malcolm a zis: Ottilie — drăguț nume, nu-i așa? E și în familia noastră. Tata a avut o soră Ottilie, care a murit cînd era încă o fetiță. Dacă o să am vreodată o fată, mi-ar place să-i dau numele Ottilie."

Colin se opri și-l privi pe doctor timp de-o clipă. Apoi continuă:

— După asta n-a mai spus nimic, multă vreme, pînă cînd, în cele din urmă, a adăugat: „Nici măcar n-a știut. Bietul Malcolm, a fost ucis înainte ca eu să

Traducere de
VALENTIN DRAGU

(Continuare în pag. 90)

RĂZVAN HARITONOVICI

SUPERUS

I se spusese de la bun început Superus. Asta datorită coeficientului său de inteligență extrem de ridicat.

Se obișnuiseră de mici cu începerea austeră, plină de pupitre și display-uri, pe care, cu o rară unanimitate, o numiseră „clasa lor". Inițial fuseseră aleși patruzeci. Nu știa, dar bănuia că mai există cîteva clase asemănătoare ascunse în subteran.

Superus prindea foarte repede noțiunile cele mai noi și mai complexe, spre invidia unora dintre colegii săi. Din pricina sa sistemele de notare se schimbară de cîteva ori, apoi computerele renunțară să-l mai noteze. Soluțiile lui, pentru orice problemă, erau considerate, din oficiu, optime și folosite ca etalon.

După un timp clasa se restrînse la douăzeci, apoi la zece, apoi... Ceilalți erau trimiși, pe rînd, spre punctele strategice de comandă. El, însă, rămase.

Învăță, cu ușurință, cele douăsprezece limbaje internaționale de codificare. Trecu prin matematică, fizică, chimie, robotică. După aceea, cum era și firesc, aprofundă noțiunile de tactică și strategie.

Colegii îl părăsiseră, dar lui nu-i păsa. Acumula din ce în ce mai mult, sintetizîndu-și cunoștințele într-o unitate complexă, din care, atunci cînd era necesar, se înveau soluții de o rară frumusețe și utilitate.

Viziona zilnic jurnalul de actualități și jubila de cîte ori întîlnea o transpunere practică a rezolvărilor sale ale unor probleme de genul „cîte rachete de tipul ZZ trebuiesc lansate asupra unei țări de tip B2, avînd următoarele caracteristici geografice..." sau „ce fel de armament se va folosi într-un război aflat în stadiul «gamma», între o putere de tip A5 și șapte state de forță G3?".

Atunci cînd jurnalul de actualități încetă să-i mai pară nouă, din motive necunoscute, iar colegii, împotriva cărora putea să joace un simultan, dispărură la posturile lor de comandă, Superus începu să conceapă nu numai soluții, ci și probleme tot mai dificile.

Activitatea îi fu întreruptă de un lucru aparent banal. Rezerva de pastile nutritive nu-i mai fusese împrospătată de mult, așa că, într-o bună zi, se sfîrși. Atunci se hotărî să iasă afară. Pentru că el știa că universul nu se mărginește la incinta unde își petrecuse copilăria și adolescența. Știa că în afara „clasei" există o lume împotriva căreia simulase cele mai variate experiențe de luptă. Acum era nevoit să o cunoască.

Găsirea cheilor cod pentru spargerea cifrului de ieșire îi luă cincisprezece secunde. Ușa de metal, prin care plecaseră colegii săi, se deschise, și pentru el. Porni, astfel, într-o lungă expediție prin coridoare întortocheate și pustii, folosind lifturile de serviciu și minunîndu-se de distanța pînă la suprafață.

Atunci cînd ultima ușă se deschise înaintea lui, Superus primi în față prima adiere de vînt. I-ar fi putut calcula viteza. Păși afară și se trezi în mijlocul unor clădiri imense, pe jumătate dărîmate. „Aceasta ar putea fi o situație de luptă «alfa»" — își spuse legănîndu-și capul mare.

La cîțiva metri, un grup de oameni slabi și zdrențăroși îl priveau cu figuri uimite. Aici, mintea sa avu prima îndoială: „inamic sau aliat"? Nu știa. Foamea, factor subiectiv, îl făcu să încline spre a doua variantă.

Porni spre ei și se opri, observîndu-le fețele amenințătoare și brațele noduroase pe care le întui periculoase, deși nu le recunoscu din vreun arsenal anume.

„De unde dracu' a mai ieșit și aschimodia asta?" — se răsti unul.

Superus nu înțelese sensul întrebării, așa că ceru lămuriri, pe rînd, în cele douăsprezece limbaje internaționale, fără a obține un rezultat concludent.

— Omoară-l, George — sări altul. Nu știm cine e și, oricum, nu ne trebuie o gură în plus.

— Ba nu, tată, lasă-l! Și așa sîntem puțini. Uite ce ochi frumoși are!

Cea care vorbise era o fată. Superus știa asta din lecțiile de anatomie pe care le studiase cu foarte mulți ani în urmă. Fata se ridică și se apropie de el, prinzîndu-l de mînă.

— Vino cu noi! — spuse. Stai lîngă mine.

Apoi, după o pauză, îi întinse două obiecte.

— Tu știi să faci focul? Schiță gestul de a aprinde un foc. Ia încearcă!

Superus o privi lung și în ochi îi scăpără o scînteie apoi apucă obiectele fără să le recunoască. Erau o bucată de iască și un amnar. Ca întotdeauna cînd nu înțelegea ceva, era hotărît să învețe. Se aplecă și urmări cu atenție mișcările fetei care aprindea focul.

JOHN WYNDHAM

NOD TEMPORAL

Afară, soarele ardea puternic. În spatele ușii — geam deschise, d-na Dolderson își mută cărucioruI cu cîțiva centimetri, pentru a-și feri capul de razele ce-i încălzeau restul corpului. Apoi își căută o poziție mai comodă între perne și privi peisajul.

Totul părea neschimbat.

Dincolo de netezimea peluzei, cedrul era la locul lui. Ramurile sale orizontale se mai înălțaseră, probabil, de-a lungul anilor, dar nu se observa. În copilărie, arborele i se părea uriaș; tot așa îl vedea și acum. Mai încolo, gardul viu era la fel de drept, la fel de bine tuns ca întotdeauna. Cei doi arbuști în formă de păsări, Cocky și Olly, dintr-o specie imposibil de determinat, flancau ca și pînă acum bariera ce ajungea pînă sub umbrar. D-nei Dolderson i se părea minunat că se aflau încă acolo, chiar dacă penele cozii lui Olly se mai încîlciseră cu timpul.

Stratul din stînga, din fața boschetului, era la fel de colorat ca în copilărie... poate chiar mai mult. D-na Dolderson ar fi putut să jure că florile — mereu frumoase, desigur — aveau tendința de a se colora mai tipător ca altădată. Doar boschetul din spatele gardului viu se schimbase puțin: apăruseră mai mulți arbuști tineri în locul arborilor mari care dispăruseră în parte. Printre ramuri, se zăreau pete roșii: acoperișul casei vecine, pe locul unde, odinioară, nu se afla nimic. Cu această excepție, puteai aproape uita, o clipă, că se scursese o viață întreagă.

O după-amiază somnolentă, păsări tăcute, bîzîitul albinelor, foșnetul ușor al frunzelor, zgomotul unei mingi lovind pămîntul, pe terenul de tenis din capătul aleii, o voce din cînd în cînd, anunțînd scorul. O după-amiază însorită, asemănătoare tuturor celorlalte, care ar fi putut aparține oricărei alte veri, de acum cincizeci sau saizeci de ani.

D-na Dolderson surise peisajului, găsindu-l încîntător. Îi plăcuse în tinerețe; acum îi plăcea și mai mult.

Se născuse, crescuse, se măritase în această casă, unde revenise după moartea tatălui său; aici își crescuse cei doi copii, aici îmbătrînise... La cîțiva ani după cel de-al doilea război mondial, fusese cît pe ce s-o piardă; dar lucrurile se aranjaseră, și nu mai plecase de aici...

Și asta mulțumită lui Harold. Un băiat inteligent și un fiu minunat... Cînd devenise evident că ea nu mai putea întreține casa, că trebuia s-o vîndă, Harold îi convinsese pe directorii firmei la care lucra s-o cumpere. Îi interesa, i-a spus el, nu casa, ci terenul, ca pe orice alt eventual cumpărător, de altfel. Casa în sine își pierduse valoarea, dar era bine plasată. În actul de vînzare-cumpărare stătea scris: cele patru încăperi dinspre sud, alcătuind un apartament, rămîneau în folosința fostei stăpîne pe tot timpul vieții. Restul casei adăpostea vreo douăzeci de tineri care lucrau în laboratoarele și birourile construite în partea de nord, pe locul grajdurilor și al unei părți a padocului.

Văzuse planurile, știa că, într-o zi, casa va fi demolată. Dar, pentru moment, cît mai avea de trăit, totul va rămîne neschimbat: nimeni n-avea să se atingă nici de casă, nici de părțile de vest și de sud ale grădinii. Harold o asigurase că aceste modificări nu vor fi necesare mai devreme de cincisprezece-douăzeci de ani... și acest răstimp era absolut suficient.

D-na Dolderson își spusese, liniștită, că nu prea avea ce regreta. O femeie la vîrsta ei își pierde rostul și, de cînd se deplasa cu cărucIorul, devenise o povară pentru ceilalți. Ceilalți. Această lume, care se schimbase într-atît încît părea mai întîi greu de înțeles, apoi atît de complexă încît trebuia să renunți la încercarea de a o înțelege vreodată. Nu-i de mirare, își spusese, că bătrînii se atașează atît de obiecte; acestea îi leagă de a lume pe care puteau s-o înțeleagă...

Harold era foarte drăguț și, ca să-i facă plăcere, se străduia să nu pară prea neștiutoare; dar, adesori, era greu. Astăzi, de pildă, la masă, îi vorbise cu atîta entuziasm despre o experiență ce urma să aibă loc după-amiază, dîndu-și totuși seama că ea nu înțelege mai nimic.

Era vorba iarăși despre dimensiuni... asta înțelesese, și se mulțumise să dea din cap, fără a încerca să afle mai mult. Într-o zi, stînd de vorbă, ea-i spusese că, în tinerețea ei, se cunoșteau doar trei dimensiuni și că după părerea ei toate progresele științei n-ar fi putut să le adauge altele. Atunci el a încercat să-i explice punctul de vedere matematic, conform căruia, se pare, se putea presupune existența unei serii de dimensiuni. Pînă și relația dintre clipa de față și timp, pretindea el, formează o anumită dimensiune. Cît despre punctul de vedere filosofic, adăugase... dar ea nu i-a mai putut urmări disertația. În tinerețea ei, filosofia matematica, fizica erau discipline complet diferite... acum, s-ar fi zis că ele se amestecaseră într-un mod de neînțeles.

Așa că, de această dată, îl ascultase liniștită, punctîndu-i discursul cu mici exclamații aprobatoare, pînă cînd el sfîrsise și-i mulțumise, zîmbind, că este atît de răbdătoare cu el. Apoi ocolise masa ca să

o sărute ușor pe obraz, iar ea îi urase succes pentru misterioasa experiență care urma să aibă loc după-amiază. Jenny strînsese masa și îl împinse cărucior lîngă fereastră...

Căldura zilei somnolente o făcu să viseze cu ochii deschiși, ducînd-o cu cincizeci de ani în urmă. Într-o după-amiază tocmai ca aceasta, așezată în fața aceleiași ferestre — dar nu într-un cărucior —, îl aștepta pe Arthur... îl aștepta cu inima grea... și Arthur nu venise...

Ce ciudată era viața. Dacă Arthur ar fi venit atunci, fără îndoială că s-ar fi măritat cu el. Așadar, nici Harold, nici Cynthia n-ar fi existat. Ar fi avut, bineînțeles, copii, dar nu pe Harold și Cynthia... Ce bizară și întîmplătoare era existența! Spunînd „nu" unui bărbat și „da" altuia, o femeie poate da naștere unui viitor geniu sau unui viitor ucigaș. Trebuia să fii nebun ca să încerci să pui ordine în toate, să cauți perfecțiunea, așa cum se încerca acum, în vreme ce, în trecutul fiecăruia, se întinde fragilul șir de femei ce răspunseseră „da" sau „nu", după dispoziția de moment.

Dar cum de se gîndea la Arthur? N-o mai făcuse de ani de zile...

Fusese absolut convinsă că avea să-i ceară mîna în după-amiaza aceea. Pe atunci, Colin Dolderson nici nu exista pentru ea. Și ar fi acceptat. O, da! ar fi acceptat să se mărite cu Arthur.

N-a putut să-și explice, n-a aflat niciodată de ce nu venise atunci, de ce n-a mai apărut după aceea... Nici o veste de la el. Nici o scrisoare. După cîteva zile, mama lui Arthur îi trimisese un bilet destul de rece, în care îi scria că fiul său e bolnav și că doctorul îi recomandă o călătorie în străinătate... Și atît, pînă cînd, după cel puțin doi ani, îi văzuse numele într-un ziar...

Bineînțeles că se înfuriase — datorită acestui orgoliului său —, fusese chiar nefericită, o vreme. Dar cum putea ști dacă, în definitiv, răul nu fusese spre bine? L-ar fi iubit la fel de mult pe copiii lui Arthur? Ar fi fost ei oare la fel de buni, de inteligenți ca Harold și Cynthia?

O infinitate de posibilități... toate aceste gene, despre care se vorbea atît în ultima vreme...

Zgomotul mingilor de tenis nu se mai auzea, jucătorii revenind, probabil, la misterioasa lor activitate. Albinele continuau să bîzîie hotărîte printre flori; cîțiva fluturi îi se alăturaseră, dar ca niște dilletanți aflați în vizită. În depărtare, arborii unduiau toropiți de căldura ce urca din pămînt. Totul părea gata să se cufunde în somn. D-na Dolderson nu opuse rezistență. Își lăsă capul pe pernă. De undeva, se auzi un bîzîit mai ascuțit decît cel al albinelor, dar nu atît de puternic încît să o deranjeze. Ochii i se închiseră...

Deodată, la cîțiva metri de ea, dar în afara unghiului său de vedere, se auzi un zgomot de pași pe alee. Zgomotul apăruse brusc, ca și cum cel ce se apropia ar fi traversat peluza înainte de a ajunge pe pietriș. Dar asta era cu neputință, pentru că l-ar fi văzut. Auzi în același timp o voce de bariton fredonînd o melodie începută și ea brusc, în mijlocul unei fraze:

„Oricine poate, poate,
poate
Priviți-mă..."

Cîntecul se întrerupse. La fel și zgomotul pașilor.

Acum ochii d-nei Dolderson erau deschiși... larg deschiși. Mîinile sale uscate strîngeau cu putere brațele cărucior ului. Își amintea melodia; mai mult, își amintea și vocea... după atîția ani. „Nu-i decît un vis prostesc" își spuse. Se gîndise la el înainte de a adormi... Ridicol!

Și totuși, atmosfera nu era aceea a unui vis. Totul era atît de limpede, de familiar, de firesc; brațele cărucior ului erau atît de reale, sub degetele ei...

Îi veni o altă idee. Murise. Iată de ce visul i se părea atît de neobișnuit. Murise fără să știe, la soare. După spusele doctorului putea să se întîmple așa, pe neașteptate... Și iată, se întîmplase! Se simți brusc ușurată; nu se temuse niciodată de moarte, dar o neliniștea momentul, trecerea... Acum totul se sfîrșise, și fără suferință. A muri nu era mai complicat decît a adormi. O inundă un val de bucurie. Se mira doar că e tot în cărucior...

Pietrișul scîrțîi sub o pereche de pantofi. O voce uimită exclamă:

— Ia te uită! Bizar! Ce naiba... Ce s-a-ntîmplat?

D-na Dolderson încremeni. Această voce... Nu putea să se înșele.

Tăcere. Picioarele se mișcară, nehotărîte. Apoi, porniră încet, ezitînd. Se ivi un tînăr. O, atît de tînăr!... și inima d-nei Dolderson se opri pentru o clipă.

Tînărul purta un blazer în dungi și un pantalon de flanel alb. La gît avea o eșarfă de mătase, iar pe cap, lăsată pe frunte, o pălărie de pai cu o panglică viu colorată. Mergea cu mîinile în buzunare, cu o rachetă de tenis sub braț.

Îl văzu mai întîi din profil, și nu arăta prea grozav, cu gura întredeschisă și ochii ațintiți asupra boschetului, cu un aer de stupefacție pe chip.

— Arthur, spuse încet d-na Dolderson.

El tresări. Racheta alunecă și căzu pe pietriș. Încercă, fără mare succes, s-o ridice, să-și scoată pălăria și să-și recapete sîngele rece, toate în același timp. Cînd se îndreptă, era roșu la față și tot atît de uluit.

Privi bătrîna doamnă din cărucior, genunchii acoperiți de un pled, mîinile slabe și delicate care strîngeau brațele cărucior ului. Privi apoi încăperea. Uimirea i se accentuă, căpătînd și o tentă de neliniște. Se uită din nou la bătrînă, care-l fixa cu intensitate. Nu-și amintea s-o mai fi văzut vreodată, nu știa cine putea fi... și totuși, în privirea ei era o lucire care nu-i părea complet străină.

Ea lăsă ochii în jos, își privi mîna, o studie ca și cum n-ar fi fost a ei, apoi își ridică din nou capul.

— Nu mă recunoști, Arthur? întrebă ea, calm.

Ghici în vocea ei o undă de tristețe, dar o luă ca pe o decepție însoțită de un repros, și se străduî să-și recapete stăpînirea de sine.

— Nu... mă tem că nu, mărturisi el. Știți, eu... dumneavoastră... Neputîndu-și termina fraza, izbucni, cu energia disperării: Nu sînteți mătușa Thelmei... domnișoarei Kilder?

Îl privi țintă. El nu înțelese, și ea sfîrși prin a-i spune:

— Nu, nu sînt mătușa Thelmei...

Privirea tînărului se plimbă iar prin încăpere. De data aceasta scutură capul, ca o expresie a mirării.

— Totul, totul e altfel... sau mai degrabă pe jumătate altfel, spuse el, descumpănit. Poate că am greșit... Se opri și privi în jur, răspunzînd apoi propriei sale întrebări: Nu, cu siguranță nu. Dar ce s-a întîmplat?

În ochi i se putea citi acum, pe lîngă uimire, o puternică emoție. O privi din nou pe bătrînă:

— Vă rog... nu înțeleg... de unde mă cunoașteți?

Disperarea din vocea lui o neliniști și o determină să fie prudentă:

— Te-am recunoscut, Arthur. Știi, noi ne-am mai întîlnit.

— Adevărat? Iertați-mă dar nu-mi amintesc...

— Pari obosit, Arthur. Așează-te și odihnește-te puțin.

— Mulțumesc, doamnă... doamnă?

— Dolderson.

— Mulțumesc, doamnă Dolderson.

Se încruntă, încercînd să localizeze numele.

Ea îl privi în timp ce își trăgea scaunul mai aproape. Toate mișcările, toate trăsăturile, pînă și șuvița de păr blond care îi cădea mereu pe frunte cînd se apleca, toate îi erau cunoscute. El se așază și rămîne tăcut cîteva clipe, încruntat, privind spre grădină.

Tăcea și d-na Dolderson. Era la fel de uimită, chiar dacă n-o arăta. Ce idee, să se creadă moartă! Nimic nu se schimbase: simțea în continuare durerea din spate, era tot în cărucior, putea să strîngă brațele acestuia, să le simtă.

Și nu era un vis; spre deosebire de obiectele ce-ți apar în somn totul era prea consistent, prea solid, prea real. Să fie doar o halucinație? Memoria ei se juca punînd capul lui Arthur pe umerii unui cu totul alt tînăr? Îi aruncă o privire. Nu... Răspunsese la numele de Arthur. Era fără îndoială Arthur, îmbrăcat în blezerul său. Acum nu se mai purta croiala asta. Și nu mai văzuse de ani de zile un tînăr cu pălărie de pai.

Să fie o fantomă? Prostii, era el în carne și oase. Scaunul scîrțîise sub greutatea lui, și pietrișul îi scrîșnise sub pași. Și apoi, ce fantomă ar lua chipul unui tînăr complet zăpăcit, și care, pe deasupra, se tăiase de curînd la bărbierit.

Arthur îi întrerupse firul gîndurilor, întorcînd capul spre ea.

— Venisem la Thelma, spuse. Trebuia să fie aici. Vă rog, spuneți-mi unde e?

„Ca un băiețel speriat" își spuse ea. Voia să-l liniștească, nu să-l sperie mai rău. Nu găsi însă altceva de spus decît:

— Thelma nu e departe.

— Trebuie s-o văd. Ea ar putea să-mi explice ce s-a întîmplat.

Vru să se ridice, dar ea îi puse mîna pe brat și îl făcu să se reașeze pe scaun.

— O clipă, spuse. De fapt, ce crezi că s-a întîmplat? Ce te neliniștește atît?

— Toate acestea, răspunse el, făcînd un gest larg cu mîna. Totul e altfel... asemănător și deosebit în același timp... Parcă aș fi înnebunit.

Ea îi susținu privirea și dădu din cap:

— Nu cred că e cazul. Explică-mi, ce e schimbat?

— Păi, venisem să joc tenis... S-o văd pe Thelma.

Totul era în regulă. Mi-am rezemat bicicleta de bradul cel mare din capul aleii. Pe urmă, cînd am ajuns la colțul casei, totul a devenit ciudat...

— Cum adică? întrebă d-na Dolderson. Ce ți s-a părut ciudat?

— Păi... mi s-a părut că soarele făcea un salt pe cer. Că arborii erau mai mari, mai altfel. Florile și-au schimbat culoarea, iedera de pe zid s-a înțumățit deodată... și s-ar spune că nu mai e aceeași. Apoi, acolo sînt niște case. Le văd pentru prima oară... în spatele boschetului nu se construise nimic. Parcă și pietrișul de pe alee a îngălbenit. Cît despre această încăpere... e aceeași. Recunosc biroul, semineul, cele două tablouri. Dar tapetul e altul. Ieri nu era acolo, și totuși nu e nou, nu? Vă rog, spuneți-mi unde e Thelma. Vreau să-mi explice. Cred că am înnebunit...

Ea îi puse mîna pe brat spunîndu-i cu hotărîre în glas.

— Nu. Oricare ar fi explicația, nu-i asta.

— Atunci, ce...

Se întrerupse brusc și întoarse capul, ca să audă mai bine. Zgomotul creștea.

— Ce-i asta? întrebă el, speriat.

D-na Dolderson își întări strînsoarea.

— Nu-ți fie teamă, spuse, ca și cum ar fi vorbit cu un copil. Nu-ți fie teamă, Arthur.

Îi simți neliniștea crescînd pe măsură ce zgomotul se accentua. Obiectul trecu chiar pe deasupra capetelor lor, la mai puțin de trei sute de metri înălțime, în urletul reactoarelor, lăsînd aerul rănit să vibreze în urma lui, în valuri.

Arthur îl văzu. Îl privi trecînd. Cînd se întoarse spre ea era livid, îngrozit:

— Ce... ce-i asta?

Încet, încercînd să-l liniștească, ea răspunse

— Un aeroplan Arthur, atît. Detest aparatele astea, fac zgomot...

El privi spre locul unde dispăruse avionul, și clătină din cap.

— Dar am **văzut** aeroplane, le-am **auzit**. Nu arată așa. Și fac un zgomot ca de motocicletă, doar ceva mai puternic. Asta a fost teribil! Nu înțeleg... Nu înțeleg ce se întîmplă...

Vocea-i era patetică.

D-na Dolderson deschise gura să-i răspundă apoi se opri. Căci, printr-un fel de intuiție de moment revăzîndu-l pe Harold vorbindu-i despre dimensiuni, despre posibilitatea de a le deplasa în planuri diferite, despre timp care nu era decît o altă dimensiune, înțelesese — nu, a înțelege e prea mult spus —

întrezărise adevărul. Dar această descoperire nu reuși decît s-o tulbure și mai mult. Îl privi pe Arthur, care tremura ușor. Probabil că se întreba iarăși dacă nu și-a pierdut mințile. Trebuia să intervină. Dar cum s-o facă fără urmări neplăcute?

— Arthur,

Întoarse spre ea o privire pierdută.

— În bufet e o sticlă de coniac, la-o și adu și două pahare, spuse ea pe un ton voit poruncitor.

Se execută, cu mișcări de somnambul. Ea îi întinse un pahar umplut pe jumătate, și își turnă și ei cîteva picături de coniac.

— Bea, îi spuse. El ezită. Hai! insistă ea. Ești încă sub influența șocului. Asta o să te liniștească. Vreau să-ți explic, și nu pot s-o fac dacă nu ești în stare să mă asculți.

Arthur bău, tuși și se reașeză.

— Bea-l tot!... Ți-e mai bine?

Dădu din cap, dar nu spuse nimic. Ea se hotărî respiră adînc și, renunțînd la tonul sec dinainte, începu:

— Arthur, în ce zi sîntem?

— Ce zi? repetă el, uimit. Păi vineri. Douăzeci și șapte iunie.

— Dar anul, Arthur? Anul?

— Nu sînt chiar nebun. Știu cine sînt și unde sînt... cel puțin așa cred. Lucrurile s-au schimbat, nu eu. Pot să vă spun...

— Eu vreau să știu anul, Arthur.

Vocea îi devenise din nou poruncitoare. El o privi tîntă:

— Ne aflăm în 1913, bineînțeles.

D-na Dolderson își întoarse ochii spre peluză, spre flori. Dădu încet din cap. Într-adevăr, în acel an, într-o vineri... ciudat cum de își mai aducea aminte. Poate că în 27 iunie. Cu siguranță însă că într-o vineri din vara anului 1913 el nu venise. Trecuse atît de mult, atît de mult timp.

Vocea lui, tulburată de neliniște, o readuse în prezent:

— De ce ați vrut asta... să vă spun anul?

Fruntea i se ridase. Privirea-i era nesigură.

Era atît de tînăr! Suferise pentru el și, din nou, mîna ei fragilă se lăsă pe brațul lui puternic.

— Cred... cred că am înțeles, spuse el, cu glasul frînt. Nu... nu-mi dau seama cum s-a întîmplat, dar, altfel, nu m-ați fi întrebat. Iată de ce totul este atît de straniu. Într-un fel sau altul, nu ne mai aflăm în 1913... nu-i așa? Arborii crescuți brusc... aeroplanul... Se întrerupse, o privi cu ochii mari: Trebuie să-mi spuneți. Vă rog, vă implor, explicați-mi ce s-a întîmplat! Unde sînt? Unde ne aflăm?

— Bietul meu băiat, murmură ea.

— Vă rog din suflet...

Ziarul „Times", cu careul de cuvinte încrucișate pe jumătate dezlegat, căzuse între pernă și spătarul căruciorului. Ea îl luă, ezită o clipă, apoi îl desfăcu și i-l întinse. El îl apucă cu o mînă tremurătoare.

— Londra, luni 1 iulie, citi. Apoi, într-un murmur neîncrezător: **O mie nouă sute șaizeci și trei!**[1]

Lăsă mîna cu ziarul să-i cadă și o privi, parcă implorînd-o. Ea dădu de două ori din cap, lent. Se uitară unul la altul, fără o vorbă. Încet-încet, expresia tînărului se schimbă. Sprîncenele i se apropiară de rădăcina nasului. Își aruncă ochii în jur, agitat, ca un animal prins în capcană. Apoi privirea-i reveni la ea. Strînse pleoapele cu putere. Cînd le redeschise, ochii îi erau plini de durere... și de spaimă.

— O, nu!... Nu! Nu sînteți... nu puteți fi... mi-ați spus... vă numiți d-na Dolderson, nu-i așa? Doar mi-ați spus? Nu sînteți... Nu puteți fi... Thelma?

D-na Dolderson nu răspunse. Chipul tînărului se încreți, ca acela al unui copil gata să plîngă.

— O, Doamne! strigă el, și își acoperi fața cu mîinile.

D-na Dolderson închise ochii. Cînd îi redeschise, după cîteva clipe, era din nou stăpînă pe sine. Cu tristețe, îi privi umerii tresăltînd. Mîna subțire, cu venele proeminente, se întinse spre capul aplecat și mîngîie ușor părul blond.

Cealaltă mînă căută butonul sonnetei pe masă de lîngă cărucior, și îl apăsă prelung...

■

O mișcare în încăpere o făcu să deschidă ochii. Storul venețian filtra lumina, lăsînd însă destulă ca să-l poată distinge pe Harold, stînd în picioare la marginea patului.

— Nu voiam să te trezesc, mamă.

— Nu m-ai trezit, Harold. Visam, dar nu dormeam. Așază-te, băiatul meu. Vreau să-ți vorbesc.

— Nu trebuie să te obosești, mamă. Știi, ai avut o reșută.

— Știu, dar tot punîndu-mi întrebări obosesc și mai tare. N-am să te țin mult.

— Bine, mamă.

Își trase un scaun și îi luă mîna într-ale sale.

— Experiența ta, Harold, nu-i așa? Ea l-a adus aici pe bietul Arthur.

— A fost un accident, mamă. Făceam doar o încercare. Un test preliminar. Știam că, teoretic, e posibil. Am dovedit că... — e greu de explicat în cuvinte — am dovedit că, dacă reușim să... în tine... să răsucim o dimensiune, s-o întoarcem oarecum asupra ei însăși, atunci două puncte, care în mod obișnuit sînt separate, vor coincide. Mă tem că nu e prea clar...

— Nu-i nimic, băiatul meu. Continuă...

— Ei bine am bransat generatorul de distorsiuni de cîmp, și l-am reglat astfel încît să reunim două puncte care în mod normal, sînt despărțite de o perioadă de cincizeci de ani.

— Și?

— Alegerea noastră a fost cu totul arbitrară. Am fi putut regla generatorul pentru zece sau o sută de ani, dar l-am fixat la cincizeci, iar rezultatul, mamă, a fost senzațional. O eroare de numai patru zile la cincizeci de ani. Nu ne-a venit să credem. Mai rămîne să găsim cauza acestei erori, dar dacă ne-ar fi propus cineva înainte de experiență, să pariem...

— Da, băiatul meu, te felicit. Dar ce s-a întîmplat?

— Ah, iartă-mă. Cum ți-am mai spus, a fost un accident. Generatorul func-

[1] Povestirea a apărut în anul 1961 (n. tr.).

ția de cîteva secunde, și el a pătruns chiar atunci în cîmpul de coincidență. O probabilitate de unu la un milion. Regret că s-a întîmplat, dar n-aveam de unde să știm...

Ea își întoarse capul pe pernă:

— Așa e. N-aveați de unde să știți. Și mai departe?

— De fapt, n-am știut nimic pînă cînd Jenny, auzind soneria, te a găsit leșinată, și pe acest Arthur prăbușit alături. Ea m-a chemat. Una din fete m-a ajutat să te așez pe pat. Doctorul Sole a venit să te vadă. Apoi i-a făcut acestui Arthur o injecție calmantă. Avea nevoie, bietul de el... Cînd s-a mai liniștit, ne-a spus cine e și de unde vine. Nu ne-a venit să credem! Dovada vie, accidentală, de la prima încercare!... Dar tot ce-l interesa, sărmanul, era să se întoarcă acasă cît mai repede posibil. Era distrus. Doctorul Sole voia să-i facă imediat încă o injecție, ca să-l adoarmă, să-l împiedice să-și piardă mințile de-a binelea. Nu știam dacă aveam să reușim să-l trimitem înapoi. Transferul „spre înainte", dacă se poate spune așa, simplificînd, poate fi considerat ca o accelerare infinită a unui proces natural, dar ideea unui transfer „spre înapoi" dă naștere unor implicații dintre cele mai deconcertante. Am început să discutăm, dar doctorul Sole ne-a întrerupt spunînd că, dacă există cea mai mică șansă, omul are dreptul să încerce și că trebuia să ne străduim să reparăm răul pe care-l făcusem. Pe deasupra, dacă n-am fi încercat, ar fi rămas pe capul nostru un lunatic a cărui prezență ar fi trebuit să o explicăm, și asta cu o deviere de cincizeci de ani. Am încercat să-l facem pe acest Arthur să priceapă că nu eram siguri de reușita operației inverse, și că trebuie luată în calcul și acea eroare de patru zile, că, pe scurt, cu toată strădania noastră, nu-i puteam garanta o întoarcere precisă în trecut. Nu cred că a înțeles într-adevăr ce i-am spus. Era într-o stare deplorabilă. Nu voia decît să plece de aici... oricum. O adevărată idee fixă. Ne-am hotărît, deci, să ne asumăm riscul. La urma urmei, dacă transferul nu era posibil, n-ar fi știut niciodată, sau nu s-ar fi întîmplat nimic... Reglajul generatorului nu fusese modificat. Am lăsat pe cineva la laborator, iar noi ceilalți l-am adus pe Arthur pe alee, lîngă camera ta. Apoi, i-am spus să meargă așa cum făcea cînd s-a produs accidentul, și am dat semnalul. După toate cele întîmplate, plus tranchilizantul injectat de doctor, se cam clătina pe picioare, dar se străduia să-și păstreze calmul. Îi venea să plîngă, dar ne-a urmat întocmai sfaturile. A început chiar să fredoneze „Oricine poate, poate, poate..." După care a dispărut... pur și simplu. Harold tăcu și reluă, cu o undă de regret în glas: Dovezile rămase nu sînt prea convingătoare: o rachetă de tenis, aproape nouă, dar demodată, o pălărie de pai în aceeași stare.

D-na Dolderson tăcea.

— Am făcut tot ce-am putut, mamă. Trebuia să încercăm.

— Știu, băiatul meu. Și ați reușit. Nu e vina voastră că n-ați putut repara răul pe care l-ați făcut. Nu, eu mă întrebam doar ce s-ar fi întîmplat dacă ați fi pornit aparatul cîteva minute mai devreme sau mai tîrziu. Cred însă că nu se putea altfel, sau tu n-ai mai fi tu.

Harold o privi ușor stînjenit:

— Ce vrei să spui, mamă?

— N-are importanță, băiatul meu. Ai făcut așa cum ai crezut tu că e mai bine și, se pare, totul a decurs așa cum era mai bine.

— Era mult prea zdruncinat ca să ne putem permite să-l reținem aici. Și-ar fi pierdut de tot mințile. Ce puteam face?

— Nu știu. Nimic altceva, probabil. Presupun că așa trebuia să se întîmple...

— Ce te face să crezi că am reușit să-l trimitem înapoi, mamă?

— Știu că ați reușit, băiatul meu.

Tăcu. Apoi, cu o voce uscată, fără intonație, reluă ca și cum ar fi citit un text: „Arthur Waring Batley. Sublocotenent. Decedat în urma rănilor suferite pe cîmpul de luptă în Franța, la 3 noiembrie 1915".

Închise ochii. O lacrimă i se prelinse încet pe obraz. Harold scoase batista și o șterse. Ea îi prinse mîna, în tăcere. Deasupra casei, urletul unui avion cu reacție crescu, apoi se stinse.

D-na Dolderson spuse:

— Nu-mi voi regreta dispariția. Îmi va fi greu să te părăsesc, Harold, băiatul meu, dar va fi singurul lucru care mă va reține cînd va sosi clipa. Poate că semăn puțin cu bietul Arthur. Nu prea-mi place lumea voastră... răul pe care poate să-l facă.

În românește de
ION SORIN HOBANA

Vă reamintim!

COLECȚIA SF — ANTICIPAȚIA

• o publicație pentru stimularea fanteziei și inteligenței creatoare.

• o formulă originală pentru dezvoltarea gustului literar-artistic.

• o introspecție a viitorului imaginabil al omenirii în contact cu necunoscutul.

MIRCEA COTÂRȚĂ

PUNTEA

Zăpada își întinde mîinile prin veșmîntul iernii ce cuprinde întreaga planetă, acaparîndu-ne gîndurile și dorințele. Totul e monoton. Nici nu mai știi cînd începe și cînd se sfîrșește lumina ce se cristalizează pe trupurile noastre.

Peste tot doar albul cu reflexe albastre. Privim prin peretele transparent al cladirii la un grup care, în mijlocul nămeților, frigea grăbit niște fluturi gigantici. Agitîndu-se în jurul focului, răzuise la repezeală puful de pe ei. Deși nu-i simțeam, știam din experiență ce miros grețos se va răspîndi. Zăpada atîrna lenevă pe crengile arbuștilor. De undeva a apărut un bărbat însoțit de două reptile bipede cu epiderma sticloasă. Caninii le ieșeau printre buze. Una din ele, văzînd grupul, începu să saliveze. O spumă gălbuie i se prelingea pe la colțul botului. Bărbatul tipă, agitînd mîinile prin aer. Grupul o luă la fugă. Stringînd ce mai putuse apuca. Rămas singur, bărbatul se așeză lîngă foc și începu să mănînce. Reptilele așteptau liniștite să roadă părțile se vor rămîne de pe urma omului.

Am privit cifrele afișajului de pe hol. Peste două ore vor începe iar durerile de stomac. Cît voi mai aștepta? Am întors spatele zidului transparent, apropiindu-mă de panoul verde mat cu cele patru butoane pe care era gravat: peisaj, erotism, forță, oniric.

Dacă așteptarea se prelungea, te puteai distra ca să-ți mai treacă din timp. Răbdarea era una din condițiile împlinirii dorinței. Am ezitat cu degetul în dreptul celui de-al doilea buton. Am apăsat pe primul. Tavanul se coloră în vîrtejuri de nuanțe ce picurau forme plutind în jurul meu. Treptat, camera deveni ușor imponderabilă. Trupul îmi aluneca orizontal pe sub imaginile ce se formaseră. Nu era ce speram, dar îmi mai îmblînzea așteptarea ce se cuibărise-n mine. Pînă la urmă n-a mai venit nimeni. Nu era cine știe ce, dar, dacă erai refuzat și a doua oară, te puteai aștepta să devii o umbră. Am plecat, strecurîndu-mă prin culoarele indiferente. Mîine o zi cu speranțe reci. La ieșire m-am oprit în fața înregistratorului.

— Mă voi întoarce — am spus pe un ton cît mai senzual posibil.

Știam că vor analiza inflexiunile vocii. Dacă fonograma era negativă, voi fi respins.

Aici veneau din toate colțurile speranței pentru îndeplinirea dorințelor, oricît de mărunte ar fi fost. Nu ți se cerea în schimb decît să-i iubești. Nimeni nu știa cum arătau. Se păstra doar amintirea unor ființe cu conturul neclar înconjurat de o aureolă orbitoare. După unii, ar fi avut și aripi ce le atîrnau greoi pe umeri. Pentru mine nu avea nici o importanță. Puțin îmi păsa de felul cum arătau. Voiam doar să știu dacă am dreptate sau nu. Se spune că pe cei mai iubitori, drept răsplată îi luau în lumea lor de unde nu mai reveneau.

Afară frigul îmi zgîrie fața. Am trecut prin pereții cubului transparent, așezîndu-mă pe scaunul solitar din mijlocul lui. Mi-am pus mîinile pe genunchi, concentrîndu-mă. Tot de la ei îl aveam. Ca și restul. A fost ușor. Le am spus că-i iubesc. Nu este greu să-ți modifici vocea. Uneori mă întreb dacă s-ar mai putea trăi fără ei. Nici nu încerc să mă gîndesc la ce-ar fi. Ei ne dau totul și cer mai nimic. Am intensificat concentrarea. Planul de sub tălpi a devenit fosforescent. Simțeam cum se contopește cu mine. Cubul s-a ridicat ușor, plutind deasupra solului. Trebuia să mă mișc puțin pînă mîine. Locuiam destul de departe și pînă m-aș fi întors pierdeam dreptul de a mă mai prezenta în fața lor. Frigul devenise cenușiu. M-am oprit în josul pantei, privind înapoi la clădirea dreptunghiulară din care ieșisem. Irradia o lumină ce nu lăsa umbre arbuștilor din jurul ei. Cerul permanent acoperit cu nori se prelingea peste gîndurile mele. De o parte și de alta a drumului se înșirau pomii globulari plini de tepi. Îmi plăcea culoarea lor roșie ce spărgea uniformitatea gheții. Noaptea se picura treptat peste nori. Am oprit în dreptul unui adăpost. Galbenul structurii sferice era odihnitor. Stăteam nemișcat încercînd să dorm. Cîteva umbre ghemuite au trecut prin fața mea. Am rămas indiferent. Mi s-a părut că una din ele s-a oprit ca să mă privească. A plecat. Încet am alunecat în somn, plutind spre ochii ei albaștri. Balansarea m-a azvîrlit în realitate.

Umbrele erau strînse în jurul meu agățate de pereții cubului. Am rîs de gestul lor inutil. Nu aveau dreptul să se atingă de cei asemenea mie. Făceau parte din cei cu fonograma negativă. Fuseseră lăsați la voia întîmplării. Se descurcau scormonind prin zăpadă după rădăcini sau vînînd fluturi gigantici. Erau concurați și pîndiți de cresctorii de reptile, care, cum îi vedeau, îi alungau. Ființe cu totul inferioare umbrelor. Trăiau fără să-și dorească nimic. Nici unii, nici alții nu merită să-i bagi în seamă.

Văzînd că nu pot să facă nimic, au început să împingă cubul. Pînă acum nu s-a pomenit să fie violenți. Dacă ne făceau rău erau căutați și dezintegrați de cei ce îndeplineau dorințele noastre. De aceea, cînd ne vedeau, preferau să fugă de noi. S-au opintit într-un ultim efort

şi m-au răsturnat. N-am mai avut timp să mă concencentrez ca să plec. Am picat, trecînd prin peretele din dreapta cubului. M-am afundat în răceala zăpezii. Mă fixau tematori, înghesuindu-se unul în altul. Erau bine închişi în zdrenţele lor. Nu le vedeam decît ochii. Umbre! Fiinţe demne de dispreţ! să nu fii în stare să te prefaci că-i iubeşti! Îi priveam stînd în coate. Le era frică de mine.

— Îndreptaţi-mi cubul!

Imediat s-au repezit, îmbrîncindu-se. Cînd să intru în el, unul din ei mi-a pus mîna pe umăr. Părea femeie. Avea priviri albastre, cum îmi plăcea mie. Păcat că era cu ei!

— Ce vrei?

N-a răspuns. Mi-a luat mîna, nevrînd să-mi mai dea drumul. Am ridicat pumnul ca să lovesc. S-a ferit. Mi-a făcut vînt în zăpadă. Am crezut că vor sări peste mine, dar nu s-au mişcat. Am vrut să intru în cub, dar mi-au tăiat calea.

— Ce doriţi?

— Nu-ţi putem spune. Trebuie să vezi.

Am tresărit. Se credea că sînt muţi. Un fel de animale. Oameni decăzuţi ce nu mai aveau dreptul să vorbească. Unul din grup se opri în faţa mea. Nu ştiam ce avea de gînd să facă. Mă săltă pe umăr. Cu grijă. M-am zbătut, dar nu mai puteam scăpa.

— Lasă-mă!

Alergau prin zăpadă de parcă nici nu exista. Cu cît măreau pasul, aerul din jurul lor se materializa în dungi argintii ce vibrau metalic. Mi-au dat drumul în faţa unui adăpost făcut din blocuri de gheaţă. Dacă mîine nu voi fi la timp înapoi, îmi vor analiza psihicul şi atunci: degeaba te mai prefaci. Înăuntru, un trup întins pe jos.

— Ajută-ne! Nu mai poate merge — vorbi unul din ei.

— Ce-a păţit?

— L-a atacat un crescător de reptile. N-a vrut să-i cedeze un fluture.

— Cum vreţi să vă ajut?

— Să doreşti, măcar o dată, şi pentru altul.

Era pentru prima oară, din cîte ştiu, că cineva este atacat pe planeta asta. Primul pas este greu de făcut, că după aceea totul devine obişnuinţă.

— Nu pot. Mi se va îndeplini dar, dacă se va afla, ajung ca voi. La ce bun?

Linişte. Auzeam şoapta de tăcere a timpului.

— Îţi mulţumim că ai fost sincer cu noi — mi se adresă umbra cu ochi albaştri. Duceţi-l înapoi! — ordonă celorlalţi.

— Eşti femeie? — am întrebat curios.

A dat din cap că da. I-aş fi mîngîiat culoarea privirii. Îmi părea rău că rămînea cu ei.

A doua zi am pătruns în clădire. N-am aşteptat mult de data asta. Prin zid a trecut o piramidă sidefie. S-a apropiat de mine, absorbindu-mă. După cîteva clipe s-a descompus în aer, lăsîndu-mă singur într-o încăpere roşie al cărei pereţi pulsau. De fiecare dată cînd am cerut un lucru, totul se petrecea mai simplu dacă nu precizam detaliile, mi se prezentau mai multe variante pînă ce mă opream la una. Acum era cu totul altfel. Vroiam confirmarea unei bănuieli. În aer a apărut imaginea prietenei mele, zbătîndu-se de plăcere într-o îmbrăţişare invizibilă. Eram chiar în mijlocul imaginii trupului ei. A început să se dilate, umplînd camera, sufocîndu-mă. Nu se mai vedea nimic clar. Îmi auzeam bătăile inimii. Respiram din ce în ce mai greu. Îmi vîjîiau timpanele. Mi-am dus mîinile la cap. Simţeam înţepături în tot corpul.

— Ajunge! — am strigat cît am putut de tare, nemaisuportînd.

Imediat a dispărut imaginea. Din aer s-a întrupat piramida. M-a înghiţit. M-am trezit lîngă sub. Am stat mult timp în el, cu bărbia rezemată în piept. Am plecat cît de repede am putut. M-am concentrat ca să măresc viteza. Broboane de sudoare îmi curgeau peste pleoape. În cale mi-a ieşit un grup asemănător cu cel din noaptea trecută, trecînd drumul cu o targă în mijlocul lor. N-am mai putut să mă opresc. Am izbit targa din plin. N-am simţit nimic. Am privit în urma mea. Nu se mişcau. Stăteau în genunchi, uitîndu-se la cel lovit. N-aveam ce să le fac. Şi-aşa nu existau pentru nimeni. M-am oprit după ce mă mai liniştisem. Am preferat să mă plimb prin zăpadă. Ajunsesem într-o zonă cu somptuoase construcţii răzleţite. M-am întins pe jos. Frigul mi se strecurase în suflet. Ca să uit de mine, am început să mă gîndesc la ce povesteau alţii a căror dorinţă fusese să vadă şi alte planete. Sînt locuri unde soarele e imens şi roşu, unde cîmpiile sînt acoperite cu ceva verde. Au văzut totul doar din navele transparente ce pluteau paralel cu denivelările solului şi ale vegetaţiei. Nimeni din cei ce au călătorit nu i-au văzut pe locuitorii acelor planete. Navele erau etanşe şi nu se putea ieşi din ele. Alt tip de transport nu se cunoaşte. Ne era oferit tot de ei.

Gîndurile îmi săreau de colo-colo. Da, asta era! Ne ofereau numai lucrurile pe care ştiau să le facă. Bănuiala a apărut din ziua în care, chemînd-o, n-a venit. Conform înregistrării de verificare, ar fi avut o indispoziţie. Dar le cerusem o fiinţă care să vină cînd vreau eu. M-am ridicat, mergînd la voia întîmplării. Înregistrările pot fi aranjate. Şi eu am procedat de multe ori în felul acesta ca să scap de vizite ce nu-mi făceau nici o plăcere.

Nu mi-am dat seama cînd m-am trezit în preajma unei intrări. Am sunat îndelung. Mi s-a deschis. În faţa mea stătea un omuleţ plin de riduri. S-a uitat la mine.

— Intră! — mi-a spus, zîmbind printre urmele pe care timpul le zgîriase pe faţa lui. În lumea noastră sîntem totuşi singuri — a continuat el.

Am vrut să-i explic de ce m-am oprit la uşa lui dar mi-a întors spatele, fără să mai spună ceva. M-am luat după el, străbătînd holul. Am pătruns într-o seră imensă plină cu tot felul de plante. Unele dintre ele nici nu mai existau. M-am oprit în mijlocul lor.

— Ce cald este! — am zis ca să sparg tăcerea.

Gazda îmi făcu semn cu mîna să tac. Asculta atent ceva ce-mi scăpa. Începuse să mă copleşească liniştea care se tot prelungea. Mă privea fix şi iar îmi zîmbi, destins.

— Nu este mereu bună încrederea în ei.

— Adică? — îl întrebai surprins.

Rîse.

— Te-ai dus la ei — continuă el fără să mă bage în seamă.

— De unde ştii?

— Plantele îmi şoptesc totul.

Am avut senzaţia că sînt complet dezbrăcat.

— Dorinţa mea a fost să cresc plante — murmură el, indiferent la starea prin care treceam.

— De ce mi-o spuneţi tocmai mie?

— Ştii ce te-a împins să vii la mine?

— Zăpada nu te poate consola.

— Mi-am dorit plante unice. Cum nu mai sînt pe planeta noastră.

Doar ale mele — spuse ca şi cum nu m-ar fi auzit. Pentru asta m-am prefăcut că-i iubesc. Toţi facem la fel.

— Greşiţi.

— A, te referi la nenorociţii aceia care umblă de colo-colo? Nu merită interes. Nişte naivi. Ce rost are să te chinui în frig?

— Nu cred că avem dreptul de a-i judeca.

— Tu nu te prefaci? — îmi zîmbi bătrînul. Femeia pe care ţi-ai dorit-o nu tot ei ţi-au dat-o? Nu sînt ei voinţa ta?

— Dumneavoastră nu depindeţi de ei?

— De ce să-i dezamăgim dacă ne cer aşa de puţin? Nu ei ne-au învăţat să mintim. Cred că sînt totuşi drepţi.

— Iubirea pe care o vor ei cere sinceritate.

— Se vede că eşti tînăr. Da, iubirea cere sinceritate, dar şi sinceritatea nu poate fi decît dacă răspunde unui interes comun. Chiar dacă se exprimă diferit. Sînt convins că o parte din noi sîntem asemenea lor.

Am tăcut. Îl priveam. Îmi zîmbi. milos.

— Fiecare rîd de pe faţa mea reprezintă o clipă de dilemă. Îţi repet: majoritatea mintim. Şi pe ei, dar şi pe noi. Cei care se prefac cel mai bine sînt luaţi în lumea lor. Ştiai? Cu toţii bănuim că acolo e bine. Eu nu vreau să fiu acolo. Îmi ajung plantele. Din clipa în care am găsit limbajul plantelor, n-am mai avut nevoie de ei. Uneori mă duc şi le spun că-i iubesc. Ca să nu vină peste mine. Să nu afle. Am specii unice de plante. Le-am stimulat forţa din ele. Îţi pot provoca explozii pe creier, dacă le vrei răul, lor sau mie. Te pot ajuta să ajungi acolo unde vrei chiar dacă dorinţa îţi zace în subconştient.

— Şi totuşi, aceeaşi întrebare: de ce mi le spuneţi tocmai mie?

— Există clipe asemenea apelor care te înghit. Eu am scăpat.

Mă uitam la el. Era rîndul meu să zîmbesc.

— Nu te voi sfătui să ieşi din ea. Tu trebuie s-o faci dacă crezi că merită. Ascultă-mă: du-te la ea. Ţi s-a confirmat o bănuială.

Mă uitam la el şi nu înţelegeam.

— Între certitudine şi bănuială e o diferenţă.

— Cît valorează diferenţa asta?

— Uneori o viaţă. Du-te la ea şi priveşte-o! Doar atît.

— Bine, plec — i-am răspuns.

— O clipă. I-ai oferit vreodată ceva.

— Doar iubirea mea.

— De-a lungul anilor — începu el iar să vorbească, fără să mă mai bage în seamă — mi-am dorit plante pe care să nu le mai am de la ei. Acum nu mi-a mai rămas decît să obţin specii care să ştie să fie şi după ce nu voi mai exista eu.

I-am respectat tăcerea.

— Îţi voi da una. Doar pentru tine. Rezistă la frig. Să faci rost de pămînt albastru.

Stăteam în zăpadă cu planta strînsă la piept. Aş fi putut să iau cubul, dar am preferat să merg pe jos. M-a primit ca de obicei. Era prea frumoasă ca să nu-i cedez. Am rugat-o să aştepte puţin. Am privit vasele cu plante ornamentale.

— Ai pămînt albastru într-unul din ele?

— Da. În cel de sus.

Fără să-i cer voie, am smuls floarea din ei, punînd-o pe a mea.

— Îţi place?

A ridicat indiferentă din umeri.

Cuvîntul îmi atîrna de buze ca un bolovan. Pe vremuri, din ei se cernea ziua.

— Mi-a dat-o un bătrîn. Nu i-am promis că voi avea grijă de ea, dar e o plantă.

Se uita la mine şi zîmbea. Hăuri se deschideau în suflet.

— Vreau muzică! — i-am spus brusc. Vreau să dansezi cu mine! Numai în braţele mele!

Am dat drumul la muzică. Cercurile imobile de lumină colorată de pe pereţi au început să alunece în toate sensurile. Apoi s-au desprins de pe ziduri, plutind lent în jurul nostru. Îi priveam trupul cum nu mă mai uitasem niciciînd la el, vrînd să descopăr pînă şi cea mai mică urmă lăsată de celălalt pe pieptul ei, pe această întrupare a dorinţelor mele. Cineva mă chema. M-am uitat către plantă.

Treptat m-a toropit o ceaţă galbenă. Nu mai vedeam nimic, nu mai auzeam nimic. Am ieşit din ea pe un culoar ce nu se mai sfîrşea. Mă cuprinsese disperarea de cînd tot mergeam. Am început să alerg. Tot mai repede. M-a oprit un zid. M-am întors, dar n-am putut să fac un pas. În spatele meu, un alt perete mi se oţerea rece. Resemnat, m-am aşezat pe podea, rezemîndu-mă cu spatele de el. Am căzut prin el. Jumătate din trup mi se afla într-o sală imensă. Am vrut să trec înapoi, dar nu se mai putea. Zidul se opunea. M-am speriat. Dacă voi rămîne înţepenit pentru totdeauna! M-am zvîrcolit şi corpul mi-a alunecat în sală. Pe lîngă mine treceau, fără să mă vadă, fiinţe cu pielea albastră. Altele stăteau ghemuite în prisme cu irizaţii verzi. Erau cuplate cu sfere transparente. I-am urmărit atent pe cei ce ne dădeau totul. Nici nu mă simţeau. Am trecut printre ei fără să fiu oprit. Am văzut un culoar care m-a dus într-o încăpere. Era plină cu cei aleşi.

Liniştiţi şi încrezători. Nici unul nu părea barim barbaţii priveau femeile. Nu se speriară de fiinţele albastre care începuseră să vină şi să-i ia de mînă, încet, cu blîndeţe. I-am urmat înapoi, în camera din care sosisem. Îi aşezau în sferele umplîndu-se cu lumini albe ce se străcurau în prisme, făcîndu-le de un mat orbitor. Încăperea se goiea de liniştea imobilă, sferele rămîneau goale. Urma un moment de tăcere. Prismele se topeau în valuri de energii, în locul lor rămînînd corpurile tinere ale fiinţelor albastre ce reveneau lent la viaţă. Am înţeles: preţul dorinţelor noastre împlinite. Am plecat. Nu mai aveam ce vedea. Am luat-o pe primul culoar ce mi-a ieşit în cale. Am coborît nişte trepte. Am rămas ca împietrit. Nu ştiam ce să mai fac. În faţa mea zăcea o navă imensă. M-am apropiat. Cu teamă. Am pătruns în ea. Totul era degradat şi abandonat. Nu cred că mai putea fi vreodată folosită. Crăpături în panouri, fie atîrnînd, pereţi protectori desprinşi, ecrane sparte, tuburi îndoite. Am simţit nevoia să plec, să ies cît mai repede din clădirea lor. Am apucat-o la nimereală pe un alt culoar. O nouă sală cu zidurile pline de butoane pe care erau gravate cifre şi litere. Mă uitam mirat. Abia am avut vreme să mă feresc de o arătare metalică ce intrase zumzăind. A trecut indiferentă. Totuşi nu puteam merge mai departe. Am atins unul din butoane. Pe podea a apărut imaginea unui om care, după ce-i asigura de iubirea lui, le cerea să-i îndeplinească o dorinţă. Apoi chipul alunecă pe sub tălpile mele. După el apărură o serie de date. Cifrele: anul naşterii. Literele: iniţialele numelui. Am început să mă caut. Eram pe primul rînd. Am apăsat. Mi-a apărut imaginea, cerînd. Au urmat cuvintele. Ultimele rînduri m-au făcut să tresar.

DORINŢĂ: confirmarea unei bănuieli.

VIITOAREA DORINŢĂ: nu va mai fi.

SCOP: va fi ales.

M-am întors. Ciudăţenia metalică revenise. Neant, m-am lovit de ea. A început să urle. Nu era mare. Am luat-o în mîini ca să dau cu ea de podea. Auzeam paşii fiinţelor albastre. M-am pierdut într-o ceaţă galbenă ce cobora din toate părţile, învăluindu-mă. Căzeam. M-am oprit pe podeaua camerei, iar ea mi s-a materializat instantaneu în braţe. Dansam

— De cît timp stăm îmbrăţişaţi?

— De cîteva minute.

Am privit planta. Părea mai mare. Am plecat imediat. Stăteam la uşa bătrînului şi sunam, dar nu mai răspundea.

Mai bine nu-mi dădea floarea! Mai bine nu mai aflam că ei îţi satisfac totul. Chiar şi confirmarea unei bănuieli, fără să-ţi spună dacă este adevărat sau nu. Cu ea nu mai putusem să rămîn. I-am spus că poate să facă ce doreşte.

Am plecat, lăsîndu-i planta pe prag.

Zile în şir m-am plimbat prin casa dăruită de ei, aşteptîndu-i să vină să mă ia. N-au apărut. Nimeni nu ştie cum şi cînd sosesc. Uneori mă gîndeam la ea. Veşnic ar fi fost între noi o bănuială. M-am hotărît. Am părăsit totul, pornind pe jos în căutarea umbrelor. Am dat peste un grup ghemuit în zăpadă. Cînd m-au văzut, au vrut să fugă. Le-am făcut semn să se oprească. M-am apropiat de ei, cercetîndu-le culoarea ochilor.

— Caut o femeie cu ochii albaştri. Nu ştiţi unde e?

Nu mi-au răspuns. Au plecat. M-am luat după ei. În felul acesta, poate voi da peste ea. În fiecare om există o punte fragilă către ceilalţi. Dacă am avea curajul s-o trecem! Am alergat ca să-i ajung din urmă. Unul din ei s-a întors.

— Tăcerea noastră nu ţi-a fost de ajuns? — se răsti el.

— Trebuie s-o găsesc!

— Avem un bătrîn pe o targă. Unul de-al tău a trecut peste el. Nu vei avea curajul să fii cu noi. Pleacă!

Cu timpul m-au acceptat. Cîteodată treceam prin apropierea clădirii fiinţelor albastre. Veneau în continuare oameni să li se îndeplinească dorinţele. Nu ştiau preţul. Priveam cu amărăciune la umbre. Nici ele nu mai puteau să ierte. Dacă am s-o găsesc, îi voi cere să mă ierte că nu am ajutat-o atunci. Dacă va spune da, vom fi primii care au trecut puntea, iar după noi poate vor mai veni şi alţii. Am ridicat capul, privind norii. Nimeni pe planeta asta nu s-a gîndit să vadă cum răsare sau cum apune soarele.

O simplă întîmplare

(Urmare din pag. 80)

ştiu că ea urma să vină pe lume... Am vrut atît de mult să-i spun Ottilie, de dragul lui... I-ar fi plăcut... Cît aş fi vrut...". Apoi a început să plîngă încetişor.

Doctorul Harshom, cu tîmpla pe birou, îşi acoperise ochii cu mîna. Rămase o vreme nemişcat. Într-un tîrziu, scoase o batistă şi-şi suflă nasul cu hotărîre.

— Auzisem că există o fată, zise, am făcut chiar şi cercetări, dar mi s-a spus că s-a măritat curînd după aceea. Am crezut că... Dar de ce n-a venit la mine? Aş fi avut grijă de ea.

— N-avea de unde să ştie. Gale îi era simpatic, el o iubea şi voia să-i dea copilului numele lui, zise Colin.

După ce aruncă o privire către birou, se ridică şi se duse către fereastră. Rămase acolo cîteva minute, cu spatele la cameră, pînă cînd auzi o mişcare. Doctorul Harshom se ridicase şi se îndrepta spre bufet.

— Mi-ar prinde bine un păhărel, zise. Toastul va fi restaurarea ordinii şi abolirea elementului aleator.

— Vă susţin, aprobă Colin, dar aş vrea să adaug confirmarea convingerii dumneavoastră; la urma urmei, doctore, aveţi dreptate: Ottilie Harshom nu există — nu mai există. Iar după aceea, cred, va fi timpul să fiţi prezentat nepoatei dumneavoastră, doamna Colin Trafford.

TIMOTHY ROBERT SULLIVAN

CHARLIE

Ursul Yogi purta afișul pe sfera bombată a pîntecului.

— N-o să-l mai vadă nimeni, remarcă o trecătoare, privind chipul copilului.

Inima răpitorului se zbătu precum aripile unui colibri. Afișul cuprindea două fotografii ale unui băiețaș, Paul Simpson, laolaltă cu anunțul unei recompense de o sută de mii de dolari celui care ar fi furnizat informații capabile să conducă la găsirea lui. Însă înstăriții părinți ai lui Paul Simpson nu aveau să aibă mai mult noroc decît părinții celorlalți cinci copii răpiți; omul nu o făcuse pentru bani.

Aruncă o căutătură rapidă femeii și răsuflă ușurat, înțelegînd că nu i se adresa lui. Pur și simplu, giganticul Yogi postat în fața magazinului de jucării îi atrăsese pe moment atenția. Femeia se topi apoi în masa mișcătoare a cumpărătorilor, clătinîndu-și șoldurile într-un anume mod pe care răpitorul l-ar fi considerat de-a dreptul excitant în alte împrejurări. Probabil clasase deja dispariția lui Paul în registrul nenumăratelor întîmplări cumplite ale orașului.

Numai el l-ar fi putut spune că de această dată era... altfel.

Revăzu în minte răpirea micului Paul... a celorlalți copii... felul cum se zbătuseră, cum obosiseră... cum apoi... Altceva nu prea își mai aducea aminte. Dumnezeule, cît de mult simțea nevoia unei băuturi!

Își șterse sudoarea de pe față, uitînd de firele țepoase ale bărbii ce-i zgîriau mîna, și se străduiși să se concentreze. Un spasm de durere îi străbătu creierii, un fir subțire de salivă i se scurse din colțul gurii. Parcă pentru a culmina totul, hainele îi erau jegoase, iar el mirosea aidoma unui țap. Problema existenței unei posibilități de a-și termina rolul se punea cu seriozitate.

Scuturîndu-și capul, se îndepărtă de magazinul de jucării. Hohotele de rîs și posterele viu colorate îi alungară gîndurile negre. Pe o duzină de televizoare, un comic se agita neobosit.

Imagine banală, și totuși ea îl impresionă pe răpitor. Se opri să asculte sketch-urile. Poantele păreau adecvate, materialul în ordine, dar ceva îl deranja. Cu cît privea mai insistent, cu atît era mai tulburat. Se simțea în pielea unui cîine ținut în lesă, zbătîndu-se amarnic să scape din strînsoarea unor mîini puternice.

Dar acesta nu era stăpînul său!

Capul începu să-l doară iarăși. Se răsuci pe călcîie și o luă din loc. De ce-l afectase oare atît de profund vederea comicului? Nu reuși să descopere motivul, iar durerea îl chinuia prea tare pentru a-i hrăni dorința să lămurească chestiunea.

Trecu pe lîngă o florărie, pe lîngă un magazin cu articole vestimentare și se opri în fața unei săli de jocuri mecanice. Aici avea să încerce iarăși; mulți părinți își lăsau copiii în astfel de locuri în tovărășia puțin nimerită a unui pumn de monede, cu iluzia unei relative siguranțe.

Comoditatea lor îl înfuria pe răpitor. În fiecare zi, o mulțime de adulți își puneau în pericol copiii. Dacă ei nu i-ar fi oferit ocazia să le fure prichindeii, poate că ar fi fost eliberat... ori poate ucis să nu mai spună nimănui altuia ceea ce știa.

Dar, în definitiv, ce știa?

„Divertismente" citi cu voce tare reclama. „Jocuri video. Jocuri electronice."

Sala era slab iluminată, semiobscuritatea accentuînd feericul desenelor mișcătoare. Clinchete, pocnete, țiuituri, tot tacîmul efectelor sonore îi izbiră dureros timpanele. Se afla într-o stare jalnică. Simpla parcurgere a parcului îl epuizase. Tremura, simțea că se sufocă, genunchii îi erau de cauciuc, capul îi bubuia în spasme de tortură. Meselesărace servite în fugă nu ajută pe nimeni. Oricum, prea puțin îi păsa acum de sănătate. Nu mai nutrea altă dorință decît să-și isprăvească o dată treaba. Iar dacă avea să tragă de-a binelea cortina la sfîrșit, mă rog, măcar s-ar fi vorbit totuși de-un final.

Dacă nu era omorît, poliția punea mîna pe el. Și totul ar continua cu un proces, încheiat într-o închisoare, ori poate într-un ospiciu... sau poate chiar cu o execuție.

Nu mai avea nici o șansă pentru a duce în continuare o viață normală. Cerule, nu-și mai amintea nici cum îl cheamă!

Era conștient că nu trebuie să se gîndească la viitor. Nu realiza altceva decît să ceară singur dureri de cap. De altminteri, era obligat să meargă înainte, ca polițiștii să nu-l înhațe înainte de a găsi și ultimii doi pui de om.

Pescuind din buzunar o fișă, activă un joc Missile Command. Nu fu în stare să salveze Pămîntul: o lumină strălucitoare scălda ecranul, marcînd holocaustul.

— Nu întîrzii mult, scumpo, înregistră mecanic în vreme ce privea absent peisajul devastat. Dacă te necăjește careva, spune-i domnului de la ghișeu. Și, cu poșeta legănîndu-i-se, femeia se grăbi afară.

Fetița rămase singură, pierdută în zgomotul sălii, cu ochii mari deschiși spre adulții și adolescenții ce o dominau împrejur. Nu avea mai mult

de șapte-opt ani, părul îi era șaten, iar ochii verzi. Purta un tricou subțire care proclama: „Îmbrățișează-mă". Strîngînd monedele, își mușcă buza de jos și studie șirurile de automate. Cîteva erau libere și curînd se instală la unul cu invadatori. O cutie goală de lemn o ajută să ajungă la comenzi.

Moneda scoase un clinchet căzînd în tavă iar răpitorul nu întîrzie să se așeze în spatele copilului. Se uită că din întîmplare la stînga și la dreapta, parcă nedecis asupra unui joc. Nimeni nu-i acorda atenție.

Își pipăi pe sub hanorac pistolul tranchilizant și se întoarse spre fetiță. Ridică încetișor palma să-i astupe gura, dar ea deja nu mai dobora atacatorii extratereștri. Îi fixa imaginea reflectată în sticla fumurie a ecranului.

— Atacator de copii ce ești! tipă, răsucindu-se să-l privească în ochi. Pervers!

Vocea subțire îi mușcă în creier ca fălcile unui aligator. Își astupă urechile cu palmele, atrăgînd privirile celor din jur.

— Hei, tu de colo, intervenî și bărbatul de la casă, atinge tu copilul și-o să-ți văd mutra după gratii!

— Eu... Abia mai reușea să vorbească, cu gîtul uscat și mușchii încordați, ...am crezut că-i fata mea.

— Nu e adevărat! afirmă fetița plină de sfidare. Ai vrut să mă lovești! Mămica mi-a zis să mă feresc de tine!

— Ai face mai bine s-o ștergi, adăugă funcționarul.

Răpitorul bătu în retragere. Pași țeapăn pe lîngă ghivecele cu ferigi și băncile de lemn, traversînd sala către cealaltă ieșire. Fața îi ardea, iar pulsațiile din creier se accentuaseră. Se rugă cerului ca tipul să nu cheme cumva poliția.

O dată ajuns afară, fu recunoscător să respire departe de zgomotul jocurilor. Era dărîmat; numai adrenalina îl menținea încă pe picioare. Soarele puternic al amiezii îl făcea să lăcrimeze, iar lacrimile i se pierdeau în transpirație pătîndu-i hainele.

Observă un parcmetru cu un F înscris pe el și se întrebă unde lăsase blestemata aceea de dubă.

Dacă era să se gîndească, parcase parcă la un C. Localiză mașina și porni spre ea. În vreme ce se strecura printre două automobile, înainte îi răsări un puști cu un yo-yo.

Răpitorul privi roată. Mașinile din preajmă erau goale. În parcare nu mișca nimeni. Filozofă:

— La urma urmei, dracul nu-i atît de negru.

— Mm? ridică băiatul ochii. Aruncă yo-yo-ul în aer și îl prinse cu măiestrie. Bărbatul avu timp să remarce gravată pe el emblema lui Superman.

— Îmi caut copiii, reluă el. Cred că sînt pe aici pe undeva.

Băiețașul păru nefericit.

— N-am văzut pe nimeni.

— El, atunci trebuie să fie în furgonetă, decise răpitorul, simțind că nu era nevoie să se folosească încă de tranchilizant. Știi, au o groază de jucării înăuntru.

— Adevăraaat? Uitîndu-se în sus cu ochii mijiți din pricina soarelui, puștiul aducea cu o maimuțică pistruiată.

— Hai să-i vezi și tu. Sînt chiar acilea.

După o scurtă ezitare, băiatul o luă la fugă în urma lui.

Microbuzul cel roșu strălucea intens în soare. Apropiindu-se de el, răpitorul se simți teribil de vinovat să mai fure încă un copil. Dar avea oare de ales? Nu era altceva decît un instrument, o unealtă... și nu făcuse niciodată rău vreunuia dintre copii.

— Iată-ne ajunși, amice! exclamă el, descuind ușile din spate. Cum ai zis că te cheamă?

— Jimmy, răspunse puștiul. Unde sînt copiii?

— Înăuntru, Jimmy. Răpitorul deschise larg ușile dubei. Uite-i.

Șase prichindei ședeau pe banchete în întuneric, cîte trei pe fiecare parte. Între ei se agita un omuleț, își umfla obrajii, își lăsa falca să atîrne precum Popeye. Pe alocuri era transparent, pe ici pe colo licărea și uneori dungi luminoase grupate în zigzaguri colorate îi deformau trupul.

— **Cît e ceasul?** lansă cu o voce caraghioasă personajul.

Răpitorul scoase de sub haină pistolul tranchilizant și trase un foc. Trupul mititel al lui Jimmy înțepeni, iar țipătul îi fu înecat de răspunsul răgușit al comicului la propria lui întrebare:

— **E timpul pentru Hocus-Pocus!**

Aruncînd pistolul în interiorul dubei, bărbatul acoperi cu o mînă gura băiețelului. Jimmy se zbătu moale, fu luat pe sus și dus de asemenea înăuntru. Răpitorul se aplecă peste el în spațiul strîmt și întunecat, pînă ce băiețelul se liniști și rămase nemișcat.

Nici unul din copii nu dădea semne să fi observat acțiunea, nici felul în care, mai tîrziu, bărbatul îl așeză pe Jimmy alături de o fetiță de culoare.

Omul sări afară, trînti ușile și ocolind furgoneta se urcă în scaunul șoferului. Porni motorul și aerul condiționat, apoi așteptă să se risipească aerul greu și înăbușitor din cabină.

În clipa în care se pregătea să intre în marșarier, o mașină a poliției își făcu apariția în parking. Aruncă instinctiv piciorul pe frînă și se ghemui pe scaunul de-alături, implorînd cerul ca omul de la ghișeu să nu-l fi raportat. În oglinda retrovizoare îl văzu pe polițist oprind în fața sălii de jocuri și intrînd. Reluă mișcarea întreruptă, înscriindu-se după aceea pe drumul național numărul unu. Volanul era alunecos în mîinile sale transpirate.

— Ia foiță de țigară, mormolocule.

Răpitorul își întoarse privirile spre clovnul așezat pe locul din dreapta sa, acum prezent sub o înfățișare tulbure a lui Bozo Măscăriciul.

— Tu... Memoria îi reveni brusc. Comicul îl obliga să ia copiii. Perdeaua uitării fusese cît pe ce să se dea la o parte în bazar, giganticul urs de pluș... raionul cu televi-

zoare... dar efortul la care se supusese concentrîndu-se îi deșteptase durerea de cap. Tu...

— ...ești raza mea de soare, cîntă nazal personajul galben — aurie la culoare. Tu singur m-ai îndrumat, de pe drum, copii mulți eu să abat...

— Nu-i deloc nostim.

— Fiecare e critic în felul său.

— Spune-mi pentru ce o faci.

— Dar deja cunoști prea multe! Mda, cred că ai stringentă nevoie de o nouă reciclare într-ale uitării.

— Nu, te rog, am să...

— Ce anume, cap pătrat? Promiți să fii băiat cuminte d-aci înainte, ori trebuie să te expediez înapoi în Disneyland?

— Dacă o faci, cine va șofa?

Bărbatul putea zări peisajul, derulîndu-se cu rapiditate, direct prin corpul nefocalizat al clovnului.

— Nu ești material.

— Desigur că nu, momîie. Sînt Bozo Măscăriciul și nu Edwin Newman. Dar să n-ai emoții, scumpule, vei rămîne în scaunul șoferului. Ceva de tipul unui pilot automat.

— Nu ar fi periculos?

Comicul chicoti precum Curly, eroul celor Trei Ciraci, iar trupul i se rotunji, împodobindu-se în vîrf cu o căpățînă nebărbierită și gălăgioasă.

— No, te-ai descurca chiar mai bine!

— Te rog, izbucni în suspine răpitorul. Sînt sfîrșit, oprește-te.

— Mă rog, atunci hai! exclamă comicul, metamorfozîndu-se în Jack Benny.

— De ce o faci? Ce vrei de la mine? reuși să îngaime răpitorul.

— Ah, Rochester, unde mi-e vioara? întrebă Benny, mîngîindu-și ușurel obrazul. Știi, nici eu nu ar altă cale de urmat. Nu e cîtuși de puțin plăcut să te văd bîlbîindu-te în halul ăsta, însă trebuie să fiu prevăzător.

Frustrat, răpitorul manevră volanul să evite un Datsun vijelios. Conducătorul acestuia claxonă ca și cum el ar fi fost în culpă.

— Bravo, îl lăudă bufonul, pare-se că bătrînul Maxwell încă știe s-o strunească. Da' să știi, tot cred că ai conduce mai bine de n-ai avea atîtea pe cap.

„Nu trebuie să-i las", se îmbărbătă răpitorul. „Știu că îmi pot aminti totul, începînd cu numele. Am nevoie de puțin timp doar." Însă imaginea tremurătoare, imperfectă, a lui Jack Benny îi scruta gînditoare.

— Sînt cu adevărat convins că nu ți-ar strica oleacă de odihnă, răpitorule. Vezi tu, mîine-i o zi mare pentru tine.

— Cineva te controlează, aruncă bărbatul. Cineva te controlează, așa cum tu mă controlezi pe mine. Cine?

— Am un secret. Personajul își potrivi papionul, într-o desăvîrșită imitație a lui Garry Moore. Încearcă să ghicești cine trage sforile!

— Nu poate fi de pe Pămînt... tehnologia-i mult prea avansată. Extratereștri?

— Mork din Ork? întrebă Robin Williams cu un rînjet batjocoritor. John Q din spațiul cosmic? îi zîmbi de astă dată fața lătăreață a lui Jonathan Winters.

— De ce nu? Probabil ați interceptat emisiunile noastre de televiziune și...

— Ntț, replică Maxwell Smart. Ai crede oare că-s benzi video luate din Sri Lanka?

— Deci ești manipulat de extratereștri.

— S-o crezi tu!

— Atunci înseamnă că vii din viitor.

— Cît e ceasul, nătăfletule? îl întrerupse Buffalo Bob.

— Ce? Nu, te rog...

— E timpul pentru Hocus-Pocus!

Jerbe de scîntei. Puncte negre. Întunecare.

Ca beat mort, răpitorul urcă anevoie treptele, agățîndu-se de balustradă. Se străduia să ajungă la cel de-al treilea etaj, unde se găsea apartamentul închiriat pe o săptămînă. Nu avea nevoie de altceva decît de un loc unde să se prăbușească noaptea, unde să fie lăsat în pace de toți și toate.

Ce făcea însă oare ziua? Își părăsise slujba ca să îndeplinească aici o misiune specială, așa-i? Îi era imposibil să se gîndească la aceste lucruri, totuși. Mult prea obosit.

Descuie ușa și intră într-o cameră mică, dar stilată. Porni instalația de aer condiționat, plasată în cadrul unicei ferestre.

— Plaja, șopti cu glas răgușit. Plaja din Miami. Lăsă hanoracul să cadă pe podea.

Umbre lungi brăzdau nisipurile de jos. În peticele de lumină dintre ele, cîteva fete se prăjeau încă sub razele soarelui tîrziu de după-amiază, luînd viața în ușor, înainte de a se pregăti să-și cîștige pîinea de fiece noapte, în restaurante sau hoteluri, ori pe străzi. Curînd micile pete de căldură aveau să se piardă în întuneric.

Răpitorul se deplasă spre micul frigider din colț și își scoase o bere rece, golind-o din două lungi înghițituri. Apoi se trînti îmbrăcat pe o saltea plină de gomoloațe. Nu că ar fi nădăjduit să doarmă după cît de obosit era. Cînd visa, îl chinuiau deseori coșmaruri despre copii mișcîndu-se spasmodic precum zombii filmelor lui George Romero.

Murmură numele „George Romero", întrebîndu-se dacă constituia sau nu o cheie pentru trecutul său. Se gîndi, dar nimic nu răzbătu la suprafață. Oricum, oboseala nu-i permitea să se concentreze corespunzător. Simțea că trăise într-o tensiune de neîndurat, deși nu reușea să-și amintească ce anume o provocase.

Era stors, uscat ca o sticlă veche de Coca-Cola. Ce făcuse ca să se simtă acum atît de putred?

Închise ochii culorilor asfințitului, căzînd într-un vis agitat, în care copii cu priviri sticloase mărșăluiau spre fălcile uriașe, rînjite, însîngerate ale unui clovn hidos.

Se deșteptă în întuneric. Întreg corpul îi durea, iar cearșafurile erau ude în ciuda ventilației. Tremura ca un șoarece nou-născut.

Se ridică în capul oaselor și își masă îndelung tîmplele, înainte de a se servi cu o altă bere. Vru să deschidă televizorul Sony de pe raftul aflat deasupra frigiderului, însă ceva îl determină să se răzgîndească. Televizorul în-

semna necazuri pentru el; avea să asculte mai degrabă radioul.

O muzică melodioasă de saxofon inundă odaia. Se duse în baie, scoţîndu-şi hainele şi păşi sub duş. Apa rece îl trezi şi îl calmă totodată. La capătul cîtorva minute durerea nu-i mai părea atît de groaznică. Opri jetul de apă şi se şterse, frictionîndu-se cu putere. Îşi acoperi apoi faţa cu cremă de ras şi începu să îndepărteze firele crescute ale unei bărbi de cîteva zile.

Muzica încetă, înlocuită fiind de tăcănitul telexurilor. Radiojurnalul. Continuînd să se bărbierească, răpitorul se simţit tot mai deprimat ascultînd înşiruirea de rău augur a problemelor economice, a tulburărilor sociale, culminînd cu eşecul dezastruos al Conferinţei de la Oslo.

Ştirile locale nu erau mai vesele. un raport jalnic despre droguri, sparger, crime. După care ceva îl determină să lase jos maşina de ras, înainte de a fi terminat.

„Poliţia crede că a descoperit identitatea autorului răpirilor de copii din sudul Floridei, în această ultimă săptămînă. O tentativă de răpire a eşuat ieri după-amiază la bazarul North Miami Woodlake, însă un al doilea copil a dispărut în parcarea din aceeaşi zonă. Joe Ciano, responsabilul sălii de jocuri mecanice din bazar, a fost în stare să dea o descriere detaliată a presupusului răufăcător, descriere corespunzînd cu cea a unei persoane dispărute. Chris Reilly, angajat în cadrul Programului statului Florida de protecţie a speciilor primejduite şi-a abandonat luna trecută slujba de la Parcul Naţional Everglades, fără a oferi vreo explicaţie. Reilly a dispărut cu o furgonetă roşie model Dodge 1973 şi nu a mai dat nici un semn de viaţă de atunci."

— Chris Reilly, silabisi bărbatul, fixîndu-şi imaginea în oglindă. Chris Reilly...

„Reilly, reluă cu volubilitate speaker-ul, are treizeci şi cinci de ani, părul negru, ochi întunecaţi şi poartă mustaţă. Înalt de un metru şaptezeci şi cinci, cîntăreşte nouăzeci de kilograme. Suspectul e înarmat cu un pistol cu tranchilizante, încărcat cu ace cu procaină, un drog utilizat pentru a potoli animalele sălbatice, în vederea studiilor ştiinţifice. Aparenţele arată că îşi adoarme tinerele victime înainte de a le răpi. Autorităţile presupun că Reilly suferă de un şoc nervos, pricinuit de un divorţ survenit la începutul anului.

Dacă observaţi un bărbat conducînd o furgonetă roşie, marca Dodge, cu numărul de înmatriculare SHM-393 vă rugăm raportaţi primului post de poliţie.

Consiliul municipal din Hallendale a votat astăzi..."

Da, totul era adevărat... mai puţin motivul. Janet îl părăsise în februarie, dar se obişnuise cu singurătatea. Luni, plecase cu o canoe să caute un pui de aligator pentru marcaj. După drogare, ar fi trebuit să-i prindă o bandă de aluminiu în vîrful botului, ca Departamentul să-i poată urmări migraţia de-a lungul timpului.

Nu-şi mai găsise crocodilul. În schimb, imaginea tridimensională apăruse brusc în aer, deasupra ambarcaţiei, rizînd pe înfundate precum Marele Gildersleeve. Apariţia era ştearsă şi tulbure, însă vocea limpede. Şi chiar dacă Gildersleeve dispărea şi apărea cu intermitenţă, fantoma influenţase în mod obscur creierul lui Reilly.

Din acea clipă, ori de cîte ori dorea să-l facă să adoarmă, exclama doar „E timpul pentru Hocus-Pocus !".

— Comicul, rosti Chris. El îl mînuia să caute copiii. De fiecare dată cînd Reilly încerca să-şi amintească de ce răpea — ori atunci cînd nu punea suficient suflet — capul începea să-i plesnească ca izbit cu o minge de baseball. Iar comicul îl putea face să uite...

Cîţi copii luase? Întîi şi-ntîi fetiţa blondă din Flamingo. Apoi Thomas, băieţelul negru. Şi apoi Susie. Chris număra şapte în total.

Clovnul voia opt. Patru de fiecare sex. Mai avea de găsit încă unul, o fetiţă. Sfinte Dumnezeule, ce plănuia oare arătarea din duba de jos?

— Trebuie să anunţ poliţia. În baie se găseau haine curate. Comicul îi permisese să le cumpere laolaltă cu alte lucruri necesare, după ce ridicase toţi banii de la bancă. Trase pe el o pereche nouă de jeans-i şi o cămaşă albastră de lucru. Telefon nu exista în cameră, ceea ce-l obliga să folosească telefonul public din parcare. Îşi încheia ultimul nasture al cămăşii cînd un vîrf de diamant i se înfipse în creier, veninul muşcăturii paralizîndu-l pe moment.

— Te grăbeşti afară, mormolocule?

Don Rickles îi barase drumul către uşă.

— Eşti timpit, sau maică-ta e cea care te-a îmbrăcat în halul ăsta?

Chris se împletici spre el. Durerea îi acoperise ochii cu o ceaţă sîngerie. Genunchii i se înmuiară şi, ca să nu se prăbuşească, se sprijini de o servantă.

— Copiii, articulă cu greutate, luptîndu-se să-şi recapete răsuflarea.

— Fii cuminte, piciule, îl preveni Kay Kayser cu arătătorul, iarăşi s-o luăm de la-nceput!

— Nu! ţipă Chris. Nu te las să-i iei! Clătinîndu-se, înaintă din nou spre uşă, trecînd de-astă dată direct prin imagine. Părul de pe braţe i se ridică Smuci clanţa, durerea cîntîndu-i în craniu mai ceva ca un miliard de greieri. Se agăţă de balustradă şi începu să coboare treptele. Picioarele îi erau de cauciuc, dar reuşi cumva să se menţină pe ele.

Atinse palierul etajului doi. Mai departe pe jumătate se tîrî, pe urmă se regăsi în parking. Pulsaţiile se rafinaseră, ucigătoare în agonia lor. Refuză să li se supună. Puterea îi stătea în identitate. Era Chris Reilly, o fiinţă omenească cumsecade, şi nu avea de gînd să abandoneze copiii comicului.

„Nu te apropia de dubă", îşi spuse. „Caută spaţiile deschise. Lui nu-i place să se arate în public. Poate astfel o să reuşeşti."

Zări cabina străvezie a telefonului, punct luminos în întunericul orei matinale. Apoi se pomeni cu o mînă încleştată pe receptor, cu ceafălţă scormonind în blugi după o fisă.

„Nu", gemu. „O, Dumnezeule, nu." Buzunarele erau goale, pantaloni nou schimbați. Se lăsă moale pe tăblia metalică aflată sub aparat, ascultînd tonul de ocupat în vreme ce scăpa microreceptorul. Acesta îi lovi gamba și rămase să se legene la cîteva degete de pămînt.

— Foarte frumos. Minunat. Cu un păr roșcat, privindu-l din spatele unor ochelari, personajul ședea pe tăblia din cabină. Se sprijini de carcasa aparatului telefonic, un Woody Allen redus la treizeci de centimetri. Sînt mîndru de tine. Ești un erou. Practic, un John Wayne. Așa că nu te mai smiorcăi; mă stînjenești.

Durerea încetă. Chris se rezemă de sticlă, tremurînd și trăgînd cu nesaț aer în piept.

— Sînt aidoma morții, impozitelor și soacrelor. De mine nu poți scăpa.

— De ce? Chris aștepta deja ca măscăriciul să înceapă cît e ora; recită sfîrșit obișnuita litanie de întrebări: De unde vii? Cine te-a trimis?

— Mă rog, asta ai ghicit-o mai devreme. Sînt o proiecție din viitor. Pe o buclă ce se întinde din timpul meu înapoi pînă la al vostru. Undele tale cerebrale constituie ancora care mă reține aici.

— O buclă? Chris se străduia să priceapă. Ce fel de buclă?

— Cam greu de explicat, cert e că bucla se restrînge încontinuu. La început am fost focalizat în extremitatea ei, în căutarea unui model interferometric de unde beta, alfa și theta.

— uman, altfel spus. Tu.

— O alegere întîmplătoare?

— Da, iar dacă poate să-ți facă plăcere, pari a fi un tip deosebit.

— Mulțumesc; e de mirare însă că mai sînt capabil să gîndesc, după cele prin care m-ai făcut să trec.

— N-aveam încotro.

— Mda... Stau aici să conversez cu Woody Allen, nu-i așa? Sînt nebun. Poate chiar am răpit niște copii. Poate cu adevărat intenționam să le fac rău... să-i omor chiar!

— Să-i omori? Cu blîndețe, poate. N-aș fi putut alege un cîrnat drept Regele dacă tu nu alergai să astîmperi foamea monstrulețiilor. N-am mai pomenit un Cercetaș ca tine. După cum sugerai berea, niciodată nu mi te-aș fi închipuit în rolul lui Jimmy Stuart din „Dl. Smith în vizită la Washington".

— Berea... Chris încă-i mai simțea gustul. De ce m-ai lăsat să beau atît de mult?

— La început te mențineam în formă, dar după o vreme efectul ei a fost să te anestezieze — te-a ajutat să spargi condiționarea.

— Întotdeauna am avut o slăbiciune pentru băutură. Nevastă-mea...

— Uită-te la tine, gata să-ți mărturisești orice păcat. Dacă fiecare ar fi avut juma' din conștiința ta, niciodată nu s-ar fi întîmplat.

— Ce anume nu s-ar fi întîmplat?

Archie Bunker îl înlocui pe Woody Allen. Se bătu cu palmele pe burtă și trase cu putere din trabuc.

— Evenimentul cel Mare, cap pătrat. Re Me-ul numără Trei.

— Un război nuclear...?

— O-la-la! Chiar că-ți pică repede fisa! Ca și tuturor șobolanilor din vremea ta oricînd gata să arunce totul dracului numai să arate cine-i ticălosul ăl mai mare.

— Vrei să zici că...? Reilly nu avu putere să termine întrebarea. Va avea cu adevărat loc?

— Cel mai grozav picnic din istorie, cap pătrat, doar că nalbele și clopoțeii s-au ales de pe urma lui cu o strălucire tare caraghioasă.

— O, cerule... lumea... civilizația.

— Cea mai mare parte. Bibliotecile distruse, informațiile înregistrate șterse de cîmpurile magnetice ale exploziilor; am găsit totuși cîteva vechi benzi video în Sri Lanka. Un ajurit care studia comedia. Da' știi o chestie? Băgăram la tărtăcuță o grămadă despre voi cu ajutorul lor. Păcat că nu le-ați folosit să-nfundați cu ele gurile alea ale șefilor voștri.

— Cum de poți glumi? țipă Chris, în același timp speriat și mînios. Ce-ai în cap?

— Ah, crezi că ăsta nu e bun, îl interpelă Groucho Marx să-l vezi pe celălalt!

— ?

— Da, da. Mutații genetice. Nici o legătură cu Gene Kelly, cu Gene Autry de asemenea nici una. Și nimeni de la mine nu știe ce e de făcut. E tare greu să iei două aspirine și să te culci în pat, cînd nu ai brațe și picioare.

— Isuse!... copiii...

— Măi, măi! Da' să știi că te prinzi repede, Tex. Avem nevoie de cîțiva pușți pentru a crea un fond genetic nou. Cine știe, poate o scoatem la capăt, să punem pe picioare o rasă umană sănătoasă, dacă meșterim puțin.

Felinarele cu vapori de sodiu din lungul bulevardului Collins începură să se stingă. Nuanțele gălbui ale răsăritului pătară norii plutind deasupra oceanului. Chris rămase cu privirea în gol, întrebîndu-se dacă putea crede ce auzise.

— De ce m-ai adus în starea aceea de inconștiență? întrebă.

— Deoarece nu dispun de mult timp, îi răspunse Groucho. Un fel de joc cu limită de gîndire. N-am bănuit c-ai să fii în stare să depășești condiționarea, însă ai făcut-o, iar acum nu mai am vreme să bîrfesc. Sînt nevoit să mă încred în tine... Și sînt fericit că nu am ales un simplu vînzător de vechituri. Vezi tu Chris, n-ai remarcat că devin din ce în ce mai clar?

Chris urmări figura încovoiată a lui Groucho patrulînd în smoking pe măsuța de aluminiu. Imaginea se limpezise față de cum fusese spre exemplu ieri, în furgonetă. Comparînd-o cu aparițiile din canoe, survenită cu o săptămînă înainte, părea aproape solidă.

— Da, observ.

— Aceasta înseamnă că ne apropiem de nodul disjunctiv.

— Nod disjunctiv?

— Exact; el cauzează bucla temporală. Dispunem de posibilitatea să proiectăm în timp în jurul lui, apropiindu-ne însă mereu de el. Trecutul nostru, viitorul tău, în realitate e unul și același lucru. Unde și particule circulă nestingherite prin nod, dar

energia necesară e a naibii de multă — și va fi deschis doar cîteva secunde.

— Ce se petrece în acel moment?

Groucho trase adînc din trabuc pînă vîrful i se înroși, demonstrîndu-și vizibilitatea creșcîndă la micșorarea distanței de nodul disjunctiv.

— Materia poate fi transportată în viitor.

— **Copiii!**

— Exact. Groucho lansă un nor de fum. Așa îi vom scoate de aici.

Chris izbucni în rîs, hohotul nefiresc generînd ecouri în parcarea pustie. Un sîmbure de îndoială încă îl rodea însă.

— Dar de ce nu mi-ai zis toate acestea de la bun început?

W. C. Fields îl privi ca pe o insectă.

— În fiecare clipă se naște cîte un frajer. Christopher băiatul meu, și nu puteam fi sigur că tu reprezinți excepția. Își consultă ceasul de la vestă. Timp prețios să te conving de nobletea intrinsecă magistralului meu plan. Rezultat, considerabil mai puțin de irosit. Credinciosul meu ceasornic îmi arată că a mai rămas aproximativ un ceas pînă la deschiderea sus menționatului nod disjunctiv.

— Numai o oră?

— Cincizeci și șase de minute, optsprezece secunde, după cît văd eu. Fields închise cu un pocnet sec capacul ceasului, îl legănă de lănțișor și îl expedie cu abilitate în buzunar. Propus să-i dăm drumul.

Chris porni spre dubă, dar se opri brusc.

— De unde știu că mi-ai zis adevărul?

— N-ai de unde, neîncrezătorul meu tovarăș. N-ai de unde. Totuși ești prins fără de speranță în cizelata plasă a păianjenului și în clepsidră nu mai sînt de curs decît minute. Îți poți permite oare riscul?

Chris socoti rapid. Dacă comicul mințea, nu mai pierdea nimic însoțindu-l în continuare. Poliția va încheia cu siguranță jocul astăzi. Iar dacă era adevărat... dacă venise cu intenția reală de a salva prichindeii... și specia umană o dată cu ei...

— Bine, se hotărî. E ora cînd copiii pleacă spre școli, așa că... Drace, nu am cheile.

— Vor fi necesare doar pentru a deschide aceste formidabile porți metalice, dragul meu Christopher. Cu greu ne-am putea aventura într-un vehicul pe care poliția îl caută cu înfrigurare.

— Dar atunci cum...?

— Găsim nodul? Scumpul meu naiv mîncat de curiozitate, sînt iremediabil atras de către el pe măsură ce bucla se restrînge. Realmente nu-l pot evita. Indică cu bastonul spre nord. Chiar pe plajă.

— Bun. Chris fugi după chei, simțind influxul de adrenalină. Întors înapoi, constată că personajul se transformase într-un tînăr bine făcut negricios îmbrăcat cu un costum demodat de douăzeci de ani.

— Lenny Brucee! îl recunoscu Chris. Ai fost întotdeauna printre favoriții mei!

— Tocmai acum se găsește să caște gura! exclamă comicul. Pur și simplu aveam nevoie de ceva mai puțin izbitor la ochi.

— Și dacă nu reușim să luăm ultima fetiță? întrebă Chris descuind portierele.

— Una dintre fete va trebui să accepte încă un prieten, ceea ce ar conduce eventual către un prim război acolo în viitor. Comicul îi zîmbi, în vreme ce ușile se roteau în balamale. Haideți afară, copii. E momentul să vă dezmorțiți oleacă.

Copiii se deșteptară și, unul cîte unul, sărîră în liniște pe asfalt.

— Jackie, Thomas, Michael, Cherie, Jimmy, Susie și... Paulie.

— Paulie... Chris își aminti afișul de pe pîntecul ursului Yogi, precum și regăsi identitatea. Comicul-lupta încrîncenată de a-și le, joci dur.

— Miza mă sileste! Lenny Bruce arăta aproape ca real, excepînd o linie fantomatică ce dansa sporadin în jurul lui. Să pornim.

În șir indian, atacară bulevardul Collins. Un adrept al jogging-ului îi depăși, privindu-i cu curiozitate. Discul orbitor al soarelui se reflecta în apă, într-un lingou portocaliu și încrețit.

— Patruzeci și cinci de minute, rosti comicul.

Își accelerară mersul. Era cald și Chris se bucură că nu purta hanoracul. Apoi realiză că-l luase doar pentru a-și camufla arma.

— Arma, exclamă, întorcîndu-se să se ducă după ea.

— Las-o baltă, îi ordonă Bruce. Nu e timp.

— Ai dreptate. Traficul se aglomera tot mai mult; Chris observă automobile și autobuze școlare transportînd copii. După care pe lîngă ei trecu o patrulă de poliție, făcînd să-i sară inima din piept. Agentul le aruncă o privire scurtă, apoi conduse mai departe.

— Isuse? răsuflă Chris. Isuse și Sfîntă Marie!

— Nu caută un grup cu doi bărbați, îl liniști comicul.

— E totuși un miracol că nu m-au arestat. Polițiștii ăștia de oraș.

— Băieții în albastru, cei mai grozavi din Miami. Răi, ca de atfel majoritatea celor din timpul tău, reluă Bruce. Probabil nu a existat realmente nici o cale de a evita catastrofa.

— Mda, încuviință Chris, tresărind la auzul unui claxon nervos, alături pe șosea. Cu toții am simțit că mai devreme sau mai tîrziu se va întîmpla. Totuși, nimeni n-a știut ce e de făcut.

— Idioții.

Continuară să meargă. Chris dorea cu disperare să găsească și ultima fetiță. Poate condiționarea nu dispăruse chiar complet.

— Cît mai avem?

— Douăzeci și opt de minute. Comicul se întoarse spre copii. Cum e, vitejilor?

— Foarte bine, îi răspunse Jackie. Jackie Tiger aparținea tribului de indieni Miccosuccee. Chris îi admirase părul închis la culoare, ochii limpezi și întunecați, încă de cînd o văzuse pentru prima oară. El și Janet nu avuseseră copii; era și motivu' principal pentru care căsătoria lor nu durase. Iar acum se trezise legat de clovn, cu șapte copii de protejat de nebunia unei lumi întoarsă cu susu-n jos.

Un cuplu între două vîrste se încrucișă cu ei, zîmbind copiilor. Amîndoi soții purtau șorturi bermuda, în atmosfera deja considerabil de caldă.

— Spuneți bună dimineața, copii, atenționă comicul.

— Bună dimineața, cîntară ei la unison.

Încă-i ți sub degetul cel mic, remarcă Chris. Vor rămîne astfel de zombi și în viitor?

— Vorbești serios? Ascultă, ăsta e acel moment cînd scopul scuză mijloacele, crede-mă. Dar acolo vor fi liberi. În fapt, am pregătit deja un locșor destul de drăguț, numai pentru ei.

— O utopie?

— Nu. Însă mai bun decît mizeria aceasta la orice oră din zi și noapte, întinse Lenny brațul roată. Continuați să mergeți. Nu mai avem decît cincisprezece minute.

Se deplasau atît de repede cît le permiteau picioarele mai mici ale copiilor. Chris începu să numere secundele. Șaizeci, o sută, două sute, trei sute.

— Zece minute, anunță Bruce.

Aproape alergau. Comicul se înfățișa exact ca o persoană normală, tridimensională, vie, reîncarnarea lui Lenny Bruce sosită să asiste la nefericitul sfîrșit al lumii.

— Uite! Chris zări un grup de copii așteptînd într-o stație de autobuz. Unul se ținea mai la o parte, examinînd un mușuroi de furnici. O fetiță cu trăsături indochineze.

— Perfect! aprobă comicul. Vom avea un fond genetic nemaipomenit dacă o poți agăța.

— Pune-l pe copil să-i spună că merg la școală, îi zise Chris. Fă-i s-o întrebe dacă nu vrea să-i întovărășească.

— Foarte bine, însă în caz că șmecheria nu funcționează, va trebui să o înșfaci. De acord?

— De acord.

— Mititeilor, începu clovnul. O vedeți pe fetița aceea de acolo? Eu unul cred că-i tare drăguță, n-am dreptate? Ge-ar fi s-o invitați să meargă cu noi la școală? Și nu uitați să-i povestiți cît de minunat ne distrăm împreună.

Copiii chicotiră. Bărbații trecură de fetiță, încetinind cu șovăială mersul să audă întrebările puse de Paulie și susținute de completările ademenitoare ale celorlalți.

O altă mașină a poliției trecu în viteză.

— Doamne, înghiți în sec Chris.

— Cum te cheamă? întrebă Susie.

— Premika.

— Ești de pe-aicea? se băgă în vorbă Jimmy, rotindu-și yo-yo-ul.

— Nu, sînt din Thailanda.

Răspunsul îi umplu de confuzie pe copii. Jakie reluă cu o voce tradînd nerăbdare:

— Vrei sau nu să vii cu noi la școală?

Premika se uită la cei doi bărbați.

— Cine sînt oamenii aceștia?

— Nimeni, replică Michael. Doar doi oameni.

Emfatică, Premika clătină din cap. Nu voia să-i însoțească.

Autobuzul intră în stație, iar școlarii se aliniară în fața ușii deschise de șofer. Premika era separată de ei de către cei șapte copii ai comicului.

— Mișcă! îl împinse clovnul.

Îngrijorată, Premika căută din ochi mașina. Chris se repezi ridicînd-o în aer, se răsuci și o luă la fugă cu ea zbătîndu-se și țipînd-i în brațe. Restul grupului îl urmă îndeaproape.

— Patru minute! urlă comicul.

— Lasă-mă jos! strigă și Premika. Lasă-mă jos!

Apoi începu să se bîlbîie, întrerupîndu-se din cînd în cînd să țipe și să plîngă. Tenești ei izbeau soldul bărbatului. Chris îi acoperi cu palma gura.

Șoferul autobuzului își lipi mîna de claxon. Copiii din stație strigau alarmați.

— Drept înainte, spuse comicul. O poți face, Chris!

Însă plămînii bărbatului ardeau deja, iar inima o simțea ca dublată în volum. Continuă totuși să alerge, cu lacrimile fierbinți ale Premikăi umezindu-i degetele, amestecîndu-se cu propriile lui picături de transpirație. Fetița îl mușcă de mînă, dar el nu-i dădu drumul nici atunci cînd sîngele începu să i se prelingă pe încheietură.

Sirenele șuierară undeva în spatele lor.

— Repede, copii! îndemnă Lenny. Nu mai e mult.

Premika scîncea acum, pe jumătate leșinată. Chris nu slăbi însă strînsoarea. Ar fi putut să se prefacă, în așteptarea unui moment să-i scape.

— Pe aici. Comicul îi conduse pe o plajă publică.

Reilly recunoscu digul Haulover spărgînd valurile înspumate ale oceanului. Călcîiele îi dureau din cauza deplasării prin nisip, îngreuiat fiind cu Premika. Răsufla sacadat, brațele păreau că i se vor desprinde din umeri. Dar nu avea să abandoneze, nu acum.

Sirenele se apropiară. Roțile scrîșniră. Portiere trîntite în grabă. Un om strigă printr-un megafon.

— Predă-te, Christopher Reilly! Nu ai unde să te duci!

Ca pentru a o dovedi, un paznic alergă dinspre celălalt capăt al digului. Chris se răsuci să constate că alți șase polițiști sprintau pe nisip, cu pistoalele pregătite.

„Nu", se rugă Chris. „Nu atît de aproape de liman".

Amatorii de plajă matinali îi urmăriră cu un început de înțelegere, prinzîndu-i privirile în vreme ce el căuta disperat o cale de scăpare.

— Lăsați copiii să plece, domnule Reilly! Totul va fi în ordine. Lăsați-i doar să plece!

Ca răspuns, mogîldețele însuflețite se strînseră în jurul grupulețului format de Chris, Premika și de comic.

Polițiștii ridicară armele, apucîndu-le cu ambele mîini, cu picioarele depărtate.

Chris nu reuși să-și stăpînească lacrimile. Lăsă jos fetița aiurită, iar ea rămase alături de cellalți copii, privindu-și plină de curiozitate răpitorul.

— Domnule, se adresă un polițist comicului, vă rog să veniți încet către noi. Apoi dumneata, Reilly.

Lenny Bruce păși ascultător înainte și deveni Charlie Chaplin. Polițiștii căscară gurile, urmărind încremeniți cum Chaplin învîrtea bastonul.

În pantalonii săi largi fluturînd în vînt, Chaplin

Traducere de
DOBRIN ȘERBAN ADRIAN

(Continuare în pag. 105)

SORIN FRANCISC

VECINUL MEU

Sîntem vecini de apartament, doar un zid subțire și crăpat, din cărămidă veche ne desparte. Zidul e și subțire și crăpat și din cărămidă veche nu pentru că în blestematul nostru oraș nu s-ar găsi materiale pentru construcții, ci pentru a spori iluzia de autenticitate. Și tot pentru a spori această iluzie, vine și poștașul, zilnic, să ne aducă în tolba lui de piele maro, încrețită, ziarele și mai rar cîte o scrisoare prost trucată, de la o rudă de care ne amintim cu greu. Vederile sînt foarte puține, iar peisajele de pe ele sînt șterse, ca memoria unui ocnaș.

Deschid ușa, salut politicos poștașul care nici azi nu a întîrziat, îmi iau jurnalul, apoi, ca din întîmplare, arunc o privire peste umăr și îl văd. Vecinul o ieșit și el cu puțin înaintea mea, mă observă și îmi zîmbește ca de fiecare dată. Intru înapoi, mă așez pe un scaun cu ziarul în mînă, citesc cîteva rubrici și îl motolesc. Dincolo de zid, el a intrat, s-a așezat pe un scaun cu ziarul în mînă, a citit cîteva rubrici și l-a motolit.

Aud scîțîitul podelei de lemn și fără să vreau știu că se învîrte în jurul mesei, care e desigur tot rotundă, ca și a mea. Aud totul (pereții sînt foarte subțiri), știu totul despre el: cînd se scoală, cînd se spală, cînd se îmbracă uneori doarme îmbrăcat), cînd mănîncă, ce mănîncă, pot să jur că știu și cînd înghite sau cînd citește o carte de război căci simt că în depărtări suleră bombele.

I-am învățat toate tabieturile și chiar mai mult. De exemplu, acum știu că își scoate o pată de grăsime de pe manșeta cămășii albe și mă gîndesc că eu nu mi-am mai murdărit de unsoare pe haine de multă foarte multă vreme. El în să e mai norocos.

Îmi închipui că și el știe foarte multe lucruri despre mine. Cu toate acestea, ne purtăm doar ca doi vecini și ne mulțumim să schimbăm cîteva banalități cînd ne întîlnim pe palier, cînd plecăm sau ne întoarcem din inutilele noastre plimbări de pensionari, sau cînd ducem găleata cu gunoi, pentru un plus de autenticitate, la containerul din spatele blocului.

. . . . . .

Pleosc!

Nu-l văd, dar știu ce a făcut. A omorît o muscă ce a intrat nu de mult pe fereastra sa. A lovit-o cu sete și precis a făcut-o una cu peretele. Și acum umbra ei chitinoasă împovărează zugrăveala cu o nouă și originală formă ce va dăinui cel puțin două-trei luni, că doar n-o fi prost s-o șteargă mai devreme, e doar o amintire plăcută. În cele din urmă va răzui rămășitele insectei (sînt curios dacă era chiar o insectă), va răzui în așa fel încît să se ia cît mai mult var și să rămînă o adîncitură hidoasă, dar totuși estetică, pentru ca eventualii musafiri să poată întreba:

— Dar ce-i cu gaura asta aici? Și el să poată răspunde, oarecum în lehamite:

— Eh, o muscă. Am plesnit-o așa tare încît s-a lipit cu mate cu tot și murdăria s-a luat foarte greu.

Încerc să-mi amintesc dacă mușchii au într-adevăr mate, dar o las repede baltă, căci cunoștințele mele de lingvist sau de fost lingvist nu-mi oferă răspunsul, imaginea vieții de demult este prea vagă și mă întreb: de ce lărăsi la el? De ce?

În ultimii doi ani a avut parte de trei gîndaci negri de bucătărie (pe ultimul l-a strivit sub călcîi, cu o mare satisfacție, asta mi-a spus-o chiar el în una din rarele noastre discuții), doi fluturi de noapte și o libelulă căreia i-a înfipt un bold între aripi și a pus-o la insectar (insectarul l-a moștenit prin testament de la un vechi prieten care și-a trăit ultimele zile în orașul nostru).

Și iată-acum, colac peste pupăză (cum naiba o fi arătînd o pupăză? definiția e destul de sugestivă: „pasăre insectivoră, migratoare, cu penaj pestriț, cu ciocul lung și curbat și o creastă de pene mari, portocalii în jurul capului"), deci colac peste pupăză, o muscă intră pe fereastră și se așază pe perete. Și mă întreb din nou: de ce? De ce naiba nu a intrat pe fereastra mea, să se așeze pe peretele meu? Asta e nedreptate curată! Sîntem vecini de atîta vreme și toate gîngăniile intră la el. Sînt de părere că lui i se oferă prea multe iluzii de autenticitate. O fi avînd vreo pilă pe la Organizare.

Ce-i drept, am și eu autenticitatea mea: ceva igrasie pe tavan, deasupra bibliotecii, și un pic de rugină pe robinetele de la closet.

. . . . . .

S-a făcut noapte. El iese pe balcon și citește la lumina unei lămpi de mici dimensiuni, cumpărată de ocazie. Mă așez în pat și caut să adorm, dar nu reușesc. Pe teresa lui doi tineri se sărută; cred că este un roman de dragoste, „Mare scofală", îmi zic și mă întorc pe partea cealaltă, închizînd ochii.

Și deodată... Nu se poate... Nu poate fi adevărat! Un țînțar obosit în camera mea. Mai stau puțin să mă dumiresc: o fi doar o impresie. Mă conving însă că nu. „Insectă din ordinul dipterelor, cu corpul și picioarele lungi și subțiri și aripile înguste." Țînțarul mi se așază

pe ureche. Aștept un pic, dar numai un pic, căci mi-e frică să nu-l pierd. Nu-i dau timp să mă pișie pentru că-l lovesc cu o bucurie imensă, făcînd să-mi țiuie auzul ca o sută de țînțari, o mie sau poate un milion, nu știu prea bine. Apoi îmi pare rău: trebuia să-i mai las; dacă mă pișca era altceva. Oricum, simt nevoia să mă laud și ies repede la geam. Îl privesc insistent și curînd vecinul mă observă. Se întrerupe din citit:

— Aveți insomnie? mă întreabă dezinteresat.

— Nu! Nu m-a lăsat un țînțar să adorm, răspund umflîndu-mă în pene.

— Ohooo! exclamă el vădit surprins.

— Era destul de mic, dar m-a pișcat de vreo trei ori și mă mănîncă tare.

Mint și mă plîng ca un tînc altui tînc dispus să creadă orice.

— Aveți noroc, domnule! Țînțarii au fost obținuți destul de recent și de altfel nu am mai auzit pe nimeni să fie pișcat. Se pare că pînă acum trompa nu era de bună calitate și de-aia erau lăsați să zboare numai prin cele două parcuri în roiuri mici. Probabil că s-au adus niște îmbunătățiri... își continuă discursul. Vorbește ca un școlar care și-a învățat lecția pe de rost.

— Un țînțar care pișcă! Ce n-aș da eu să fiu în locul dumneavoastră!

Pare că suferă sincer, iar eu mă bucur, căci e prima oară cînd i-am luat-o înainte, cînd Organizatorii au hotărît ca un țînțar să intre pe fereastra **mea**. Apoi îmi amintesc de **musca** de azi-dimineață.

— **Pot** să spun că și eu aș **vrea** să fiu în locul dumneavoastră! Ați omorît, în doi ani, trei gîndăci negri, doi fluturi, o libelulă și o muscă. Să nu mă contraziceți, socoteala este exactă, precisă. Ce noroc mai mare vreți?

— Asta consideri dumneata noroc? Nu, domnule, nu! Aș fi vrut și eu un pic de rugină sau de igrasie cum numai dumneata ai. Doar locuim unul lîngă altul. Ce mare lucru ar fi fost pentru Organizatori să prelungească igrasia și pe tavanul meu? Tace. Tac și trag concluzia că nu are nici o pilă.

— Știi, începe el după cîteva minute, știi că stăbii de la Organizare o-nresc totul pentru ei și nouă ne dau numai resturile. Ei au de toate: cîini, pisici, cai, inginerul Rudolf — geneticianul, îl știi, nu? — are chiar și un pui de crocodil.

Rămînt pet. Crocodil n-am văzut în viața mea. Dar vecinul nu-mi dă timp să mă dezmeticesc, el continuă:

— Au și păsări în colivii, netrebnicii, și de cîteva săptămîni încoace au și purici și păduchi și molii prin sifoniere și chiar cărți la mobilă.

Parcă visez. Asta da viață. Mi-ar plăcea.

Tăcem din nou un timp nedefinit. Mă trezesc cu greu din gîndurile mele. La fel face și el. Deodată îmi spune pe ton de confesiune:

— Dar știi ce mă deranjează cel mai mult?

Dau din cap că nu.

— Norii, domnule dragă, norii!

„Mase (delimitate) de vapori sau picături de apă, de cristale de gheață aflate în suspensie în atmosferă." Îl înțeleg. De ani de zile de cînd sîntem în acest oraș, cerul e senin, fără pată. Ziua e soare, noaptea lună și stele. Pe cerul lăsat de deasupra noastră, un pîlc de nori ar avea un efect neașteptat.

Îmi vine-n minte o-ntrebare pe care desigur și-au pus-o toți locuitorii orașului nostru: o fi mult pînă la cer? Eu personal cred că e vorba de un kilometru, hai să zicem doi. Trebuie oricum să recunosc că Organizatorii ne-au creat condiții destule ca să uităm totul, iar noi, băieți norocoși, ne conformăm, încercînd să ne amăgim cu ideea că ne aflăm într-un micuț oraș de cîmpie izolați de restul unei lumi inexistente.

— Oare ce mai fac cîmpiile? îl întreb prostește.

— Ești nebun, îmi răspunde morocănos și își bagă nasul cocoțat înapoi în carte.

Îndrăgostiții se sărută din nou pe terasa vecinului meu, fără să le pese că cerul e prea senin sau că noi sîntem niște exponate stupide într-o grădină zoologică pe care n-o poate vizita nimeni, căci e închisă ermetic, din hotărîrea CONSILIULUI ORGANIZĂRII SUPRAVIEȚUIRII OMULUI.

Vă reamintim!

REVISTA

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

- o publicație pentru toate vîrstele
- o fereastră deschisă către mirifica lume a științei și tehnicii
- o șansă unică de a vă conecta la principalele domenii ale cunoașterii științifice și tehnice

SZASZ GEZA

FACEREA

A fost jignit. I s-a pus la îndoială logica raționamentului. Ba mai mult, a fost și ironizat. Bine a făcut că i-a lăsat acolo... Să se descurce... Vor veni ei după ei...

— Și dacă va fi prea tîrziu? — i-a străfulgerat gîndul — degeaba mai vin... O umbră de neliniște l-a cuprins amestecată cu îndoială: poate, totuși, nu e bine ce face. Ba să se descurce — s-a îndărătnicit. Așa le trebuie... La urma urmei, pot să mă justific, m-am supus majorității...

Problema s-a ivit acum o săptămînă, cînd erau deja hotărîți să se reîntoarcă. Cercetările minuțioase timp de două luni n-au dat nici un rezultat. N-au găsit nici o urmă de civilizație: nici localități, nici drumuri, nici manifestări de activitate economică, nici vietăți cît de cît susceptibile de viață socială organizată. În general, fauna planetei era săracă și puțin numeroasă. Vegetația. În schimb, era variată, pompoasă, cu fructe deosebit de gustoase și hrănitoare. Numai că nici o vietate nu se hrănea cu ele. Nici măcar insectele. Secretul l-au descoperit relativ ușor: ființele planetei n-aveau aparat digestiv. Iar apele erau pustii. Nu tu plante acvatice, nu tu pești, crustacee sau moluște. Nimic. N-au descoperit nici microorganisme, ca și cum planeta ar fi fost un laborator suprasterilizat.

Personalul științific și-a încheiat programul de cercetări. Concluzia a fost unanimă: pe planetă nu există ființe raționale și, precum stau lucrurile șansele pentru o eventuală evoluție în sensul unei civilizații sînt minime. Supozițiile pe baza cărora a fost organizată expediția s-au dovedit a fi neîntemeiate.

Și în noaptea aceea...

Inițiu s-a declanșat protecția automată la radiație, apoi sistemul de apărare împotriva cîmpurilor de forță, ca, în final, automatul central de protecție să declare alarmă totală și să ridice nava de pe suprafața planetei cu mențiunea: „PERICOL IMINENT PENTRU VIAȚĂ", afișată pe toate ecranele. Numai după ce i-a plasat pe orbită și a anunțat „ZONĂ NEPERICULOASĂ", automatul central s-a decuplat, cedînd comanda echipajului.

Încremeniți în fotoliile lor, buimăciți și înfricoșați, cu fețele crispate urmăreau ecranul principal. El, comandantul navei, în mijloc, la dreapta lui navigatorul șef și inginerul de bord, în stînga lui conducătorul științific al expediției și reprezentantul Federației. Pe ecran se derulau evenimentele din ultimele douăzeci de minute — cataclismul ce s-a abătut asupra planetei. Suprafața ei, acum arîdă, pustiită și dezgolită, arăta sinistru.

— Nu poate fi fenomen natural, — a spus el, întorcîndu-se spre stînga. Vocea lui nefiresc de răgușită a făcut ca ceilalți să tresară.

Nu i-a răspuns nimeni. Erau copleșiți de cele văzute.

— Cum ai spus? — l-a întrebat într-un tîrziu savantul.

— Ce s-a întîmplat trebuia să fi fost provocat rațional și intenționat — a precizat el.

— O pustiire de asemenea proporții? Mă îndoiesc — a intervenit reprezentantul Federației.

Navigatorul șef, care între timp a manipulat niște butoane la masa lui și acum urmărea un șir de date pe monitor, a mormăit:

— Sursa radiației și a cîmpului n-a fost identificată... Interesant... S-au succedat patru cîmpuri distincte... trei din ele necunoscute...

— S-a făcut curățenie la locul de muncă... — a spus zîmbind strîmb inginerul. Apoi a mai adăugat: Sterilizare completă, nici urmă de reziduuri, radiație nulă, componența atmosferei ca mai înainte.

— Bine spus: S-a pregătit laboratorul pentru o nouă experiență — a conchis el cu voioșie. Cred că putem să coborîm.

— Nici vorbă — reprezentantul Federației a ridicat vocea. Riscul e prea mare. Și, în definitiv, programul s-a realizat, scopul expediției a fost atins; pe planetă nu există civilizație. Confirmare mai bună decît imaginea actuală a planetei nici că se poate. Mergem acasă. Se și vedea în sala uriașă a Consiliului Federației cum își prezintă raportul încheind modest: „Respectînd întocmai instrucțiunile și sarcinile încredințate de Consiliu, expedițiu nu a precupețit nici un efort pentru a duce la bun sfîrșit misiunea. Înfruntînd cu tenacitate deosebite pericole și primejdii" — aici va însera imaginile cataclismului — „am fost călăuziți de generoasele idei ale Federației".

Savantul a rămas pe gînduri. În cele două luni s-a adăugat o cantitate imensă de date și fapte. Prelucrarea lor va dura. Se vor putea scrie cîteva lucrări fundamentale... o încununare meritorie a unei vieți închinate științelor... Dacă mai rămîn... cine știe... Navigatorul a pomenit trei cîmpuri necunoscute...

— În actuala sa configurație, planeta nu ne oferă nimic nou, — a remarcat într-o doară.

— Nu e vorba de planetă, a replicat el. Acum trebuie să se arate... El... ei... în sfîrșit, cei care au curățat planeta. Să-i așteptăm!

— Cît timp? — a intervenit navigatorul. Dacă, să zicem, există acești ei, zic, dacă ei au reușit în douăzeci de minute să distrugă totul de pe planetă fără

să lase nici cea mai mică urmă, rețineți că și radiația este nulă, înseamnă că dăinuiesc într-un alt timp, — a făcut o scurtă pauză, — care, fie că curge mai repede, fie mai încet decît al nostru... ori că-s în afara timpului... Și atunci întrebarea este justificată: Cît timp să-i așteptăm?

— Deși existența acestor „ei" este foarte ipotetică — a completat reprezentantul Federației. Ca să fiu precis, lipsesc cu desăvîrșire!

— Pe planetă în mod cert că nu sînt — a remarcat savantul —, știi și tu foarte bine. Nu i-am descoperit.

El devenea din ce în ce mai furios. Cum nu pot să înțeleagă? Dacă consideri toate faptele, dar absolut toate...

— Nu curățau totul, dacă n-ar vrea să se apuce din nou de treabă. A fost o experiență nereușită, au abandonat-o și urmează alta.

— Zic să mai rămînem... dar pe orbită — a intervenit inginerul cu voce scăzută. E și mai sigur și putem urmări... toată masa de lucru.

— Bine. O săptămînă. Savantul s-a ridicat. Organizez observarea planetei. S-a întors către comandant: Pregătește nava de plecare!

Observarea planetei n-a adus nimic nou. Pregătirile pentru plecare s-au încheiat. Ultima zi s-a declarat pentru toată lumea zi de odihnă.

El a corectat orbita navei. Gînd să plece, inginerul l-a chemat la el.

— În timpul manevrei a apărut unul din cîmpurile necunoscute. După ce ne-am înscris pe noua orbită, a dispărut.

— Ai date despre el?

— Puține și nu spun mult. Iată-le — a întins mîna spre ecranul pe care se înșirau cifre și semne.

— De unde a apărut?

— Așa, pur și simplu.

— Prezintă pericol?

— N-am trecut prin el. S-a deplasat cu noi.

S-au adunat toți cinci.

— Să stabilim timpul de plecare — a spus, cu ușurare în glas, savantul.

— Să mai așteptăm. Ei sînt aici.

— Dragul meu — s-a întors spre el reprezentantul Federației cu fața numai un zîmbet. Toată lumea s-a convins încă o dată că pe planetă nu se află nici un fel de „ei".

— Nu-i neapărat nevoie să fie pe planetă — i-a replicat el agresiv. Și nu-i neapărat nevoie ca ei să se încadreze în imaginea ta, relativ îngustă, despre ființele raționale.

— Or fi, eventual, îngeraș sau stafii, nu? Reprezentantul Federației a izbucnit într-un rîs batjocoritor. Vînătoarea de vrăjitoare încălecate pe mătură nu se organizează pe banii Federației — a mai adăugat sarcastic.

— Plecăm? — a întrebat navigatorul, cu intenția de a preîntîmpina răspunsul comandantului.

— Cine e pentru plecare? — a acceptat armistițiul avantajos reprezentantul Federației.

— Adevărul nu se stabilește cu majoritate de voturi! — a răbufnit el.

— Dar nici bătînd cu pumnul în masă — a replicat de îndată savantul. Sînt de părere să plecăm.

Reprezentantul Federației a pronunțat cu satisfacție:

— Să plecăm.

— Să plecăm — și-a dat consimțămîntul și navigatorul.

— Mie mi-e indiferent, mă abțin — a mîrîit inginerul.

— N-aveți decît! Plecați! — a strigat el și a ieșit mînios.

•

S-a comunicat timpul plecării; peste 24 de minute.

El urmărea sclipirea secundelor pe afișajul numărătorii inverse. Și-a mai aprins o țigară. Cu două minute înainte de start, a chemat puntea de comandă. I-a răspuns navigatorul șef.

— Să plecați cu viteză mică, pe orbită spirală deasă.

— Se va întîrzia desprinderea — i-a răspuns navigatorul.

— Tocmai!

S-a îndreptat deja spre ușă, cînd pe ecran a apărut inginerul:

— Vino la comandă! Repede!

A ieșit în fugă. Ceilalți patru erau la locurile lor. Dintr-o privire și-a dat seama că s-a pornit precum a vrut el, în spirale dese. Atunci?

— Privește aici — i-a atras atenția inginerul. Sînt toate trei. Ne conduc.

Vizualizat schematic, se vedea nava lor încadrată din față și lateral de trei cîmpuri de forță. Nu se atingeau de navă, se deplasau împreună cu ea.

— Urmează cu precizie accelerația noastră, dar nu ne lasă să ne îndepărtăm. Ne țin pe aceeași orbită...

— Ați găsit sursa lor?

A răspuns savantul:

— Nu provin de nicăieri. Sînt în sine. Uneori... „comunică" între ele. Adică își extind liniile de forță să devină tangente. Dar niciodată nu se întretaie.

— Sînt ei! — a exclamat el, așezîndu-se în fotoliu, apoi după o ușoară ezitare a adăugat: Cîmpuri raționale.

— Sfînta trinitate. „În numele Tatălui, Fiului și al Sfîntului Duh" Amin — a mormăit inginerul cu o voce incoloră. Nu puteai ști, glumește sau vorbește serios.

— N-am crezut că voi pleca vreodată în cercetarea lumilor îndepărtate cu habotnici, — a remarcat pentru sine reprezentantul Federației. Pe urmă a adăugat cu o voce fermă: Or fi emisiuni pulsatorii ale soarelui ăsta galben.

Savantul i-a retezat-o scurt:

— Nu pulsează!

— Să trecem prin ele și gata.

— Ai uitat ce au făcut pe planetă? — l-a privit piezis navigatorul.

Inginerul a completat:

— Toată energia noastră nu ajunge să genereze cîmpul de protecție împotriva lor, dară-mi-te să trecem prin ele.

— Și atunci ce facem? „Domnului să ne rugăm?"! Și copiii o să rîdă de noi. Nu pentru asta ne-a trimis Federația!

Savantul și-a urmărit ecranul:

— Nici un colectiv n-a găsit originea, cauza și nici explicația fenomenului. Nu știu nimic mai mult decît noi.

— Noi măcar avem o presupunere — a remarcat ironic reprezentantul Federației. Retrăim Cartea Facerii a lui Moise — a rîs un pic forțat.

Rîsul i s-a stins brusc cînd pe ecran unul din cîmpuri a început să se întindă către navă.

— Ne atacă! — a țipat disperat.

Inginerul a intensificat protecția. Cele două cîmpuri au devenit tangente.

— Consumul de energie a crescut brusc... limită critică... trebuie să reduc...

Au rămas fără protecție. Cîmpul de afară a ajuns pînă la navă. Nu s-a întîmplat nimic.

— A culeș informații — a pronunțat comandantul calm. Ne studiază...

El ședea încordat, cu ochii pe fumătate închiși. În minte i se perindau cu repeziciune imagini, texte, amintiri din călătoriile anterioare, prevederile regulamentului privind contactele. Trebuie să ia o decizie.

De partea cealaltă s-a apropiat de navă și al doilea cîmp. Numai cel din față a rămas izolat.

Și-a deschis ochii și s-a întors către inginer:

— Emite în afară prin tot spectrul radio și urmărește ce se întîmplă cu undele.

S-a luminat un ecran auxiliar. Undele nu pătrundeau în cele trei cîmpuri.

— Încearcă la lungimile de undă ale radiației remanente.

Imaginea s-a modificat. S-a realizat tangența între unde și cîmpuri. A crescut brusc consumul de energie pentru emitere.

— Modelăm informația pe această emisie?

— Ce fel de informație vrei să le transmiți?

— Nici eu nu știu. Am doar o idee... Planeta... vă aduceți aminte... tot era perfect, frumos steril și... neschimbător... pentru că... pentru că pe planetă nu există moarte.

Îl ascultau stupefiați.

— N-am văzut o planetă uscată, un fruct în putrefacție, un hoit de animal. Plus apele sterile și nepoluate...

— Paradisul curat — a mîrîit inginerul.

— Am constatat că totul pe planetă, — a continuat el fără să bage în seamă observația inginerului —, tot ce era viu pentru a trăi consuma energie în formă pură. Parcă ar fi fost niște modele rudimentare ale acestor cîmpuri. Nu vi se par?

— Asta au creat o lume după chipul și asemănarea lor, — a pronunțat inginerul fără adresă.

Savantul a dat din cap.

— Este o ipoteză.

El a continuat fulgerînd din ce în ce mai mult, ordonîndu-și ideile: pe măsură ce își expunea viziunea:

— Au creat o lume perfectă, imuabilă... Fără moarte nu există evoluție... N-avea de unde să știe. Sînt nemuritoare. Perfecte. Cîmp și energie primară. Ajunse la forma supremă de organizare, dobîndind rațiune, dacă vreți, conștiință de sine. Și în sine!

Savantul, aprins la față, a completat:

— Tragedia perfecțiunii constă în necunoașterea imperfecțiunii, în lipsa năzuinței spre autodepășire...

— Și atunci am venit noi. Nu puteau să nu ne compare. Și perfecțiunea lumii create de ele s-a dovedit a fi mult inferioară. Că doar am conchis unanim că „șansele pentru evoluție sînt minime". Și au abandonat experimentul. Ca să înceapă altul.

Ochii savantului s-au luminat:

— Și nu știu cum!

Inginerul a schițat un zîmbet disprețuitor:

— Falimentul metodei „după chipul și asemănarea"!

— Bine, bine, și ce le putem spune noi? — a întrebat navigatorul. Că doar n-o să ne desfacă în molecule să ne afle codul genetic?

El a continuat, urmîndu-și propriile gînduri:

— Ei nu cunosc... și n-au de unde să cunoască în veșnicia lor algoritmul fundamental al Naturii: „încercare și eroare", cu elementul indispensabil — moartea, ca prezumție a nașterii și a evoluării.

— Toate-s bune și frumoase — interveni cu o mînă îngrijorată reprezentantul Federației —, dar cum scăpăm de ele?... Să nu le aducem pe capul Federației? Dacă le apucă acolo experimentările, s-a zis cu noi!

— Le vom emite „Evoluția vieții pe Pămînt". Perfecțiunea a fost și trebuie să rămînă țintă a vieții, nicidecum punct de plecare. Altminteri își pierde sensul, — zicînd aceasta, savantul s-a ridicat, îndreptîndu-se spre ușă. Mă duc să pregătim materialele.

Emisia a consumat aproape toate resursele energetice ale navei. Cîmpurile au dispărut.

— Frumos ați rezolvat contactul! — a răbufnit reprezentantul Federației. Și acum cu ce mai plecăm?

— Și nici măcar vise nu avem! — a ceeea a continuat cu voce tare: la priviți, Tatăl nostru revine. O să ne dea tablele de piatră cu Decalogul.

Într-adevăr, cîmpul din față s-a instalat la locul lui. Încet s-au întins două brațe spre navă, o mîngîiau parcă, pînă ce au cuprins-o, unindu-se în urma ei. Acum nava se găsea în interiorul cîmpului, într-o zonă izolată, fără să fie atinsă de liniile de forță. Lumea înconjurătoare, planeta, soarele galben, stelele îndepărtate, totul a dispărut.

Ei au rămas cu privirile pironite pe ecranul gol, în tăcere și neclintiți. Apoi dintr-o dată au tresărit cu toții. A apărut imaginea. Imaginea atît de familiară și obișnuită a sistemului solar. Din difuzor a răsunat vocea cunoscută a dispecerului de pe cosmodromul lunar:

— Bun sosit acasă! Încadrați-vă pe culoarul patru. Imediat ajung și aparatele de însoțire.

Pe ecran au apărut patru punctulețe luminoase, care se apropiau vertiginos.

ȘTEFAN NICOLICI

NIȚĂ

Acesta este numele noului calculator de stare din întreprinderea noastră. De fapt, el are o denumire foarte complicată, exprimată în formule matematice, dar noi preferăm să-i spunem așa fiindcă acesta este numele băiatului care a lucrat aici. Niță a urmat un curs și face parte acum din personalul navigant al flotei miniere suboceanice. Așa meserie mai zic și eu. Robotul ăsta care l-a înlocuit pe el i-a moștenit în bună parte obiceiurile, adică este glumeț; dacă apeși pe un buton verde, îți poate debita vreo trei mii de bancuri. Sub el se găsește o mentă; punînd-o în poziție verticală, Niță poate conversa cu tine despre cincisprezece subiecte diferite. În sfîrșit, este o plăcere să stai cu robotul în birou. Cei care l-au construit au avut probabil materiale în plus și au făcut o piesă originală care, chiar dacă are forma unei mașini de spălat rufe, posedă în schimb o memorie cu autoreglare demnă de invidiat, ce îl face din zi în zi mai inteligent. Te pomenești c-o să ne și întrecă...

Noi îi dăm lui Niță în fiecare lună cartoanele perforate de pontaj și el ne calculează drepturile bănești pentru timpul lucrat. Nu se mai fac erori, nu mai sînt discutii, toată lumea este mulțumită și el săracul nu cere nimic, decît puțin curent electric și ulei!...

Dar să vedeți ce s-a întîmplat la sfîrșitul, mai precis, după sărbătorile de iarnă.

Dimineață a venit directorul la noi în birou, împreună cu contabilul șef, și, după ce ne-a dat grăbit „bună dimineața", a rostit scurt:

— Niță, la mine în cabinet!

Cum Niță n-are picioare, l-am împins eu pe rotile pînă în cabinet în calitate de șef al seviciului și șef ierarhic imediat ce-l sînt.

— Anul care a trecut, a spus directorul, s-a încheiat cu rezultate fructuoase. Fondul de premiere este de 18.000.000 lei. Trebuie să acordăm gratificațiile anuale cuvenite, după meritul și capacitatea fiecăruia. Membrii au comentat gălăgioși și plini de satisfacție această știre.

— Liniște, vă rog. De aceea l-am invitat în mijlocul nostru, al membrilor comitetului de direcție, și pe Niță să ne ajute să împărțim echitabil acest fond de premiere.

— Dumneata ai toate datele, Niță, a continuat contabilul șef, ești pregătit?

— Oarecum, a răspuns încet cu vocoar metalică Niță.

— Ce înseamnă oarecum la dumneata?! a ripostat directorul. Noi vrem date certe!

— Vedeți, a reluat Niță, eu nu sînt programat pentru calculul gratificațiilor, dar mă pot programa în cîteva secunde dacă îmi dați datele necesare.

— Asta-i foarte simplu! a sărit de pe scaun, luminat, șeful serviciului plan. Să-i dăm lui Niță regulamentul de premiere să-i încorporeze în program.

— Bravo, Săvulescule! Ai cap, nu glumă, a aprobat directorul, spre satisfacția unanimă a membrilor comitetului de direcție.

Zis și făcut! Eu am introdus în mașină broșura conținînd regulamentul și după opt secunde, în cursul cărora în măruntaiele lui Niță s-au auzit cele mai neașteptate zgomote, vocea lui metalică a enunțat:

— Sînt gata, am încorporat în memorie regulamentul de premiere.

— Bravo! Deci ai toate datele; regulamentul, fondul de premiere, numărul de personal, cîștigul mediu al fiecăruia. Întrucît în cursul anului n-am avut situații de indisciplină absențe nemotivate etc., toți cei trei mii de lucrători ai noștri au dreptul la gratificații.

Niță începu să calculeze în mijlocul unei tăceri desăvîrșite. Din el răzbăteau în schimb zgomotele diferitelor angrenaje în mișcare, clopote, sonerii, ciocănituri, scîrțîituri... După 12 secunde el anunță:

— Din totalul de 18.000.000, se cuvin:

200.000 lei, personalului de conducere,

800.000 lei personalului tehnic-administrativ,

16.000.000 le personalului operativ,

1.000.000 lei personalului auxiliar.

În continuare vă citesc statul de plată:

Director Avram Alexandru	4.000 lei
Director adj. Petrescu Mircea	3.500 lei
Director adj. Ionescu Vlad	3.500 lei
Director ad-tiv Florea Constantin	3.300 lei
Constabil șef Scurtu Radu	3.000 lei
Șef serv. producție Barbu Mihai	2.800 lei
Șef serviciu proiecte Alexe Nicolae	2.800 lei
Șef serviciu contabilitate	2.000 lei

și statul continua așa pînă la epuizarea listei de plată a personalului de conducere.

În cabinet se lăsase o tăcere de gheață. Nu se auzea nici fîșîitul silențios al libelulelor ventilatoare făcute cadou de marțieni cu ocazia livrării de către uzina noastră a primului lot de rachete fotonice.

Cum este posibil, mă gîndeam eu deznădăjduit, să dea Niță asemenea cifre! Ce o să se întîmple! Vai ție, Niță... și eu care începusem să țin la tine...

M-am apropiat de el, mîngîindu-i discret carcasa sperînd că poate este cumva telepatic și își va da seama receptionîndu-mi gîndurile ce gogomănii fatale îi pot ieși prin difuzor. Dar, nimic! Niță îi

dădea înainte. În cele din urmă banda conținînd statul de plată al personalului de conducere ieși din calculator și directorul o înșfăcă cu un gest violent și indignat, fluturînd-o în fața asistenței înmărmurite.

— Asta este răsplata unui an de muncă fără preget în uzină? vorbi el, congestionat și cu vocea tremurîndă.

— Vă rog din suflet, nu vă enervați, să nu vă facă rău, interveni binevoitor cineva. Lăsați să rezolvăm noi asta. Păi se poate așa ceva! Asta este o palmă la adresa muncii noastre pline de abnegație, măi Niță, continuă șeful serviciului plan, privind amenințător spre vinovat, care rămînea impasibil la reproșuri.

După cîteva clipe de reculegere, directorul reluă pe un ton sarcastic:

— Mă rog, dacă așa a hotărît dînsul că este legal... noi sîntem niște simpli muritori, nu ne putem pune cu un creier electronic perfecționat ca Niță!... Dar aș vrea să știu și eu, dacă nu e cu supărare, cît i se cuvine, de exemplu, lui Stănescu, vecinul meu de apartament... așa, din curiozitate.

Asistența îl întrerupse pe director, uitînd parcă de respect cu hohote de rîs sardonice, din care răzbătea o indignare la cea mai înaltă tensiune.

— Sînteți de un umor inegalabil!

— Stănescu, care Stănescu, frate?

— Stănescu de la secția 4, muncitorul de înaltă calificare!

— Inventatorul!

— Cel care ne ponegrește în ședințe!

— Stănescu, ăla care face memorii peste tot!

— Asta-i culmea! Culmea!

Niță vorbi impasibil, cu glasul său gutural.

— Stănescu Constantin, muncitor categoria 17, poziția 1832 din statul personalului operativ, lei 28.000.

— 28.000!!

— Afară cu fierăria asta idioată!

— Îl omor!

— Stai bre, că e mijloc fix, intrăm la apă!

— Lasă că te aranjăm noi, scîrnăvie!

— Să-l casăm! Imediat să întrunim comisia!

— Și toate astea, reuși contabilul șef să acopere într-o oarecare măsură vacarmul, ni se trag din faptul că i-am dat voie lui Niță omul să plece la școala maritimă. Să ne învățăm minte! Știți cu toții, reluă el, profitînd de un moment de liniște, că potrivit prevederilor Legii 818/2001, posturile tehnico-administrative părăsite de cei care și-au format o altă calificare nu mai pot fi ocupate decît de roboți! Aveți grijă de oameni, să nu ne mai placă, că dacă mai vine unul ca ăsta, eu îmi dau demisia! Și pentru a-și sublinia hotărîrea, bătu cu pumnul în masă de zăngăniră paharele pline cu nectar de crini venusieni, comandați special pentru ședința comitetului de direcție.

Directorul își revenise probabil între timp. Se ridică solemn și calm de pe fotoliul prezidențial, bătînd ușurel, dar insistent în tăblia biroului cu stiloul său autostenodactilograf și, tușind semnificativ, spuse:

— Este clar că mașina comite erori grave. Ea interpretează în mod mecanic și necreator regulamentul de premiere, după criterii absurde, i-ra-ți-o-na-le!

— Bravo! Just! Asta! realitatea! Bine spus!

— ...ce ne rămîne de făcut?! Trebuie să corectăm aceste grave erori...

— Scoate-l din priză, Petescu, să nu tragă cu urechea! Îhm... da... Trebuie să-l reprogramăm pe Niță potrivit situației reale, concrete, din teren, pentru ca gratificațiile să fie oglinda fidelă a contribuției fiecăruia la activitatea generală a uzinei noastre. Rachetele noastre de turism și de transport sînt căutate în tot Sistemul Solar și nu ne putem strica firma cu gogomăniile unor funcționari timpiți! (aplauze).

— Trecem la corectarea erorilor de înterpretare a regulamentului de premiere. Eu am întocmit între timp o schiță de proiect... dacă mai sînt propuneri, vă rog!

După dezbateri operative, comitetul de direcție întocmi modificările necesare, definitivîndu-l sub forma unui proces-verbal, aprobat în unanimitate.

— Șterge-i memoria, Petrescule, și dă-i să înghită regulamentul ca lumea!

Bun și aprobat!

Directorul luă loc în aplauzele asistenței.

— O țigară cu oxigen reconfortează sistemul nervos.

— Sînteți formidabil!

— Merci, Răscanule, ești un băiat de zahăr! Să știi că la vară te detașez trei luni pe Marte...

— Să trăiți!

— Bagă-l în priză, Petrescule, să vedem dacă mai face pe nebunul!

Niță intră imediat în funcțiune și vorbi sec, fără a arăta vreo umbră de ranchiună pe oameni:

— Personal de conducere 1.200.000

— Personal tehnic administrativ 80.000

— Personal operativ 15.000.000

— Personal auxiliar 1.000.000

— Așa mai merge.

— Statul de plată al personalului de conducere:

Director Avram Alexandru	80.000
Director adj. Ionescu Vlad	65.000
Director adj. Petrescu Mircea	65.000
Director ad-tiv Florea Constantin	65.000
Contabil șef Scurtu Radu	60.000
Șef serviciu producție	45.000
Șef serviciu proiectări	45.000
Șef serviciu contabilitate	30.000 etc.

Asistența completă sfîrșitul acestei plăcute lecturi cu zgomotoase aplauze. După ce statul ieși din calculator, îl luai spre a-l da la semnat, dar niște rubrici nou apărute mă contrariară.

Un stat avea acum următoarele coloane:

Nr. crt.	Numele și prenumele	Funcția	Timpul lucrat	Pentru ore suplimentare	Pentru că este băiat bun	Pentru că este săritor	Pentru că este de-al nostru	Are rate la rachetă	Suma cuvenită	Total col. 9+4+5 6+7+8	De plată
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4	Scurtu Radu	Contabil șef	zi și noapte	100%	100%	100%	100%	100%	10.000	×600%	60.000

Îi spusei în șoaptă directorului, să nu ne audă Niță:

— Știți, nomenclatura coloanelor ăstora e cam bătătoare la ochi.

— Fi-ți-ar Niță al dracului, Petrescule, schimbă și tu denumirea coloanelor, să sune frumos, suieră dînsul furios, dar păstrîndu-și figura gînditoare pentru a nu atrage atenția membrilor Comitetului. Eu am pus ce-am gîndit.

— Ați gîndit bine, vă jur.

— Dar tîmpitul de Niță, mecanicist. Vezi ce-i face s-o dreagă, că de nu dau cu ea pe fereastră.

Am modificat coloanele potrivit indicațiilor și acum statul copiat de Niță arăta astfel:

Nr. crt.	Numele și prenumele	Funcția	Timpul lucrat	Spor pentru ore suplimentare	Suplimentări excepționale	Spor de periclitate	Spor de vechime	Suplimentări sociale	Suma cuvenită	Total 9+4+5 6+7+8	De plată
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4	Scurtu Radu	Contabil șef	întregi	100%	100%	100%	100%	100%	10.000	×600%	60.000

În sfîrșit, modificînd și aceste coloane, Niță, reprogramat cu lumea, încetă să mai dea bătăi de cap. Toată lumea era mulțumită, comitetul aprobă în unanimitate statele de plată și le semnă. Totuși, trebuie să recunoaștem că Niță al nostru este o valoare inegalabilă, numai că trebuie din cînd în cînd sfătuit, îndrumat... ajutat, ca și omul!

— Acum nu ne mai rămîne decît să luăm legătura prin tele-video-fonie cu Ministerul în vederea îndeplinirii formalității de viză și ne putem lua bănuții.

Pe ecran apăru biroul spațios al directorului din Minister. Niță transmise datele și aștepta viza, dar la apelul directorului nu răspundea nimeni. După cîteva secunde apăru un funcționar cu părul răvășit, cu privirea pierdută, care, ocolind respectuos biroul, se postă în fața ecranului:

— Calculatorul nostru electronic nu vă poate da viza, întrucît directorul general a dispus reprogramarea lui. Mașina a comis erori grave; directorului general i-au revenit 3.200 lei gratificație anuală. Vă dați și dv. seama! Vă rugăm să mai așteptați!...

CHARLIE

(Urmare din pag. 97)

se întoarse spre copii, cu voioșia imprimată în întreg trupul, cu dinții albi sclipindu-i pe sub mustăcioară.

— E oare prea tîrziu? șopti Chris, nevoind să-și creadă spusele.

Chaplin îl privi. Îi făcu cu ochiul; și dispăru.

Plaja era tăcută, exceptînd suflul brizei.

Înspre vest răsări un al doilea soare.

Chris își aminti comunicatul radio referitor la Conferința întreruptă de la Olso. Războiul izbucnise în cele din urmă.

Flăcări devastatoare se năpustiră către plajă. Hoteluri, chioșcuri, turnulețe se prăbușiră asemeni unor castele de nisip. Răsucindu-se năpraznic, la marginea undei de șoc scînteia un punct strălucitor.

Copiii se înghesuiră în jurul răpitorului. Chris întinse brațele să-i cuprindă strîns pe toți.

Un polițist scăpă pistolul cînd punctul luminos îi ajunse, după care toți ceilalți agenți și viligiaturiști fură striviți în nisipul agitat.

Cu o clipă înainte ca unda de șoc să-i atingă, Chris Reilly și copiii comicului fură adăpostiți, în nodul disjunctiv, un turbion de lumină pură.

Și apoi dispărură.

VICTOR NÁNESCU

PUZZLE

Mai înspăimîntătoare decît împărăția lui Emma-O și mai departe decît oricare alt loc văzut sau închipuit e insula Dragonului cu o mie de fețe, cel care păzește Nemurirea închisă într-o peșteră din adîncul mării. Ronin-ul Ishiro urcă în jonca vopsită în alb și roșu și retează fringhia care ține legată ambarcația de cornul tocit al unei stînci. Înserează. Valurile împrăștie stropi argintii. Deasupra oceanului s-a lăsat o ceață grea, cu miros de pucioasă. După masacrul de la Dan-no-Ura, Ishiro, ultimul samurai al clanului Taira, a jurat să ridice sufletele războinicilor morți împotriva shogun-ului Minamoto. Nomi no Sukune îl va călăuzi spre izbîndă. Ishiro privește către soare-răsare. Apa mării s-a întunecat de parcă noaptea s-a scurs dintr-o dată din cer în străfundurile oceanului. Un fulger, ca un șarpe cu mai multe capete, despică îngrămădirea norilor și fără veste Kazo no Kami se dezlănțuie, amestecă totul în jur, ridică mînios creste înspumate. Tsunami! Un val îngroapă jonca sub o avalanșă lichidă, dar în ultima clipă marea, nehotărîtă, împinge la suprafață fragila cochilie de lemn. Samuraiul scapă din mînă cîrma. Un vîrtej uriaș îl atrage către adîncuri.

Se trezește greu. Plăcile de bronz ale armurii îi string trupul ca într-o menghină. Apa sărată l-a îmbrăcat în giulgiul uitării. Se ridică încet, încă prea ametit ca să-și pună întrebări. O plajă udă, presărată cu pietre colțuroase... În fața sa, o pădure aproape cunoscută. Samuraiul pășește pe nisipul rece fără să facă zgomot. Se împiedică pe neașteptate. Un om îl împunge cu sabia. E mort. Pe pieptul lui, răni ciudate: acum Ishiro știe că aici este insula. Se hotărăște să pătrundă în pădure. Iarba e năclăită de sînge. Alt om. Samuraiul se apleacă să-l vadă mai bine. Pe frunte, semnul morții e o gaură mică, sîngerie. Colții Dragonului... Înțelepții povesteau că în aceste locuri ar trăi animale nemaiîntîlnite, născute din Fier și Foc. Pe Insula lui Rin-Jin timpul uită de sine și lenevește la nesfîrșit sau aleargă bezmetic. Un cal neînșeuat a Timpului. Poate cele o mie de chipuri ale Dragonului sînt de fapt măștile timpului, cugetă Ishiro.

Samuraiul se întoarce brusc și tăișul sabiei zvîcnește precum zborul cocorilor.

— Kiai!

Lovitura este perfectă. Sîngele stropește scoarța copacilor. Ishiro ia poziția de apărare. Grăbite, silabele detunătoare ale morții îi încing pieptul.

— L-am atins!

— Aveți grijă de Gibson, ordonă ofițerul.

Împinge cu piciorul trupul ciuruit al samuraiului. Gibson sîngerează abundent: i-a fost tăiată mîna de la cot.

— Un fanatic, spune cineva. Uitați-vă cum s-a echipat.

— Japonezii sînt îngroziți de tradiționaliști, comentează ofițerul, cîntărind în palmă amuleta de jad smulsă de la gîtul samuraiului.

Un caporal îl dezbracă pe Ishiro de armură, apoi ceilalți își împart lucrurile găsite. Souvenir-uri.

Cu cîteva zile în urmă îi lăsase carburatorul și aterizaseră forțat pe acest atol singuratic. Se întorceau din misiune. Bombardaseră Okinawa. Accidentul nu îi demoralizase. Undeva pe-aproape, aii lor îi căutau. Erau siguri.

— Furtuna de noaptea trecută ne-a făcut un cadou, anunță caporalul.

Găsiseră jonca, răsturnată pe stînci. Dar de la Gaki.

În luminiș, furnicile năpădesc trupul samuraiului care visează la o imposibilă revanșă.

Ofițerul hotărăște ca jonca să fie reparată. Vor încerca să ajungă la insulele care se ghicesc în stînga orizontului lăptos. Acolo vor descoperi că nu i-a căutat nimeni. Caporalul va îmbătrîni veghind cerul uscat, așteptînd o pasăre de Fier și Foc. Unii vor dori să se întoarcă, să-l întrebe pe Ishiro de unde vine și de ce... Dar pentru ei nu va mai fi niciodată o furtună ca aceea.

Samuraiul zîmbește, ca și cînd ar fi descoperit că Dragonul nu e decît un capriciu al naturii lăsat de capul lui, pervers, aproape uman.

Ofițerul se așază și aprinde țigara. Oamenii îl privesc tăcuți. Tutunul miroase bine. Țigara trece din mînă în mînă. Sînt singuri. Ofițerul încearcă un nou raționament, dar renunță. Gibson a murit din cauză că a pierdut mult sînge. Au rămas patru.

— Mîine va ploua, anticipează caporalul.

Încă mai speră, ideea că mîine se va naște unul dintre strămoșii săi i s-ar părea absurdă, dacă cineva ar fi atît de nebun încît să gîndească pînă la capăt: trecutul seminției lor a devenit un viitor cert.

Lucrul acesta nici unul din ei nu are cum să-l înțeleagă.

Pe Insula Dragonului, jocul continuă.

ELZA CENUȘĂ

COBAI PENTRU CREATIVITATE

Ca de obicei, Rev alergă să-și schimbe scaunul cu spătar drept și fără mînere, imediat ce intră în laborator. Preferă un „semipliant" pe care îl găsi după ce cotrobăi un timp prin camera cu echipamente de rezervă. Astăzi avusese noroc, dar așa cum se întîmplase și în alte dăți, ar fi fost capabil să-și plaseze trupul deșirat și osos în oricare altă bizarerie creată parcă special pentru tortura corpului în poziție șezînd, chiar și într-un „gros circular" sau într-o „mare turnantă", evitate de majoritatea lucrătorilor. Ar fi acceptat orice, numai să nu fie nevoit să suporte așa-zisul său scaun, de fapt un suport conceput astfel încît să se poată integra aparaturii ce umplea pînă la refuz laboratorul de studiere a creșterii creativității culturale.

Acționă clapeta de recunoaștere palmară, formă indicativul proiectului în curs de cercetare și începu să numere în gînd secundele necesare apariției imaginilor cu diagrame pe cele trei ecrane din fața sa. Ecranul numărul 1 se lumină primul și înfățișă mai întîi schema, apoi chiar încăperea în care victima cobaiul „Creativ 7". Ecranul numărul 2 prezentă operațiile deja efectuate, rezultatele lor, precum și programul zilei. Ecranul numărul 3 înfățișă datele personale ale cobaiului.

Fără să le acorde prea multă importanță, Rev declanșă semnalul sonor-vizual-olfactiv de începere a programului pentru cobai. E adevărat că exista indicația generală ca în cazul colaborării cu cobai-femeie, intrarea în program să fie precedată de o atenționare de aceeași factură. Rev însă nu avea de ce s-o respecte întrucît, pînă atunci, lucrase numai cu cobai-bărbați. Aceasta îi fusese opțiunea, iar „ei" l-o respectaseră, iată de ce rămase de-a dreptul stupefiat constatînd că deranjase toaleta de dimineață a unui exemplar feminin care, îndată ce se simți observat și iritat probabil de nerespectarea regulamentului, căzu pradă celor mai acute stări de disperare și teamă.

Fascinat de expresiile pe care le luă rînd pe rînd figura acestuia, Rev nu băgă de seamă apropierea perfidă a brațului „analizor central". Tresări cu putere abia atunci cînd simți durerea provocată de cele trei împunsături aplicate concomitent. Și acest lucru era surprinzător pentru că, pînă acum, își efectuase singur întregul set de analize zilnice, segmentîndu-i după voie. Probabil că survenise o nouă dispoziție care trecea această operație în sarcina mașinilor. Dar s-ar fi cuvenit să fie avertizat!

Se concentră din nou asupra cobaiului, care între timp se mai liniștise. Notă în foaia de observație faptul că, de data asta, intervenția chirurgicală efectuată în vederea optimizării tional al creativității nu activității flocului funcfusese urmată de maladii evidente ale sistemului nervos. Introduse apoi obișnuitul produs radiofarmaceutic necesar obținerii scintigrafiei cerebrale într-o capsulă pe care o lăsă să alunece printr-unul din multiplele canale de transmisie ascunse în paravanul ce despărțea laboratorul de camera cobaiului. Capsula ajunse fără nici un inconvenient direct în recipientul aflat pe masa acestuia. Cobaiul așteptă cîteva clipe ca să se topească, apoi o consumă imediat. Nu făcu nici o mișcare de împotrivire nici atunci, nici mai tîrziu cînd una din tentaculele telescopului nuclear i se lăsă încet pe cap, acoperindu-i întreaga calotă. Rev suprapuse imaginea rezultată cu unul din cele mai vechi modele tetraedice de structură a intelectului uman. După ce studie rezultatele expuse pe ecranul numărul 3, se decise să testeze capacitatea de declanșare a creativității prin factorul „autoevaluare".

Spre surprinderea sa, „Creativ 7" reacționă rapid, fără să mai aștepte alte explicații. El imprimă pe videotaster următorul text: „Și eu le ceream ca, în cazul în care voi fi făcută prizonieră, să mor numaidecît, fără lungul chin al detențiunii. Ele mi-au răspuns să primesc totul cu supunere, că așa trebuia să fie, dar nu mi-au spus ora; dacă aș fi știut-o, nu m-aș fi dus. De mai multe ori le-am cerut să aflu ora, și ele nu mi-au spus-o".

Hotărît lucru, ziua aceasta îi oferea surprize dintre cele mai ciudate. Îi ceru cobaiului să repete textul pentru a-l putea identifica. „Creativ 7" zîmbi și ecrană răspunsul pe videotasterul său: „Citat din declarațiile Ioanei d'Arc la procesul de condamnare pentru erezie. Ioana d'Arc, fată de 19 ani, conducător de oști, Franța, secolul al XV-lea, condamnată la ardere pe rug". Apoi începu să guste pe îndelete din fructele proaspete care se găseau peste tot, în cameră, cu aerul unuia ce beneficiază de un premiu binemeritat. Fie sugestionat de neașteptatul răspuns al cobaiului, fie din cauza alimentelor consumate cu o zi înainte, Rev își simți gîtul ars de sete. Privi în jos, spre mîna stîngă, așteptînd ca același braț al atotputernicului „analizor central" să-i aducă paharul cu lichid. Cum acest lucru nu se întîmplă, se întoarse să vadă dacă nu cumva se defectase din nou resortul ce determina deplasarea suportului. Toate erau la lo-

cul lor, cu excepția senzorilor care trebuiau să suprovegheze satisfacerea nevoilor lui de foame și sete și care fuseseră înlocuiți cu simple cabluri de traiectorie. Pentru efectuarea a cine știe ce programe experimentale, „ei" erau în stare să-l lase să sufere pe tot parcursul celor 14 ore de muncă. Se mai întîmplase și altă dată. Decise totuși că nu era cazul să se alarmeze prea tare. În definitiv, s-ar fi putut întîmpla foarte multe lucruri care să determine dispariția senzorilor.

Rev privi din nou spre ecranul numărul 1. „Creativ 7" nu-și terminase încă prînzul de fructe. Înciudat, cercetătorul activă instalația de biostimulare, introducînd și ideea reclamei care trebuia realizată. Cuprinsă de un tremur puternic, puțin aplecată peste videotaster, ca pentru a urmări imaginea pe care o dicta cu degetele, tîntindu-și privirea undeva, deasupra, spre ochii lui Rev, femeia-cobai propuse următoarea soluție: o tînără fată stă cu picioarele goale pe un postament elipsoidal, transparent, încins pînă la incandescență de o flacără rece, albastră, și ține în mîini un fel de cupă plină cu un lichid de asemenea de culoare albastră. Ușor îngrozit, Rev nu putu să nu remarce consecvența și logica gîndirii celei a cărei cugetare o exploata. Ca semn de apreciere, îi umplu odaia cu un miros proaspăt și destul de rar simțit. Găsise demult, într-un transport sosit dintr-o îndepărtată zonă planetară, o sferă de metal argintat, de mărimea unui pumn, pe care cineva scrisese, destul de neglijent: „esență de brad". Constatase și altă dată că era suficient să pună o picătură în vaporizatorul automat, instalat și el în peretele despărțitor, pentru ca odaia cobaiului, a sa și tot restul coridorului să se umple de parfumul acesta necunoscut.

Femeia primi recompensa cu un zîmbet frumos, care îi lumină fața, se ridică în picioare și se înclină ușor, mulțumindu-i. Rev se trezi brusc din contemplarea ei. În mod evident, greșise traind aceste clipe. Greșise și totuși nu-l atenționase nimeni. Poate că cel care îi urmărea excitabilitatea nervoasă dormea sau poate, cine știe, se schimbaseră dispozițiile. Căuta înfrigurat să recîștige timpul pierdut, făcu rapid toate calculele necesare transmiterii reclamei către dispeceratul central, cerîndu-i totodată să-i comunice rezultatul introducerii ei în circuitul comercial. Aceasta îi sosi neașteptat de repede. La un sfert de oră de la proiectarea reclamei în magazinele de specialitate, vînzarea produsului se dublase. Cu privirile țintă la femeia ale cărei picioare sfîrîiau pe platoul încins, vizitatorii cumpărau halucinați licoarea albastră.

Mulțumit, cercetătorul emise semnalul sonor de pauză pe care întotdeauna cobaii îl întîmpinau cu o expresie de satisfacție evidentă. Femeia însă nu reacționă deloc. Privea indiferentă, atît de indiferentă... De abia acum, Rev își dădu seama că nu-i cerușe nimic, nici filme, nici muzică. Or, e cunoscut faptul că orice cobai apelează destul de des la aceste vechi mijloace de creștere a creativității. Ei, în primul rînd, sînt preocupați de menținerea propriei productivități pentru că în caz de eficiență scăzută îi amenință reprofilarea. Pentru care se recurge, în general, la o nouă intervenție chirurgicală.

Rev își dădu din nou seama că nu e bine să se gîndească la toate astea. Știa de asemenea că nu e bine ce se întîmplă cu el, dar pur și simplu nu mai avea puterea să se apere. Poate era de vină și foamea care îl chinuia. De sete scăpase. Comandat de nu se știe unde, brațul „analizor central" îi adusese, într-un sfîrșit, un pahar mare, cu lichid albastru... Da, se uita din ce în ce mai des la „Creativ 7" ca la o femeie adevărată. Acesta era adevărul. Și tot atît de adevărat era că făcuse acest lucru din primul moment, cînd, începînd programul de cercetare, o surprinsese în baie.

Acționă din nou semnalul sonor. Femeia nu reacționă nici de data asta. În schimb, își plimbă mîna pe clapele videotasterului pentru a-i solicita un răgaz de odihnă. Rev răspunse afirmativ, stingînd pata luminoasă „de prezență", de pe paravanul despărțitor. Femeia părea în continuare că nu observă nimic. Stătea mai departe în fotoliul alb, cu mîinile pe genunchi, cu capul înclinat într-o parte.

Rev stinse ecranul numărul 1. Închise ochii să-și alunge din creieer sfîrșeala îngrozitoare care începuse să-l bîntuie. Nimeni nu știa precis ce se întîmpla cu cercetători care deveneau prea emotivi. Se pare că erau mutați în altă parte. Oare puseseră ochii pe el? Oare fusese observat la rîndul lui? Îi schimbaseră cobaiul, îi luaseră dreptul de a-și face analizele, îi suspendaseră rația de hrană și, parțial, pe cea de lichid... Cum stătea așa, cu privirea pironită pe dreptunghiul lipsit de imagine, putut să observe cum paravanul masiv care îl separa de odaia cobaiului, glisează încet, descoperindu-i în mărime naturală ceea ce urmărise toată ziua, micșorat la scara ecranului. Înțelegînd ce se întîmplă, se repezi încercînd să deschidă ușor laboratorului. Cum aceasta părea închisă pentru totdeauna, începu să strige și să bată cu pumnii în ea. Deși era inutil... Putea să reziste la foame, la sete, dar nu putea rezista somnului pentru care probabil îi și strecuraseră ceva în lichidul pe care îl băuse. În momentul în care o să adoarmă, „ei" vor intra și îl vor duce în camera cealaltă. Camera cu rații alimentare, dus programat, videotaster, fotoliu alb pentru biostimulare...

Camera cobailor pentru creativitate în care aștepta deja „Creativ 7", un exemplar feminin orb și surd.

GYÖRFFY GYÖRGY

UMBRE PE MARGINEA FALEZEI

Primul dangăt l-a surprins pe nea Iulică trîntit în fotoliu, cu pătura întinsă pe picioare. Moțăia, căci gardianul nu are voie să doarmă în post, dar poate să moțăie cît îl lasă inima. Portarul instituțului era un angajat cu experiență și își cunoștea toate obligațiile, drepturile și îndatoririle. Conform dispozițiilor, ar fi trebuit să-și petreacă noaptea în cușca de sticlă din capul scărilor. Gherета era strîmtă și triguroasă, pentru nimic în lume n-ar fi schimbat-o cu culcușul capitonat în care se adîncise. Regulamentul stabilea, de asemenea, că, în două nopți, de la ora opt seara pînă dimineața era stăpînul întregului inventar, conform procesului verbal încheiat la primirea postului. Așa că, dacă socotea necesar ca în timpul nopții să evite depunerea prafului pe mobilierul din hol, trebuie să-i dăm dreptate. Oricine ar fi venit mai întîi suna, iar nea Iulică profita imediat de binefacerile unui somn ușor. În rest, nimeni nu putea pătrunde fără știrea lui Bebe, cerberul electronic. Îl botezase așa, din respect. În copilărie, riscase de multe ori sărind gardul, pînă cînd se împrietenise cu cîinele veninului. Tot Bebe îl chema și pe acela.

Sunetul clopotului nevăzut l-a smuls din reverie. Era cea de-a doua bătaie. Nu-și amintea să fi auzit vreodată glasul unui orologiu prin împrejurimi. Și-a întins reflex mîna după ceasul pus pe măsuță. Era un „QUARTZ" destul de nou cu 7 melodii, calculator și memorie pentru numere de telefon, primit cadou de la un nepot pentru o vorbă bună pusă cîndva directorului administrativ. Ceasul dispăruse, n-a găsit decît brățara pleoștită și dureros de fierbinte. Sări buimac în picioare.

Dooong! răsună clopotul.

Nea Iulică s-a repezit spre telefon. A pus mîna pe ușa cabinei, dar și-a retras-o în mare grabă. Clanța frigea. Sub ochii portarului prin sticla ușii se strecură un punct alb incandescent. Abia atunci înregistră zăpușeala din antreu și faptul că era leoarcă de transpirație. Auzi un pocnet, urmat de tunetul bronzului. Patru, numără orologiul ascuns.

Grăuntele de foc alb s-a smuls din placa translucidă și s-a apropiat. Omul s-a retras speriat, urmărit timp de o clipă de un gînd nelămurit: o plajă aurie sub un soare torid, unde se vînzoleau trupuri tinere și însetate de dragoste. A reținut doar imaginea discului imaculat, căci vîrful de lumină se transformase într-un ceva de mărimea unui ou de broască testoasă, apoi a crescut pînă la dimensiunea unei farfurioare de porțelan. Își pierduse din strălucire și numai radia căldură. Lucea mat, ca un cadran de fildeș. Bunicul său avusese pe vremuri un ceas cu astfel de cadran, adăpostit între două capace de argint.

Dooong! vibrară toate geamurile.

Bătrînul fusese cîndva, înainte de ultimul război, portar la Hotel Metropol. În fiecare seară, îmbrăcat într-o uniformă strălucitoare de-ți lua ochii, numai nasturi și fireturi aurii, primea la scară oaspeții casei. După el, meseria de portar s-a transmis din tată în fiu, iar haina de gală a fost depusă într-un dulap și scoasă numai cu ocazia aniversărilor mai importante ale familiei. Ceasul stătea în buzunarul din stînga, atîrnat de un lănțug. Capacele erau încrustate, reprezentau o scenă de vînătoare: un tînăr arcaș sfîșiat de proprii săi cîini sub privirile furioase ale unei femei tinere, ascunsă în desișul pădurii.

Pe suprafața ivorie s-au ivit cîteva semne, dispuse circular. Cifre romane. Păreau a fi încizate de un meșter migălos cu o unealtă fină și dură. O urmă radială s-a lățit și s-a transformat în două arătătoare dantelate dispuse vertical.

Urmă bubuitul gongului. Nea Iulică clipi buimac. Asurzise. Și-a recăpătat auzul mult mai tîrziu, înspre zori. În acele clipe nu mai era sigur nici de viață. Nu le-a uitat, dar nu le-a povestit decît unei singure persoane. Acela sînt eu, prietene.

Marginea cadranului s-a bombat și a căpătat lumina metalului pur, iar partea centrală a început să reflecte obiectele din hol ca și cum ar fi fost protejată de o sticlă. În fața portarului pulsa anemic, dar palpabil, un arhaic coronometru, foarte asemănător unui model bine cunoscut, lucru și mai înspăimîntător pentru un om ca nea Iulică. N-a mai apucat să se gîndească la căutarea unui indiciu referitor la fabricant. Privirile i-au fost atrase de locul unde o umbră stearsă dezvăluia o mică adîncitură, o rană ascunsă a trupului de argint. În apropierea ei geamul ceasornicului crăpase, un firicel de cenușă care s-a adîncit, s-a alungit și a șerpuit cărarea și din meandrele sale s-au desprins alte căi, alte ramuri, alte răni.

Rețeaua de linii și-a sporit densitatea și a ocupat întreaga întindere. Cifrele s-au pierdut în spatele unei măști opace. Geamul a devenit impenetrabil privirii. Apoi totul s-a cutremurat.

Suprafața mată a rămas nestirbită. Portarul a simțit din nou că i se taie răsuflarea și s-a retras cîțiva pași, împiedicîndu-se în cele din urmă de fotoliu. În acest loc îl pîrjolea dogoarea amintirii pierdute, imaginea plajei a revenit fără să-i aducă vreo plăcere, numai scîrbă.

jos erau fețele adolescentine cu buze cărnoase în care nu se putuse recunoaște, nisipul răscolit de trupurile încolăcite într-o uitare de sine, valurile înspumate încremenite ca într-o reclamă destinată amatorilor de surfing, senzația unui timp suspendat, inaccesibil. Pământul ardea însetat.

Carapacea de cioburi se metamorfoza, ici colo se limpezi cîte un ochi transparent, pînă cînd totul a devenit o lentilă gelatinoasă, de sub care X-urile și V-urile își întindeau antenele monstruoase. Apoi brusc se făcu frig.

Cupola de sticlă topită s-a alungit, baza ei a început să se îngroașe, i s-au adăugat noi straturi, s-a arcuit spre pămînt și a rămas o clipă ezitînd, pînă ce relativul echilibru a fost tulburat de forța gravitațională. Întreaga masă se adună în jurul unui nucleu și curse în forma unui strop de rouă.

Un zbucium creator a pătruns adîncurile lacrimii. Suprafața de sticlă și-a ondulat oglinda. De jur-împrejurul ei, coamele umbrite ale undelor s-au întretăiat în cercuri cu miezuri punctiforme determinate. Aici viitoarea își domolea fureșul și se desprindea în benzi filiforme ce coborau înspre pămînt. O palmă nevăzută le-a cuprins și a modelat mîinile și picioarele unui om. Simultan vîrful conic al picăturii s-a teșit, ca și cum s-ar fi retras în sine, a devenit eliptic, cu axa mare ușor înclinată pe verticală.

Liniile cenușii, cîndva paralele, s-au frînt și au dezvăluit un chip uman. O lumină orbitoare se revărsă din trupul întregit. Omul de sticlă părea că vrea să pășească. Nea Iulică, a încremenit. Se recunoscuse. Se prăbuși cu palmele lipite de față și nu mai văzu, nu mai simți nimic.

Ultima bătaie a clopotului nevăzut, cea de-a 12-a, a risipit silueta arzătoare într-o revărsare de lumină care a acoperit totul, pîlpîi puțin și apoi se stinse. Ceasornicul dispăruse.

2. Vera își adunase mîinile în poală și aștepta, ca o școlăriță ce nu-și făcuse tema de acasă, întrebările. Hurmuz Dragomirescu își mai trecea încă dintr-o mînă în cealaltă cartea, examinînd-o pe toate fețele. În răstimpuri ștergea cu palma copertele lucioase, se cutremura și-și îngăduia un zîmbet sceptic, apoi continua să caute.

— Nu poate fi decît o glumă de prost gust, concluzionă istoricul, nu reușesc să înțeleg rostul ei.

Depuse obiectul pe masă și își sprijini bărbia în degetele împletite. Rămase așa examinîndu-și voluminoasa bibliotecă în căutarea unui punct de referință.

— Indiscutabil, este vorba despre o afurisenie din aceea, un generator de înaltă tensiune sau cum îi zice. Îți dai seama, fetița mea, o suprafață de carton acoperită cu celuloid nu se comportă astfel. Este împotriva bunului simț, a ordinii firești! Continuă după o scurtă pauză:

— Îndeminatec, autorul acestei farse. Nu înțeleg cum a reușit să-și camufleze atît de bine circuitele.

— Dar crede-mă, tată, cartea asta este vie. Trăiește sau, cel puțin, respiră. La cîteva minute după ce am introdus-o într-o pungă de plastic, culorile coperții au pălit și au căpătat o nuanță violacee, ca și cînd s-ar fi asfixiat.

— Năluciri, draga mea, spuse tatăl savantul. Impresionism feminin. Cum de nu ți-ai dat seama? Probabil că punga era ușor colorată: puțină emoție, un fleac de imaginație și gata, faci din țînțar armăsar.

— Poți verifica tată, răspunse Vera cu o vace rece, dacă nu ai încredere în mine, poate vei crede ochilor tăi.

Sprîncenele fetei coborîseră sub lima ramei ochelarilor Hurmuz încercă să o împace.

— Recunosc, este într-adevăr un obiect ciudat, dar să spui despre ea că ar fi vie, să fim serioși, rămîne o metaforă, nimic mai mult. Bănuiesc că un „suflet de poet", cunoscîndu-te mai bine, a vrut să rîdă pe socoteala ta.

— Nu, tată. Îmi cunosc bine toți colegii, n-ar fi prima lor boroboață dar ea, cartea sau ce o fi aceasta, nu este genul lor. Mi-l pot imagina punînd o linguriță de acid citric în cafeaua colegului sau îndesînd acetilură în țigările de lux oferite cu dărnicie tuturor, dar nu-i văd migălind o schemă miniaturizată presupunînd că ai avea dreptate. În plus, azi am sosit chiar prima în laborator.

Savantul clătină neîncrezător din cap.

— Și dacă portarul?...

— Nea Iulică? În nici un caz. Omul acesta vegetează toată ziua. E un individ comun și inofensiv.

— Judeci prea ușor oamenii, interveni Hurmuz. Poate că tocmai fiindcă și-a dat seama că nu dați doi bani pe el, a încercat să se facă văzut.

— Să presupunem că ai dreptate, tată. Atunci omul acesta este un actor nemaipomenit. Azi dimineață mi-a zîmbit mai acru decît dacă ar fi fost constrîns să înghită o cană de oțet, era palid și avea ochii încercănați, roșii și arzători. Părea obosit și, da, da, înspăimîntat. Țin minte că l-am întrebat dacă se simte bine. „M-a tras curentul, domnișoară", a dat vina pe un ochi crăpat de geam. Se vedea însă că încearcă să se scuze pentru un păcat nesăvîrșit.

Vera se opri, întrebîndu-se dacă e cazul să continue. Își așezase țigările în rastel, apoi încercase să-l însenineze putin: „Lasă nea Iulică, te dregi dumneata cu niște vin fiert, știu că îți place și pînă poimîine îți trece răceala". „Să dea domnul să fie așa, domnișoară", răspunse portarul. Nu-l mai auzise vorbind astfel. Deși om simplu, nea Iulică nu fusese religios niciodată. Putea un om să se schimbe într-o singură noapte?

— M-a întrebat cît este ceasul, se hotărî Vera să ducă pînă la capăt ceea ce începuse, și a tresărit surprins cînd i-am spus că l-am uitat acasă, părea să nu înțeleagă cum am reușit să fac aceasta.

— Unde vrei să ajungi?, se interesă Hurmuz.

— La această carte, tată. Vreau să-ți povestesc exact cum s-au petrecut lucrurile. Încerc să te conving. Este foarte important pentru mine să reușesc

— Bine, aprobă părintele şi se rezemă de spetează scaunului. Îşi aprinse pipa lungă, cu gîtul curbat, primită de la un frate. Într-o vitrină păstra atîtea cîteva zeci de modele, de diferite tipuri şi mărimi. Unele dintre ele îmbătrîniseră deodată cu el, aveau semne de arsură pe vetre şi emanau duhoarea unei întrebuinţări îndelungate.

— Am deschis uşa laboratorului şi am desprins sfoara sigiliului — era neatins, am deslusit clar sigla institutului. Am intrat şi...

Îşi agăţase pardesiul în cuier — deşi trecuseră în luna mai, dimineţile erau încă răcoroase. Îşi îmbrăcase halatul. Fosnetul pînzei apretate umplu încăperea, alungînd liniştea nefirească ce învăluia camera. Se opri în faţa oglinzii, îşi adunase părul în palmă şi-l îndesase sub bonetă. Îşi zîmbise cu tîlc: „Bosumflato! Ce urîtă eşti... Nimeni nu o să te iubească niciodată". „Numai Edi" şopti o voce lăuntrică. „Edi? Edi e un caraghios. Un conformist. N-a încercat nici măcar să mă sărute." „Dar te iubea", insistă vocea. „L-am înţeles prea tîrziu. Ce prostuţ a fost. Se simţea complexat din cauza părinţilor săi, nişte simpli muncitori. Ştii ce mi-a spus cînd a plecat? Că nu doreşte să devină o jucărie menită să-mi alunge plictiseala. Poate că avea dreptate, în felul său."

— Şi?, o pironi cu privirea Hurmuz.

— I-am întors spatele şi am plecat. N-ar fi tre... Se opri.

— Cui?, se miră savantul.

Vera se trezise la timp. Cerule, bine că nu apucase să continue. „Cine ştie ce ar înţelege tata", se gîndi speriată.

— Iartă-mă, nu era nimeni. Am obosit.

Hurmuz se ridică şi veni lîngă ea. Îi luă în palma sa moale şi mare, de cărturar, mîna micuţă şi o sărută părinteste pe frunte.

— Îmi vei povesti altădată. Nu te încăpăţîna fără rost, adăugă pe un ton autodidact, văzînd că Vera îşi analizează sprîncenele.

— Tată, înţelege-mă! Simt nevoia să mărturisesc totul cuiva, şi să mă sfătuiesc cu el. Nu pot apela la primul trecător, şopti aplecîndu-şi capul. Hurmuz mormăi turburat:

— Spune atunci, dă-i înainte.

— Am intrat şi am zărit pe masă această... să-i zicem carte. Era plină de cioburi, rămăşiţele unui balon ce conţinuse o soluţie nutritivă. Suprafaţa de faianţă a mesei era uscată. Lichidul dispăruse fără urmă. Se volatilizase. M-am apropiat. Obiectul părea intact. Pe coperţă, ai văzut, nu este menţionat nici titlul, nici autorul, nimic. Într-un chenar azuriu, această reproducere după o pînză poate celebră. Arăta atît de ieşită din comun, încît m-am speriat. Am trăit o senzaţie stranie, doream, îmi porunceam să fug, dar nu mă puteam desprinde de lîngă masă. Am auzit, pe coridor paşii măsuraţi ai unui bătrîn. A trecut prin faţa uşii fără să se oprească. Cred că era Abramovici, de la analize spectre. Mi s-a făcut ruşine de frica mea. Dacă totuşi nu era decît o încercare? Am hotărît că o să mă descurc şi singură. Faptul că în vecini se afla un om pe care puteam conta în caz de nevoie m-a încurajat. Am scos din sertar o pereche de mănuşi, din cauciuc şi le-am tras pe degete. Mîna îmi tremura. Am şovăit o clipă, apoi am înlăturat cu grijă cioburile de sticlă. Am scuturat cartea şi am deschis-o. Prima pagină era goală. Am desfăcut volumul la întîmplare. Foile de hîrtie erau netipărite.

Îşi reaminti. Încercase să le răstoiască. Cascada de aripi albe, care se zbăteau să se elibereze din strînsoarea degetelor înmănuşate, era neîntinată.

— Am închis cartea nedumerită şi abia atunci am simţit acel zvîcnet. Am scăpat obiectul şi mi-am retras reflex mîinile. Cartea a căzut peste un stativ de eprubete şi a făcut un vacarm insuportabil. O oboseală de plumb mi-a cuprins trupul.

Hurmuz o bătu pe umăr şi-i făcu semn că este de ajuns. Privirea îi alunecă pe volumul părăsit pe birou. Vera îi urmări pînă cînd întîlni cotorul albastru al cărţii. Îşi strînse pleoapele ca stînjenită de o strălucire dureroasă. Studiase cu mare atenţie desenele coperţelor. Erau identice — reproduceau aceeaşi imagine parcă desprinsă dintr-un vis tulburător. Tabloul i se părea cunoscut, deşi n-ar fi putut spune unde şi cînd l-a văzut, nici cine l-a pictat. Un suprarealist, probabil. Dar cine?

Fundalul — o întindere de zăpadă încremenită pe buza tărmului îngheţat; marea, ca o aglomerare de sloiuri. Ici colo cîte un petic mai luminos, în rest totul era învăluit în ceaţă. Deasupra vălătucilor de piclă, pe fundul unui cer abia ghicit, se ridică sinistră, epava unei clepsidre. Pilastrii erau rupţi, globurile sparte, nisipul risipit peste gheţuri. Se întrebase dacă nu cumva însă această întindere zbuciumată luase naştere din sfărîmăturile clepsidrei. În dreapta pînzei, dintre norii lăptoşi ţîşnea un pinten înalt de piatră sîngerie, piciorul lui parcă palpa viitoarea blocurilor plutitoare.

Printre nămeţi o haită risipită de lupi ţinea piept unei cete de cîini. Zăpada răscolită dezvelea trupul atletic al unui bărbat în puterea vîrstei. Faţa învineţită era umbrită de o resemnare tristă, dar demnă. Să fi fost aceasta CRONOS, zeul părinte surghiunit de copiii săi în ţinuturile hiperboreenilor? Un cîine îi sfîrteca trupul, chinuindu-se să smulgă un ceasornic cu capace. În spatele său un lup încerca să fugă cu o pradă asemănătoare. Un terrier îi ataca calea.

În prim-plan rînjea un dulău roşcat. În bot ţinea un cronometru furtit cu bale şi sînge. Urechile îi atîrnau pleoştite şi sfîşiate, părul îi era smuls pe alocuri, iar pielea despicată. Doar ochii mai păstrau ceva din căldura servilă de tovarăşi ai omului.

Îşi amintise fiecare detaliu al imaginii. Coperta ciudatei cărţi avea încă ceva în plus, imaginea unui ceas de buzunar intact, cu un cadran lucios, împodobit cu cifre romane. Privise pata rotundă aşezată astfel încît acoperea suprafeţe egale din mare şi din promontoriul purpuriu. I se

părușe că punctele care marcau minutele se îndepărtau lent unul de celălalt. Cu cît fixase mai stăruitor reperele punctiforme, cu atît mai mult avusese impresia lărgirii dimensiunilor cadranului. „O iluzie optică explicabilă", își spusese atunci, și nici ea nu știa cum și de ce pipăise fără teamă imaginea cronometrului străin.

— Mi-am revenit repede, minți Vera. Mi-am dat seama că această carte trăiește, în felul ei, desigur. Te rog mult, tată, nu mă contrazice. Încearcă să te convingi.

Se ridică, și se îndreaptă spre ușă. Hurmuz o aprobă încetișor din cap și reveni lîngă birou. Trasă cu degetul arătător un cerc în jurul obiectului fără identitate, apoi îl luă în mînă.

— Vera, spuse el nehotărît, ca și cum ar fi încercat o mărturisire.

— Da, tată.

Savantul își trecu degetele prin păr.

— Nimic, fetița mea. Dacă treci prin bucătărie, fă-mi, te rog, o cafea.

Vera ieși și închise în liniște ușa. Se simțea vinovată. Mințise. Da, mințise, dar fusese un reflex inconștient. Își dăduse seama că nu va îndrăzni niciodată să dezvăluie întregul adevăr. Pusese în inimă, ca o amuletă, acest obiect și acum îl abandonase. Trebuia să se obișnuiască cu gîndul acestui sacrificiu. Va uita clipa în care a înțeles că, dincolo de stratul subțire de cauciuc, tic-tacul arhaicului ceasornic măsoară eternitatea unei clipe de destăinuire. Fusese cu adevărat fericită atunci. Cunoscuse un prieten îndepărtat, însă gata oricînd s-o ajute. Oricînd sau niciodată.

CLUJ-NAPOCA, 15 mai 19...

Dragă prietene,

Sper că îți amintești de întîlnirea noastră de acum doi ani, cu ocazia colocviului de modelare semantică. Am trecut atunci pe la vecinul meu, istoricul Hurmuz Dragomirescu, nu se poate nici s-o fi uitat pe Veronica, fiica lui, acest lucru ar contrazice năravurile tale de burlac neconvins, vesnic gata să sprijine un om de treabă sau să-și astearnă inima la picioarele unei frumuseți placide. Înainte de a continua, te previn să lași deoparte toate prejudecățile dobîndite la școală, căci mie mi-ar fi imposibil să cred ce așternem pe hîrtie dacă n-aș avea în mînă dovada că nu mă înșel, tot maldărul de hîrtii îmi arată că totul este inadmisibil de real și că, o recunosc de nevoie, sînt un om limitat, foarte impresionat de cele întîmplate, în ciuda rigurozității pretinse de meseria noastră. Este vorba despre o carte, după cum ai văzut din această introducere. Veronica Dragomirescu susține că ar fi o ființă, vezi ce precauții am luat la ambalarea ei, și că ar avea o structură organică. Se poate să fie așa. Recunosc cinstit că n-am putut să verific, deci nu știu. Filele au fost laminate dintr-un material nemaipomenit; cu toate străduințile mele, n-am reușit să desprind nici măcar un colțișor pentru o analiză cît de cît serioasă. Este un obiect indestructibil.

A trecut cu succes și proba focului. Îl știi pe profesor, a fost un colecționar împătimit, s-a bucurat inițial că poate să adauge bibliotecii sale o piesă unică. Și-a așternut numele pe prima pagină, dar abia a apucat să treacă și data, cînd exlibrisul autograf a dispărut fără urme și în locul lui au apărut cinci coloane de semne, de lungimi diferite. Le-am numărat, sînt 98 în total și nici unul nu se repetă. Seamănă cu un alfabet și această asemănare l-a nenorocit pe Hurmuz. N-a făcut un atac de cord, avusese timp să se obișnuiască cu ciudățeniile cărții. S-a simțit provocat. Istoricul s-a metamorfozat într-un arheolog de salon. Vroia să profite de această unică ocazie, să descopere o civilizație, să descifreze cultura și să-și adauge numele lui Smith, Champollion sau Hrozny. Dacă nu cu mult timp în urmă șovăise de teama unei farse, acum ardea de nerăbdare, visa zi și noapte realizarea contactului cu misterioșii Mesageri. Da, așa i-a numit, Mesageri. Problema l-a obsedat, as putea spune l-a bîntuit, și-a neglijat cursurile prietenii, casa, masa, nu-l mai interesa nimic în afara cărții, și, apoi, nici aceasta. Într-o zi nervii săi au cedat.

A început prin a transcrie pe o filă alfabetul roman. Cartea a înghițit tot și n-a răspuns. Hurmuz s-a gîndit atunci că Mesagerii ar putea avea anumite suspiciuni și că ar putea folosi obiectul ca un releu de transmisiuni. S-a apucat să selecteze și să transcrie paginile cele mai senine din operele clasicilor literaturii universale. N-a obținut nici un rezultat. A schițat atunci pe filele nemuritoare cîteva dintre lucrările celebre de artă plastică. A încercat și alte variante, pînă în ziua cînd și-a dat seama că lucrase în zadar, obiectul nici nu memorizase, nici nu transmisese nimic. O pagină plină era curățată în cîteva secunde și putea fi folosită cu același succes, fără ca Mesagerii să reacționeze într-un fel sau altul. Eșecul l-a descurajat într-o asemenea măsură încît a luat cartea și a aruncat-o în șemineu. Să nu mă înțelegi greșit, nu-l acuz și nici nu-l condamn, după cîtva timp gestul mi s-a părut firesc și am regretat că nu pot să-l imit.

Casa profesorului Dragomirescu a ars pînă în temelii. Au avut noroc, au scăpat neatinși, deși a fost un incendiu deosebit de violent. Focul a izbucnit la miezul nopții și a cuprins mai întîi biblioteca. Pînă dimineață, ne-am luptat să-l domolim. N-am reușit să salvăm prea mare lucru. Am răscolit împreună ruinele. În șemineul acoperit de cenușă ciudată, sticloasă și aspră al pipăit, încă fumegînd am găsit cartea neatinsă. Lîngă ea am zărit o statuetă din cleștar care s-a risipit în mii de fărîme de cum am atins-o. Purta chipul lui Hurmuz. Te rog să mă crezi, bietul om nu a avut niciodată un astfel de bibelou. Am căutat apoi seiful unde își ținea colecția numismatică. N-am putut să-l deschidem, se transformase într-un cub omogen de oțel. În cele din urmă, am recurs la serviciile unui sudor. N-am găsit înăuntru nici măcar o mone-

(Continuare în pag. 115)

LUCIAN MERIŞCA

ZORII UNEI LUNGI NOPŢI

Mă întorceam noaptea de la cinematograf, cînd văzui în drumul spre gară, pe unde trebuia să trec, niște panouri de tablă din acelea cu care se împrejmuiesc șantierele. Panourile erau montate de puțin timp, pentru că nu rețineam să le fi văzut și cînd trecusem spre centru, cu tramvaiul. De altfel, erau plantate chiar în fața pieței gării, pe liniile de tramvai. Cînd m-am apropiat, am constatat că de fapt îmi barau calea și trebuia să le ocolesc. Problema era: pe unde? pentru că jur-împrejur se vedeau aceleași panouri cu dungi verticale alb-albastre. După ce chibzuii o clipă, m-am decis să mă întorc și să o iau pe o stradă laterală. Aici rămăsese o mică trecere, închisă însă de două rînduri de bariere dungate, una din ele avînd agățat la un capăt un felinar roșu. Am remarcat că erau păzite de gărzi militare și civili cu banderole. M-am mai plimbat puțin, atît cît să-mi dau seama că toate străzile, inclusiv cea pe care veneam de la film, aveau, la mare distanță, cîte o luminiță roșie — deci o stradă. M-am apropiat atunci de unul dintre militarii de la prima barieră și am întrebat:

— Ce se întîmplă? Pe unde pot ajunge acasă, în cartierul meu? Drumul spre gară e blocat.

— Înapoi!

— Bine, dar e tîrziu, vreau să merg acasă!

— Dom'le, nu ne crea probleme. Avem și noi niște ordine și trebuie să le executăm. Nu e voie să se apropie nimeni de barieră. Înapoi!

— Dar vreau să dorm în noaptea asta! mi-am ieșit din fire.

— Vă rog, uitați acolo se montează corturi, duceți-vă și spuneți că nu locuiți în zonă și nu aveți unde dormi.

„Ce... dracu' se întîmplă?", gîndii. Apoi m-am întors și am privit. Într-adevăr, pe un teren viran din fața magazinelor noi începuseră să se monteze corturi mari, grele, de campanie. M-am îndreptat spre unul din bărbații îmbrăcați în uniforma de gărzi militare și, stăpînindu-mi emoția, am încercat să-i vorbesc degajat:

— Știi, mi s-a spus că... nu pot ajunge acasă ca să dorm. Aveți idee.

— Imediat, spuse bărbatul, întinzînd o sfoară de cort. Apoi scoase un formular din buzunar și mă întrebă cum mă numesc, vîrsta, unde locuiesc, profesia. Aveți și buletin?

— Da să vi-l arăt?

— Dă-l încoace. Luă buletinul și îl băgă în listă. Apoi îmi înmînă un sac grosolan de dormit, împachetat, și o pungă cu pesmeți. Acuși vom face ceai. Veți dormi aici.

— Dar... pot să știu și eu ce se întîmplă?

— Cum?! Nu știți?

— Poate că ar trebui să știu, dar — recunosc — habar n-am de ce ne-au închis aici.

— Nici eu. Cred că e secret, dacă nu ne-au spus. Se pare că e o alarmă.

— O alarmă? Pentru ce?

— Nu mă întrebați pe mine! Oricum, nu știu mai mult. Eu sînt aici numai cu repartizările de saci de dormit și pesmeți.

Nu peste mult timp, îmi beam ceaiul și rontăiam pesmeții, stînd pe o lădiță, cu sacul de dormit pus pe spate ca să mă apere de frig. Rămăsesem singur afară, lîngă cort. „Ciudată situație", m-am gîndit. Apoi, în timp ce ultimele lumini de la blocurile vecine se stingeau, m-am dus și eu să mă culc.

Peste cîteva ore auzii voci care răcneau și cînd deschisei ochii în întunericul cortului, am rămas buimăcit. Abia peste cîteva secunde mi-am adus aminte unde mă aflam. Eram răcit și înțepenit; alături de mine mai era cineva care dormea adînc, învelit pînă peste cap în sacul de dormit. „Ce noapte lungă", gîndii.

— Cît mai sîntem ținuți în carantină?, auzii pe cineva strigînd afară. Ne-am săturat, alții au plecat deja.

Am ieșit din cort și am privit în jur. La blocuri, oamenii stăteau la balcoane și ferestre, studiind zona și marginile ei. Luminile becurilor de prin apartamente păreau foarte slabe. Ceasul meu stătuse, am întrebat pe cîțiva cît ar putea să fie ora, dar se părea că tuturor li se defectaseră ceasurile. Tot rătăcind printre blocuri, am constatat că, între timp, barierele se apropiaseră de la capetele străzilor, ca și panourile metalice, de altfel, care se vedeau mai aproape. Am băut iar un ceai fierbinte și am mîncat iahnie de cartofi dintr-o farfurie de aluminiu, pe care mi-o dădu un soldat, altul decît cel dinainte de culcare.

Nu înțelegeam despre ce carantină atît de severă putea fi vorba și, apoi, cine erau contaminații: cei din afară sau cei dinăuntrul zonei? N-aveam pe cine să întreb, pentru că toți se fereau unul de altul.

...Sau poate numai de mine?

Totuși trecuse prea mult timp de cînd mă culcasem și nu se zărea nici o rază de lumină care să preves-

tească dimineața. Așa de greu treceau nopțile numai înaintea unei lungi călătorii. Privii în sus și nu văzui decît un întuneric uniform, pe care nu se puteau distinge nici stele, nici nori. Bineînțeles că militarii de la bariere nu știau sau nu voiau să spună nimic despre asta. Un fenomen astronomic, inedit? Sau o experiență militară eșuată?... De o asemenea amploare?

Cînd ni se făcu foame, soldații ne împărțiră conserve de concentrate, apoi am intrat din nou în cort, unde mai erau cîțiva. Discutarăm foarte puțin și aproape numai banalități, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic sau ca și cum fiecare s-ar fi temut de ceilalți. Apoi adormirăm și, bineînțeles, cînd ne trezirăm era tot întuneric. Perioade următoare trecu ca de obicei: cealalt, conserva, pesmeții, discuțiile inutile cu gărzile militare care păzeau barierele. Am observat că unele modificări avuseseră totuși loc: zona se restringea tot mai mult, la un moment dat chiar trebui să ne mutăm cortul, pentru că ajunsese prea aproape de marginea împrejmuirii, chiar lîngă panourile de tablă. De asemenea, constatam că mulți din cei pe care-i cunoscusem în ajun dispăruseră, nu mai erau nicăieri de găsit. Găsiseră oare o cale de a evada? M-am apropiat de un panou vopsit alb-albastru și m-am înălțat pe vîrfuri. Tocmai căutam repede o posibilitate de a-l escalada, cînd fui luminat de o lanternă și cineva strigă:

— Hei, ce faci acolo?!... Ia pleacă la cortul dumitale. Ai insomnii cumva?...

M-am întors posomorît și umilit și am intrat în cort. Eram singur și nici nu mai avea să vină careva să mă deranjeze...

Mi-am petrecut următoarele ore într-o atmosferă dezolantă de plictiseală. Am încercat să dorm, dar nu mai puteam... Acum erau și mai puțini oameni în zonă, iar panourile metalice înconjurau doar blocul în fața căruia erau plantate cele cîteva corturi. Am constatat că nimeni nu stă de vorbă cu mine, ba chiar că toți mă ocolesc, la distanță cît mai mare. Mi-am adus aminte de un joc stupid, de cînd eram mic, în care toți fugeau din calea mea: eu eram cobea.

Am băut iarăși ceai, am mîncat pesmeți și m-am culcat. Masa devenea tot mai inconsistentă, iar neliniștea mea tot mai mare, dar nu voiam să mi-o arăt, pentru a nu lăsa cumva impresia că nu știu ce se întîmplă. Nu reușeam să adorm — mi-era din ce în ce mai frig. Am ieșit afară, m-am plimbat puțin, pe urmă am intrat în bloc, cu intenția de a cere o haină să mă îmbrac — nu mai rezistam altfel! Am bătut la ușa primului apartament și am constatat că se deschise. O deschisei mai tare și bătui din nou. Strigai și nu răspunse nimeni. Am intrat — pe hol, tot felul de gunoaie și bucăți de tencuială, ca și cum cineva tocmai și-ar fi mutat lucrurile de acolo. Am mai strigat o dată, deși eram convins că nu avea nici un rost; în bucătărie, am găsit frigiderul, pe care l-am deschis. Dădui peste o oală cu sarmale și începui să le înfulec la repezeală. Mă săturasem de conserve.

Am bătut și la alte uși și apoi am intrat — apartamentele erau aproape goale, ca și cum cei care plecaseră ar fi avut vreme să-și ia o mare parte din lucruri. Găsii totuși și un palton ponosit, într-un dulap. După ce am mîncat bine, m-am întins comod pe un divan și, fără să vreau, am adormit.

Trezindu-mă, m-am hotărît în sfîrșit să merg afară să-i întreb din nou pe militarii de la barieră cît mai aveau de gînd să mă țină așa. Culmea era să fi rămas singur!... Furia îmi învinsese conformismul. Și noaptea asta care nu se mai sfîrșea... Mi-am pus paltonul și am coborît pe scări, tușind; liftul nu funcționa.

Afară nu mai era nimeni, așa cum îmi închipuisem. Am intrat în cortul meu — pustiu; m-am dus la cortul soldatului care împărțea rațiile de alimente și am constatat că nici acolo nu mai era nimeni.

M-am îndreptat spre una din bariere, al cărei felinar roșu era singura sursă ce ilumina împrejurimile. Cu cît mă apropiam, cu atît o senzație nedeslușită, un fior mă înghețа, privind siluetele țepene ale celor doi soldați care păzeau. M-am încruntat. Am privit drept în ochi pe unul dintre ei. Soldații nu schițau nici o mișcare. L-am împins cu mîna pe unul, care căzu. Apoi îl doborîi și pe celălalt, căruia capul cu bonetă i se desprinse și se rostogoli cîțiva metri. Erau manechine. Simple momîi pentru a mă speria și a mă determina să rămîn acolo! Acolo! Am ridicat bariera și am ieșit, dar pe stradă nu se zărea absolut nimic, o beznă ca și cum într-adevăr dincolo n-ar fi fost nimic. Sau nimic din ceea ce aș fi putut eu să văd.

Mersei și la cealaltă barieră, unde găsii aceeași situație — ieșirile erau păzite de manechine. Asta era culmea! Rămăsesem singur, singur în noaptea asta absurd de lungă. Mă lăsaseră aici — cine știe de cînd! — și plecaseră. Era ca și cum cineva (cine?) și-ar fi luat toate măsurile de precauție, alungîndu-i pe toți ceilalți, ca să mă întîlnească numai pe mine. Auzii un țîrîit de telefon în bloc. Am intrat în fugă și am alergat pe scări. Telefonul suna undeva la un etaj de sus iar ușa era probabil deschisă. Totul se desfășura ca și cum urma să primesc un mesaj. Unul totul era transformat atît foarte important. De asta, de ciudat. Abia acum îmi dădui seama...

Cînd ajunsei la etajul opt și găsii ușa deschisă, telefonul încetă brusc să mai sune. Mi-am șters sudoarea de pe frunte și am tras o înjurătură. Apoi m-am așezat pe un fotoliu și am așteptat. Am așteptat mult, dar nu se mai întîmplă nimic. Ieșii pe balcon, să mă răcoresc, și privii în jur. În afară de luminile pe care

le aprinsesem eu în apartamentele blocurilor și de felinarele roșii ale barierelor, nici o lumină în tot orașul. Un întuneric absolut. O liniște absolută. Părea că oamenii — furnici — fugiseră, lăsînd descoperit și inanimat scheletul lucios al orașului.

Auzii țiriitul brusc al telefonului și alergai în cameră. Se întrerupsese. Telefonul mai sună de cîteva ori, dar se opri, ca și cum s-ar fi jucat cineva, sau ar fi fost o legătură interurbană. Sună din nou. Ridicai într-o fracțiune de secundă receptorul, cu mîna pe care o ținusem pînă atunci înșelată pe e...

— Alo?! Alo... Alo...

Pîrîituri.

Sunete electronice. Liniște. Muzica sferelor?

Ușoare pocnituri. Apoi o voce care îmi spunea ceva, dar foarte încet și neclar, ca de la distanțe incomensurabile... Anunța o vizită?...

— Alo, spuse cineva distinct la capătul celălalt al firului.

— Da!! am strigat în receptor.

— Sîntem civilizația de pe Felen.

— Eram sigur!, am exclamat. Eram sigur că e vorba de o vizită. O vizită, numai pentru mine, a unor musafiri veniți din stele! Dar nu înțeleg, de ce m-ați ales pe mine? Sînt un om foarte normal. Mie mi-a plăcut întotdeauna să fiu un om la locul lui! Mie niciodată nu mi-a plăcut literatura asta științifico-fantastică! Niciodată nu m-am gîndit să ajung în alte lumi sau la alte proști ce mi-ar putea fi imputate, mai tîrziu!, m-am înfierbîntat eu, strigînd în telefon. De acest dialog depindea soarta mea, să-i conving să nu mă ia pe mine ca mesager. Nu vreau să mă luați de aici! Nu sînt un om deosebit, un exemplar reușit. Sînt cel mai obișnuit și terestru om și vreau să rămîn aici!... Nu sînt bun de nimic, nu pot fi considerat un reprezentant al pămîntenilor și ai Pămîntului. mi-a jucat atunci ultima carte.

— Știm. Tocmai de aceea te lăsăm aici, ca ghid. I-am luat pe toți ceilalți, ca ambasadori ai Pămîntului pe stele. Cu bine, — auzii o voce foarte puternică, ce părea să vină din tot spațiul înconjurător, apoi începu, brusc, să se lumineze de ziuă. Am alergat pe balcon. Întunericul scădea ciudat, de la periferie spre centru, pînă cînd cerul nopții se contracta într-un imens disc negru ce se micșora treptat. Pe urmă, în timp ce se porni un vînt puternic, discul negru se făcu din ce în ce mai mic și dispăru.

UMBRE PE MARGINEA FALEZEI

(Urmare din pag. 112)

dă intactă, toate se transformaseră în niște discuri late și subțiri, un fel de plăcinte de metal. Mi-a părut rău de ei. Au stat o vreme la noi, apoi s-au mutat la o rudă mai vîrstnică, o mătușă, cred, undeva la periferie. La plecare ne-au dăruit cartea.

Inițial am progresat rapid. Am analizat logic faptele și am plecat de la constatarea că Hurmuz a urmărit tot timpul o himeră. Am recitit cu mare atenție cărțile astrofizicienilor care au participat la programele C.E.T.I. și Cyclops. Totul mi s-a părut a fi foarte simplu. O primă comunicare între două entități inteligente se poate realiza exclusiv prin intermediul matematicii. M-am întrebat de ce coloanele de semne au o lungime inegală. Tocmai ca să indice funcția lor diferită. Mi-am dat seama că aveam de-a face nu doar cu un alfabet, ci și cu operatorul limboformal. Am încercat să le conving. N-am obținut nici un rezultat.

Am pierdut mult timp pînă cînd mi-a venit ideea să copiez prima pagină pe următoarea. Rezultatul îl poți parcurge și singur. Am reușit pînă acum să stabilesc înțelesul sigur în cazul cifrelor (băieții lucrează în octal, cu semne speciale pentru sute, zeci de mii etc.) și al altor douăzeci și trei de semne. Aș mai putea adăuga cîteva, dar nu sînt convins că le-am determinat corect sensul. De ipoteze n-ai să duci lipsă, iar eu nu doresc să te încurc. Apelez la ajutorul tău, te rog, acceptă. Merită să mai faci o mare bucurie.

Te și văd răsfoind paginile rămase albe în căutarea unei soluții în timp ce vei simți în vîrful degetelor pulsul ceasornicului străin. Îți doresc succes. Nu descuraja cînd dai de greu, stă în firea lucrurilor ca jonțiunea dintre două modalități de a privi universul să se realizeze în timp.

Mai am un singur lucru de adăugat, îți va fi de folos. Urmărește cifra XII, punctul zero al cronometrului străin, înainte de sosirea miezului nopții. Privește porțiunea de faleză aflată deasupra acestui reper.

În momentul în care cadranul ceasului se va încețoșa, în secunda în care vor dispare cifrele tăiate în suprafața ivorie, în clipa cînd din cioburile topite se va întregi chipul tău, privește faleza.

E ora la care din porțile larg deschise ale timpului se zăresc cinci Mesageri.

PRIVEȘTE FALEZA!...

Poate vei descoperi singur ceea ce nu am vrut să-ți mărturisesc.

OVIDIU BUFNILĂ

CRISTAL

Orele 24 fix. Cade cristalul. Vecinul nostru în pijama. Strigă ca din gură de șarpe. Emoționat, își șterge fruntea cu o batistă. Mai vine și un funcționar care, martor la eveniment, își dă cu presupusul: să-l vindem și să-mpărțim banii Cum oare să se mai înfioare omul de taina, misterioasa, cotidiana noastră natură? Cum?

Orele 3 fix. Cristalul strălucе ce strălucе. E adevărat e mai cald în cartierul nostru, a înflorit un cireș. Comedie mare, cum zice...

Orele 5 și un sfert. Mătușa Aglaia împletind un ciorap. Cască și zice: clima e în permanență schimbare, nu vă mirați. Asta a pătruns printr-un gol de ozon. Să anunțăm... De anunțat au anunțat, fiți fără grijă.

Orele 6 și zece minute. Stupoare. Cristalul își schimbă culoarea. Așa sînt obiectele venite din cosmos, înșelătoare, zice un doctorand în ale filozofiei. Cască cu zgomot. Cristalul scoate acum un soi de sunete melodioase. Dar adus, magnetofonul nu pornește. Ratăm, cu eleganță, revelatoarea probă a imensității de necontestat a Universului. Un savant sosește la fața locului.

Orele 8 fără un minut. Cu răsuflarea tăiată. Din cristal va ieși cu siguranță ceva. Poate că o să îngrașe pămîntul, cel puțin, se strădulește un vînzător de ziare să corecteze stihiile naturii.

Orele 10 și cîteva minute. Perplexitate. Cristalul nu mai scoate nici un sunet. Pălește puțin. Bunica mea nu-și amintește decît de dirijabil. Asta-i Dirijabilul tot așa, venea din cer. Dar în nacela lui erau oameni cu mult bun simț care măcar salutau oamenii de pe stradă scoțîndu-și în mod ceremonios pălăria. Oftează bunica. Ai zice că toți oamenii din cartierul nostru sînt neserioși. E clar, e un fenomen ușor clasificabil. Se poate întîmpla oricui. Aici încep diversele povești pe care le știe toată lumea: reumatism, căderea pe gheață, și mie mi s-a întîmplat un lucru asemănător. Nici nu ne mai interesează cristalul. Ne gîndim doar, cu intensitate, cum să ne interpretăm propriile reacții. Dacă pică vreun meteorit, dacă venea un glob de foc? Cu gălețile pe el, se entuziasmează funcționarul.

Dar interpretările fenomenelor? Cum ridicăm cazul particular, cum extragem esențele? Zice filozoful că așa și-așa. Nu ne mulțumim, așezăm cristalul într-un colț. Nu ne-a adus viruși. Nu ne-a adus recompense. Doar bătaie de cap. Să-i găsim o interpretare. Asta ne doare. Să-i interpretăm corect apariția. Între două telefoane, între două vise, între două meciuri de fotbal. S-au luat eșantioane? S-au luat! S-au făcut fotografii? S-au făcut! Stăm în cerc. În stradă. Ne tot gîndim. Un fenomen. Păi zilnic sînt tot felul de fenomene cosmice. Le vezi cu ochiul liber sau nu le vezi. Ne privim unii pe alții, ne suspectăm. Păi poate iluzionistul de la trei s-o fi făcut. Miroase a farsă. Un cristal banal acolo. N-a ieșit nimic din el. Uită-te: zace într-un colț și nu mai mișcă. Pălește văzînd cu ochii. Se ține ca scaiul de noi. Zice unul cu jumătate de gură: cum ne apropiem de el se aprinde, cum ne îndepărtăm pălește. Zice un altul, se teme cristalul să rămînă singur singurel, d'aia a venit din cosmos, acolo e frig, nu e nimeni. Rîdem, dovedește-o. A zis la radio, șanse minime să mai fie alte civilizații în univers Ne vedem de treburile noastre, pălește cristalul. Vorbim, ne certăm din cauza lui, se aprinde. Îl așezăm în parc și luminează aleile. Îi dăm bineț și el ne răspunde monosilabic. Mîine poimîine o să ne și strige pe nume. Știm cu toții, nu ne mai bateți la cap atît, siliciul poate înlocui carbonul... Dar noi, ce credeți, ne lăsăm cu una cu două?!

Vă aducem la cunoștință!

Revista — PSIHOLOGIA

• asigură cunoașterea de sine — condiție primordială a autodepășirii

• oferă posibilitatea înțelegerii personalității celor de lîngă dumneavoastră

• constituie subiect de meditație pentru toți, un cod al reușitei în viață

ROMAN PODOLNÎI

ULTIMA POVESTE DESPRE TELEPATIE

— Promiteți că nu veți utiliza cunoașterea gîndurilor în detrimentul vreunui individ sau, în general, al unei societăți?

— Promit.

Atmosfera din încăpere era înăbușitoare. Totul mirosea a vopsea proaspătă. Insul nebărbierit, cu o privire obosită, de la birou enunța formulele solemne cu o voce inexpresivă și monotonă; era clar că se gîndea la altceva. Serghei nu voia să observe toate aceste lucruri. Astăzi avea să-și atingă telul, astăzi avea să afle!

Trecuse toate testele obligatorii, dorința lui fusese declarată legitimă. Iar atitudinea cercetătorilor din laborator față de funcțiile lor auxiliare nu-l deranja absolut deloc, atît timp cît aceste funcții erau îndeplinite.

— Promiteți că nu veți dezvălui niciodată, sub nici un motiv, faptele pe care le-ați putea afla prin utilizarea aparatului?

— Promit.

— Veți ține minte că aparatul funcționează exact o jumătate de oră din momentul în care i se dă drumul, fapt ce necesită o cronometrare precisă în alegerea acelui moment?

— Voi ține minte.

— Acum nu-mi mai rămîne decît să mă conformez ultimului punct din regulamentul privind predarea aparatului pentru utilizarea temporară. Vocea cercetătorului sună de-a dreptul plictisită. Îl voi încerca pe dv. Regulamentul prevede un test de trei minute.

— Insul se ridică în picioare, luă o bască mare din cuier, și-o potrivi pe cap, se așeză la loc și se rezemă de spătarul scaunului.

Mirosul de vopsea deveni mai puternic. Serghei simți cum un val de căldură îi stoarce picături de sudoare de pe tot corpul. Fața insului de cealaltă parte a biroului deveni și mai oficială și mai indiferentă ca înainte, dacă așa ceva mai era posibil. În aceeași clipă îi făcu cu ochiul lui Serghei. Apoi își scoase basca și i-o întinse.

— Știți s-o manipulați? Nu uitați că după utilizare trebuie să prezentați un scurt raport, indiferent de rezultate. Regulamentul e regulament.

Aha! Și azi călătorea în același troleibuz cu fata după care i se scurgeau ochii de cel puțin șase luni, pe o distanță de unsprezece stații. Și niciodată nu-și luase inima în dinți ca să intre în vorbă cu ea. Era timid și modest. Se credea destul de prezentabil, dar se temea că fata s-ar putea să nu-i împărtășească gustul. Și să audă de la ea: „Lasă-mă-n-pace, derbedeule!" ar fi pur și simplu de nesuportat. Acum avea să-i citească gîndurile și să afle...

Serghei își făcu loc spre ea de la celălalt capăt al troleibuzului, fericit că nu era oră de vîrf, se opri la o jumătate de pas de fată, duse mîna la bască, în care era ascuns dispozitivul telepatic Zubkov TA 35 ST, și acționă comutatorul de forma unui buton, instalat în vîrful băștii.

„Prostuțul!", auzi el o voce blîndă, puțin joasă, cunoscută lui pînă acum doar prin asprele cuvinte: „Compostați, vă rog, și biletul acesta!"

„Prostuțul! Iar mă fixează cu privirea. Și ce față frumoasă are! Cum se face oare că băieții frumoși sînt, de obicei, atît de nătăfleți? Unul ca Slava Glazicev de mult ar fi..."

— Nu vă supărați, vă rog, se auzi deodată o altă voce pe care Serghei o recunoscu bucuros ca fiind a sa. Nu vă supărați, vă rog, călătorim cu același troleibuz de o jumătate de an și m-am gîndit că a sosit momentul să facem cunoștință.

— O jumătate de an? Cu același troleibuz? N-am observat... Vocea fetei era departe de a fi prietenoasă. Dar dublura ei interioară sună altfel și rosti cu totul altceva: „Bravo lui! Așadar s-a hotărît pînă la urmă. Excelent!"

— Da, de exact o jumătate de an. Această perioadă de timp n-ar trebui considerată ca fiind suficientă?

— Mda, dar știți, oricum eu nu sînt obișnuită să-mi fac cunoștințe prin troleibuze. („E insistent, îmi place!")

— Dar acesta este un caz cu totul ieșit din comun.

— Mă tem că pentru dv. nu este chiar atît de ieșit din comun. Sînteți probabil obișnuit cu îngățatul fetelor necunoscute. („Vai, doamne, ce prostii spun! Oare sînt geloasă? Vai, te rog, nu lua în seamă ce-am spus. Îmi place de tine. Pune-ți mîna pe umărul meu și spune-mi că astăzi nu mai trebuie să coborîm din troleibuz la stații diferite!").

— Astăzi nu trebuie să coborîm din troleibuz la stații diferite.

— Don Juan al transportului în comun, ia-ți imediat mîna de pe umărul meu, dacă nu vrei să-ți trag una peste ochi! („Ce nepriceput, e! Dar mîna lui e atît de caldă și de

(Continuare în pag. 120)

Traducere de
PETRU IAMANDI

LIVIU PÎRȚAC

AVENTURILE UNUI TIMPONAUT

— ...atunci m-am ridicat în picioare și luînd poziție de drepți am dus regulamentar mîna la cozoroc. Mă înțelegi, asta era un salut. Eram trimis în prima mea misiune pe urmele marilor exploratori și mă simțeam mîndru de încrederea care mi se acorda. Șeful îmi strînse cordial mîna și atunci eu i-am spus protocolar: „să trăiești unchiule!" M-am întors și am părăsit încăperea, lăsîndu-mi rubedenia să-și contemple mai departe unghiile frumos lustruite. Tremuram de fericire în timp ce mă îmbrăcam cu echipamentul special destinat călătoriei în timp. Am acționat dispozitivul și...

*

Erik Torvaldssön cel Roșu ciuli urechile. Crezu că distinge un strigăt slab, deznădăjduit. Privi mai atent și distinse o mogîldeață care se lupta din greu cu talazurile învolburate. Se gîndi că totul nu este altceva decît o halucinație datorată oboselii excesive care pusese stăpînire pe el și scutură capul pentru a alunga duhurile rele care îi dădea tîrcoale. Văzu însă cum „halucinația" ia puternic apă și dă disperat din mîini. Atunci ordonă cu glasu-i puternic salvarea intrusului.

Scos din apă, cel salvat se dovedi a fi o ființă reală care se jura pe ce avea mai drag că nu are nici o legătură cu duhurile mării. Erik Torvaldssön cel Roșu se apropie de el și îi pipăi curios îmbrăcămintea bizară. Îi adresă cîteva întrebări și cînd ciudatul personaj îi spuse că țara lui de baștină se află undeva într-un viitor îndepărtat, vajnicul viking ordonă ca mincinosul să fie pedepsit de îndată.

— Să i se taie urechile!...

*

— ... și cum de urechi mai aveam nevoie (altfel cum aș fi putut să-i raportez stimabilului meu unchi, de îndeplinirea misiunii), m-am hotărît subit să-mi văd de drum. Am pus în funcțiune dispozitivul special și... nimic. Nu mă deplasasem nici măcar cu o secundă mai departe în timp. Am bănuit atunci că se întîmplase ceva cu aparatul și am început să verific integritatea acestuia. Între timp se apropiase de mine un zdrahon cu un palos în mînă. Am încercat să-i rog, cu ajutorul dispozitivului translator, să amîne pentru mai tîrziu executarea sentinței. Le-am spus ceva și despre niște copii și o soție îndurerată care mă așteptau (mărturisesc sincer că nu am fost însurat niciodată. Nu aveau aerul de a fi din cale afară de miloși, dar cu toate acestea mi-au arătat o oarecare îngăduință, netăindu-mi decît urechea stîngă. Tocmai atunci înlăturasem minuscula scoică prinsă în acele cronometrului temporal, după care...

*

La Kai-Ping-Fu, reședința de vară a lui Kubilai-han, petrecerea era în toi. Nimeni nu-l băgă în seamă pe insul fără o ureche strecurîndu-se ca o umbră printre străjerii hanului. Înhață o ciozvîrtă de carne de pe masa unui demnitar. Nu avea intenția să se ospăteze, dar simțea nevoia să întreprindă ceva pentru a atrage atenția asupra sa. Abia atunci simți o mînă vînjoasă prinsă de gulerul hainei și se întoarse spre cel care îndrăznise un asemenea sacrilegiu.

— Hoț murdar și nerușinat, i se adresă străjerul mîniat, ai tupeul să furi ziua în amiaza mare?!...

Fu tîrît în fața tronului și trîntit la pămînt. Kubilai-han ascultă încîndurat vorbele străjerului și făcu un gest scurt.

— Să i se taie capul!

Tînărul Marco Polo încercă să intervină pe lîngă han pentru iertarea păcătosului, dar fu nevoit să se întoarcă la locul său și să asculte împreună cu ceilalți tînguirile „hoțului". Acesta se zbătea din răsputeri să-i convingă pe marele Kubilai că un cap nesimetric cum era al lui, cu o ureche lipsă, nu ar fi arătat deloc bine înfipt într-un par în curtea hanului. Văzînd că nu reușește de fel, se supără vizibil și ceru demn să i se aducă un avocat. Cum acest termen nu era cunoscut în acea epocă, hanul consideră ieșirea străinului ca pe o insultă adusă puterii sale și porunci ca înainte de executarea sentinței „hoțul" să fie supus torturii.

*

— ... mi-am adus aminte de dispozitivul special abia pe masa de tortură, după ce schingiuitorii hanului mi-au lungit trupul cu vreo treizeci de centimetri, contribuind astfel la înălțarea mea în ochii lumii. Mă întreb și acum ce mutre au avut atunci cînd m-au văzut dispărînd în neant. M-am trezit pe o corabie uriașă în toiul unei furtuni. Cîțiva marinari s-au apropiat de mine și mi-au adresat cîteva cuvinte. Niciodată nu voi ști ce au vrut să spună, deoarece ei stăteau în partea mea stîngă și, datorită unui mic inconvenient, nu am putut auzi nimic...

Cristoforo Colombo cerceta îngîndurat harta din fața sa în clipa în care ușa se deschise și doi marinari introduseră în încăpere un lunganu cu o ureche lipsă, care se zbătea de mama focului, încercînd să scape din mîinile lor.

— Un intrus, căpitane, spuse unul dintre matrozi. L-am găsit pe punte!...

Cristoforo se ridică de pe scaun și se apropie amenințător.

— Ce cauți pe puntea „Santei Maria"?!...

Lunganul încercă să-i explice căpitanului că venea de la curtea marelui Kubilai-han, dar celălalt nu-i aprecie spiritul și porunci ca fără zăbavă ciudatul personaj să fie aruncat în mare.

*

— ...m-am trezit în apa rece și primul meu gînd a fost să acționez aparatul temporal, dar logica mea fără greș fu tulburată de apariția unui rechin-tigru uriaș care porni în trombă spre mine. Nu știu ce gust are materia de pe mine, dar nu împărtășeam de fel intenția atacatorului meu care ar fi vrut să își încheie un prînz copios cu un desert special. Am căutat febril comutatorul dispozitivului temporal și în clipa în care l-am găsit am auzit un trosnet ciudat în spatele meu. Un timp m-am întrebat mirat ce anume putea să scoată un asemenea sunet dubios, apoi mi-am dat seama că înaintarea mea în apa mării încetinise într-o oarecare măsură. Atunci am înțeles că piciorul meu drept se sătura de proprietarul său și se hotărîse să mă părăsească pentru un rechin-tigru...

*

Francis Drake, „piratul de fier", clipi din ochi în timp ce îl privea pe lunganul olog și cu o ureche lipsă care stătea în fața sa.

— Iscoadă spaniolă, murmură el încîntat, ce îndrăzneală să te furișezi pe vasul meu!...

„Iscoada" încercă să-i explice că scăpase cu bine (ce-i drept, fără un picior), de atacul unui rechin-tigru fioros de pe vremea lui Cristoforo Colombo. Se miră sincer că nu era crezut și se gîndi cu mînie la „amabilul unchiuleț" care nu îl pusese în temă cu asemenea posibilități. Se considera frustrat în drepturi și se întrebă încîntat cu ce se va alege, mai exact de ce se va lipsi atunci cînd va scăpa din mîinile acestor pirați însetați de sînge.

*

— ...nu am stat prea mult pe gînduri și am acționat mașinăria temporală, dar nu atît de iute pe cît aș fi dorit eu. Piraților apucaseră să-mi cresteze pîntecele, reușind să-mi rupă două-trei fire de legătură și să scurtcircuiteze cîteva sisteme speciale, din fericire nonvitale. Supărarea mea a fost de această dată foarte mare. N-am mai stat pe gînduri și m-am îndreptat fără întîrziere spre veacul meu, să am o „dulce" convorbire cu iubitul meu unchi.

Nici acum nu pot înțelege de ce, după o scurtă și plăcută reîntîlnire (numai din punctul meu de vedere), unchiul — fratele constructorului meu — mă trimise la retopit fără să-mi acorde onorul meritat după asemenea aventuri nemaipomenite.

Ordin special pentru Compartimentul Călătoriilor în Timp:

„Începînd de astăzi se interzice cu desăvîrșire, în cadrul Compartimentului sus amintit, utilizarea roboților LYL demontabili și ineficienți. Se recomandă folosirea tipului LXL, nedemontabil, cu o capacitate de percepție superioară și rezistență ridicată la intemperii".

ULTIMA POVESTE DESPRE TELEPATIE

(Urmare din pag. 118)

grea! E o plăcere extraordinară, de ce să mint?")

— Atingerea mea a fost chiar atît de dezagreabilă?

„Dimpotrivă", zise vocea tandră; cea aspră nu scoase un cuvînt. Fata se îndreptă hotărîtă spre ușa din față și coborî în grabă la stația următoare. („Na! Acum o să se simtă jignit. Nu! Ura! A coborît după mine. Acum o să-mi ceară iertare. Pentru ce? Mai bine ar spune doar că știe că-mi place de el...")

— Draga mea, nu am să-ți cer iertare. Știu că și tie îți place de mine.

— Am să chem un milițian!

Vocea blîndă dispăru, iar cea pe care o auzi nu era numai tăioasă, era amenințătoare. Și ce era mai important, fata o luase la fugă.

Serghei se opri consternat. Fata își încetini pașii de-abia cînd ajunse la vreo douăzeci de metri de el. Apoi vocea tandră răsună din nou: „Vai, ce proastă sînt! De ce m-am purtat așa cu el? Așa-zisa bună creștere. Oare o să se mai țină după mine? M-aș comporta cu totul altfel".

— Nu, spuse Serghei, ștergîndu-și sudoarea de pe frunte și închizînd comutatorul din bască. Nu, nu te-ai comporta cu totul altfel.

*

— Deziluzionat? Acum însul de la birou nu avea nimic oficial. La vremea noastră am fost și noi deziluzionați. Se considera că lucrul cel mai important e ceea ce gîndește omul. Nu, tinere, ce face omul e mult mai important. Nu fi amărît. E mai bine să te bucuri că nu facem întotdeauna ceea ce gîndim. Să luăm, de pildă, momentul de față — tare ai mai vrea să-mi dai o bătaie bună. Dar n-ai s-o faci, nu-i așa? Nu, n-am asupra mea nici un dispozitiv telepatic. Este destul de ușor să ghicești ce gîndește un om. Ce are să facă, aceasta-i întrebarea.

— Aceasta-i întrebarea! repetă Serghei.

LUCIAN IONICĂ

ORANJ

De te-ai hotărît să scrii despre o navă cosmică — îmi spun adesea, în clipele chinuitoare de nerodnică reverie — indiferent de tipul, de vechimea și originea ei, ar trebui s-o prezinți în plin zbor, în misiune de cercetare a unei zone necunoscute, iar dacă este totuși cunoscută, atunci să fie extrem de primejdioasă, pentru că riscul atrage întotdeauna pe cititor.

S-ar putea însă să alegi altceva, să te oprești, de exemplu, asupra momentelor de dinaintea aducerii navei pe cosmodrom, să descrii munca migăloasă din halele de montaj, laborioasele verificări, emoțiile fiecărui test, unele eșecuri și surprize neplăcute etc. Există și aici, fără îndoială, un anumit suspans ce se prelungește pînă la plasarea de orbita stabilită. Dar lucrurile astea au devenit în ultimul timp atît de banale, încît există riscul de a plictisi la culme sau de a ți se reproșa că faci reportaj și nu SF!

Să te oprești asupra întoarcerii din misiune a navei — e posibilă și o asemenea opțiune —, să dai viață prin cuvinte imaginii de neuitat a apariției dintre nori a fuzelajului, păstrînd urmele grelelor încercări din cine știe ce sisteme solare, să-i faci pe cititori să participe la clipa emoțională a ivirii în cadrul ușii tocmai deschise a primului cosmonaut, apoi a celorlalți, cu părul alb, gîrboviți, poate și cu lacrimi în ochi, să te oprești, deci, la toate acestea e și mai rău, e ca și cum ai sosi la spartul tîrgului. Aventura s-a terminat, iar echipajului nu-i mai rămîne decît să-și povestească peripețiile și, conform tradiției să le înflorească pe ici, pe colo. Niciodată nu poți să crezi pe deplin istoriile astea ale veteranilor stelari!

Oricum ai întoarce-o, oricum ai suci-o, n-ai încotro, trebuie să admiți că nava cosmică de aia-i făcută, să zboare — n-ai nici un motiv să te opui acestei evidențe.

De te-ai hotărît, pînă la urmă, să scrii despre o navă cosmică aflată în zbor — îmi spun în momentele nespornice —, nu poți să te prefaci a nu ști că înăuntrul ei se află oameni: prin urmare, va trebui să scrii despre oameni. Desigur, nu întotdeauna sînt ființe umane la bord, în locul lor pot fi roboți, aparatură automată sau animale (de mult plecatul dintre noi cîine Laika e un exemplu). Nu zic că n-ar fi pasionant, că n-ar trezi interesul nimănui o asemenea povestire, nuvelă, roman, mă rog, ce-o fi, dimpotrivă, cred c-ar fi selectată de îndată de antologii și culegeri tematice, fără rezerve și fără observații de tot felul. Mi se pare, însă, că mult mai captivant e să te întrebi: oare ce-or face oamenii într-o asemenea navă interstelară? Lumea cea mare, adică Pămîntul cu rudele, prietenii, foștii colegi, cunoscuții (dar și dușmanii, de la cei ce-ți poartă sîmla cei, ce-ți poartă sîmbetele) toți aceștia se află departe, în jur e doar infinitul, atît de sărac în fapt, dar de necuprins în virtualitatea lui. Ce-o face, oare, în interior, cosmonauții? E firesc să-și fi luat cu ei obiceiurile și mentalitățile de acasă, aspirațiile, scrupulele, logica, spiritul și cultura, dar și metehnele... Deci, oameni ca noi, ca mine și ca dumneata, preocupați mereu de bunul mers al expediției, al misiunii lor de mesageri ai Pămîntului, oameni care n-au pace, nu pot sta locului, fără să facă nimic, căutînd mereu ceva, mereu nemulțumiți, de aici învindu-se tot felul de complicații neașteptate, care mai de care, asemenea unei jerbe de artificii în noaptea Anului Nou, noapte de împăcări și promisiuni. (Apropo, știați că toți cosmonauții, de pe toate navele, indiferent de rangul și de misiunea lor, conform prevederilor Codului Galactic Revizuit, sînt treziți din hibernare pentru a se bucura de noaptea aceasta?).

Să alegi o scînteie și să o urmărești și fulguranta-i existență...

În schema tip a personalului navelor cosmice de mare capacitate și de lungă distanță figurează o persoană care, în pauzele regulamentare dintre două hibernări, stă de vorbă cu unul, cu altul cu fiecare pînă la urmă, așa, de la om la om, să-l întrebe de una, de alta, ca să descopere din timp tendințele de însingurare, de cufundare în amintiri, să preîntîmpine declanșarea dorului de casă... Misiune grea, fără îndoială, cere o bună pregătire, rafinament, răbdare și respect, ca în orice altă meserie legată de ființa umană.

Pentru mai multă ușurință, să dăm un nume, de acum în colo, acestei persoane — va deveni astfel un personaj —, să-i zicem Anastassios, în vine îi curge sînge grecesc.

Prin urmare, Anastassios o prinde delicat, camaradereşte pe după umeri pe Emilia și o întreabă cu mensuetudine: „Ce ți-ar plăcea să faci?". „Nimic", răsună sec răspunsul. „Cum nimic?" „Uite, așa, nimic." „Dar, cum se poate?!" Emilia ridică neputincioasă din umeri, după care spune: „Habar n-am, dar ăsta-i adevărul adevărat". „Și totuși, nu e nimic să-ți placă, măcar un pic?" „Ba da." „Ce?" „Muzica și prăjiturile cu frișcă". Anastassios își disimulează nedumerirea și

continuă pe un ton firesc: „Altceva n-ai mai dori?". Emilia se vede nevoită să-l corecteze: „N-ai înțeles, pe acestea nu le doresc, doar îmi plac atunci cînd se întîmplă să mănînc o prăjitură cu frișcă sau se întîmplă să ascult muzică, dar nu le caut, nu țin să repet experiența, las acest lucru la voia întîmplării, dacă se produce bine, dacă nu, nu... De dorit cu adevărat parcă aș dori altceva...". „Ce?" „Aș dori să știu." „Ce anume?" „A, nu ceva anume, un anumit domeniu, ci orice, cît mai mult din orice". „Înțeleg, îți place să citești". „Nu, e obositor și mă dor ochii." „Atunci înseamnă că îți place să asimilezi informații iconografice", încearcă din nou Anastassios. „Aiurea, mă plictisesc repede, gîndul îmi fuge în altă parte, nu prea pot să mă concentrez."

Ei, fir-ar să fie!, exclamă Anastassios în gînd, **un asemenea caz nu a mai întîlnit, cu siguranță că îi singur la un echipaj atît** Și cînd te gîndești că e va da multă bătaie de cap. de mare, cum va face față pînă la sfîrșit?! Nu-și aduce aminte să fi citit în literatura de specialitate despre ceva asemănător. uite ce pleașcă, asta înseamnă că i se oferă un minunat prilej de a se afirma: mai întîi o comunicare științifică, după aceea publicarea unui studiu temeinic într-o revistă de prestigiu, iar mai apoi, dacă lucrurile merg bine, își poate da și al doilea doctorat, cine știe! Nu trebuie să scape un asemenea prilej!

„Știi, zice Emilia, reluînd discuția întreruptă cîteva clipe, am descoperit că pe nava noastră lipsește ceva... La început n-am dat importanță, mi-am zis că mi s-o fi părut, dar am căutat peste tot și, într-adevăr, te rog să mă crezi, nu este. Nu-i și nu-i! Acum mă tem să nu fac vreo fixație, a cam început să mă obsedeze... Pînă 'azi, n-am vorbit nimănui despre asta. De altfel, am impresia că nimeni n-a mai observat... îți spun eu, n-au băgat de seamă!" Anastassios ciulește urechile, fata asta devine din ce în ce mai interesantă, e o adevărata comoara, cum de a neglijat-o pînă acum?! „N-aș vrea să par un tip curios din fire, unul din aceia care se vîră nepoftiți în sufletul omului, dar m-aș bucura dacă ai avea atîta încredere în mine și mi-ai mărturisi despre ce este vorba. Din orice fleac se poate ivi o primejdie nebănuită, crede-mă, nu vreau să fiu un alarmist, dar cu cît măsurile sînt luate mai din vreme, cu atît sînt mai eficiente." „Îți spun, cum să nu-ți spun, chiar mi se pare că ești omul cel mai potrivit. Uite despre ce e vorba, dar sper că n-ai să rîzi de mine..." „Nici prin gînd nu-mi trece, o întrerupe Anastassios, așa mă cunoști tu pe mine?" „Îți mulțumesc! Cît ești de bun .. Am descoperit că pe nava noastră lipsește cu desăvîrșire culoarea oranj!" „Nu se poate!" „Ba da, am căutat aproape peste tot, nici un obiect nu are această culoare." „Ești sigură?" „Am chestionat și memoria calculatorului administrativ care ține evidența fiecărui lucru!" „Dar în supermemoria supercalculatorului central ai căutat?" „Da". „Și?" „Acolo n-am dat decît de o definiție." „Bun, și el nu poate sintetiza culoarea aceasta, că n-ar fi mare lucru?" „Nu, cel puțin eu n-am reușit, așa că mă întreb ce ne facem?" „Nu știu, m-ai luat prin surprindere, nu mă așteptam la una ca asta! Mă gîndesc și am să te caut. Într-adevăr, lucrurile nu pot să rămînă așa."

Anastassios verifică discret afirmațiile Emiliei, fata are dreptate, apoi se duce întins la vice-comandantul de resort și-l inițiază în ceea ce tocmai deloc, nici măcar o urmă!" nu există culoarea oranj, aflase: „Pe nava noastră „Și ce-i cu asta? Prostii!, îi taie avîntul superiorul ierarhic. N-ai altceva mai bun de făcut decît să te ocupi de fleacuri? Dacă nu este, foarte bine, înseamnă că nici nu trebuie să fie, cei care au proiectat nava de bună seamă că au știut ce fac! N-o fi singurul lucru care lipsește..."

Cu această punere la punct, povestea s-ar putea încheia, făcînd loc pentru al . dar ea continuă totuși, pentru că Anastassios nu se dă bătut cu **una, cu două. El știe foarte bine că dacă lasă lucrurile așa, și pînă la urmă iese vreun pocinog, tot el va trage scurte și va plăti oalele sparte de altul. Cine va mai recunoaște că a sesizat la timp? Să-l fi informat oficial, ca să rămînă măcar o urmă... Dar el nu-i un birocrat, nu urmărește să se acopere de hîrtii.**

Deci, Anastassios nu renunță și caută în fișierul tematic al înregistrărilor video la cuvîntul „portocală": succesul e numai parțial, imaginile găsite sînt alb-negru. Dar el nu se descurajează dintr-atît. Continuă să se întîlnească din cînd în cînd cu Emilia, nu poate abandona acest fir, singurul deocamdată, și în colocviile lor solitare dezbat implicațiile absenței culorii oranj — frumoasă, de neasemuit, culoare! — se pun de acord asupra multor chestiuni, proiectează chiar și unele mici experiențe, se întreabă dacă ar fi bine să aducă la cunoștință celorlalți această descoperire și cînd anume... Anastassios dă dovadă de tact și nu-i dezvăluie eșecul cu portocala alb-negru. Dar timpul trece și truda lor comună nu duce la nici un rezultat, treptat speranțele lor se restrîng... Dacă lucrurile vor merge tot așa, nu e greu de ghicit ce are să se întîmple...

Aici, povestirea s-ar putea încheia din nou, de astă-dată cu un final deschis, modern, dar povestirea se încăpățînează să continue. De fapt, a venit vremea s-o spunem deschis, ea va continua mereu, independent de voința noastră sau a altcuiva, va continua să trăiască o dată cu dumneavoastră, cel mult veți putea face abstracție de ea, veți putea încerca să-i ignorați mersul firesc, așa precum cosmonauții de pe navă vor încerca să ignore absența culorii oranj, atunci cînd vor afla de absența ei.

Dacă povestirea merge cît de cît bine, asta se trage și din faptul că E-

milief începe să-i meargă rău. După cum absența vitaminei C din alimentație provoacă sorbut marinarilor din vechime, fata se îmbolnăvește, începe să sufere de o maladie necunoscută. Mai întîi e cuprinsă de o adîncă melancolie, spune întruna că tînjește după puțin oranj, deși a uitat cum arată, nu-și mai aduce aminte, ar face orice să poată privi, măcar o clipă, culoarea aceasta, chinuitoare sînt neaducerile aminte... E culoarea Soarelui nostru, spune ea. Degeaba încearcă Anastassios să o convingă că Soarele nu e oranj, ci galben, ca lămîia coaptă, chiar și copiii știu asta, drept dovadă stă faptul că așa îl și desenează. A-l colora în oranj ar fi o exagerare de tip impresionist sau fovist! O, să nu mai amintească Anastassios de impresioniști și de fovișți, să nu mai răsucească în rană cuțitul dureros, tocmai de viziunea lor îi era și dor și suflet aprins. Într-adevăr, fata slăbește pe zi ce trece, se usucă precum o floare ruptă din rădăcini, uniforma de cosmonaut începe să-i atîrne, mici ajustări, pense și pliuri, nu reușesc să ascundă trista realitate. Medicul își dovedește neputința, pilulele nu folosesc la nimic. Calea acupuncturii rămîne neîncercată pentru că nici ace și nici experiență nu are, singur o recunoaște. Ceea ce la început fusese tratat cu îndeajunsă ironie și fusese luat drept o simplă obsesie, mă rog, feminină, o formă nouă de nevroză, se arată acum a fi ceva grav cu care nu e de glumit. Autosugestie, zic unii, debilitate în urma epuizării intelectuale, anemie, opinează alții, dar părinții?, dar familia, rudele?, întreabă cei ce cred într-o cauză ereditară, s-o izolăm, s-o izolăm, cer aceia ce se tem de vreun morb molipsitor, epidemie ne trebuie nouă pe navă?

Fata suferă în continuare sub privirile neputincioase ale colegilor, nici fizicienii, nici chimiștii, ca un făcut, nu reușesc să obțină culoarea lipsă, calculatorul refuză să amestece galbenul cu rosu, iar spectrele sînt întunecate în porțiunea în care ar trebui să strălucească oranjul — poftim de înțelege ceva! Se mai adaugă și ghinionul că în drumul lor nu întîlnesc nici o stea oranj, deși în alte părți se găsesc cu duiumul. Încet, încet, fata se stinge și, o dată cu sfîrșitul ei apropiat, inevitabil, se va încheia și povestirea aceasta... Dar, nu! Așa ceva nu e cu putință, nu se poate întîmpla!

Anastassios se îndrăgostise de Emilia, o patimă fierbinte se născuse în sufletul său zbuciumat, zi și noapte se gîndea cum să o salveze, nu-și imagina viața fără Emilia, o dorea atît de mult, simțea că mîi de fire nevăzute îi leagă pentru totdeauna! Din acest impuls, în bună parte egoist, de ce să n-o recunoaștem?, s-a născut ideea salvatoare...

Ce și-a zis Anastassios? Datorită epuizării, acuitatea senzorială este mult diminuată, la fel și discernămîntul, ținînd seama și de faptul că omul e înclinat de la natură să vadă ceea ce dînsul ar pofti, soluția se impunea aproape de la sine: să-i arate un obiect de culoare galbenă și să susțină că-i oranj, puțină sugestie și totul va fi bine. Șansele erau destul de mici, dar n-avea de ales, fericirea sa atîrna de un fir mai subțire decît părul...

Nu știu dacă o să vă vină să credeți, dar această idee extrem de simplă a reușit! A reușit atît de bine, încît și după întremare, Emilia susținea că obiectul în cauză, o copertă de caiet, altfel nesemnificativă, e de culoare oranj. Unii s-au îndoit că ea ar și crede acest lucru, dar dovezi n-au adus în sprijinul spusei lor.

Anastassios și Emilia s-au căsătorit și povestea s-ar fi putut încheia, în fine, aici, după cum e obiceiul, dacă:

1. din această unire nu s-ar fi născut o frumusețe de băiat și o minunăție de fată, care...

2. Anastassios și ceilalți cosmonauți nu s-ar fi simțit măcinați de remușcări din pricina neadevărului folosit spre a o salva pe Emilia și n-ar fi dorit să îndrepte lucrurile, deși nu era cazul, stratagema la care recurseseră fiind pe deplin justificată. Atunci cînd au încercat s-o facă...

3. ...

Vă aducem la cunoștință!

REVISTA

INFOCLUB

• **prima și singura revistă** de calculatoare și informatică, membră a IDL — International Data Group

• **unica posibilitate** de a fi în legătură directă cu monștrii sacri ai lumii informaticii

• **garanție** a succesului dumneavoastră în afacerile din lumea calculatoarelor și informaticii folosind paginile revistei pentru anunțuri de mare și mică publicitate.

KURT VONNEGUT, jr.

Harrison Bergeron

Era în anul 2081. În sfîrșit toată lumea era egală. Aceasta nu însemna că egalitatea era doar în fața legilor și a lui Dumnezeu, ci era o egalitate perfectă, din toate punctele de vedere: nimeni nu era mai deștept decît vreun semen al lui, nimeni mai frumos, mai puternic sau mai capabil. Egalitatea absolută se datora amendamentelor 211, 212 și 213 la Constituție, dar mai cu seamă neobositei vigilențe a agenților generale de handicapare din S.U.A.

Cu toate acestea, nu toate problemele vieții erau pe deplin rezolvate. Luna aprilie de exemplu, încă mai înnebunea pe toată lumea, căci nu era o lună de primăvară adevărată. Ei bine în această lună rece și umedă, oamenii plătiți ai agențiilor generale de handicapare au răpit familiei George și Hazel Bergeron pe unicul fiu, Harrison, în vîrstă de 14 ani.

Era o împrejurare tragică, dar nici George și nici Hazel nu se puteau concentra prea mult pe acest subiect. Hazel avea o inteligență medie, adică nu putea să aprofundeze mai nimic decît în reprize scurte. George, pentru că inteligența lui depășea cu mult limita normală, trebuia să poarte în ureche un emițător radio care să-i producă un handicap mental. Legea îi obliga să-l poarte fără întrerupere, el fiind conectat la un transmițător guvernamental. La fiecare 20 de secunde acesta emitea niște zgomote foarte acute în scopul împiedicării unor oameni ca George să-și poată folosi inteligența în detrimentul celorlalți.

George și Hazel tocmai urmăreau un program TV. Lacrimile acopereau obrajii femeii, dar ea era incapabilă să-și reamintească rațiunea lor. Pe ecran evoluau niște balerine. Capul lui George răsună, de un zgomot strident, care îi împrăștie gîndurile și-l făcu să resimtă o panică puternică asemănătoare cu tresărirea hoților la declanșarea unei alarme.

— Ce frumos au dansat, spuse Hazel.

— Ihi, răspunse George. Tocmai încerca să se concentreze puțin la balerine. Nici nu erau chiar atît de bune, oricum nu mai grozave decît oricine altcineva. Purtau pe tot corpul hamuri de care atîrnau greutăți, săculeți plini cu alice, iar figurile le erau acoperite cu măști în așa fel încît nimeni să nu sufere vreun resentiment la apariția pe ecrane a unei mișcări dezinvolte, aeriene, a unui corp mlădios sau a unei figuri cu trăsături frumoase.

George cocheta cu ideea abstractă că poate măcar balerinele nu ar trebui handicapate, lucru pe care nu a apucat să-l aprofundeze, căci un alt sunet strident i-a răsunat în urechi și i-a împrăștiat gîndurile. Asta i-a făcut să tresară de durere și la fel s-a întîmplat și cu cele două balerine din opt care evoluau.

Hazel i-a observat convulsia, dar pentru că ea nu era handicapată, era curioasă să știe ce i-a provocat această stare.

— A fost un zgomot puternic, asemănător cu cel produs de lovirea unei sticle de lapte cu un ciocan, i-a explicat el.

— Cred că trebuie să fie extrem de interesant să auzi mereu tot felul de sunete, a spus Hazel cu o notă de invidie în glas.

— E..., oftă el.

— Dacă eram agent general, zise Hazel, știi ce aș fi făcut?

De fapt Hazel chiar semăna foarte bine cu una dintre agente, o femeie pe nume Diana Moon Glampers.

— Deci, dacă eram în locul Dianei, aș fi emis duminica dangăt de clopot — doar un clinchet de clopot, așa, în amintirea religiei.

— Dar o simplă armonie a sunetelor de clopot nu m-ar fi împiedicat să gîndesc, spuse George cu uimire.

— Da, dar le-aș pune tare, foarte tare, zîmbi Hazel, și așa m-ar fi făcut un foarte bun agent.

— La fel de bun ca oricare altul, constată George blazat. Ușor iritată, Hazel continuă:

— Cine crezi că poate ști mai bine ca mine ce e normal?

— Corect, spuse George, și începu să se gîndească la fiul său anormal care pentru această crimă era acum la pușcărie, dar în aceeași secundă o salvă de tun i-a cutremurat creierul și l s-a făcut negru înaintea ochilor.

— Doamne, ce ai, sări Hazel, a fost cumplit, nu-i așa?

George era livid, tremura din toate încheieturile și lacrimile stăteau să i se rostogolească din colțurile ochilor congestionați.

— Ce-i cu tine, insistă Hazel, arăți foarte obosit, hai cu mine să te întinzi pe canapea ca să mai scapi puțin de greutatea asta care te apasă, iubitule! Hazel se referea la sacul de alice de 23 kg strîns legat în jurul gîtului lui George.

— Hai, te rog, stai aici puțin întins, să scapi măcar pentru cîteva clipe de nenorocita aia de greutate care te doboară și poți să fi sigur că nici nu-mi pasă dacă în timpul ăsta n-o să mai fim egali.

George a ridicat atunci săculețul în mîini:

— Nu-l simt, dacă vrei să știi, în ultima vreme nici nu l-am băgat în seamă, a devenit de mult pentru mine o a doua natură.

— Poate, dar numai eu știu cît de obosit ești, extenuat și nu mai suport să te văd suferind; tot mai des mă gîndesc să facem

o găurică în fundul sacului și să mai scoatem măcar cîteva alice.

— Ce tot spui? Ai uitat că asta înseamnă doi ani de închisoare și 2 000 de dolari amendă pentru fiecare bilă sustrasă — mie unul nu mi se pare un chilipir.

— Ai dreptate, dar mă gîndeam că măcar acasă putem scoate cîteva, după ce termini serviciul, aici între noi, unde nu mai intri în competiție cu nimeni.

— Dacă eu aș încerca să fac așa ceva, ar putea lesne și alții să facă același lucru și foarte curînd ne-am întoarce la epoca întunecată, de tristă amintire, cînd fiecare încerca să fie cît mai competitiv, mai grozav decît altul, ei, ce zici, doar nu asta-ți dorești?

— Doamne ferește, nici vorbă, zise Hazel hotărîtă.

— Păi vezi? Și cum crezi tu că poate evolua o societate din clipa în care oamenii încep să trișeze și nu mai respectă legile?

Complet dezorientată, Hazel se dovedi incapabilă să răspundă la întrebare și nici George n-a mai putut continua, căci instantaneu a început să-i huruie strident o sirenă în urechi.

După o îndelungă meditație Hazel s-a pronunțat:

— S-ar duce de rîpă!

— Ce? întrebă George cu o privire pierdută.

— Societatea, cum ce? continuă Hazel, vădit descurajată, nu despre asta vorbeam?

— Cine mai știe?

În acest moment programul TV a fost brusc întrerupt pentru a face loc unui important buletin de știri. La început nu a fost de loc clar scopul anunțului, căci prezentatorul era puternic handicapat, vorbirea îi era mult îngreunată și mai mult de jumătate de minut nu a fost în stare, cu toată strădania de care a dat dovadă sau poate și din cauza emoției puternice ce-l stăpînea să spună „Doamnelor și domnilor". În cele din urmă, a fost nevoit să renunțe și să predea microfonul unei balerine din apropiere care să citească buletinul.

— Nimic extraordinar zise Hazel despre prezentator, cel mai important mi se pare că s-a străduit sincer, ce dacă n-a reușit? Se vedea că omul a încercat imposibilul și eu cred că pentru acest merit ar trebui să-i mărească leafa.

— Doamnelor și domnilor, s-a auzit vocea balerinei citind știrile. Probabil că era de o frumusețe rară pentru că masca pe care era obligată să o poarte era hidoasă și, fără doar și poate, era cea mai bine făcută și mai grațioasă dintre cele opt balerine pentru că sacii ei de handicapare erau la fel de grei ca ai unui bărbat solid.

A început prin a se scuza pentru vocea ei și a afirmat că nu este corect ca avînd-o să o poată folosi în public. Într-adevăr, avea o voce blîndă, catifelată, o nesfîrșită melodie.

— Vă rog mult să mă scuzați, a insistat ea, și a început să dea citire știrilor cu o voce spartă și îngroșată ca să nu cumva să fie competitivă: Harrison Bergeron, de 14 ani, aici vocea i s-a crispat pur și simplu de spaimă, a evadat din închisoare unde era interogat sub acuzația de complot în vederea răsturnării guvernului. Harrison are o inteligență genială, calități fizice de adevărat atlet și, neputînd fi handicapat, este extrem de periculos. Imediat a fost prezentată o fotografie făcută de poliție care a început să se plimbe pe ecran de sus în jos și de la dreapta la stînga. Imaginea urmărea să pună în valoare dimensiunile neobișnuite ale băiatului prin comparație cu o hîrtie gradată metric ce constituia fondul de prezentare. Se putea citi cu precizie măsura 2,10 m. Prezentat astfel, împovărat de handicapul ce i se cuvenea, băiatul era de nerecunoscut. Metodele uzuale de handicapare se dovediseră insuficiente în acest caz, căci orice nouă piedică era surmontată chiar înainte ca agenții să-și dea seama de aceasta. În consecință, în locul unui simplu transmițător plasat în ureche, pentru handicaparea mentală, el trebuia să poarte o pereche de căști imense și niște ochelari cu lentile foarte groase, fumurii și vălurite. Ochelarii urmăreau nu numai să-l orbească pe jumătate, dar să-i producă și o continuă durere de cap.

O întreagă armură compusă din bucăți grele de metal îl copleșeau de pretutindeni. De obicei, greutățile erau dispuse respectînd reguli de simetrie, lucru care, pentru a îngreuna situația, de data asta nu era așa și-l făceau pe bietul băiat să arate ca o imensă zdreanță ambulantă. Greutatea pe care trebuia să o poarte pentru a-i contracara forța fusese fixată la 150 kg, iar pentru a-i umbri frumusețea, agenții i-au impus să poarte tot timpul o bilă roșie de cauciuc pe nas, să-și radă complet sprîncenele și să-și îmbrace cu un metal negru dinții la întîmplare.

— Dacă întîlniți acest băiat, spuse balerina, să nu încercați, repet, nu încercați să-i vorbiți.

În acel moment s-a auzit un scrîșnet cumplit de ușă smulsă din balamale. Țipete și urlete de groază se auzeau din studio.

Fotografia lui Harrison sălta pe ecran ca și cum ar fi urmărit vibrațiile unui cutremur.

George a reușit să identifice cel dintîi fenomenul, căci nu de puține ori se petrecuse chiar în casa lui.

— Dumnezeule, ăsta trebuie să fie Harrison!

Nici n-a apucat să ajungă la sfîrșitul raționamentului că un zgomot infernal, de accident de automobil, i-a străpuns creierul.

De îndată ce a putut deschide ochii, a văzut că fotografia lui Harrison dispăruse, iar el, în carne și oase, umplea ecranul.

Imens, ridicol și grotesc în același timp, băiatul stătea ca o statuie în mijlocul studioului, în mînă cu o rămășiță din ușa smulsă.

Balerinele, tehnicienii, cîntăreții și prezentatorii se tîrau în genunchi la picioarele lui în așteptarea morții.

— Eu sînt împăratul! a tunat Harrison, e clar? Eu sînt Împăratul! Toți trebuie să facă după cum poruncesc, imediat. Atunci, și-a mișcat puțin un picior și studioul a început să se clatine.

— Chiar și așa, cum mă vedeți acum, ologit și ticsit sub povară, sînt totuși cel mai mare conducător din cîți au exitat. Priviți acum cine sînt cu adevărat.

Cu un gest hotărît, Harrison și-a sfîșiat instantaneu hamurile handicapării ca pe un șervețel umed, distrugînd fără efort curelele garantate să reziste la 2 500 kgf.

Greutățile de fier s-au împrăștiat ca mărgelele pe podea.

La o simplă atingere, hamul ce-i înconjura capul a cedat ca o trestie, apoi Harrison a spart căștile și ochelarii izbindu-i de zid.

În cele din urmă, cînd și-a scos și nasul de cauciuc, eram în fața unui bărbat în stare să trezească chiar și admirația lui Thor, zeul tunetului.

— Acum, îmi voi alege împărăteasa, zise el, uitîndu-se la oamenii din jur, doborîți de spaimă. Declar împărăteasă pe prima femeie care va îndrăzni să se ridice în picioare pentru a-și cere dreptul la tron.

După numai un moment de așteptare s-a ridicat o balerină, unduindu-se ca o trestie.

Harrison i-a smuls imediat handicapul mental din ureche și i-a înlăturat cu multă gingășie handicapul fizic, apoi i-a scos masca. Era orbitor de frumoasă.

— Acum, spuse Harrison, prinzînd-o de mînă, vreau să arătăm lumii care este sensul cuvîntului „dans".

— Muzica!

Rînd pe rînd, muzicienii și-au reluat locurile pe scaune, iar Harrison i-a eliberat pe fiecare de handicap.

— Cîntați cum n-ați mai făcut-o niciodată! Iar ca răsplată vă voi face baroni, conți și duci.

Muzica a început să se audă, întîi normal, adică de prost gust, interpretată stupid cu multe note false. Harrison a înșfăcat doi instrumentiști, i-a dat la o parte ca și cum ar fi mînuit o baghetă, și a început să exemplifice vocal calitea muzicii pe care dorea ca ei s-o cînte. Muzica a reînceput mult mai bine.

Harrison și împărăteasa lui au stat cîteva minute s-o asculte, să-și pună de acord bătăile inimii cu ritmul ei, apoi, înălțîndu-se pe pe vîrful picioarelor, mîinile mari ale bălatului au cuprins talia îngustă a fetei și o explozie de grație și fericire a umplut aerul.

Nu numai legile pămîntului erau astfel ignorate, dar pînă și legea gravitației sau a mișcării însăși.

Ei se înlănțuiau, se roteau, vibrau îngemănat, se răsuceau în salturi sprințare ca fuga unei ciute sub clar de lună.

Înălțimea studioului era de 9 m și cu toate astea fiecare săritură purta dansatorii tot mai aproape de tavan de parcă singura lor dorință era să-l atingă într-o tandră îmbrățișare și l-au atins.

Neutralizînd forța gravitației prin puritatea dragostei lor, au rămas o vreme suspendați în aer, unde s-au sărutat voluptos și prelung. Atunci a dat buzna în studio Diana Moon Glimpers, șefa agenților de handicapare, pregătită de luptă și înzestrată cu o armă înfricoșătoare. Din două focuri Împăratul și Împărăteasa au și fost lichidați și doar corpurile lor neînsuflețite au mai atins podeaua.

Diana și-a reîncărcat arma și, îndreptînd-o spre orchestră, a somat muzicanții să-și repună în 10 secunde handicapul.

Din acest moment totul a reintrat în normal, tubul aparatului de televizine urmărit de familia Bergeron a explodat.

Hazel s-a întors să-i atragă atenția lui George asupra defecțiunii, dar el era plecat pînă în bucătărie să-și aducă o bere.

Cînd a revenit, cu berea în mînă, a trebuit să se oprească din mers datorită unui semnal puternic în ureche care l-a cutremurat.

În liniște s-a așezat la locul lui și, uitîndu-se la Hazel, a întrebat-o:

— Ai plîns?

— Da.

— De ce?

— Am uitat — dar era ceva foarte trist la televizor.

— Ce era?

— Ceva ciudat, nu mi-e deloc clar.

— Oricum, nu trebuie să te preocupe lucrurile triste, mai bine uită-le.

— Asta și fac.

— Bravo, bine, spuse George și tresări de durere.

În urechi îi răsună un zgomot de mitralieră.

— După cum arăți, cred că și de data asta a fost oribil, observă Hazel.

— Ce spui?

— Trebuie că e într-adevăr groaznic.

Traducere și adaptare:

MIHAELA POPA

Vă reamintim!

REVISTA

ȘTIINȚA ȘI TEHNICA

• o fereastră deschisă către mirifica lume a științei și tehnicii

o șansă unică de a vă conecta la principalele domenii ale cunoașterii științifice și tehnice

• un succes în afacerile dumneavoastră pe toate domeniile aplicative ale științei prin paginile sale de mică și mare publicitate

POUL ANDERSON

CRĂIASA NEANTULUI ȘI-A NOPȚII

Cea din urmă lucire a ultimului amurg stărui-va pînă înspre amiezul iernii. Ziua nu va mai fi mult timp, iar Ținuturile Nordului se veseleau: bobocii țîșneau în delire gotice pe ramurile de piracantă, flori metalice răsăreau albastre din ripe și iarba-ploii învelea colinele, albeața înfiorată a florii ce-și zice „sărută-mă nicicînd", jos, în vaduri. Fluturări izbucneau printre ele în aripe irizate. Un elan diademat își tremura coarnele, boncăluind. Între orizonturi cerul aluneca din purpuriu în negru blînd. Amîndouă lunile erau în exaltare, aproape pline, strălucind înghețate peste frunze și topite peste ape. Umbrele pe care le aruncau erau îndulcite de auroră: o mîndră cortină de lumină, unduind de-a lungul unei jumătăți de boltă. În spatele ei se dădeau în vileag stele timpurii.

Un băiat și o fată stăteau sub dolmenul de pe Măgura lui Wolund. Părul lor se riurea pînă la mijlocul spateiui și strălucea tăcut, neașteptat, ars cum era de soarele verii. Trupurile lor, încă oacheșe, se contopeau cu pămîntul, cu tuișurile și cu stîncile, pentru că purtau numai ghirlande. Fa cînta, ei o însoțea dintr-un fluier de os. De curînd deveniseră amanți. Aveau aproape șaisprezece ani, dar nu știau asta, socotindu-se Rătăcitori și astfel liberi de strînsoarea timpului, amintindu-și puțin sau nimic din vremea cînd sălășluiseră în Ținutul Oamenilor.

Trilurile lui siroiau reci peste glasul ei:

Aruncă o vrajă,
Urzește-o bine
Din pref și rouă,
Din noapte și tine.

Un pîriu din preajma gorganului ducea lumina lunii pînă la riul ascuns de coline, consunînd, cu repezișurile sale. Un cîrd de lilieci infernali trecu înnegurat mai jos de auroră.

O arătare venea, săltînd peste Smîrcul înnorat. Avea două brațe și două picioare, dar picioarele erau prea lungi și cu gheare, iar penele o acopereau pînă la capătul cozii și al aripilor largi. Fața îi era aproape umană, străjuită de doi ochi. Dacă Ayoch ar fi putut să stea cît de cît drept, ar fi ajuns la umărul băiatului.

Fata se ridică:

— Duce o povară, spuse ea.

Văzul ei nu era făcut să deslușească în amurg, ca al ființelor născute în Ținuturile Nordului, dar se învățase să folosească fiecare semnal trimis de simțuri. De obicei un puk zboară, dar, de data asta, mai era ceva care îi îngreuna înaintarea...

— Și vine din Sud... (Nerăbdarea tresări în băiat tot atît de iute cum trece o flăcăra verzuie peste constelația Lyrth. Coborî în grabă colina.) Hei, Ayoch!, strigă el, sînt eu, Cîrmaciul Negurii!

— Și eu Părere-de-Vis, spuse fata, rizînd și alergînd și ea.

Pukul se opri. Respira mai greu decît murmurul crescînd din jur. De unde se așezase, se ridică un miros de yerba ranită.

— Bun găsit la răsărit de iarnă, șuieră el. Ajutați-mă să duc asta la Carheddin.

Le arătă ce ducea. Ochii lui, acolo sus, erau ca două felinare galbene. Ceva se mișca și scîncea.

— Hei, un tînc, îngăimă Cîrmaciul Negurii.

— Așa cum erai și tu, fiule, întocmai ca și tine. Ha, ha, ce pradă!, se lăudă Ayoch. Erau cam douăzeci în tabăra aceea din preajma Codrului Fallow, înarmați, cu mașinării de veghe și duhăi lăsați slobozi să le apere somnul. Dar am venit de sus și i-am iscodit, pînă cînd am aflat că un pumn de țărînă vrăjită...

— Bietul de el..., Părere-de-Vis și-l apropie de sînii ei plăpînzi. Ești încă adormit, puiule? (Bîjbîind amețit, el îi căută un sîrc. Ea îi zîmbi prin vălul de plete.) Nu, nu, ei sînt prea tînără, iar tu prea mare... Hai, hai, cînd o să te deștepți la Carheddin, sub munte, vei ospăta din plin.

— Iuhuuu..., murmură Ayoch. De peste mări și țări. Fa aude și vede. Acum, vine! (Se ghemui la pămînt cu aripile strînse.)

Cîrmaciul Negurii îngenunche aproape imediat, urmat de Părere-de-Vis, ținînd copilul la piept.

Figura măreață a Crăiesei umbri lunele. O vreme îi cercetă pe cei trei și captura lor. Sunetele din coline și mlaștini se pierdură strivite de șuierarea luminelor Nordului.

În cele din urmă, Ayoch șopti:

— Am făcut bine, Măicuță a Stelelor?

— Dacă ai răpit un prunc dintr-o tabără plină de mașinării, spuse vocea melodioasă, atunci e vorba de oameni care vin de departe, din Sud, și nu îndură năpasta fără să cricnească, asa, ca răzeșii.

— Dar ce pot ei să facă împotriva noastră, Făcătoare-de-Zăpezi?, întrebă pukul. Cum ne pot ajunge?

Cîrmaciul Negurii își sumeți capul și rosti mîndru:

— Mai ales că acum și ei ne știu cu teamă...

— Și e un animăluț dulce, spuse Părere-de-Vis. Și avem nevoie de cît mai mulți ca el, nu-i așa, Stăpînă a Neantului?

— Trebuia să se întîmple și așa într-un amurg..., încuviință cea de deasupra lor. Luați-l și aveți grijă de el. Prin semnul acesta (pe care îl făcu) este menit să fie al nostru.

Atunci, bucuria lor se revărsă năvalnică. Avoch se duse, sopocăind pe pămînt, pînă cînd atinse rădăcina unei frunze-de-spaimă. Acolo se cățără pe tulpina ei groasă și se culbări pe o lamină, ascuns de frunzișul tremurător, palid, și se porni să croncăne. Bălatul și fata duceau copilul, înghițind din sălt în sălt, drumul la Carheddin, cîntînd din gură și fluier:

Uaal, uaaaiii,
Uaha, uaaaha,
Cu aripa în vînt,
Sus în 'nalt,
Șuierînd înfricoșat,
Prin țiterele strunite de ploiță,
Tăvălit în tumult,
Alunecînd printre copaci arși de cenușa lunii și de umbrele grele de vis,
Legănîndu-te, fii parte din clinchetul de val în ochiul de apă unde se îneacă raze de stele.

•

De cum intră, Barbro Cullen, în ciuda mîhnirii și revoltei, se simți săgetată de neîncredere. Camera era neîngrijită. Ziare vechi, role de film, tișe, biblioraițuri, bucățele de hîrtie mîzgălite, tronau în grămezi impunătoare pe fiecare masă. Acoperite de praf: toate raițurile și colțurile. Sprijinit de perete zăcea un set complet de laborator, cu microscop și echipament analitic. Ea îl știa: era solid și eficient, dar nu se aștepta să vadă așa ceva într-un birou. În jur, stăruia un iz slab de substanțe chimice. Covorul era rărit, mobila scorojită.

Oare asta era ultima ei șansă?

Atunci, se apropie de ea Eric Sherrinford.

— Bună ziua, doamnă Cullen, spuse. Tonul crispat, dar strîngerea de mînă puternică. Costumul lui decolorat n-o deranja. Nici ei nu-i mai păsa cum arată, dacă nu era vorba de o ocazie mai deosebită. (Și care mai era cazul, de cînd îl pierduse pe Jimmy?) Mai ținea doar la salvarea aparențelor.

Un zîmbet iscoditor izbucni atunci din ochii lui:

— Încercați să scuzați înfățișarea burlăciei mele. Pe Beowulf avem, sau, mai bine zis, aveam, mașini pentru treaba asta, așa încît nu sînt obișnuit și nici nu vreau ca o menajeră să-mi deranjeze instrumentele. Și-apoi e mai convenabil să lucrez acasă, decît într-un birou. Nu luați loc?

— Nu, mulțumesc, nu mă simt în stare, îngăimă ea.

— Înțeleg. Dar pe mine o să mă scuzați, celulele mele funcționează mai bine într-o poziție relaxată.

Se înfipse într-un fotoliu și-și aruncă un picior peste celălalt. Își scoase pipa și o umplu. Barbro se întreba de ce folosea tutunul într-un fel atît de vechi. Oare nici cei de pe Beowulf nu-și puteau permite echipamentele moderne pe care ei nu le puteau construi pe Roland? Desigur, vechile obiceiuri supraviețuiesc mai ales în colonii, parcă așa citise undeva. Oamenii luaseră drumul stelelor în speranța păstrării unor asemenea lucruri demodate ca limba maternă, guvernul constituțional sau civilizația rațională și tehnologică...

Sherrindori o smulse din tulburarea si oboseala ei:

— Trebuie să-mi dați mai multe detalii în legătură cu cazul dumneavoastră. Mi-ați spus doar că v-au răpit fiul, iar poliția locală n-a întreprins nimic. Încolo nu știu decît două sau trei lucruri evidente, cum ar fi acela că sînteți mai degrabă văduvă, decît divorțată, și că sînteți fiica unor coloniști din Ținutul Olga Ivanofi care totuși au păstrat contacte strînse cu Christmas Landing prin telecomunicații. Că aveți o pregătire într-un domeniu al biologiei și că v-ați întrerupt munca timp de mai mulți ani, pînă deunăzi, cînd ați reluat-o.

Ea începuse să respire sacadat, privind amețită chipul acela cu pomeți înalți și nas acvilin, cu păr negru și ochi cenușii. Bricheta lui scrîșni și scînteie puternic, luminînd camera. Liniștea domnea la acea înălțime deasupra orașului și înserarea iernii se prelingea prin ferestre.

— Pe tot Cosmosul!, se trezi ea exclamînd. De unde știți toate astea?

El dădu din umeri, după care trecu la manierismul academic pentru care era vestit.

— Munca mea depinde de observarea unor asemenea detalii și corelarea lor. În mai mult de o sută de ani aici, pe Roland, datorită tendinței de aglomerare conform originilor și tradițiilor în gîndire, oamenii au dezvoltat accente dialectale. Dumneata rulezi r-ul ca în Ținutul Olga Ivanofi, dar nazalizezi vocalele așa cum se face pe aici, deși locuiești în Portolondon. Asta sugerează o influență stabilă încă din copilărie la idiomul metropolitan. Ai făcut parte din expediția lui Matsuyama și ai luat cu dumneata și băiatul. Mi-ai spus asta. Dacă erai un tehnician obișnuit, nu ți s-ar fi dat voie, deci trebuia să fii cineva ca să reușești. Echipa efectua cercetări ecologice, așa încît trebuie că te ocupi de științele naturale. Din același motiv, era normal ca, anterior, să fi avut experiență în munca de cercetare. Dar pielea ți-e albă, nu prezintă urme de expunere prelungită la acest soare. Prin urmare, ai stat mai mult timp în casă, înainte de a porni în această călătorie nefericită. În ce privește văduvia, nu mi-ai vorbit deloc de soțul tău, dar ai fost căsătorită cu un bărbat la care ai ținut atît de mult, încît mai porți pe deget și alianța și verigheta pe care ți le-a dăruit.

Privirea i se înnegură și ochii o înțepară. Acele ultime cuvinte i-l aduseseră în minte pe Tim, așa cum îl știuse: urias, bronzat, vesel, prietenos. Simți că trebuie să evite privirea acestui necunoscut și se porni să se uite în gol.

— Da, reuși să spună, ai dreptate.

Apartamentul era situat pe vîrful unui deal ce domina Christmas Landing. Sub ei orașul se rostogolea în cascada zidurilor, acoperișurilor și hornurilor arhaice, a străzilor luminate electric prin care zvîcneau cînd și cînd farurile jucăușe ale vehiculelor pilotate de oameni, pînă departe, spre portul ce îmbrățișa Golful Venture unde veneau și plecau nave spre însulele Soarelui și regiuni mai îndepărtate ale Oceanului Boreal, care străluceau ca boabe de mercur în așternutul lui Charlemagne. Oliver zvîcnea, într-o ascensiune rapidă, un glob oranj pătat, vizibil sub un diametru aparent de un grad. Apropiindu-se de zenit, pe care nu-l putea atinge niciodată, va licări cu un chip de gheață. Alde, în pri-

mul pătrar, creștea lent sub Sirius, de care își amintea că se afla lîngă Soi, invizibil fără telescop.

— Da, șoptii eu cu gîtul uscat. Soțul meu a murit cu patru ani în urmă. Eram însărcinată atunci cînd a fost omorît de un monocer. Ne căsătorisem cu trei ani înainte. L-am cunoscut la Universitate, Școala Centrală nu ne oferea decît cunoștințe elementare, după cum știi. Am fondat propria noastră echipă de studii ecologice pe bază de contract: cercetam efectele ecologice ale populării unei suprafețe, ce recolte se pot obține, clima și așa mai departe. Ei bine, după aceea, am făcut muncă de laborator pentru o cooperație pescărească din Portolondon. Monotonia însă și claustrarea mă rodeau... Profesorul Matsuyama mi-a oferit un loc în echipa lui, urmau să cerceteze Ținutul Hauch. M-am gîndit, din nenorocire, că Jimmy (imediat ce testele au arătat că va fi un băiat, Tim a dorit să-i spunem James, numele tatălui său, și apoi, Timmy și Jimmy sună frumos, nu-i așa?), m-am gîndit că Jimmy, o, doamne, e în siguranță cu noi. Nu puteam suporta să-l las singur luni întregi, la vîrsta lui. Puteam chiar să ne asigurăm că nu va părăsi tabăra. Iar înăuntru nu i se putea întîmpla nimic rău. Eu n-am crezut niciodată în poveștile acelea despre Rătăcitori care furau copiii oamenilor. Eram convinsă că părinții încercau să-și ascundă față de sine vina imprudenței lor, faptul că-și lăsaseră pruncii de capul lor în inima pădurii la discreția haitelor de satani. Ei bine, aveam să mă conving de contrariul, domnule Sherrinford. Roboții de supraveghere au fost păcăliți și ciinii, pur și simplu, drogați și, cînd m-am trezit, Jimmy nu mai era lîngă mine.

El o privi prin fumul pipei sale. Barbro Engdahl Cullen era o femeie voinică, cam la treizeci de ani (ani de pe Roland — își spuse el — care reprezintă cam nouăzeci și cinci la sută din anul terestru și nicidecum egali cu anii de pe Beowulf), cu umeri mari, picioare lungi, sîni plini, cu un mare suplu. Avea o față deschisă, cu un nas drept, ochii căprui cu privire limpede, o gură cu buze bine conturate, dar fremătătoare. Părul îi era castaniu, cu reflexe roșcate, dat pe după urechi, vocea îi era răgușită și purta un veșmînt simplu, de oraș. Pentru a-i liniști tremurul degetelor, o întrebă sceptic:

— Acum crezi în Rătăcitori?

— Nu. Dar nu mai sînt atît de sigură ca înainte (îl privi piezîș). Mai ales că am găsit urme.

— Fragmente fosilizate, dădu el din cap. Unele artefacte neolitice, aparent străvechi, ca și cum cei ce le-au făurit ar fi pierit de milenii. Cercetările intense care au avut loc n-au reușit totuși să dovedească continuitatea lor.

— Dar cît de susținute pot fi cercetările efectuate în acel ținut sălbatic de la Polul Nord, bîntuit vara de furtuni năprasnice și iarna de întuneric?, întrebă ea. Și asta cînd sîntem... cîți? Un milion de oameni pe o întreagă planetă? Din care jumătate îngrămădiți în acest oraș, care e și singurul?!

— Iar cealaltă jumătate înghesuindu-se pe acest unic continent locuibil..., remarcă el.

— Arctica se întinde pe cinci milioane de kilometri pătrați, îi replică ea. Ținutul Arctic propriu-zis acoperă un sfert din suprafața ei, dar nu dispunem de baza industrială ce ne-ar permite înființarea unor stații de control a sateliților, construirea unor avioane adecvate acestei zone sau să tăiem drumuri prin întunecimea aia blestemată și, în felul acesta, să întemeiem baze permanente ca să putem să-i cunoaștem și să-i îmblînzim! Doamne, generații întregi de coloniști izolați au tot povestit despre Volbură Cenușie, dar fiara nu a fost văzută de un om de știință pînă anul trecut!

— Și vă mai îndoiți de realitatea lor?

— Dar dacă e vorba doar de un cult tainic al oamenilor de acolo, născut din izolare și ignoranță, ascunzîndu-se în sălbăticia locurilor... răpind copii, cînd ar putea... (își curmă brusc gîndul și-și lăsă capul în jos.) Mă rog, dumneata ești expertul...

— Așa cum mi-ai relatat prin video, poliția din Portolondon se îndoiește de acuratețea raportului întocmit de grupul vostru, considerînd că erați cu toții isterizați. Ei pretind că ați fost imprudenți și pușiul s-a rătăcit.

Vorbele lui reci, calculate, îi biciuiră groaza. Împurpurîndu-se, îi replică dur:

— Așa ca orice copil? Nu, să știi că nu m-am văicărit. M-am apucat să cercetez Compendiul de Date. Prea multe cazuri asemănătoare ca să țină explicația cu accidentul; și apoi, trebuie să ignorăm istoriile teribile despre reapariții? Dar cînd m-am dus la poliție cu datele mele concrete, m-au plăcat scurt. Și nu cred că numai din lipsa unui personal calificat. Am impresia că și lor le e teamă. În fond, și ei se trag de la țară și Portolondon se află la țărmul Necunoscutului.

Energia ei se risipi:

— Roland nu are poliție centrală, spuse. Și încheie sfîrșită: ești ultima mea speranță...

Bărbatul lansă rotocoale de fum care se amestecau cu lumina muribundă, după care rosti cu un ton mai blînd:

— Vă rog să nu vă faceți prea multe iluzii, doamnă Cullen. Sînt unicul detectiv particular din lumea asta, nou-venit, neputînd să mă bizui decît pe mine.

— De cînd ai venit?

— De doisprezece ani. Abia am avut timp să mă familiarizeze cu ținuturile relativ civilizate de pe coastă. Dar chiar și voi, cei stabiliți aici de un secol sau mai bine, ce știți voi despre Tărîmurile Interioare?

Sherrinford oftă:

— Mă voi ocupa de acest caz, renunț la comision pentru că sufăr de curiozitate profesională, spuse el. Dar numai dacă mă vei însoți ca ajutor și călăuză, oricît de greu îți-ar fi.

— Desigur! N-aș fi suportat să nu știu ce se întîmplă. Totuși, de ce tocmai eu?

— Angajarea cuiva tot atît de bun ar fi costisitoare pe o planetă recent populată, ca a noastră, unde fiecare om are o mie de sarcini urgente de îndeplinit. De altfel, ești implicată în toată povestea și contez pe asta. Eu, care m-am născut într-o lume complet diferită de a voastră, și eu atît de străine față de Mama Terra, eu sînt dureros de conștient de neputința noastră.

Noaptea invada cerul de peste Christmas Landing. Aerul stărnia blînd, dar brațele plăpînde și pilpiitoare ale ceții care se furișa pe străzi păreau reci și aurora tremura înghețată între cele două lune. În camera întunecată femeia se apropie înfiorată de bărbat, mai mult inconștient, înainte ca el să activeze ecranul cu lumină de fluor. Aceeași pregnanță a solitudinii rolandiene în amîndoi...

*

Un an-lumină nu înseamnă prea mult față de căile galactice. În două sute șaptezeci de milioane de ani s-ar putea străbate toată galaxia, începînd, bunăoară, din miezul Erei Permiene, cînd dinozaurii ar aparține încă viitorului îndepărtat, și continuînd pînă în momentul de față, cînd navele spațiale rup frontiere de neînchipuit. Dar stelele din vecinătate se află cam la nouă ani-lumină unele de altele și numai una la sută au planete ce pot fi locuite de oameni, iar vitezele de deplasare nu depășesc pe cea a luminii. Contracția relativă a timpului și suspendarea funcțiilor vitale se dovedesc a fi de prea puțin ajutor la drum. Asta face ca zborurile să pară scurte, dar în acest timp, acasă, istoria nu se oprește.

Așa încît rutele interstelare sînt puțin umblate. Coloniștii sînt acei oameni care au motive întemeiate să părăsească Terra. Astfel că vor duce pe noua planetă germeni protoplasmatici pentru creșterea exogenetică a plantelor și animalelor de acasă, cît și pentru dezvoltarea embrionilor umani, cu scopul de a asigura sporirea imediată a populației, evitînd moartea datorită devierilor genetice. De vreme ce nu se pot bizui pe emigrări ulterioare. Doar de două, trei ori de-a lungul unui secol, mai apare vreo navă dintr-o altă colonie. (Nu de pe Terra, Pămîntul s-a pierdut de mult în neliniști de o cu totul altă natură !).

Ele vin din colonii mai dezvoltate, cele noi nefiind încă în stare să-și construiască nave și să asigure personal navigant, deoarece progresul și chiar propria lor supraviețuire sînt puse la îndoială. Părinții fondatori s-au văzut nevoiți să se mulțumească cu ce găseau într-un univers străin umanității.

Roland, de exemplu, are șansa unei descoperiri fericite: o lume în care oamenii pot trăi, respira, consuma roadele pămîntului, pot să bea apă și să se plimbe nestingheriți de haine, dacă o doresc, să-și adune recoltele, să-și hrănească animalele, pot să sfredelească mine, să-și ridice case, să-și crească copiii și nepoții. Merită parcurse trei sferturi de secol-lumină, dacă se păstrează anume valori scumpe omului și se fixează noi rădăcini în pămîntul rolandian.

Dar steaua Charlemagne e de tip F9, cu patruzeci la sută mai strălucitoare decît Sol, și încă mai vie în înșelătoare ultraviolete, mai înverșunată în suvoiul de particule încărcate pe care îl clocotește. Planeta are o orbită excentrică. La mijlocul unei veri nordice, dar năvalnice, care are și periastru, insolația totală este mai puternică decît dublul insolației terestre, iar în adîncurile lungii ierni nordice este mai scăzută decît media terestră.

Biosfera planetei e luxuriantă pe tot cuprinsul ei, dar lipsa unor aparate sofisticate, a căror realizare nu este rentabilă încă decît pentru specialiști, face ca omul să suporte numai latitudinile mari. O înclinare de zece grade a axei și a orbitei face ca partea boreală a continentului să se cufunde jumătate de an într-un întuneric necurmat. În jurul Polului Sud se întinde un ocean mort.

La prima vedere apar și alte deosebiri mai importante față de Pămînt. Roland are două lune, mici, dar apropiate, care dau naștere la maree potrivnice. Mișcarea lui de rotație are loc în treizeci și două de ore, lucru ce tulbură nesfîrșit, subtil, organisme ce au evoluat milioane de ani într-un ritm mai rapid. Tiparele climatice sînt cît se poate de nepămîntene. Diametrul globului este de numai nouă mii cinci sute de kilometri. Accelerația gravitațională este de numai 0,42 g. Presiunea atmosferică la nivelul mării este o idee deasupra celei terestre. (De fapt, presiunea terestră e stranie și omul a apărut acolo datorită unui accident cosmic prin care s-a eliberat un gaz de altminteri ar fi trebuit să fie reținut de un corp de o asemenea mărime: la fel ca pe Venus.)

Totuși, Homo poate fi considerat cu adevărat Sapiens numai atunci cînd își pune la încercare specialitatea sa de a fi nespecializat. Încercările lui repetate de a încremeni în tiparele unei structuri atotsatisfăcătoare, fie ea culturală, sau ideologică, sau oricum ar fi numit-o, l-au dus, de fiecare dată, spre ruină. Omul să-și facă datoria lui, pragmatică, de a-și duce zilele, pur și simplu, și n-o să aibă decît de cîștigat! Se poate adapta, și încă destul de mult, limitele fiind impuse de nevoia de lumină, cît și de natura propriei sale structuri, care în mod necesar și etern este—parte din viața ambiantă și din suflul originar.

Portolondon își prăvălea docurile, bărcile, mașinăriile și depozitele de mărfuri înspre Golful Polaris. În saptele lor se aflau casele celor cinci mii de locuitori stabili ai săi: ziduri de beton, paravane antivînt, acoperișuri ascuțite, de țiglă, ale căror vesele culori păreau că se pierd printre felinare. Orașul se întindea dincolo de Cercul Polar Arctic.

Cu toate acestea, Sherriniord remarcă:

— Drăguț loc, nu ? Este exact ce-mi trebuia pe Roland.

Barbro tăcea. Timpul petrecut în Christmas Landing, cu toate pregătirile, o extenuase. Privind dincolo de geamul bombat al taxiului ce îl ducea hurducat spre centru, după ce coborîse din hidroforiul care îi adusese în oraș, ea crezu că el se referea la pădurea luxuriantă și la fosforescența florilor din grădini sau la zbaterea de aripi de deasupra. Cu totul altfel decît pe Terra, flora regiunilor boreale își petrecea fiecare oră de lumină a zilei crescînd frenetic și acumulînd constant energie. Plantele dădeau în floare și rodeau după ce febra verii scădea și se împămîntenea iarna cea blîndă: atunci ieșeau din hibernare și animalele estivale, iar păsările migratoare reveneau la culburi.

Trebuia s-o recunoască: privelistea era încîntătoare. Dincolo de copaci, urca spre înălțimi îndepărtate, licărind cenușie precum argintul sub o Lună, și pulsa, radiind dinspre soarele care dormita sub orizont: Aurora

E frumoasă ca un demon bîntuitor, se gîndi ea, și te înfioară tot pe atît. Sălbăticia asta l-a răpit pe Jimmy. Se întreba dacă îi era dat să-i afle măcar oasele plăpînde, pentru a putea să le aseze lîngă cele ale tatălui.

Brusc, realiză că se afla la hotel, împreună cu Sherrinford, și că acesta îi vorbea despre oraș. Fiind al doilea oraș ca mărime după capitală, probabil că-l vizitase adesea. Străzile-i erau aglomerate și zgomotoase, peste tot semne licărind, muzică revărsîndu-se din magazine, circiumi, restaurante, săli de sport și dans, vehicule încărcate se tîrau înghesuite printre zgîrienori plini de birouri luminate. Portolondon era plămînul dintre hinterland și restul lumii. Pe rîul Gloria coborau plute de cherestea, șlepuri încărcate cu minereuri, cu recoltele fermierilor care încercau să îmblînzească puțin cîte puțin solul rolandian, cu fîșide și blănuri, toate trimise de pionierii de dincolo de Ripa Despicată. Dinspre mare soseau cargouri de cabotaj, vase din flota de pescuit pline cu tot felul: pește, produse din insulele de Miazăzi, prăzile temerarilor ce se aventurau în continentele îndepărtate din Sud. În Portolondon toate acestea rideau, se lărmuiau strident, erau dosite, jeluite, propovăduite, înfulecate, supte, trudite, erau visate, năsteau desfriul, erau clădite, apoi distruse, mureau, luau ființă, se bucurau, erau plînse, jinduite, lăcomite — cu vulgaritate, cu iubire, cu trufie... omenește. Și nici dogoarea soarelui din alte părți sau amurgul de la jumătatea anului care va trece în noapte deplină pe la amiezul iernii nu aveau să oprească mîna omului.

Sau, cel puțin, așa ziceau cu toții.

Cu toții, mai puțin cei care se stabiliseră în Ținuturile Întunecate. Barbro considerase firesc faptul că ei împrăștiau tradiții ciudate, legende și superstiții care urmau să se stingă atunci cînd Ținutul de Dincolo va fi fost cartografiat și stăpînit pe de-a-ntregul. În ultima vreme o cuprinsese îndoiala: să fi fost de vină aluziile lui Sherrinford, care, de altfel, se schimbase vizibil în urma cercetărilor preliminare?

Sau, poate, avea nevoie doar să se gîndească la altceva, decît la Jimmy? Cu puțin înainte să dispară, îl întrebase dacă vrea pîine albă sau pîine neagră. Jimmy, care începuse să fie interesat de alfabet, îi răspunsese foarte grav:

— O să iau o felie cu „F" din ceea ce noi, băieții, numim „franzeluță", adică tot cu „F"!

Aproape că nici nu și-a dat seama cînd ieșise din taxi, cînd s-a semnat în registrul hotelului și a fost condusă într-o cameră mobilată grosolan. Totuși, după ce a despachetat, și-a amintit deodată că Sherrinford îi propusese să urmărească o discuție confidențială. Ieși pe coridor și-i bătu în ușă. Ciocănitul îi păru mai slab decît bătăile inimii.

El deschise ușa, făcîndu-i semn să tacă și o invită într-un colț al camerei. Barbro simți că încep să-i zvicnească tîmplele cînd văzu imaginea ce înfățișa chipul șefului districtual, Dawson, pe ecranul videofonului. Probabil că Sherrinford îl ținuse de vorbă pînă atunci și cu siguranță avea el un motiv de o ferise de suprafața vizuală a aparatului. Găsi un scaun și se așeză, urmărind, cu unghiile înfipte în genunchi.

Detectivul reveni la poziția relaxată care îi plăcea atît de mult.

— Scuze pentru întrerupere, spuse el, un individ a greșit camera. Beat, după aparențe.

Dawson chicoti:

— Ei, da, avem o mulțime din ăștia. (Barbro își aminti limbuția polițistului. Acesta își mîngîie barba cu ostentație, ca și cum ar fi fost un simplu colonist și nu un orășean.) De regulă nu fac nici un rău. Trebuie să se descurce și ei într-un fel, după săptămîni și luni de zile petrecute în spatele frontului...

— Înțeleg că acele ținuturi, stranii dintr-o mie de motive, mai mult, sau mai puțin importante, în comparație cu cele care l-au creat pe om, ei bine, mi se pare că acele ținuturi, au o influență ciudată asupra psihicului. (Sherrinford își îndesă pipa.) Sigur că practica mea s-a limitat la zonele urbane și suburbane, ogrăzile nu sînt cutreierate de detectivi particulari. Totuși, acum lucrurile stau altfel, am sunat ca să vă cer un sfat.

— Cu plăcere, spuse Dawson. N-am uitat ce ai făcut pentru noi în cazul Tahoe. Apoi, ceva mai prudent: dar mai bine spune-mi despre ce e vorba...

Bricheta lui Sherrinford licări scurt. Fumul care se înșcă reteză chipul omului înverzit al pădurii ce fremăta la numai două mile de ei, trecînd prin foriota de pe șoseaua pietruită pentru a se pierde într-un asfințit îndepărtat.

— Este mai mult o întreprindere științifică decît o cercetare pentru un rău platonic care se ascunde sau un spion industrial, mormăi el. Încerc să verific două ipoteze: prima, o organizație secretă, religioasă, așa cum o fi, activează de mult și răpește minori, a doua, că Rătăcitorii din folclor există atevea.

— Ha! (Pe fața lui Dawson, Barbro zări enervare și surpriză laolaltă.) Sper că nu vorbești serios...

— De ce nu?, zîmbi Sherrinford. Informațiile bogate, strînse în rapoarte de generații întregi, nu trebuie clasate, pur și simplu. Mai ales atunci cînd rapoartele se înmulțesc, nu scad, și, pe zi ce trece, devin mai concludente. Și nu putem ignora nici faptul că răpirile de prunci trec dincolo de sută, și nu lasă urme... Nici descoperirile ce atestă viețuirea unei specii inteligente, răspîndite odinioară în Arctica, bîntuind, poate, lumea din interior...

Dawson se aplecă înspre el, gata-gata să iasă din ecran:

— Cine te-a angajat?, îl întrebă. Femeia aceea, Cullen? Ne pare rău, desigur, dar ce ne turuia n-avea nici o noimă și cînd a întrecut măsura...

— Bine, dar colegii ei, savanți cunoscuți, parcă i-au confirmat spusele...

— Nu aveau ce confirma! Uite ce e... Locul era ticsit de semnale de alarmă, detectoare, și mai aveau și buldogi. Așa cum se procedează în mod curent într-un ținut unde te poți trezi oricînd cu vreun sauroid flămînd. Nimic n-ar fi pătruns acolo fără știre.

— La sol. Dar ce te faci cu un zburător care aterizează în mijlocul taberei?

— Un om la bordul unui elicopter l-ar fi trezit pe toți.

— O ființă zburătoare ar putea fi mai tăcută.

— O pasăre care să ridice un băiat de trei ani? Nu există așa ceva.

— Vrei să spui că nu există în literatura de specialitate, șefule. Adu-ți aminte de Voibură-Cenușie. Cunoaștem prea puțin Roland-ul... o altfel de planetă... o altă lume... La noi, pe Beowuli, avem păsări dintr-astea și mai sînt și pe Rustum, din cîte am citit... Făcînd un mic calcul al raportului local dintre densitatea aerului și gravitație, cred, sînt sigur că pot exista, pe undeva, și aici. Copilul a fost purtat o oarecare distanță, înainte ca mușchii aripilor să oboseacă și creatura să fie nevoită să coboare pe pămînt.

Dawson puini disprețuitor:

— Întîi a aterizat și apoi s-a îndreptat spre cortul unde dormeau mama și băiatul. Apoi au plecat cu el, ducîndu-l o vreme, și, în cele din urmă, n-a putut zbura mai departe. Oare așa fac păsările răpitoare? Și victima nu a țipat, iar cîinii nu au lătrat?

— Uneori, spuse Sherrinford, tocmai neconcordanțele fascinează, dînd credibilitate relatării. Ai dreptate, un răpitor uman n-ar fi intrat pe nesimțite, și un vultur nu s-ar fi comportat astfel. Dar o ființă zburătoare inteligentă este cu totul altceva. Poate că au drogat copilul. Cîinii erau drogați, fără îndoială.

— Cîinii au dormit mai mult decît era cazul. Nu l-a trezit nimic. Un copilaș care se plimbă, de exemplu... Nu avem dreptul să credem nici un dram din toate astea, cu excepția faptului că, în primul rînd, țîncul s-a tulburat așa, deodată, și că, în al doilea rînd, alarma nu a mers ca lumea, de vreme ce era înăuntrul taberei. Și astfel, el a trecut mai departe. În al treilea rînd, regret, dar așa stau lucrurile, probabil că bietul de el a murit de foame sau a fost ucis.

Dawson făcu o pauză, apoi spuse:

— Dacă am avea mai mulți oameni, am putea acorda mai multă atenție cazului. Am fi făcut-o, cu siguranță... Am efectuat, de altfel, o recunoaștere aeriană, cu riscul vieții piloților, folosind instrumente care ar fi detectat puștiul pe o rază de cincizeci de kilometri, dacă ar mai fi fost viu. Știi ce sensibile sînt analizoarele termice... Dar n-am înregistrat decît un imens vid. Avem multe sarcini, mult mai urgente, decît să vînăm resturile împrăștiate ale unui cadavru...

Sfîrși brusc.

— Dacă te-a angajat doamna Cullen, te sfătuiesc să renunți. E mai bine și pentru ea. Trebuie să accepte realitatea.

Barbro își mușcă buzele ca să nu țipe.

— Ei, ce să-i faci, nu e decît ultimul exemplu dintr-o serie, spuse Sherrinford. (Barbro nu înțelegea cum de putea să fie atît de calm, ca și pierduse fiul!) Ceva mai bine documentat decît pînă acum, așa că e mai sugestiv. De obicei, cîte un colonist povestește, cu lacrimi în ochi, dar complet neconcludent, cum i-a dispărut copilul, răpit, vezi doamne, de către Cei Vechi. Uneori, peste ani, spun că l-au întrezărit pe acela care, jură ei, era chiar copilul lor, mare acum, dar fără nimic omenesc în el, iurîșindu-se prin întuneric, iscodind pe la ferestre, jucîndu-le feste urîte. Așa cum ai spus, nici autoritățile și nici oamenii de știință nu dispun de cele necesare pentru organizarea unei investigări cuvenite. Dar părerea mea este că problema merită să fie cercetată. Poate chiar de un om obișnuit ca mine.

— Ascultă, mai toți polițiștii au crescut în Ținutul de Dincolo. Noi nu ne ducem acolo numai să patrulăm sau cînd avem vreo urgență. Sîntem chemați la petreceri, la sărbători. Dacă s-ar găsi pe-acolo vreo bandă de... sacrificatori de oameni, am fi primii care ar ști-o.

— Îmi dau seama de asta. Și mai știu că oamenii printre care ai crescut au o credință vie, adîncă, în existența unor ființe neomenești, înzestrate cu puteri supranaturale. Mulți dintre ei parcurg ritualuri și oferă daruri ca să le îmblînzească.

— Da, văd unde bați, replică Dawson. Am mai auzit și eu de-astea de pe la mulți amatori de senzațional. Aborigenii sînt Rătăcitorii... Te credeam mai deștept. Precis că ai vizitat unul sau două muzee, ai mai citit și ceva literatură despre planetele care au indigeni, dar, la naiba, de ce nu-ți pui mintea la lucru?

Mimă cele spuse, punîndu-și un deget la tîmplă.

— Gîndește-te, spuse el. Ce am descoperit, de fapt? Cîteva bucăți de piatră cizelată. Unii megaliți care par artificiali. Zgîrieturi pe stîncă ce pot înfățișa plante sau animale, deși nu în felul în care le-ar vedea o cultură umană. Urme de foc și oase sfărîmate, alte fragmente de oase ce par să fi aparținut unor ființe gînditoare, ce s-ar fi aflat o dată în mijlocul unor degete sau adăpostind creiere. Și totuși, ființele nu aveau nimic omenesc. Sau angelic, dacă veni vorba. Nimic! Cea mai-antropoidă reconstituire pe care am văzut-o descrie un hippogator cu două picioare... Stai! Lasă-mă să termin! Poveștile despre Rătăcitori le-am auzit și eu, multe! Le-am crezut pe vremea cînd eram copil. Ele ne spun că ființele acelea nu sînt toate la fel... Unele au aripi, altele sînt lipsite de aripi. Unele sînt aproape omenești, altele sînt chiar oameni, doar că sînt nespus de frumoși... Nu-i așa că seamănă cu basmele de pe Pămînt? M-am simțit atras și m-am dus să studiez microfilmele de la Muzeul Național și trebuie să-ți spun că am dat tot peste blestematele de povești pe care le-au spus toți țăranii dinaintea zborului spațial. Nimic nu se potrivește cu relicvele (puține) de care dispunem, și asta dacă sînt cu adevărat relicve, sau cu faptul că nici o suprafață de mărimea Arcticii nu ar fi putut da naștere la douăsprezece specii inteligente diferite, sau... la naiba, omule, bunul tău simț nu-ți spune cum ar fi trebuit să reacționeze aborigenii cînd am venit noi?

Sherrinford dădu din cap, aprobîndu-l:

— Da, da, spuse el. Sînt mai puțin sigur decît tine că bunul simț al ființelor nonumane este la fel cu al nostru. Am văzut varietatea și în cadrul genului uman, dar sînt de acord că ai argumente puternice. Puținii savanți de pe Roland au sarcini mult mai importante decît studierea originii

unei, așa cum bine ai spus, superstiții medievale reanimate.

Își luă cu grijă pipa în căușul ambelor mîini și scrută minuscula dogoare.

— Dar ceea ce mă interesează mai mult, spuse el încet, este, de ce, după sute de ani, după ce am intrat în civilizația mașinii și ne-am obișnuit cu modul ei de a vedea lumea și care a rupt tradiția, de ce coloniști hotărîți, organizați tehnologic, destul de bine instruiți, deschid mormîntul credinței în Cei Vechi?

— Presupun că, în cele din urmă, Universitatea va deschide Secția de Psihologie despre care se tot vorbește și, bineînțeles că, în cele din urmă, se va găsi cineva care să încropească o teză pe marginea întrebării tale, spuse Dawson, chicotind. Se înecă însă cînd Sherrinford îi replică:

— Mi-am propus să încep chiar acum. În Ținutul Hauch, de vreme ce acolo a avut loc incidentul. Unde pot închiria o mașină?

— Hm, e cam greu...

— Ei, hai-hai, oi fi eu nou prin partea locului, dar știu și eu cîte ceva. Într-o economie ca a noastră, puțini au echipamente de mare putere. Dar dacă e nevoie, poți oricînd să le închiriezi. Vreau o mașină cu rulotă, capabilă să înainteze pe orice teren. Și mai vreau să instalez anumite echipamente pe care le-am adus cu mine. Caseta trebuie înlocuită cu suportul unei mitraliere controlabile de la bordul mașinii. Am eu armele. În afară de puști și pistoale, am aranjat cîteva mitraliere de la Arsenalul Poliției din Christmas Landing.

— Cum, chiar vrei să pornești război cu un mit?

— Să zicem că mă pregătesc, într-un mod nu prea costisitor, pentru o eventualitate îndepărtată. Ei, și în afara rulotei, ce-ar fi să ne gîndim la un avion ușor, remorcat, pe care să-l folosim în recunoaștere?

— Nu. (Dawson părea mai decis ca pînă atunci.) E ca și cum te-ai arunca direct în vîltoare. Vă putem transporta la o tabără cu un avion mare atunci cînd vremea permite, dar pilotul va trebui să se întoarcă imediat, înainte ca vremea să se strice din nou. Meteorologia e abia la început, aici, pe Roland. Starea atmosferică este foarte înșelătoare, mai ales în această perioadă, și nu avem cele trebuincioase construirii unui avion care să reziste la orice surpriză. (Răsuflă adînc.) Chiar nu știi ce rapid te poate lovi un vîrtej sau cît de mari sînt bulgării de grindină ce se ivesc din senin? Fiindcă, vezi tu, bătrîne, pe-acolo e bine să fii cît mai aproape de sol. (Aici ezită.) Acesta este de fapt și motivul pentru care informațiile noastre în legătură cu Lumea de Dincolo sînt atît de sărace. Și tot de aceea noii veniți rămîn mereu izolați.

Sherrinford rise cu bunăvoință:

— Ha, deci dacă tot vreau amănunte clare, va trebui să mă tîrăsc după ele...

— O să-ți cam pierzi timpul, spuse Dawson, ca să nu mai vorbesc de banii clientei tale. Ascultă-mă cu atenție, nu te pot împiedica să vînezi himere, dar...

Discuția a continuat aproape o oră. Cînd imaginea de pe ecran se stinse, Sherrinford se ridică în picioare, se întinse din toate încheieturile și o porni spre Barbro. Ea îi remarcă din nou mersul aparte. Venise de pe o planetă unde gravitația era mai mare cu o pătrime decît cea a Pămîntului, pe o planetă unde greutatea reprezenta jumătatea celei terestre. Barbro se întreba dacă el nu are cumva senzația că zboară.

— Iartă-mă că te-am „ecranat" total, spuse. Nu m-am așteptat să-i găsesc imediat. Are dreptate cînd spune că e foarte ocupat. Și, de vreme ce l-am prins, nu voiam să-i reamintesc prea mult de tine. Ar fi putut să-mi refuze planul, socotindu-l o fantezie ridicolă la care trebuie să renunț urgent sau ar fi putut să încremenească de mirare și, dîndu-și seama exact cît de hotărîți sîntem, să ne presare obstacole pe drum.

— De ce i-ar păsa?, întrebă ea, mîhnită.

— Teama de urmări, cu atît mai mult cu cît nu se poate recunoaște așa ceva. Teama de urmări, cu atît mai înspăimîntătoare cu cît sînt mai imprevizibile. (Privirea lui Sherrinford plană spre ecran și de acolo prin fereastră, pînă la aurora pulsînd alb și violiu peste nesfîrșitele înălțimi.) Cred că ai observat că am vorbit unui om speriat. În adîncul inimii, sub convenție și bățoșenie, se ascunde credința lui vie în Rătăcitori... oh, da, crede în ei... chiar crede...

*

Tălpile Cîrmaciului Negurii zburau peste yerba mai iute cît burueniile mării duse de vînt. La dreapta-i, negru și hîd, se prăvălea Nagrim, nicorul, de al cărui tărhat se clătinau poteci unde mureau flori zdrobite... În urma lor bobocii luminoși de piracantă se iveau printre fețele rătăcitoare ale lui Morgarel, spectrul îngemănat.

Deodată, Smîrcul înnorat se ridică din colcăiloare tuie și delme. Răcoarea se odihnea tenevită, adîncă și îngrețul îndepărtat al vreunei fiare. Era mai noapte decît fusese rînduit la răsăritul iernii, cu lunele doborîte și aurora, o lucire stinsă peste vîrfuri sumețite în capătul de nord al lumii... Doar aștrii scînteiau, umplînd cerul puzderie, și tot acolo, străluminа Calea Duhului, ca și cum ar fi fost înmuiată de rouă, asemeni frunzelor de dedesubt.

— Acolo, zbieră Nagrim, îndreptîndu-și toate cele patru brațe. (Grupul depășise o creastă. În depărtare se ivi o lumină.) Hau, hau! Mă las pă ei pîn' nu ma' zice pîs, or' îi jupoi ușurel?

Nici vorbă de așa ceva, țeastă de cilți, alunecă răspunsul lui Morgarel în mințile celor doi. Numai dacă ne atacă, și n-o vor face, dacă nu ne simt, și-apoi Ea ne-a orînduit poruncă să-i iscodim doar.

— Mrr... rîm... m-m... m, io știu șe vrea ei. Taie copași... bagă plugu-n glie... ș-aruncă sămînța lor blestemați-n șer și-n mări. Da' de nu-i dăm la apa moarti răpide-răpide, ca seara la rășe s-or întări...

— N-o vor înfrînge niciodată pe Ea!, strigă atunci Cîrmaciul Negurii, înspăimîntat.

Și totuși se pare că au dobîndit o putere nouă, îi aminti Morgarel. Trebuie să-i cercetăm pe îndelete.

— Bun îi! De ne-om lăsa pă ei pă îndăleti?, întrebă Nagrim.

Întrebarea înflori un rînjet pe marginea neliniștii din băiat. Îi trase bestiei un ghiont în spate.

— Taci o dată !, îţi mai spuse. Îmi răneşti urechea. Şi nu te mai gîndi ! O să te doară capul. Hai, şterge-o !

Liniştește-ţi sinea, îl dojeni Morgarel. Ai prea multă viaţă în tine, născutule-din-om !

Cîrmaciul Negurii maimuţări spectrul îngemănat, dar i se supuse, răcorindu-se întrucîtva şi urmîndu-şi drumul prin locurile cele mai ascunse. Căci i se supunea mai ales Ei, Neasemuitei, şi trebuia să afle ce i-a adus pe cei doi muritori pînă aici.

Oare-i căutau pe ţîncul furat de Ayoch ? (Uneori, gîndind la maică-sa, copilul plîngea, dar mult mai rar acuma, de cînd uimirea de Carheddin îl înstăpînea.) Se poate. Maşinăria zburătoare îi lăsase pe ei şi un vehicul la tabăra părăsită de unde au plecat, făcînd ocoluri mari, spiralate. Şi nu i-am chemat să-i ducă înapoi, deşi n-au găsit nici o urmă a pruncului acolo unde au fost. Şi nu pentru că vremea rea împiedicase undele-călătoare-departe, aşa cum se mai întîmpla ades. Nu. Cei doi au luat-o înspre munţii ce se cheamă Cornul Lunii. Vor întîlni în cale şi aşezări pierdute în buza lumii noastre, apoi vor călca drumuri necunoscute de rasa lor.

Deci nu era o simplă cercetare. Atunci ?

Cîrmaciul Negurii înţelegea acum de ce Ea, cea care domnea de-a pururi, silise puii de muritori luaţi de suflet să nu uite sau să înveţe limba încîlcită a strămoşilor lor. Ura atare trebuinţă, străină felului de a fi al celor de aici. O ascultase însă, fiindcă se arăta mai tîrziu înţelepciunea ei...

Curînd îl părăsi pe Nagrim lîngă o stîncă (nicorul le-ar fi folosit doar cu pumnii) şi se tîrî prin desiş pînă cînd îu în faţa lor, îarba-ploii se tînguia deasupra, lăsîndu-i frunzele moi pe piele, acoperindu-l cu întuneric. Morgarel înaintă, pîndind înspre coroana unei frunze-de-spaimă al cărei tremur îi îmbrăcă stranietatea corpului. Nu putea face mai mult acum, şi aceasta era lucrul cel mai neliniştitor şi dureros în acelaşi timp, căci orice spectru îngemănat te simte şi-ţi trimite gînduri, dar ştie, mai ales, cum să te învăluie în amăgire. Morgarel însă anunţase că, de astă dată, puterea lui părea să se lovească de un anume zid rece invizibil, care adăpostea maşina.

Dar, altfel, bărbatul şi femeia nu ridicaseră motoare de pază şi nici nu aveau ciini. Se vede că ei nu le simţeau rostul de vreme ce dormeau în lungul vehicul purtător. Şi o atare deîăimare a străşniciei Crăiesei n-avea să fie îndurată, cum altfel ?

Metalul sclipi agale în lumina focului lor de tabără. Stăteau în jurul lui, de-o parte şi de alta, înveliţi de haine ce-i apărau de răcoarea pe care Cîrmaciul Negurii, gol, o socotea blîndă. Bărbatul sorbea fum. Femeia se uita, dincolo de el, în amurgirea pe care ochii ei, orbiţi de flăcări, o percepeau ca pe o noapte grea. Strălucirile jucăuse îi reliefau liniile chipului. Da, aşa trebuie să fie, cum spunea Ayoch : ea l-a îătat pe ţîncul nou-venit.

Ayoch ar fi dorit să vină şi el, dar Cea Minunată nu-i dăduse voia. Un puk nu poate sta locului cît e de trebuinţă şi, de bună seamă, nu era bun pentru ce aveau de făcut.

Bărbatul trăgea din pipă. Obrajii i se ascundeau în umbră, iar lumina îi clipea doar pe nas şi pe frunte : te înfiora cum privea... De parcă sta să-nhaţe prada.

— Nu, Barbro, repet : nu am nici o teorie, spunea. Cînd îţi lipsesc faptele, teoriile sînt cel puţin ridicole sau, ceea ce-i mai rău, înşelătoare.

— Şi totuşi, ai tu un plan, spuse ea. (Era clar : despicaseră pînă acum firul în patru. Nici un localnic nu putea fi atît de stăruitor ca ea sau răbdător ca el.) Instrumentele pe care le-ai luat cu tine ce sînt ? Şi generatorul care merge-ntruna...

— Am un plan sau două... de lucru... şi de asta mi-am adus ce am crezut de cuviinţă...

— De ce nu mi le dezvălui şi mie ?

— Chiar ele mă împiedică s-o fac deocamdată. Mai bîjbîi prin labirint şi n-am prins încă firul... De fapt, nu sîntem protejaţi decît pentru aşa-zisă înfluenţă telepatică.

— Cum ?!, tresări ea. Vrei să spui că... legendele care spun că ei ne citesc gîndurile... (Cuvintele îi îngheţaseră pe buze şi privirea începu să rătăcească în întunericul din spatele lui...)

El se aplecă spre ea. Tonul i se înmuia, devenind mai cald, abia auzit.

— Barbro, te chinuieşti mult. Şi nu-l ajuţi pe Jimmy, dacă trăieşte. Eu am nevoie de ajutorul tău... Am apucat-o pe un drum anevoios. Încearcă să fii tare !

Ea dădu încet din cap şi-şi prinse buza între dinţi preţ de o clipă, după care spuse :

— Încerc din răsputeri.

El lansă un suris în jurul pipei :

— Mă aştept să învingi. Nu te dai tu aşa de uşor bătută, nu te smiorcăi în zadar, iar nenorocirea nu te doboară.

Ea îşi lăsă mîna pe pistolul din talie. Vocea i se schimbă, urcînd din gîtlej ca un pumnal care iese din teacă :

— Dacă dăm de ei, vor afla cine sînt. Vor şti cum sînt oamenii.

— Pune şi mînia la o parte, o sfătui bărbatul. Nu ne putem permite luxul emoţiilor. Dacă Rătăcitorii există cu adevărat, aşa cum ţi-am spus că presupun, ei nu fac decît să-şi apere pămîntul. După o nemişcare scurtă, adăugă : îmi place să cred că oamenii n-ar fi colonizat Roland-ul, de-ar fi ştiut că e locuit. Dar acum e tîrziu. Chiar de-am vrea, nu mai putem da înapoi. E vorba de o luptă fără învingători, împotriva unui duşman atît de şiret încît ne ascunde pînă şi faptul că a început-o.

— A început-o ?! Vreau să spun... cîteva dispariţii de copii, ici şi colo...

— Şi asta face parte din ipoteza mea. Am motive să cred că nu sînt pure şi simple hărţuieli, ci elemente tactice ale unei strategii înspăimîntătoare...

Focul prinse glas şi scuipă jăratic. Bărbatul mai fumă o vreme, reflectînd, apoi zise :

— N-am vrut să-ţi dau prea multe speranţe sau să te conving să crezi ce-ţi spuneam. M-ai aşteptat şi m-ai răbdat de-ajuns, mai întîi în Christmas Landing, apoi în Portolondon. Pe urmă ne-a plăcut să credem că Jimmy a fost răpit din tabără şi nu că s-a rătăcit pînă s-a pierdut departe. Aşa că îţi spun doar acum : am studiat temeinic orice document cu privire la... Cei Vechi. Pe de altă parte, am făcut asta mai

ales ca să elimin o posibilitate absurdă. Nu m-am așteptat decît să alung ipoteza ca nefondată. Dar, vezi, am parcurs tot ce-mi cădea în mînă: relicve, analize, relatări, articole de ziar, monografii... Am vorbit cu toți coloniștii pe care i-am prins în oraș și cu oricare savant cît de cît interesat de problemă. Studiez rapid. Mă felicit, deoarece am devenit tot atît de expert ca oricine, deși, doamne, nu mă pot lăuda de prea multă cunoaștere. În plus, eu, un străin pe Roland, am văzut totul cu ochi mai limpezi. Atunci, mi s-a părut că întrezăresc o structură care să merite s-o urmăresc.

— Dacă aborigenii s-au stins, de ce nu se păstrează urme mai numeroase? Arctica nu e enormă și este un ținut ferit al vieții de pe Roland. Trebuia să asigure continuitatea unei populații ale cărei artefacte s-ar fi acumulat de-a lungul mileniilor. Am citit că pe Terra s-au descoperit practic zeci de mii de topoare paleolitice și asta mai mult întîmplător, nu atît datorită arheologiei. Perfect! Acum să zicem că relicvele și fosilele au fost îndepărate cu bună știință, după ce a plecat primul grup de recunoaștere și înaintea venirii primelor nave colonizatoare. M-am încredințat, citind rapoartele primilor exploratori... Erau prea ocupați cu cercetarea planetei ca să întocmească liste de monumente primitive. Totuși, rîndurile lor arată că au văzut mai mult decît cei care au venit mai tîrziu. Gîndește-te că ce am găsit noi sînt numai ce au uitat sau n-au reușit să înlăture. E o men talitate subtilă, nu glumă, de vreme ce implică anticipare! Și-apoi înseamnă că Cei Vechi nu erau numai vînători, sau fermieri neolitici...

— Dar nimeni nu le-a văzut clădirile, mașinile sau lucruri asemănătoare, obiectă Barbro.

— Nu, fiindcă localnicii nu au evoluat probabil pe calea industriei metalurgice. Eu îmi pot imagina și alte căi de evoluție. Civilizația lor înaripată cît cuprinde ar fi putut să-și aibă originea, și nu să tindă către știința și tehnologia biologică...! Ar fi putut să dezvolte valențele sistemului nervos care pot fi mai adînci la ei decît la om. Și noi avem asemenea puteri, într-o oarecare măsură. Un fîntînar, de exemplu, simte efectiv variațiile cîmpului magnetic local datorate unei pînze de apă din adînc. Totuși, la noi, oamenii, aceste talente sînt uimitor de rare și înșelătoare. Așa că ne-am orientat spre alte preocupări. Cine simte nevoia telepatiei cînd are videofon? Cei Vechi au văzut totul dea-ndoaselea. Se poate ca artefactele civilizației lor să nu fie deslușite de om...

— Dar s-ar fi putut arăta oamenilor, spuse Barbro, de ce n-au făcut-o?

— Îmi închipui o groază de motive, cum ar fi, de exemplu, un contact nereușit cu alți vizitatori interstelari din vremuri străvechi. Doar nu sîntem singurii care ne deplasăm în nave spațiale... Totuși, îți repet, nu-mi place să teoretizez cînd nu dispun de date suficiente. Să zicem doar că Cei Vechi, dacă există cu adevărat, ne sînt teribil de străini.

— Pentru o minte riguroasă ca a ta, scheletul acțiunii mi se pare cam șubred.

— Ți-am spus că totul e provizoriu. (O privi pe furiș prin aerul tremurat iscat de căldura focului.) Ai venit la mine, Barbro, mi-ai spus, sfîșind concluzia oficială că ți-au răpit băiatul, dar povestea aia cu secta de răpitori mi s-a părut ridicolă. De ce nu vrei să accepți existența unor ființe neomenești?

— În ciuda faptului că, oh da, știu, viața lui Jimmy afirmă de voința lor (se cutremură), poate mi-e teamă să mă și gîndesc la asta...

— Pînă acum nu ți-am spus nimic care să nu fi fost dezbătut prin ziare sau cărți, îi spuse el. O speculație, absurdă, poate. Timp de o sută de ani, nimeni nu a găsit o dovadă care să ruineze superstiția. Totuși, unii au afirmat că existența neîngrădită a unor ființe inteligente în Ținutul de Dincolo e cel puțin posibilă.

— Știu, spuse ea. Nu sînt însă atît de sigură ce anume te-a determinat să fei în serios acele argumente, așa, peste noapte.

— Ei, bine, m-ai pus pe gînduri și am început să cred că oamenii care au durat coloniile în Nord nu sînt chiar bieți arendași pierduți de lume. Au cărți, sisteme de telecomunicații, diverse utilaje, vehicule motorizate și, mai ales, au fost educați în spiritul nostru, modern, orientat spre știință. De ce să devină brusc superstițioși? Totul a fost prilejuit de o șiare de lucruri. (Aici se opri.) Dar mai bine să nu mai continui. Gîndurile mele merg mult mai departe și, dacă am dreptate, ar fi riscant să le dezvălui.

Cîrmaciul Negurii simți cum i se strîng mușchii abdomenului. Vorbele iscate de buzele ca două lame ascuțite prevesteau răul, înfruntînd-o chiar pe Ea Neasemuita, Purtătorul de Ghirlande o să fie înștiințat. Vreme de o clipă, se gîndi să-i dea cuvînt lui Nagrim să le ia viața ăstora doi. De se arunca nicorul asupra lor, cît ai zice peste, armele lor de foc nu le-ar mai fi fost de ajutor. Dar nu. Mai bine nu. Poate că au lăsat vorbă pe-acolo de unde vin, sau... (Își ciuli urechile. Depănau altă poveste.) Barbro murmură:

— ...de ce ai rămas pe Roland.

Bărbatul zîmbi palid.

— Ei bine, viața pe Beowulf nu mai avea nici un farmec pentru mine. Heorot este, sau era, cel puțin acum zece ani, foarte populat, bine organizat și obositor de uniformizat. Și asta pentru că oricine dorea putea să plece oricînd în alte părți ale planetei. Dar acolo nu mă împăcam cu dioxidul de carbon aflat în mare concentrație în atmosferă. Tocmai atunci au organizat o expediție pentru cercetarea unor lumi colonizate, dar lipsite de echipamentele ce le-ar fi permis comunicarea prin laser. Poate îți aduci aminte: oficial, anunțaseră că vor să descopere cît mai multe idei noi în știință, artă, sociologie, filozofie, mă rog, orice ar fi prezentat interes. Pe Roland n-au prea găsit nimic folositor pentru Beowulf, în schimb eu, în timp ce coboram ancora, m-am hotărît însă nu mai plec de-aici.

— Și acolo erai detectiv?

— Da. În poliție. La noi în familie e o tradiție solidă. Probabil că urcă în timp de-a lungul ramurii strămoșilor noștri din Georgia, dacă asta îți spune ceva. Totuși, ne tragem și din vîna primului detectiv

particular înregistrat de pe Terra, cu mult înaintea erei spațiale. Nu știu dacă e ceva adevăr în toată povestea, dar o consider un model demn de urmat. Vezi tu, arhetipul...

Bărbatul își tăie firul vorbelor. Tulburarea i se întipărise pe chip.

— Mai bine să mergem la culcare, spuse. Mai avem mult de mers în zori.

Ea se uită împrejur:

— Zori? Aici?!

Se retraseră. Cărmaciul Negurii se ridică și cercă pe furiș să-și mlădieze încheieturile. Dar mai înainte de a purcede înspre Sora din Lyrih, îndrăzni să lanseze o ocheadă prin geamul mașinii. Făcuseră paturile, alăturate, și oamenii aceia se așezaseră în ele. Dar bărbatul nu o atinsese încă, deși femeia avea un trup frumușel, și nu se deslușea c-ar fi avut de gînd s-o facă.

Era cumplit, înfiorător. Ca oamenii. Lut înghețat. Și încă socotesc să-și ridice domnia peste uimitoarea lor, sălbatică lume? Cîrmaciul Negurii scuipă dezgustat. Asta n-avea să se petreacă. Cea care ținea frîna puterii jurase.

*

Pămînturile lui William Irons erau nesfîrșite și acesta era singurul avantaj al baronului, obligat să se întrețină singur, pe el, familia lui, turma de animale, forțat să culeagă recolte de plante locale a căror cultivare era încă rău înțeleasă. Mai creștea și plante terestre în lumina verii sau în sere. Dar ăsta era un lux. Adevărata cucerire a Arcticii palpita în cositura de verba, în fibra de mestenaza, în pericupă și glicoilon și, în cele din urmă, cînd s-ar fi mărit piața de desfacere, o dată cu înmulțirea populației și dezvoltarea industriei, în calcanthemum, pentru ilorariile din oraș, sau în blănurile de fiară rătăcitoare domesticită.

Dar toate astea urmau să aibă loc mai tîrziu, într-un viitor pe care Irons nu spera să-l mai trăiască. Sherrinford se întreba chiar dacă s-ar găsi cineva să creadă în acest viitor.

Camera era caldă și luminoasă. Veselia răpăia în focul din cămin. Lumina panourilor de iluor relieia scrinurile și scaunele, masa, sculptate de mînă, draperiile colorate și fariurile de pe rafturi. Colonistul stătea bine înfipt pe un scaun cu spetează înaltă, îmbrăcat modest, avea o barbă care i se revărsa pe tot pieptul. Soția și fetele lui aduceau cafeaua, al cărei parfum se alătura aromelor unei cine sănătoase, și-o ofereau lui, oaspeților și fiilor lui.

Dar afară tropăia vîntul, izbucneau fulgere, urla tunetul, ploaia se spărgea de aperișul casei, lovea zidurile, prelingîndu-se mînioasă în vîrtejuri printre dalele ogrăzii. Pătulul și cotețele se ghemuiau la pămînt, sub măreția ce cobora din înalturi. Copacii gemeau și nu se strecura oare un riset înfricoșător pe lîngă vitele speriate? O cavalcadă de grindină lovi țiglele de parcă erau pumni care bat darabana.

Simțeai cu adevărat distanța care te despărțea de vecini, gîndi Sherrinford. Și totuși îi vedeai adesea, te puteai tîrgui cu ei la videofon (atunci cînd vreo furtună solară nu reușea să facă **un babel din voci și un haos din imaginea chipurilor lor**) sau în carne și oase, **ți puteai vizita, te puteai certa, sau te puteai căsători, la urma urmelor, ei erau cei care te vor îngropa. Luminile orașelor de coastă erau îngrozitor de departe.**

William Irons era un bărbat puternic. Și totuși acum vorbi cu teamă:

— Chiar te-ai duce mai departe de Ripa Despicată?

— Te referi la Stinca lui Hanstein?, făcu Sherrinford provocator.

— Nici un colonist nu-i spune altfel decît Ripa Despicată, spuse Barbro. (Și oare cum s-a ivit denumirea asta cu rezonanțe din evul mediu întunecat?)

— Pe acolo trec frecvent vînători, pădurari, oameni care pun capcane, ce mai, o mulțime de lume, afirmă Sherrinford.

— Doar prin anume locuri, spuse Irons. Se permite, cuvenit unui pact consfințit între un om și Crăiasă, pentru că acesta ocrotise un licurici de colină pe care-l vătămase un satan. Oriunde crește panalba, omul poate umbla, de lasă bunuri de el făurite pe galeții altarelor, drept răsplată a celor luate pămîntului. În alte părți (continuă el încleștînd mîna pe brațul scaunului, apoi slăbind brusc strînsoarea) nu e înțelept să te duci.

— Dar alții s-au dus totuși, nu-i așa?

— Oh, sigur. Și unii s-au și întors cu bine, sau așa spuneau, deși merge vorba că nu le-a prea surîs norocul după aia. Iar alții nu au mai venit. Au dispărut. S-au mai întors și unii care bîlbîiau minuni și orori, da' au rămas nerozi pînă la sfîrșitul zilelor. Pentru multă vreme nu s-a încumetat nimeni să stîrbească legea și să uzurpe hotarele. (Irons o privi pe Barbro aproape rugător. Femeia și copiii lui se zgîiau în altă parte, încremeniți. Vîntul tropăia dincolo de ziduri și scutura adăposturile.) N-o face!, mai spuse el.

— Am toate motivele să știu că fiul meu e acolo, răspunse ea.

— Da, da. Ai spus asta, și-mi pare rău. Poate se face cumva... Nu-mi stă în putere să știu ce, dar m-aș bucura, oh, doamne, să las ofrandă dublă la Ripa lui Unvar pe la amiezul ierii și o rugă brăzdată cu tăiș de cremene în iarbă. Poate îl dau înapoi (Irons oftă). Deh, n-au făcut asta niciodată, așa spun oamenii. Și poate că-i merge rău după asta. I-am zărit cu ochii mei, grăbindu-și scufiile ciudate în asfințit. Par mai fericiți ca noi. Poate că nu e faptă de bine să-i lase acasă.

— Așa ca în Balada lui Arvid, spuse femeia. (Irons dădu din cap.)

— Sau altele. Sînt multe, așa socot...

— Cum e?, întrebă Sherrinford. (Se simțea și mai străin. Era fiul orașului, al tehnicii și, mai presus de toate, al inteligenței ce se îndoiește. Familia asta credea. Era tulburător să vezi în mișcarea ușoară a capului lui Barbro mai mult decît gestul vag de acceptare).

— Avem și noi o baladă de felul ăsta în Olga Ivanofi, îi spuse ea, cu vocea mai puțin caimă în sunet, dar nu în cuvinte. Este una din cele tradiționale. Nu știe nimeni cine le-a compus. Se cîntă pentru a ține ritmul unei hore în poiană.

— Am văzut că aveți o multilină în valiză, doamna Cullen, rosti femeia lui Irons. (Era atît de dornică să împrăștie vorbele despre o incursiune asupra Celor Vechi!) Un cintec-deochi ajută. N-ați vrea să ne acompaniați?

Barbro se cutremură, nările i se albiră. Băiatul cel mare spuse repede, plin de importanță:

— Ei, aș putea eu, dacă oaspeții doresc să ne audă.

— Mi-ar face plăcere, mulțumesc. (Sherrinford se lăsă pe spate în scaun și-și umplu pipa. Dacă lucrurile n-ar fi luat această întorsătură ar fi adus el singur vorba...)

În trecut nu avusese pasiunea folclorului Ținutului de Dincolo și nici de curînd nu avusese timpul necesar de cînd venise Barbro cu necazul ei. Și totuși simțea mai clar dorința unei înțelegeri, a unei perceperi dinăuntru, nu a unui studiu antropologic al relației dintre rolandienii de la marginea lumii și ființele care-i bîntuiau.

Se grăbeau, se aranjau, apropiindu-se să asculte, umplînd cești cu cafea, alăturînd lichiorul. Băiatul lămuri:

— Ultimul vers e refrenul. Îl cîntăm împreună, da? (Încerca și el, săritor, să descrețească frunțile. Catharsis prin muzică?, se întrebă Sherrinford și adăugă repede pentru sine: Nu. Exorcism!)

O fată atinse corzile ghitarei. Băiatul cînta o melodie care răzbătea prin vuietul furtunii:

Era codreanul Arvid...
Turna acș' pe căi de grui,
La umbra frunzelor-de-spaimă
Și vad răsunător, punînd călciiul lui.
Sub piracantă-urzit e dantul.

Adieri în noapte șopoteau
Parfum de dor și rută,
Lunele-n'nalt luminau
Calea scăldată în nouri...
Sub piracantă-urzit e dantul.

Și gîndind la fecioara
De-l aștepta în soare,
Orbit de astri, curmă pasul:
Învins de ardoare...
Sub piracantă-urzit e dantul.

Dar sub colina mare
Ce adumbrește-o Lună,
Încing o horă fără-de-hotare
Rătăcitorii-n iureș geruit, de aur...
Sub piracantă-urzit e dantul.

Rătăcitori, dănțuiau
Pe vînt, prin foc și-n ape,
Pe corzi de harpă înghețată:
Acolo tihna nu încape...
Sub piracantă-urzit e dantul.

Atunci spre Arvid își duse voia
(De unde iscodea la dant)
Crăiasa Neantului și-a Nopții
Privind cu sfulgerări lant...
Sub piracantă-urzit e dantul.

Cu jar de stele și iubire temută
În ochiul său nemuritor,
Crăiasa Neantului și-a Nopții...

— Oh, destul! (Barbro sări ca arsă. Mîinile i se încleștară și lacrimile curgeau șuvoi pe obraji.) Nu puteți susține asta despre creaturile care mi l-au furat pe Jimmy!

Apoi, fugi din cameră sus, pe scări, în dormitorul ce-i fusese oferit.

*

Dar sfîrși chiar ea cîntul. Peste vreo șaptezeci de ore, în tabăra așezată chiar pe înălțimile temute de codreni.

Ea și Sherrinford nu le-au mai spus multe vorbe celor din familia Irons, după ce au ocolit rugile lor repetate de a nu tulbura pămîntul interzis. Și n-au vorbit unul cu altul nici măcar la începutul drumului spre Nord. Lent încă, pe nesimțite, el se porni s-o iscodească, punîndu-i întrebări despre viața ei. După un timp ea parcă își uitase jalea și amintirea casei și a vecinilor. Asta o ajută să descopere că, sub atitudinea convențională, de detectiv, el era un gurmand, un iubitor de operă, și că... îl atrăgea feminitatea ei, că ea mai putea rîde și chiar să găsească frumusețe în sălbăticia din jur, ba și (oarecum rușinată) că viața îi oferea și alte speranțe în afara regăsirii fiului pe care-i avea de la Tim.

— M-am convins că e în viață, spuse detectivul. (Se încruntă.) Și, cît se poate de sincer, asta mă face să regret că te-am luat cu mine. Credeam că e doar o călătorie de adunare a probelor, acum însă, știu, e cu mult mai mult. Dacă avem de-a face cu ființe concrete, adevărate, care l-au răpit, ele pot face mult rău. Ar trebui să te duc la prima așezare și să chem un avion să te ducă acasă.

— Oh, nu! Pe adîncurile cele mai negre mă prind că n-o s-o faci!, spuse ea. Ai nevoie de cineva care știe viața de prin părțile astea și eu mă pricep mai bine decît mulți.

— M-m-m... și-apoi aș întîrzia, nu? Și nici nu pot să transmit nimic de la aeroport pînă cînd nu sfîrșește interferența solară.

„Noaptea" următoare despachetă și restul de echipamente și îl montă. Ea recunoscu utilitatea unora, cum ar fi detectorul termal. Pe altele însă, nu. Erau copiate după modele ce veneau din lumea unde se născuse el. Și el nu voia să-i explice prea multe.

— Ți-am spus că mă tem. Răpitorii pot avea însușiri telepatice, se scuză el.

Ochii ei se măriră:

— Vrei să spui că e adevărat... Regina și poporul ei ne pot citi gîndurile?

— Păi nu în asta constă și spaima pe care-o răspîndește legenda lor? De fapt nu-i nimic supranatural... Pe Terra lucruri de felul ăsta s-au studiat și s-au descifrat de mult. Sînt sigur că există microfilme în Christmas Landing. Voi, rolandienii, nu ați avut încă ocazia să cercetați fenomenul cu atenție, de vreme ce nu ați reușit, încă să construiți tunuri cu laser, sau nave spațiale...

— Ei bine, cum funcționează telepatia?

Sherrinford își dădea seama că rugămintea era și de automulțumire, dar și de curiozitate, așa că rosti, cu o detașare conștientă:

— Organismul generează unde lungi ce se pot extinde la mari depărtări și care, în principiu, pot fi modulate de sistemul nervos. În practică, semnalele sînt slabe și ra-

ta lor scăzută de transmitere a informației le face înșelătoare, greu de detectat și măsurat. Strămoșii noștri preumani s-au orientat spre alte simțuri, mai solide, cum sînt auzul și văzul. Transmisiile sau recepțiile telepatice sînt la noi cel mult întîmplătoare. Dar exploratorii au întîlnit specii extraterestre cu avantaj evolutiv creat pe baza dezvoltării ulterioare a sistemului, în condițiile specifice ale mediului lor. Mă gîndesc că asemenea specii pot include una care să primească, prin comparație, mai puțină lumină solară directă, sau care să se ascundă de lumina plină a zilei. Atunci ea s-ar specializa atît de bine încît, într-un timp scurt, să fie capabilă de a recepționa emisiile umane slabe și să reușească să pună în rezonanță senszitivitatea primitivă umană și puternicele lor transmisii.

— Asta ar explica multe, nu ?, spuse Barbro, abia auzit.

— Am creat, în jurul rulotei noastre, un cîmp de ecranare psi, îi spuse Sherrinford. Dar cîmpul nu are efect decît la cîțiva metri dincolo de șasiu. În afara lui, oricare dintre ei poate simți avertismentul gîndurilor tale, dacă ai știi exact ce vreau să fac. Eu mi-am antrenat subconștientul așa ca, atunci cînd sînt afară, să gîndesc în altă limbă, în franțuzește. Comunicarea trebuie să fie structurată pentru a fi inteligibilă, și structura limbii franceze este, nu-i așa, destul de diferită de cea englezească. Iar engleza este singura limbă vorbită pe Roland. Cei Vechi au învățat-o, cu siguranță.

Ea dădu din cap, semn că a înțeles. Îi dezvăluise întregul plan. Era prea evident ca să mai poată fi ascuns. Totul era să obții legătura cu ceilalți, dacă ei existau. Pînă acum ei se arătaseră, la mari perioade de timp, doar cîtorva pădureni izolați. Capacitatea lor de a genera halucinații îi ajuta mult. Se ascundeau, desigur, în fața oricărei expediții prea numeroase, ce le-ar fi traversat teritoriul. Dar doi oameni, înfruntînd orice opreliște, nu dădeau impresia unui pericol înspăimîntător. Și... asta ar fi fost prima echipă umană care acționa nu numai în virtutea faptului că Rătăcitorii sînt ființe concrete, ci și care era dotată cu mijloacele tehnologiei moderne din afara planetei.

Dar în tabăra aceea nu s-a întîmplat nimic. Sherrinford afirmase, de altfel, că nu se va întîmpla. Cei Vechi erau prudenți amică. Vor fi mult mai curajoși în ținuturile tunci cînd depărtarea de așezări umane era lor.

Și, cam în următoarea „noapte", vehiculul pătrundea adînc în Țărîmul de Dincolo. Cînd Sherrinford opri rulota într-o poiană și zgomotul motorului se stinse, liniștea se revărsă, înstăpînind totul, ca o maree.

Ieșiră din vehicul. Se pregăti masa, gătind la o lampă cu gaz, în timp ce el strînse vreascuri pentru focul ce avea să le înveselească mai tîrziu popasul. Se uita adesea la încheietura mîinii. Nu avea ceas. În schimb avea un cadran de control radio care-i punea ce arată instrumentele din rulotă.

Cine avea nevoie de ceas în locurile astea ? Constelații lenești pluteau deasupra aurorii licărinde... Luna Alde domnea peste un pisc înzăpezit, picurînd reflexe argintii, deși locul unde se aflau acum era și el la mare altitudine. Ceilalți munți se ascundeau în spatele pădurii ce se întindea cît vedeai cu ochii. Copacii ei se numeau frunză-de-spaimă, panalbă și se ridicau înspre cer ca niște duhuri. Cîteva piracante străluceau asemeni unor lanterne pîlpîitoare... Tufărișul era dens și aroma lui se împrăștia dulce. Era uimitor cît de departe puteai vedea prin amurgul vinețiu. Undeva, pe aproape, cînta un pîrîu și o pasăre scotea triluri de flaut.

— E frumos aici, spuse Sherrinford. Terminaseră cina, erau în picioare și nu se așezaseră să întrețească focul.

— Dar straniu, răspunse Barbro, cu jumătate de glas. Mă întreb dacă ne e hărăzit să trăim prin locurile astea. Dacă putem spera cu adevărat că vor fi ale noastre...

Țeava pipei lui arătă înspre stele :

— Omul s-a dus în locuri mai stranii decît ăsta.

— S-a dus ? Eu... oh, cred că e vorba doar de amintirile mele din copilărie... Pe vremea cînd locuiam în Ținutul de Dincolo... Cînd privesc în sus către aștri nu mi-i pot imagina așa cum sînt : bule de gaz ale căror energii au fost măsurate, pe ale căror planete au călcat tălpi prozaice. Nu... stelele sînt mici și reci, fermecate, iar viețile noastre se leagă de ale lor, după ce murim, ne șoptesc peste morminte. (Barbro își coborî privirea.) Îmi dau seama că vorbesc prostii.

Ea îl vedea, în lumina amurgului, fața înăsprită.

— Deloc, spuse el. Din punct de vedere afectiv, fizica poate fi o prostie mai mare. Și, la urma urmei, știi, după un număr de generații, gîndirea urmează simțămintele. În adîncul inimii, omul nu este rațional. Ar putea să nu mai creadă în poveștile științei, dacă ele nu i s-ar mai părea de folos.

Făcu o pauză :

— Balada neterminată acolo..., spuse el, fără s-o privească, cum de te-a tulburat atît ?

— N-am mai suportat să aud cum sînt lăudați. Sau așa mi s-a părut... Iartă-mă, mi-am ieșit din fire...

— Cred că balada e tipică unei largi categorii...

— Ei bine, nu mi-a trecut niciodată prin minte să le număr. Nu avem timp pentru studierea antropologiei culturale, aici, pe Roland, sau, mai bine zis, nu ne-am gîndit la asta. Avem atîtea de făcut. Dar, acum că ai adus vorba, da, mă surprinde că sînt atîtea cîntece și povești în care apare motivul lui Arvid.

— Ai fi în stare s-o reciți ?

Ea își înăbuși pofta de-a izbucni în rîs :

— Hm, sigur. Și pot să-mi iau și multilira ca să mă acompaniez.

Omise totuși versul hipnotic de refren cînd muzica sună mai strident și îl cîntă doar o singură dată, la sfîrșit. El o privi : așa cum stătea, acoperea și luna și aurora.

Crăiasa Neantului și-a Nopții
Sub ceruri tosti încetișor :

Ci stai, Arvid Codrean,
Rămîi printre ai noștri.

Nu vei mai fi uman,
Scăpat, fi-vei, de jug!

Fi îndrăzni să-i spună:
Nu pot decît să fug.
Fecioara mea așteaptă visătoare
Sub al soarelui rug.

M-adastă și ortacii
Și omenească-mi muncă...
Alt fel, ce va să fie Arvid,
De-n iene se aruncă?

Aruncă-ți vraja, dar, străino,
Iscă-ți farmecul pe mine,
Asupră-mi, omorîndu-mă, vino,
Rămîne-voi liber!

Crăiasa Neantului și-a Nopții
Sta 'nalt îmbrăcată-n teamă,
Luciri boreale, splendoare,
Dar el, nu-i dădu, privind-o, seamă.

Pîn' ea trimise rîs năpraznic
Și-i spuse cu dispreț:
Nu voi meni vreun farmec,
Ci vei jeli mereu.

Te du acas' iar' de nimic,
Doar cu o amintire
De-un clar de lune, cînt păgîn,
Răcoarea nopții, rouă și-a mea iubire.

Te-o urmări în viață
O umbră peste soare
Cu-mbrățișări de gheață
În asiințitul zilei.

La muncă, joc, sau cheluri,
Amarul te-o-năcri,
Gîndind la ce ești tu acuma
Și ceea ce puteai să fii!

Femeia ta urîtă și văduvă de har,
Cinstește-i, dacă poți.
Te du acas', o Arvid, umblă rar:
Ești liber să fii om!

În clinchete și rîset,
Rătăcitorii-și luară zborul,
Ci el, însingurat, sub clar de lune,
Sta-nțelemenit, neostoindu-și dorul.
Sub piracantă-urzit e dantul!

Ea puse lira jos. Vîntul stîrnea frunzele. După o tăcere lungă, Sherriford spuse:

— Și poveștile astea fac parte din viața de fiecare zi a celor din Ținutul de Dincolo?

— Da, cam așa stau lucrurile, replică Barbro. Dar nu sînt toate pline de supranatural. Unele vorbesc de dragoste sau cîntă fapte vitejești. Teme tradiționale.

— Nu cred că o asemenea tradiție a înflorit de la sine. (Tonul îi devenise impersonal.) De fapt, cred că multe din cîntecele și legendele de aici n-au fost compuse de ființe omenești.

Tăcu, închizînd subiectul. Se culcară devreme.

După cîteva ore avea să-i trezească semnalul de alarmă.

*

Țiriitul era **ușor, dar îi trezi numaidecît.** Dormeau în costume speciale, gata pregătiți pentru urgențe. Strălucirea de sus îi lumină prin pînză. Sherriford sări din culcuș, își trase pantofii și-și prinse centironul:

— Stai înăuntru! îi porunci el.

— Ce este?, întrebă Barbro. Pulsul îi bătea năvalnic.

El compară cadranele instrumentelor, verificînd datele ce licăreau la încheietura mîinii:

— Trei animale, numără el. Și nu sînt deloc sălbatice. Unele ceva mai mare, homeotermic, cel puțin așa apare în infraroșu. Se țin deoparte. Un altul... hm... cu o temperatură a corpului mai mică, o emisie difuză, instabilă, de parcă ar fi o roire de... celule coordonate... asemeni feromonilor... pîndind și el din depărtare. Dar al treilea e foarte aproape, se mișcă în tufișuri și are o structură umană.

Ea îi privea cum tremură de dorința de a lupta... Îl dispăruse aerul academic...

— Mă duc să încerc să-l prind, spuse el. După ce facem rost de un subiect de interogat, fii pregătită să mă lași să intru repede! Dar nu te expune, orice s-ar întîmpla! Și ține degetul pe trăgaci. (Îi dădu o pușcă de vînătoare de calibru mare.)

Trupul lui mare pîndea ușa și o deschise puțin. Aerul răbufni înăuntru rece, umed, plin de arome și murmur. Luna Oliver se ridicase și ea la zenit și ambele lune iradiau acum înfiorător de puternic, iar aurora se cufunda în alb și albastru înghețat.

Sherriford se uită la aparatul de la mînă. Ar trebui să indice coordonatele celor ce-i pîndeau între frunzele acelea pestrițe. Deodată o luă la fugă. Trecu pe lîngă cenușa focului de tabără și dispăru pe sub copaci. Barbro își apăsă mîna pe armă.

Se auzi explodînd o rachetă. Se prăvăliră, luptîndu-se în poiană, două ființe. Sherriford apucase strîns o ființă umană subțiratică. Ea văzu, în argintul fluid și lucirile aurorii, că celălalt era gol, un bărbat, cu părul lung, mlădios și tînăr. Se lupta ca un diavol, încercînd să muște cu dinții, să lovească cu picioarele și să zgîrie cu unghiile, iar, între timp, zbiera ca un satan.

Brusc, o îngheță un gînd... Îi recunoscu: era unul din copiii răpiți și crescuți de către Cei Vechi. Așa ar arăta și Jimmy mai tîrziu.

— Ha!, răcni Sherriford și-și țintui adversarul, cufundîndu-și degetele încremenite în plexul lui solar. Băiatul icni și căzu moale la pămînt. Sherriford îl duse spre rulotă.

Din păduri se ivi un gigant. Putea fi și el un copac uriaș, negru și cu scoarța aspră, agitînd patru brațe ca niște crengi noduroase, dar pămîntul se cutremura, duduind sub rădăcinile lui de picioare și răgetul lui răgușit umplea cerul și mințile.

Barbro țipă. Sherriford se întoarse ca un vîrtej. Își scoase rapid pistolul, trase o dată, de două ori, fulgere biciuind lumina gălbuie. Cu celălalt braț continua să țină băiatul. Apariția diformă se prăbuși sub gloanțe. Se ridică apoi, venind mai încet, mai cu grijă, încercîndu-l, tăindu-i calea spre vehicul. El nu putea alerga prea repede, dacă nu-și elibera prizonierul, care era singurul ghid spre Jimmy.

Barbro sări afară.

— Nu !, strigă Sherrinford. Te implor, rămîi înăuntru ! Monstrul devine agresiv și încearcă s-o prindă. Ea apăsă trăgaciul. Reculul o izbi în umăr. Colo își se legănă, apoi se-ntinse la pămînt. Dar se sprijini cumva din nou și bîjbîi calea spre ea. Barbro bătu în retragere, dar trase din nou. Și din nou. Creatura mîrîi. Sîngele începu să curgă șuvoaie și să se prelingă ulcios printre boabele de rouă. Se întoarse și, peste crengi sfărîmate, o luă spre întunecimea ocrotitoare dintre copaci.

— La adăpost !, răcni Sherrinford. Acum ești dincolo de cîmpul de ecranare...

O încețoșare trecu peste capul ei. Ea nici n-o remarcă, înainte ca o nouă apariție să se ivească la marginea poienei :

— Jimmy !, strigă ea, ca ieșită din minți.

— Mamă ! (El își deschise brațele spre ea. Clarul de lună îi lumina pîlnsul. Ea își aruncă arma și fugi spre el.)

Sherrinford se repezi după ea. Jimmy dispăru în tufiș. Barbro se luă după el printre ramurile ca niște cîngi amenințînd să-i înhațe. Apoi a fost prinsă și dusă departe.

*

Privind în jos, la captivul său, Sherrinford micșoră luminozitatea pînă cînd imaginea de pe ecran ce înlățișase sălbăticia de afară dispăru complet. Băiatul zvîcni în fața strălucirii aceleia fără culoare.

— O să vorbești, spuse bărbatul. (În ciuda asprimii chipului, vorbea încet.)

Băiatul îl fulgeră cu privirea, dintre legăturile ce îl țineau strîns. O vînătaie i se împurpură pe falcă. El fusese aproape gata s-o ia la fugă, în timp ce Sherrinford urmărise, dar își pierduse femeia. La întoarcere, detectivul îl prinsese în ultima clipă. Va bate vîntul altfel cînd vor sosi întăriri de la ei, Sherrinford îl doborîse la pămînt și îl tîrîse înăuntru. Apoi se așezase, obosit, într-un scaun basculant.

Băiatul scuipă :

— Să-ți vorbesc ție, stîrv de om ? (Dar sudoarea îi încremenise pe față și ochii îi scăpărau febril de sub legăturile de metal.)

— Dă-mi un nume ca să știu cum să-ți spun !

— Ca să te ajut să-ți arunci vraja ta asupră-mi ?

— Mie-mi zice Eric. Dacă nu-mi spui, o să-ți zic, hm... mm... m... Țîncul Sălbăticit !

— Cum ?! (Oricît de vrăjit, înlănțuitul reacționa ca orice adolescent uman.) Spune-mi Cărmaciul Negurii, atunci ! (Accentul lui tremurat reliefa mînia din vorbe.) Nu sună așa, e doar înțelesul numelui. Oricum, strigă-mă astfel, toi n-o să-l înțelegi !

— A ! Deci îmi ascunzi numele tainic pe care îl socotești cel adevărat ?

— Nu. Eu nu-l cunosc. Îl știe numai Ea. Ea ne cunoaște adevăratele nume.

Sherrinfold ridică sprîncenele a uimire :

— Ea ?

— Aceea care domnește. Nădăjduiesc să fiu iertat, nu pot face semn de-nchinăciune, așa, cu brațele legate. Invadatorii o numesc Crăiasa Neantului și-a Nopții...

— Așa, deci ! Sherrinford își luă o pipă și-o umplu cu tutun. Lăsă tăcerea să învechească în timp ce aprinse focul. După o vreme, rosti : Mărturisesc că Cei Vechi m-au luat prin surprindere. Nu m-așteptam să mă lupt cu un dușman atît de vajnic ca tine. Din cîte am aflat, am motive să cred că acționează asupra rasei mele, și a ta, băiete, ca niște furi ce înșeală și amăgesc.

Cîrmaciul Negurii dădu din cap entuziasmat :

— Pe nicori i-a plăsmuit nu de mult. Să nu crezi că stăpînește numai taina ulurilor.

— Nu. Totuși, un glonte îmbrăcat în oțel se descurcă și el destul de bine, nu crezi ?

Sherrinford vorbea într-una, abia auzit, mai mult sieși :

— Eu tot cred că, hm, nicorii... și toate izvodirile cu chip aproape omenesc sînt menîți să fie mai ales văzuți, nu folosiți... Puterea de a închipui himere nu e, desigur, prea întinsă, sau bine orientată, și nici n-o stăpînesc prea mulți. Căci altfel nu ar fi acționat atît de lent și de meșteșugit... Chiar în afara ecranării psi, Barbro, însoțitoarea mea, ar fi rezistat, de-ar fi rămas conștientă că ceea ce vedea nu era adevărat... dac-ar fi fost mai puțin tulburată, înnebunită, dusă de dorul ei de mamă...

Se cufundă apoi în fumul pipei :

— Ce am simțit eu a fost altfel, spuse el. Ea n-a simțit așa. Cred că, pur și simplu, mi s-a poruncit : „Veți vedea ceea ce vă doriți mai mult în lume fugind de voi înspre pădure !". Desigur, n-ajunsese prea departe cînd a înhățat-o nicorul... Nu sper să-i pot urmări. Nu sînt obișnuit cu pădurea arctică și, pe urmă, aș fi fost o pradă ușoară. Așa că m-am întors spre tine, Mohorît : tu ești cel care mă va duce la stăpîna ta.

— Chiar îți închipui c-o să te duc la Raiul Înstelat sau la Carheddin ? Încearcă numai, stîrv de om !

— Îți propun un tîrg.

— Eu unul cred că vrei mai mult. Răspunsul Cîrmaciului Negurii îl uimi prin adîncime : și celor de-acasă ce-o să le spui ?

— Da, asta e o problemă delicată, nu-i așa ? Barbro Cullen și cu mine nu sîntem doi coloniști înspăimîntați. Sîntem orășeni. Și am adus cu noi instrumente de înregistrare. Am fi primii din rasa noastră care să anunțe că i-au văzut pe Cei Vechi, iar ce vom spune va fi amănunțit, credibil. Ai noștri vor reacționa.

— Dar vezi, mie nu mi-e frică de moarte, declară Cîrmaciul Negurii, cu buze tremurînde. Dacă vă las în pămînturile noastre ca să-i înfruntați pe-ai mei, nu mai am de ce să trăiesc !

— Nu te speria încă, spuse Sherrinford. Nu ești decît o momeală.

Se așeză și-i privi pe băiat printr-o perdea de liniște. (Dar înăuntru, sufletul se tînguia : Barbro, o, Barbro !)

— Gîndește-te ! Stăpîna ta nu-mi dă voie să mă întorc, ducînd cu mine un prizonier, ca să-i anunță pe oameni că are și ea unul. Va trebui să mă oprească. Aș putea încerca să mă lupt ca s-ajung înapoi. Mașina mea e mai blindată decît crezi, dar toate astea n-ar rezolva nimic. Așa că voi aștepta. Vor sosi întăriri cît mai repede cu putință. Presupun că Cei Vechi nu se vor arunca orbește în focul mitralierei mele, asupra unui Howitzer și-a unui fulgurator. Vor încerca mai întîi să parlamenteze, fi-vor cu gînduri bune, sau nu. Dar astfel voi stabili contactul.

— Ce pui la cale? (Mormăitul părea neliniștit.)

— În primul rînd asta, așa, ca invitație... Sherrinford se întinse și apăsă un buton:

— Uite, am coborît cîmpul de ecranare psi care bloca atît telepatia, cît și mirajul de forme. Îmi închipui că ai tăi vor simți că sînt lipsit de protecția lui. Asta le va da curaj.

— Și-apoi?

— Apoi, vom aștepta. Vrei să mănînci sau să bei ceva?

Apoi, în ceasurile următoare, Sherrinford a încercat să-l îmbie pe Cîrmaciul Negurii să-și depene întîmplări din viața lui. Dar răspunsurile primite erau tăioase. Scăzu luminile dinăuntru și se puse să urmărească afară. A fost o așteptare lungă.

Ea luă sfîrșit cu un strigăt, pe jumătate gemut, pe jumătate rînjit. Din pădure soseau, în grup, Cei Vechi.

Ființa se vedeau mai limpede ca lunile și aștrii de pe cer sau lumina boreală. Conducătorul lor strunea un armăsar dalb al cărui unic corn era împodobit cu ghirlande. Avea o înfățișare aproape umană, dar era nepămîntesc de frumos, cu pielea lui argintii de bălaie, revărsîndu-se pe umeri din coiful ornat cu coarne de cerb... Avea chipul mîndru, înghețat... Mantia îi flutura pe cale asemeni unei aripi vii, platoșa de culoarea gerului zăngănea la fiecare pas.

În spate, la stînga și la dreapta-i, luceau, călări, alți doi, cu săbii din care scăpărau flăcărui. Deasupra lui zbura un cîrd ce se rostogolea, rînjind și cîntînd pe adieri. Ființa erau învăluiți de o ceață abia transparentă. Primii însă, care veneau printre copaci, urmîndu-și căpitanul, erau de nepătruns. Pluteau pe corzi cu grația și iuțeala mercurului, însoțiți cu sunet de trîmbițe și harfe.

— Măritul Luighaid! (Cîrmaciul Negurii fu copleșit de mîndrie.) E sfetnicul Ei, Atoateștiutorul însuși!

Sherrinford trecea prin clipe grele. Îi era tot mai greu să stea în fața pupitrului de comandă, cu degetul întins spre butonul de generare a ecranării psi, fără să-l atingă. Își alunecă, totuși, degetele pe anume butoane pentru a lăsa glasurile să treacă. Îl năpădi o boare, cu parfumul trandafirilor pe care-i creștea maică-sa în grădină. În spatele lui, Cîrmaciul Negurii se zbătu în legături pînă cînd îi fu dat să vadă trupa ce înainta.

— Cheamă-i!, spuse Sherrinford. Întreabă-l dacă vor să vorbească cu mine.

Necunoscute, melodioase, vorbele zburau încolo și-ncoace.

— Da, îl anunță băiatul. Măritul Luighaid va vorbi cu tine, dar una vreau să știi: de-aici nu vei mai scăpa! Nu te lupta cu ei! Dă-te prins! Hai, dară... Tu nici nu ai habar ce-nseamnă să fii viu, sălășluind în Carheddin, sub munte...

Rătăcitorii se apropiau.

•

Jimmy licări o clipă, apoi dispăru. Barbro era ținută de ditamai labe, peste un torace imens și simțea cum sînt purtați de un cal. Trebuia să fie un cal, deși puțini mai erau prin așezările lor și doar pentru anume rosturi, sau la vreme de pețit. Simțea cum treceau peste poteci neumblate, auzea scrîșnet de crengi date la o parte, poticnirea calului atunci cînd se izbea copite de o piatră. Din întuneric creștea în juru-i o căldură aromitoare...

Cel ce-o purta îi spuse cu blîndețe:

— Nu-ți fie teamă, dragă. A fost doar o nălucire. Dar ne așteaptă, iar noi ne ducem înspre el.

Era conștientă, într-un fel de neînțeles, că ar trebui să-i fie groază, s-o umple disperarea, dar amintirea lincezea în urmă, nu-și da prea bine seama cum ajunsese aici. Poate doar că se născuse în siguranța iubirii. Cu pașnica liniște a bucuriei ce va veni...

După un răstimp, se deschise pădurea. Călăreau într-o pajiște din care răsăreau, albcenușii pietre rotunde sub umbrele schimbătoare ale lunilor, în culorile dense prin care înota aurora. Comete minuscule dansau pilpîitor deasupra florilor dintre pietre. În față lucea un pisc al cărui vîrf era încununat de nouri.

Ochii lui Barbro erau ațintiți înainte. Văzu privirea din ochii murgului și-și spuse ușor uimită: „E chiar Sambo, care era al meu, cînd eram mică...“). Se uită în sus la bărbat. Purta o tunică neagră și o capă cu glugă, așa încît nu-i putea zări chipul. Nu izbuti să strige și șopti:

— Tim!

— Da, Barbro.

— Te-am dus eu însămi la mormînt...

Zîmbetul lui larg se nesfîrși în gingășie:

— Credeai că sîntem doar ce se așază în pămînt? Biata mea iubită tristă... Cea care ne-a chemat la vindecă pe toate. Acum, taci și încearcă să visezi...

— Să visez, repetă ea, și, pentru o clipă, se zbătu să-mprăștie lungoarea. Dar forța n-o ajuta. De ce ar mai fi crezut poveștile prăfuite despre... atomi, energie, atunci cînd sufletul i se golea... istorii pe care nu și le mai putea aminti... cînd Tim și murgul pe care-l dăruise tatăl ei o duceau spre Jimmy? Poate că înainte a fost vis, un vis rău, iar acum i se risipea somnul?

De parcă i-ar fi auzit gîndurile, el murmură:

— Rătăcitorii au un cîntec. Se numește „Cîntul Oamenilor“

Lumea plutește
Spre boarea nevăzută,
În vîrtejite arcuri
Și deșteptarea-i noapte.

Dar ai noștri nu cunosc asemenea întristare.

— Nu înțeleg, spuse ea.

El dădu din cap:

— Vor fi multe de înțeles, iubito, și nu te pot vedea, pîn' nu deprinzi totul. Dar în acest timp, vei fi cu fiul nostru.

Ea încercă să-și înalțe capul să-l sărute. El o îndepărtă:

— Nu încă, spuse el. Nu ești primită încă de stăpînă printre ai noștri. N-ar fi trebuit să vin, de nu i-ar fi fost nesfîrșită mila. Stai, nu te apropia!

Tîmpul curgea în neștire. Calul galopa neobosit și nu se împiedica niciînd pe drumul de munte. O dată zări, de departe, o trupă ce se îndrepta undeva înapoi. Dincolo, și se gîndi că se duc să lupte o bătălie ciudată, împotriva... cui...? A cuiva...

ce zăcea învăluit în... fier și... durere... Mai tîrziu, încercă să-și amintească numele celui ce-o purtase în Pămîntul Adevărului-cel-Vechi.

În cele din urmă, fișii luminoase țîșniră printre aștri, care sînt mici și fermecați și ale căror șoptiri ne alină după ce nu mai sîntem... Intrară într-o curte unde ardeau neîntrerupt lumînări, fîntîni rîdeau printre stropi și păsările cîntau. Aerul mirosea a yerba, pericupă, a rută și trandafiri, fiindcă nu tot ce adusese omul era de neîndurat. Localnicii adăstau în splendoare pentru a-i ura bun-venit. Deasupra măreției lor șonticăiau prin amurgire pukii. Printre copaci se zbenguiau copii... Veselia suna de-a lungul melodiilor ceva mai solemn.

— Am ajuns. (Vocea lui Tim păru, deodată, inexplicabil, doar un croncănit. Barbro nu înțelese cum a descălecat, purtînd-o. Stătea în fața lui și văzu cum se leagănă pe picioare.)

O cuprinse frica:

— Ți-e rău? (Îi prinse mîinile. Erau reci și aspre. Unde era Sambo? Ochii ei căutau prin glugă. În lumina strălucitoare ar fi trebuit să vadă ochii soțului ei. Dar imaginea era palidă, schimbătoare. Ce nu era cum trebuie? Oh, ce se întîmpla??)

El zîmbi. Oare adorase zîmbetul acesta? Nu reușea să-și aducă aminte.

— Eu... t-trebuie să plec, se bîlbîi el, atît de încet, că ea abia îl auzi. Nu ne-a venit vremea. Se smulse din prinsoarea ei și se sprijini de o mogîldeață învăluită ce-i apăruse într-o parte. O pălălaie de ceață se-nvîrteji deasupra capetelor celor doi:

— Nu mă urmări cu privirea. Acum mă întorc în... pămînt, o rugă el. Dacă te uiți, vei muri. Pînă cînd ne vine vremea... Hei, uite-l pe fiul nostru!

Ea întoarse ochii, căutîndu-l. Îngenunche și-și deschise larg brațele. Jimmy o lovi ca un meteorit cald, puternic. Îi mîngîie părul, îl sărută pe ceafă, începu să rîdă, să nu mai era o nălucire, o amintire care să plîngă și îndrugă vrute și nevrute. Acum se împrăștie în văzduh imediat ce nu s-ar mai fi uitat la el. Din cînd în cînd, amintindu-și de vreun rău ce-l putea paște pe micuț (foame, frică, boală) și negăsind nici unul, începu să iscodească cele din jur.

Grădinile dispăruseră. Nu avea importanță...

— Mi-a fost atît de dor de tine, mamă, rămîi?

— Ne vom duce acasă, puiule.

— Rămîi. Aici e vesel! Am să-ți arăt... Dar rămîi!

O jeluire străbătu amurgul. Barbro se ridică, ținîndu-l strîns de mînă pe Jimmy. Se aflau în fața Crăiesei...

Era foarte înaltă, în veșmintele ei țesute din luminile boreale, cu coroana ei de stele și ghirlande de floare ce se cheamă „sărută-mă nicicînd". Părea Afrodita din Milos, a cărei imagine Barbro o văzuse adesea în tărîmurile omenești, doar că Ea era mult mai frumoasă și dăruită cu noblețe la trup și în ochii de albastrul nopții. În jurul Ei se deșertau grădini, Curtea Rătăcitorilor și fișiile luminoase, urcînd spre înălțuri...

— Fii bine venită, îi spuse, și-i cîntă: de-a pururi...

În ciuda măreției sale, Barbro rosti:

— Maicuță a Stelelor, ne dă voie să plecăm acasă...

— Asta nu se poate.

— ...în lumea noastră mică și dragă... (Barbro visa, rugîndu-se de ea) pe care am așezat-o pentru noi și bucuria de a ne crește pruncii...

— În zile de-nchisoare, nopți mîhnite, cu lucrul ce se împrăștie fără rost printre degete, de parcă n-ar fi fost de făcut, iubiri ce revin în putregai, stîncă, vînt, spre durere, lipsuri, amar, cu doar siguranța nimicniciei de pe urmă. Nu! Și tu, Picior Rătăcit, așa te voi numi, o să te veselești cînd flamurile lumii noastre vor flîfîi în ultimul oraș, iar omul va fi deșteptat la viața adevărată. Acum du-te cu cei te vor învăța...

Crăiasa Neantului și-a Nopții ridică un braț poruncitor. Se opri și nu se mai iscă nici un glas.

De prin fîntîni și peste cîntări se auzi, vuind, un răget. Flăcări se cutremurară, fulgere troznîră. Oaspeții ei se împrăștiară, urlînd, mai înainte ca lucrul acela de oțel să apară, duduind, sus, pe munte. Pukii zburară departe, într-un vîrtej de aripi îngrozite. Nicorii își repeziră trupurile asupra invadatorului fără-de-viață și fură nimiciți pînă cînd Cea care-i făcuse le strigă să fugă.

Barbro îl aruncă pe Jimmy la pămînt și se aruncă și ea deasupra lui. Turnuri se clătinară, dispărînd în fum. Muntele se ridica sterp, sub lunile înghețate și se vedeau doar stînci, ravine și, în depărtare un ghețar, în ale cărui hăuri lumina aurorei pulsa, albastră... O gură de caverną întuneca un pisc. Într-acolo se revărsa șuvoi puhoiul de ființe ce-și căutau scăparea în adîncuri. Unii aveau în vine sînge omenesc, alții păreau caricaturi, asemeni pukilor, nicorilor și spectrelor, dar mai toți erau slăbănogi, solzoși, purtînduși cozile lungi, ciocurile imense într-un fel aproape omenesc, sau mai puțin...

Pentru o clipă, în vreme ce Jimmy se tînguia la pieptul ei, poate mai mult că murise vraja, cît de spaimă, Barbro o compătimi pe Ea, așa cum sta în goliciune... Apoi zbură și Ea, și lumea lui Barbro se împrăștie în cioburi.

Pustiile tăcură. Vehiculul scrîșni și se opri. Din el sări un băiat care strigă înnebunit:

— Părere-de-Vis, unde ești? Sînt eu, Cîrmaciul Negurii... Oh, vino o dată! (Dar uitase că limba în care își vorbeau înainte nu era omenească... Începu să strige, iar, pe limba aceea pînă cînd se ivi tiriș o fată din tufărișul unde se ascunsese. Se uitară lung, unul la altul, prin praf, fum și lucirea clarului de lună. Ea alergă spre el.)

— Se mai auzi și o voce din mașină:

— Barbro, grăbește-te!

*

Christmas Landing cunoștea lumina zilei: scurtă, în acest anotimp, dar plină de soare, cer albastru, norișori albi, gîlgîitoarea apă, briza sărată de pe străzile aglomerate și dezordinea sănătoasă din camera de zi a lui Eric Sherrinford...

El își încrucișă, apoi își încrucișă din nou picioarele, dar invers, pufăi din pipă, creînd un văl de fum și spuse:

— Ești sigură să te simți mai bine? Nu trebuie să te obosești.

— Mă simt perfect!, declară Barbro Cullen, deși tonul din glasul ei părea cumva impersonal. Sînt încă obosită, da, probabil că se vede... Nu poți să tragi ce-am tras eu și să-ți revii cît ai clipi din ochi... Dar mă simt eu însămi. Și, ca să fiu sinceră, aș vrea să știu, înainte de a-mi reveni complet, ce s-a întîmplat, ce se întîmplă acum. Nu se dau nici un fel de știri...

— Ai vorbit cu cineva?

— Nu. Le-am spus vizitatorilor că nu mă simt încă în stare să vorbesc. Și nu mințeam. Apoi m-am gîndit că există vreun motiv de tăcere.

Sherrinford răsuflă ușurat:

— Bravo ție! Eu le-am spus! Îți dai seama ce senzație, cînd se va anunța în mod public!! Autoritățile au fost de acord cu faptul că au nevoie de timp pentru a studia cum stau lucrurile, să se gîndească și să dezbată într-o atmosferă de calm, să întocmească o politică adecvată pe care s-o prezinte oamenilor, care, precis că se vor speria puțin, la început... (Buza de jos îi tremură ușor.) Și-apoi, nervii tăi și ai lui Jimmy au o șansă de vindecare înaintea dezlănțuirii furtunii ziaristice. Cum îi merge?

— Destul de bine. Mă mai pisează că vrea să se joace cu prietenii lui din Țărîmul Fermecat. Dar, la vîrsta lui, își va reveni, va uita...

— S-ar putea să-i întîlnească mai tîrziu.

— Cum? Noi nu i-am... (Barbro se foi pe scaun.) Am uitat cu totul. Nu-mi aduc aminte nimic din ultimele ore. I-ai adus înapoi pe tinerii răpiți?

— Nu. Socul a fost, oricum, prea îngrozitor ca să-i aruncăm într-o... instituție! Cîrmaciul Negurii, care e, de fapt, un tînăr foarte rezonabil, m-a asigurat că se vor descurca, cel puțin în ce privește supraviețuirea, pînă cînd se va putea aranja ceva. (Sherrinford ezită.) Habar n-am ce se va putea aranja. Nimeni nu știe acum. Dar e evident că-i vor reintegra pe oamenii aceia în rasa umană, sau în orice caz pe mulți, mai ales, pe cei imaturi... Deși, probabil, nu se vor simți niciodată acasă în inima civilizației. Poate că, într-un fel, e mai bine, deoarece vom avea nevoie de o legătură cu ceilalți, cu Rătăcitorii...

Tonul lui sigur pe sine îi liniști pe amîndoi. Barbro fu în stare să spună:

— Am făcut multe prostii, nu? Mi-aduc aminte cum am urlat și m-am dat cu capul de podea...

— Vai, nu! (El se gîndi la femeia aceasta mare și la mîndria ei, înainte de a se ridica să-i pună mîna pe umăr.) Ai fost amăgită și ai căzut în plasă datorită unui joc subtil cu instinctele tale cele mai profunde, într-un moment de coșmar acut. Pe urmă, în timp ce monstrul rănit te purta, a mai venit și o altă creatură. Evident, una care să te umple de forțele ei neuropsihice cu rază scăzută de acțiune. Și, de parcă nu era de-ajuns, sosirea mea, abolirea bruscă, dureroasă a oricărei himere, trebuie că te-a zguduit mult: nu-i de mirare că ai răcnit de groază. Dar, înainte de asta, l-ai aruncat pe Jimmy și te-ai urcat și tu în rulotă și nu mi-ai dat nici o bătaie de cap.

— Și tu ce-ai făcut?

— Ei bine, am condus mașina cît am putut de repede... După cîteva ore, starea atmosferică mi-a permis să chem Portlondon și să insist să ne trimită un avion sanitar. Nu c-ar fi fost vital... Ce șansă mai avea inamicul? Nici n-au încercat să ne oprească... Dar transportul rapid ne-a fost util.

— Mi-am închipuit eu că așa a fost, spuse Barbro, țintuindu-l cu privirea. Eu vreau, de fapt, să te întreb: cum de ne-ai găsit în fundul Lumii de Dincolo?

Sherrinford se îndepărtă puțin de ea:

— Prizonierul meu mi-a fost ghid. Nu cred că am omorît cu adevărat pe vreunul dintre Rătăcitorii care au venit să parlamenteze cu mine. Sper că nu. Mașina și-a făcut drum, pur și simplu, printre ei, după ce am lansat cîteva focuri de avertisment și, după aceea, i-am depășit. Oțel și prai de pușcă împotriva cărnii nu ar fi fost o treabă cinstită. La intrarea în peșteră, a trebuit să trag împotriva unor creaturi ce se rostogoleau în tot locul. Nu sînt mîndru de asta...

El tăcu. Apoi, rosti brusc:

— Dar tu erai captivă... Nu eram sigur ce au de gînd să-ți facă și nu mi-aș fi iertat-o niciodată. Și după un timp: Nu mai vreau nici o luptă!

— Cum l-ai convins pe bătaș să... coopereze?

Sherrinford scrută, din fereastră, Oceanul Boreal:

— Întîi, am închis ecranarea psi, spuse el, l-am lăsat să se apropie, în plină splendoare a amăgirii... Apoi am conectat iar ecranarea și l-am văzut, amîndoi, în adevărata lor înfățișare! În timp ce ne îndreptam spre Nord, l-am explicat Cîrmaciului Negurii cum l-au legat la ochi pe el și pe semenii lui, cum au fost folosiți, obligați să trăiască într-o lume care nu a existat cu adevărat niciodată. L-am întrebat dacă vrea, el, și oricînd e drag, să-și ducă în continuare zilele ca simple animale domestice, alergînd, într-o libertate îndoielnică, peste colinele reale, dar rechemați mereu la... „Cocioaba de Vis"... (Pipa îi fumega agresiv.) Aș vrea să nu-mi mai fie dat să văd atîta amar vreodată. Știi, i se băgase în cap că e liber!

Tăcerea se întinse iar, peste traficul sălbatic. Charlemagne se apropia de orizont, iar spre răsărit cerul se înnegurase.

În cele din urmă, Barbro întrebă:

— De ce toate astea?

— De ce au fost răniți copiii și au fost crescuți în felul ăsta?

În parte, fiindcă așa era structura pe care o creau Rătăcitorii.

În parte, fiindcă studiau și experimentau asupra membrilor speciei umane. Adică asupra minții lor, nu a trupului. Și apoi, deoarece oamenii posedă forțe aparte, pe care ei le consideră utile, cum ar fi puterea de a rezista luminii solare diurne...

— Dar unde voiau să ajungă?

Sherrinford făcu cîțiva pași:

— Ei bine, spuse el, sigur că rațiunile aborigenilor îmi sînt necunoscute. Nu putem decît ghici modul în care gîndesc, ca să nu mai vorbim de felul în care simt. Dar părerea noastră e oarecum conformă datelor adunate. De ce se ascund de oameni? Presupun că ei sau, mai degrabă, strămoșii lor — și să știi că sînt muritori și supuși greșelii și ei, nu sînt numai duhuri strălucitoare — ei bine, cred că localnicii au fost la început doar prudenți, mai prudenți decît oamenii primitivi, deși aceia de pe Terra se arătau și ei cu greu străinilor. Spionînd, citind mințile umane, cînd și cînd, străvechii locuitori ai Rolandului și-au creat un bagaj de date care le-a permis să se convingă de faptul că oamenii sînt atît de altfel decît ei și atît de puternici. Au mai aflat că vor sosi mai multe nave, cu mai mulți colonizatori. Nu le-a trecut prin minte că li s-ar fi putut acorda dreptul de a-și păstra țara. Sau poate că țin mai mult la pămîntul lor decît înțelegem noi. S-au hotărît să lupte, în felul lor. Aș zice că, odată înțeleasă mentalitatea lor, știința psihologiei va trăi o revoluție copernicană!

Entuziasmul îl creștea:

— Și nu vom învăța doar asta, continuă el. Au și ei, cu siguranță, o știință a lor, o știință nonumană, care s-a născut pe o planetă care nu se cheamă Terra. Fiindcă, știi, ei ne-au cercetat cu măiestria gîndirii lor mai adînc decît ne-am cercetat noi înșine vreodată. Își croiseră și un plan, a cărui punere în practică ar fi durat încă un secol. Ei, și cine știe ce cunoștințe mai dețin ei? Cum își duc ei civilizația mai departe, fără agricultură vizibilă sau clădiri la nivelul solului, fără cartiere, mine sau ceva asemănător... Și cum reușesc ei oare să creeze noi specii inteligente, la comandă? Un milion de întrebări și zece milioane de răspunsuri...

— Putem învăța de la ei?, întrebă Barbro, moale. Sau îi vom înfrînge, așa cum ai spus că se tem?

Sherrinford se opri, își sprijini brațul pe spetează, îmbrățișă pipa cu degetele și răspunse:

— Sper că ne vom arăta blînzi în fața unui dușman înfrînt. Căci asta sînt ei acum. Au încercat să ne învingă și au pierdut. Într-un sens, trebuie să-i cucerim, ca să încheie pace cu civilizația noastră, a mașinii, pe care n-o putem lăsa să ruginească, așa cu mau sperat ei. Și totuși, ei nu ne-au făcut nici un rău atît de înfricoșător ca acelea la care s-au expus semenii noștri, unii pe alții, în trecut. Apoi, repet, ei ne pot învăța lucruri uimitoare, și noi îi putem învăța, la rîndu-ne, o dată ce vom ști să fim mai toleranți cu alte forme de viață.

— Presupun c-am putea să le cerem o rezervație, spuse ea, și nu înțelese de ce el se strîmbă ușor și-i replică dur:

— Să le lăsăm lor onoarea asta, pe care ne-au oferit-o! S-au luptat să-și apere lumea-lor-dintotdeauna, nu asta — și făcu un gest larg spre oraș — și s-ar putea să ne meargă mai bine și nouă, dacă ne mulțumim cu puțin...

Se înclină parcă, și oftă:

— Vreau să-mi închipui totuși că, dacă ieșea învingător Tărîmul Duhurilor, oamenii de pe Rooland s-ar fi dus, încet-încet, liniștiți, ce-i drept, fericiți chiar, pe ultimul lor drum... Ne ducem traiul în virtutea unor arhetipuri, dar oare ne sînt ele atotsuficiente?

Barbro își scuturâ capul:

— Îmi pare rău, dar nu te înțeleg.

— Cum? (El o privi surprins și melancolic, apoi rise.) Sînt un prost! Le-am explicat aceste lucruri atîtor oameni politici și de știință, atîtor economiști și mai știu eu cui, în ultima vreme, că am uitat să-ți explic și ție. Pe cînd călătoream, mi-a venit o idee, neclară, de altfel, și nu-mi place să vorbesc prematur despre ce-mi trece prin cap. Acum că l-am întîlnit pe Rătăcitori și l-am văzut cum procedează, sînt aproape sigur.

Își îndesă tutun în pipă:

— Într-o oarecare măsură, spuse el, m-am condus în viață după un singur arhetip. Detectivul rațional. Nu a fost o poză conștientă, nu prea mult, a fost, pur și simplu, imaginea care se potrivea personalității mele și stilului meu profesional. Dar acest arhetip a extras stimuli adecvați de la majoritatea oamenilor, fie că ei au auzit, sau nu, împulsul inițial. Fenomenul nu este neobișnuit. Întîlnim persoane care, în variate dozaje, ne aduc aminte de sfinții martiri, de Buddha, sau de Muma-Pămîntului, sau „pe un plan mai puțin exaltat, de Hamlet, sau de d'Artagan. Istoriceste, ficțional sau mitic, asemenea simboluri cristalizează aspectele esențiale sufletului omenesc și, cînd îi întîlnim în viața de zi cu zi, reacțiile noastre vin din străfunduri care n-au nimic de-a face cu constientizarea.

Brusc, deveni grav:

— Omul creează și arhetipuri lipsite de „formă", cum ar fi Anima, Umbra, și, după cît se pare, Lumea de Dincolo. Lumea magiei strălucitoare, care inițial a însemnat desfătare, a ființelor aproape umane, unii asemănîndu-se lui Ariel, alții lui Caliban, dar fiecare liber de slăbiciuni omenești și de durere și deci, poate, cumva neglijent de crudă și mai mult decît poznașă. Rătăcitorii în amurg și clar de lună, fără să fie realmente divini, ci doar supunîndu-se unor conducători enigmatici și îndeajuns de autoritari ca să fie numiți, ei da, Crăiasa Neantului și-a Nopții, au știut foarte bine ce imagini să desfășoare în mintea oamenilor însingurați și ce iluzii să facă să apară în fața lor, din cînd în cînd, ce cînturi și legende să împrăștie prin așezări. Mă întreb cît de mult au ajuns să cunoască din povestile cu zîne ale oamenilor, ea și supușii ei, cît de mult au știut să se transforme, ei înșiși, și cît de mult oamenii s-au transformat și ei, fără înțelepciune, în timp ce simțămîntul de a fi la Capătul Lumii îi pătrundea tot mai adînc...

Umbrele se furișau în cameră. Se făcu mai răcoare și zgomotele străzii se mai stinseră cumva. Barbro întrebă abia auzit:

— Dar cine a făcut toate astea?

— Din multe puncte de vedere, răspunse Sherrinford, coloniștii trăiesc în evul mediu întunecat. Un om de-acolo are puțini vecini, nu prea e la punct cu toate știrile de dincolo de orizont. Trudește din greu pentru a supraviețui într-un ținut pe care îl înțelege doar superficial, și care se poate întoarce asupra-i cu dezastre imprevizibile

în oricare noapte. Mai e și supus enormei sălbătăcii din jur. Civilizația mașinii, care și-a adus fiii aici, nu e prea plină de forță acum. Colonistul ar putea s-o piardă tot așa cum evul mediu a pierdut Grecia și Roma, tot așa cum întreaga Terră pare să le fi pierdut. Dacă ar fi sub influența prelungită, isteață, intensă, a arhetipului Lumii de Dincolo, ar începe să creadă cu strășnicie că vraja Crăiesei Neantului și-a Nopții e mai puternică decît energia motoarelor. La început, credința lui, apoi faptele, i se vor supune. Oh, sigur, va fi fost un proces de lungă durată. În mod ideal, s-ar fi întîmplat așa ca să nu se observe, mai ales de către orășenii ce se scaldă în confort. Dar, în cele din urmă, cînd hinterlandul se va fi prăbușit în epoca de piatră, desprinzîndu-se de el, cum ar fi mai putut ei supraviețui?

Barbro respira sacadat:

— Ea mi-a spus că ne vom bucura atunci cînd flamurile lor vor flutura în ultimul nostru oraș...

— Și sînt sigur că ne-am fi și bucurat, recunoscu Sherrinford. Totuși cred în șansa de-a ne alege singuri destinul.

El se cutremură de parcă ar fi încercat să se elibereze de o povară. Își aruncă cenușa din pipă și se întinse din toate încheieturile:

— Ei bine, adăugă el, n-a fost să fie așa...

Ea se uită țintă în ochii lui:

— Mulțumită ție!

Obrajii lui se împurpurară:

— Cu timpul, oricare altcineva ar fi... Important e ce vom face acum și hotărîrea asta e prea mare pentru un individ și chiar pentru o generație.

Ea se ridică:

— Doar dacă hotărîrea nu e decît personală, Eric, șopti ea, simțind cum îi arde fața...

I se părea atît de cludată timiditatea lui...

— Sperăm să ne mai întîlnim...

— Da, și chiar foarte, foarte des!

●

Ayoch stătea pe Măgura lui Wolund. Aurora tremura atît de strălucitor, desirîndu-se în fîșii imense de lumină ce amenințau să acopere lunele în declin. Bobocii de piracantă se desprindeau de pe ramuri, mai licăreau pe ici și pe colo în jurul rădăcinilor, prin yerba care fosnea uscat sub picior și împrăștia fum de lemn ars... Aerul era încă oarecum cald, dar nu se mai iveau luciri pe orizontul amurgit.

— Rămîneți cu bine, norocul să vă-nsoțească, dădu chemare pukul. (Cîrmaciul Negurii și Părere-de-Vis nici nu priviră înapoi. Ca și cum n-ar fi îndrăznit. Se pierdură încet, departe, spre tabăra omenească ale cărei lumini anunțau răsăritul unui astru nou în Sud).

Ayoch mai adăsta. Simțea că s-ar fi cuvenit să-i oiere urări de bun-rămas și celei cu care se însoțise de curînd și care atipise sub dolmen. Aici nu va mai sosi nimeni pentru a iubi sau isca vrajbă. Și nu-l veni în minte decît o frîntură de cîntec vechi. Se ridică și-și unui corzile glasului:

Din sînul ei
O floare a-nmugurit.
Vara l-a ars:
Cîntul e sfîrșit.

Apoi întinse aripile larg, căutînd la drumul cel lung spre departe.

Traducere de
NINA GEORGE DĂIAN

ALMANAH «ANTICIPAȚIA»

realizat de redacția revistei „Știință și tehnică"

Redactor șef: **Ioan Albescu**
Redactor șef-adjunct: **Gheorghe Badea**
Secretar general de redacție: **Alexandrina Chelcea**
Responsabilul almanahului: **Viorica Podină**
Secretar de redacție: **Arcadie Daneliuc**
Corector: **Lia Decei-Comănici**
Tehnoredactor: **Ion Ivașcu**
Coperta: reproducere după o pictură de **Sabin Bălașa**

Administrația: Editura „Presa Liberă" București
Tiparul: Societatea Comercială de Editare și Imprimerie „Porto-Franco" S.A. Galați

Lei 60

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025